דרך כל חי

מסת״ב (ISBN) 8 -2- 903330 - 965

דרך כל חי

חיבור מותאם לבית האבלים. ובו:

1. הנחיות למשפחת האבלים
2. סידור תפילה ספרדי מותאם לאבלים
3. לימוד לעילוי נשמת האבל כפי סדר הרב חיד״א זצ״ל.
4. תהילים אלפא ביתא.
5. משנה אלפא ביתא ומשניות נשמה.
6. הלכות אבלות לספרדים ואשכנזים.

ליקט וערך בצרוף ביאורים והשלמות
בעזרת השם יתברך

אליהו ב״ר חיים חלפון
נוף איילון – תשע״ט לפ״ק

תוכן

זכרון להולכים

תוכן

תוכן 4
הקדמה 10
זכרון להולכים 10
ברכות 10
מבוא 11
אבא זצ"ל 12
הנחיות לאבלים 15
הנחיות של החברא קדישא למשפחת האבלים : 15
הפטירה 15
טומאת כהנים 15
החייבים באבלות: 15
האנינות 15
הקריעה 17
הקבורה 17
השורה 17
נטילת ידים 18
האבלות 18
סעודת הבראה 18
ברכת המזון 19
התפילה בבית האבל 19
קדוש לבנה 20
לימוד 20
ניחום אבלים 20
האסור והמותר בשבעה 21
יום השבעה 22
ערב שבת ויום טוב 22
השבת שבתוך השבעה 22
מוצאי שבת 23
הבדלה 23
השלשים 23
האבלות ביום טוב 24
(פסח, שבועות, סוכות) 24
ראש השנה ויום כיפור 25
חנוכה 25

תוכן

זכרון להולכים

פורים 25
תשעה באב 25
שנת האבלות 26
הקדיש 26
יום הזכרון 26
המצבה 28
בית העלמין 28
סידור תפילה 29
תפילת שחרית 29
סדר השכמת השחר 29
סדר תיקון חצות 32
תיקון לאה 32
תיקון לאה: 32
פתיחת אליהו הנביא זיע"א: 36
קדיש על ישראל: 39
ציצית והנחת תפילין 40
הלכות תפילה בבית האבל 43
תפילת שחרית 43
קרבנות 44
פטום הקטרת 51
הודו 58
עולם היצירה: 62
עולם הבריאה: 71
עולם האצילות: 77
אבינו מלכנו 88
ספר תורה 90
זוהי קדישי: 92
עולם הבריאה: 93
קדיש תתקבל: 95
עולם היצירה: 96
קדיש יהא שלמא: 102
עולם העשיה: 106

תוכן

זכרון להולכים

פטום הקטרת 107
תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ. 109
קדיש יתום 109
עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ 110
אזור התפילה 111
קדיש יהא שלמא: 112
י"ג עקרים 114
לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, הֲרֵי אֲנִי מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשָׂרָה זְכִירוֹת. 114
תפילת מנחה 116
פתיחת אליהו הנביא זיע"א: 116
פָּתַח אֵלִיָּהוּ 116
קדיש על ישראל: 119
תפילת מנוחה 120
פטום הקטרת 121
אַשְׁרֵי 123
זוצי קדיש 124
תפילת עמידה 124
קדושה 126
מודים דרבנן: 131
אבינו מלכנו 133
קדיש יהא שלמא 135
קדיש יהא שלמא: 137
עלינו לשבח 137
תפלת ערבית: 139
בָּרְכִי נַפְשִׁי 139
זוצי קדיש: 140
זוצי קדיש: 145
קדיש תתקבל: 153
קדיש יהא שלמא: 155
עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ 156

תוכן

זכרון להולכים

קבלת שבת 157
סדר הדלקת נרות 157
תפילת האב לבניו: 158
שיר השירים: 160
פרק א 160
פרק ב 161
פרק ג 162
פרק ד 163
פרק ה 163
פרק ו 164
פרק ז 165
פרק ח 166
קדיש יהא שלמא 168
קבלת שבת: 169
מזמורים 169
יעמוד באימה ויראה לקבל תוספת קדושת שבת, ויחזיר פניו לצד מערב, וישים ידו השמאלית על החזה, ויד ימין על השמאל, ויסגור עיניו ויאמר: 171
לכה דודי 171
אומרים במה מדליקין בבית האבל וזה יעשה עילוי נשמה ונחת רוח לנפטר (ילקוט יוסף סימן ע"ר אות ה') 174
קדיש על ישראל 175
סדר הלימוד 176
ברכות פרק ו 177
מ 184
לימוד אדרא זוטא 192
לימוד משניות 212
והנה לכם סדר הלימוד 212
תורה 213
מסכת נדרים 222
פרק א 222
פרק ב 223
פרק ג 226
פרק ד 228

תוכן

זכרון להולכים

פרק ה 230
פרק ו 231
פרק ז 233
פרק ז 234
פרק זז 235
פרק זז 236
פרק ט 237
פרק י 240
פרק יא 241
מסכת תמיד 254
פרק א 254
מסכת זבזים 266
פרק א 266
צידוק הדין: 319
ברכת המזון לאבלים: 320
השכבה 323
קצור שו״ע הלכות אבלות 324
הלכות קריעה 324
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב 327
הלכות ההלויה 330
דין הקבורה ובית הקברות 333
דין הקבורה ביום טוב 338
דין המאבד עצמו לדעת ושאר רשע שמת 341
הלכות טומאת כהן 342
על מי מתאבלים 345
התחלת האבלות 346
סעודת הבראה 348
דין שמועה קרובה ושמועה רחוקה 349
מצות ניחום אבלים 350
דברים האסורים לאבל 352
איסור רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, ... 353
איסור תלמוד תורה ושאלת שלום 354
שאר דברים שהאבל אסור בהם 356
דברים האסורים משום שמחה גם לאתר שבעה 359
שהאבל אסור לישא אשה, ודין חתן או כלה שנעשו אבלים 359
יציאת האבל מחוץ לביתו 360

תוכן

זכרון להולכים

שלא להתקשות על המת יותר מדאי 361
דין מקצת יום שביעי ומקצת יום שלשים ודין י״ב חודש 361
דין מי שלא נהג אבלות 362
דין עדות לאבלות 363
דין אבלות בשבת ויום טוב 364
הרגל מבטל גזירת שבעה וגזירת שלשים 365
סימן רכ – ובו י׳ סעיפים 365
דין תענית יארצייט 367

הקדמה

זכרון להולכים

הקדמה

זכרון להולכים

בפתח דברי ברצוני להעלות את זכר הורי היקרים ר׳ חיים ופנינה כלפון שנפטרו לבית עולמם והם שעמלו וגידלו אותי לתורה ויראת שמים יהיה חיבור קדוש זה לעילוי נשמתם. וכן לעילוי נשמות אחי רפאל בן פנינה ואחותי אסתר בת פנינה. רעית אחי גילת פרידה חוה בת רבקה.

דודתי שנפטרה במעמד סיום הספר ט׳ אלול תשע״ט פנינה בת לאהומה לבית פטיאן.
ת נ צ ב ה אכי״ר.

ברכות

ברכה רבה לאשתי היקרה **יהודית טל שחר** נות ביתי, תבורך מנשים אמן, ששיחררה אותי מטרדות הבית הרבות, שלי ושלכם שלה הוא.

ברצוני לברך את חתני היקרים:

הרב והמוהל כבוד רבי **שאול שרעבי** ואשתו היא ביתי **אסתר** וכל יו״ח שיזכו לראות דור ישרים מבורך.

הרב והמוהל רבי **שמעון ברק** ואשתו היא ביתי **חינית** וכל יו״ח שיזכו לראות דור ישרים מבורך.

ברכה לבני היקרים: **יוחאי מרדכי** ואשתו **יואלה** לבית דדון וכל יו״ח. **חננאל שלום** ואשתו **אמונה** לבית בשן וכל יו״ח. **יוסף** ואשתו **תחיה** לבית וינגורט ובנם היקר **מלאכי**.

חתני היקר ר׳ **הראל** אליקמל ולביתי היא **פנינה** וילדיהם התאומים **יהודה מרדכי ונועם חיים** שיזכו לגדלם לתורה ויראת שמים טהורה.

ברכה לבנותיי **נעמי ויעל** שיזכו להנשא לתלמידי חכמים ויראי שמים ויזכו להקים בית נאמן בישראל ויראו דור ישרים מבורך.

ברכה נאמנה לחמי היקר ר׳ **רחמים שר שלום הכהן** יצ״ו שהִרבה בעצות מועילות וחיזק את ידי, יברך ד׳ חילו ויזכו הוא ואשתו היא חמותי היקרה **יעל** מב״ת לאריכות ימים ונחת מצאצאיהם מתוך בריאות ושמחה.

יה״ר שנזכה להקביל פני משיח צדקנו במהרה בימינו ויקוים בנו דברי הנביא ישעיה (פרק כה,8) ״בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוִה דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר״:.

אסיים בתפילה שזכותם של כל תלמידי החכמים שעסקתי בתורתם יעמדו לי ולזרעי בעזהי״ת להוציא לאור חיבורים נוספים.

המצפה לישועה

אליהו ב״ר **חיים** בן הרב **פרג׳י כלפון** חבר ביה״ד הרבני טריפולי לוב.

יוצא לאור פה ק״ק ״נוף אילון״ שנת ״אזמרה שמך עליון״ (תשע״ט) לפ״ק.

מבוא

ברכות

מבוא

חיבור זה בא לתת מענה לנקודות הבאות:

1. **סידור תפילה** מותאם לבית האבלים.
2. **קיצור שולחן ערוך** הלכות אבלים עם "שער המזרח".
3. לימוד ל**עילוי נשמה**, כפי שסידר הרב חיד"א ע"ה, ובאורה בלשון קלה למען יבין הקורא את הנקרא.
4. מידע שימושי לאבל.

שם החיבור "דרך **כל חי**" ע"ש אבי **כל**פון **חי**ים זצ"ל. ברצוני לספר על חלום שחלמתי יומיים בלבד לאחר הסתלקות האבא. בשבת פרשת ניצבים באשמורת הבקר, השכמתי קום והלכתי לקרוא תהילים בבית כנסת של משפחת סופר ברחוב נילי בנתניה. כשהגעתי לבית הכנסת התכבדתי לקרוא למרבה הפלא מזמור מט' המיוחד לקריאה בבית האבלים. לאחר תפילת שחרית בהנץ החמה ולאחר קידוש וטעימת עוגה נמנמתי בשעה 8:10 בבקר והנה אני חולם. בחלומי אני רואה את אבא ואמא מטיילים יחדיו. בחלומי ידעתי שאמא נפטרה אבל את עובדת פטירת האבא לא עיכלתי. אני שואל את אבא "אתה חי או מת"? והאבא עונה: "אני חי, (וכאן הוא מחייך בבושה) אבל, יש אנשים שהקב"ה לוקח לכפר על הדור". אכן האבא חי.

את תשובת האבא אני מפרש בדרך הפרד"ס.

פשט: אני שמי "חי". כשאבא נולד קראו לו "חי" על שם סבו.

דרש: אני צדיק וצדיקים במיתתן קרויים חיים. (תלמוד בבלי ברכות יח ע"ב)

רמז: נפטרתי בגיל 81 ו"אני חי" בגימטריא 81 עם הכולל והתיבות.

סוד: עבודת אדם עלי חלדו ואחרי מיתתו ליחד קוב"ה ושכינתיה. "אני" זה כינוי לשכינה בסוד "אני ראשון" (ישעיה מד,1) ו"חי" כינוי להקב"ה הנקרא "אל חי" (יהושע ג,10 וכן הושע ב,1)

האבא קיים את הפסוק "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך" (תהלים קיט, 59) אמר דוד המלך ע"ה: "בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות שנאמר "חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך" (מדרש רבה ויקרא פרשה לה פסקה א, ילקוט שמעוני ויקרא כו רמז תרע). יהי חיבור זה לעילוי נשמתו.

מבוא

אבא זצ״ל

הלימוד בספר יהיה לעילוי נשמת הורי היקרים חיים ופנינה כלפון הריני כפרת משכבם וכן לכל ההרוגים בתאונות הדרכים והנרצחים בידי בני עולה

אבא זצ״ל

אבא נולד ביום שישי כו׳ אייר תרפ״א ערב ש״ק פרשת בחוקותי לאביו הדיין רבי פרג׳י כלפון. למד תורתו מאביו ומרבי חואתו לוזון זצ״ל ומתלמידי חכמים בישיבת ״דאר ביבי״. עסק בהוראה בלוב ובישראל במשך כ- 40 שנה והכשיר בחכמתו וענותנותו ובכשרונותיו הרבים מאות ואלפים לתורה ויראת שמים. חיבר עשרה ספרים בהם תיעד את מורשת יהדות לוב. ספרו המפורסם ביותר הינו ״לנו ולבננו״. עבודתו זיכתה אותו בתואר ״יקיר העדה הלובית״. תמצית הדברים להלן פורסמו בעיתון **הצופה** ביום יד אלול תשס״ד, יום השנה, וכאן תודת המשפחה למערכת העיתון ובעיקר למר יהושע שמש נ״י.

הסופר: אבא חיבר עשרה ספרים על קורות קהילת יהודי לוב בחו״ל. בספרים ליקט את מנהגי הקהילה, הווי ופולקלור. בספרים שזר תמונות מקוריות ושיבץ סיפורים בעלי מטען חינוכי.

המשורר: אבא חיבר ספר שירים. אחד משיריו המפורסמים הינו ״האמא היהודיה״ שיר זה נלמד בסמינר למורים בדרום הארץ זה עשרות מחזורים.

מעט ממידותיו:

המחנך: אבא ז״ל היה דמות מופת. היה איש חינוך ברמ״ח אבריו. בשנת תשנ״ג קיבל עיטור ״יקיר החינוך הדתי״. כשפרש לגמלאות המשיך לעסוק בחינוך למבוגרים וכו׳.

איש תפילה: תפילתו הייתה שקולה ומדודה כאדם המונה מרגליות והייתה שגורה בפיו, לעיתים רחוקות נזקק לסידור. הקפיד להתפלל את כל התפילה לרבות הקרבנות. יום שבת אחד, לאחר סעודה שניה, ראיתיו קורא את פרק ״איזהו מקומן״ שהחסיר מתפילת שחרית.

כי שם ביתו: בית הכנסת ״יד לגיבורים״ בנתניה היה לו לבית שם מצא מנוחה בין הסידור ו״החוק לישראל״.

שיחתו הייתה ענייניית וידע להקשיב לרחשי לב הזולת. לאבא הייתה תכונה שאני קורא לה ״הקשבה פעילה״. הוא ידע להקשיב ולהנחות את בן שיחו במילה אחת או שתי מילים לתוכן השיחה הרצוי.

חום ליבו: כשפגש אדם לא הסתפק באמירת שלום אלא חבקו והושיט יד חמה וכשנפרד ממנו נפרד בחמימות.

אומץ ליבו: בהיותו נער בלוב הערבים ניסו לפרוץ לבית הוריו ולעשות שמות ברכוש ונפש ר״ל. אבא נכנס ל״שוק הטורקי״ (סוק ת׳ראק) והדף בגבורה את כל הערבים שצבאו על בית ההורים. במצב זה של יחיד מול רבים הוא שם נפשו בכפו ולא חת מפני המפגעים. אבא הדף את הערבים כשהוא מיידה אבנים בכל מי שהעז להתקרב לבית. כשאבא ראה שלא יכול לעמוד מול נחיל המתפרעים נס והסתתר הרחק מבית ההורים כדי שלא ידעו את מקום מגוריו. עובדה זו נודעה לי מאֲחיו רק לאחר שנפטר דבר המעיד על אצילותו.

שבת: אבא כאב את חילול השבת והקים את ה״ליגה למניעת חילול שבת בנתניה״.

מבוא

אבא זצ״ל

למען הכלל: פעילותו הציבורית בעיר זיכתה אותו בעיטור ״יקיר העיר נתניה״ לשנת תשנ״ה.

וצהלתו על פניו: אבא הסתיר דאגותיו וטרדותיו וחייך לזולת:

אני זוכר שאבא הגיע לבית הכנסת לתפילת מנחה כשהוא נוטף מים מפאת הגשמים העזים. באותו יום ערכה אחת המשפחות אזכרה בבית הכנסת והוא התבקש לשאת דברי תורה. דברי התורה נאמרו במשך כ 20 דקות בנחת ובשמחה והבגדים הרטובים כלל לא היו מענינו.

ניצול הזמן : אבא ניצל את עיתות הפנאי בקריאת ״תהלים״ וידע את מרבית הספר בעל פה. אבא הקפיד על אמירת ״חוק לישראל״.

עזרה לזולת: אבא הקים יחד עם חברו הטוב דוד ברנס ז״ל קרן לעזרה הדדית שנקראה ״קופה שיתופית״. באמצעות הקרן תמך במאות נזקקים מידי שנה. לאחר פטירת האבא, מפעל העזרה ההדדית לא חדל אלא אדרבא התחזק. חברי הנהלת בית הכנסת ״יד לגיבורים״, ומהם נזכיר את נדב דורון ד׳ יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, הקימו קרן לעילוי נשמת דוד ברנס ואבא.

ואל תצריכנו: לעת זיקנתו ראינו עד כמה התרחק מקבלת עזרה מהזולת.

אראלים גברו: אבא נפטר ביום חמישי יד אלול תשס״ג והוא בגיל פ״א. פ״א גימ׳ ״יד אלול״. מזמור פ״א הוא מזמור של יום חמישי. כשקמנו מהשבעה קראנו בפרשת ניצבים פרק כט פסוק כ״ח (ר״ת כלפון חיים) ״והנגלות לנו ולבננו״. מעניין שגם בפטירת האם ביום ו׳ כסליו קראנו בתורה (בראשית לא ,16) ״לנו הוא ולבננו״.

צדיקים בפטירתם קרויים ״חיים״: יומים בלבד לאחר שאבא נפטר נגלה אלי בחלום ואמר ״אני חי, אבל (כאן חייך חיוך מבויש והוסיף) יש אנשים שהקב״ה ברוך הוא לוקח כדי לכפר על הדור״. גם האמא נגלתה לי בחלום בליל כיפור תשס״ג ואמרה בהתלהבות רבה ״אני חיה״.

בחלום אדבר בו: בליל כה׳ שבט תשס״ג חלמתי והנה כבוד הצדיק המלוב״ן רבם של כל בנה״ג הישי״א ברכה כבודה הרב **ישראל אביחצירא זצוק״ל הבבא סלי** בא לבקרני. הצדיק הביא עימו את הורי ושר שירי שבח במרוקאית למעלה מחצי שעה. כעבור זמן זה הצדיק הוציא בקבוק עארק ומזג לו ולי כוסית ושתינו ״לחיים״. לאחר זמן מה אני שומע קול מאחרי גבי השואל את הרב ״עד מתי הרב ישב בבית זה״? והרב עונה ״כל זמן שהמלכה כאן – אני כאן״ ולאחר מילים אלו התעוררתי. החלום היה יחד עם קבלת מכתב תודה מכבוד הרב שמעון אביחצירא שליט״א ראש ישיבת ״נר יצחק״ בירושלים עיה״ק. אני רואה בביקור הצדיק הכרת תודה לליקוט בספר ״שיר השירים״ מתוך ספר ״מעגלי צדק״ שחיבר סבו האדמו״ר **רבי יעקב אביחצירא זצוק״ל**.

יהי זכר הורי היקרים ברוך והריני כפרת משכבם. צרפתי את תמונת האבא ז״ל כדי שלא ימוש זכרונו מאתנו ונזכה לראות פניו המאירים בתחיית המתים עם כל צדיקי עולם במהרה בימינו אכי״ר. להלן נוסח אמירת השכבה.

הַמְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יָחוֹס וְיַחְמוֹל וְיִרַחֵם עַל נָפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל אבי מורי. **חַיִּים בֶּן לַאהוּמָה כַּלְפוֹן** רוּחַ יְהוָה תְּנִיחֶנּוּ בְּגַן עֵדֶן:

*****

הַמְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יָחוֹס וְיַחְמוֹל וְיִרַחֵם עַל נָפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל אימי מורתי מרת **פְּנִינָה בַּת רִינָה** רוּחַ יְהוָה תְּנִיחֶנָּה בְּגַן עֵדֶן. הִיא וְכָל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל הַשׁוֹכְבוֹת עִמָּהּ בִּכְלַל הָרַחֲמִים וְהַסְּלִיחוֹת. וְכֵן יְהִי רָצוֹן וְנֹאמַר אָמֵן:

הנחיות לאבלים

הפטירה

הנחיות לאבלים

הנחיות של החברא קדישא למשפחת האבלים:

הפטירה

א. מיד אחרי יציאת הנשמה פותחים החלונות, מכסים את פני המת במטפחת לבנה או בסדין ומשאירים אותו על מטתו חצי שעה. אחרי כן פושטים את כל בגדיו, מכסים אותו בסדין מלמעלה ומשכיבים אותו על הארץ, מול פתח היציאה ורגליו כלפי הפתח, בלי הפסק סדין בין גבו לבין הקרקע, היינו שהגב מושכב ערום על הקרקע ולמעלה מכוסה כולו מפניו עד רגליו ובצדדיו בסדין. מישרים את גופו, ידיו ו:רגליו, מעצימים את עיניו וסוגרים את פיו. מעמידים נרות דולקים מראשותיו ומסביבו. מעמידים עליו שומרים מיציאת הנשמה עד לקבורה ואומרים פרקי תהלים לעלוי נשמתו.

ב. נוהגים לשפוך כל המים השאובים שבתוך הכלים שבדירת המת ובשלש הדירות השכנות מכל צד.בשבת וביום טוב אין נוהגים לשפוך המים.

טומאת כהנים

א. אסור לכהן להטמא למת, או להכנס לאהל המת.

ב. אסור לכהן להתקרב תוך ד' אמות למטת המת בשעת הלויה, או תוך ד' אמות מהקברים בבית העלמין.

ג. לקרובים אלו מותר לכהן להטמא לפני הקבורה:

אביו, אמו, אשתו, בנו, בתו, אחותו מאביו (שהיא פנויה שאף פעם לא נשאה לאיש) ולאחיו מאביו ובלבד שתהיה הגופה של המת שלמה, אבל אם חסר ממנה אפילו אבר אחד, ע"י נתוח שלאחר המות, אסור לכהן להטמא לה.

ד. אסור לו להטמא: לאחיו ולאחותו מאמו, ולאחותו שהיא אלמנה, או גרושה, אפילו שהיא אחות מאביו.

החייבים באבלות:

הבן, הבת, האב, האם, האח והאחות (מאב או מאם) האיש על אשתו והאשה על בעלה.

האנינות

א. משעת המיתה עד לאחר הקבורה נקרא האבל אונן,

ואסור בדברים אלה: שאילת-שלום, תספורת, נטילת צפרניים, מלאכה ומסחר, בשר, יין, לקיים יחסים, להשתתף בשמחות כגון: אירוסין, נשואין, ברית . מילה, פדיון הבן, בר מצוה, נשפים וכל מיני בידור.

ב. אסור לו להתרחץ אפילו במים קרים, אבל פניו, ידיו ורגליו מותר לדחוץ במים קרים.

האנינות

ג. אסור לו למשוח בשמן, בבושם וכדומה, אבל לרפואה מותר לו למשוח במשחה.
ד. האונן פטור: מקריאת שמע, תפילה, תפילין ומכל מצוות עשה שבתורה. אינו מברך לא המוציא ולא ברכת המזון, ואינו מצטרף לזימון.
ה. האונן חייב בנטילת ידים שחרית כשקם מן השינה, ובנטילת ידים ללחם, אבל אינו מברך על נטילת ידים. וכן נוטל ידיו לאחר שעשה צרכיו, אבל אינו מברך ברכת "אשר יצר".
ו. בשבת אין אנינות נוהגת, והאונן חייב בכל המצוות, ומותר לו ללכת לבית הכנסת לתפילה. אם הוא כהן לא יעלה לדוכן, ויצא מבית הכנסת קודם "רצה". מותר לו לאכול בשר ולשתות יין. מברך לפני האכילה והשתיה ולאחריהן. קידוש ישמע מאחר,ואם אין אחר, יקדש בעצמו. הוא אסור בתלמוד תורה ובחיי אישות.
ז. אם המת הוא אביו או אמו מותר לו לומר קדיש. ואם האונן אבל מלפני זה על אביו או על אמו, או שיש לו יום הזכרון של אחד מהוריו,יאמר קדיש כרגיל.
ח. מת ביום טוב, אם לא יקברוהו בו ביום, אין עליו דין אנינות כמו בשבת. ואם יקברוהו (ע"י גויים) ביום טוב, חלים עליו כל דיני אנינות כמו בחול.
ט. בחול המועד חלים עליו כל דיני האנינות, כל עוד שלא נקבר המת.
י. במוצאי שבת, ובמוצאי יום טוב, כל עוד שלא נקבר המת, פטור מתפילת ערבית והבדלה , ומותר לו לאכול בלי הבדלה.
יא. נקבר במוצאי שבת חייב בהבדלה אחרי הקבורה, ומבדיל על הכוס. מתחיל בברכות ומברך על הבשמים ועל הנר. אם הקבורה התאחרה עד למחרת ואפילו עד יום שלישי, מבדיל על הכוס ואינו מברך על הנר והבשמים. אם נתאחרה הקבורה יותר, אינו מבדיל כלל.
יב. נקבר במוצאי יום טוב, או למחרת באסרו-חג, מבדיל אחרי הקבורה על הכוס, ואם נתאחרה יותר, אינו מבדיל בלל.
יג. אם יש לאונן תינוק בן שמונה ימים שחייבים למולו בו ביום. יברך הסנדק הברכה "להכניסו בבריתו" ולא האב האונן.
יד. אם האב אונן ביום שצריך לפדות את בנו הבכור, דוחה פדיונו לאחר הקבורה אפילו אם הקבורה תתקיים אחרי כמה ימים.
טו.בחנוכה אינו מדליק נרות חנוכה, אלא אשתו או אחר ידליק בעדו. אם הוא יחידי, מדליק בעצמו בלא ברכה.
טז. בליל פורים מתפלל מעריב ושומע קריאת המגילה מאחר. אם איך אחר, קורא בעצמו בלי ברכה. מברך לפני האכילה והשתיה ואחריהן, אבל אסור בבשר ויין. פורים ביום מותר גם בבשר ויין, משנקבר המת מתפלל וקורא את המגילה בברכה, אבל אינו מניח תפילין.
יז. אור לארבעה עשר בניסן (בליל ערב פסח) , אינו בודק את החמץ, אלא עושה שליח לבדיקת החמץ והשליח מברך ובודק , והאונן אומר בעצמו "כל חמירא". ואם אין לו שליח בודק בעצמו בלי ברכה.
יח.אונן בליל ספירת העומר לא יספור בלילה, אלא ביום אחרי הקבורה יספור בלי ברכה,ובשאר הלילות יספור בברכה. אם הוא רואה שהאנינות תמשך כל היום עד הלילה, יספור אפילו באנינות בלא ברכה, כדי שיספור בשאך הלילות בברכה.

הקריעה

הקריעה

א. מי שמת עליו אחד מן הקרובים שחייב להתאבל עליהם, חייב מן הדין לקרוע מיד לאחר יציאת הנשמה, בין איש ובין אשה, וצריך לקרוע בעמידה.

ב. האשכנזים נוהגים לקרוע לפני הקבורה.

ג. הספרדים קורעים אחרי הקבורה בבית הקברות, או בבית האבל קודם סעודת ההבראה.

ד. התימנים מקפידים לקרוע מיד לאחר יציאת הנשמה.

ה. מקום הקריעה בדש הבגד שבבית הצואר לפניו, במקום שהבגד שלם ולא במקום התפר.

ו. ישנם תימנים הנוהגים לקרוע לרוחב הבגד נגד הלב.

ז. שיעור הקריעה טפח לאורך הבגד.

ח. המנהג הוא, שאחד מחברה קדישא החזן או הרב חותך קצת בדש בגדו של האבל,והאבל תופס במקום החתך ומברך: "ברוך אתה ד' אלקינו מלך העולם דיין האמת" וקורע טפח לאורך הבגד.

ט. האבל על אב ואם קורע בצד שמאל, כל הבגדים,עד שמגלה את לבו. הגופיה, הטלית קטן והמעיל העליון שלובש כשיוצא החוצה, אין צורך לקרוע.

י. על שאר הקרובים , קורע בצד ימין בבגד העליון בלבד.

יא. על כל הקרובים שולל (תופר תפירה גסה) לאחר השבעה , ומאחה (תופר תפירה רגילה) לאחר השלשים, ועל אביו ואמו שולל לאחר "השלשים", ואינו מאחה לעולם.

יב.מת ביום טוב או בחול המועד, ונקבר בחול המועד, קורע בחול המועד.

הקבורה

א. נוהגים לא לקחת את המעדר ישר מיד חברו בשעה שעוסקים בכסוי הקבר בזמן הקבורה, אלא מניחים אותו על הארץ והשני נוטלו.

ב. מיד אחרי סתימת הקבר אומרים, צדוק הדין וקדיש הגדול. אח"כ אומרים "מכתם לדוד" (תהלים ט"ז), והיתומים אומרים קדיש יתום.

ג. בימים שאין אומרים תחנון, וכן בערב ראש חדש ובערבי שבתות וימים-טובים,אין אומרים צדוק הדין, ואומרים מכתם לדוד וקדיש יתום.

ד. התימנים אומרים צדוק הדין,גם ביום שאין אומרים תחנון.

השורה

א. אחרי הקדיש נוהגים האשכנזים להרחיק ארבע אמות מן הקבר,ועומדים בשתי שורות מקבילות, בכל שורה לא פחות מחמשה אנשים. האבל חולץ את נעליו ועובר בין השורות, והעומדים מנחמים אותו בברכת תנחומים ואומרים: המקום יגחם אותך בתוך שאר אבלי "ציון וירושלים" , אח"כ נועל הנעלים, ונכון לתת בהן קצת עפר.

ב. הספרדים אין נוהגים לעמוד בשורה.

ג. מנהג התימנים שהאבלים עומדים , והמלוים באים אחד אחד אצל האבלים ומנחמים אותם בברכת תנחומים זו: "תנוחמו מן השמים".

נטילת ידים

נטילת ידים
ביציאה מבית העלמין רוחצים את הידים שלש פעמים בסירוגין. נוהגים לא לקחת את הכלי ישר מידו של חברו, אלא הוא מעמידו והשני לוקחו ורוחץ. נוהגים לא לנגב את הידים במגבת אחרי הנטילה , ולא להיכנס לבית לפני הנטילה.

האבלות
א. משנסתם הקבר פסקה האנינות ומשעה זו מתחילה אבלות השבעה והשלשים. אפילו נקבר קרוב לשקיעת היום, אם חלץ את נעליו, וישב על הקרקע שעה קלה לפני שקיעת החמה, (אף בבית-הקברות) נחשבת לו ישיבה זו, כאילו ישב יום שלם,ומונה רק עוד ששה ימי אבלות.
ב. אם יש לחשוש שיחשיך היום בטרם שיגיע האבל הביתה, יחלוץ את נעליו בבית הקברות וישב על הקרקע זמן מה, וזה יחשב לו ליום שלם.
ג. כשהאבל חוזר מבית הקברות ונכנס הביתה, חולץ מיד נעליו ואינו יושב על כסא.
ד. האשכנזים נוהגים לשבת על שרפרף (כסא נמוך) .
ה. הספרדים והתימנים נוהגים לשבת על הארץ, על שטיח או על כר.
ו. כל ימי ה"שבעה" מדליקים נר נשמה בבית האבל, לעילוי נשמת הנפטר. אם מת בחג הפסח או שבועות או סוכות, מדליקים את הנר בחול המועד וכל ימי אבלות השבעה של אחר החג.
ז. נוהגים לכסות המראות שבבית האבל כל ימי השבעה.
ח. התימנים נוהגים לכסות גם התמונות שבבית האבל.

סעודת הבראה
א. לא יאכל האבל הסעודה הראשונה, שלאחר הקבורה, משלו, אבל מותר לו לשתות משלו. השכנים, או הקרובים, אפילו הבן או הבת שאינם אבלים, מביאים לו אכל משלהם לסעודה הראשונה, ומגישים לחם, כעכים, ביצים קשות מקולפות, או עדשים, וסעודה זו נקראת "סעודת הבראה".
ב. יש מן הספרדים והתימנים הנוהגים להברות את האבלים כל ימי השבעה ולסעוד עמהם. בסעודות אלו מגישים בין היתר, גם בשר ויין.
ג. מותר לו לשתות, קפה או תה משלו לפני סעודת ההבראה, אבל לא יאכל ביצה, או לחם, או תבשיל משלו לפני סעודת ההבראה.
ד. אם נקבר המת במוצאי שבת, מבדיל אחרי הקבורה על כוס יין משלו, קודם שמברים אותו.
ה. אחרי סעודת ההבראה, מותר לו לאכול משלו אפילו ביום הקבורה.
ו. אין האבל חייב לאכול סעודת הבראה, אלא אם רוצה לאכול ביום הראשון אחרי הקבודה קודם שהחשיך, אבל אם רוצה, אינו אוכל כלל ביום הראשון אחרי הקבורה, ובלילה מותר לו לאכול אפילו הסעודה הראשונה משלו.
ז. אם קברו את המת ביום ולא הספיק לאכול סעודת ההבראה לפני שהחשיך, מותר לו בלילה לאכול אפילו הסעודה הראשונה משלו, ואין מברים אותו.

ברכת המזון

ח. אם נקבר בלילה מברים אותו בלילה,ואם לא הגישו לו סעודת הבראה בלילה,מברים אותו ביום המחרת.
ט. אם נקבר בערב שבת, או בערב יום-טוב לפנות ערב, וכן אם נקבר ביום טוב (ע"י גויים), אין מברים את האבל.
י. אם נקבר בחול המועד, נוהגים האשכנזים להברות האבל בחול המועד. אין מברים בביצים ועדשים, אלא מגישים לחם, עוגה וקפה, והאבל יושב על כסא רגיל ואוכל על יד השולחן כדרכו.
יא.הספרדים והתימנים אינם מברים את האבל בחול המועד.
יב. בראש חודש, חנוכה ופורים מברים את האבל סעודת הבראה.

ברכת המזון
א. האשכנזים מקפידים שלא יאכלו שלשה ביחד בסעודת ההבראה, כדי שלא יתחייבו בזימון, ויש נוהגים לא לאכול שלשה ביחד כל ימי השבעה, כדי שלא יתחייבו בזימון.
ב. הספרדים והתימנים מברכים בזימון בסעודת הבראה, וכל ימי השבעה המזמן אומר: "נברך מנחם אבלים שאכלנו משלו". והסועדים עונים: "ברוך מנחם אבלים שאכלנו משלו ובטובו חיינו". אחרי "תחזירנה למקומה במהרה בימינו" אומרים: "נחם" וברכת אבלים.
ג. הספרדים מברכים על כוס יין, ואחרי ברכת המזון אומרים צדוק הדין, תפילת השכבה , וקדיש "יהא שלמא".
ד. התימנים אומרים קודם ברכת המזון למנצח לבני קרח (תהלים מ"ט), ואחרי ברכת המזון לומדים משניות, זוהר , ואומרים תפילת השכבה וקדיש דרבנן.

התפילה בבית האבל
א. האבל אסור בהנחת תפילין ביום ראשון כל היום אפילו לאחר הקבורה,ואינו מותר בהם אלא לאחר הנץ החמה ביום שני. אם נקבר למחרתו יניחם אחר הקבורה, בצנעה בלא ברכה.
ב. כל שבעת ימי האבלות, נוהגים להתפלל במנין בדירת הנפטר גם אם נפטר בבית החולים. האבל מצטרף למנין, עובר לפני התיבה ואומר קדיש יתום.
ג. אם אין אפשרות לאסוף "מנין" בבית האבל, מותר לו ללכת לבית הכנסת הקרוב. ואם יש לו צורך לנעול נעל, עור, יתן מעט עפר בנעלים וכשמגיע לבית הכנסת יחלוץ אותן מיד.
ד. מנהג הספרדים שהאבל על אביו ואמו עובר לפני התיבה בתוך השבעה, אבל האבל על שאר הקרובים אינו מתפלל בתור שליח צבור בתוך השבעה, אלא אם כן אין שם מי שיודע להתפלל בתור שליח צבור.
ה. בשבת ביום טוב ובחול המועד, אינו עובר לפני התיבה.
ו. בראש חדש וחנוכה עובר לפני התיבה במנחה ומעריב ושחרית עד הלל,והלל ומוסף מתפלל אחר.
ז. בפורים אינו עובר לפני התיבה בתפילת שחרית, אבל בתפילת מנחה ומעריב עובר.

קדוש לבנה

ח. יש מקומות שנהגו שהאבל אינו עובר לפני התיבה בראש חדש, חנוכה ופורים,ולא בערב שבת לתפילת מנחה.
ט. האשכנזים אינם אומרים "פטום הקטורת", ברכת כהנים ("או"א אבותינו ברכנו" וכו') .
י. הספרדים אומרים פטום הקטורת וברכת כהנים בבית האבל והכהנים נושאים כפיהם, אך האבל הכהן אינו נושא את כפיו בתוך השבעה.
יא. אין אומרים בבית האבל: תחנון, א-ל ארך אפים, למנצח מזמור לדוד יענך, ולא את הפסוק "ואני זאת בריתי" שבתפילת ובא לציון.
יב.אחרי התפילה בשחרית, במנחה, או בערבית נוהגים האשכנזים לומר: למנצח לבני קרח (תהלים מ"ט) והאבל אומר קדיש יתום. בראש חדש ובחנוכה אומרים במקום זה מכתם לדוד (תהלים ט"ז) , בשבת ובפורים אין אומרים.
יג.הספרדים אומרים אחרי תפילת שחרית ומנחה צדוק הדין - ותפילת השכבה , והאבל אומר קדיש יהא שלמא, ואם לומדים זהר, או משניות, אומר קדיש דרבנן.
יד.האשכנזים אינם קוראים את ההלל בבית האבל, ונוהגים שהאבל יוצא לחדר אחר והצבור אומר הלל. אחרי הלל חוזר האבל וגומרים את התפילה.
טו.בראש חדש שחל בשבת שבתוך השבעה, אין האבל יוצא לחדר אחר.
טז.הספרדים קוראים את ההלל בבית האבל, אך האבל עצמו אינו קורא את ההלל בראש חדש. בחנוכה גומר גם האבל את ההלל.
יז.האבל אינו קורא בתורה ואינו עולה לתורה כל ימי השבעה,אפילו הוא כהן ואין שם כהן אחר, אבל הוא עולה לגלילת התורה.

קדוש לבנה
האבל מקדש הלבנה אחרי השבעה , ואם בינתיים יעבור זמן קדוש הלבנה, או שיש לחשוש שאחרי השבעה יהיו השמים מעוננים, יקדש הלבנה בתוך השבעה ביחידות, ולא יאמר לאחרים "שלום עליכם" כנהוג בקדוש לבנה.

לימוד
א. נוהגים ללמוד משניות, בכל ערב אחרי תפילת מנחה ומעריב, או בין מנחה למעריב,והאבל אומר קדיש דרבנן.
ב. האשכנזים אינם נוהגים ללמוד משניות בבית אבל בשבת.
ג. הספרדים והתימנים מזמינים חכמים ודרשנים לבית האבל ולומדים כל ימי השבעה משניות, שמועה ואגדה, זוהר ותהלים ודורשים בשבח הנפטר.
ד. התימנים לומדים בין היתר הלכות אבלות, ומן הספר "עלוי הנשמות". אחרי הלמוד אומרים השכבה.

ניחום אבלים
א. כל ימי השבעה נוהגים לבא לנחם את האבלים. האבלים יושבים עד שהמנחמים יוצאים. אין המנחמים שואלים בשלום האבלים בבואם לבית האבל. בצאתם מבית

האסור והמותר בשבעה

האבל נוהגים האשכנזים לברך את האבלים בברכת תנחומים זו: "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון ויורושלים".
ב. הספרדים והתימנים נוהגים לברך את האבלים בבואם ובצאתם בברכת תנחומים זו: "תנוחמו מן השמים" קרובי האבלים מגישים לבאים לנחם האבלים, כבוד קל (משקה חם, מיני מאפה ופירות) כדי לברך ארבע ברכות (בורא מיני מזונות, בורא פרי העץ, בורא פרי האדמה וברכת שהכל).
ג. האשכנזים אינם מנחמים האבלים בשבת ויום טוב, אולם בר"ח, חנוכה, פורים ובחוה"מ מנחמים.

האסור והמותר בשבעה
א. אסור לו לאבל לשבת על כסא, ספסל או ספה כל השבעה. אבל מותר לו לשבת על שטיח מוצע על הרצפה, או על כר, או על שרפרף (כסא קטן) ובלבד שיהיה נמוך פחות משלשה טפחים (היינו פחות מ-24 ס"מ) .
ב. אסור לו לאבל לנעול נעלי עור, אבל מותר בנעלי בד, גומי, עץ, או קש.
ג. אסור לו ללבוש בגד מכובס או בגד מגוהץ, אבל מותר לו ללבוש גופיה, תחתונים וגרבים מכובסים.
ד. אסור לו לאבל לכבס, או לגהץ את בגדיו, וכן אסור לו למסור בגדיו לאחר לכבסם בתוך השבעה, בכדי שיוכל ללבשם אחר השלשים.
ה. אסור לו להתרחץ אפילו במים קרים, אבל פניו ידיו ורגליו מותר לרחוץ במים קרים.
ו. אסור לו למשוח בשמן, בבושם, במי קולון, או להתפדר ולהתאפר וכדומה, בין בגופו, בין בשערו, בין אבל, בין אבלה.
ז. הכלה בשבעת ימי המשתה , וכן בתולה העומדת להשתדך, מותר לה להתאפר.
ח. אסור לו להתגלח ולהסתפר אפילו שער השפם המעכב את האכילה, אבל להסתרק מותר.
ט. אסור לו לגזוז את הצפרנים, בסכין, או במספרים.
י. אסור לו לעסוק במלאכה ומסחר. אם יש לו עסק עם שותפים, ישאל את הרב כיצד להתנהג.
יא. אסור לו לקיים יחסי אישות כל ימי השבעה, אפילו בשבת שבתוך השבעה.
יב. אסור לו לאבל לצאת מפתח ביתו כל ימי השבעה.
יג. אם אי אפשר לו ללון במקום שיושב שבעה, מותר לו ללכת ללון לבית אחר, ובלבד שיעשה זאת בשעות המאוחרות בלילה ויחזור בשעות המוקדמות בבקר.
יד. מותר לו ללכת לברית מילה אם הוא אבי התינוק, קטן,אם האבל מוהל, מותר לו ללכת למול את התינוק כשאין מוהל אחר.
טז.אם האבל כהן ואין כהן אחר במקום,מותר לו ללכת לפדות את הבן הבכור.
יז. מותר לאבל לברך "שהחיינו" על פרי חדש, אפילו בתוך השבעה.
יח.מותר לו לטאטא הבית, להדיח הכלים, להציע המטה אם אין אחר שיעשה זאת. כן מותר לאשה אבלה לאפות ולבשל כל הצריך לה ולביתה.
יט.אסור לו לישא אשה, להשתתף בשמחה כגון:
אירוסין, חופה, נשואים וסעודות שמחה, וכן אסור לו לשמוע מנגינות.

יום השבעה

כ. אסור לו לקרוא בתורה, נביאים וכתובים, ללמוד במשנה, מדרש והלכות, וכן אסור לו לקרוא סיפורי מדע וכדומה. אבל מותר לו לקרוא בספר איוב, בקינות, במגילת איכה, בדברים הרעים שבספר ירמיהו, ובהלכות אבלות.
כא. אסור לו לשאול ולהשיב שלום , בשלשת הימים הראשונים, משלשת הימים עד אחרי השבעה, אם שאלו בשלומו, מותר לו להשיב.
כב. כל דיני אבלות נוהגים בין ביום ובין בלילה, בין באיש ובין באשה.

יום השבעה
א. היום השביעי, יום האחרון של השבעה נקרא "יום השבעה". מיד אחרי תפילת שחרית ביום השבעה, יושבים האבלים על מקומם שעה קלה , והמתפללים נגשים ומנחמים אותם בברכת תנחומים המסורתית, ואחרי התנחומים נגמרת אבלות השבעה, המנחמים אומרים לאבלים לקום.
ב. האשכנזים אומרים: "המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תוסיפו לדאבה עוד".
ג. הספרדים והתימנים אומרים צדוק הדין, תפילת השכבה, והפסוקים: לא יבא עוד שמשך, וירחך לא יאסף, כי ה' יהיה לך לאור עולם, וישלמו ימי אבלך: וכתוב : כאיש אשר אמו תנחמנו, כן אנכי אנחמכם ובירושלים תנוחמו.
ד. האבלים וקרובי המשפחה עולים לקבר ביום השבעה, ואומרים פרקי תהלים, אם יש מנין אומרים קדיש יתום. האשכנזים מסיימים בתפילת א-ל מלא רחמים. הספרדים והתימנים בתפילת השכבה.
ה. אם חל יום השבעה לאבלות ביום השבת, עולים לקבר ביום ראשון , ואם חל ביום טוב הולכים אחר יום-טוב, באסרו חג.

ערב שבת ויום טוב
א. ערב שבת וערב יום טוב שבתוך השבעה, נוהגת אבלות עד שעה ורבע לפני שקיעת החמה.
ב. אחר חצות היום בערב שבת, מותר לאבל לשבת כרגיל.
ג. בערב פסח נוהגת אבלות עד חצות היום בלבד.

השבת שבתוך השבעה
א. השבת עולה למנין השבעה, אולם אין האבלות בדברים שבפרהסיה נוהגת בה, אלא בדברים שבצנעה בלבד. לכן, אסור ברחיצה, סיכה, אישות, ותלמוד תורה. אבל מותר לקרא שנים מקרא ואחד תרגום. מותר לו לנעול נעלים, לשבת על כסא, ללבוש כתונת מכובסת, אף ללבוש בגדי שבת נקיים סמוך להדלקת נרות שבת.
ב. מותר לו ללכת לבית הכנסת לתפילה, אבל אינו עובר לפני התיבה, ואינו עולה לתורה, ואם קראוהו יעלה.
ג. מנהג האשכנזים (הפרושים) שבליל שבת שבתוך השבעה, נכנס האבל לבית הכנסת אחרי תפילת לכה דודי, לפני תפילת מזמור שיר ליום השבת, והקהל הולך לקראתו ומקבל את פניו בברכת תנחומים המסורתית: "המקום ינחם אותך" וכו'.

מוצאי שבת

ד. הספרדים נוהגים שאחד מקרובי הנפטר עולה לתורה למפטיר או משלים (אחרון), ואומר תפילת השכבה.
ה. מנהג התימנים ,שהאבל עולה לתורה בשבת שבתוך השבעה.
ו. אם חל יום הזכרון של ההורים בשבת שבתוך השבעה, וכן אם אשתו היתה יולדת, מותר לו לעלות לתורה. ויש שאינם עולים.
ז. אם הוא כהן אינו עולה לדוכן, ויצא מבית הכנסת לפני שהחזן מתחיל לומר "רצה". אם אין שם כהן אחר,יעלה לדוכן וישא את כפיו.
ח. התימנים נוהגים שהכהן האבל נושא את כפיו, אפילו כשיש כהנים אחרים.

מוצאי שבת
א. מיד עם יציאת השבת אחרי תפילת ערבית, פושט את בגדי השבת, וחלים עליו כל דיני אבלות.
ב. חל יום השביעי לאבלותו בשבת, שוב אינו נוהג אבלות במוצאי שבת.

הבדלה
במוצאי שבת מבדיל על כוס. מתחיל בורא פרי הגפן, מברך על הנר ועל הבשמים , ואומר המבדיל וכו'.

השלשים
א. השלשים מונים מיום הקבורה ולא מיום המיתה.
ב. האבל אסור לו להסתפר ולהתגלח כל השלשים,אבל שער השפם המעכב את האכילה מותר לו לספר אחרי השבעה.
ג. אסור לו ליטול הצפרנים במספרים, או בסכין, או בכל כלי אחר.
ד. אשה אבלה הצריכה טבילה אחרי השבעה תוך השלשים, מותר לה ליטול הצפרנים במספרים ובכל כלי אחר, וטובלת כדרכה.
ה. לפי מנהג האשכנזים אסור לאבל להתרחץ אפילו במים קרים בתוך השלשים שלאחר השבעה,אבל פניו ידיו ורגליו מותר. וכן מותר לו לטבול במים קרים בערב שבת וערב יום כפור בשלשים שלאחר השבעה.
ו. הספרדים ושאר עדות המזרח נוהגים להקל ברחיצה אפילו במים חמים,מיד לאחר השבעה.
ז. האשכנזים נהגו שלא ללבוש בגד חדש, מכובס, או מגוהץ כל השלשים, אלא אם כן לבש אותו מי שהוא אחר תחילה משך שעה קלה. גופיה, תחתונים וגרביים, אין צורך שאחר ילבשם קודם.
ח. הספרדים נוהגים להקל בבגד מכובס ומגוהץ לאחר השבעה.
ט. במשך כל השלשים אסור לאבל ללכת לחתונה, למסיבות, לנשפים ולמקומות בידור,וכן למקום שיש כלי זמר, שירים ורקודים.
י. הורי החתן והכלה מותר להם להכנס לחופת בניהם בשלשים שלאחר השבעה, ונכון שיגישו כבוד לאורחים, ויטרחו.

האבלות ביום טוב

יא. הספרדים נוהגים ללכת לסעודת מילה, פדיון הבן ובר מצוה,בשלשים שלאחר השבעה.
יב. כל השלשים משנה האבל את מקומו בבית הכנסת ואינו יושב על מקומו הקבוע,ומתרחק ממקומו לא פחות מארבע אמות.
יג. התימנים אינם נוהגים לשנות המקום.
יד. ביום טוב אין האבל משנה את מקומו בבית הכנסת.
טו. היום האחרון של השלשים נקרא "יום השלשים". אחרי נץ החמה ביום השלשים, נפסקת אבלות השלשים , ונוהגים לבקר את קבר הנפטר ביום זה ואומרים פרקי תהלים.
טז. אם חל יום השלשים בשבת מבקרים את הקבר בערב שבת לפני הצהרים, או ביום ראשון.
יז. אם חל יום השלשים בשבת, מותר לו ביום כ"ט, ערב שבת, להתרחץ במים חמים, גם לפי מנהג האשכנזים.
יח. הספרדים ובני עדות המזרח, עורכים סדרי למוד מיוחדים בבית הכנסת, או בבית האבל ביום השלשים.
יט. לאחר שלשים אינה נוהגת אבילות, אלא על אביו ואמו בלבד.

(פסח, שבועות, סוכות)

א. אם נקבר המת ערב פסח והאבל נהג מקצת אבלות לפני כניסת החג, אפילו רק שעה קצרה, נחשבת לו שעה קצרה זו, כאילו נהג אבלות שבעה ימים.
ב. נקבר המת ערב חג השבועות ונהג אבלות זמן מה, לפני כניסת החג, נחשב כאילו נהג אבלות שבעה, וחג השבועות עולה למנין השלשים כשבעה ימים, ומשלים עוד ט"ז יום למנין שלשים.
ג. נקבר המת ערב חג הסוכות ונהג אבלות זמן מה לפני חג הסוכות, נחשב באילו נהג אבלות שבעה, ושבעת ימי החג עולים למנין שלשים,ושמיני עצרת גם הוא נחשב לשבעת ימים, הרי כאילו עברו כ"א יום , ומשלים עליהם ט' ימים למנין השלשים.
ד. אם חל ערב יום טוב בשבת ונקבר לפני שבת, סמוך לחשיכה, מבטל הרגל דיני השבעה, אפילו לא הספיק לחלוץ נעלים, או לשבת על הקרקע זמן מה, כי בשבת נהג אבלות בצנעה.
ה. אם נקבר המת בחול המועד, או .כיום טוב (על ידי גויים). נוהג אבלות בדברים שבצנעה, אבל לא בדברים שבפרהסיה, ועל כן לא יחליף בגדי אבל, הוא יושב שבעה מיד אחרי יציאת החג , ומונה שלשים מיום הקבורה, במקרה זה יום "שמיני עצרת" נחשב רק ליום אחד לגבי מנין השלשים.
ו. אם החג חל בתוך השבעה ואפילו לא הספיק רק לנהוג שעה קלה אבלות לפני החג, מותר לו בערב החג סמוך להדלקת הנרות לרחוץ ולטבול במים חמים לכבוד יו"ט, אבל לא להסתפר, ומותר לו ללבוש בחג בגד מכובס.
ז. אם נהג אבלות שבעה ימים קודם החג, מבטל החג את אבלות השלשים, ומותר לכבס, לגהץ, להתרחץ בחמים, ולהסתפר בערב החג אחרי הצהרים, אפילו כשחל יום

ראש השנה ויום כיפור

השביעי מאבלותו בערב החג. לא הסתפר ערב החג, יסתפר אחרי החג אבל לא בחול המועד.
ח. אם השבעה נגמרה בערב פסח, מותר להסתפר לפני הצהרים, ולכבס, לגהץ ולהתרחץ אחרי הצהרים.
ט. חל שביעי מאבלותו בשבת ערב החג, מותר להתרחץ ערב שבת סמוך לחשכה, אבל אסור להסתפר ערב שבת, ומותרי להסתפר בחול המועד ואחרי הרגל.
י. חל שמיני מאבלותו בשבת ערב החג, מותר לכבס, לגהץ, להתרחץ ולהסתפר בערב שבת.
יא.אבל על האב או על האם, אין הרגל מפקיע אסור התספורת,ואינו מסתפר עד שיגערו בו חבריו.

ראש השנה ויום כיפור
א. נקבר המת שעה לפני ראש השנה ונהג אבלות זמן מה, בטלה ממנו אבלות שבעה מפני ראש-השנה, ואח"כ יום הכפורים, מבטל אבלות שלשים, ולכן מותר להתרחץ ולהסתפר ערב יום הכפורים, ואם הוא אבל על אביו ואמו, אל יסתפר עד שיגערו בו החברים, או יקחוהו למספרה.

חנוכה
א. בחנוכה , מדליק נר חנוכה בביתו בברכת שהחיינו, אפילו בתוך השבעה.
ב. אין מבקרים בח נוכה בבית הקברות,לא ביום השבעה ולא ביום השלשים.

פורים
א. פורים, אינו מפסיק האבילות, ואין האבלות נוהגת בפורים לא בי"ד באדר ולא בט"ו בו, אלא בדברים, שבצנעה. נועל נעליים ויושב על כסא.
ב. ערבית מתפלל בבית ושומע קריאת המגילה מפי, אחר. ואם אין מי שיקרא המגילה, הולך לבית הכנסת לשמוע את המגילה.
ג. פורים ביום הולך לבית הכנסת לשמוע את המגילה.
ד. נוהגים שאין האבל עובר לפני התיבה בפורים.
ה. אם אין אחר שיקרא המגילה , יכול האבל לקרוא את המגילה עם הברכות.
ו. האבל חייב בפורים בסעודה ובמשלוח מנות, אין שולחים לו משלוח מנות בתוך השלשים,ולאבל על אביו ואמו אין שולחים כל שנת האבלות.

תשעה באב
תשעה באב שבתוך השבעה, הולך האבל לבית הכנסת לערבית ושחרית.

שנת האבלות

שנת האבלות

א. אבל על אביו ואמו נוהג אבלות שנה שלימה, כלומר, י״ב חדש שלמים, ונוהג באבלות גם ביום הזכרון הראשון, שהוא יום הפטירה, דהיינו: אם מת בר״ח ניסן,נוהג אבלות עד ר״ח ניסן הבא וגם בר״ח ניסן.

ב. אינו נוהג אבלות יותר משנים עשר חדש,ולכן בשנה מעוברת, אינו נוהג אבלות בחדש הנוסף.

ג. אבל על אב ואם אסור להסתפר גם לאחר השלשים אפילו לכבוד החג, רק אחרי שיגערו בו חברים, או יקחוהו למספרה.

ד. אבל על אביר ואמו לא ילבש בגדים חדשים כל שנים עשר חדש,וכשלבשם אחר תחילה מותר.

ה. הספרדים נוהגים להקל בבגד חדש לאחר השלשים.

ו. כל שנים עשר חדש לא יכנס האבל על אביו ואמו למשתה , ולא ישתתף במסיבות, לא ילך לסעודת שמחה, נשפים ומקומות בידור.

ז. האבל עובר לפני התיבה בתפלת שחרית מנחה וערבית אחד עשר חדש. בשבת ויום טוב, בחול המועד ובתפילת מוסף של ראש חדש אינו עובר.

ח. האבל על אביו או על אמו לא ישב במקומו הקבוע בבית הכנסת כל שנים עשר חדש של השנה הראשונה,ויתרחק ממקומו לא פחות מארבע אמות.

ט. ביום טוב אין משנה האבל את מקומו.

י. הספרדים עורכים סדרי למוד מיוחדים בבית הכנסת, או בבית האבל, בכל שבת אחרי התפילה במשך כל שנת האבל.

הקדיש

האבל אומר קדיש אחד עשר חדש בתפילת שחרית, מוסף, מנחה וערבית, ולענין זה מונים מיום הקבורה, ולא מיום המיתה. שאם מת עשרה בשבט פוסק לומר קדיש תשעה בטבת במנחה ובתפילת מעריב אור ליום עשרה בטבת לא יאמר. ואם מת עשרה בשבט ונקבר למחרת באחד עשר בשבט, פוסק בעשרה בטבת במנחה , ובתפילת מעריב אור ליום אחד עשר בטבת אינו אומר. ובשנה מעוברת, פוסק לומר קדיש באור ליום אחד עשר בכסלו בתפילת מעריב.

יום הזכרון

א. יום הזכרון נערך בכל שנה ושנה באותו היום של החדש בו מת, אף שבא לקבורה יום או יומיים לאחר המות. אולם אם נתאחרה הקבורה מן המיתה שלשה ימים ויותר, נערך יום הזכרון הראשון באותו היום של החדש בו נקבר , ובשאר השנים ביום המיתה.

ב. אם מת בשנה מעוברת באדר ראשון , נערך יום הזכרון בכל שנה מעוברת באדר ראשון. ואם מת באדר שני נערך באדר שני. אם מת בשנה פשוטה נוהגים לערוך בשנה מעוברת את יום הזכרון בשני האדרים.

יום הזכרון

ג. ר"ח כסלו ור"ח טבת אינם קבועים והם לפעמים יום אחד ולפעמים שני ימים, לפיכך יש לנהוג לגבי יום הזכרון כך:

1. **אם מת בר"ח כסלו כשהוא יום אחד, חל יום הזכרון לעולם בר"ח כסלו, כשהוא יום אחד. וכשהוא שני ימים, הוא חל תמיד ביום שני של ר"ח.**
2. **אם מת ביום הראשון של ר"ח כסלו כשהוא שני ימים ובשנה השניה ג"כ ר"ח כסלו שני ימים, חל יום הזכרון הראשון ביום הראשון של ר"ח כסלו, וכן תמיד כשר"ח כסלו שני ימים, חל יום הזכרון ביום הראשון של ר"ח,ובשנה שר"ח כסלו רק יום אחד חל יום הזכרון בר"ח.**
3. **אם מת ביום הראשון של ר"ח כסלו כשהוא שני ימים ובשנה השניה הוא רק יום אחד, חל יום הזכרון הראשון ביום כ"ט בחשון. וכן הוא תמיד ביום כ"ט בחשון כשר"ח כסלו רק יום אחד. (ואומר קדיש ועובר לפני התיבה גם למחרתו ביום ר"ח כסלו אם אין שם אבלים) . ובכל פעם שר"ח כסלו שני ימים, חל יום הזכרון ביום הראשון של ר"ח כסלו שהוא כמו שהוא ביום הפטירה. וכן הדין לגבי ר"ח טבת.**

ד. אם יום הזכרון חל בימי חנוכה, לעולם אל יחשב לימי חנוכה,אלא לימי החדש,שלא יטעה בכסלו מלא וחסר.

ה. נוהגים שהבן של הנפטר עובר לפני התיבה בליל שבת שלפני יום הזכרון ובתפילת המוסף בשבת זו, החל מיום הזכרון השני, אבל לא ביום הזכרון הראשון שהוא בשנת האבלות. כן הוא עולה למפטיר בשבת זו,ועובר לפני התיבה במוצאי שבת זו אף בשנה הראשונה. בשבת במנחה אחרי קריאת התורה אומרים תפילת אל מלא רחמים, לזכר הנפטר.

ו. מנהג הספרדים שהאבל אומר תפילת השכבה כל פעם שעולה לתורה ,במשך השנה הראשונה.

ז. בליל יום הזכרון מדליקים נר זכרון, והוא דולק כל היום. הבן עובר לפני התיבה בערבית בליל יום הזכרון, בשחרית ובמנחה ביום הזכרון ואומר קדיש.

ח. הספרדים נוהגים שהבן אומר קדיש בשבוע שחל בו יום הזברון , החל מליל שבת בערבית שלפני יום הזכרון,עד סוף תפילת מנחה ביום הזכרון.

ט. אם לא יכול לומר קדיש ביום הזכרון מחמת שהיה חולה או שהיה בדרך, יכול לומר קדיש בתפילת ערבית שלאחר יום הזכרון.

י. לומדים משניות לעלוי נשמת הנפטר,ונוהגים ללמוד משניות המתחילות באותיות של שם הנפטר,וארבע משניות המתחילות באותיות נ' ש' מ' ה'. ואומרים קדיש דרבנן אחרי הלמוד.

יא.הספרדים ויתר עדות המזרח עורכים למוד בבית האבל ביום הזכרון כל שנה ושנה, ולומדים משניות וזהר ואומרים קדיש דרבנן.

יב.מבקרים על הקבר ביום הזכרון ואומרים פרקי תהלים לעלוי נשמת הנפטר,ועורכים תפילת השכבה (אל מלא רחמים), ואם יש מנין אומרים קדיש.

יג.אם יום הזכרון חל בשבת,מקדימים לבקר את הקבר ביום חמישי, או מאחרים לבקר ביום ראשון שלאחר השבת.

המצבה

המצבה

א. בונים מצבה לקבר משום זכרון למת, שיכירו את מקום הקבר ויבואו לבקרו להתפלל לעלוי נשמתו, וחייבים הבנים והבנות להקים מצבה להוריהם כי חיוב כבוד אב ואם הוא אף לאחר מותם, וכן הבעל לאשתו והאשה לבעלה.

ב. יש נוהגים להקים מצבה לשלשים ויש נוהגים להקים מצבה בתום שנת האבל ביום הזכרון.

ג. חוקקים על המצבה את שם הנפטר ואת שם אביו ואת יום הפטירה לפי תאריך עברי.

ד. נוהגים לסיים את נוסח הכתובת על המצבה במלים: ת.נ.צ.ב.ה. שהן ראשי תיבות: תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

בית העלמין

א. אין להכנס לבית הקברות בגלוי ראש ובתלבושת בלתי צנועה.

ב. רוחצים את הידים כשבאים לבית הקברות וכשיוצאים רוחצים את הידים שנית ואין מנגבים אותן.

ג. אסור לכהן להתקרב תוך ארבע אמות לקברים.

ד. אין לבקר קבר אחד פעמים ביום אחד.

ה. כשמבקרים על הקבר להתפלל לעלוי נשמת הנפטר ביום השבעה, ביום השלשים או ביום הזכרון ובכל עת כשמבקרים על הקבר, נוהגים לומר שבעה פרקי תהילים אלה: ל״ג, ט״ז, י״ז, ע״ב, צ״א, ק״ד, ק״ל. אח״כ אומרים בפרק קי״ט את הפסוקים המתחילים באותיות של שם הנפטר ואותיות נ׳ ש׳ מ׳ ה׳.

ו. נוהגים שהמבקר על הקבר מניח אבן או עשב על המצבה לכבוד המת לסימן שביקרו על קברו.

ז. מי שלא ביקר בבית קברות שלשים יום, כשהוא קרוב לקברים ארבע אמות, מברך הברכה ״אשר יצר אתכם בדין״ וכו׳.

ח. הספרדים ויתר עדות המזרח נוהגים לברך ברכה זו אפילו בתוך שלשים יום אם נוסף קבר חדש.

בלע המות לנצח ומחה ה׳ א׳ דמעה מעל כל פנים.

וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה׳ דבר.

תפילת שחרית

סידור תפילה

תפילת שחרית

סדר השכמת השחר

מוֹדֶה (האשה אומרת – מוֹדָה) אֲנִי לְפָנֶיךָ מֶלֶךְ חַי וְקַיָם, שֶׁהֶחֱזַרְתָּ בִּי נִשְׁמָתִי בְּחֶמְלָה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר יָצַר אֶת הָאָדָם בְּחָכְמָה. וּבָרָא בוֹ נְקָבִים נְקָבִים. חֲלוּלִים חֲלוּלִים. גָּלוּי וְיָדוּעַ לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ שֶׁאִם יִסָּתֵם אֶחָד מֵהֶם אוֹ אִם יִפָּתֵחַ אֶחָד מֵהֶם אִי אֶפְשַׁר לְהִתְקַיֵם אֲפִלּוּ שָׁעָה אֶחָת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, רוֹפֵא כָל בָּשָׂר וּמַפְלִיא לַעֲשׂוֹת:

יסמוך "אלהי נשמה" לברכת "אשר יצר":

אֱלֹהַי (יפסיק). נְשָׁמָה שֶׁנָּתַתָּ בִּי טְהוֹרָה. אַתָּה בְרָאתָהּ. אַתָּה יְצַרְתָּהּ. אַתָּה נְפַחְתָּהּ בִּי. וְאַתָּה מְשַׁמְּרָהּ בְּקִרְבִּי. וְאַתָּה עָתִיד לִטְלָהּ מִמֶּנִּי וּלְהַחֲזִירָהּ בִּי לֶעָתִיד לָבֹא. כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים. אֲדוֹן כָּל הַנְּשָׁמוֹת. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , הַמַּחֲזִיר נְשָׁמוֹת לִפְגָרִים מֵתִים:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן לַשֶּׂכְוִי בִינָה לְהַבְחִין בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה:

סידור תפילה

תפילת שחרית

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, פּוֹקֵחַ עִוְרִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מַתִּיר אֲסוּרִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, זוֹקֵף כְּפוּפִים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, מַלְבִּישׁ עֲרֻמִּים:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַנּוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, רוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמֵּכִין מִצְעֲדֵי גָבֶר:

נהגו שהאבלים אומרים ברכת "שעשה לי כל צרכי" (הגרע"י שליט"א בספרו "הליכות עולם" וילקוט יוסף סימן י סעיף ה)

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אוֹזֵר יִשְׂרָאֵל בִּגְבוּרָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עָשַׂנִי גּוֹי. (האשה אומרת - גּוֹיָה):
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עָשַׂנִי עֶבֶד. (האשה אומרת - שִׁפְחָה):
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא עָשַׂנִי אִשָּׁה:
(האשה אומרת בלי שם ומלכות - בָּרוּךְ שֶׁעָשַׂנִי כִּרְצוֹנוֹ):
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַמַּעֲבִיר זֶבֶל מֵעֵינַי וּתְנוּמָה מֵעַפְעַפָּי:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי, שֶׁתַּרְגִּילֵנִי בְּתוֹרָתֶךָ. וְתַדְבִּיקֵנִי בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְאַל תְּבִיאֵנִי לִידֵי חֵטְא. וְלֹא לִידֵי עָוֹן. וְלֹא

תפילת שחרית

לִידֵי נְסִיוֹן. וְלֹא לִידֵי בְּזָיוֹן. וְתַרְוִיחֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע. וְתַדְבִּיקֵנִי בְּיֵצֶר הַטּוֹב. וְכוֹף אֶת יִצְרִי לְהִשְׁתַּעְבֶּד לָךְ. וּתְּנֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאַי. וְגָמְלֵנִי חֲסָדִים טוֹבִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מֵעַזֵּי פָנִים. וּמֵעַזּוּת פָּנִים. מֵאָדָם רָע. מִיֵּצֶר רָע. מֵחָבֵר רָע. מִשָּׁכֵן רָע. מִפָּגַע רָע. מֵעַיִן הָרָע. וּמִלָּשׁוֹן הָרָע. מִדִּין קָשֶׁה. וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה. בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית. וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶן בְּרִית:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל דִּבְרֵי תוֹרָה:

וְהַעֲרֶב נָא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, נוֹתֵן הַתּוֹרָה:
וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אָמוֹר לָהֶם:

סידור תפילה

סדר תיקון חצות

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ׃
יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ׃
יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם׃ וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם׃

נהגו לכסות את המראות שבבית כל השבעה ואם לא מתפללים שם אין בכך צורך (ילקוט יוסף סימן יא סעיף ז)
סדר תיקון חצות

תיקון לאה

- מותר לאבלים לאמר תיקון חצות ויאמרו רק תיקון לאה (בן איש חי פרשת וישלח אות ה וכן פסק מרן הראשון לציון הרב הגאון בספרו ילקוט יוסף סימן א אות נה).
- זמן אמירת תיקון חצות הוא מחצות הלילה ועד עלות השחר שהוא 72 דקות זמניות קודם הזריחה.
- המתעורר בחצות עליו ליטול ידיו כדת ולברך ברכות השחר וברכות התורה ואחר כך יאמר תיקון לאה.

לְשֵׁם יִזּוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְזִלְזִילוּ וְרִזְזִימוּ, וְרִזְזִימוּ וּדְזִלְזִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יוֹד קֵ״י בְּוָא״וּ קֵ״י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵינִי מוּכָן לוֹמַר תִּקּוּן לֵאָה כְּמוֹ שֶׁסִּדְּרוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ׃

תיקון לאה:

לַמְנַצֵּחַ מַשְׂכִּיל לִבְנֵי קֹרַח׃ כְּאַיָּל תַּעֲרֹג עַל אֲפִיקֵי מָיִם. כֵּן נַפְשִׁי תַעֲרֹג אֵלֶיךָ אֱלֹהִים׃ צָמְאָה נַפְשִׁי לֵאלֹהִים לְאֵל חָי מָתַי אָבוֹא. וְאֵרָאֶה פְּנֵי אֱלֹהִים׃ הָיְתָה לִי דִמְעָתִי לֶחֶם יוֹמָם וָלָיְלָה.

סדר תיקון חצות

בֶּאֱמֹר אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: אֵלֶּה אֶזְכְּרָה וְאֶשְׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי כִּי אֶעֱבֹר בַּסָּךְ אֶדַּדֵם עַד בֵּית אֱלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה וְתוֹדָה הָמוֹן זוֹגֵג: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וַתֶּהֱמִי עָלַי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ יְשׁוּעוֹת פָּנָיו: אֱלֹהַי עָלַי נַפְשִׁי תִּשְׁתּוֹחָחוּ עַל כֵּן אֶזְכָּרְךָ מֵאֶרֶץ יַרְדֵּן. וְזֹעֲרִמוֹנִים מֵהַר מִצְעָר: תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ וְגַלֶּיךָ עָלַי עָבָרוּ: יוֹמָם יְצַוֶּה יְהוָה חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי: אוֹמְרָה לְאֵל סַלְעִי לָמָּה שְׁכַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֵלֵךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: בְּרֶצַח בְּעַצְמוֹתַי חֵרְפוּנִי צוֹרְרָי. בְּאָמְרָם אֵלַי כָּל הַיּוֹם אַיֵּה אֱלֹהֶיךָ: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ. יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי מִגּוֹי לֹא חָסִיד. מֵאִישׁ מִרְמָה וְעַוְלָה תְּפַלְּטֵנִי: כִּי אַתָּה אֱלֹהֵי מָעוֹזִי לָמָּה זְנַחְתָּנִי לָמָּה קֹדֵר אֶתְהַלֵּךְ בְּלַחַץ אוֹיֵב: שְׁלַח אוֹרְךָ וַאֲמִתֶּךָ הֵמָּה יַנְחוּנִי. יְבִיאוּנִי אֶל הַר קָדְשְׁךָ וְאֶל מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ: וְאָבוֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים אֶל אֵל שִׂמְחַת גִּילִי וְאוֹדְךָ בְכִנּוֹר אֱלֹהִים אֱלֹהָי: מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי נַפְשִׁי וּמַה תֶּהֱמִי עָלָי. הוֹחִילִי לֵאלֹהִים כִּי עוֹד אוֹדֶנּוּ. יְשׁוּעוֹת פָּנַי וֵאלֹהָי:

בבית האבלים לא אומרים למנצח מזמור לדוד יענך וכו׳

לְדָוִד מִזְמוֹר לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְהַר יְהוָה. וּמִי יָקוּם בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי. וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: (יכוין

סדר תיקון חצות

שכעת הקב"ה נכנס לגן עדן ושמוז עם נשמות הצדיקים) שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינֹת מִזְמוֹר שִׁיר: אֱלֹהִים יְחָנֵּנוּ וִיבָרְכֵנוּ. יָאֵר פָּנָיו אִתָּנוּ סֶלָה: לָדַעַת בָּאָרֶץ דַּרְכֶּךָ. בְּכָל גּוֹיִם יְשׁוּעָתֶךָ: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: יִשְׂמְחוּ וִירַנְּנוּ לְאֻמִּים כִּי תִשְׁפֹּט עַמִּים מִישׁוֹר. וּלְאֻמִּים בָּאָרֶץ תַּנְחֵם סֶלָה: יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים. יוֹדוּךָ עַמִּים כֻּלָּם: אֶרֶץ נָתְנָה יְבוּלָהּ. יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ: יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים. וְיִירְאוּ אוֹתוֹ כָּל אַפְסֵי אָרֶץ:

הַלְלוּיָהּ אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל לֵבָב. בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה: גְּדֹלִים מַעֲשֵׂי יְהוָה. דְּרוּשִׁים לְכָל חֶפְצֵיהֶם: הוֹד וְהָדָר פָּעֳלוֹ וְצִדְקָתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד: זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאֹתָיו. זַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה: טֶרֶף נָתַן לִירֵאָיו. יִזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: כֹּחַ מַעֲשָׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ. לָתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם: מַעֲשֵׂי יָדָיו אֱמֶת וּמִשְׁפָּט. נֶאֱמָנִים כָּל פִּקּוּדָיו: סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם. עֲשׂוּיִים בֶּאֱמֶת וְיָשָׁר: פָּדוּת שָׁלַח לְעַמּוֹ צִוָּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. קָדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ: רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת יְהוָה שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עֹשֵׂיהֶם. תְּהִלָּתוֹ עֹמֶדֶת לָעַד:

סדר תיקון חצות

לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: בִּבוֹא אֵלָיו נָתָן הַנָּבִיא. כַּאֲשֶׁר בָּא אֶל בַּת שָׁבַע: וָאֲנִי אֱלֹהִים כְּזַסְדֶּךָ. כְּרֹב רַחֲמֶיךָ מְחֵה פְּשָׁעָי: הֶרֶב כַּבְּסֵנִי מֵעֲוֹנִי. וּמֵחַטָּאתִי טַהֲרֵנִי: כִּי פְשָׁעַי אֲנִי אֵדָע. וְחַטָּאתִי נֶגְדִּי תָמִיד: לְךָ לְבַדְּךָ חָטָאתִי וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדָבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְשָׁפְטֶךָ: הֵן בְּעָוֹן חוֹלָלְתִּי. וּבְחֵטְא יֶחֱמַתְנִי אִמִּי: הֵן אֱמֶת חָפַצְתָּ בַּטֻּחוֹת וּבְסָתֻם חָכְמָה תודיעֵנִי: תְּחַטְּאֵנִי בְאֵזוֹב וְאֶטְהָר. תְּכַבְּסֵנִי וּמִשֶּׁלֶג אַלְבִּין: תַּשְׁמִיעֵנִי שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה. תָּגֵלְנָה עֲצָמוֹת דִּכִּיתָ: הַסְתֵּר פָּנֶיךָ מֵחֲטָאָי. וְכָל עֲוֹנֹתַי מְחֵה: לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים. וְרוּחַ נָכוֹן חַדֵּשׁ בְּקִרְבִּי: אַל תַּשְׁלִיכֵנִי מִלְּפָנֶיךָ. וְרוּחַ קָדְשְׁךָ אַל תִּקַּח מִמֶּנִּי: הָשִׁיבָה לִי שְׂשׂוֹן יִשְׁעֶךָ. וְרוּחַ נְדִיבָה תִסְמְכֵנִי: אֲלַמְּדָה פּוֹשְׁעִים דְּרָכֶיךָ. וְחַטָּאִים אֵלֶיךָ יָשׁוּבוּ: הַצִּילֵנִי מִדָּמִים אֱלֹהִים אֱלֹהֵי תְשׁוּעָתִי. תְּרַנֵּן לְשׁוֹנִי צִדְקָתֶךָ: אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ: כִּי לֹא תַחְפֹּץ זֶבַח וְאֶתְּנָה. עוֹלָה לֹא תִרְצֶה: זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה. אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה: הֵיטִיבָה בִרְצוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן. תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: אָז תַּחְפֹּץ זִבְחֵי צֶדֶק עוֹלָה וְכָלִיל. אָז יַעֲלוּ עַל מִזְבַּחֲךָ פָּרִים:

תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלָיִם: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ. טוֹב וּמֵטִיב הָדְרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה עָלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה. כּוֹנֵן בֵּית מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ הֵרָאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ. שַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ. וְהָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְתוֹכוֹ. וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם. וּלְוִיִּם לְדוּכָנָם לְשִׁירָם וּלְזִמְרָם. וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם. וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה

סדר תיקון חצות

וְנִשְׁתַּוֲוֶה לְפָנֶיךָ. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ. וְתִטָּעֵנוּ בִּגְבוּלֵנוּ. וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ. תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב יְהוָה אֶת שִׁיבַת צִיּוֹן. הָיִינוּ כְּחוֹלְמִים: אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה אָז יֹאמְרוּ בַגּוֹיִם. הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם אֵלֶּה: הִגְדִּיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ. הָיִינוּ שְׂמֵחִים: שׁוּבָה יְהוָה אֶת שְׁבִיתֵנוּ. כַּאֲפִיקִים בַּנֶּגֶב: הַזֹּרְעִים בְּדִמְעָה בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ: הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע בֹּא יָבֹא בְרִנָּה. נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו:

ואוז"כ יאמרו פתיזת אליהו ז"ל ויאמרו קדיש על ישראל:

פתיזת אליהו הנביא זיע"א:

טוב לומר קודם כל תפילה פתיזת אליהו ז"ל, ומועיל להתעוררות הלב ביראת שמים:

וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

פָּתַז אֵלְיָהוּ הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב וְאָמַר רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא זְדַד וְלָא בְּזִשְׁבָּן. אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין לֵית מַזְשָׁבָה תְּפֵיסָא בָךְ כְּלָל. אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּקְתְּ עֶשֶׂר תִּקּוּנִין וְקָרֵינָן לוֹן עֶשֶׂר סְפִירָן לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָן וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָן. וּבְהוֹן אִתְכַּסְיָאַת מִבְּנֵי נָשָׁא. וְאַנְתְּ הוּא דְּקַשְׁיִר לוֹן וּמְיַזֵּד לוֹן. וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו כָּל מָאן דְּאַפְרִישׁ

סדר תיקון חצות

זַד בִּן זַבְרִיהּ בֵּאלִין עֶשֵׂר אִתְוַשִׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ בָּךְ. וְאֵלִין עֶשֵׂר סְפִירָן אִנּוּן אַוְלִין כְּסִדְרָן זַד אָרִיךְ וְזָד קָצֵר וְזַד בֵּינוֹנִי. וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן. וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא מִכָּל סִטְרָא. לְבוּשִׁין תַּקָּנְתְּ לוֹן דְּמִנַּיְהוּ פָּרְזִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא. וְכַמָּה גּוּפִין תַּקָּנְתְּ לוֹן דְּאִתְקְרִיאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דִּמְכַסְיָן עֲלֵיהוֹן וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקּוּנָא דָּא. וְזֵסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא. גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. תִּפְאֶרֶת גּוּפָא. נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין. יְסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרֵינָן לָהּ. וְזָכְמָה מוֹחָא אִיהִי מַזָּלָא שַׁבָּתָא מִלְּגָאו. בִּינָה לִבָּא וּבָהּ הַלֵּב מֵבִין. וְעַל אִלֵּין תְּרֵין כְּתִיב הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ. כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת. וְעָלֵיהּ אִתְמַר מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַזָּרִית. וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְּתַפְלִי. מִלְּגָאו אִיהוּ אוֹת יו״ד אוֹת ה״א אוֹת וָא״ו וְאוֹת ה״א דְּאִיהוּ אַרְזוּ אֲצִילוּת. אִיהוּ שַׁקְיוּ דְּאִילָנָא בְּדְרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי. כְּמַיָּא דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא וְאִתְרַבֵּי בְּהַהוּא שַׁקְיוּ:

רִבּוֹן עָלְמִין, אַנְתְּ הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת הַסִּבּוֹת דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ. וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמְתָא לְגוּפָא דְּאִיהוּ זַיִּים לְגוּפָא. וּבָךְ לֵית דְּמִיּוֹן וְלֵית דְּיוּקְנָא (דְּגוּפָא) מִכָּל מַה דְּלְגָאו וּלְבַר. וּבָרָאתָ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְאַפֵּקְתְּ מִנְּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. וּבְאַרְעָא אִילָנִין וּדְשָׁאִין וְגִנְּתָא דְּעֵדֶן וְעִשְׂבִּין וְזֵיְתִין וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְעִירִין וּבְנֵי נָשָׁא. לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא בְּהוֹן עִלָּאִין וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדְעָן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי וְלֵית דְּיַדַּע בָּךְ כְּלָל. וּבַר מִנָּךְ לֵית יְזוּדָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדַע אָדוֹן עַל כֹּלָּא. וְכָל סְפִירָן כָּל זַד אִית לֵיהּ שֵׁם

סדר תיקון חצות

יְדִיעַ. וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מַלְאָכַיָּא. וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׁמָהָן וְאַנְתְּ הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ. וְכַד אַנְתְּ תְּסְתַּלָּק מִנְּהוֹן. אִשְׁתְּאָרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן כְּגוּפָא בְלָא נִשְׁמְתָא. אַנְתְּ זַכִּים וְלָאוּ בְּזָכְמָה יְדִיעָא. אַנְתְּ הוּא מֵבִין וְלָאוּ מְבִינָה יְדִיעָא. לֵית לָךְ אֲתָר יְדִיעָא. אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא תַּקְפָּךְ וְזַיְלָךְ לִבְנֵי נָשָׁא. וּלְאַוְזָאָה לוֹן אֵיךְ אִתְנְהִיג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַוְזַמֵּי דְּאִינּוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. דִּין אִיהוּ גְּבוּרָה. מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט. הֵין צֶדֶק אוֹת בְּרִית. כֹּלָּא לְאַוְזָאָה אֵיךְ אִתְנְהִיג עָלְמָא. אֲבָל לָאוּ דְּאִית לָךְ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין. וְלָאוּ מִשְׁפָּט יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַוְזַמֵּי. וְלָאוּ מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל. קוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְוַדְּשׁוּן מִלִּין עַל יְדָךְ. דְּהָא רְשׁוּתָא אִית לָךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין עַל יְדָךְ מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְשׁוּם בַּר נָשׁ עַד כְּעָן:

קוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. עִלָּאִין שִׁמְעוּ, אִנּוּן דְּמִיכִין דְּזָבְרוֹן וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְּעָרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. הָקִיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר. אִלֵּין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִנּוּן מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. וְלָאוּ אִנּוּן מֵתִים. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן הָקִיצוּ וְרַנְנוּ וְכוּ'. רַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ וַאֲבָהָן הָקִיצוּ וְרַנְנוּ לְאִתְּעָרוּתָא דְּשִׁכִּינְתָּא דְּאִיהִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא. דְּעַד כְּעַן צַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ דְּמִיכִין וְשִׁנְתָּא בְּזוֹרִיהוֹן. מִיָּד יְהֵיבַת שִׁכִּינְתָּא תִּלַּת קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא

סדר תיקון חצות

מְהֵימְנָא וַיְיבָא לֵיהּ: קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא – דְּהָא עַלָּךְ אִתְמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק לְגַבָּאי בְּאַרְבָּע אַתְוָן דִּילֵיהּ. וַיְיבָא בְּהוֹן פָּתְוַזִי לִי אֲוַוזוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי. דְּהָא תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לָא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ. שֵׁרַאשִׁי נִמְלָא טָל. מַאי נִמְלָא טָל? – אֶלָּא אָמַר קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַנְתְּ וְשַׁבְתְּ דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְוַזַרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּעָאלְנָא בְּבֵיתָא דִּילִי וְעָאלְנָא בִּישׁוּבָא, לָאו הֲכִי, דְּלָא עָאלְנָא כָּל זִמְנָא דְּאַנְתְּ בְּגָלוּתָא. הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֵׁרַאשִׁי נִמְלָא טָל, ה״א שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא. שְׁלִימוּ דִּילָהּ וְזַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טַל. וְדָא אִיהוּ אוֹת יו״ד אוֹת ה״א אוֹת וָא״ו. וְאוֹת ה״א אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלָא מְזַוְּשְׁבָּן ט״כ, אֶלָּא אוֹת יו״ד אוֹת ה״א וְאוֹת וָא״ו דְּסְלִיקוּ אַתְוָן לְזַוְּשְׁבָּן ט״כ. דְּאִיהִי מַלְיָא לִשְׁכִינְתָּא מִנְּבִיעוּ דְּכָל מְקוֹרִין עִלָּאִין. מִיַּד קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא וַאֲבָהָן קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ. עַד כָּאן רָזָא דְּיִוּוּדָא. בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

קדיש על ישראל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵיהּ. (אמן): בְּזַוְּיֵיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְזַוְּיֵי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

סידור תפילה

סדר תיקון חצות

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא קַדִּישְׁתָּא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אָתָר וְאָתָר. יְהֵא לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן זִנָּא וְזִסְדָּא וְרַוְזָמֵי. מִן קֳדָם מָארֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיְּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶזָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

אֲדוֹן עוֹלָם אֲשֶׁר מָלַךְ. בְּטֶרֶם כָּל יְצִיר נִבְרָא: לְעֵת נַעֲשָׂה בְחֶפְצוֹ כֹּל. אֲזַי מֶלֶךְ שְׁמוֹ נִקְרָא: וְאַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל. לְבַדּוֹ יִמְלוֹךְ נוֹרָא: וְהוּא הָיָה וְהוּא הֹוֶה. וְהוּא יִהְיֶה בְּתִפְאָרָה: וְהוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי. לְהַמְשִׁילוֹ וּלְהַחְבִּירָה: בְּלִי רֵאשִׁית בְּלִי תַכְלִית. וְלוֹ הָעֹז וְהַמִּשְׂרָה: בְּלִי עֵרֶךְ בְּלִי דְמְיוֹן. בְּלִי שִׁנּוּי וּתְמוּרָה: בְּלִי חִבּוּר בְּלִי פְרוּד. גְּדוֹל כֹּחַ וּגְבוּרָה: וְהוּא אֵלִי וְחַי גּוֹאֲלִי. וְצוּר חֶבְלִי בְּיוֹם צָרָה: וְהוּא נִסִּי וּמָנוֹסִי. מְנָת כּוֹסִי בְּיוֹם אֶקְרָא: וְהוּא רוֹפֵא וְהוּא מַרְפֵּא. וְהוּא צוֹפֶה וְהוּא עֻזָּרָה:

בְּיָדוֹ אַפְקִיד רוּחִי. בְּעֵת אִישָׁן וְאָעִירָה: וְעִם רוּחִי גְוִיָּתִי. אֲדֹנָי לִי וְלֹא אִירָא: בְּמִקְדָּשׁוֹ תָגֵל נַפְשִׁי. מְשִׁיחֵנוּ יִשְׁלַח מְהֵרָה: וְאָז נָשִׁיר בְּבֵית קָדְשִׁי. אָמֵן אָמֵן שֵׁם הַנּוֹרָא:

סדר התעטפות ב

ציצית והנחת תפילין

לפני שיברך על הציצית יאמר לשם יחוד זה:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יו״ד קֵ״י בְּוָא״ו קֵ״י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵינִי מוּכָן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה לִלְבֹּשׁ טַלִּית מְצֻיֶּצֶת כְּהִלְכָתָהּ, כְּמוֹ שֶׁצִּוָּנוּ ה׳ אֱלֹהֵינוּ בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה: וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם. וְעַל יְדֵי עֲטִיפַת הַצִּיצִית נִזְכֹּר כָּל מִצְוֹתָיו לַעֲשׂוֹתָם. כְּדֵי לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרִי וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאִי. וַהֲרֵינִי מוּכָן לְבָרֵךְ עַל עֲטִיפַת הַטָּלִית כְּתִקּוּן

סידור תפילה

סדר תיקון חצות

רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה. וַהֲרֵינִי מְכַוֵּן לְפָטֵר בִּבְרָכָה זוֹ גַּם טַלִּית הַקָּטָן שֶׁעָלַי. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהִתְעַטֵּף בְּצִיצִית:

לפני הנזות תפילין של יד יאמר:

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְצִימוּ וְדִחְלוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יו"ד קֵ"י בְּוָא"ו קֵ"י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הֲרֵינִי מוּכָן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בְּיָדִי וּבְרֹאשִׁי, כְּמוֹ שֶׁצִּוָּנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ: וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם, וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם. וְצִוָּנוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָנִיחַ אַרְבַּע פָּרְשִׁיוֹת אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִחוּד שְׁמוֹ וִיצִיאַת מִצְרַיִם עַל הַזְּרוֹעַ כְּנֶגֶד הַלֵּב, וְעַל הָרֹאשׁ כְּנֶגֶד הַמּוֹחַ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ. וַהֲרֵינִי מוּכָן לְבָרֵךְ הַבְּרָכָה שֶׁתִּקְנוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה עַל מִצְוַת הַתְּפִלִּין, וַהֲרֵינִי מְכַוֵּן לְפָטֵר בִּבְרָכָה זוֹ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וְיַעֲלֶה לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ כְּאִלּוּ כִּוַּנְתִּי בְּכָל הַכַּוָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לְכַוֵּן בַּהֲנָחַת הַתְּפִלִּין וּבִבְרָכָה. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין:

ואם הפסיק בדיבור בין תפילין של יד לתפילין של ראש יברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין:

כשיכרוך שלש כריכות על אצבעו האמצעית יאמר:

וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי בֶּאֱמוּנָה. וְיָדַעַתְּ אֶת יְהוָה׃

סידור תפילה

סדר תיקון חצות

אזור הנוזת תפילין יאמר שתי פרשיות אלו, ואם אינו יכול לאומרן קודם התפילה יאמר אותן אזור התפלה, לפני שיוזלוץ התפילין:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה. לִי הוּא: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּזוֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה. וְלֹא יֵאָכֵל זָמֵץ: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים. בְּזוֹדֶשׁ הָאָבִיב: וְהָיָה כִי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַזוֹתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַזִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבֹתֶיךָ לָתֶת לְךָ אֶרֶץ זָבַת זָלָב וּדְבָשׁ. וְעָבַדְתָּ אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּזוֹדֶשׁ הַזֶּה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מַצוֹת. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי זָג לַיהוָה : מַצוֹת יֵאָכֵל אֵת שִׁבְעַת הַיָּמִים. וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ זָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל גְּבֻלֶךָ: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר. בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ. כִּי בְיָד זָזָקָה הוֹצִיאֲךָ יְהוָה מִמִּצְרָיִם: וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַזָּקָה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ. מִיָּמִים יָמִימָה: וְהָיָה כִי יְבִיאֲךָ יְהוָה אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלַאֲבוֹתֶיךָ. וּנְתָנָהּ לָךְ: וְהַעֲבַרְתָּ כָל פֶּטֶר רֶחֶם לַיהוָה. וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיהוָה : וְכָל פֶּטֶר זֶמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ. וְכֹל בְּכוֹר אָדָם בְּבָנֶיךָ תִּפְדֶּה: וְהָיָה כִי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ מָזָר לֵאמֹר מַה זֹּאת. וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּזוֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: וַיְהִי כִי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְזֵנוּ וַיַּהַרֹג יְהוָה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה. עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵזַ לַיהוָה כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים

סידור תפילה

תפילת שחרית

וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה: וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְכָה וּלְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ.
כִּי בְּזוֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרָיִם:

הלכות תפילה בבית האבל

א. מצווה לארגן מנין בבית האבלים.

ב. האבלים מצטרפים לעשרה.

ג. לדעת מרן השו״ע אין לאבל להיות שליח ציבור, אבל אם הוא אבל על הוריו, יתפלל כשליח ציבור וכך פסק הגרע״י שליט״א. דעת הגר״מ אליהו שליט״א שגם על הוריו לא יהיה חזן. האשכנזים מקפידים כן להיות שליח ציבור.

ד. מצווה זו שרירה גם כשאין אבלים כלל, כגון: הנפטר הוא אלמן ועירי, בכל זאת יש מצווה להתפלל כל שבעה בבית האבל משום שבזה עושה נחת רוח לנשמת הנפטר.

ה. נוהגים להתפלל בבית הנפטר גם אם הוא נפטר בבית חולים.

ו. אם אין מנין בבית האבל יתפללו האבלים בבית הכנסת ויאמרו שם קדיש.

ז. בימים שני וחמישי כשיש מנין, אין לאבלים לצאת לבית הכנסת כדי לשמוע קריאה בתורה (עיין ״נתיבי עם״ שהעיד שכך מנהג ירושלים). אולם המתפללים שאינם אבלים ילכו לשמוע קריאת התורה בבית הכנסת (ילקוט יוסף סימן י,יב)

ח. יזהרו מאד שלא ידברו בשעת התפילה.

ט. הלכות נוספות שולבו במקומן בסידור.

תפילת שחרית

וַתִּתְפַּלֵּל זַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה קַרְנִי בַּיהוָה. רָחַב פִּי עַל אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי בִּישׁוּעָתֶךָ: אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ.
וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ: אַל תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְּבֹהָה גְּבֹהָה יֵצֵא עָתָק
מִפִּיכֶם. כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה וְלוֹ נִתְכְּנוּ עֲלִלוֹת: קֶשֶׁת גִּבּוֹרִים
חַתִּים. וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ זָיִל: שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדֵלוּ.
עַד עֲקָרָה יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה: יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה.
מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל: יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר. מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם:
מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים וְכִסֵּא

קרבנות

כָּבוֹד יַנְחִלֻם. כִּי לַיהוָה מְצַקֵּי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל: רַגְלֵי
חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ. כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ: יְהוָה
יֵחַתּוּ מְרִיבָיו עָלָיו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם יְהוָה יָדִין אַפְסֵי אָרֶץ. וְיִתֵּן עֹז
לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ: אָתוּהִי כְּמָה רַבְרְבִין וְתִמְהוּהִי כְּמָה
תַּקִּיפִין. מַלְכוּתֵהּ מַלְכוּת עָלַם וְשָׁלְטָנֵהּ עִם דָּר וְדָר: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ
וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם לְדוֹר וָדוֹר. נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ: עֶרֶב
וָבֹקֶר וְצָהֳרַיִם אָשִׂיחָה וְאֶהֱמָה. וַיִּשְׁמַע קוֹלִי: בָּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי
בֹקֶר. וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים: לֹא אִירָא מֵרִבְבוֹת עָם אֲשֶׁר סָבִיב
שָׁתוּ עָלָי: וַאֲנִי בַּיהוָה אֲצַפֶּה אוֹחִילָה לֵאלֹהֵי יִשְׁעִי יִשְׁמָעֵנִי
אֱלֹהָי: כִּי לְךָ יְהוָה הוֹחָלְתִּי. אַתָּה תַעֲנֶה אֲדֹנָי אֱלֹהָי: רַגְלִי
עָמְדָה בְמִישׁוֹר. בְּמַקְהֲלִים אֲבָרֵךְ יְהוָה :

לפני התפלה יאמר:

לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ,
לְיַחֲדָא שֵׁם יוֹד ק״י בְּוָא״ו ק״י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל.
הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת שַׁחֲרִית, שֶׁתִּתְקַן אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו
הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְוֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן,
לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רָצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ
עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

הֲרֵינִי מְקֻבָּל עָלַי מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל: וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ, וַהֲרֵינִי אוֹהֵב כָּל
אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּנַפְשִׁי וּמְאוֹדִי, וַהֲרֵינִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמְּלָכִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא:

קרבנות

מכאן עד "ברוך שאמר" הוא בעולם העשיה:

קרבנות

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב מִלְּפָנֶיךָ וְהָקְדֵנוּ בְּפִקֻּדַת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם. וּזְכֹר לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַהֲבַת הַקְּדמוֹנִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ. אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה. וְאֶת הָעֲקֵדָה שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם. וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ אֶת יִצְחָק וְלֶךְ לְךָ אֶל אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה. וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֶת יִצְחָק בְּנוֹ. וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא אֶת הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו שְׁבוּ לָכֶם פֹּה עִם הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד כֹּה. וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַמַּאֲכֶלֶת. וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי בְנִי. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה לּוֹ הַשֶּׂה לְעוֹלָה בְּנִי. וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו:וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת הָעֵצִים. וַיַּעֲקֹד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת הַמַּאֲכֶלֶת. לִשְׁחֹט אֶת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם. וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל

קרבנות

הַנַּעַר וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה. כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידְךָ מִמֶּנִּי: וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו. וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא יְהוָה יִרְאֶה. אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהוָה יֵרָאֶה: וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהוָה אֶל אַבְרָהָם. שֵׁנִית מִן הַשָּׁמַיִם: וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם יְהוָה . כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת בִּנְךָ אֶת יְחִידֶךָ: כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם. וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו: וְהִתְבָּרְכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי: וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל בְּאֵר שָׁבַע. וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע:

יש נוהגים לומר פסוק זה ויהי רצון שאזכיר:
וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה . וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתִּתְמַלֵּא רַחֲמִים עָלֵינוּ. וּבְכֵן בְּרֹב רַחֲמֶיךָ תִּזְכֹּר לָנוּ עֲקֵדָתוֹ שֶׁל יִצְחָק אָבִינוּ בֶּן אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, כְּאֵלּוּ אֶפְרוֹ צָבוּר וּמֻנָּח עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְתַבִּיט בְּאֶפְרוֹ לְרַחֵם עָלֵינוּ, וּלְבַטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת, וּתְזַכֵּנוּ לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְתַצִּילֵנוּ מִיֵּצֶר הָרָע וּמִכָּל זֹטְא וְעָוֹן, וְתַאֲרִיךְ יָמֵינוּ בַּטּוֹב וּשְׁנוֹתֵינוּ בַּנְּעִימִים:

קרבנות

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת רַחֲמָיו לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ. וְיִגְּלוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ. וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים. וְתִכָּנֵס לָנוּ לְפָנִים מִשּׁוּרַת הַדִּין. וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ. מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמֵאַרְצֶךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ. וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ כָּאָמוּר: וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב. וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר: וְנֶאֱמַר וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אוֹיְבֵיהֶם לֹא מְאַסְתִּים וְלֹא גְעַלְתִּים לְכַלֹּתָם לְהָפֵר בְּרִיתִי אִתָּם. כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים. אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה : וְנֶאֱמַר וְשָׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוּתְךָ וְרִחֲמֶךָ. וְשָׁב וְקִבֶּצְךָ מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר הֱפִיצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ שָׁמָּה: אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמָיִם. מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ: וֶהֱבִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָרְשׁוּ אֲבֹתֶיךָ וִירִשְׁתָּהּ. וְהֵיטִבְךָ וְהִרְבְּךָ מֵאֲבֹתֶיךָ: וְנֶאֱמַר עַל יְדֵי נְבִיאֶךָ יְהוָה חָנֵנוּ לְךָ קִוִּינוּ. הֱיֵה זְרֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ בְּעֵת צָרָה: וְנֶאֱמַר וְעֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ: וְנֶאֱמַר בְּכָל צָרָתָם לוֹ צָר וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם בְּאַהֲבָתוֹ וּבְחָמְלָתוֹ הוּא גְאָלָם. וַיְנַטְּלֵם וַיְנַשְּׂאֵם כָּל יְמֵי עוֹלָם:

(יכוין לי״ג מדות) וְנֶאֱמַר מִי אֵל כָּמוֹךָ (אל) נוֹשֵׂא עָוֹן (רזום) וְעֹבֵר עַל פֶּשַׁע (וזנון) לִשְׁאֵרִית נַחֲלָתוֹ (ארך). לֹא הֶחֱזִיק לָעַד אַפּוֹ (אפים) כִּי חָפֵץ חֶסֶד הוּא (ורב וזסד): יָשׁוּב יְרַחֲמֵנוּ (ואמת)

קרבנות

יִכְבֹּשׁ עֲוֹנֹתֵינוּ (נוצר וזסד). וְתַשְׁלִיךְ בִּמְצֻלוֹת יָם כָּל וַזטאתָם (לאלפים): תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב (נושא עון) וֶזֶסֶד לְאַבְרָהָם (ופשע). אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ (וזטאה) מִימֵי קֶדֶם (ונקה):

וְנֶאֱמַר וַהֲבִיאוֹתִים אֶל הַר קָדְשִׁי וְשִׂמַּחְתִּים בְּבֵית תְּפִלָּתִי עוֹלֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי. כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקָּרֵא לְכָל הָעַמִּים:

אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאֵין לָהֶם שִׁיעוּר הַפֵּאָה וְהַבִּכּוּרִים וְהָרֳאָיוֹן וּגְמִילוּת וְזֶסָדִים וְתַלְמוּד תּוֹרָה: אֵלּוּ דְבָרִים שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה אוֹתָם אוֹכֵל מִפֵּרוֹתֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה וְהַקֶּרֶן קַיֶּמֶת לוֹ לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵלּוּ הֵן. כִּבּוּד אָב וָאֵם. וּגְמִילוּת וְזֶסָדִים. וּבִקּוּר זוֹלִים. וְהַכְנָסַת אוֹרְזִים. וְהַשְׁכָּמַת בֵּית הַכְּנֶסֶת. וַהֲבָאַת שָׁלוֹם בֵּין אָדָם לַוְזֵבֵירוֹ. וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ. וְתַלְמוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כֻּלָּם:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יָרֵא שָׁמַיִם בַּסֵּתֶר כְּבַגָּלוּי וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת. וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכִּים וְיֹאמַר: רִבּוֹן הָעוֹלָמִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. לֹא עַל צִדְקֹתֵינוּ אֲנַזְנוּ מַפִּילִים תַּזֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ כִּי עַל רַזֲמֶיךָ הָרַבִּים: אֲדֹנָי שְׁמָעָה אֲדֹנָי סְלָזָה אֲדֹנָי הַקְשִׁיבָה וַעֲשֵׂה אַל תְּאַזַּר. לְמַעַנְךָ אֱלֹהַי כִּי שִׁמְךָ נִקְרָא עַל עִירְךָ וְעַל עַמֶּךָ: מַה אֲנַזְנוּ מַה וַזַּיֵּינוּ. מַה וַזַסְדֵּנוּ מַה צִדְקוֹתֵינוּ. מַה כּוֹזֵנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ. מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ. וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ. וַזַכָמִים כִּבְלִי מַדָּע וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל. כִּי כָל מַעֲשֵׂינוּ תֹּהוּ וִימֵי וַזַיֵּינוּ הֶבֶל לְפָנֶיךָ: וּמוֹתַר הָאָדָם בֵּן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל: לְבַד הַנְּשָׁמָה הַטְּהוֹרָה שֶׁהִיא עֲתִידָה לִתֵּן דִּין וְזֶשְׁבּוֹן לִפְנֵי כִסֵּא כְבוֹדֶךָ וְכָל הַגּוֹיִם כְּאַיִן נֶגְדֶּךָ שֶׁנֶּאֱמַר הֵן גּוֹיִם כְּמַר מִדְּלִי וּכְשַׁזַק מֹאזְנַיִם נֶזְשָׁבוּ. הֵן

קרבנות

אַיִּים כַּדַּק יִטּוֹל: אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ בְּהַר הַמֹּרִיָּה. זֶרַע יִצְחָק עֲקֵדְךָ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ. שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ קָרָאתָ אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל וְיֵשֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ זַיָּבִים לְהוֹדוֹת לָךְ וּלְשַׁבְּחָךְ וּלְפָאֳרָךְ וּלְרוֹמְמָךְ וְלִתֵּן שִׁיר שֶׁבַח וְהוֹדָאָה לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל וְזַיָּבִים אֲנַחְנוּ לוֹמַר לְפָנֶיךָ שִׁירָה בְּכָל יוֹם תָּמִיד. אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ. וּמַה יָּפָה מְאֹד יְרֻשָּׁתֵנוּ. אַשְׁרֵינוּ כְּשֶׁאֲנַחְנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים בְּבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת. וּמְיַחֲדִים שִׁמְךָ בְּכָל יוֹם תָּמִיד אוֹמְרִים פְּעָמַיִם בְּאַהֲבָה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד:

בלחש – בָּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד. ע"כ:

אַתָּה הוּא אֶחָד קוֹדֶם שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם וְאַתָּה הוּא אֶחָד לְאַחַר שֶׁבָּרָאתָ הָעוֹלָם. אַתָּה הוּא אֶל בָּעוֹלָם הַזֶּה וְאַתָּה הוּא אֶל בָּעוֹלָם הַבָּא. וְאַתָּה הוּא וּשְׁנוֹתֶיךָ לֹא יִתָּמּוּ: קַדֵּשׁ שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ עַל עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ. וּבִישׁוּעָתְךָ מַלְכֵּנוּ תָּרוּם וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ. וְתוֹשִׁיעֵנוּ בְּקָרוֹב לְמַעַן שְׁמֶךָ. בָּרוּךְ הַמְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים (יכוין ר"ת אהיה) בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת בִּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים. קָבַץ נְפוּצוֹת קְוֵיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ. אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת

קרבנות

הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וּמִי בְכָל מַעֲשֵׂה
יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה וּמַה תִּפְעָל.
אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם זַיְ וְקַיָּם עֲשֵׂה עִמָּנוּ וְזָסֶד בַּעֲבוּר כְּבוֹד שִׁמְךָ
הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת
הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי צְפַנְיָה זְוָזֶךָ כְּאָמוּר בָּעֵת הַהִיא אָבִיא
אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם. כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל
עַמֵּי הָאָרֶץ בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה : יְהִי רָצוֹן
מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִמְחוֹל לָנוּ
אֶת כָּל זְטוֹאתֵינוּ. וּתְכַפֶּר לָנוּ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. וְתִמְחוֹל וְתִסְלַח לְכָל
פְּשָׁעֵינוּ. וְשֶׁתִּבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנַקְרִיב
לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁיְּכַפֶּר בַּעֲדֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ
עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ כְּאָמוּר:

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם. אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי
בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָה. כְּבָשִׂים
בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָּמִיד: אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד
תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר. וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית
הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה. בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִת הַהִין: עֹלַת
תָּמִיד. הָעֲשִׂיָּה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָה : וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת
הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד. בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ
הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם. כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה
רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

סידור תפילה

קרבנות

ענין גדול ונורא הוא אמירת פטום הקטורת שלוש פעמים בכל יום. פעמים קודם תפילת שחרית ואחריה. ופעם אחת קודם מנחה. וצריך לכוין בה הרבה, ובזהר הקדוש הפליג בה מאד, וזה לשונו, אמר רבי שמעון, אי בני נשא הוו ידעין כמא עלאה עובדא דקטורת קמי קודשא בריך הוא, הוו נטלי כל מילה ומילה והוו סלקין לה עטרה על רישייהו ככתרא דדהבא וכו׳:

פְּטוּם הַקְּטֹרֶת

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה. בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ. מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים. בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תָּנוּ רַבָּנָן, פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד? שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה מָנֶה בְּכָל יוֹם. מַחֲצִיתוֹ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתוֹ בָּעֶרֶב. וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל וְנוֹטֵל מֵהֶם מְלֹא זָפָנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן:

(טוב למנותם באצבעותיו) **(א) הַצָּרִי. (ב) וְהַצִּפּוֹרֶן. (ג) וְהַחֶלְבְּנָה. (ד) וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. (ה) מוֹר. (ו) וּקְצִיעָה. (ז) וְשִׁבּוֹלֶת נֵרְדְּ. (ח) וְכַרְכּוֹם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה.**

קרבנות

(ט) קוּשְׂטְ שְׁנֵים עָשָׂר. (י) קְלוּפָה שְׁלֹשָׁה. (יא) קְנָמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָת וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם לֹא מָצָא יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא זֻגְמַר זִיוָר עַתִּיק. מְלַוֵּז סְדוֹמִית רוֹבַע. מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. רִבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהִיא. אִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם וִוסֵּר אַוָּזַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ זַיְּב מִיתָּה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצָּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא לְמָה הִיא בָאָה כְּדֵי לְשַׁפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפָּורֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין לְמָה הוּא בָא כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפָּורֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רִבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹוֵזֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב. הֵיטֵב הָדֵק. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פָּטְמָה לַוָּצָאִין כְּשֵׁרָה. לְשָׁלִישׁ וּלְרָבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַוָּצָאִין. וְאִם וִוסֵּר אַוָּזַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ זַיְּב מִיתָּה:

תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אַוָּזַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַוָּצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קָרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפָּנֶיהָ רֵיחָהּ. וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כֹל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה :

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

קרבנות

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

אַבַּיֵי (יפסיק מעט) הֲוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִשְׁמָא דְּגָמָרָא וְאַלְבָּא דְּאַבָּא שָׁאוּל. מַעֲרָכָה גְּדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת. וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גְּזִירֵי עֵצִים. וְסִדּוּר שְׁנֵי גְּזִירֵי עֵצִים קוֹדֶם לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. וְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי קוֹדֶם לַהֲטָבַת זְמַשׁ נֵרוֹת. וַהֲטָבַת זְמַשׁ נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לְדַם הַתָּמִיד. וְדַם הַתָּמִיד קוֹדֶם לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת. וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת. וּקְטֹרֶת לְאֵבָרִים. וְאֵבָרִים לְמִנְחָה. וּמִנְחָה לַזְּבִחִין. וְזְבִחִין לְנְסָכִין. וּנְסָכִין לְמוּסָפִין. וּמוּסָפִין לְבָזִיכִין. וּבָזִיכִין קוֹדְמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם. שֶׁנֶּאֱמַר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים:

עָלֶיהָ הַשְּׁלֵם כָּל הַקְּרְבָּנוֹת כֻּלָּם:

אָנָּא בְּכֹחַ. גְּדוּלַת יְמִינְךָ. תַּתִּיר צְרוּרָה יכוין בר״ת אלו (אב״ג ית״ץ):

קַבֵּל רִנַּת. עַמְּךָ, שַׂגְּבֵנוּ. טַהֲרֵנוּ נוֹרָא (קר״ע שט״ן):

נָא גִּבּוֹר. דּוֹרְשֵׁי יִחוּדֶךָ. כְּבָבַת שָׁמְרֵם (נג״ד יכ״ש):

בָּרְכֵם טַהֲרֵם. רַחֲמֵי צִדְקָתֶךָ. תָּמִיד גָּמְלֵם (בט״ר צת״ג):

חָסִין קָדוֹשׁ. בְּרוֹב טוּבְךָ. נַהֵל עֲדָתֶךָ (זק״ב טנ״ע):

יָחִיד גֵּאֶה. לְעַמְּךָ פְּנֵה. זוֹכְרֵי קְדֻשָּׁתֶךָ (יג״ל פז״ק):

שַׁוְּעָתֵנוּ קַבֵּל. וּשְׁמַע צַעֲקָתֵנוּ. יוֹדֵעַ תַּעֲלוּמוֹת (שק״ו צי״ת):

ואומר – בָּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד:

רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, אַתָּה צִוִּיתָנוּ לְהַקְרִיב קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ. וְלִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. וְעַתָּה בַּעֲוֹנוֹתֵינוּ חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּבָטַל הַתָּמִיד וְאֵין לָנוּ לֹא

קרבנות

כֹּהֵן בַּעֲבוֹדָתוֹ. וְלֹא לֵוִי בִּדוּכָנוֹ. וְלֹא יִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹ. וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ: לָכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁיְּהֵא שִׂיחָה זוֹ חֲשׁוּבָה וּמְקֻבֶּלֶת וּמְרוּצָה לְפָנֶיךָ כְּאִלּוּ הִקְרַבְנוּ קָרְבַּן הַתָּמִיד בְּמוֹעֲדוֹ וְעָמַדְנוּ עַל מַעֲמָדוֹ. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִשַּׁלְּמָה פָרִים שְׂפָתֵינוּ. וְנֶאֱמַר וְשָׁחַט אוֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָה . וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְנֶאֱמַר וְאֵת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמְּנָחָה וְלַנְּסָכִים וְלָאָשֵׁם. וְלַמִּלּוּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים:

אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב:

פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַחַת מֵהֶן מְעַכֶּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן לֹא עִכֵּב. אֵלּוּ וָאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן:

וְזֹאת הַצְּבוּר וְהַיָּחִיד אֵלּוּ הֵן וְזֹאת הַצְּבוּר. שְׁעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן. וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת. כֵּיצַד. עָלָה בַּכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית. מִזְרָחִית

קרבנות

צְפוֹנִית. צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד הַדְּרוֹמִי. וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְּרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

הָעֹלָה קָדֶשׁ קָדָשִׁים שְׁחִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן. וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:

זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת. אֲשַׁם גְּזֵלוֹת. אֲשַׁם מְעִילוֹת. אֲשַׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה. אֲשַׁם נָזִיר. אֲשַׁם מְצוֹרָע. אָשָׁם תָּלוּי. שְׁחִיטָתָן בַּצָּפוֹן וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְּרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת. הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לְנָשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

שְׁלָמִים קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה. וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶם אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לְנָשֵׁיהֶם וְלִבְנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח קָדָשִׁים קַלִּים שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת. וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. שִׁנָּה

קרבנות

בַּאֲכִילָתָן הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל אָדָם. וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפָּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַּלַּיְלָה. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָו. וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת. (א) מִקַּל וָחֹמֶר. (ב) מִגְּזֵרָה שָׁוָה. (ג) מִבִּנְיַן אָב וְכָתוּב אֶחָד. וּמִבִּנְיַן אָב וּשְׁנֵי כְתוּבִים. (ד) מִכְּלָל וּפְרָט. (ה) מִפְּרָט וּכְלָל. (ו) כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אִי אַתָּה דָן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. (ז) מִכְּלָל שֶׁהוּא צָרִיךְ לִפְרָט. וּמִפְּרָט שֶׁהוּא צָרִיךְ לִכְלָל. (ח) וְכָל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא מִן הַכְּלָל לְלַמֵּד. לֹא לְלַמֵּד עַל עַצְמוֹ יָצָא אֶלָּא לְלַמֵּד עַל הַכְּלָל כֻּלּוֹ יָצָא. (ט) וְכָל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל. וְיָצָא לִטְעוֹן טָעוּן אַחֵר שֶׁהוּא כְּעִנְיָנוֹ. יָצָא לְהָקֵל וְלֹא לְהַחֲמִיר. (י) וְכָל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִטְעוֹן טָעוּן אַחֵר שֶׁלֹּא כְּעִנְיָנוֹ יָצָא לְהָקֵל וּלְהַחֲמִיר. (יא) וְכָל דָּבָר שֶׁהָיָה בִּכְלָל וְיָצָא לִדּוֹן בְּדָבָר וְנִדְּשׁ. אִי אַתָּה יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִכְלָלוֹ עַד שֶׁיַּחֲזִירֶנּוּ הַכָּתוּב לִכְלָלוֹ בְּפֵרוּשׁ. (יב) וְדָבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ וְדָבָר הַלָּמֵד מִסּוֹפוֹ. (יג) וְכֵן שְׁנֵי כְתוּבִים הַמַּכְחִישִׁים זֶה אֶת זֶה עַד שֶׁיָּבֹא הַכָּתוּב הַשְּׁלִישִׁי וְיַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם:

יְהוּדָה בֶן תֵּימָא אוֹמֵר הֱוֵי עַז כַּנָּמֵר וְקַל כַּנֶּשֶׁר וְרָץ כַּצְּבִי וְגִבּוֹר כָּאֲרִי לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם: הוּא הָיָה אוֹמֵר. עַז פָּנִים לְגֵיהִנֹּם וּבֹשֶׁת פָּנִים לְגַן עֵדֶן:

קרבנות

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ. וְתֵן וֶחְלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם:

אומרים קדיש על ישראל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא קַדִּשְׁתָּא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אָתָר וְאָתָר. יְהֵא לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מָארֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשרת ימי תשובה יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

סידור תפילה

הודו

הודו

הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ. הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ לוֹ. שִׂיחוּ בְּכָל נִפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ. יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה : דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ. בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד: זִכְרוּ נִפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה. מוֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי פִיהוּ: זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ. בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ. דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם. וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק: וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק. לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ כְּנָעַן. חֶבֶל נַחֲלַתְכֶם: בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר. כִּמְעַט וְגָרִים בָּהּ: וַיִּתְהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי. וּמִמַּמְלָכָה אֶל עַם אַחֵר: לֹא הִנִּיחַ לְאִישׁ לְעָשְׁקָם. וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי. וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ: שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ. בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם אֶל יוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת כְּבוֹדוֹ. בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְנוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים: כִּי כָל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים. (יפסיק מעט) וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ: הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲוּוּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ: זִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל הָאָרֶץ. אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ. יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ: אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר. מִלִּפְנֵי יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפּוֹט אֶת הָאָרֶץ: הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וַיֹּאמְרוּ כָּל

סידור תפילה

הודו

הָעָם אָמֵן וְהַכֹּל לַיהוָה: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן. וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: אַתָּה יְהוָה לֹא תִכְלָא רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי. חַסְדְּךָ וַאֲמִתְּךָ תָּמִיד יִצְּרוּנִי: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ. כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה: תְּנוּ עֹז לֵאלֹהִים עַל יִשְׂרָאֵל גַּאֲוָתוֹ. וְעֻזּוֹ בַּשְּׁחָקִים: נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשֶׁיךָ. אֵל יִשְׂרָאֵל. הוּא נֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם בָּרוּךְ אֱלֹהִים:

כשיאמר אל נקמות ה׳׳ יכוין שהשי׳׳ת ינקום נקמת עשרה הרוגי מלכות:

אֵל נְקָמוֹת יְהוָה, אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ. הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים: לַיהוָה הַיְשׁוּעָה. עַל עַמְּךָ בִרְכָתֶךָ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ. וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: נַפְשֵׁנוּ (צריך להדגיש החית) חִכְּתָה לַיהוָה. (יכוין ר״ת שם קדוש נח״ל היוצא מר״ת נוצר חסד לאלפים) עֶזְרֵנוּ וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ. כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ. כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ: הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ. וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ: קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ. וּפָדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ: אָנכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו: וַאֲנִי בְּחַסְדְּךָ בָטַחְתִּי. יָגֵל לִבִּי בִּישׁוּעָתֶךָ. אָשִׁירָה לַיהוָה. כִּי גָמַל עָלָי (ס״ת שם קדוש יל״י והוא אחד מע״ב שמות ע״ב):

סידור תפילה

הודו

גם בחנוכה יתחיל יתחיל "ארוממך" ולא יאמר פסוק "מזמור שיר חנוכת". (שלמי ציבור דף פ"ה):

אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי. וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְהוָה אֱלֹהָי. שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי. וְזִיַּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַיהוָה וַזַסִידָיו. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ וַזַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי. וְלַבֹּקֶר רִנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי. בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם: יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז. הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא. וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁוַזַת הַיּוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְהוָה וְזָנֵּנִי. יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. (פסיק מעט) יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

עומדים ואומרים:

בעשרת ימי תשובה מוסיפים:

יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. ב"פ:

יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד. ב"פ:

וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶזְוָד וּשְׁמוֹ אֶזְוָד: הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ. לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

הודו

סידור תפילה

הודו

מ"ברוך שאמר" עד "יוצר" הוא ב–

עולם היצירה:

בָּרוּךְ שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. בָּרוּךְ הוּא. בָּרוּךְ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה. בָּרוּךְ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם. בָּרוּךְ עוֹשֶׂה בְרֵאשִׁית. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ. בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת. בָּרוּךְ מְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לִירֵאָיו. בָּרוּךְ חַי לָעַד וְקַיָּם לָנֶצַח. בָּרוּךְ פּוֹדֶה וּמַצִּיל. בָּרוּךְ שְׁמוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָב הָרַחֲמָן הַמְּהֻלָּל בְּפֶה עַמּוֹ. מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר בִּלְשׁוֹן חֲסִידָיו וַעֲבָדָיו.וּבְשִׁירֵי דָוִד עַבְדֶּךָ נְהַלֶּלְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. בִּשְׁבָחוֹת וּבְזִמִּירוֹת. וּנְגַדֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ. וּנְפָאֶרְךָ. וְנַמְלִיכְךָ. וְנַזְכִּיר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ אֱלֹהֵינוּ יָחִיד חֵי הָעוֹלָמִים. מֶלֶךְ מְשֻׁבָּח וּמְפֹאָר עֲדֵי עַד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מֶלֶךְ מְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת:

בְּזִמְרוֹר לְתוֹדָה. הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה. בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ. עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרוֹתָיו בִּתְהִלָּה. הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

פְּסוּקִים אֵלֶּה מְלוּקָטִים מִתְּהִלִּים, דִּבְרֵי הַיָּמִים וּמִשְׁלֵי. וְהֵם זֹ"י פְּסוּקִים כְּנֶגֶד זֹ"י אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁשׁ צִירוּפֵי שַׁדַּי, וּבְכָל פָּסוּק יְכַוֵּן אוֹת אַחַת מִשֵּׁשׁ צִירוּפֵי שַׁדַּי:

הודו

(ש) יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: (ד) יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: (י) מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה : (ש) רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: (י) יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם. יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: (ד) יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ. וּמַלְכוּתוֹ בַכֹּל מָשָׁלָה: (ד) יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: (י) יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: (ש) יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: (ד) יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם. הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: (ש) רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב אִישׁ.וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם: (י) עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד. מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: (י) כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי. הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: (ש) כִּי בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן. אִוָּה לְמוֹשָׁב לוֹ: (ד) כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ. יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: (י) כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ. וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: (ד) וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: (ש) יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה (כתר) אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה (זוכמה) וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וָעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: זַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה

הודו

(בינה). אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהֹוָה (זסד) לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהֹוָה (גבורה) כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו. וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוֹה (תפארת) לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ (יכוין ר״ת שם פא״י שהוא מספר יאהדונה״י ומספר סא״ל, וס״ת חת״ד) וּמַשְׂבִּיעַ (גי׳ חת״ד) לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְהוָוהִו (יסוד) בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהֹוָה (מלכות) לְכָל קֹרְאָיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה (נצוז) אֶת כָּל אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהֹוָה (הוד) יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ. הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי. אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים. בְּבֶן אָדָם שֶׁאֵין לוֹ תְּשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֹׁב לְאַדְמָתוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ עָשְׁתֹנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ. שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו: עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם. הַשֹּׁמֵר אֱמֶת לְעוֹלָם: עֹשֶׂה

הודו

מִשְׁפָּט לַעֲשׁוּקִים נֹתֵן לָרְעֵבִים. יְהוָה מַתִּיר אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים. יְהוָה אֹהֵב צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד. וְדֶרֶךְ רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ. כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ. כִּי נָעִים נָאוָה תְּהִלָּה: בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה. נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב. וּמְזַגֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים. לְכֻלָּם שֵׁמוֹת יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד עֲנָוִים יְהוָה. מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה. זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְּכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ מָטָר. הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ. לִבְנֵי עֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ. לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו. אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי יְרוּשָׁלַיִם אֶת יְהוָה. הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ. בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם. חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ: הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ. עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר. כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפָתִים. לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם. יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְלוּ מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב. חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

הודו

יזהר לומר מזמור זה ומזמור "הללו אל בקדשו" במתון ובכוונה, כי עליהם אמרו רבותינו ז"ל בגמרא, יהא זלקי מגומרי הלל בכל יום:

הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם. הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים: הַלְלוּהוּ כָּל מַלְאָכָיו. הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ. הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם. וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה. כִּי הוּא צִוָּה וְנִבְרָאוּ. וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם. חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הָאָרֶץ. תַּנִּינִים וְכָל תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג וְקִיטוֹר. רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת. עֵץ פְּרִי וְכָל אֲרָזִים: הַחַיָּה וְכָל בְּהֵמָה. רֶמֶשׂ וְצִפּוֹר כָּנָף: מַלְכֵי אֶרֶץ וְכָל לְאֻמִּים. שָׂרִים וְכָל שֹׁפְטֵי אָרֶץ: בַּחוּרִים וְגַם בְּתוּלוֹת. זְקֵנִים עִם נְעָרִים: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ. הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ. שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ. תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים: יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעֹשָׂיו. בְּנֵי צִיּוֹן יָגִילוּ בְמַלְכָּם: יְהַלְלוּ שְׁמוֹ בְמָחוֹל. בְּתֹף וְכִנּוֹר יְזַמְּרוּ לוֹ: כִּי רוֹצֶה יְהוָה בְּעַמּוֹ. יְפָאֵר עֲנָוִים בִּישׁוּעָה: יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד. יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רוֹמְמוֹת אֵל בִּגְרוֹנָם. וְחֶרֶב פִּיפִיּוֹת בְּיָדָם: לַעֲשׂוֹת נְקָמָה בַּגּוֹיִם. תּוֹכֵחוֹת בַּלְאֻמִּים: לֶאְסֹר

הודו

מַלְכֵיהֶם בְּזִקִּים. וְנִכְבְּדֵיהֶם בְּכַבְלֵי בַרְזֶל:לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט כָּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידָיו הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ. הַלְלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ. הַלְלוּהוּ בִּרְקִיעַ עֻזּוֹ:הַלְלוּהוּ בִּגְבוּרֹתָיו. הַלְלוּהוּ כְּרֹב גֻּדְלוֹ:הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר. הַלְלוּהוּ בְּנֵבֶל וְכִנּוֹר:הַלְלוּהוּ בְּתֹף וּמָחוֹל. הַלְלוּהוּ בְּמִנִּים וְעֻגָב:הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע. הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה:כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ:

בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ:וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

יעמוד ויאמר בכוונה:

וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת יְהוָה לְעֵינֵי כָל הַקָּהָל. וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם: לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל (כשיאמר תיבת בכל יתן שלש פרוטות לצדקה וימסור שתי פרוטות בבת אוזת ואוזר כך השלישית) וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה. וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל: וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ. וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ: וַיְבָרְכוּ שֵׁם כְּבֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל

הודו

כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה:אַתָּה הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כֻּלָּם. וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:אַתָּה הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים (ר"ת אהי"ה ע"כ מעומד) אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים. וְשַׂמְתָּ שְׁמוֹ אַבְרָהָם:וּמָצָאתָ אֶת לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ. וַתָּקֶם אֶת דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה: וַתֵּרֶא אֶת עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם. וְאֶת זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל יַם סוּף: וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמוֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו וּבְכָל עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם. וַתַּעַשׂ לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה: וְהַיָּם בָּקַעְתָּ לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה. וְאֶת רֹדְפֵיהֶם הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ אֶבֶן בְּמַיִם עַזִּים:

וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם. וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵת עַל שְׂפַת הַיָּם: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ:

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר. אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם: עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה. זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ: יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה. יְהוָה שְׁמוֹ: מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְזִלּוֹ יָרָה בַיָּם. וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם סוּף: תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ. יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן: יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ. יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב:

הודו

וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ: וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ נֵד נוֹזְלִים. קָפְאוּ תְהֹמוֹת בְּלֶב יָם: אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל. תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי: נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם. צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ: נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ. נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ: שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן. חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלָשֶׁת: אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד. נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן: תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְמוּ כָּאָבֶן.עַד יַעֲבוֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ: תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: יְהוָה מַלְכוּתֵיהּ קָאִים לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת מֵי הַיָּם. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה. וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו. וְהָיְתָה לַיהוָה הַמְּלוּכָה: וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. (א) שִׁיר (ב) וּשְׁבָחָה. (ג) הַלֵּל (ד) וְזִמְרָה. (ה) עֹז. (ו) וּמֶמְשָׁלָה. (ז) נֶצַח. (ח) גְּדוּלָה. (ט) גְּבוּרָה. (י) תְּהִלָּה. (יא) וְתִפְאֶרֶת. (יב) קְדֻשָּׁה. (יג) וּמַלְכוּת. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לִשְׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ.

סידור תפילה

הודו

וּמֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם אַתָּה אֵל. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מֶלֶךְ גָּדוֹל וּמְהֻלָּל בַּתִּשְׁבָּחוֹת. אֵל הַהוֹדָאוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת. בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת. רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים. הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים אָמֵן:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת. מִמַּעֲמַקִּים קְרָאתִיךָ יְהוָה : אֲדֹנָי שִׁמְעָה בְקוֹלִי תִּהְיֶינָה אָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת. לְקוֹל תַּחֲנוּנָי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יָהּ. אֲדֹנָי מִי יַעֲמֹד: כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה. לְמַעַן תִּוָּרֵא: קִוִּיתִי יְהוָה קִוְּתָה נַפְשִׁי. וְלִדְבָרוֹ הוֹחָלְתִּי: נַפְשִׁי לַאדֹנָי. מִשֹּׁמְרִים לַבֹּקֶר שֹׁמְרִים לַבֹּקֶר: יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה כִּי עִם יְהוָה הַחֶסֶד. וְהַרְבֵּה עִמּוֹ פָּדוּת: וְהוּא יִפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכֹּל עֲוֹנוֹתָיו. ע"כ:

ואומר הזזן זצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ואומר הזזן – בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:

ועונים הקהל – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

וזזוזר הש"ץ, "ברוך ה'" וכו':

מ"יוצר אור" עד "גאל ישראל" הוא ב–

סידור תפילה

הודו

עולם הבריאה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, יוֹצֵר (ימשמש בתפילין של יד בלבד וינשק) אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים. וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶיךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְּרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְּשֻׁבָּח וְהַמְּפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ. אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ. מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. מְשֻׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ פַּנּוֹת צְבָאוֹת קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל (ר"ת מכאל) וְקָדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת עַל כָּל שֶׁבֵּן מַעֲשֵׂי יָדֶיךָ. וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁיָּצַרְתָּ הֲמָה יְפָאֲרוּךָ סֶלָה: תִּתְבָּרַךְ לָנֶצַח צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגוֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל. דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. כֻּלָּם אֲהוּבִים. כֻּלָּם בְּרוּרִים. כֻּלָּם גִּבּוֹרִים (ר"ת שם אב"ג). כֻּלָּם קְדוֹשִׁים. כֻּלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנֵיהֶם וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִין. וּמְשַׁבְּחִין. וּמְפָאֲרִין. וּמַקְדִּישִׁין. וּמַעֲרִיצִין. וּמַמְלִיכִין. אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא (יכוין כי ר"ת זמש תיבות אלו האל המלך הגדול הגבור והנורא בגי' כ"ו כמספר שם הוי"ה ב"ה)

הודו

קָדוֹשׁ הוּא. וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה. וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה. לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ. בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבְנְעִימָה. קְדוּשָׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים בְּאֵימָה. וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

(קדושה זו צריך לאומרה בישיבה, ואם היה עומד צריך לשבת. כשיאמר קדוש ימשמש בתפילין של יד בלבד וינשק):

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ. קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

וְהָאוֹפַנִּים וְזִיוֹת הַקֹּדֶשׁ בְּרַעַשׁ גָּדוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת הַשְּׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים:

בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

לָאֵל בָּרוּךְ. נְעִימוֹת יִתֵּנוּ. לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם. זְמִירוֹת יֹאמֵרוּ. וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ. כִּי הוּא לְבַדּוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ. פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת. עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת. בַּעַל מִלְחָמוֹת. זוֹרֵעַ צְדָקוֹת. מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת. בּוֹרֵא רְפוּאוֹת. נוֹרָא תְהִלּוֹת. אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת. הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. כְּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת:

אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתָּנוּ (ר"ת גי' ע"ב) יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. חֶמְלָה גְּדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ.אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וּבַעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בָךְ וַתְּלַמְּדֵמוֹ חֻקֵּי חַיִּים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. כֵּן תְּחָנֵּנוּ אָבִינוּ אָב הָרַחֲמָן. הַמְרַחֵם רַחֵם נָא עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ בִּינָה לְהָבִין. לְהַשְׂכִּיל. לִשְׁמוֹעַ. לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד. לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וְהָאֵר

הודו

עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לֹא נֵבוֹשׁ וְלֹא נִכָּלֵם וְלֹא נִכָּשֵׁל לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ. וְרַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וַחֲסָדֶיךָ הָרַבִּים אַל יַעַזְבוּנוּ נֶצַח סֶלָה וָעֶד. מַהֵר וְהָבֵא עָלֵינוּ בְּרָכָה וְשָׁלוֹם מְהֵרָה (יקבץ הד׳ ציציות בידו השמאלית וישימם כנגד ליבו, וישארו בידו עד ונאמנים ונזומדים לעד) מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת כָּל הָאָרֶץ. וּשְׁבוֹר עוֹל הַגּוֹיִם מֵעַל צַוָּארֵנוּ וְהוֹלִיכֵנוּ מְהֵרָה קוֹמְמִיוּת לְאַרְצֵנוּ. כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אַתָּה וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן. וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ (יכוין לקיים מצות עשה לזכור מעמד הר סיני ונתינת התורה) לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל (יכוין לזכור מעשה עמלק שבעבורו אין השם שלם) בֶּאֱמֶת לְהוֹדוֹת לָךְ (יכוין לזכור מה שעשה הקב״ה למרים, כי לא ברא הקב״ה פֶּה לאדם אלא רק להודות לו) וּלְיַחֶדְךָ לְיִרְאָה וּלְאַהֲבָה אֶת שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:

ואומר בלחש – בָּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ (יכוין לקיים מצות עשה של אהבת ה׳) אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ. בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם (יפסיק מעט) עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: (כשיאמר על ידך ימשמש בתפילין של יד) וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ.

סידור תפילה

הודו

(כשיאמר בין עיניך ימשמש בתפילין של ראש) וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם. (יפסיק מעט) לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יבטא היטב את העי"ן) וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְזָרָה (יפסיק מעט) אַף יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת (ימשמש בתפילין של יד) עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת (ימשמש בתפילין של ראש) בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר (יבטא היטב את העין) נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

יאחזו הציציות גם בידו הימנית ושורשם ישארו בידו השמאלית:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם. וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת (כשיאמר וראיתם אותו יסתכל בציציות שבידו ויכוין מספר עין הוא זומשה הוי"ת ויעבירם על

הודו

גבי עיניו וינשקם, ככה יעשה ב׳ פעמים.) וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. (יכוין לקיים מצות לא תעשה שלא לתור אחרי מחשבת הלב למינות ואחרי ראות העינים לזנות.) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם (יעביר הציציות על גבי עיניו וינשקם) אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם: לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יכוין לקיים מצות עשה של זכירת יציאת מצרים) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

אֱמֶת:

יזהר לסיים "אני ה׳ אלהיכם אמת" עם הש"ץ ביזוז ומלת אמת יאמר אותה עם הקהל בקול רם (גם הש"ץ יאמר אותה בלחש), ואחר כך ישתוק וישמע מהש"ץ כשחוזר לומר "ה׳ אלהיכם אמת" ויכוין לצאת ידי חובה באמירתן. ואם לא הספיק לגמור עם הש"ץ או שהוא מתפלל ביחיד, או אחרי שגומר אני ה׳ אלהיכם אמת יחזור לומר ה׳ אלהיכם אמת, כדי להשלים מנין רמ"ח תיבות של ק"ש כמנין איבריו של האדם:

וחזור הש"ץ – יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת:

יזהר לדקדק בט"ו וי"ן ולא יפסיק ביניהם כלל מ"אמת ויציב" עד "הדבר הזה" וכו׳, ויאמר אותם במתון ובנחת:

וְיַצִּיב. וְנָכוֹן. וְקַיָּם. וְיָשָׁר. וְנֶאֱמָן. וְאָהוּב. וְחָבִיב. וְנֶחְמָד. וְנָעִים. וְנוֹרָא. וְאַדִּיר. וּמְתֻקָּן. וּמְקֻבָּל. וְטוֹב. וְיָפֶה. הַדָּבָר הַזֶּה עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: אֱמֶת אֱלֹהֵי עוֹלָם מַלְכֵּנוּ. צוּר יַעֲקֹב מָגֵן יִשְׁעֵנוּ. לְדוֹר וָדוֹר הוּא קַיָּם וּשְׁמוֹ קַיָּם וְכִסְאוֹ נָכוֹן וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיֶּמֶת: וּדְבָרָיו חַיִּים וְקַיָּמִים וְנֶאֱמָנִים וְנֶחְמָדִים לָעַד (כשיאמר לעד ינשק הציציות ויעבירם על גבי עיניו ויניחם מידו.)

הודו

וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. עַל אֲבוֹתֵינוּ. עָלֵינוּ וְעַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ: עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַזָּרוֹנִים דָּבָר טוֹב וְקַיָּם. בֶּאֱמֶת וּבֶאֱמוּנָה זוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר: אֱמֶת שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ. גּוֹאֲלֵנוּ גּוֹאֵל אֲבוֹתֵינוּ. יוֹצְרֵנוּ צוּר יְשׁוּעָתֵנוּ. פּוֹדֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ מֵעוֹלָם הוּא שְׁמֶךָ (ר"ת שם מה"ש) וְאֵין לָנוּ עוֹד אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ סֶלָה:

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם. מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם אַזָּרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ. וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אֱמֶת אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ. וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת שֶׁאַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ. וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם לְאָבוֹת וּבָנִים: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַזָּרוֹן. וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ: אֱמֶת מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. מִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ. כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרָגְתָּ וּבְכוֹרְךָ יִשְׂרָאֵל גָּאָלְתָּ. וְיַם סוּף לָהֶם בָּקָעְתָּ. וְזֵדִים טִבַּעְתָּ. וִידִידִים עָבְרוּ יָם. וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ לָאֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִירוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם. רָם וְנִשָּׂא. גָּדוֹל וְנוֹרָא. מַשְׁפִּיל גֵּאִים עֲדֵי אָרֶץ. מַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים עַד מָרוֹם. מוֹצִיא אֲסִירִים. פּוֹדֶה עֲנָוִים. עוֹזֵר דַּלִּים הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו. (כשאמר מילת "תהילות" תיכף יעמוד) תְּהִלּוֹת לָאֵל עֶלְיוֹן גּוֹאֲלָם בָּרוּךְ הוּא וּמְבוֹרָךְ. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: שִׁירָה וְזַמָּרָה

סידור תפילה

הודו

שִׁבְחוּ גְּאוּלִים לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר גּוֹאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

תפילת שמונה עשרה היא ב–

עולם האצילות:

אֲדֹנָי, שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (יא), אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. קוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: כשיאמר - "באהבה" יכוין למסור עצמו על קידוש השם ויקבל עליו ד' מיתות בית דין:

בעשרת ימי תשובה אומרים – זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

אם לא אמר "זוכרנו" ונזכר לפני שאמר "ה'" חוזר, ואם אחר "ה'" אינו חוזר:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: (בתיבת "מגן", יכוין שהיא מספר ג"פ אל)

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (הד), מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. (יכוין ר"ת שם אגלא) מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

בקיץ אומר – מוֹרִיד הַטָּל:

ואם אמר - "משיב הרוח", ולא נזכר עד שאמר - "ברוך אתה ה'" חוזר לראש:

בזורף – מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

ואם אמר - "מוריד הטל" אינו חוזר:

הודו

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ (יבטא היטב את העי"ן) בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן זוֹכֵר יְצוּרָיו בְּרַחֲמִים לְחַיִּים:

ואם לא אמר אינו חוזר:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ (יהוה) מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצָךְ. כְּנוֹעַם שִׁיחַ סוֹד שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמְשַׁלְּשִׁים לְךָ קְדֻשָּׁה. וְכֵן כָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר. **קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:**

לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים – בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר – יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

ואם שכח ואמר – "האל הקדוש" או שהוא מסופק, ולא נזכר תוך כדי דיבור, חוזר לראש התפילה, ואם הש"צ טעה בחזרה, ג"כ חוזר לראש ואומר קדושה פעם שנית:

הודו

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה. וְחָנֵנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּמַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן שִׁמְךָ (יכוין יו"ד ה"א ואו"ו ה"א שעולה מספר גאולה). כִּי אֵל גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בתענית ציבור, דהיינו בד' צומות, אומר כאן השליח ציבור:

"עננו". אבל ת"צ שקבלו על כל צרה שלא תבוא, אומר הש"צ "עננו" ב"שומע תפילה", כמו היחיד:

עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן לְרִשְׁעֵנוּ וְאַל תִּתְעַלָּם מִבַּקָּשָׁתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ אַתָּה תַּעֲנֶה. נְדַבֵּר וְאַתָּה תִּשְׁמַע כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה פּוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה:

רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ. וּלְכָל מַכְאוֹבֵינוּ וּלְכָל מַכּוֹתֵינוּ. כִּי אֵל רוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בקיץ – **בָּרְכֵנוּ** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ בְּטַלְלֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אֲחֲרִיתָהּ חַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם

הודו

כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

בזורח – **בָּרֵךְ** עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת. וְאֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְרַוֵּה פְּנֵי תֵבֵל וְשַׂבַּע אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ. וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמֵעשֶׁר מַתְּנוֹת יָדֶיךָ. שְׁמֹרָה וְהַצִּילָה שָׁנָה זוֹ מִכָּל דָּבָר רָע. וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פֻּרְעָנוּת. וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה טוֹבָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם. זוּס וְרַזֵּם עָלֶיהָ וְעַל כָּל תְּבוּאָתָהּ וּפֵרוֹתֶיהָ. וּבָרְכָהּ בִּגְשָׁמֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אַחֲרִיתָהּ חַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם. כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת (יכוין שם קדוש וזב"ו) הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן (סמ') וַאֲנָחָה (לילי'). וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ מְהֵרָה אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ. בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יהוה, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:

לַמְּוִינִים וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הַזֵּדִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֶךָ (סמ') וְכָל שׂוֹנְאֶיךָ (לילי') מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְכַלֵּם וְתַכְנִיעֵם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

הודו

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל שְׁאֵרִית עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל זִקְנֵיהֶם. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם. וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ. וְעַל חַסְדְּךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת נִשְׁעָנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יהוהוהו , מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

תִּשְׁכּוֹן בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה בְתוֹכָהּ תָּכִין וּבְנֵה אוֹתָהּ בִּנְיַן עוֹלָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה , בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ וְצִפִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אָב הָרַחֲמָן חוּס רַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה:

טוב להתודות ולבקש על פרנסה ב"שומע תפילה":
רבונו של עולם זטאתי עויתי ופשעתי לפניך, יהי רצון מלפניך שתמחול ותסלח ותכפר לי על כל מה שזטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מיום שנבראתי עד היום הזה. ויהר"מ יַהְוָה או"א שתזמין פרנסתינו ומזונותינו לי ולכל אנשי ביתי היום ובכל יום ויום בריווז ולא בצמצום, בכבוד ולא בבזוי, בנזות ולא בצער, ולא אצטרך למתנות בשר ודם ולא לידי

סידור תפילה

הודו

הלואתם אלא מידך הרזובה הפתוזה והמלאה בוכות שמך הגדול (דיקרנוסא גי' וזת"ך) הממונה על הפרנסה:

וּמִכְלָמֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ זָנֵנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפָלָתֵנוּ:

בתענית ציבור יאמר היזוזיד:

"ענו", וכן הש"ץ ששכזז לומר "ענו" בין גואל לרופא, יאמר כאן ביזוזיד מבלי וזתימה:

עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִית הַזֶּה כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָוְזנוּ. אַל תֵּפֶן לְרִשְׁעֵנוּ וְאַל תִּתְעַלָּם מִכַּקָּשָׁתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ אַתָּה תַּעֲנֶה. נְדַבֵּר וְאַתָּה תִּשְׁמַע כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה פּוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמְרַוזֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפָלַת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפָלָה:

כשיתזזיל הש"ץ "רצה", הכהנים יעקרו ממקומם לעלות למקום המיועד להם וכן כהן שהוא אבל מברך. האשכנזים נהגו לא לעלות בבית האבל.

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה. וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים "יעלה ויבוא", ואם לא אמרו מחזירין אותו חוץ מערבית של ליל ראש חודש:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְוֵן לְוֶסֶד וּלְרַוזֲמִים. לְוַזַּיִים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם רֹאשׁ זֶזדֶשׁ הַזֶּה: לְרַוזֵם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ.

סידור תפילה

הודו

זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ וְחָמוֹל וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. תַּחְפֹּץ בָּנוּ וְתִרְצֵנוּ וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה, כשהחזן אומר "מודים", יאמרו הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. וצריך להיזהר לענות "אמן" על ברכת "המחזיר שכינתו" ואח"כ יאמרו "מודים":

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה (נ) אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ וּמָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא. לְדֹר וָדֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. הַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְחָנֵּנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

סידור תפילה

הודו

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא תָּמִיד שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים "וכתוב לחיים" וכו', ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר - "ברוך אתה ה'" של ברכת "הטוב שמך" - חוזר. ואם לא נזכר עד לאחר שאמר "באה"ה" - אינו חוזר:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה (הי), הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת (יכוין ס"ת כה"ת):

דיני נשיאות כפים:

א. מצות עשה על כהן לישא את כפיו ולברך את ישראל כל זמן שמתפללין בצבור שנאמר כה תברכו וגו', אף על פי שאין שם ספר תורה:

ב. יש לומר ברכת כהנים בבית האבל. (ילקוט יוסף סימן י סעיף ז)

ג. האם האבל עצמו הוא כהן לא ישא כפיו ויצא לחדר אחר בעת ברכת הכהנים. ודעת הגר"מ אליהו שליט"א שישא כפיו.

ד. בשבת אין לכהן אבל להראות אבלות בציבור וישא כפיו.

ה. האשכנזים לא נהגו לעלות לדוכן ולברך בבית האבלים.

ו. יטלו הכהנים את ידיהם בלא ברכה, וטוב שלוי יצוק מים על ידיהם:

ז. בשעה שהכהנים מברכים את העם יהיו פני העם כנגד הכהנים ויתכונו לברכה, ולא יביטו על הכהנים:

ח. העומדים אחרי הכהנים, וכן העומדים בצדדים כל שאין עומדים באויר אשר מפני הכהנים ואילך אינם בכלל הברכה:

ט. כשעוקר הכהן רגליו לישא את כפיו יאמר לשם יחוד זה:
ליקבה"ו בדחילו ורחימו, ורחימו ודחילו ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים (יהוה) בשם כל ישראל, הנה אנכי מוכן ומזומן לקיים מצות עשה לברך את ישראל ברכת כהנים בנשיאות כפים לעשות נחת רוח ליוצאנו ולהמשיך שפע וברכה לכל העולמות הקדושים, ויהי נועם וכו':

י. כשעומדים הכהנים על הדוכן יהיו פניהם כלפי ההיכל ואחוריהם כלפי העם ויאמרו יהי רצון זה ומאריכין בה עד שיסיים הש"צ ולך נאה להודות כדי שתהיה ענית אמן של הקהל גם על זה:

סידור תפילה

הודו

יהרמ״י או״א שתהיה ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלמה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה ועד עולם:

יא. אחרי שיענו הקהל ״אמן״ על ברכת ״הטוב שמך״ וכו׳, אם יש שני כהנים או יותר קורא להם הש״צ: ״כהנים״, ואם יש רק כהן אחד בלבד אינו קורא לו, אלא הכהן מתחיל מעצמו בברכה. וכשמתחיל בברכה יהיו פניו כלפי ההיכל וגומרה כלפי העם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בִּקְדֻשָּׁתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן וְצִוָּנוּ לְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה:

ומקרא הש״ץ – יְבָרֶכְךָ יְהוָה (כלפי ההיכל) וְיִשְׁמְרֶךָ (לצד ימין):

יָאֵר יְהוָה פָּנָיו (כלפי ההיכל) אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ (לצד שמאל): יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

(וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרְכֵם):

כשמתחיל הש״ץ שים שלום מזזירים הכהנים את פניהם להיכל דרך ימין ואומרים:

רבון העולמים עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל:

יאריכו בזה עד שיסיים ש״ץ שים שלום כדי שיענו אמן על שניהם. אין הכהנים רשאים להזזיר פניהם עד שיתחיל הש״ץ שים שלום, ואינם רשאים לכוף אצבעותיהם עד שיזזירו פניהם. ועומדים שם ואינן רשאין לעקור משם עד שיסיימו הציבור אמן אחר ברכת שים שלום כדי שיענו אמן על שניהם. אין הכהנים רשאים להזזיר פניהם עד שיתחיל הש״ץ שים שלום, ואינם רשאים לכוף אצבעותיהם עד שיזזירו פניהם. ועומדים שם ואינן רשאין לעקור משם עד שיסיימו הציבור אמן אחר ברכת שים שלום.

ואם אין כהנים יאמר הש״ץ או״א וכו׳ ואחר כל פסוק יענו הקהל כן יהי רצון:

הודו

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְּשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁיךָ כָּאָמוּר:
יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ : ועונים הקהל כן יהי רצון יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: ועונים הקהל כן יהי רצון יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: ועונים הקהל כן יהי רצון

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה זִיו חַיִּים וְחֶסֶד צְדָקָה וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּבָרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרָה וְחַיִּים. אַהֲבָה וָחֶסֶד. צְדָקָה וְרַחֲמִים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם:

בעשרת ימי תשובה אומרים:
וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:
ואם לא אמרו דינו כמו "וכתוב" וכו':

בָּרוּךְ אַתָּה יהוה , הַמְּבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם אָמֵן: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וְשִׂפָתוֹתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים עָלַי לְרָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן

סידור תפילה

הודו

תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. (ר״ת שם יל״י)
הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:
(סגולה שלא ישכוז שמו ליום הדין, יאמר קודם יהיו לרצון פסוק מתנ״ך
המתחיל באות הראשונה של שמו, ומסיים באות האחרונה של שמו
(כ״כ בסדור נהר שלום וא״ר ועוד פוסקים):
יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:
עד כאן יאמר שליוז ציבור בזזורה

יש נוהגים לומר כאן תזנונים, ויש אומרים תפילה זו:
יהי רצון מלפניך ה׳ או״א, שלא תעלה קנאת אזרים עלי ולא קנאתי על
אזרים, ושלא אכעוס היום ושלא אכעיסך, ותצילני מיצה״ר ותן בלבי
הכנעה וענוה ויראת זוטא. מלכנו ואלהינו יזוד שמך בעולמך ובנה ביתך,
שכלל היכלך וקבץ גלויותינו, פדה צאנך ושמוז עדתך במהרה בימינו
ותן זזלקנו בתורתך אמן:

כורע ופוסע ג׳ פסיעות לאוזריו בכריעה אוזת והפסיעות תהיינה עקב
בצד גודל, ועוקר רגל שמאל תוזילה, וקודם שיזקוף הופך פניו לשמאלו
ויאמר עושה שלום במרומיו, ויזקוף ויפנה לימינו ויכרע ויאמר והוא יעשה
שלום עלינו, ויזקוף ויכרע לפניו ויאמר ועל כל ישראל וכו׳ ויזקוף:
אם יש אזריו מי שלא גמר תפילתו ימתין עד שיסיים לפסוע:
עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשרת ימי תשובה אומר – הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא
בְּרַזְמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן וֶזְלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ לַעֲשׂוֹת וֻזְקֵי רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם:

סידור תפילה

הודו

במקום שכלו הג׳ פסיעות יעמוד ולא יזוזר למקומו עד שיגיע הש״ץ לקדושה. והש״ץ יעמוד שיעור הילוך ארבע אמות ואוז״כ יתוזיל הוזזרה:

הרואה זלום ונפשו עגומה יאמר בעת נשיאות כפים:
רבונו של עולם אני שלך וזלומותי שלך. זלום זלמתי ואיני יודע מה הוא. בין שזלמתי אני לעצמי ובין שזלמו לי אזרים, ובין שאני זלמתי על אזרים, אם טובים הם זזקם ואמצם כזלומותיו של יוסף הצדיק, ואם צריכים רפואה רפאם כמי מרה על ידי משה רבינו עליו השלום, וכמו יריזו על ידי אלישע, וכמרים מצרעתה, וכנעמן מצרעתו, וכזזקיהו מזלי. וכשם שהפכת קללת בלעם הרשע לברכה, כן הפוך כל זלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה ולברכה ותרצני ברזמיך הרבים. יהיו לרצון וכו׳:

אבינו מלכנו

בעשרת ימי תשובה אומרים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָטָאנוּ לְפָנֶיךָ. רַזֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַזְזִשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה דֶבֶר וְזֶרֶב וְרָעָה וְרָעָב וּשְׁבִי וּבְזָה וּמַשְׁזִית וּמַגֵּפָה וְיֵצֶר הָרָע וְזוֹלָאִים רָעִים מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:

הודו

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל זוֹלֵי עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹל וּסְלַח לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ (יכוין בשם קר"ע שט"ן)׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פָּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זַיִּים טוֹבִים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר יְשָׁרִים וּתְמִימִים׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה טוֹבָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב מִלְּפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ וְהָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָנֵנוּ וַעֲנֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַזְמִינֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ׃
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ׃
בבית האבל אין נופלים על פניהם ולכן אומרים׃

סידור תפילה

הודו

יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה : רָם עַל כָּל גּוֹיִם יפסיק מעט יְהוָה . עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְהוָה אֲדוֹנֵנוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

ואומר חזני קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן):

בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן):

בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ספר תורה

נהגו להביא ספר תורה לבית האבל ויביאו אותו במנין אנשים ויעמידו אותו בארון המיועד לטלטול (כגון: ארון קודש צבאי) ואם אין ארון כזה יעטפו את ספר התורה בשני כיסויים. ברם, אין צורך שיקראו בו שלוש פעמים. (צרור החיים סעיף 110 וילקוט יוסף סימן י סעיף יא)

לפני הוצאת ספר תורה אומרים:

יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: הוֹשִׁיעָה אֶת עַמֶּךָ וּבָרֵךְ אֶת נַחֲלָתֶךָ וּרְעֵם וְנַשְּׂאֵם עַד הָעוֹלָם: בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:בָּרוּךְ הַמָּקוֹם שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ הוּא: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ

סידור תפילה

הודו

אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה אֱלֹהָיו: גַּדְּלוּ לַיהוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:
רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדוֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: אֵין
קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ
מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ: תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה
מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתוֹמְכֶיהָ
מְאֻשָּׁר: דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נוֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם: שָׁלוֹם רָב
לְאוֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהוָה עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה
יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם: כִּי שֵׁם יְהוָה אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ:
הַכֹּל תְּנוּ עוֹז לֵאלֹהִים וּתְנוּ כָבוֹד לַתּוֹרָה:

ומגביה ספר תורה ומראה הכתב לקהל ואומרים:
וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה
מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
לְכָל הַחוֹסִים בּוֹ:

קורין בפרשת השבוע שלושה אנשים. אין פוזחין ואין מוסיפין עליהם. ובשעת הקריאה אסור לדבר. ואוזני כל הקהל תהיינה אל ספר התורה:

ברכות התורה:

אומר העולה – בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:
ועונים הקהל – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
וזוזר העולה "ברוך ה' המבורך" וכו', ואזור כך מברך:

סידור תפילה

הודו

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּזַר בָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ואזור קריאת התורה מברך העולה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ תּוֹרַת אֱמֶת. וְזַיֵּי עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, נוֹתֵן הַתּוֹרָה:

ברכת הגומל:

לפני שיברך יאמר:

אוֹדֶה יְהוָה בְּכָל לֵבָב, בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הַגּוֹמֵל לְזַיָּבִים טוֹבוֹת שֶׁגְּמָלַנִי כָּל טוּב:

ועונים "אמן":

ואזור כך אומרים – הָאֵל שֶׁגְּמָלְךָ כָּל טוּב הוּא יִגְמָלְךָ כָּל טוּב סֶלָה:

והוא עונה אזוריהם – אמן כן יהי רצון:

השלישי אומר

זצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּזַזַּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְזַזֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵילָּא מִן כָּל

סידור תפילה

הודו

בְּרִכְתָא. שִׁירְתָא. תִּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ומזזירים את ספר התורה למקומו ואומרים:

יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ. הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם: וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ: יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים, יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים, בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד: אֵין כָּמוֹךָ בָאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ: הַשִּׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה, חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם:

מ"אשרי" עד "תפלה לדוד" הוא ב–

עולם הבריאה:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה (כתר) אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה (חכמה) וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וָעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: זָנוּן וְרַחוּם יְהוָה (בינה). אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה (חסד) לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה (גבורה) כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו. וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה (תפארת) לְכָל הַנֹּפְלִים.

הודו

וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ (יכוין ר"ת שם פַּא"י שהוא מספר יאהדונה"י ומספר סא"ל, וס"ת זות"ך) וּמַשְׂבִּיעַ (גי' זות"ך) לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יוהוואהו (יסוד) בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה (מלכות) לְכָל קֹרְאָיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה (נצוז) אֶת כָּל אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה (הוד) יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר **קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:** וּמְקַבְּלִין דֵּין מִן דֵּין וְאָמְרִין. קַדִּישׁ בִּשְׁמֵי מְרוֹמָא עִלָּאָה בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ. קַדִּישׁ עַל אַרְעָא עוֹבַד גְּבוּרְתֵּהּ. קַדִּישׁ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְהוָה צְבָאוֹת מַלְיָא כָל אַרְעָא זִיו יְקָרֵהּ: וְתִשָּׂאֵנִי רוּחַ וָאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל. **בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:** וּנְטָלַתְנִי רוּחָא. וּשְׁמָעִית בַּתְרַי קַל זִיעַ שַׂגִּיא דְּמִשַּׁבְּחִין וְאָמְרִין בְּרִיךְ יְקָרָא דַיְיָ מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתֵּהּ: **יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:** יְהוָה מַלְכוּתֵהּ קָאִים לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יְצַוֵּךְ וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה זֹאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר מַזְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ. וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ: וְהוּא רַחוּם יְכַפֶּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא

הודו

יָעִיר כָּל זַמָּתוֹ: כִּי אַתָּה אֲדֹנָי טוֹב וְסַלָּח. וְרַב חֶסֶד לְכָל קֹרְאֶיךָ:
צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם. וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד
לְאַבְרָהָם. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבֹתֵינוּ מִימֵי קֶדֶם: בָּרוּךְ אֲדֹנָי יוֹם יוֹם
יַעֲמָס לָנוּ הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ
אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה
הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

יכוין למסור נפשו על קדושת שמו יתברך כשאומר זה: בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ וְהִבְדִּילָנוּ מִן הַתּוֹעִים וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת וְחַיֵּי
עוֹלָם נָטַע בְּתוֹכֵנוּ. הוּא יִפְתַּח לִבֵּנוּ בְּתוֹרָתוֹ. וְיָשִׂים בְּלִבֵּנוּ
אַהֲבָתוֹ וְיִרְאָתוֹ לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּלֵבָב שָׁלֵם. לֹא נִיגַע
לָרִיק וְלֹא נֵלֵד לַבֶּהָלָה. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וּמִצְוֹתֶיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְנִזְכֶּה וְנִחְיֶה וְנִירַשׁ
טוֹבָה וּבְרָכָה לִחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם.
יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ: יְהוָה חָנֵּנוּ לְמַעַן צִדְקוֹ. יַגְדִּיל תּוֹרָה
וְיַאְדִּיר: וְיִבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ. כִּי לֹא עָזַבְתָּ דוֹרְשֶׁיךָ יְהוָה :
יְהוָה אֲדֹנֵינוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ: זוּזוּ וַיֵּאָמֵץ לְבַבְכֶם
כָּל הַמְיַחֲלִים לַיהוָה:

ואומר הזזן

קדיש תתקבל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא
כִּרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן):
בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב

הודו

וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): תִּתְקַבַּל צְלוֹתָנָא וּבָעוּתָנָא עִם צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּנָא דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יפסע שלש פסיעות ויאמר:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמר הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):מ"תפלה לדוד" עד "קוה אל ה'" הוא ב

עולם היצירה:

בֵּית יַעֲקֹב. לְכוּ וְנֵלְכָה בְּאוֹר יְהוָה : כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו. וַאֲנַחְנוּ נֵלֵךְ בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד: יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם אֲבוֹתֵינוּ אַל יַעַזְבֵנוּ וְאַל יִטְּשֵׁנוּ: לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו. לָלֶכֶת בְּכָל דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת אֲבוֹתֵינוּ: וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה קְרֹבִים אֶל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה. לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ: לְמַעַן דַּעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים. אֵין עוֹד:

הודו

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד. לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ. יֹאמַר נָא יִשְׂרָאֵל:
לוּלֵי יְהוָה שֶׁהָיָה לָנוּ. בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזַי זֵדִים בְּלָעוּנוּ.
בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: אֲזַי הַמַּיִם שְׁטָפוּנוּ. נַחְלָה עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ: אֲזַי
עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ. הַמַּיִם הַזֵּידוֹנִים: בָּרוּךְ יְהוָה . שֶׁלֹּא נְתָנָנוּ טֶרֶף
לְשִׁנֵּיהֶם: נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים הַפַּח נִשְׁבָּר וַאֲנַחְנוּ
נִמְלָטְנוּ: עֶזְרֵנוּ בְּשֵׁם יְהוָה . עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ:

מִזְמוֹר לְיוֹם רִאשׁוֹן:

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל
הַדּוּכָן:

לְדָוִד מִזְמוֹר. לַיהוָה הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: כִּי הוּא עַל
יַמִּים יְסָדָהּ. וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנֶהָ: מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְהוָה . וּמִי יָקוּם
בִּמְקוֹם קָדְשׁוֹ: נְקִי כַפַּיִם וּבַר לֵבָב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא לַשָּׁוְא נַפְשִׁי.
וְלֹא נִשְׁבַּע לְמִרְמָה: יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת יְהוָה. וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי
יִשְׁעוֹ: זֶה דּוֹר דּוֹרְשָׁיו. מְבַקְשֵׁי פָנֶיךָ יַעֲקֹב סֶלָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְהוָה עִזּוּז וְגִבּוֹר. יְהוָה גִּבּוֹר מִלְחָמָה: שְׂאוּ שְׁעָרִים
רָאשֵׁיכֶם וְשָׂאוּ פִּתְחֵי עוֹלָם. וְיָבוֹא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד: מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ
הַכָּבוֹד יְהוָה צְבָאוֹת. הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה:

הוֹשִׁיעֵנוּ:

מִזְמוֹר לְיוֹם שֵׁנִי:

הַיּוֹם יוֹם שֵׁנִי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל
הַדּוּכָן:

הודו

שִׁיר מִזְמוֹר לִבְנֵי קֹרַח: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד. בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ
הַר קָדְשׁוֹ: יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. קִרְיַת
מֶלֶךְ רָב: אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב: כִּי הִנֵּה הַמְּלָכִים
נוֹעֲדוּ. עָבְרוּ יַחְדָּו: הֵמָּה רָאוּ כֵן תָּמָהוּ. נִבְהֲלוּ נֶחְפָּזוּ: רְעָדָה
אֲחָזָתַם שָׁם. חִיל כַּיּוֹלֵדָה: בְּרוּחַ קָדִים. תְּשַׁבֵּר אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ:
כַּאֲשֶׁר שָׁמַעְנוּ כֵן רָאִינוּ בְּעִיר יְהוָה צְבָאוֹת בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ.
אֱלֹהִים יְכוֹנְנֶהָ עַד עוֹלָם סֶלָה: דָּמִינוּ אֱלֹהִים חַסְדֶּךָ. בְּקֶרֶב
הֵיכָלֶךָ: כִּשִׁמְךָ אֱלֹהִים כֵּן תְּהִלָּתְךָ עַל קַצְוֵי אֶרֶץ. צֶדֶק מָלְאָה
יְמִינֶךָ: יִשְׂמַח הַר צִיּוֹן תָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ: סֹבּוּ
צִיּוֹן וְהַקִּיפוּהָ. סִפְרוּ מִגְדָּלֶיהָ. שִׁיתוּ לִבְּכֶם לְחֵילָה פַּסְגוּ
אַרְמְנוֹתֶיהָ. לְמַעַן תְּסַפְּרוּ לְדוֹר אַחֲרוֹן: כִּי זֶה אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ
עוֹלָם וָעֶד. הוּא יְנַהֲגֵנוּ עַל מוּת:

הושיענו:

מִזְמוֹר לְיוֹם שְׁלִישִׁי:

הַיּוֹם יוֹם שְׁלִישִׁי בְּשַׁבָּת קָדֵשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל
הַדּוּכָן:

מִזְמוֹר לְאָסָף. אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל. בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט: עַד
מָתַי תִּשְׁפְּטוּ עָוֶל. וּפְנֵי רְשָׁעִים תִּשְׂאוּ סֶלָה: שִׁפְטוּ דָל וְיָתוֹם. עָנִי
וָרָשׁ הַצְדִּיקוּ: פַּלְטוּ דַל וְאֶבְיוֹן. מִיַּד רְשָׁעִים הַצִּילוּ: לֹא יָדְעוּ וְלֹא
יָבִינוּ בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ. יִמּוֹטוּ כָּל מוֹסְדֵי אָרֶץ: אֲנִי אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם. וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם: אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן. וּכְאַחַד
הַשָּׂרִים תִּפֹּלוּ: קוּמָה אֱלֹהִים שָׁפְטָה הָאָרֶץ. כִּי אַתָּה תִנְחַל בְּכָל
הַגּוֹיִם:

הושיענו:

הודו

מִזְמוֹר לְיוֹם רְבִיעִי:

הַיּוֹם יוֹם רְבִיעִי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל הַדּוּכָן:

אֵל נְקָמוֹת יְהוָה . אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ: הִנָּשֵׂא שֹׁפֵט הָאָרֶץ. הָשֵׁב גְּמוּל עַל גֵּאִים: עַד מָתַי רְשָׁעִים יְהוָה . עַד מָתַי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ: יַבִּיעוּ יְדַבְּרוּ עָתָק. יְתְאַמְּרוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: עַמְּךָ יְהוָה יְדַכְּאוּ. וְנַחֲלָתְךָ יְעַנּוּ: אַלְמָנָה וְגֵר יַהֲרֹגוּ. וִיתוֹמִים יְרַצֵּחוּ: וַיֹּאמְרוּ לֹא יִרְאֶה יָהּ. וְלֹא יָבִין אֱלֹהֵי יַעֲקֹב: בִּינוּ בֹעֲרִים בָּעָם. וּכְסִילִים מָתַי תַּשְׂכִּילוּ: הֲנטַע אֹזֶן הֲלֹא יִשְׁמָע. אִם יֹצֵר עַיִן הֲלֹא יַבִּיט: הַיִּסֵּר גּוֹיִם הֲלֹא יוֹכִיחַ. הַמְלַמֵּד אָדָם דָּעַת: יְהוָה יֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת אָדָם. כִּי הֵמָּה הָבֶל: אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר תְּיַסְּרֶנּוּ יָהּ. וּמִתּוֹרָתְךָ תְלַמְּדֶנּוּ: לְהַשְׁקִיט לוֹ מִימֵי רָע. עַד יִכָּרֶה לָרָשָׁע שָׁחַת: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ. וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב:

כִּי עַד צֶדֶק יָשׁוּב מִשְׁפָּט. וְאַחֲרָיו כָּל יִשְׁרֵי לֵב: מִי יָקוּם לִי עִם מְרֵעִים. מִי יִתְיַצֵּב לִי עִם פֹּעֲלֵי אָוֶן: לוּלֵי יְהוָה עֶזְרָתָה לִּי. כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשִׁי: אִם אָמַרְתִּי מָטָה רַגְלִי. חַסְדְּךָ יְהוָה יִסְעָדֵנִי: בְּרֹב שַׂרְעַפַּי בְּקִרְבִּי. תַּנְחוּמֶיךָ יְשַׁעֲשְׁעוּ נַפְשִׁי. הֲיִחָבְרְךָ כִּסֵּא הַוּוֹת. יֹצֵר עָמָל עָלֵי חֹק: יָגוֹדּוּ עַל נֶפֶשׁ צַדִּיק. וְדָם נָקִי יַרְשִׁיעוּ: וַיְהִי יְהוָה לִי לְמִשְׂגָּב. וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי: וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם. יַצְמִיתֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

הוֹשִׁיעֵנוּ:

מִזְמוֹר לְיוֹם זַבְמִישִׁי:

הַיּוֹם יוֹם זַבְמִישִׁי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל הַדּוּכָן:

הודו

לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית לְאָסָף: הַרְנִינוּ לֵאלֹהִים עוּזֵנוּ. הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי
יַעֲקֹב: שְׂאוּ זִמְרָה וּתְנוּ תֹף. כִּנּוֹר נָעִים עִם נָבֶל: תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ
שׁוֹפָר. בַּכֶּסֶה לְיוֹם חַגֵּנוּ: כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי
יַעֲקֹב: עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ בְּצֵאתוֹ עַל אֶרֶץ מִצְרָיִם. שִׂפַת לֹא
יָדַעְתִּי אֶשְׁמָע: הֲסִירוֹתִי מִסֶּבֶל שִׁכְמוֹ. כַּפָּיו מִדּוּד תַּעֲבֹרְנָה:
בַּצָּרָה קָרָאתָ וָאֲחַלְּצֶךָּ אֶעֶנְךָ בְּסֵתֶר רָעַם. אֶבְחָנְךָ עַל מֵי מְרִיבָה
סֶלָה: שְׁמַע עַמִּי וְאָעִידָה בָּךְ. יִשְׂרָאֵל אִם תִּשְׁמַע לִי: לֹא יִהְיֶה
בְךָ אֵל זָר. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר: אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ הַמַּעַלְךָ
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם. הַרְחֶב פִּיךָ וַאֲמַלְאֵהוּ: וְלֹא שָׁמַע עַמִּי לְקוֹלִי.
וְיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה לִי: וָאֲשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבָּם. יֵלְכוּ
בְּמוֹעֲצוֹתֵיהֶם. לוּ עַמִּי שֹׁמֵעַ לִי. יִשְׂרָאֵל בִּדְרָכַי יְהַלֵּכוּ: כִּמְעַט
אוֹיְבֵיהֶם אַכְנִיעַ. וְעַל צָרֵיהֶם אָשִׁיב יָדִי: מְשַׂנְאֵי יְהוָה יְכַחֲשׁוּ לוֹ.
וְיִהְיֶ עִתָּם לְעוֹלָם:

וַיַּאֲכִילֵהוּ מֵחֵלֶב חִטָּה. וּמִצּוּר דְּבַשׁ אַשְׂבִּיעֶךָ:

הוֹשִׁיעֵנוּ:

מִזְמוֹר לְיוֹם שִׁשִּׁי:

הַיּוֹם יוֹם הַשִּׁשִּׁי בְּשַׁבָּת קֹדֶשׁ, הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים עַל
הַדּוּכָן: יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר. אַף תִּכּוֹן
תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז. מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת
יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים
אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה : עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד
לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

אזרי שיר של יום יאמרו את המזמור הזה:

הודו

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים. הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד: גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ. יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן: פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת. וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת: אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי. אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי: לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע. עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוֹבֵנִי: הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם. וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ: אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ. לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ: וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם: וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח. לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת: כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ. וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם: קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר. קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת: וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין. נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: זֶה דַרְכָּם כֶּסֶל לָמוֹ. וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה: כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ: אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל. כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה: אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ. כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ: כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל. לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ: כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ. וְיוֹדֶךָ כִּי תֵיטִיב לָךְ: תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו. עַד נֶצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר: אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין. נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ: וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵיְהוָה . מָעוּזָּם בְּעֵת צָרָה: וַיַּעְזְרֵם יְהוָה וַיְפַלְּטֵם יְפַלְּטֵם מֵרְשָׁעִים וְיוֹשִׁיעֵם כִּי חָסוּ בוֹ:

בכל יום אוזר מזמורי היום אומרים:

הוֹשִׁיעֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְקַבְּצֵנוּ מִן הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם וְאָמַר כָּל הָעָם אָמֵן הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן

הודו

יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ: בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. עוֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ: וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וְיִמָּלֵא כְּבוֹדוֹ אֶת כָּל הָאָרֶץ אָמֵן וְאָמֵן:

ואומרים

קדיש יהא שלמא:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

במוצאי כיפור אומרים:

לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר: רָצִיתָ יְהוָה אַרְצֶךָ. שַׁבְתָּ שְׁבִית יַעֲקֹב: נָשָׂאתָ עֲוֹן עַמֶּךָ. כִּסִּיתָ כָל חַטָּאתָם סֶלָה: אָסַפְתָּ כָל עֶבְרָתֶךָ. הֱשִׁיבוֹתָ מֵחֲרוֹן אַפֶּךָ: שׁוּבֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ. וְהָפֵר כַּעַסְךָ עִמָּנוּ:

הודו

הַלְעוֹלָם תֶּאֱנַף בָּנוּ. תִּמְשֹׁךְ אַפְּךָ לְדֹר וָדֹר: הֲלֹא אַתָּה תָּשׁוּב תְּחַיֵּינוּ. וְעַמְּךָ יִשְׂמְחוּ בָךְ: הַרְאֵנוּ יְהוָה חַסְדֶּךָ. וְיֶשְׁעֲךָ תִּתֶּן לָנוּ: אֶשְׁמְעָה מַה יְדַבֵּר הָאֵל יְהוָה . כִּי יְדַבֵּר שָׁלוֹם אֶל עַמּוֹ וְאֶל חֲסִידָיו. וְאַל יָשׁוּבוּ לְכִסְלָה: אַךְ קָרוֹב לִירֵאָיו יְשׁוּעוֹ. לִשְׁכֹּן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ: חֶסֶד וֶאֱמֶת נִפְגָּשׁוּ. צֶדֶק וְשָׁלוֹם נָשָׁקוּ: אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף: גַּם יְהוָה יִתֵּן הַטּוֹב. וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ: צֶדֶק לְפָנָיו יְהַלֵּךְ. וְיָשֵׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו:

בצום גדליה ובעשרה בטבת אומרים:

שִׁיר מִזְמוֹר לְאָסָף: אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ. אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל: כִּי הִנֵּה אוֹיְבֶיךָ יֶהֱמָיוּן וּמְשַׂנְאֶיךָ נָשְׂאוּ רֹאשׁ: עַל עַמְּךָ יַעֲרִימוּ סוֹד. וְיִתְיָעֲצוּ עַל צְפוּנֶיךָ: אָמְרוּ לְכוּ וְנַכְחִידֵם מִגּוֹי. וְלֹא יִזָּכֵר שֵׁם יִשְׂרָאֵל עוֹד: כִּי נוֹעֲצוּ לֵב יַחְדָּו. עָלֶיךָ בְּרִית יִכְרֹתוּ: אָהֳלֵי אֱדוֹם וְיִשְׁמְעֵאלִים מוֹאָב וְהַגְרִים: גְּבָל וְעַמּוֹן וַעֲמָלֵק. פְּלֶשֶׁת עִם יֹשְׁבֵי צוֹר: גַּם אַשּׁוּר נִלְוָה עִמָּם. הָיוּ זְרוֹעַ לִבְנֵי לוֹט סֶלָה: עֲשֵׂה לָהֶם כְּמִדְיָן. כְּסִיסְרָא כְיָבִין בְּנַחַל קִישׁוֹן: נִשְׁמְדוּ בְעֵין דֹּאר. הָיוּ דֹמֶן לָאֲדָמָה: שִׁיתֵמוֹ נְדִיבֵמוֹ כְּעֹרֵב וְכִזְאֵב. וּכְזֵבַח וּכְצַלְמֻנָּע כָּל נְסִיכֵמוֹ: אֲשֶׁר אָמְרוּ נִירְשָׁה לָנוּ. אֵת נְאוֹת אֱלֹהִים: אֱלֹהַי שִׁיתֵמוֹ כַּגַּלְגַּל. כְּקַשׁ לִפְנֵי רוּחַ: כְּאֵשׁ תִּבְעַר יָעַר. וּכְלֶהָבָה תְּלַהֵט הָרִים: כֵּן תִּרְדְּפֵם בְּסַעֲרֶךָ. וּבְסוּפָתְךָ תְּבַהֲלֵם: מַלֵּא פְנֵיהֶם קָלוֹן. וִיבַקְשׁוּ שִׁמְךָ יְהוָה : יֵבֹשׁוּ וְיִבָּהֲלוּ עֲדֵי עַד וְיַחְפְּרוּ וְיֹאבֵדוּ: וְיֵדְעוּ כִּי אַתָּה שִׁמְךָ יְהוָה לְבַדֶּךָ. עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ:

סידור תפילה

הודו

בזמנוכה אומרים:

מִזְמוֹר שִׁיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אֲרוֹמִמְךָ יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי. וְלֹא שִׂמַּחְתָּ אֹיְבַי לִי: יְהוָה אֱלֹהָי. שִׁוַּעְתִּי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי: יְהוָה הֶעֱלִיתָ מִן שְׁאוֹל נַפְשִׁי. חִיִּיתַנִי מִיָּרְדִי בוֹר: זַמְּרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ: כִּי רֶגַע בְּאַפּוֹ חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ בָּעֶרֶב יָלִין בֶּכִי וְלַבֹּקֶר רִנָּה: וַאֲנִי אָמַרְתִּי בְשַׁלְוִי. בַּל אֶמּוֹט לְעוֹלָם: יְהוָה בִּרְצוֹנְךָ הֶעֱמַדְתָּה לְהַרְרִי עֹז הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא. וְאֶל אֲדֹנָי אֶתְחַנָּן: מַה בֶּצַע בְּדָמִי בְּרִדְתִּי אֶל שָׁחַת. הֲיוֹדְךָ עָפָר הֲיַגִּיד אֲמִתֶּךָ: שְׁמַע יְהוָה וְחָנֵּנִי. יְהוָה הֱיֵה עֹזֵר לִי: הָפַכְתָּ מִסְפְּדִי לְמָחוֹל לִי פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי. וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה: לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָבוֹד וְלֹא יִדֹּם. יְהוָה אֱלֹהַי לְעוֹלָם אוֹדֶךָּ:

בפורים ובצום אסתר אומרים:

לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר לְדָוִד: אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי. רָחוֹק מִישׁוּעָתִי דִּבְרֵי שַׁאֲגָתִי: אֱלֹהַי אֶקְרָא יוֹמָם וְלֹא תַעֲנֶה. וְלַיְלָה וְלֹא דֳמִיָּה לִי: וְאַתָּה קָדוֹשׁ. יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בְּךָ בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ. בָּטְחוּ וַתְּפַלְּטֵמוֹ: אֵלֶיךָ זָעֲקוּ וְנִמְלָטוּ. בְּךָ בָּטְחוּ וְלֹא בוֹשׁוּ: וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ. חֶרְפַּת אָדָם וּבְזוּי עָם: כָּל רֹאַי יַלְעִגוּ לִי. יַפְטִירוּ בְשָׂפָה יָנִיעוּ רֹאשׁ: גֹּל אֶל יְהוָה יְפַלְּטֵהוּ. יַצִּילֵהוּ כִּי חָפֵץ בּוֹ: כִּי אַתָּה גּוֹזִי מִבָּטֶן. מַבְטִיחִי עַל שְׁדֵי אִמִּי: עָלֶיךָ הָשְׁלַכְתִּי מֵרָחֶם. מִבֶּטֶן אִמִּי אֵלִי אָתָּה: אַל תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִּי צָרָה קְרוֹבָה. כִּי אֵין עוֹזֵר: סְבָבוּנִי פָּרִים רַבִּים. אַבִּירֵי בָשָׁן כִּתְּרוּנִי: פָּצוּ עָלַי פִּיהֶם. אַרְיֵה טֹרֵף וְשֹׁאֵג: כַּמַּיִם נִשְׁפַּכְתִּי וְהִתְפָּרְדוּ כָּל עַצְמוֹתָי הָיָה לִבִּי כַּדּוֹנָג. נָמֵס בְּתוֹךְ מֵעָי: יָבֵשׁ

הודו

כַּזֶּרֶשׁ כּוֹזִי וּלְשׁוֹנִי מַדְבֵּק מַלְקוֹזָי. וְלַעֲפַר מָוֶת תִּשְׁפְּתֵנִי: כִּי סְבָבוּנִי כְּלָבִים עֲדַת מְרֵעִים הִקִּיפוּנִי. כָּאֲרִי יָדַי וְרַגְלָי: אֲסַפֵּר כָּל עַצְמוֹתָי. הֵמָּה יַבִּיטוּ יִרְאוּ בִי: יְזַלְקוּ בְגָדַי לָהֶם. וְעַל לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גּוֹרָל: וְאַתָּה יְהוָה אַל תִּרְזָק: אֱיָלוּתִי לְעֶזְרָתִי זוּשָׁה: הַצִּילָה מֵזֶּרֶב נַפְשִׁי. מִיַּד כֶּלֶב יְזוּדָתִי: הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אַרְיֵה. וּמִקַּרְנֵי רֵמִים עֲנִיתָנִי: אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאֶזְי. בְּתוֹךְ קָהָל אֲהַלְלֶךָּ: יִרְאֵי יְהוָה הַלְלוּהוּ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב כַּבְּדוּהוּ.וְגוּרוּ מִמֶּנּוּ כָּל זֶרַע יִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקַּץ עֱנוּת עָנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. וּבְשַׁוְּעוֹ אֵלָיו שָׁמֵעַ: מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתִי בְּקָהָל רָב. נְדָרַי אֲשַׁלֵּם נֶגֶד יֵרֵאָיו: יֹאכְלוּ עֲנָוִים וְיִשְׂבָּעוּ יְהַלְלוּ יְהוָה דִּרְשָׁיו. יְזוּ לְבַבְכֶם לָעַד: יִזְכְּרוּ וְיָשֻׁבוּ אֶל יְהוָה כָּל אַפְסֵי אָרֶץ. וְיִשְׁתַּזְּווּ לְפָנֶיךָ כָּל מִשְׁפְּזוֹזוֹת גּוֹיִם: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה. וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם: אָכְלוּ וְיִשְׁתַּזְּווּ כָּל דִּשְׁנֵי אֶרֶץ לְפָנָיו יִכְרְעוּ כָּל יוֹרְדֵי עָפָר. וְנַפְשׁוֹ לֹא זִזָּה: זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ. יְסֻפַּר לַאדֹנָי לַדּוֹר: יָבֹאוּ וְיַגִּידוּ צִדְקָתוֹ. לְעַם נוֹלָד כִּי עָשָׂה:

בשבעה עשר בתמוז אומרים:

מִזְמוֹר לְאָסָף. אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַזְלָתֶךָ טִמְּאוּ אֶת הֵיכַל קָדְשֶׁךָ. שָׂמוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם לְעִיִּים: נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ מַאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמָיִם. בְּשַׂר זַסִידֶיךָ לְזַזִּיתוֹ אָרֶץ: שָׁפְכוּ דָמָם כַּמַּיִם סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וְאֵין קוֹבֵר: הָיִינוּ וֶזֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ. לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ: עַד מָה יְהוָה תֶּאֱנַף לָנֶצַח. תִּבְעַר כְּמוֹ אֵשׁ קִנְאָתֶךָ: שְׁפֹךְ זַמָתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ. וְעַל מַמְלָכוֹת. אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרָאוּ: כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב. וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ: אַל תִּזְכָּר

הודו

לָנוּ עֲוֹנֹת רִאשׁוֹנִים. מַהֵר יְקַדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ. כִּי דַלּוֹנוּ מְאֹד: עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ. וְהַצִּילֵנוּ וְכַפֵּר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ: לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם. יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ: תָּבוֹא לְפָנֶיךָ אֲנָקַת אָסִיר. כְּגֹדֶל זְרוֹעֲךָ. הוֹתֵר בְּנֵי תְמוּתָה: וְהָשֵׁב לְשָׁכֵנֵינוּ שִׁבְעָתַיִם אֶל חֵיקָם. חֶרְפָּתָם אֲשֶׁר חֵרְפוּךָ אֲדֹנָי: וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאן מַרְעִיתֶךָ נוֹדֶה לְךָ לְעוֹלָם. לְדוֹר וָדוֹר. נְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ:

מ"קוה אל ה"' עד "עלינו לשבוז" הוא ב

עולם העשיה:

קַוֵּה אֶל יְהוָה וְחַזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ וְקַוֵּה אֶל יְהוָה : אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין צוּר כֵּאלֹהֵינוּ: כִּי מִי אֱלוֹהַּ מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר זוּלָתִי אֱלֹהֵינוּ:

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ. אֵין כַּאדוֹנֵנוּ. אֵין כְּמַלְכֵּנוּ. אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ:

מִי כֵּאלֹהֵינוּ. מִי כַּאדוֹנֵנוּ. מִי כְּמַלְכֵּנוּ. מִי כְּמוֹשִׁיעֵנוּ:

נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ. נוֹדֶה לַאדוֹנֵנוּ. נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ. נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ:

בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ. בָּרוּךְ אֲדוֹנֵנוּ. בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ. בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ:

אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ. אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵנוּ. אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ. אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ:

אַתָּה תוֹשִׁיעֵנוּ אַתָּה תָּקוּם תְּרַחֵם צִיּוֹן. כִּי עֵת לְחֶנְנָהּ כִּי בָא מוֹעֵד:

סידור תפילה

הודו

פִּטוּם הקטרת

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה. בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ. מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים. בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה מָנֶה בְּכָל יוֹם. מַחֲצִיתוֹ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתוֹ בָּעֶרֶב. וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל וְנוֹטֵל מֵהֶם מְלֹא זָקְפָנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן (טוב למנותם באצבעותיו) (א) הַצָּרִי. (ב) וְהַצִּפּוֹרֶן. (ג) וְהַחֶלְבְּנָה. (ד) וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. (ה) מוֹר. (ו) וּקְצִיעָה. (ז) וְשִׁבּוֹלֶת נֵרְדְּ. (ח) וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה. (ט) קוֹשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. (י) קְלוּפָה שְׁלֹשָׁה. (יא) קִנָּמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָת וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם לֹא מָצָא יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוָּר עַתִּיק. מֶלַח

הודו

סְדוֹמִית רוֹבַע. מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. רִבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהִיא. אִם נָתַן בָּהּ דִּבַּשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם זוּסַּר אַוָּזַת מִכָּל סַפְּמָנֶיהָ זַיִּב מִיתָּה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצְּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׁרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא לְמָה הִיא בָאָה כְּדֵי לְשַׁפּוֹת בָּהּ אֶת הַצִּפּוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין לְמָה הוּא בָּא כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצִּפּוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רִבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹזֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב. הֵיטֵב הָדֵק. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פִּטְמָה לַזָּצָאִין כְּשֵׁרָה. לְשָׁלִישׁ וּלְרָבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַזָּצָאִין. וְאִם זוּסַּר אַוָּזַת מִכָּל סַפְּמָנֶיהָ זַיִּב מִיתָּה:

תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אַוָּזַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָּאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַזָּצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קָרְטוֹב שֶׁל דִּבַּשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ. וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דִּבַּשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כֹל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

סידור תפילה

הודו

תָּנָא דְּבֵי אֵלִיָּהוּ.

כָּל הַשּׁוֹנֶה הֲלָכוֹת בְּכָל יוֹם מֻבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁנֶּאֱמַר הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ. אַל תִּקְרֵי הֲלִיכוֹת אֶלָּא הֲלָכוֹת: (הנה מה טוב לקרוא כאן לקהל שתי הלכות לעילוי נשמת הנפטר)

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רִבִּי זְנִינָא תַּלְמִידֵי זַכַּאי מְרַבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ. אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל: שָׁלוֹם רָב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

קדיש יתום

זה הקדיש נקרא קדיש יתמא רוצה לומר קדיש שאומרים אותו היתומים. וטוב לאומרו על מיתת אביו ואמו כל השנה כולה אפילו בשבתות ויו"ט. וכן ביום הפטירה בכל שנה ושנה, כי יש בו תועלת גדולה לנפטר, אוזת שמצילו מדין גהינם, ושנית להכניסו לג"ע ולהעלותו ממדרגה למדרגה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה.

הודו

וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא קַדִּישְׁתָּא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתָר וַאֲתָר. יְהֵא לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן זִנָּא וְזִסְדָּא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מָארֵהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ואומר – (רַבָּנָן.) בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:
ועונים הקהל – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם
ועונים הקהל – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:
וזזוזר – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ

לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. (פסיק מעט. וכשיאמר ואנחנו משתחוים יכרע כל גופו). וַאֲנַחְנוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ

סידור תפילה

הודו

בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֵין עוֹד אַזָּר. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ וְאֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וְיַקַּבְלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

אזור התפילה

טוב לומר אזור התפילה פסוקים אלה:

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר: דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום: מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב. כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים:

יש נוהגים לומר אזור התפילה מזמור זה:

סידור תפילה

הודו

לְדָוִד יְהוָה אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא, יְהוָה מָעוֹז חַיַּי מִמִּי אֶפְחָד:
בִּקְרֹב עָלַי מְרֵעִים לֶאֱכֹל אֶת בְּשָׂרִי, צָרַי וְאֹיְבַי לִי הֵמָּה כָּשְׁלוּ
וְנָפָלוּ: אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי, אִם תָּקוּם עָלַי
מִלְחָמָה בְּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ: אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ
שִׁבְתִּי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיַּי, לַחֲזוֹת בְּנֹעַם יְהוָה וּלְבַקֵּר
בְּהֵיכָלוֹ: כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֻכֹּה בְּיוֹם רָעָה, יַסְתִּרֵנִי בְּסֵתֶר אָהֳלוֹ בְּצוּר
יְרוֹמְמֵנִי: וְעַתָּה יָרוּם רֹאשִׁי עַל אֹיְבַי סְבִיבוֹתַי וְאֶזְבְּחָה בְאָהֳלוֹ
זִבְחֵי תְרוּעָה, אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לַיהוָה: שְׁמַע יְהוָה קוֹלִי אֶקְרָא
וְחָנֵּנִי וַעֲנֵנִי: לְךָ אָמַר לִבִּי בַּקְּשׁוּ פָנָי, אֶת פָּנֶיךָ יְהוָה אֲבַקֵּשׁ: אַל
תַּסְתֵּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי אַל תַּט בְּאַף עַבְדֶּךָ, עֶזְרָתִי הָיִיתָ אַל תִּטְּשֵׁנִי
וְאַל תַּעַזְבֵנִי אֱלֹהֵי יִשְׁעִי: כִּי אָבִי וְאִמִּי עֲזָבוּנִי, וַיהוָה יַאַסְפֵנִי:
הוֹרֵנִי יְהוָה דַּרְכֶּךָ, וּנְחֵנִי בְּאֹרַח מִישׁוֹר לְמַעַן שׁוֹרְרָי: אַל תִּתְּנֵנִי
בְּנֶפֶשׁ צָרָי, כִּי קָמוּ בִי עֵדֵי שֶׁקֶר וִיפֵחַ חָמָס: לוּלֵא הֶאֱמַנְתִּי
לִרְאוֹת בְּטוּב יְהוָה בְּאֶרֶץ חַיִּים: קַוֵּה אֶל יְהוָה, חֲזַק וְיַאֲמֵץ לִבֶּךָ
וְקַוֵּה אֶל יְהוָה :

ואומרים

קדיש יהא שלמא:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵהּ.
וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן
וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ
אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא
יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה.

הודו

וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶיוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

סידור תפילה

הודו

הירא את דבר ה׳ יאמר בכל יום

י״ג עקרים

ועשר זכירות:

הֲרֵי אֲנִי מַאֲמִין בֶּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה עִקָּרִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה:

א. שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מָצוּי וּמַשְׁגִּיחַ. ב. וְהוּא אֶחָד. ג. וְאֵין לוֹ גּוּף וְאֵין לוֹ דְּמוּת הַגּוּף. ד. וְשֶׁהוּא קַדְמוֹן לְכָל קְדוּמִים. ה. וְאֵין עֲבוֹדָה לְזוּלָתוֹ. ו. וְיוֹדֵעַ מַחְשְׁבוֹת בְּנֵי אָדָם. ז. וְנְבוּאַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֱמֶת. ח. וְשֶׁהוּא אָדוֹן לְכָל הַנְּבִיאִים. ט. וְשֶׁהַתּוֹרָה נְתוּנָה מִן הַשָּׁמַיִם. י. וְשֶׁלֹּא תִשְׁתַּנֶּה בְּשׁוּם זְמַן, וְזֹאת וְשָׁלוֹם. יא. וְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲנִישׁ לָרְשָׁעִים וּמְשַׁלֵּם שָׂכָר טוֹב לַצַּדִּיקִים. יב. וְשֶׁיָּבוֹא מָלְךְ הַמָּשִׁיחַ. יג. וְשֶׁהַמֵּתִים עֲתִידִים לְהֶחָזִיוֹת. יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה׳ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתָּכוֹף יִצְרֵנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ כָּל יְמֵי זַיְנוּ תָּמִיד, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן:

לְשֵׁם יִוּוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, הֲרֵי אֲנִי מְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂרָה זְכִירוֹת.

שֶׁיִּזָּכֵר אָדָם לְזָכֹר בְּכָל יוֹם. וְאֵלּוּ הֵם: יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְהַשַּׁבָּת. וְהַמָּן. וּמַעֲשֵׂה עֲמָלֵק. וּמַעֲמַד הַר סִינַי. וּמַה שֶׁהִקְצִיפוּ אֲבוֹתֵינוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּמִּדְבָּר וּבְפָרָט בָּעֵגֶל. וּמַה שֶׁיָּעֲצוּ בָּלָק וּבִלְעָם לַעֲשׂוֹת לַאֲבוֹתֵינוּ "לְמַעַן דַּעַת צִדְקוֹת ה׳" (מיכה ו, ה). וּמַעֲשֵׂה מִרְיָם הַנְּבִיאָה. וּמִצְוַת "וְזָכַרְתָּ אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא

הודו

הַנּוֹתֵן לְךָ כֹּחַ לַעֲשׂוֹת חָיִל" (דברים ח, יח). וְזִכְרַת יְרוּשָׁלַיִם תִּבָּנֶה וְתִכּוֹנֵן בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

תפילת מנחה

פתיחת אליהו הנביא זיע"א:

טוב לומר קודם כל תפילה פתיחת אליהו ז"ל, ומועיל להתעוררות הלב ביראת שמים:

ויהי נעם אדני אלהינו עלינו. ומעשה ידינו כוננה עלינו. ומעשה ידינו כוננהו:

פְּתַח אֵלִיָּהוּ

הַנָּבִיא זָכוּר לְטוֹב וְאָמַר רִבּוֹן עָלְמִין דְּאַנְתְּ הוּא זָד וְלָא בְּזָשְׁבָן. אַנְתְּ הוּא עִלָּאָה עַל כָּל עִלָּאִין סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין לֵית מַזָּשָׁבָה תְּפִיסָא בָּךְ כְּלָל. אַנְתְּ הוּא דְּאַפֵּקְתְּ עֶשֶׂר תִּקּוּנִין וְקָרֵינָן לוֹן עֶשֶׂר סְפִירָן לְאַנְהָגָא בְּהוֹן עָלְמִין סְתִימִין דְּלָא אִתְגַּלְיָן וְעָלְמִין דְּאִתְגַּלְיָן. וּבְהוֹן אִתְכַּסְיָאת מִבְּנֵי נָשָׁא. וְאַנְתְּ הוּא דְּקָשִׁיר לוֹן וּמְיַזֵּד לוֹן. וּבְגִין דְּאַנְתְּ מִלְּגָאו כָּל מָאן דְּאַפְרִישׁ זַד מִן זַבְרִיהּ מֵאִלֵּין עֶשֶׂר אִתְזַשְׁיב לֵיהּ כְּאִלּוּ אַפְרִישׁ בָּךְ. וְאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן אִנּוּן אַזְלִין כְּסִדְרָן זַד אָרִיךְ וְזַד קָצֵר וְזַד בֵּינוֹנִי. וְאַנְתְּ הוּא דְּאַנְהִיג לוֹן. וְלֵית מָאן דְּאַנְהִיג לָךְ לָא לְעֵילָּא וְלָא לְתַתָּא וְלָא מִכָּל סִטְרָא. לְבוּשִׁין תַּקָּנְתְּ לוֹן דְּמַנְיְהוּ פַּרְזִין נִשְׁמָתִין לִבְנֵי נָשָׁא. וְכַמָּה גּוּפִין תַּקָּנְתְּ לוֹן דְּאִתְקְרִיאוּ גּוּפָא לְגַבֵּי לְבוּשִׁין דְּמִכַּסְיָן עֲלֵיהוֹן וְאִתְקְרִיאוּ בְּתִקּוּנָא דָּא. וְזֵסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא. גְּבוּרָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. תִּפְאֶרֶת גּוּפָא. נֶצַח וְהוֹד תְּרֵין שׁוֹקִין. יְסוֹד סִיּוּמָא דְּגוּפָא אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. מַלְכוּת פֶּה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קָרֵינָן לָהּ. זָכְמָה מוֹזָא אִיהִי מַזָּשָׁבָה מִלְּגָאו. בִּינָה לִבָּא וּבָהּ

תפילת מנחה

הַלֵּב מֵבִין. וְעַל אִלֵּין תְּרֵין כְּתִיב הַנִּסְתָּרוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ. כֶּתֶר עֶלְיוֹן אִיהוּ כֶּתֶר מַלְכוּת. וְעָלַיְהּ אִתְמַר מֵרֵאשִׁית אַוְזַרְתִּי. וְאִיהוּ קַרְקַפְתָּא דְתִפְלִי. מִלְּגָאו אִיהוּ אוֹת יו״ד אוֹת ה״א אוֹת וָא״ו וְאוֹת ה״א דְּאִיהוּ אַרְזוֹ אֲצִילוּת. אִיהוּ שַׁקְיוּ דְּאִילָנָא בִּדְרוֹעוֹי וְעַנְפּוֹי. כְּמַיָּא דְּאַשְׁקִי לְאִילָנָא וְאִתְרַבֵּי בְּהַהוּא שַׁקְיוּ:

רִבּוֹן עָלְמִין, אַנְתְּ הוּא עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת הַסִּבּוֹת דְּאַשְׁקֵי לְאִילָנָא בְּהַהוּא נְבִיעוּ. וְהַהוּא נְבִיעוּ אִיהוּ כְּנִשְׁמְתָא לְגוּפָא דְּאִיהוּ זַיִּים לְגוּפָא. וּבָךְ לֵית דְּמְיוֹן וְלֵית דְּיוּקְנָא (דְּגוּפָא) מִכָּל מַה דְּלְגָאו וּלְבַר. וּבָרָאתָ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. וְאַפֵּקְתְּ מִנְּהוֹן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. וּבְאַרְעָא אִילָנִין וּדְשָׁאִין וְגִנְּתָא דְּעֵדֶן וְעִשְׂבִּין וְזֵיְתִין וְעוֹפִין וְנוּנִין וּבְעִירִין וּבְנֵי נָשָׁא. לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּהוֹן עִלָּאִין וְאֵיךְ יִתְנַהֲגוּן בְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְאֵיךְ אִשְׁתְּמוֹדָעָן מֵעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי וְלֵית דְּיַדַּע בָּךְ כְּלָל. וּבַר מִנָּךְ לֵית יְזוּדָא בְּעִלָּאֵי וְתַתָּאֵי. וְאַנְתְּ אִשְׁתְּמוֹדָע אָדוֹן עַל כֹּלָּא. וְכָל סְפִירָן כָּל זַד אִית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ. וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ מַלְאָכַיָּא. וְאַנְתְּ לֵית לָךְ שֵׁם יְדִיעַ דְּאַנְתְּ הוּא מְמַלֵּא כָּל שְׁמָהָן וְאַנְתְּ הוּא שְׁלִימוּ דְּכֻלְּהוּ. וְכַד אַנְתְּ תִּסְתַּלָּק מִנְּהוֹן. אִשְׁתְּאָרוּ כֻּלְּהוּ שְׁמָהָן כְּגוּפָא בְלָא נִשְׁמְתָא. אַנְתְּ זַכִּים וְלָאו בְּזָכְמָה יְדִיעָא. אַנְתְּ הוּא מֵבִין וְלָאו מִבִּינָה יְדִיעָא. לֵית לָךְ אַתָּר יְדִיעָא. אֶלָּא לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא תַּקְפָּךְ וְזַיְלָךְ לִבְנֵי נָשָׁא. וּלְאַוְזָאָה לוֹן אֵיךְ אִתְנְהִיג עָלְמָא בְּדִינָא וּבְרַוְזֵמִי דְּאִינּוּן צֶדֶק וּמִשְׁפָּט כְּפוּם עוֹבָדֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא. דִּין אִיהוּ גְּבוּרָה. מִשְׁפָּט עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא מֹאזְנֵי צֶדֶק תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט. הֵין צֶדֶק אוֹת בְּרִית. כֹּלָּא לְאַוְזָאָה אֵיךְ אִתְנְהִיג עָלְמָא. אֲבָל לָאו דְּאִית לָךְ צֶדֶק יְדִיעָא דְּאִיהוּ דִּין. וְלָאו מִשְׁפָּט

תפילת מנחה

יְדִיעָא דְּאִיהוּ רַוְזָמִי. וְלָאוּ מִכָּל אִלֵּין מִדּוֹת כְּלָל. קוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְיִתְעַדְּשׁוּן מִלִּין עַל יְדָךְ. דְּהָא רְשׁוּתָא אִית לָךְ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין עַל יְדָךְ מַה דְּלָא אִתְיְהִיב רְשׁוּ לְגַלָּאָה לְשׁוּם בַּר נָשׁ עַד כְּעָן:

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ. עִלָּאִין שִׁמְעוּ, אֲנוּן דְּמִיכִין דְּזָבְרוֹן וְרַעְיָא מְהֵימְנָא אִתְּעָרוּ מִשְּׁנָתְכוֹן. הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שׁוֹכְנֵי עָפָר. אִלֵּין אֲנוּן צַדִּיקַיָּא דְּאֲנוּן מִסְטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. וְלָאוּ אֲנוּן מֵתִים. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ וְכוּ'. רַעְיָא מְהֵימְנָא אַנְתְּ וַאֲבָהָן הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ לְאִתְּעָרוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא. דְּעַד כְּעַן צַדִּיקַיָּא כֻּלְּהוּ דְּמִיכִין וְשִׁנְתָּא בְּזוֹרִיהוֹן. מִיָּד יָהִיבַת שְׁכִינְתָּא תְּלַת קָלִין לְגַבֵּי רַעְיָא מְהֵימְנָא וְיֵימָא לֵיהּ: קוּם רַעְיָא מְהֵימְנָא – דְּהָא עָלָךְ אִתְמַר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק לְגַבָּאי בְּאַרְבַּע אַתְוָן דִּילֵיהּ. וְיֵימָא בְּהוֹן פָּתְחִי לִי אֲחוֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי. דְּהָא תַּם עָוֹנֵךְ בַּת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתֵךְ. שֵׂרַאשִׁי נִמְלָא טָל. מַאי נִמְלָא טָל? – אֶלָּא אָמַר קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַנְתְּ וְזַשְׁבְּתְּ דְּמִיּוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּעָאלְנָא בְּבֵיתָא דִּילִי וְעָאלְנָא בִּישׁוּבָא, לָאו הָכִי, דְּלָא עָאלְנָא כָּל זִמְנָא דְּאַנְתְּ בְּגָלוּתָא. הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֵׂרַאשִׁי נִמְלָא טָל, ה״א שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא. שְׁלִימוּ דִּילָהּ וְזַיִּים דִּילָהּ אִיהוּ טַל. וְדָא אִיהוּ אוֹת יו״ד אוֹת ה״א אוֹת וָא״ו. וְאוֹת ה״א אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּלָא מִזַּשְׁבָּן ט״ל, אֶלָּא אוֹת יו״ד אוֹת ה״א וְאוֹת וָא״ו דְּסִלִּיקוּ אַתְוָן

תפילת מנחה

לְזַוְּגָא פַּרְנָסָא טָ"ל. דְּאִיהִי מַלְיָא לְשֵׁכִינְתָּא מִנְּבִיעוּ דְּכָל מְקוֹרִין עִלָּאִין. מִיַּד קָם רַעְיָא מְהֵימְנָא וַאֲבָהָן קַדִּישִׁין עִמֵּיהּ. עַד כָּאן רָזָא דְּיִחוּדָא. בָּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

ואומרים

קדיש על ישראל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא קַדִּשְׁתָּא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אָתָר וְאָתָר. יְהֵא לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מָארֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זִמִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בשעי"ת יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

סידור תפילה

תפילת מנחה

תפילת מנזוזה

לפני התפלה יאמר:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יוֹד קֵ״י בְּוָא״ו קֵ״י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת מְנוּזָה, שֶׁתִּתְקַן יְצוּזָק אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְוֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

לַמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית. לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר:

מַה יְּדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת:

נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת יְהוָה. לִבִּי וּבְשָׂרִי. יְרַנְּנוּ אֶל אֵל חָי:

גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ. אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת. מַלְכִּי וֵאלֹהָי:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה:

אַשְׁרֵי אָדָם עוֹז לוֹ בָךְ. מְסִלּוֹת בִּלְבָבָם:

עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ. גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה:

יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל. יֵרָאֶה אֶל אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן:

יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת שִׁמְעָה תְפִלָּתִי. הַאֲזִינָה אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה:

מָגִנֵּנוּ רְאֵה אֱלֹהִים. וְהַבֵּט פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ:

כִּי טוֹב יוֹם בַּחֲצֵרֶיךָ מֵאָלָף. בָּחַרְתִּי הִסְתּוֹפֵף בְּבֵית אֱלֹהַי. מִדּוּר בְּאָהֳלֵי רֶשַׁע:

תפילת מנחה

כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן יְהוָה אֱלֹהִים. חֵן וְכָבוֹד יִתֵּן יְהוָה. לֹא יִמְנַע טוֹב לַהֹלְכִים בְּתָמִים:
יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ:

פִּטוּם הַקְּטֹרֶת

אַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יַד מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה. בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ. מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה. קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים. בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה. קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ. שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה מָנֶה בְּכָל יוֹם. מַחֲצִיתוֹ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתוֹ בָּעֶרֶב. וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמִּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל וְנוֹטֵל מֵהֶם מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וּמַחֲזִירָן לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוַת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה. וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ. וְאֵלּוּ הֵן (טוב למנותם באצבעותיו) (א) הַצָּרִי. (ב) וְהַצִּפֹּרֶן. (ג) וְהַחֶלְבְּנָה. (ד) וְהַלְּבוֹנָה. מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה. (ה) מוֹר. (ו) וּקְצִיעָה. (ז) וְשִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ. (ח) וְכַרְכֹּם. מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה.

תפילת מנחה

(ט) קוּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר. (י) קְלוּפָה שְׁלִשָׁה. (יא) קְנָמוֹן תִּשְׁעָה. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא תִּשְׁעָה קַבִּין. יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תִּלָת וְקַבִּין תְּלָתָא. וְאִם לֹא מָצָא יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא זֻמַּר וְזִיוָר עַתִּיק. מֵלַוז סְדוֹמִית רוֹבַע. מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא. רִבִּי נָתָן הַבַּבְלִי אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהִיא. אִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ. וְאִם וִזֵּר אַוָּזַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ זַיִּב מִיתָּה:

רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף. בּוֹרִית כַּרְשִׁינָא לְמָה הִיא בָאָה כְּדֵי לְשַׁפּוֹת בָּהּ אֶת הַצְּפוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה. יֵין קַפְרִיסִין לְמָה הוּא בָא כְּדֵי לְשָׁרוֹת בּוֹ אֶת הַצְּפוֹרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה. וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רִבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹזְקוֹ אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב. הֵיטֵב הָדֵק. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים. פִּטְמָה לַזָּצָאִין כְּשֵׁרָה. לְשָׁלִישׁ וּלְרָבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַזָּצָאִין. וְאִם וִזֵּר אַוָּזַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ זַיִּב מִיתָּה:

תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אַוָּזַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַזָּצָאִין. וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קָרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ. וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כֹל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה:

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

תפילת מנחה

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם. כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמֹנִיּוֹת:

אַשְׁרֵי

יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ. עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לּוֹ. אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְּהוָה (כתר) אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ. וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה (וזכמה) וּמְהֻלָּל מְאֹד. וְלִגְדֻלָּתוֹ אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר כְּבוֹד הוֹדֶךָ. וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וָעֳזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ. וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ. וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ: זַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה (בינה). אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה (וזסד) לַכֹּל. וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה (גבורה) כָּל מַעֲשֶׂיךָ. וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ. וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו. וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל עֹלָמִים. וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה (תפארת) לְכָל הַנֹּפְלִים. וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ (יכוין ר״ת שם פא״י שהוא מספר יאהדונה״י ומספר סא״ל, וס״ת חת״ד) וּמַשְׂבִּיעַ (גי׳ חת״ד) לְכָל חַי רָצוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה

תפילת מנחה

(מלכות) לְכָל קוֹרְאָיו. לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה. וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה (נצוז) אֶת כָּל אֹהֲבָיו. וְאֵת כָּל הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה (הוד) יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

תִּכּוֹן תְּפִלָּתִי קְטֹרֶת לְפָנֶיךָ, מַשְׂאַת כַּפַּי מִנְחַת עָרֶב: הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שַׁוְעִי מַלְכִּי וֵאלֹהָי, כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלָּל:

הזזן אומר

זזצי קדיש

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

תפילת עמידה

אֲדֹנָי, שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

תפילת מנחה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (יא), אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. קוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: כשיאמר - "באהבה" יכוין למסור עצמו על קידוש השם ויקבל עליו ד' מיתות בית דין:

בעשרת ימי תשובה אומרים – זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. כְּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

אם לא אמר "זוכרנו" ונזכר לפני שאמר "ה'" חוזר, ואם אחר "ה'" אינו חוזר:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: (בתיבת "מגן", יכוין שהיא מספר ג"פ אל)

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (הד), מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. (יכוין ר"ת שם אגלא) מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. **רַב לְהוֹשִׁיעַ:**

בקיץ אומר – מוֹרִיד הַטָּל:

ואם אמר - "משיב הרוח", ולא נזכר עד שאמר - "ברוך אתה ה'" חוזר לראש:

בזורף – מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

ואם אמר - "מוריד הטל" אינו חוזר:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ (יבטא היטב את הע"ן) בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן זוֹכֵר יְצוּרָיו בְּרַחֲמִים לְחַיִּים:

ואם לא אמר אינו חוזר:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (יאהדונהי), מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

תפילת מנחה

קדושה

נַקְדִּישְׁךָ וְנַעֲרִיצֶךָ. כְּנוֹעַם שִׁיחַ סוֹד שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמְשַׁלְּשִׁים לְךָ קְדֻשָּׁה. וְכֵן כָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ. וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר. **קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת. מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:**

לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים – בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ:

וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר – יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

ואם שכח ואמר – "האל הקדוש" או שהוא מסופק, ולא נזכר תוך כדי דיבור, חוזר לראש התפילה, ואם הש"צ טעה בחזרה, ג"כ חוזר לראש ואומר קדושה פעם שנית:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה. וְחָנֵנוּ מֵאִתְּךָ חָכְמָה בִּינָה וָדַעַת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, חוֹנֵן הַדָּעַת:

הֲשִׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ , חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

תפילת מנחה

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּמַהֵר לְנָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן שְׁמֶךָ (יכוין יו"ד ה"א וא"ו ה"א שעולה מספר גאולה). כִּי אֵל גּוֹאֵל זָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

בתענית ציבור, דהיינו בד' צומות, אומר כאן השליח ציבור:
"עננו". אבל ת"צ שקבלו על כל צרה שלא תבוא, אומר הש"צ "עננו" ב"שומע תפילה", כמו היחיד:

עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן לְרִשְׁעֵנוּ וְאַל תִּתְעַלָּם מִלְכִּנוּ מִבַּקָּשָׁתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְעָתֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ אַתָּה תַעֲנֶה. נְדַבֵּר וְאַתָּה תִשְׁמַע כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה פּוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמְרַחֵם בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הָעוֹנֶה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּעֵת צָרָה:

רְפָאֵנוּ יְהוָה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ. וּלְכָל מַכְאוֹבֵינוּ וּלְכָל מַכּוֹתֵינוּ. כִּי אֵל רוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יהוה , רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בקיץ – **בָּרְכֵנוּ** יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ בְּטַלְלֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אַחֲרִיתָהּ חַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

בחורף – **בָּרֵךְ** עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת. וְאֶת כָּל מִינֵי תְבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְרַוֵּה פְּנֵי תֵבֵל וְשַׂבַּע אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ. וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמֵעשֶׁר מַתְּנוֹת יָדֶיךָ. שְׁמָרָה וְהַצִּילָה שָׁנָה זוֹ מִכָּל דָּבָר רָע. וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פּוּרְעָנוּת. וַעֲשֵׂה לָהּ

תפילת מנחה

תִּקְוָה טוֹבָה וַאֲוָרִית שָׁלוֹם. זוּוּס וְרַזּוֹם עָלֶיהָ וְעַל כָּל תְּבוּאָתָהּ וּפֵירוֹתֶיהָ. וּבָרְכָה בִּגְשָׁמֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אֲוָרִיתָהּ זַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם. כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת (יכוין שם קדוש וזב"ו) הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן (סמ') וַאֲנָחָה (לילי'). וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ מְהֵרָה אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ. בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יוהוואהו, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:

לַמּוּינִים וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הַזֵּדִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֶךָ (סמ') וְכָל שׂוֹנְאֶיךָ (לילי') מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת הָרִשְׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְכַלֵּם וְתַכְנִיעֵם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַחֲסִידִים וְעַל שְׁאֵרִית עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל זִקְנֵיהֶם. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם. וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא רַחֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְחִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים חֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָחְנוּ. וְעַל חֶסְדְּךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת נִשְׁעָנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יוהוואהו , מִשְׁעָן וּמִבְטָח לַצַּדִּיקִים:

תפילת מנחה

תִּשְׁכּוֹן בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה בְתוֹכָהּ תָּכִין וּבְנֵה אוֹתָהּ בִּנְיַן עוֹלָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ וְצִפִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אָב הָרַחֲמָן חוּס רַחֵם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַחֲנוּנִים אָתָּה:

טוב להתודות ולבקש על פרנסה ב"שומע תפילה":
רבונו של עולם זטאתי עויתי ופשעתי לפניך, יהי רצון מלפניך שתמחול ותסלח ותכפר לי על כל מה שזטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מיום שנבראתי עד היום הזה. ויהר"מ יַהֲוֶה או"א שתזמין פרנסתינו ומזונותינו לי ולכל אנשי ביתי היום ובכל יום ויום בריווח ולא בצמצום, בכבוד ולא בבזוי, בנחת ולא בצער, ולא אצטרך למתנות בשר ודם ולא לידי הלואתם אלא מידך הרחבה הפתוחה והמלאה בזכות שמך הגדול (דיקרנוסא גי' זחת"ך) המזונה על הפרנסה:
ומִלְּפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ זָנֵנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ:
בתענית ציבור יאמר היזיד:
"ענו", וכן הש"ץ ששכח לומר "ענו" בין גואל לרופא, יאמר כאן ביחיד מבלי זחתימה:
עֲנֵנוּ אָבִינוּ עֲנֵנוּ בְּיוֹם צוֹם תַּעֲנִיתֵנוּ כִּי בְצָרָה גְדוֹלָה אֲנָחְנוּ. אַל תֵּפֶן לְרִשְׁעֵנוּ וְאַל תִּתְעַלַּם מִלַּכֵּנוּ מִבַּקָּשָׁתֵנוּ. הֱיֵה נָא קָרוֹב לְשַׁוְּעָתֵנוּ. טֶרֶם נִקְרָא אֵלֶיךָ אַתָּה תַעֲנֶה. נְדַבֵּר וְאַתָּה תִּשְׁמַע כַּדָּבָר שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה טֶרֶם

תפילת מנחה

יִקְרָאוּ וַאֲנִי אֶעֱנֶה. עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וַאֲנִי אֶשְׁמָע. כִּי אַתָּה יְהוָה פּוֹדֶה וּמַצִּיל וְעוֹנֶה וּמְרַוֵּחַ בְּכָל עֵת צָרָה וְצוּקָה:

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה. וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים "יעלה ויבוא", ואם לא אמרו מחזירין אותו חוץ מערבית של ליל ראש חודש:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְחֵן לְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים. לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַזֶּה: לְרַחֵם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְחַיִּים טוֹבִים. בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים. חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. תַּחְפֹּץ בָּנוּ וְתִרְצֵנוּ וְתָחֲזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

בחזרה, כשהחזן אומר "מודים", יאמרו הקהל בלחש "מודים דרבנן" ויכרעו ראשם לבד. וצריך להיזהר לענות "אמן" על ברכת "המחזיר שכינתו" ואח"כ יאמרו "מודים":

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה (ונ) אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ וּמָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא. לְדֹר וָדֹר

תפילת מנחה

נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. הַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר. יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ. כֵּן תְּחַיֵּינוּ וּתְחָנֵּנוּ. וְתֶאֱסוֹף גָּלְיוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. לִשְׁמֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ. וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם. עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ. בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא תָּמִיד שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים "וכתוב לחיים" וכו', ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר - "ברוך אתה ה'" של ברכת "הטוב שמך" - חוזר. ואם לא נזכר עד לאחר שאמר "באה"ה" - אינו חוזר:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וְיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (הי), הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת (יכוין ס"ת כה"ת):

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חַיִּים חֵן וָחֶסֶד צְדָקָה וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּבָרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרָה וְחַיִּים. אַהֲבָה וָחֶסֶד.

תפילת מנחה

צְדָקָה וְרַחֲמִים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרְכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרוֹב עוֹ וְשָׁלוֹם:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

ואם לא אמרו דינו כמו "וכתוב" וכו':

בָּרוּךְ אַתָּה יהוהוהו , הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם אָמֵן: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וְשִׂפָתוֹתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פָּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים עָלַי לְרָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחְשְׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. (ר"ת שם יל"י) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:

(סגולה שלא ישכוח שמו ליום הדין, יאמר קודם יהיו לרצון פסוק מתנ"ך המתחיל באות הראשונה של שמו, ומסיים באות האחרונה של שמו (כ"כ בסדור נהר שלום וא"ר ועוד פוסקים):

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

עד כאן יאמר שליח ציבור בחזרה

יש נוהגים לומר כאן תחנונים, ויש אומרים תפילה זו:

יהי רצון מלפניך ה' או"א, שלא תעלה קנאת אחרים עלי ולא קנאתי על אחרים, ושלא אכעוס היום ושלא אכעיסך, ותצילני מיצה"ר ותן בלבי הכנעה וענוה ויראת חטא. מלכנו ואלהינו יחד שמך בעולמך ובנה ביתך,

סידור תפילה

תפילת מנחה

שכלל היכלך וקבץ גלויותינו, פדה צאנך ושמוז עדתך במהרה בימינו
ותן זלקנו בתורתך אמן:

כורע ופוסע ג׳ פסיעות לאוזריו בכריעה אוזת והפסיעות תהיינה עקב
בצד גודל, ועוקר רגל שמאל תוזילה, וקודם שיזקוף הופך פניו לשמאלו
ויאמר עושה שלום במרומיו, ויזקוף ויפנה לימינו ויכרע ויאמר והוא יעשה
שלום עלינו, ויזקוף ויכרע לפניו ויאמר ועל כל ישראל וכו׳ ויזקוף:
אם יש אוזריו מי שלא גמר תפילתו ימתין עד שיסיים לפסוע:
עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשרת ימי תשובה אומר – הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא
בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב
שָׁלֵם:
במקום שכלו הג׳ פסיעות יעמוד ולא יזוזר למקומו עד שיגיע הש״ץ
לקדושה. והש״ץ יעמוד שיעור הילוך ארבע אמות ואוז״כ יתזיל הוזרה:

אבינו מלכנו

בעשרת ימי תשובה אומרים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָטָאנוּ לְפָנֶיךָ רַחֵם עָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ אֶלָּא אָתָּה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה עִמָּנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חַדֵּשׁ עָלֵינוּ שָׁנָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מֵעָלֵינוּ כָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּטֵּל מַחְשְׁבוֹת שׂוֹנְאֵינוּ:

תפילת מנחה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָפֵר עֲצַת אוֹיְבֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה כָּל צַר וּמַשְׂטִין מֵעָלֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כַּלֵּה דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָה וְרָעָב וּשְׁבִי וּבְזָה וּמַשְׁחִית
וּמַגֵּפָה וְיֵצֶר הָרָע וְחוֹלָאִים רָעִים מִבְּנֵי בְרִיתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל חוֹלֵי עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְנַע מַגֵּפָה מִנַּחֲלָתֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכוּר כִּי עָפָר אֲנָחְנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹל וְסְלַח לְכָל עֲוֹנוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קְרַע רוֹעַ גְּזַר דִּינֵנוּ (יכוין בשם קר"ע שט"ן):
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחוֹק בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים כָּל שִׁטְרֵי חוֹבוֹתֵינוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ מְחֵה וְהַעֲבֵר פָּשָׁעֵינוּ מִנֶּגֶד עֵינֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר זַיִּים טוֹבִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר יְשָׁרִים וּתְמִימִים:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר פַּרְנָסָה וְכַלְכָּלָה טוֹבָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר מְחִילָה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר גְּאֻלָּה וִישׁוּעָה:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב מִלְּפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַצְמַח לָנוּ יְשׁוּעָה בְּקָרוֹב:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הָרֵם קֶרֶן יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ וְהָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחֶךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ חָנֵּנוּ וַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ הַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ שְׁמַע קוֹלֵנוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ:

תפילת מנחה

אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ קַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ:
אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַל תְּשִׁיבֵנוּ רֵיקָם מִלְּפָנֶיךָ:
בבית האבל אין נופלים על פניהם ולכן אומרים:
יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה : רָם עַל כָּל גּוֹיִם יפסיק מעט יְהוָה . עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ: יְהוָה אֲדוֹנֵנוּ. מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ:

קדיש יהא שלמא

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): תִּתְקַבַּל צְלוֹתָנָא וּבָעוּתָנָא עִם צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּנָא דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):
יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):
יפסע שלש פסיעות ויאמר:

תפילת מנחה

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמר הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

בערב שבת אומרים מזמור זה:

יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ. לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר. אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז. מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ

תפילת מנחה

נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם. אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

ואומרים

קדיש יהא שלמא:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. חַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יפסע שלש פסיעות ויאמר:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עלינו לשבח

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם

תפילת מנחה

וֶאֱלֹקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לָהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. (פסיק מעט. וכשיאמר ואנחנו משתחוים יכרע כל גופו). וַאֲנַחְנוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֵין עוֹד אַחֵר. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ וְאֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יָקָר יִתֵּנוּ. וְיַקַּבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

סידור תפילה

תפלת ערבית:

תפלת ערבית:

בראש וזודש יש נוהגים לומר מזמור זה לפני תפלת ערבית:

בָּרְכִי נַפְשִׁי

אֶת יְהוָה. יְהוָה אֱלֹהַי גָּדַלְתָּ מְאֹד. הוֹד וְהָדָר לָבַשְׁתָּ: עֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה. נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה: הַמְקָרֶה בַמַּיִם עֲלִיּוֹתָיו. הַשָּׂם עָבִים רְכוּבוֹ. הַמְהַלֵּךְ עַל כַּנְפֵי רוּחַ:עֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט: יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ. בַּל תִּמּוֹט עוֹלָם וָעֶד: תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ. עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם: מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן. מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן: יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. אֶל מְקוֹם זֶה יָסַדְתָּ לָהֶם: גְּבוּל שַׂמְתָּ בַל יַעֲבֹרוּן. בַּל יְשֻׁבוּן לְכַסּוֹת הָאָרֶץ: הַמְשַׁלֵּחַ מַעְיָנִים בַּנְּחָלִים. בֵּין הָרִים יְהַלֵּכוּן: יַשְׁקוּ כָּל חַיְתוֹ שָׂדָי. יִשְׁבְּרוּ פְרָאִים צְמָאָם: עֲלֵיהֶם עוֹף הַשָּׁמַיִם יִשְׁכּוֹן. מִבֵּין עֳפָאִים יִתְּנוּ קוֹל: מַשְׁקֶה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו. מִפְּרִי מַעֲשֶׂיךָ תִּשְׂבַּע הָאָרֶץ: מַצְמִיחַ חָצִיר לַבְּהֵמָה וְעֵשֶׂב לַעֲבֹדַת הָאָדָם. לְהוֹצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ: וְיַיִן יְשַׂמַּח לְבַב אֱנוֹשׁ לְהַצְהִיל פָּנִים מִשָּׁמֶן. וְלֶחֶם לְבַב אֱנוֹשׁ יִסְעָד: יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי יְהוָה. אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע: אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. חֲסִידָה בְּרוֹשִׁים בֵּיתָהּ: הָרִים הַגְּבֹהִים לַיְעֵלִים. סְלָעִים מַחְסֶה לַשְׁפַנִּים: עָשָׂה יָרֵחַ לְמוֹעֲדִים. שֶׁמֶשׁ יָדַע מְבוֹאוֹ: תָּשֶׁת חֹשֶׁךְ וִיהִי לָיְלָה. בּוֹ תִרְמֹשׂ כָּל חַיְתוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים שֹׁאֲגִים לַטָּרֶף. וּלְבַקֵּשׁ מֵאֵל אָכְלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ יֵאָסֵפוּן. וְאֶל מְעוֹנֹתָם יִרְבָּצוּן: יֵצֵא אָדָם לְפָעֳלוֹ. וְלַעֲבָדָתוֹ עַד עֶרֶב: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: זֶה הַיָּם גָּדוֹל וּרְחַב יָדָיִם. שָׁם רֶמֶשׂ וְאֵין מִסְפָּר. חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדֹלוֹת: שָׁם

תפלת ערבית:

אֲנִיּוֹת יְהַלֵּכוּן. לְוָיָתָן זֶה יָצַרְתָּ לְשַׂחֶק בּוֹ: כֻּלָּם אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּן. לָתֵת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: תִּתֵּן לָהֶם יִלְקֹטוּן. תִּפְתַּח יָדְךָ יְשְׂבְּעוּן טוֹב: תַּסְתִּיר פָּנֶיךָ יִבָּהֵלוּן. תֹּסֵף רוּחָם יִגְוָעוּן. וְאֶל עֲפָרָם יְשׁוּבוּן: תְּשַׁלַּח רוּחֲךָ יִבָּרֵאוּן. וּתְחַדֵּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם. יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: הַמַּבִּיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד. יִגַּע בֶּהָרִים וְיֶעֱשָׁנוּ: אָשִׁירָה לַיהוָה בְּחַיָּי. אֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי. אָנֹכִי אֶשְׂמַח בַּיהוָה: יִתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם. בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּיָהּ:

לפני התפלה יאמר:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יוֹד ק״י בְּוָא״ו ק״י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלַּת עַרְבִית, שֶׁתִּתְקַן יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עִם כָּל הַמִּצְוֹת הַכְּלוּלוֹת בָּהּ, לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יְהוָה צְבָאוֹת עִמָּנוּ. מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: יְהוָה צְבָאוֹת. אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

הזזן אומר

זזצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

תפלת ערבית:

יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵיהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

וְהוּא רַחוּם יְכַפֶּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה. הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

ואומר הזזן – **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:**

ועונים הקהל – **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:**

וזזור הש"ץ:

בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים בְּחָכְמָה. פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים בִּתְבוּנָה. מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים. בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ. בּוֹרֵא יוֹמָם וָלָיְלָה. גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר. הַמַּעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה. וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה. יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ. תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ. עַל כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ וְחֻקּוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאוֹרֶךְ יָמֵינוּ. וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם

תפלת ערבית:

וָלָיְלָה. וְאַהֲבָתְךָ לֹא תָסוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אוֹהֵב אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אֶחָד:

ואומר בלחש – בָּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ (יכוין לקיים מצות עשה של אהבת ה') **אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ.** בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם (יפסיק מעט) עַל לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדֶךָ. וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם. (יפסיק מעט) לְאַהֲבָה אֶת יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יבטא היטב את העי"ן) וּלְעָבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ. וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ. וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן יִפְתֶּה לְבַבְכֶם. וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה (יפסיק מעט) אַף יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת דְּבָרַי אֵלֶּה עַל לְבַבְכֶם וְעַל נַפְשְׁכֶם. וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ

תפלת ערבית:

וּבִשְׁעָרֶיךָ: לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְּנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר (יבטא היטב את העין) נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם. כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ:

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם. וְנָתְנוּ עַל צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת: וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. (יכוין לקיים מצות לא תעשה שלא לתור אחרי מחשבת הלב למינות ואחרי ראות העינים לזנות.) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת כָּל מִצְוֹתָי. וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם:אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם (יכוין לקיים מצות עשה של זכירת יציאת מצרים) אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

אֱמֶת:

יזהר לסיים "אני ה' אלהיכם אמת" עם הש"ץ ביחד ומלת אמת יאמר אותה עם הקהל בקול רם (גם הש"ץ יאמר אותה בלחש), ואחר כך ישתוק וישמע מהש"ץ כשחוזר לומר "ה' אלהיכם אמת" ויכוין לצאת ידי חובה באמירתן. ואם לא הספיק לגמור עם הש"ץ או שהוא מתפלל ביחיד, או אחרי שגומר אני ה' אלהיכם אמת יחזור לומר ה' אלהיכם אמת, כדי להשלים מנין רמ"ח תיבות של ק"ש כמנין איבריו של האדם:

וחוזר הש"ץ – **יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת:**

תפלת ערבית:

וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ. כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ. וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ. הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים. הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל עָרִיצִים. הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ. הַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ: הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ. הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ. וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ. הָאֵל הָעוֹשֶׂה לָנוּ נְסִים נְקָמָה בְּפַרְעֹה. בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם. הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם. וַיּוֹצִיא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם. הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף. וְאֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע. רָאוּ בָנִים אֶת גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ. וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם. מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם. מִי כָמֹכָה בָּאֵלִים יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ. נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ רָאוּ בָנֶיךָ עַל הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְהוָה אֶת יַעֲקֹב. וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

הַשְׁכִּיבֵנוּ אָבִינוּ לְשָׁלוֹם, וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, וּפָרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ מַלְכֵּנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ מְהֵרָה לְמַעַן שְׁמֶךָ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ. וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ מַכַּת אוֹיֵב. דֶּבֶר. חֶרֶב. זֹולִי. צָרָה. רָעָה. רָעָב. וְיָגוֹן. וּמַשְׁחִית. וּמַגֵּפָה. שִׂבּוֹר וְהָסֵר הַשָּׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ. וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה מִכָּל דָּבָר רָע וּמְפַזֵּד לַיְלָה. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לָעַד אָמֵן:

סידור תפילה

תפלת ערבית:

הזזן אומר

זצי קדיש:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

לְעֵילָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

אֲדֹנָי, שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (יא), אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם. אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. אֵל עֶלְיוֹן. גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים. קוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת. וּמֵבִיא גּוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: כשיאמר - "באהבה" יכוין למסור עצמו על קידוש השם ויקבל עליו ד' מיתות בית דין:

בעשרת ימי תשובה אומרים – זָכְרֵנוּ לְחַיִּים. מֶלֶךְ חָפֵץ בַּחַיִּים. כָּתְבֵנוּ בְּסֵפֶר חַיִּים. לְמַעַנְךָ אֱלֹהִים חַיִּים:

אם לא אמר "זוכרנו" ונזכר לפני שאמר "ה'" חוזר, ואם אחר "ה'" אינו חוזר:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן: (בתיבת "מגן", יכוין שהיא מספר ג"פ אל)

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (הד), מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי. (יכוין ר"ת שם אגלא) מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ:

סידור תפילה

תפלת ערבית:

בקיץ אומר – מוֹרִיד הַטָּל:

ואם אמר - "משיב הרוח", ולא נזכר עד שאמר - "ברוך אתה ה'" חוזר לראש:

בזורף – מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

ואם אמר - "מוריד הטל" אינו חוזר:

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ (יבטא היטב את הע"ן) בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

מִי כָמוֹךָ אָב הָרַחֲמָן זוֹכֵר יְצוּרָיו בְּרַחֲמִים לְחַיִּים:

ואם לא אמר אינו חוזר:

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ (יאהדונהי), מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ. וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ, הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ:

ואם שכח ואמר – "האל הקדוש" או שהוא מסופק, ולא נזכר תוך כדי דיבור, חוזר לראש התפילה, ואם הש"צ טעה בחזרה, ג"כ חוזר לראש ואומר קדושה פעם שנית:

אַתָּה חוֹנֵן לְאָדָם דַּעַת. וּמְלַמֵּד לֶאֱנוֹשׁ בִּינָה.

במוצאי שבת מוסיפים:

אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מַדָּע וְהַשְׂכֵּל, אַתָּה אָמַרְתָּ לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחֹל וּבֵין אוֹר לְחֹשֶׁךְ וּבֵין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים, וּבֵין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה. כְּשֵׁם שֶׁהִבְדַּלְתָּנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֵעַמֵּי הָאֲרָצוֹת וּמִמּוּשְׁבָוֹת

תפלת ערבית:

הָאֲדָמָה, כְּךָ פָּדִינוּ וְהִצַּלְנוּ מִשָּׂטָן רָע וּמִפֶּגַע רָע, וּמִכָּל גְּזֵרוֹת קָשׁוֹת וְרָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא בָּעוֹלָם:

וְזַכֵּנוּ מֵאִתְּךָ זְכוּתָה בִּינָה וָדַעַת: בָּרוּךְ אַתָּה יַהַוה, זוֹכֵן הַדָּעַת:

הַשִּׁיבֵנוּ אָבִינוּ לְתוֹרָתֶךָ. וְקָרְבֵנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ. וְהַחֲזִירֵנוּ בִּתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהַוה, הָרוֹצֶה בִּתְשׁוּבָה:

סְלַח לָנוּ אָבִינוּ כִּי חָטָאנוּ. מְחוֹל לָנוּ מַלְכֵּנוּ כִּי פָשָׁעְנוּ. כִּי אֵל טוֹב וְסַלָּח אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהַוה , חַנּוּן הַמַּרְבֶּה לִסְלוֹחַ:

רְאֵה נָא בְעָנְיֵנוּ וְרִיבָה רִיבֵנוּ. וּמַהֵר לְגָאֳלֵנוּ גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה לְמַעַן שְׁמֶךָ (יכוין יו"ד ה"א וא"ו ה"א שעולה מספר גאולה). כִּי אֵל גּוֹאֵל חָזָק אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהַוה , גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל:

רְפָאֵנוּ יְהַוה וְנֵרָפֵא. הוֹשִׁיעֵנוּ וְנִוָּשֵׁעָה כִּי תְהִלָּתֵנוּ אָתָּה. וְהַעֲלֵה אֲרוּכָה וּמַרְפֵּא לְכָל תַּחֲלוּאֵינוּ. וּלְכָל מַכְאוֹבֵינוּ וּלְכָל מַכּוֹתֵינוּ. כִּי אֵל רוֹפֵא רַחֲמָן וְנֶאֱמָן אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהַוה , רוֹפֵא חוֹלֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

בקיץ – **בָּרְכֵנוּ** יְהַוה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ. וּבָרֵךְ שְׁנָתֵנוּ בְּטַלְלֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אֲחֲרִיתָהּ חַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהַוה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תפלת ערבית:

בזורח – **בָּרֵךְ** עָלֵינוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת. וְאֶת כָּל מִינֵי תְּבוּאָתָהּ לְטוֹבָה. וְתֵן טַל וּמָטָר לִבְרָכָה עַל כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְרַוֵּה פְּנֵי תֵבֵל וְשַׂבַּע אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מִטּוּבֶךָ. וּמַלֵּא יָדֵינוּ מִבִּרְכוֹתֶיךָ וּמֵעשֶׁר מַתְּנוֹת יָדֶיךָ. שְׁמֵרָה וְהַצִּילָה שָׁנָה זוֹ מִכָּל דָּבָר רָע. וּמִכָּל מִינֵי מַשְׁחִית וּמִכָּל מִינֵי פֻּרְעָנוּת. וַעֲשֵׂה לָהּ תִּקְוָה טוֹבָה וְאַחֲרִית שָׁלוֹם. זוּס וְרַחֵם עָלֶיהָ וְעַל כָּל תְּבוּאָתָהּ וּפֵרוֹתֶיהָ. וּבָרְכָהּ בְּגִשְׁמֵי רָצוֹן בְּרָכָה וּנְדָבָה. וּתְהִי אַחֲרִיתָהּ חַיִּים וְשָׂבָע וְשָׁלוֹם. כַּשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת לִבְרָכָה. כִּי אֵל טוֹב וּמֵטִיב אַתָּה וּמְבָרֵךְ הַשָּׁנִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְבָרֵךְ הַשָּׁנִים:

תְּקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֵרוּתֵנוּ. וְשָׂא נֵס לְקַבֵּץ גָּלֻיּוֹתֵינוּ. וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת (יכוין שם קדוש וזב"ו) הָאָרֶץ לְאַרְצֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מְקַבֵּץ נִדְחֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

הָשִׁיבָה שׁוֹפְטֵינוּ כְּבָרִאשׁוֹנָה. וְיוֹעֲצֵינוּ כְּבַתְּחִלָּה. וְהָסֵר מִמֶּנּוּ יָגוֹן (סמ') וַאֲנָחָה (לילי'). וּמְלוֹךְ עָלֵינוּ מְהֵרָה אַתָּה יְהוָה לְבַדְּךָ. בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים בְּצֶדֶק וּבְמִשְׁפָּט: בָּרוּךְ אַתָּה יהוה, מֶלֶךְ אוֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט:

בעשרת ימי תשובה אומרים – הַמֶּלֶךְ הַמִּשְׁפָּט:

לַמִּינִים וְלַמַּלְשִׁינִים אַל תְּהִי תִקְוָה וְכָל הַזֵּדִים כְּרֶגַע יֹאבֵדוּ. וְכָל אוֹיְבֶךָ (סמ') וְכָל שׂוֹנְאֶיךָ (לילי') מְהֵרָה יִכָּרֵתוּ. וּמַלְכוּת

סידור תפילה

תפלת ערבית:

הָרְשִׁעָה מְהֵרָה תְעַקֵּר וּתְשַׁבֵּר וּתְכַלֵּם וְתַכְנִיעֵם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:
בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , שׁוֹבֵר אוֹיְבִים וּמַכְנִיעַ זֵדִים:

עַל הַצַּדִּיקִים וְעַל הַוַּסִידִים וְעַל שְׁאֵרִית עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל זִקְנֵיהֶם. וְעַל פְּלֵיטַת בֵּית סוֹפְרֵיהֶם. וְעַל גֵּרֵי הַצֶּדֶק וְעָלֵינוּ. יֶהֱמוּ נָא רַוֲמֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְתֵן שָׂכָר טוֹב לְכָל הַבּוֹטְוִים בְּשִׁמְךָ בֶּאֱמֶת. וְשִׂים וֶלְקֵנוּ עִמָּהֶם. וּלְעוֹלָם לֹא נֵבוֹשׁ כִּי בְךָ בָּטָוְנוּ. וְעַל וַסְדְּךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת נִשְׁעָנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יוהוואהו , מִשְׁעָן וּמִבְטָוז לַצַּדִּיקִים:

תִּשְׁכּוֹן בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וְכִסֵּא דָוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה בְתוֹכָהּ תָּכִין וּבְנֵה אוֹתָהּ בִּנְיַן עוֹלָם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה , בּוֹנֵה יְרוּשָׁלָיִם:

אֶת צֶמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מְהֵרָה תַצְמִיחַ וְקַרְנוֹ תָּרוּם בִּישׁוּעָתֶךָ. כִּי לִישׁוּעָתְךָ קִוִּינוּ וְצִפִּינוּ כָּל הַיּוֹם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , מַצְמִיחַ קֶרֶן יְשׁוּעָה:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אָב הָרַוֲמָן זוּס רַוֵּם עָלֵינוּ. וְקַבֵּל בְּרַוֲמִים וּבְרָצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ. כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלּוֹת וְתַוֲנוּנִים אָתָּה:

סידור תפילה

תפלת ערבית:

טוב להתודות ולבקש על פרנסה ב"שומע תפילה":

רבונו של עולם זטאתי עויתי ופשעתי לפניך, יהי רצון מלפניך שתמזול ותסלוז ותכפר לי על כל מה שזטאתי ושעויתי ושפשעתי לפניך מיום שנבראתי עד היום הזה. ויהר"מ יַהְוָה או"א שתזמין פרנסתינו ומזונותינו לי ולכל אנשי ביתי היום ובכל יום ויום בריווז ולא בצמצום, בכבוד ולא בבזוי, בנזות ולא בצער, ולא אצטרך למתנות בשר ודם ולא לידי הלואתם אלא מידך הרזובה הפתווזה והמלאה בזכות שמך הגדול (דיקרנוסא גי' זות"ך) הממונה על הפרנסה:

וּמִלְפָנֶיךָ מַלְכֵּנוּ רֵיקָם אַל תְּשִׁיבֵנוּ זָזֵנוּ וַעֲנֵנוּ וּשְׁמַע תְּפִלָּתֵנוּ: כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת כָּל פֶּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלִתְפִלָּתָם שְׁעֵה. וְהָשֵׁב הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ. וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם מְהֵרָה בְאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן. וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

בראש חודש ובחול המועד אומרים "יעלה ויבוא", ואם לא אמרו מחזירין אותו חוץ מערבית של ליל ראש חודש:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ. זִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְזִכְרוֹן מָשִׁיזַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ. וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה. לְזֵזן לְזֶסֶד וּלְרַזֲמִים. לְזַזִּיִם טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. בְּיוֹם רֹאשׁ זזֶדֶשׁ הַזֶּה: לְרַזֵזם בּוֹ עָלֵינוּ וּלְהוֹשִׁיעֵנוּ. זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה. וּפָקְדֵנוּ בּוֹ לִבְרָכָה. וְהוֹשִׁיעֵנוּ בּוֹ לְזַזִּיִם טוֹבִים. בִּדְבַר יְשׁוּעָה וְרַזֲמִים. זוּס וְזָנֵנוּ וַזֲמוֹל וְרַזֵזם עָלֵינוּ. וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ. כִּי אֵל מֶלֶךְ זַנּוּן וְרַזּוּם אָתָּה:

תפלת ערבית:

וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים. תַּזְכִּיפֵן בָּנוּ וְתִרְצֵנוּ וְתָחֲזֵינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה , הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שֶׁאַתָּה הוּא יְהוָה (ונ) אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד. צוּרֵנוּ צוּר חַיֵּינוּ וּמָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא. לְדֹר וָדֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ. עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ. וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת. עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ. הַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא תָּמִיד שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶלָה:

בעשרת ימי תשובה אומרים "וכתוב לחיים" וכו', ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר - "ברוך אתה ה'" של ברכת "הטוב שמך" - חוזר. ואם לא נזכר עד לאחר שאמר "בא"ה" - אינו חוזר:

וּכְתוֹב לְחַיִּים טוֹבִים כָּל בְּנֵי בְרִיתֶךָ:

וִיהַלְלוּ וִיבָרְכוּ אֶת שִׁמְךָ הַגָּדוֹל בֶּאֱמֶת לְעוֹלָם כִּי טוֹב. הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה הָאֵל הַטּוֹב: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה (הי), הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת (יכוין ס"ת כה"ת):

סידור תפילה

תפלת ערבית:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חַיִּים חֵן וָחֶסֶד צְדָקָה וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ וּבָרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרָה וְחַיִּים. אַהֲבָה וָחֶסֶד. צְדָקָה וְרַחֲמִים. בְּרָכָה וְשָׁלוֹם. וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵכֵנוּ וּלְבָרֵךְ אֶת כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרוֹב עֹז וְשָׁלוֹם:

בעשרת ימי תשובה אומרים:

וּבְסֵפֶר חַיִּים בְּרָכָה וְשָׁלוֹם וּפַרְנָסָה טוֹבָה וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וּגְזֵרוֹת טוֹבוֹת. נִזָּכֵר וְנִכָּתֵב לְפָנֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם:

ואם לא אמרו דינו כמו "וכתוב" וכו':

בָּרוּךְ אַתָּה יהוה , הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם אָמֵן: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי: אֱלֹהַי. נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע. וְשִׂפָתוֹתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה. וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם. וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה. פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ. וְאַחֲרֵי מִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי. וְכָל הַקָּמִים עָלַי לְרָעָה. מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשָׁבוֹתָם. עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ. עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ. לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ. (ר"ת שם יל"י) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי:

(סגולה שלא ישכוח שמו ליום הדין, יאמר קודם יהיו לרצון פסוק מתנ"ך המתחיל באות הראשונה של שמו, ומסיים באות האחרונה של שמו (כ"כ בסדור נהר שלום וא"ר ועוד פוסקים):

יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ. יְהוָה צוּרִי וְגֹאֲלִי:

עד כאן יאמר שליח ציבור בחזרה

סידור תפילה

תפלת ערבית:

יש נוהגים לומר כאן תזנונים, ויש אומרים תפילה זו:

יהי רצון מלפניך ה' או"א, שלא תעלה קנאת אזרים עלי ולא קנאתי על אזרים, ושלא אכעוס היום ושלא אכעיסך, ותצילני מיצה"ר ותן בלבי הכנעה וענוה ויראת חטא. מלכנו ואלהינו יחד שמך בעולמך ובנה ביתך, שכלל היכלך וקבץ גלויותינו, פדה צאנך ושמוז עדתך במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך אמן:

כורע ופוסע ג' פסיעות לאחוריו בכריעה אחת והפסיעות תהיינה עקב בצד גודל, ועוקר רגל שמאל תחילה, וקודם שיזקוף הופך פניו לשמאלו ויאמר עושה שלום במרומיו, ויזקוף ופונה לימינו ויכרע ויאמר והוא יעשה שלום עלינו, ויזקוף ויכרע לפניו ויאמר ועל כל ישראל וכו' ויזקוף:

אם יש אחריו מי שלא גמר תפילתו ימתין עד שיסיים לפסוע:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשרת ימי תשובה אומר – הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ לַעֲשׂוֹת חֻקֵּי רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם:

ואומר הזזן

קדיש תתקבל:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא

תפלת ערבית:

יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

תִּתְקַבַּל צְלוֹתָנָא וּבָעוּתָנָא עִם צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּנָא דְּבִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יפסע שלוש פסיעות ויאמר:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת. אֶשָּׂא עֵינַי אֶל הֶהָרִים. מֵאַיִן יָבֹא עֶזְרִי: עֶזְרִי מֵעִם יְהוָה. עֹשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: אַל יִתֵּן לַמּוֹט רַגְלֶךָ. אַל יָנוּם שֹׁמְרֶךָ: הִנֵּה לֹא יָנוּם וְלֹא יִישָׁן. שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: יְהוָה שֹׁמְרֶךָ. יְהוָה צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יַכֶּכָּה וְיָרֵחַ בַּלָּיְלָה: יְהוָה יִשְׁמָרְךָ מִכָּל רָע. יִשְׁמֹר אֶת נַפְשֶׁךָ: יְהוָה יִשְׁמָר צֵאתְךָ וּבוֹאֶךָ. מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

האבלים אומרים

סידור תפילה

תפלת ערבית:

קדיש יהא שלמא:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: (אמן) יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ. לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן): לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יפסע שלוש פסיעות ויאמר:

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמרו הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ואומר הזזן) בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְּבֹרָךְ:

ועונים הקהל – בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

וזזוזר הש"ץ:

בָּרוּךְ יְהוָה הַמְּבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

סידור תפילה

תפלת ערבית:

עָלֵינוּ לְשַׁבֵּחַ

לַאֲדוֹן הַכֹּל. לָתֵת גְּדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרֵאשִׁית. שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא שָׂמָנוּ כְּמִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה. שֶׁלֹּא שָׂם חֶלְקֵנוּ כָּהֶם וְגוֹרָלֵנוּ כְּכָל הֲמוֹנָם. שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לָהֶבֶל וָרִיק וּמִתְפַּלְלִים אֶל אֵל לֹא יוֹשִׁיעַ. (פסיק מעט. וכשיאמר ואנחנו משתחוים יכרע כל גופו). וַאֲנַחְנוּ מִשְׁתַּחֲוִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁהוּא נוֹטֶה שָׁמַיִם וְיוֹסֵד אָרֶץ. וּמוֹשַׁב יְקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגָבְהֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ וְאֵין עוֹד אַחֵר. אֱמֶת מַלְכֵּנוּ וְאֶפֶס זוּלָתוֹ. כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה. וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת. אֵין עוֹד:

עַל כֵּן נְקַוֶּה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִרְאוֹת מְהֵרָה בְּתִפְאֶרֶת עֻזֶּךָ לְהַעֲבִיר גִּלּוּלִים מִן הָאָרֶץ וְהָאֱלִילִים כָּרוֹת יִכָּרֵתוּן. לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שַׁדַּי. וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בִשְׁמֶךָ לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵּבֵל. כִּי לְךָ תִכְרַע כָּל בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל לָשׁוֹן. לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וְיִפֹּלוּ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יְקָר יִתֵּנוּ. וְיקַבְּלוּ כֻלָּם אֶת עוֹל מַלְכוּתֶךָ. וְתִמְלוֹךְ עֲלֵיהֶם מְהֵרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלְּךָ הִיא. וּלְעוֹלְמֵי עַד תִּמְלוֹךְ בְּכָבוֹד. כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ. יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד:

סידור תפילה

קבלת שבת

סדר הדלקת נרות

תְּפִלָּה בְּעֵת הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת:

לִפְנֵי הַהַדְלָקָה תַּפְרִישׁ צְדָקָה וְתֹאמַר:

אֲנִי (פְּלוֹנִית בַּת פְּלוֹנִית) תּוֹרֶמֶת כֶּסֶף זֶה לִצְדָקָה וָחֶסֶד, לְזַכְּרַת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה, וְרִ' מֵאִיר בַּעַל הַנֵּס וְרִ' שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי, זְכוּתָם יָגֵן עָלֵינוּ, וִיהִי רָצוֹן שֶׁבִּזְכוּתָם תִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתִי לִפְנֵי ה' יִתְבָּרַךְ:

אֱלָהָא דְרַבִּי מֵאִיר עֲנֵנִי:

בִּזְכוּתֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחַאי עֲנֵנִי:

תַּדְלִיק הַנֵּרוֹת:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַדְלִיק נֵר שֶׁל שַׁבָּת. (בְּיוֹם טוֹב תֹּאמַר – שֶׁל יוֹם טוֹב):

אַחַר הַהַדְלָקָה תֹּאמַר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁזְּכוּת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים יַעֲמֹד לִי וּלְבַעֲלִי וּלְבָנַי וְלִבְנוֹתַי וּלְכָל בְּנֵי בֵיתֵנוּ, וּבְזְכוּת מִצְוַת הַצְּדָקָה וְהַחֶסֶד תָּחוֹן אוֹתָנוּ וְאֶת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְתַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שֶׁפַע בְּרָכָה וְחַיִּים טוֹבִים וְשָׁלוֹם, וּפַרְנָסָה טוֹבָה וּבְרִיאוּת אֵיתָנָה, וְהַצְלָחָה בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, וְתִפָּקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים לְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם, וְתַשְׁלִים בָּתֵּינוּ וְתַשְׁכֵּן שְׁכִינָתְךָ בֵּינֵינוּ, וְתֵן לָנוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד וַאֲרִיכוּת יָמִים וְשָׁנִים, וְתִשְׁלַח רְפוּאָה שְׁלֵמָה לְכָל זוֹלֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל:

קבלת שבת

וַזַכֵּנִי לְגַדֵּל בָּנִים וּבְנֵי בָנִים, תַּלְמִידֵי וַזַכְמִים וּנְבוֹנִים, הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וְיִרְאֵי אֱלֹהִים, אַנְשֵׁי אֱמֶת זֶרַע קֹדֶשׁ, דְּבֵקִים בְּךָ וְרוֹדְפֵי מִצְוֹת, וְאַל יִשְׁלֹט בָּנוּ עַיִן הָרַע וּפָגַע רַע וְשׂוּם וַזֹלִי: אָנָּא יְהוָה אֱלֹהַי, שְׁמַע נָא אֶת תְּוַזִנָּתִי בָּעֵת הַוֹּאת בְּוַזוּת אֲבוֹתֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אַבְרָהָם יִצְוָזק וְיַעֲקֹב, וּבְוַזוּת אִמּוֹתֵינוּ שָׂרָה רִבְקָה רָוַזֵל וְלֵאָה. וְהָאֵר נֵרֵנוּ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה לְעוֹלָם. וְהָאֵר פָּנֶיךָ – וְנִוָּשֵׁעָ, וְוַזוּת מִצְוַת הַצְּדָקָה וְהַדְלָקַת נֵרוֹת שַׁבָּת (יום טוב) קֹדֶשׁ תַּעֲמֹד לִי וּתְקַבֵּל תְּפִלָּתִי בְּרָצוֹן, אָמֵן:

תפילת האב לבניו:

לפני שילך לבית הכנסת יברך את בניו, כי שערי רזמים נפתזים, וישים ידו על ראש בנו ויאמר, יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ:

יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיזַנֶּנֶּךָּ:

יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַאֲנִי אֲבָרְכֵם:

וִיהִי רָצוֹן מִלְּפָנֵי אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם שֶׁיִּתֵּן בְּלִבְּךָ אַהֲבָתוֹ. וְתִהְיֶה יִרְאַת יְהוָה עַל פָּנֶיךָ כָּל יְמֵי זַיֶּיךָ שֶׁלֹּא תָּזֵוּטָא. וּתְהִי זָוְשְׁקָךְ בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת. עֵינֶיךָ לְנוֹכַוז יַבִּיטוּ. פִּיךָ יְדַבֵּר זָכְמוֹת וְלִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימוֹת. יָדֶיךָ יִהְיוּ עוֹסְקוֹת בַּמִּצְוֹת. רַגְלֶיךָ יָרוּצוּ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. וְיִתֵּן לְךָ בָּנִים וּבָנוֹת צַדִּיקִים וְצַדִּיקוֹת עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת כָּל יְמֵיהֶם. וִיהִי מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ. וְיַזְמִין לְךָ פַּרְנָסָתְךָ

קבלת שבת

בְּהֶתֵר וּבְנַזָּת וּבְרֵוּז מְתַזַּת יָדוֹ הָרְזָבָה. וְלֹא עַל יְדֵי מַתְּנוֹת בָּשָׂר וָדָם. בַּרְנָסָה שֶׁתִּהְיֶה פָּנוּי לַעֲבוֹדַת יְהוָה אָמֵן:

סידור תפילה

קבלת שבת

שיר השירים:

טוב לומר שיר השירים בערב שבת, כי הוא קודש קדשים, ויאמר קודם "לשם יחוד" זה:

לְשֵׁם יִחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ, בְּדִחִילוּ וּרְחִימוּ, וּרְחִימוּ וּדְחִילוּ, לְיַחֲדָא שֵׁם יוֹד קֵ"י בְּוָא"ו קֵ"י בְּיִחוּדָא שְׁלִים (יהוה) בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָּאִים לְשׁוֹרֵר בְּקוֹל נָעִים שִׁיר הַשִּׁירִים. לְתַקֵּן אֶת שָׁרְשָׁהּ בְּמָקוֹם עֶלְיוֹן, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

פרק א

(א) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה:(ב) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן:(ג) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ:(ד) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ:(ה) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלָם כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה:(ו) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשֱּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי:(ז) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם שֶׁלָּמָּה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ:(ח) אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים:(ט)

קבלת שבת

לְסֵסְתִּי בִּרְכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי:(י) נָאווּ לְחָזַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים:(יא) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף:(יב) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ:(יג) צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין:(יד) אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גֶּדִי:(טו) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים:(טז) הִנְּךָ יָפֶה דּוֹדִי אַף נָעִים אַף עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה:(יז) קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים רַהִיטֵנוּ \{רַהִיטֵנוּ\} בְּרוֹתִים:

פרק ב

(א) אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים:(ב) כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת:(ג) כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי:(ד) הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה:(ה) סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים כִּי חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:(ו) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:(ז) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:(ז) קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל הַגְּבָעוֹת:(ט) דּוֹמֶה דּוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים:(י) עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ:(יא) כִּי הִנֵּה הַסְּתָו \{הַסְתָיו\} עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ:(יב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:(יג) הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַּגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי \{לָךְ\} רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי לָךְ:(יד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע

קבלת שבת

בְּסֵתֶר הַמִּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ נָאוֶה:(טו) אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים שׁוּעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ סְמָדַר:(טז) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:(יז) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בָתֶר:

פרק ג

(א) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו:(ב) אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו:(ג) מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי רְאִיתֶם:(ד) כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי וְאֶל חֶדֶר הוֹרָתִי:(ה) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם תָּעִירוּ וְאִם תְּעוֹרְרוּ אֶת הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:(ו) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל:(ז) הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל:(ח) כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל יְרֵכוֹ מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת:(ט) אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן:(י) עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם:(יא) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת לִבּוֹ:

סידור תפילה

קבלת שבת

פרק ד

(א) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד:(ב) שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם:(ג) כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:(ד) כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים:(ה) שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים:(ו) עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה:(ז) כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ:(ז) אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים:(ט) לִבַּבְתִּנִי אֲחוֹתִי כַּלָּה לִבַּבְתִּינִי בְּאַחַד \{בְּאַחַת\} מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנַיִךְ:(י) מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחוֹתִי כַּלָּה מַה טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל בְּשָׂמִים:(יא) נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן:(יב) גַּן נָעוּל אֲחוֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם:(יג) שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם נְרָדִים:(יד) נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר וַאֲהָלוֹת עִם כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים:(טו) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנֹזְלִים מִן לְבָנוֹן:(טז) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו:

פרק ה

(א) בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַּלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי יֵינִי עִם חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ

קבלת שבת

דּוֹדִים:(ב) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי לִי אֲחוֹתִי
רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה:(ג)
פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה
אֲטַנְּפֵם:(ד) דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן הַחוֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו:(ה) קַמְתִּי אֲנִי
לְפָתֹחַ לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת
הַמַּנְעוּל:(ו) פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה
בְדַבְּרוֹ בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי:(ז) מְצָאַנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פָצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי
שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת:(ח) הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם תִּמְצְאוּ אֶת
דּוֹדִי מַה תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי:(ט) מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה
בַּנָּשִׁים מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה הִשְׁבַּעְתָּנוּ:(י) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם
דָּגוּל מֵרְבָבָה:(יא) רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים שְׁחֹרוֹת
כָּעוֹרֵב:(יב) עֵינָיו כְּיוֹנִים עַל אֲפִיקֵי מָיִם רחֲצוֹת בֶּחָלָב יֹשְׁבוֹת עַל
מִלֵּאת:(יג) לְחָיָו כַּעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם מִגְדְּלוֹת מֶרְקָחִים שִׂפְתוֹתָיו
שׁוֹשַׁנִּים נֹטְפוֹת מוֹר עֹבֵר:(יד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בַּתַּרְשִׁישׁ
מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים:(טו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ מְיֻסָּדִים
עַל אַדְנֵי פָז מַרְאֵהוּ כַּלְּבָנוֹן בָּחוּר כָּאֲרָזִים:(טז) חִכּוֹ מַמְתַקִּים
וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים זֶה דוֹדִי וְזֶה רֵעִי בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם:

פרק ו

(א) אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים אָנָה פָּנָה דוֹדֵךְ וּנְבַקְשֶׁנּוּ
עִמָּךְ:(ב) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט
שׁוֹשַׁנִּים:(ג) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:(ד) יָפָה אַתְּ

קבלת שבת

רַעְיָתִי כְּתִרְצָה נָאוָה כִּירוּשָׁלִָם אֲיֻמָּה כַּנִּדְגָּלוֹת:(ה) הָסֵבִּי עֵינַיִךְ
מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִיבֻנִי שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מִן הַגִּלְעָד:
(ו) שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר הָרְחֵלִים שֶׁעָלוּ מִן הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת
וְשַׁכֻּלָה אֵין בָּהֶם:(ז) כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ:(ח)
שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וּשְׁמֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר:(ט)
אַחַת הִיא יוֹנָתִי תַּמָּתִי אַחַת הִיא לְאִמָּהּ בָּרָה הִיא לְיוֹלַדְתָּהּ
רָאוּהָ בָנוֹת וַיְאַשְּׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילַגְשִׁים וַיְהַלְלוּהָ:(י) מִי זֹאת
הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כַלְּבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה אַיֻּמָּה
כַּנִּדְגָּלוֹת:(יא) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל לִרְאוֹת
הֲפָרְחָה הַגֶּפֶן הֵנֵצוּ הָרִמֹּנִים:(יב) לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי מַרְכְּבוֹת
עַמִּי נָדִיב:

פרק ז

(א) שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית שׁוּבִי שׁוּבִי וְנֶחֱזֶה בָּךְ מַה תֶּחֱזוּ
בַּשּׁוּלַמִּית כִּמְחֹלַת הַמַּחֲנָיִם:(ב) מַה יָּפוּ פָעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים בַּת נָדִיב
חַמּוּקֵי יְרֵכַיִךְ כְּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָּן:(ג) שָׁרְרֵךְ אַגַּן הַסַּהַר
אַל יֶחְסַר הַמָּזֶג בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים:(ד) שְׁנֵי
שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים תָּאֳמֵי צְבִיָּה:(ה) צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן עֵינַיִךְ
בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים אַפֵּךְ כְּמִגְדַּל הַלְּבָנוֹן צוֹפֶה
פָּנֵי דַּמָּשֶׂק:(ו) רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל וְדַלַּת רֹאשֵׁךְ כָּאַרְגָּמָן מֶלֶךְ
אָסוּר בָּרְהָטִים:(ז) מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ אַהֲבָה בַּתַּעֲנוּגִים:(ח) זֹאת
קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר וְשָׁדַיִךְ לְאַשְׁכֹּלוֹת:(ט) אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה
בְתָמָר אאֹחֲזָה בְּסַנְסִנָּיו וְיִהְיוּ נָא שָׁדַיִךְ כְּאֶשְׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרֵיחַ אַפֵּךְ

קבלת שבת

כַּתַּפּוּחִים:(י) וְזִזְכֵךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים דּוֹבֵב
שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים:(יא) אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ:(יב) לְכָה דוֹדִי נֵצֵא
הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים:(יג) נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים נִרְאֶה אִם פָּרְחָה
הַגֶּפֶן פִּתַּח הַסְּמָדַר הֵנֵצוּ הָרִמּוֹנִים שָׁם אֶתֵּן אֶת דֹּדַי לָךְ:(יד)
הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ וְעַל פְּתָחֵינוּ כָּל מְגָדִים זְדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים
דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ:

פרק ח

(א) מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי יוֹנֵק שְׁדֵי אִמִּי אֶמְצָאֲךָ בַחוּץ אֶשָּׁקְךָ גַּם לֹא
יָבוּזוּ לִי:(ב) אֲנַהֲגֲךָ אֲבִיאֲךָ אֶל בֵּית אִמִּי תְּלַמְּדֵנִי אַשְׁקְךָ מִיַּיִן
הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי:(ג) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי:(ד)
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם מַה תָּעִירוּ וּמַה תְּעֹרְרוּ אֶת
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ:(ה) מִי זֹאת עֹלָה מִן הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל
דּוֹדָהּ תַּחַת הַתַּפּוּחַ עוֹרַרְתִּיךָ שָׁמָּה זִבְּלַתְךָ אִמֶּךָ שָׁמָּה זִבְּלָה
יְלָדַתְךָ:(ו) שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל זְרוֹעֶךָ כִּי עַזָּה
כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ
שַׁלְהֶבֶתְיָהּ:(ז) מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת אֶת הָאַהֲבָה וּנְהָרוֹת
לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בוֹז יָבוּזוּ
לוֹ:(ח) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה וְשָׁדַיִם אֵין לָהּ מַה נַּעֲשֶׂה לַאֲחוֹתֵנוּ בַּיּוֹם
שֶׁיְּדֻבַּר בָּהּ:(ט) אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף וְאִם דֶּלֶת
הִיא נָצוּר עָלֶיהָ לוּחַ אָרֶז:(י) אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת אָז הָיִיתִי
בְעֵינָיו כְּמוֹצְאַת שָׁלוֹם:(יא) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן

סידור תפילה

קבלת שבת

אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבֹא בְּפָרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף:(יב) כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לְנֹטְרִים אֶת פִּרְיוֹ:(יג) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִנִי:
(יד) בְּרַח דּוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל הָרֵי בְשָׂמִים:

לאזור שיר השירים יאמר:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבִּזְכוּת שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר קָרָאתִי וְלָמַדְתִּי, שֶׁהוּא קֹדֶשׁ קָדָשִׁים, בִּזְכוּת פָּסוּקָיו, וּבִזְכוּת תֵּבוֹתָיו, וּבִזְכוּת אוֹתִיּוֹתָיו, וּבִזְכוּת נְקֻדּוֹתָיו, וּבִזְכוּת טְעָמָיו וְצֵרוּפָיו וּרְמָזָיו וְסוֹדוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְהַטְּהוֹרִים הַנּוֹרָאִים הַיּוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, שֶׁתְּהֵא שָׁעָה זוֹ שְׁעַת רַחֲמִים, שְׁעַת הַקְשָׁבָה, שְׁעַת הַאֲזָנָה, וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֵנוּ, נַעֲתִיר לְךָ וְהֵעָתֵר לָנוּ, וְיִהְיֶה עוֹלָה לְפָנֶיךָ קְרִיאַת וְלִימוּד שִׁיר הַשִּׁירִים כְּאִלּוּ הִשַּׂגְנוּ כָּל הַסּוֹדוֹת הַנִּפְלָאוֹת וְהַנּוֹרָאוֹת אֲשֶׁר הֵם זֵתוּמִים וְסָתוּמִים בּוֹ בְּכָל תְּנָאָיו, וְנִזְכֶּה לְמָקוֹם שֶׁהַנְּפָשׁוֹת, הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת, נֶחְצָבוֹת מִשָּׁם, וּכְאִלּוּ עָשִׂינוּ כָּל מַה שֶּׁמֻּטָּל עָלֵינוּ לְהַשִּׂיג בֵּין בְּגִלְגּוּל זֶה, בֵּין בְּגִלְגּוּלִים אֲזוּרִים, וְלִהְיוֹת מִן הָעוֹלִים וְהַזּוֹכִים לָעוֹלָם הַבָּא, עִם שְׁאָר צַדִּיקִים וַחֲסִידִים. וּמַלֵּא כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבֵּנוּ לְטוֹבָה, וְתִהְיֶה עִם לְבָבֵנוּ וְאִמְרֵי פִינוּ בְּעֵת מַחְשְׁבוֹתֵינוּ, וְעִם יָדֵינוּ בְּעֵת מַעֲבָדֵינוּ, וְתִשְׁלַח בְּרָכָה, הַצְלָחָה וְהַרְוָחָה, בְּכָל מַעֲשֵׂי יָדֵינוּ, וּמֵעָפָר עָנְיֵנוּ תְּקִימֵנוּ, וּמֵאַשְׁפּוֹת דַּלּוּתֵנוּ תְּרוֹמְמֵנוּ, וְתָשִׁיב שְׁכִינָתְךָ לְעִיר קָדְשֶׁךָ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן:

האבלים אומרים

סידור תפילה

קבלת שבת

קדיש יהא שלמא

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. זַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

סידור תפילה

קבלת שבת

קבלת שבת:

מזמורים

לְכוּ נְרַנְּנָה לַיהוָה נָרִיעָה לְצוּר יִשְׁעֵנוּ: נְקַדְּמָה פָנָיו בְּתוֹדָה בִּזְמִרוֹת נָרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל גָּדוֹל יְהוָה. וּמֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים: אֲשֶׁר בְּיָדוֹ מֶחְקְרֵי אָרֶץ. וְתוֹעֲפוֹת הָרִים לוֹ: אֲשֶׁר לוֹ הַיָּם וְהוּא עָשָׂהוּ. וְיַבֶּשֶׁת (יפסיק) יָדָיו יָצָרוּ: בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה. נִבְרְכָה לִפְנֵי יְהוָה עֹשֵׂנוּ: כִּי הוּא אֱלֹהֵינוּ וַאֲנַחְנוּ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ. הַיּוֹם אִם בְּקֹלוֹ תִשְׁמָעוּ: אַל תַּקְשׁוּ לְבַבְכֶם כִּמְרִיבָה. כְּיוֹם מַסָּה בַּמִּדְבָּר: אֲשֶׁר נִסּוּנִי אֲבוֹתֵיכֶם. בְּחָנוּנִי גַּם רָאוּ פָּעָלִי: אַרְבָּעִים שָׁנָה אָקוּט בְּדוֹר וָאֹמַר עַם תֹּעֵי לֵבָב הֵם. וְהֵם לֹא יָדְעוּ דְרָכָי: אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְאַפִּי. אִם יְבֹאוּן אֶל מְנוּחָתִי:

שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ. שִׁירוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ: שִׁירוּ לַיהוָה בָּרְכוּ שְׁמוֹ. בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם לְיוֹם יְשׁוּעָתוֹ: סַפְּרוּ בַגּוֹיִם כְּבוֹדוֹ. בְּכָל הָעַמִּים נִפְלְאוֹתָיו: כִּי גָדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד. נוֹרָא הוּא עַל כָּל אֱלֹהִים: כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים. וַיהוָה שָׁמַיִם עָשָׂה: הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו. עֹז וְתִפְאֶרֶת בְּמִקְדָּשׁוֹ. הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים. הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז: הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ. שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְחַצְרוֹתָיו: הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ. זִילוּ מִפָּנָיו כָּל הָאָרֶץ: אִמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט. יָדִין עַמִּים בְּמֵישָׁרִים: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ. יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ: יַעֲלֹז

קבלת שבת

שָׂדַי וְכָל אֲשֶׁר בּוֹ. אָז יְרַנְּנוּ כָּל עֲצֵי יָעַר: לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. וְעַמִּים בֶּאֱמוּנָתוֹ:

יְהוָה מָלָךְ תָּגֵל הָאָרֶץ. יִשְׂמְחוּ אִיִּים רַבִּים: עָנָן וַעֲרָפֶל סְבִיבָיו. צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן כִּסְאוֹ: אֵשׁ לְפָנָיו תֵּלֵךְ. וּתְלַהֵט סָבִיב צָרָיו: הֵאִירוּ בְרָקָיו תֵּבֵל. רָאֲתָה וַתָּחֵל הָאָרֶץ: הָרִים כַּדּוֹנַג נָמַסּוּ מִלִּפְנֵי יְהוָה. מִלִּפְנֵי אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ: הִגִּידוּ הַשָּׁמַיִם צִדְקוֹ. וְרָאוּ כָּל הָעַמִּים כְּבוֹדוֹ: יֵבֹשׁוּ כָּל עֹבְדֵי פֶסֶל הַמִּתְהַלְלִים בָּאֱלִילִים. הִשְׁתַּחֲווּ לוֹ כָּל אֱלֹהִים: שָׁמְעָה וַתִּשְׂמַח צִיּוֹן וַתָּגֵלְנָה בְּנוֹת יְהוּדָה. לְמַעַן מִשְׁפָּטֶיךָ יְהוָה: כִּי אַתָּה יְהוָה עֶלְיוֹן עַל כָּל הָאָרֶץ. מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים: אֹהֲבֵי יְהוָה שִׂנְאוּ רָע שֹׁמֵר נַפְשׁוֹת חֲסִידָיו. מִיַּד רְשָׁעִים יַצִּילֵם: אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק. וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה: שִׂמְחוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה. וְהוֹדוּ לְזֵכֶר קָדְשׁוֹ:

מִזְמוֹר שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ כִּי נִפְלָאוֹת עָשָׂה. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וּזְרוֹעַ קָדְשׁוֹ: הוֹדִיעַ יְהוָה יְשׁוּעָתוֹ. לְעֵינֵי הַגּוֹיִם גִּלָּה צִדְקָתוֹ: זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְבֵית יִשְׂרָאֵל רָאוּ כָל אַפְסֵי אָרֶץ. אֶת יְשׁוּעַת אֱלֹהֵינוּ: הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ. פִּצְחוּ וְרַנְּנוּ וְזַמֵּרוּ: זַמְּרוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר. בְּכִנּוֹר וְקוֹל זִמְרָה: בַּחֲצֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר. הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ יְהוָה: יִרְעַם הַיָּם וּמְלֹאוֹ. תֵּבֵל וְיֹשְׁבֵי בָהּ: נְהָרוֹת יִמְחֲאוּ כָף. יַחַד הָרִים יְרַנֵּנוּ: לִפְנֵי יְהוָה כִּי בָא לִשְׁפֹּט הָאָרֶץ יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. וְעַמִּים בְּמֵישָׁרִים:

סידור תפילה

קבלת שבת

יְהוָה מָלָךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים. יֹשֵׁב כְּרוּבִים תָּנוּט הָאָרֶץ: יְהוָה בְּצִיּוֹן גָּדוֹל. וְרָם הוּא עַל כָּל הָעַמִּים: יוֹדוּ שִׁמְךָ גָּדוֹל וְנוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְעֹז מֶלֶךְ מִשְׁפָּט אָהֵב אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. מִשְׁפָּט וּצְדָקָה בְּיַעֲקֹב אַתָּה עָשִׂיתָ: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו וּשְׁמוּאֵל בְּקֹרְאֵי שְׁמוֹ. קֹרְאִים אֶל יְהוָה וְהוּא יַעֲנֵם: בְּעַמּוּד עָנָן יְדַבֵּר אֲלֵיהֶם. שָׁמְרוּ עֵדֹתָיו וְחֹק נָתַן לָמוֹ: יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עָנִיתָם אֵל נֹשֵׂא הָיִיתָ לָהֶם. וְנֹקֵם עַל עֲלִילוֹתָם: רוֹמְמוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ. כִּי קָדוֹשׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ:

מִזְמוֹר לְתוֹדָה. הָרִיעוּ לַיהוָה כָּל הָאָרֶץ: עִבְדוּ אֶת יְהוָה בְּשִׂמְחָה. בֹּאוּ לְפָנָיו בִּרְנָנָה: דְּעוּ כִּי יְהוָה הוּא אֱלֹהִים הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ. עַמּוֹ וְצֹאן מַרְעִיתוֹ: בֹּאוּ שְׁעָרָיו בְּתוֹדָה חֲצֵרֹתָיו בִּתְהִלָּה. הוֹדוּ לוֹ בָּרְכוּ שְׁמוֹ: כִּי טוֹב יְהוָה לְעוֹלָם חַסְדּוֹ. וְעַד דֹּר וָדֹר אֱמוּנָתוֹ:

יעמוד באימה ויראה לקבל תוספת קדושת שבת, ויחזיר פניו לצד מערב, וישים ידו השמאלית על החזה, ויד ימין על השמאל, ויסגור עיניו ויאמר:

לכה דודי

פיוט נאה לר׳ שלמה הלוי אלקבץ ז״ל ושמו זוהם בראשו:

יעמוד באימה והיראה לקבל תוספת קדושת שבת ויזזיר פניו לצד מערב ויסגור עיניו ויאמר:

קבלת שבת

לְכָה דוֹדִי לִקְרַאת כַּלָּה. פָּנֵי שַׁבָּת נְקַבְּלָה:

שָׁמוֹר וְזָכוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד. הִשְׁמִיעָנוּ אֵל הַמְיוּחָד. יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת וְלִתְהִלָּה:

לכה:

לִקְרַאת שַׁבָּת לְכוּ וְנֵלְכָה. כִּי הִיא מְקוֹר הַבְּרָכָה. מֵרֹאשׁ מִקֶּדֶם נְסוּכָה. סוֹף מַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה:

לכה:

מִקְדַּשׁ מֶלֶךְ עִיר מְלוּכָה. קוּמִי צְאִי מִתּוֹךְ הַהֲפֵכָה. רַב לָךְ שֶׁבֶת בְּעֵמֶק הַבָּכָא. וְהוּא יַחֲמוֹל עָלַיִךְ וְזִמְלָה:

לכה:

הִתְנַעֲרִי מֵעָפָר קוּמִי. לִבְשִׁי בִּגְדֵי תִפְאַרְתֵּךְ עַמִּי. עַל יַד בֶּן יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי. קָרְבָה אֶל נַפְשִׁי גְּאָלָהּ:

לכה:

הִתְעוֹרְרִי. הִתְעוֹרְרִי. כִּי בָא אוֹרֵךְ קוּמִי אוֹרִי. עוּרִי עוּרִי שִׁיר דַּבֵּרִי. כְּבוֹד יְהוָה עָלַיִךְ נִגְלָה:

לכה:

לֹא תֵבוֹשִׁי וְלֹא תִכָּלְמִי. מַה תִּשְׁתּוֹחֲחִי וּמַה תֶּהֱמִי. בָּךְ יֶחֱסוּ עֲנִיֵּי עַמִּי. וְנִבְנְתָה עִיר עַל תִּלָּהּ:

לכה:

וְהָיוּ לִמְשִׁסָּה שׁוֹסָיִךְ. וְרָחֲקוּ כָּל מְבַלְּעָיִךְ. יָשִׂישׂ עָלַיִךְ אֱלֹהָיִךְ. כִּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה:

לכה:

יָמִין וּשְׂמֹאל תִּפְרוֹצִי. וְאֶת יְהוָה תַּעֲרִיצִי. עַל יַד אִישׁ בֶּן פַּרְצִי. וְנִשְׂמְחָה וְנָגִילָה:

סידור תפילה

קבלת שבת

לכה:

בּאִי בְשָׁלוֹם עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. גַּם בְּשִׂמְחָה בְּרִנָּה וּבְצָהֳלָה. תּוֹךְ
אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה:

בקול:

בּאִי כַלָּה. מִימִין. בּאִי כַלָּה. מִשְׁמְאל. תּוֹךְ אֱמוּנֵי עַם סְגֻלָּה:
כשיאמר "בואי כלה" פעם שלישית יכוין לקבל תוספת הנפש,
ויאמר אותה בלוזש:
בּאִי כַלָּה. מִן הָאַמְצַע. שַׁבָּת מַלְכְּתָא:

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָה. וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ
עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ. וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת: עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי
נָבֶל. עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה בְּפָעֳלֶךָ. בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ
אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר
לֹא יֵדָע. וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת: בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ
כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן. לְהִשָּׁמְדָם עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה: כִּי
הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ. יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן:
וַתָּרֶם כִּרְאֵים קַרְנִי. בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי.
בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח. כְּאֶרֶז
בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה. בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד
יְנוּבוּן בְּשֵׂיבָה. דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְהוָה. צוּרִי
וְלֹא עַוְלָתָה בּוֹ:

סידור תפילה

קבלת שבת

יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר. אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ. יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

אומרים במה מדליקין בבית האבל וזה יעשה עילוי נשמה ונחת רוח לנפטר (ילקוט יוסף סימן ע״ר אות ה׳)

בַּמֶּה מַדְלִיקִין וּבַמֶּה אֵין מַדְלִיקִין. אֵין מַדְלִיקִין לֹא בְּלֶכֶשׁ וְלֹא בְּחוֹסָן וְלֹא בְּכַלָּךְ. וְלֹא בִּפְתִילַת הָאִידָן. וְלֹא בִּפְתִילַת הַמִּדְבָּר. וְלֹא בִּירוֹקָה שֶׁעַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא בְּזֶפֶת וְלֹא בְּשַׁעֲוָה. וְלֹא בְּשֶׁמֶן קִיק. וְלֹא בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה. וְלֹא בְּאַלְיָה. וְלֹא בְּחֵלֶב. נָחוּם הַמָּדִי אוֹמֵר מַדְלִיקִין בְּחֵלֶב מְבֻשָּׁל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֶחָד מְבֻשָּׁל וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ מְבֻשָּׁל אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ:

אֵין מַדְלִיקִין בְּשֶׁמֶן שְׂרֵפָה בְּיוֹם טוֹב. רִבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין בְּעִטְרָן מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. וַחֲכָמִים מַתִּירִים בְּכָל הַשְּׁמָנִים. בְּשֶׁמֶן שֻׁמְשְׁמִין בְּשֶׁמֶן אֱגוֹזִים בְּשֶׁמֶן צְנוֹנוֹת. בְּשֶׁמֶן דָּגִים. בְּשֶׁמֶן פַּקּוּעוֹת. בְּעִטְרָן וּבְנֵפְט. רִבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר אֵין מַדְלִיקִין אֶלָּא בְּשֶׁמֶן זַיִת בִּלְבָד:

כָּל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵין מַדְלִיקִין בּוֹ אֶלָּא פִּשְׁתָּן. וְכָל הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ אֵינוֹ מִטַּמֵּא טוּמְאַת אֹהָלִים אֶלָּא פִּשְׁתָּן. פִּתִּילַת הַבֶּגֶד שֶׁקִּפְּלָהּ וְלֹא הִבְהֲבָהּ. רִבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר טְמֵאָה הִיא וְאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ. רִבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר טְהוֹרָה הִיא וּמַדְלִיקִין בָּהּ:

לֹא יִקּוֹב אָדָם שְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה וִימַלְּאֶנָּה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה עַל פִּי הַנֵּר בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא מְנַטֶּפֶת וַאֲפִלּוּ הִיא שֶׁל חֶרֶס וְרִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר. אֲבָל אִם חִבְּרָהּ הַיּוֹצֵר מִתְּחִלָּה מֻתָּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּלִי אֶחָד:

לֹא יְמַלֵּא אָדָם קְעָרָה שֶׁמֶן וְיִתְּנֶנָּה בְּצַד הַנֵּר וְיִתֵּן רֹאשׁ הַפְּתִילָה בְּתוֹכָהּ בִּשְׁבִיל שֶׁתְּהֵא שׁוֹאֶבֶת וְרִבִּי יְהוּדָה מַתִּיר:

קבלת שבת

הַמְכַבֵּד אֶת הַנֵּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא מִפְּנֵי גּוֹיִם. מִפְּנֵי לִסְטִים. מִפְּנֵי רוּחַ רָעָה. מִפְּנֵי הַחוֹלֶה שֶׁיִּשָּׁן פָּטוּר. כְּחָס עַל הַנֵּר כְּחָס עַל הַשֶּׁמֶן. כְּחָס עַל הַפְּתִילָה חַיָּיב וְרִבִּי יוֹסֵי פּוֹטֵר בְּכֻלָּן חוּץ מִן הַפְּתִילָה. מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה פֶּחָם:

עַל שָׁלֹשׁ עֲבֵירוֹת נָשִׁים מֵתוֹת בְּשַׁעַת לֵידָתָן. עַל שֶׁאֵינָן זְהִירוֹת בְּנִדָּה וּבַחַלָּה וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר:

שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לוֹמַר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עֶרֶב שַׁבָּת עִם חֲשֵׁכָה. עַשַּׂרְתֶּן. עֵרַבְתֶּן. הַדְלִיקוּ אֶת הַנֵּר. סָפֵק חֲשֵׁכָה. סָפֵק אֵינָהּ חֲשֵׁכָה. אֵין מְעַשְּׂרִין אֶת הַוַּדַּאי. וְאֵין מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים. וְאֵין מַדְלִיקִין אֶת הַנֵּרוֹת. אֲבָל מְעַשְּׂרִין אֶת הַדְּמַאי. וּמְעָרְבִין וְטוֹמְנִין אֶת הַחַמִּין:

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר רִבִּי חֲנִינָא: תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַרְבִּים שָׁלוֹם בָּעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי יְהוָה וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ: אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנָיִךְ: יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ: לְמַעַן אַחַי וְרֵעָי אֲדַבְּרָה נָּא שָׁלוֹם בָּךְ: לְמַעַן בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵינוּ. אֲבַקְשָׁה טוֹב לָךְ: וּרְאֵה בָנִים לְבָנֶיךָ. שָׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל: שָׁלוֹם רַב לְאֹהֲבֵי תוֹרָתֶךָ. וְאֵין לָמוֹ מִכְשׁוֹל: יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן. יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַּשָּׁלוֹם:

האבלים אומרים

קדיש על ישראל

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן): בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִּרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן): בְּזַמֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדַּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן):

קבלת שבת

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תִּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן. דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא קַדִּישְׁתָּא. דִּי בְאַתְרָא הָדֵין וְדִי בְכָל אָתָר וְאָתָר. יְהֵא לָנָא וּלְהוֹן וּלְכוֹן חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי. מִן קֳדָם מָארֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. חַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם (בעשי"ת יאמר הַשָּׁלוֹם) בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ומתפללין ערבית כמו בכל השנה לפי הכתוב בסידורים. וכן שחרית מוסף ומנחה. במוצאי שבת על האבלים לפשוט בגדי שבת לפני שיקבלו ניחומים.

לימוד משניות לפי אותיות א ב

א

ברכות פרק ה

(א) אֵין עוֹמְדִין לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא מִתּוֹךְ כֹּבֶד רֹאשׁ. וְחַסִידִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ שׁוֹהִים שָׁעָה אַחַת וּמִתְפַּלְלִים, כְּדֵי שֶׁיְכַוְּנוּ אֶת לִבָּם לַמָּקוֹם. אֲפִלּוּ הַמֶּלֶךְ שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ, לֹא יְשִׁיבֶנּוּ. וַאֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ, לֹא יַפְסִיק:

סדר הלימוד

ברכות פרק ו

(ז) אָכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים, מְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, בְּרָכָה אַחַת (מֵעֵין שָׁלֹשׁ). רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אָכַל שֶׁלֶק וְהוּא מְזוֹנוֹ, מְבָרֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. הַשּׁוֹתֶה מַיִם לִצְמָאוֹ, אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת:

ב

ברכות פרק ו

(ב) בֵּרַךְ עַל פֵּרוֹת הָאִילָן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא. וְעַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, לֹא יָצָא. עַל כֻּלָּם אִם אָמַר שֶׁהַכֹּל (נִהְיָה), יָצָא:

ברכות פרק ו

(ה) בֵּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַיַּיִן שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפַּרְפֶּרֶת שֶׁלִּפְנֵי הַמָּזוֹן, פָּטַר אֶת הַפַּרְפֶּרֶת שֶׁלְּאַחַר הַמָּזוֹן. בֵּרַךְ עַל הַפַּת, פָּטַר אֶת הַפַּרְפֶּרֶת עַל הַפַּרְפֶּרֶת, לֹא פָטַר אֶת הַפַּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אַף לֹא מַעֲשֵׂה קְדֵרָה:

סדר הלימוד

ברכות פרק ו

ג

פאה פרק ה

(א) גְּדִישׁ שֶׁשָּׁלְאוּ לְלַקֵּט תַּזְוִתָּיו, כָּל הַנּוֹגֵעַ בָּאָרֶץ הֲרֵי הוּא שֶׁל עֲנִיִּים. הָרוֹזֵן שֶׁפָּזְרָה אֶת הָעֲמָרִים, אוֹמְדִים אוֹתָהּ כַּמָּה לְקֵט הִיא רְאוּיָה לַעֲשׂוֹת, וְנוֹתֵן לָעֲנִיִּים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, נוֹתֵן לָעֲנִיִּים בִּכְדֵי נְפִילָה:

גיטין פרק ז

(ו) גֵּט קֶרֶזֵז, הַכֹּל מַשְׁלִימִין עָלָיו, דִּבְרֵי בֶן נַנָּס, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֵין מַשְׁלִימִין עָלָיו אֶלָּא קְרוֹבִים הָרְאוּיִין לְהָעִיד בְּמָקוֹם אַזֵּר. וְאֵיזֶהוּ גֵּט קֶרֶזֵז, כֹּל שֶׁקְּשָׁרָיו מְרֻבִּין מֵעֵדָיו:

ד

כלאים פרק ג

(ז) דְּלַעַת בְּיָרָק, כַּיָּרָק. וּבְתִבוּאָה נוֹתְנִין לָהּ בֵּית רֹבַע. הָיְתָה שָׁדֵהוּ זְרוּעָה תְּבוּאָה, וּבִקֵּשׁ לְטַע לְתוֹכָהּ שׁוּרָה שֶׁל דְּלוּעִין, נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ שִׁשָּׁה טְפָחִים. וְאִם הִגְדִּילָה, יַעֲקֹר מִלְּפָנֶיהָ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ אַרְבַּע אַמּוֹת. אָמְרוּ לוֹ, הֲתַזְמִיר זוֹ מִן הַגָּפָן. אָמַר לָהֶן, מָצִינוּ שֶׁזּוֹ זְמוֹרָה מִן הַגָּפָן, שֶׁלְּגָפָן יְזִידִית נוֹתְנִין לָהּ עֲבוּדָתָהּ שִׁשָּׁה טְפָחִים, וְלִדְלַעַת יְזִידִית נוֹתְנִין לָהּ בֵּית רֹבַע. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כָּל שִׁלְשָׁה דְּלוּעִין לְבֵית סְאָה, לֹא יָבִיא זֶרַע לְתוֹךְ בֵּית סְאָה. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַוּוֹטֵף אָפָרְתִּי אָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, כָּל שִׁלְשָׁה דְּלוּעִין לְבֵית כּוֹר, לֹא יָבִיא זֶרַע לְתוֹךְ בֵּית כּוֹר:

תרומות פרק י

(זז) דְּג טָמֵא שֶׁכִּבְּשׁוֹ עִם דְּג טָהוֹר, כְּל גָּרֵב שֶׁהוּא מַזְּזִיק סָאתַיִם, אִם יֵשׁ בּוֹ מִשְׁקַל עֲשָׂרָה זוּז בִּיהוּדָה שֶׁהֵם וְזַמּשָׁה סְלָעִים בַּגְּלִיל דְּג טָמֵא, צִירוֹ אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רְבִיעִית בְּסָאתַיִם. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֶוְזָד מִשְּׁשָׁה עָשָׂר בּוֹ:

ה

ברכות פרק ט

(א) הָרוֹאֶה מָקוֹם שֶׁנַּעֲשׂוּ בוֹ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. מָקוֹם שֶׁנֶּעֱקְרָה מִמֶּנּוּ עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁעָקַר עֲבוֹדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ:

סוכה פרק א

(ב) הָעוֹשֶׂה סֻכָּתוֹ תַּוֵּת הָאֵילָן, כְּאִלּוּ עֲשָׂאָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת. סֻכָּה עַל גַּבֵּי סֻכָּה, הָעֶלְיוֹנָה כְּשֵׁרָה, וְהַתַּוְּתוֹנָה פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם אֵין דִּיּוּרִין בָּעֶלְיוֹנָה, הַתַּוְּתוֹנָה כְּשֵׁרָה:

ו

סוכה פרק ג

(ט) וְהֵיכָן הָיוּ מְנַעְנְעִין, בְּהוֹדוּ לַה' תְּזוּילָה וְסוֹף, וּבְאָנָּה ה' הוֹשִׁיעָה נָּא, דִּבְרֵי בֵית הִלֵּל. וּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אַף בְּאָנָּא ה' הַצְלִיחָה נָּא. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, צוֹפָה הָיִיתִי בְרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּבְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁכָּל הָעָם הָיוּ מְנַעְנְעִים אֶת לוּלְבֵיהֶן, וְהֵן לֹא נִעְנְעוּ אֶלָּא בְּאָנָּא ה' הוֹשִׁיעָה נָּא. מִי שֶׁבָּא בַדֶּרֶךְ וְלֹא הָיָה בְיָדוֹ לוּלָב

ברכות פרק ו

לְטוֹל, לְכְשֶׁיִּכָּנֵס לְבֵיתוֹ יִטּוֹל עַל שֶׁלְּוָנוֹ. לֹא נָטַל שַׁחֲרִית, יִטּוֹל בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁכָּל הַיּוֹם כָּשֵׁר לַלּוּלָב:

ראש השנה פרק ב

(ד) וּמֵאַיִן הָיוּ מַשִּׁיאִין מַשּׂוֹאוֹת, מֵהַר הַמִּשְׁחָה לְסַרְטְבָא, וּמִסַּרְטְבָא לִגְרוֹפַּיְנָא, וּמִגְּרוֹפַּיְנָא לְזַוְרָן, וּמִזַּוְרָן לְבֵית בִּלְתִּין, וּמִבֵּית בִּלְתִּין לֹא זָזוּ מִשָּׁם, אֶלָּא מוֹלִיךְ וּמֵבִיא וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד עַד שֶׁהָיָה רוֹאֶה כָּל הַגּוֹלָה לְפָנָיו כִּמְדוּרַת הָאֵשׁ:

סדר הלימוד

ברכות פרק ו

ז

ביצה פרק א

(ד) זְמַן שְׁוּזּוּרִים וּמָצָא לְבָנִים, לְבָנִים וּמָצָא שְׁוּזּוּרִים, שְׁנַיִם וּמָצָא שְׁלֹשָׁה, אֲסוּרִים. שְׁלֹשָׁה וּמָצָא שְׁנַיִם, מֻתָּרִים. בְּתוֹךְ הַקֵּן וּמָצָא לִפָּנֵי הַקֵּן, אֲסוּרִים. וְאִם אֵין שָׁם אֶלָּא הֵם, הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִים:

תענית פרק ד

(ה) זְמַן עֲצֵי כֹהֲנִים וְהָעָם, תִּשְׁעָה. בְּאָזָד בְּנִיסָן, בְּנֵי אָרַזּ בֶּן יְהוּדָה. בְּעֶשְׂרִים בְּתַמּוּז, בְּנֵי דָוִד בֶּן יְהוּדָה. בַּזַּמּשָׁה בְּאָב, בְּנֵי פַרְעֹשׁ בֶּן יְהוּדָה. בְּשִׁבְעָה בּוֹ, בְּנֵי יוֹנָדָב בֶּן רֵכָב. בַּעֲשָׂרָה בּוֹ, בְּנֵי סְנָאָה בֶּן בִּנְיָמִין. בַּזַּמּשָׁה עָשָׂר בּוֹ, בְּנֵי זַתּוּא בֶּן יְהוּדָה, וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם וְכָל מִי שֶׁטָּעָה בְּשִׁבְטוֹ, וּבְנֵי גּוֹנְבֵי עֲלִי בְּנֵי קוֹצְעֵי קְצִיעוֹת. בְּעֶשְׂרִים בּוֹ, בְּנֵי פַזַּת מוֹאָב בֶּן יְהוּדָה. בְּעֶשְׂרִים בֶּאֱלוּל, בְּנֵי עָדִין בֶּן יְהוּדָה. בְּאָזָד בְּטֵבֵת שָׁבוּ בְּנֵי פַרְעֹשׁ שְׁנִיָּה. בְּאָזָד בְּטֵבֵת לֹא הָיָה בּוֹ מַעֲמָד, שֶׁהָיָה בּוֹ הַכֹּל וְקָרְבַּן מוּסָף וְקָרְבַּן עֵצִים:

זז

תרומות פרק א

(א) זַזַּמּשָׁה, לֹא יִתְרוֹמוּ, וְאִם תָּרְמוּ, אֵין תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה. הַזַּרַשׁ, וְהַשּׁוֹטֶה, וְהַקָּטָן, וְהַתּוֹרֵם אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ. נָכְרִי שֶׁתָּרַם אֶת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲפָלּוּ בִּרְשׁוּת, אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה: זַזַּרַשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ

סדר הלימוד

ברכות פרק ו

שׁוֹמֵעַ, לֹא יִתְרוֹם. וְאִם תָּרַם, תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְזֵרֵשׁ שֶׁדִּבְּרוּ בּוֹ וְזַכְּמִים בְּכָל מָקוֹם, שֶׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר:

זוֹלָה פֶּרֶק א

(א) זֶבוּשָׁה דְּבָרִים וְזָיְבִין בַּזּוֹלָה, הַזּוֹטִים וְהַשְּׁעוֹרִים וְהַכֻּסְבִּין וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְשִׁיפּוֹן. הֲרֵי אֵלּוּ וְזָיְבִין בַּזּוֹלָה, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וַאֲסוּרִין בֶּזְוָדִישׁ מִלְּפָנֵי הַפֶּסַח, וּמִלְּקָצוֹר מִלְּפָנֵי הָעֹמֶר. וְאִם הִשְׁרִישׁוּ קֹדֶם לָעֹמֶר, הָעֹמֶר מַתִּירָן. וְאִם לָאו, אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבוֹא הָעֹמֶר הַבָּא:

ט

מסכת יומא פרק ד

(א) טָרַף בַּקַּלְפִּי וְהֶעֱלָה שְׁנֵי גּוֹרָלוֹת. אֶחָד כָּתוּב עָלָיו לַשֵּׁם וְאֶחָד כָּתוּב עָלָיו לַעֲזָאזֵל. הַסְּגָן מִימִינוֹ וְרֹאשׁ בֵּית אָב מִשְּׂמֹאלוֹ. אִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בִּימִינוֹ, הַסְּגָן אוֹמֵר לוֹ, אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל, הַגְבֵּהַ יְמִינְךָ. וְאִם שֶׁל שֵׁם עָלָה בְּשִׂמְאלוֹ, רֹאשׁ בֵּית אָב אוֹמֵר לוֹ, אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל, הַגְבֵּהַ שְׂמֹאלְךָ. נָתְנוּ עַל שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים וְאוֹמֵר, לַה' זַטָּאת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, לֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹמַר זַטָּאת, אֶלָּא לַה'. וְהֵן עוֹנִין אַזָּרְיוֹ, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

שבת פרק ד

(ב) טוֹמְנִין בְּשִׁלְוָזִין, וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן, בְּגֵוִי צֶמֶר, וְאֵין מְטַלְטְלִין אוֹתָן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. נוֹטֵל אֶת הַכִּסּוּי וְהֵן נוֹפָלוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר

ברכות פרק ו

בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, קָפָה מַטָּה עַל צִדָּהּ וְנוֹטֵל, שֶׁמָּא יִטֹּל וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַזְזִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, נוֹטֵל וּמַזְזִיר. לֹא כִסָּהוּ מִבְּעוֹד יוֹם, לֹא יְכַסֶּנּוּ מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ. כִּסָּהוּ וְנִתְגַּלָּה, מֻתָּר לְכַסּוֹתוֹ. מְמַלֵּא אֶת הַקִּיתוֹן וְנוֹתֵן לְתַוֶּךְ הַכַּר, אוֹ תַוֶּךְ הַכֶּסֶת:

ו

שבת פרק ו

(ה) יוֹצְאָה אִשָּׁה בְּזוּזִיטֵי שֵׂעָר, בֵּין מִשֶּׁלָּהּ בֵּין מִשֶּׁל חֲבֶרְתָּהּ בֵּין מִשֶּׁל בְּהֵמָה, וּבְטוֹטָפֹת וּבְסַנְבּוּטִין בִּזְמַן שֶׁהֵן תְּפוּרִין. בְּכָבוֹל וּבְפָאָה נָכְרִית לֹא יֵצֵא. בְּמוֹךְ שֶׁבְּאָזְנָהּ וּבְמוֹךְ שֶׁבְּסַנְדָּלָהּ וּבְמוֹךְ שֶׁהִתְקִינָה לְנִדָּתָהּ. בְּפַלְפֶּל וּבְגַרְגִּיר מֻלָּז וּבְכָל דָּבָר שֶׁתִּתֵּן לְתוֹךְ פִּיהָ, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא תִתֵּן לְכִתְחִלָּה בַּשַּׁבָּת. וְאִם נָפַל, לֹא תַזְזִיר. שֵׁן תּוֹתֶבֶת וְשֵׁן שֶׁל זָהָב, רַבִּי מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִים:

(ו) יוֹצְאִין בְּסֶלַע שֶׁעַל הַצִּינִית. הַבָּנוֹת (קְטַנּוֹת) יוֹצְאוֹת בְּזוּזִיטִין וַאֲפִלּוּ בְּקִיסְמִין שֶׁבְּאָזְנֵיהֶן. עֲרָבִיּוֹת יוֹצְאוֹת רְעוּלוֹת, וּמָדִיּוֹת פְּרוּפוֹת. וְכָל אָדָם, אֶלָּא שֶׁדִּבְּרוּ חֲכָמִים בַּהווָה:

כ

שבת פרק ז

(א) כְּלָל גָּדוֹל אָמְרוּ בַּשַּׁבָּת. כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עִקַּר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אֲחָת. הַיּוֹדֵעַ עִקַּר שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, חַיָּב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת וְעָשָׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה

ברכות פרק ו

בְּשַׁבָּתוֹת הַרְבֵּה, זַיִּב עַל כָּל אַב מְלָאכָה וּמְלָאכָה. הָעוֹשֶׂה מְלָאכוֹת הַרְבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַוָּזת, אֵינוֹ זַיִּב אֶלָּא זַטָּאת אֲוָזת:

שבת פרק יב

(ה) כָּתַב בְּמַשְׁקִין, בְּמֵי פֵרוֹת, בַּאֲבַק דְּרָכִים, בַּאֲבַק הַסּוֹפְרִים, וּבְכָל דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מִתְקַיֵּם, פָּטוּר. לְאַוָּזר יָדוֹ, בְּרַגְלוֹ, בְּפִיו וּבְמַרְפֵּקוֹ, כָּתַב אוֹת אַוָּזת סָמוּךְ לַכְּתָב, כָּתַב עַל גַּבֵּי כְתָב, נִתְכַּוֵּן לִכְתֹּב זַיִת וְכָתַב שְׁנֵי זַיְינִין, אַוָּזת בָּאָרֶץ וְאַוָּזת בַּקּוֹרָה, כָּתַב עַל שְׁנֵי כָתְלֵי הַבַּיִת, עַל שְׁנֵי דַפֵּי פִּנְקָס וְאֵין נֶהְגִּין זֶה עִם זֶה, פָּטוּר. כָּתַב אוֹת אַוָּזת נוֹטָרִיקוֹן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן בְּתֵירָא מְזַזֵּיב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין:

ל

שבת פרק א

(ב) לֹא יֵשֵׁב אָדָם לִפְנֵי הַסַּפָּר סָמוּךְ לַמִּנְחָה, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל. לֹא יִכָּנֵס אָדָם לַמֶּרְחָץ וְלֹא לַבֵּרְסְקִי וְלֹא לֶאֱכֹל וְלֹא לָדִין. וְאִם הִתְחִילוּ, אֵין מַפְסִיקִין. מַפְסִיקִין לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין מַפְסִיקִין לִתְפִלָּה:

(ג) לֹא יֵצֵא הַזַּיָּט בְּמַזָּזְטוֹ סָמוּךְ לַזַּשְׁכָּה, שֶׁמָּא יִשְׁכַּזז וְיֵצֵא. וְלֹא הַלַּבְלָר בְּקַלְמוֹסוֹ. וְלֹא יְקַלֵּף אֶת כֵּלָיו, וְלֹא יִקְרָא לְאוֹר הַנֵּר. בֶּאֱמֶת אָמְרוּ, הַזַּזָּן רוֹאֶה הֵיכָן הַתִּינוֹקוֹת קוֹרְאִים, אֲבָל הוּא לֹא יִקְרָא. כֵּיוֹצֵא בוֹ, לֹא יֹאכַל הַזֹּב עִם הַזָּבָה, מִפְּנֵי הֶרְגֵּל עֲבֵרָה:

מ

ברכות פרק ו

(ה) מַזְכִּירִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, הֲרֵי אֲנִי כְּבֶן שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאָמֵר יְצִיאַת מִצְרַיִם בַּלֵּילוֹת, עַד שֶׁדְּרָשָׁהּ בֶּן זוֹמָא, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טז) לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ, הַיָּמִים. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ, הַלֵּילוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יְמֵי חַיֶּיךָ, הָעוֹלָם הַזֶּה. כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ), לְהָבִיא לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ:

ברכות פרק ה

(ב) מַזְכִּירִין גְּבוּרוֹת גְּשָׁמִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, וְשׁוֹאֲלִין הַגְּשָׁמִים בִּבְרָכַת הַשָּׁנִים, וְהַבְדָּלָה בְּחוֹנֵן הַדַּעַת. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אוֹמְרָהּ בְּרָכָה רְבִיעִית בְּפָנֵי עַצְמָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בַּהוֹדָאָה:

נ

זגיגה פרק ב

(ה) נוֹטְלִין לַיָּדַיִם לַזֵּלִין וְלַמַּעֲשֵׂר וְלַתְּרוּמָה. וְלַקְּדֵשׁ, מַטְבִּילִין. וְלַזָּטָאת, אִם נִטְמְאוּ יָדָיו, נִטְמָא גּוּפוֹ:

שבת פרק טז

(זז) נָכְרִי שֶׁהִדְלִיק אֶת הַנֵּר, מִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרוֹ יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר. מִכֵּאן מַיִם לְהַשְׁקוֹת בְּהֶמְתּוֹ, מַשְׁקֶה אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר. עָשָׂה גּוֹי כֶּבֶשׁ לֵירֵד בּוֹ, יוֹרֵד אַחֲרָיו יִשְׂרָאֵל, וְאִם בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אָסוּר. מַעֲשֶׂה

מ

ברכות פרק ו

בְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים שֶׁהָיוּ בָאִין בִּסְפִינָה, וְעָשָׂה גַּוִּי כֻּבָּשׁ לְיָרֵד בּוֹ, וְיָרְדוּ בּוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וּזְקֵנִים:

שבת פרק יז

(ב) נוֹטֵל אָדָם קֶרְנָס לְפַצֵּעַ בּוֹ אֶת הָאֱגוֹזִים, וְקַרְדֹּם לְזַוְּתוֹ אֶת הַדְּבֶלָה. מְגֵרָה, לִגְרֹר בָּהּ אֶת הַגְּבִינָה. מַגְרֵפָה, לִגְרֹף בָּהּ אֶת הַגְּרוֹגָרוֹת. אֶת הָרַוָּזוֹת וְאֶת הַמַּוְזֵלֵג, לָתֵת עָלָיו לַקָּטָן. אֶת הַכּוֹשׁ וְאֶת הַכִּרְכָּר, לִתְוֹחֵב בּוֹ. מַוָּזֵט שֶׁל יָד, לִטֹּל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ, וְשֶׁל סַקָּאִים, לִפָּתְוֵז בָּהּ אֶת הַדֶּלֶת:

ס

שבת פרק כב

(ו) סָכִין וּמַשְׁמְשִׁין (בִּבְנֵי מֵעַיִם), אֲבָל לֹא מִתְעַמְּלִין וְלֹא מִתְגָּרְדִין. אֵין יוֹרְדִין לְקוֹרְדִּיפָא, וְאֵין עוֹשִׂין אַפַּקְטוּיזִין, וְאֵין מְעַצְּבִין אֶת הַקָּטָן, וְאֵין מַזָּזִירִין אֶת הַשֶּׁבֶר. מִי שֶׁנִּפְרְקָה יָדוֹ וְרַגְלוֹ, לֹא יִטְרְפֶם בְּצוֹנֵן, אֲבָל רוֹוֵזֵץ הוּא כְּדַרְכּוֹ, וְאִם נִתְרַפָּא נִתְרַפָּא:

ע

עירובין פרק ה

(ו) עִיר שֶׁל יָזִיד וְנַעֲשֵׂית שֶׁל רַבִּים, מְעָרְבִין אֶת כֻּלָּהּ. וְשֶׁל רַבִּים וְנַעֲשֵׂית שֶׁל יָזִיד, אֵין מְעָרְבִין אֶת כֻּלָּהּ, אֶלָּא אִם כֵּן עָשָׂה זוּוּצָה

ברכות פרק ו

לָהּ כְּעִיר וְזַדָּשָׂה שֶׁבִּיהוּדָה, שֶׁיֵּשׁ בָּהּ וְזַמּוּשִׁים דִּיווּרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שָׁלֹשׁ וְזַצָּרוֹת שֶׁל שְׁנֵי בָתִּים:

פסוזים פרק י

(א) עַרְבֵי פָּסְוזִים סָמוּךְ לַמִּנְוָזָה, לֹא יֹאכַל אָדָם עַד שֶׁתָּוְזוּ שַׁחֲרִית. וַאֲפָלוּ עָנִי שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּסֻבּ. וְלֹא יִפָּוְזוּ לוֹ מֵאַרְבָּעָה כוֹסוֹת שֶׁל יַיִן, וַאֲפָלוּ מִן הַתַּמְוזוּי:

פ

יומא פרק ג

(ד) פָּרְסוּ סָדִין שֶׁל בּוּץ בֵּינוֹ לִבֵּין הָעָם. פָּשַׁט, יָרַד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפֵּג. הֵבִיאוּ לוֹ בִּגְדֵי זָהָב, וְלָבַשׁ וְקִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו. הֵבִיאוּ לוֹ אֶת הַתָּמִיד. קְרָצוֹ, וּמֵרַק אַוֵּר שְׁוִיטָה עַל יָדוֹ. קִבֵּל אֶת הַדָּם וְזָרַק. נִכְנַס לְהַקְטִיר קְטֹרֶת שֶׁל שַׁוַּר, וּלְהֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וּלְהַקְרִיב אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הָאֵבָרִים וְאֶת הַוְזַבְתִּין וְאֶת הַיַּיִן:

וזלה פרק ב

(א) פָּרוֹת וזוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ, וַזַּיָּבִים בַּוַזְלָה. יָצְאוּ מִכָּאן לְשָׁם, רַבִּי אֱלִיעֶוֶר מְוַזַּיֵּב, וְרַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר:

צ

שבת פרק יג

(ו) צְבִי שֶׁנִּכְנַס לַבַּיִת וְנָעַל אֶוָּזד בְּפָנָיו, וַזַּיָּב. נָעֲלוּ שְׁנַיִם, פָּטוּרִין. לֹא יָכֹל אֶוָּזד לִנְעֹל וְנָעֲלוּ שְׁנַיִם, וַזַּיָּבִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר:

מ

ברכות פרק ו

פרה פרק ט

(א) צְלוֹזִית שֶׁנָּפַל לְתוֹכָהּ מַיִם כָּל שֶׁהֵן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יַזֶּה שְׁתֵּי הַזָּיוֹת. וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. יָרַד לְתוֹכָהּ טַל, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יַגִּיחֶנָּה בַּזְּמָמָה וְהַטַּל עוֹלֶה. וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. נָפַל לְתוֹכָהּ מַשְׁקִין וּמֵי פֵרוֹת, יְעָרֶה וְצָרִיךְ לְנַגֵּב. דִּיוֹ, קוֹמוֹס, וְקַנְקַנְתּוֹם, וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא רוֹשֵׁם, יְעָרֶה וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגֵּב:

ק

מגילה פרק ד

(ו) קָטָן קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וּמְתַרְגֵּם, אֲבָל אֵינוֹ פּוֹרֵס עַל שְׁמַע, וְאֵינוֹ עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה, וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו. פּוֹזְזָן פּוֹרֵס אֶת שְׁמַע וּמְתַרְגֵּם, אֲבָל אֵינוֹ קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְאֵינוֹ עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו. סוּמָא פּוֹרֵס אֶת שְׁמַע וּמְתַרְגֵּם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כֹּל שֶׁלֹּא רָאָה מְאוֹרוֹת מִיָּמָיו, אֵינוֹ פּוֹרֵס עַל שְׁמַע:

מגילה פרק ב

(ב) קְרָאָהּ סֵרוּגִין, וּמִתְנַמְנֵם, יָצָא. הָיָה כּוֹתְבָהּ, דּוֹרְשָׁהּ, וּמַגִּיהָהּ, אִם כְּוַן לִבּוֹ, יָצָא. וְאִם לָאו, לֹא יָצָא. הָיְתָה כְּתוּבָה בַּסַּם, וּבַסִּקְרָא, וּבַקּוֹמוֹס וּבַקַּנְקַנְתּוֹם, עַל הַנְּיָר וְעַל הַדַּפְתֶּרָא, לֹא יָצָא, עַד שֶׁתְּהֵא כְּתוּבָה אַשּׁוּרִית עַל הַסֵּפֶר וּבַדְיוֹ:

ר

סוכה פרק ב

(ו) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת זַיָּב אָדָם לֶאֱכוֹל בַּסֻּכָּה, אַוָּזַת בַּיּוֹם וְאַוָּזַת בַּלַּיְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין לַדָּבָר קְצָבָה, זוּץ מִלֵּילֵי יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל זַג בִּלְבָד. וְעוֹד אָמַר רַבִּי

מ

ברכות פרק ו

אֶלִיעֶזֶר, מִי שֶׁלֹּא אָכַל לֵילֵי יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן, יִשְׁלִים בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב הָאַזָּרוֹן. וַזָּכְמִים אוֹמְרִים, אֵין לַדָּבָר תַּשְׁלוּמִין, עַל זֶה נֶאֱמַר (קהלת א), מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לִתְקֹן, וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהִמָּנוֹת:

מסכת סוכה פרק ג

(ד) רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה הַדַּסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת לוּלָב אֶזֶד וְאֶתְרוֹג אֶזֶד, אֲפָלוּ שְׁנַיִם קְטוּמִים וְאֶזֶד אֵינוֹ קָטוּם. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, אֲפָלוּ שִׁלְשְׁתָּן קְטוּמִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כְּשֵׁם שֶׁלּוּלָב אֶזֶד וְאֶתְרוֹג אֶזֶד, כָּךְ הֲדַס אֶזֶד וַעֲרָבָה אֶזֶת:

שׁ

ברכות פרק ז

(א) שְׁלֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ כְּאֶזֶד, זַיָּבִין לְזִמֵּן. אָכַל דְּמַאי, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, וְהַשַּׁמָּשׁ שֶׁאָכַל כַּזַּיִת, וְהַכּוּתִי, מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶם. אֲבָל אָכַל טֶבֶל, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִטְלָה תְרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ, וְהַשַּׁמָּשׁ שֶׁאָכַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת, וְהַנָּכְרִי, אֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶם:

יומא פרק ו

(א) שְׁנֵי שְׂעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִצְוָתָן שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶן שָׁוִין בְּמַרְאֶה וּבְקוֹמָה וּבְדָמִים וּבִלְקִיחָתָן כְּאֶזֶד. וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן שָׁוִין, כְּשֵׁרִין. לָקַח אֶזֶד הַיּוֹם וְאֶזֶד לְמָחָר, כְּשֵׁרִין. מֵת אֶזֶד מֵהֶן, אִם עַד שֶׁלֹּא הִגְרִיל מֵת, יַקְרִיב זוּג לַשֵּׁנִי. וְאִם מִשֶּׁהִגְרִיל מֵת, יָבִיא זוּג

מ

ברכות פרק ו

אַזַּר וְיַגְרִיל עֲלֵיהֶם בַּתְּזוֹלָה, וְיֹאמַר, אִם שֶׁל שֵׁם מֵת, זֶה שֶׁעָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַשֵּׁם יִתְקַיֵּם תַּזוֹתָיו. וְאִם שֶׁל עֲזָאזֵל מֵת, זֶה שֶׁעָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יִתְקַיֵּם תַּזוֹתָיו. וְהַשִּׁנִּי יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב, וְיִמָּכֵר וְיִפָּלוּ דָמָיו לִנְדָבָה, שֶׁאֵין זַטַּאת צִבּוּר מֵתָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, תָּמוּת. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁפַּךְ הַדָּם, יָמוּת הַמּוּשְׁתַּלֵּחַ. מֵת הַמּוּשְׁתַּלֵּחַ, יִשָּׁפֵךְ הַדָּם:

ת

ברכות פרק ד

(א) תְּפִלַּת הַשַּׁחַר, עַד חֲצוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד אַרְבַּע שָׁעוֹת. תְּפִלַּת הַמִּנְחָה עַד הָעֶרֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד פְּלַג הַמִּנְחָה. תְּפִלַּת הָעֶרֶב אֵין לָהּ קְבַע. וְשֶׁל מוּסָפִין כָּל הַיּוֹם. (רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁבַע שָׁעוֹת):

פסחים פרק ה

(א) תָּמִיד נִשְׁחָט בִּשְׁמוֹנָה וּמֶחֱצָה וְקָרֵב בְּתֵשַׁע וּמֶחֱצָה. בְּעַרְבֵי פְסָחִים נִשְׁחָט בְּשֶׁבַע וּמֶחֱצָה וְקָרֵב בִּשְׁמוֹנָה וּמֶחֱצָה, בֵּין בַּזּוֹל בֵּין בַּשַּׁבָּת. זָל עֶרֶב פֶּסַח לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, נִשְׁחָט בְּשֵׁשׁ וּמֶחֱצָה וְקָרֵב בְּשֶׁבַע וּמֶחֱצָה, וְהַפֶּסַח אַחֲרָיו:

משנה אותיות נשמה

מקואות פרק ז

ברכות פרק ו

נָּפַל לְתוֹכוֹ יַיִן אוֹ מוֹזֵל וְשִׁנּוּ מִקְצָת מַרְאָיו, אִם אֵין בּוֹמַרְאֵה מַיִם אַרְבָּעִים סְאָה, הֲרֵי זֶה לֹא יִטְבּוֹל בּוֹ:

שְׁלשָׁה לֻגִּין מַיִם, וְנָפַל לְתוֹכָן קִרְטוֹב יַיִן, וַהֲרֵי מַרְאֵיהֶן כְּמַרְאֵה הַיַּיִן, וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה, לֹא פָסְלוּהוּ. שְׁלשָׁה לֻגִּין מַיִם וְסֵר קִרְטוֹב, וְנָפַל לְתוֹכָן קִרְטוֹב וְלָבַב, וַהֲרֵי מַרְאֵיהֶן כְּמַרְאֵה הַמַּיִם, וְנָפְלוּ לַמִּקְוֶה, לֹא פָסְלוּהוּ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַמַּרְאֶה:

מִקְוֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעִים סְאָה מְכֻוָּנוֹת, יָרְדוּ שְׁנַיִם וְטָבְלוּ זֶה אַחַר זֶה, הָרִאשׁוֹן טָהוֹר וְהַשֵּׁנִי טָמֵא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הָיוּ רַגְלָיו שֶׁל רִאשׁוֹן נוֹגְעוֹת בַּמַּיִם, אַף הַשֵּׁנִי טָהוֹר. הִטְבִּיל בּוֹ אֶת הַסָּגוֹס וְהֶעֱלָהוּ, מִקְצָתוֹ נוֹגֵעַ בַּמַּיִם, טָהוֹר. הַכַּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל עוֹר, כֵּיוָן שֶׁהִגְבִּיהַּ שׁוּלָתֵיהֶם מִן הַמַּיִם, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָן שְׁאוּבִין. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, מַטְבִּילָן וּמַעֲלֶה אוֹתָם דֶּרֶךְ שׁוּלֵיהֶם:

הִטְבִּיל בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, אַף עַל פִּי שֶׁרַגְלֶיהָ שׁוֹקְעוֹת בַּטִּיט הָעָבֶה, טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהַמַּיִם מְקַדְּמִין. מִקְוֶה שֶׁמֵּימָיו מְרֻדָּדִין, כּוֹבֵשׁ אֲפָלוּ זֵבוּלֵי עֵצִים, אֲפָלוּ זֵבוּלֵי קָנִים, כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּזְּזוּ הַמַּיִם, וְיוֹרֵד וְטוֹבֵל. מַזָּט שֶׁהִיא נְתוּנָה עַל מַעֲלוֹת הַמְּעָרָה, הָיָה מוֹלִיךְ וּמֵבִיא בַּמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁעָבַר עָלֶיהָ הַגַּל, טְהוֹרָה:

מ

לימוד אדרא זוטא

לימוד אדרא זוטא

אדרא זוטא

תאנא, למדנו **בההוא יומא** באותו יום **דרבי שמעון בעא** רצה **לאסתלקא** להפטר **מן עלמא** מן העולם **והוה מסדר מלוי** והיה מסדר דבריו. עניני הבית וחידושי תורה שבדעתו לגלות ביום זה **אתכנשו** התאספו **חברייא** החברים **לבי** לבית **רבי שמעון** כדי לשמוע דברי תורה וכן להיות נוכחים בעת הפטירה **והוו** והיו **קמיה** לפניו. ואלו הם: **רבי אלעזר בריה ורבי אבא ושאר חברייא** אלו שהיו באידרא רבא **והוה מליא ביתא.**והבית היה מלא מחכמים נוספים **זקיף עינוי רבי שמעון וחמא דאתמלי ביתא.** זקף רבי שמעון עיניו וראה שהבית מלא מבקרים **בכה רבי שמעון** על שהשכינה לא התגלתה באש כמו תמידולכן יכלו להיכנס חכמים נוספים יותר מהרגיל **ואמר בזמנא אחרא כד הוינא בבי מרעי** ואמר, פעם כשהייתי חולה **הוה רבי פנחס בן יאיר קמאי** היה רבי פנחס בן יאיר שבא לבקרני **ועד דברירנא דוכתאי** ועד שבירורתי מקומי בגן עדן ליד הנביא אחיה השילוני **אוריכו לי עד השתא** המתינו לי עד עתה והוסיפו לי שנות חיים **וכד תבנא** ומאז שחזרתי מגן עדן **אסחר אשא מקמאי** הקיפה אש השכינה אותי **ומעלמין לא אתפסק** ומעולם לא פסקה **ולא הוה עאל בר נש אלא ברשותא** ולא היה נכנס אדם אלי אלא ברשות. **והשתא חמינא דאתפסק והא אתמלי ביתא.** ועתה אני רואה שפסקה האש והבית מלא **עד דהוו יתבי** בעוד שהיו יושבים **פתח עינוי** פקח עיניו **רבי שמעון וחמא מה דחמא** וראה מה שראה היינו גילוי השכינה ומיד **ואסחר אשא בביתא** הקיפה אש השכינה את הבית. כל החכמים שהיו שם לא יכלו לסבול את האש ולכן **נפקו כולהו** יצאו מהבית **ואשתארו** ונשארו רק **רבי אלעזר בריה ורבי אבא, ושאר חברייא יתבו אבראי.**ושאר החברים ישבו בחוץ **אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה** אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו **פוק חזי אי הכא רבי יצחק** צא וראה אם רבי יצחק כאן **דאנא מערבנא ליה** כיון שאני ערבתי לו להוליכו לגן עדן בעת ההסתלקות **אימא ליה דיסדר מלוי** אמור לו שיסדר ענייניו. שיצוה לביתו ויתפלל על עצמו כדרך שאר בני אדם לפני מותם ואח"כ **ויתיב לגבאי** וישב אצלי כיון שאם ישב אצלי שוב אין לו רשות לסדר ענייניו **זכאה חולקיה.** אשרי חלקו שיזכה לעלות עימי לגן עדן .

קם רבי שמעון לכבוד ביאת השכינה ונשמות הצדיקים מעולם האמת הבאות ללוותו **ויתיב וחייך וחדי** וישב וחייך ושמח לכבוד השכינה **אמר אן אינון חברייא?** שאל "היכן הם ארבעת החברים שהיו באידרא רבא?" **קם רבי אלעזר ואעיל לון יתבו קמיה** קם רבי אלעזר והכניס אותם וישבו לפניו. **זקיף ידוי רבי שמעון ומצלי צלותא** זקף ידיו רבי שמעון והתפלל שלא יטעה בגילוי סודות התורה **והוי חדי** והיה שמח על חלקו **ואמר אינון חברייא דאשתכחו בבי אדרא יזדמנון הכא.** ואמר "אלו החברים שהיו באידרא רבא יישארו כאן" **נפקו כלהו ואשתארו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי חייא** יצאו כולם ונשארו : רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה ורבי יוסי ורבי חייא **אדהכי עאל רבי יצחק** בנתיים נכנס רבי יצחק **אמר לו**

לימוד אדרא זוטא

רבי שמעון כמה יאות חולקך כמה חידו בעי לאתוספא לך בהאי יומא אמר לו רבי שמעון "כמה יפה חלקך, כמה שמחה צריכה להתווסף לך ביום זה".**יתיב רבי אבא בתר כתפוי ורבי אלעזר קמיה.**ישב רבי אבא אחרי כתפיו ורבי אלעזר לפניו

אמר רבי שמעון הא השתא שעתא דרעותא הוא הנה עתה עת רצון היא לגלות סודות התורה **ואנא בעינא למיעל בלא כסופא לעלמא דאתי.**ואני רוצה לבא בלי בושה לעולם הבא. שאם לא גילה כל הסודות שקיבלה נשמתו בסיני נחשב הדבר לבושה (מפי הרב אברהם שמחה אשלג שליט"א בהילולא דבר יוחאי במירון תשל"ט) **והא מלין קדישין דלא גליאן עד השתא** והנה דברים קדושים שלא גיליתי עד כה והם סודות תיקוני פרצופי אבא ואימא שלא התגלו באידרא רבא **בעינא לגלאה קמי שכינתא** רוצה אני לגלות לפני השכינה הקדושה **דלא יימרון דהא בגריעותא אסתלקנא מעלמא** כדי שלא יאמרו בגן עדן שבחסרון הסתלקתי מהעולם שהרי לא גיליתי תיקונים הנ"ל **ועד כען טמירן הוו בלבאי** ועד כה היו שמורים בליבי ולא גיליתים כי דעתי הייתה שלא לגלותם כלל בעולם הזה **למיעל בהו לעלמא דאתי** כדי לגלותם בעולם הבא

וכך אסדרנא לכו וכך אני מורה לכם את סדר הלימוד **רבי אבא יכתוב ורבי אלעזר ברי ילעי** רבי אבא יכתוב דברי, רבי אלעזר בני ילמד **ושאר חברייא ירחשון בלבייהו** ושאר החברים ישננו את הלימוד בליבם **קם רבי אבא מבתר כתפוי ויתיב רבי אלעזר בריה קמיה** קם רבי אבא מאחורי כתפיו של הרשב"י וישב רבי אלעזר בנו לפניו **אמר ליה קום ברי דהא אחרא יתיב בההוא אתר** אמר לו הרשב"י קום בני שהרי מקום זה מיועד למישהו אחר והכוונה לרבי פנחס בן יאיר שעתיד להגיע מגן עדן **קם רבי אלעזר אתעטף רבי שמעון** התעטף רבי שמעון בטליתו **ויתיב** וישב **פתח ואמר "לא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה"** (תהילים קטו,17) **לא המתים יהללויה הכי הוא ודאי אינון דאקרון מתים** "לא המתים" ודאי היינו הרשעים **דהא קב"ה חי אקרי** שהרי הקב"ה חי נקרא **והוא שארי** והוא שורה **בין אינון דאקרון חיים** בין אלו הנקראים חיים **ולא עם אינון דאקרון מתים.** ולא עם אלו הנקראים מתים **וסופיה דקרא כתיב** ובסוף הפסוק כתוב **"ולא כל יורדי דומה" וכל אינון דנחתין לדומה בגיהנם ישתארון.** וכל אלו היורדים לדומה בגיהנם יישארו **שאני אינון דאקרון חיים דהא קב"ה בעי ביקריהון.** שונים אלו הנקראים "חיים" היינו הצדיקים שהרי הקב"ה רוצה בכבודם.

אמר רבי שמעון כמה שניא שעתא דא מאדרא. אמר רבי שמעון כמה שונה שעה זו מהאידרא הקודמת, היא האדרא רבה **דבאדרא אזדמן קב"ה ורתיכוי.** שבאדרא רבא היה הקב"ה ומרכבותיו **והשתא הא קב"ה הכי ואתי עם אינון צדיקייא דבגנתא דעדן מה דלא אערעו באדרא.** ואילו כעת הקב"ה בא עם צדיקים שבגן עדן **וקב"ה בעי ביקריהון דצדיקייא יתיר מיקרא דיליה** והקב"ה רוצה בכבודם של הצדיקים יותר מכבודו **כמה דכתיב בירבעם דהוה מקטר ומפלח לע"ז וקב"ה אוריך ליה** כמו שנאמר בירבעם שהיה מקטר ועוד לעבודה זרה והקב"ה לא אענישו מיד **וכיון דאושיט ידיה לקבלי דעדו נביאה אתייבש ידיה דכתיב ותיבש ידו וגו'.** (מלכים א פרק יג,4) **ועל דפלח לע"ז לא כתיב אלא על דאושיט ידיה לעדו נביאה** כיון שאושיט ידו כנגד עידו הנביא נענש מיד ואילו על ע"ז לא נענש מיד **והשתא קב"ה בעי ביקרא דילן וכלהו אתאן עמיה.** וכעת הקב"ה רוצה בכבודנו וכל הצדיקים באים עימו **אמר הא רב**

לימוד אדרא זוטא

המנונא סבא הכא וסחרניה ע' צדיקי גליפן בעיטרין מנהרין כל חד וחד מזיהרא דזיוא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין. אמר הרשב"י הנה רב המנונא סבא בא ועימו שבעים צדיקים מאירים בעטרות עליונות של הכתר **והוא אתי למשמע בחדוותא אלין מלין דאנא אימא.** והוא בא לשמוע בשמחה מילים אלו שאומר **עד דהוה יתיב,** בעוד שהוא יושב **אמר הא רבי פנחס בן יאיר הכא אתקינו דוכתיה** אמר הנה חמי רבי פנחס בן יאיר בא לכאן הכינו מקומו **אזדעזעו חברייא דהוו תמן וקמו ויתבו בשיפולי ביתא.** אזדעזעו החברים שהיו שם וקמו וישבו בסוף הבית מרוב בושה **ורבי אלעזר ורבי אבא אשתארו קמיה (נוסח אחר: עמיה) דרבי שמעון.** ורבי אלעזר ורבי אבא נשארו עם הרשב"י **אמר רבי שמעון באדרא אשתכחנא דכל חברייא הוו אמרי ואנא עמהון.** אמר ר"ש באדרא רבא כל אחד מהחברים אמר דרשה ואני עימהם **השתא אימא אנא בלחודאי, וכלהו צייתין למלולי עלאין ותתאין.** כעת אני אומר לבד וכולם יקשיבו לדברי העליונים והתחתונים **זכאה חולקי יומא דין.** אשרי חלקי ביום זה **פתח רבי שמעון ואמר "אני לדודי ועלי תשוקתו".**(שיה"ש פ"ז,11) **כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא בחד קטירא אתקטרנא ביה בקב"ה ובגין כך השתא ועלי תשוקתו.** כל ימי הייתי קשור בהקב"ה בקשר אחד של האמונה בו ולכן כעת "ועלי תשוקתו" **דהוא וכל סיעתא קדישא דיליה אתו למשמע בחדוה מלין סתימין ושבחא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין.** שהוא וכל הצדיקים שלו באו לשמוע בשמחה דברים סתומים ושבח הכתר שהוא **פריש ואתפרש מכלא ולא פריש. דהא כלא ביה מתדבק. והוא מתדבק בכלא הוא כלא עתיקא דכל עתיקין סתימא דכל סתימין אתתקן ולא אתתקן. אתתקן בגין לקיימא כלא ולא אתתקן בגין דלא שכיח. כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מניה מתקונוי ואינון נהורין מניה מהנהרין ומתלהטין ואזלין ומתפשטין לכל עיבר. כבוצינא דאתפשטין מניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין כד יקרבון למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא בלחודוי כך הוא עתיקא קדישא (הוא) בוצינא עלאה סתימא דכל סתימין. ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטן דמתגליין וטמירן. ואינון אקרון שמא קדישא ובגין כך כלא חד ומה דאמרי חברנא בספרי קדמאי דאינון דרגין דאתבריאו ועתיקא קדישא אתגלי בהו בכל חד וחד משום דאינון תקונין דעתיקא קדישא. לאו השתא עידנא להני מלין דהא אמינא לון באדרא קדישא. וחמינא מה דלא ידענא הכי ועד השתא אסתים בלבאי מלה. והשתא אנא בלחודאי אסהידנא קמי מלכא קדישא וכל הני זכאי קשוט דאתו למשמע מלין אלין:**

גולגלתא דרישא חוורא לאו ביה שירותא וסיומא קולטרא דקטפוי אתפשט ואתנהיר ומניה ירתון צדיקייא ד' מאה עלמין דכסיפין לעלמא דאתי מהאי קולטרא דקטפא דהיא גולגלתא חוורא נטיף טלא כל יומא להההוא זעיר אנפין לאתר דאתקרי שמים וביה זמינין מיתייא לאחייא לזמנא דאתי דכתיב ויתן לך האלקים מטל השמים. ואתמלייא רישיה ומההוא זעיר אפין נטיף לחקל תפוחין וכל חקל תפוחין נהירין מההוא טלא. האי עתיקא קדישא טמיר וגניז. וחכמתא עלאה סתימאה בההוא גולגלתא משתכח ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודוי בגין דאיהו רישא לכל רישא. חכמתא עלאה דאיהי רישא בי' סתים ואקרי מוחא עלאה. מוחא סתימא. מוחא דשכיך ושקיט. ולית דידע ליה בר איהו. תלת רישין אתגלפן דא לגו מן דא. ודא לעילא מן דא. רישא חדא חכמתא סתימאה דאתכסייא ולאו מתפתחא וחכמתא דא סתימאה רישא לכל רישיה

לימוד אדרא זוטא

דשאר חכמות. רישא עלאה עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא רישא דלאו רישא ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא דלא אתדבק בחכמתא ולא בסוכלתנו ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך. והחיות רצוא ושוב. ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין דביה תלייא אין. וכל אינון שערי. וכל אינון נימין ממוחא סתימאה נפקין (תליין) וכלהו שעיעין (ספרים אחרים: יתבין) בשקולא. ולא אתחזי קדלא כלא הוא. בגין דהאי עתיקא קדישא בחד הוי. כלא בחידו ולא שניא מרחמי לעלמין בתלת עשר מכילן דרחמין אשתכח. בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע. והוא עתיקא כליל לון ושליט על כלא. חד ארחא דנהיר בפלגותא דשערי דנפקי ממוחא הוא ארחא דנהירין ביה צדיקייא לעלמא דאתי דכתיב וארח צדיקים כאור נוגה וגו'. ועל דא כתיב אז תתענג על יי'. ומהאי ארחא מתנהרין כל שאר ארחין דתליין בזעיר אנפין. האי עתיקא סבא דסבין. כתרא עלאה לעילא דמתעטרין ביה כל עטרין וכתרין. מתנהרין כל בוצינין מניה ומתלהטין (ומתנהרן) והוא הוא בוצינא עלאה טמירא דלא אתידע. (וכל שאר בוצינין מניה מתלהטן ומתנהרן). האי עתיקא אשתכח בתלת רישין וכלילן בחד רישא. והוא (נוסח אחר: והוא) רישא עלאה לעילא לעילא. ובגין דעתיקא קדישא אתרשים בתלת אוף הכי כל שאר בוצינין דנהרין מניה כלילן בתלת. עוד עתיקא אתרשים בתרין. כללא דעתיקא בתרין. הוא כתרא עלאה דכל עלאין רישא דכל רישי. וההוא דהוי לעילא מן דא דלא אתידע. כך כל שאר בוצינין סתימין בתרין. עוד עתיקא קדישא אתרשים ואסתים בחד והוא חד וכלא הוא חד כך כל שאר בוצינין מתקדשין מתקשרין ומתהדרין בחד ואינון חד. מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא רצון אקרי דהא רישא עלאה דא סתים לעילא דלא אתידע פשיט חד טורנא בסימא יאה דאתכליל. במצחא ובגין דאיהו (נוסח אחר: דההוא) רעיא דכל רעוין אתתקן במצחא ואתגלייא בבוסיטא (ספרים אחרים: אתגליף בפסיטא) האי מצחא אקרי רצון. וכד רצון דא אתגלייא. רעוא דרעוין אשתכח בכלהו עלמין וכל צלותין דלתתא מתקבלין ומתנהרין אנפוי דזעיר אנפין. וכלא ברחמי אשתכח וכל דינין אתטמרן ואתכפיין בשבתא בשעתא דצלותא דמנחה דהוא עידן דכל דינין מתערין אתגלייא האי מצחא ואתכפיין כל דינין ואשתכחו רחמין בכלהו עלמין. ובגין כך אשתכח שבת בלא דינא לא לעילא ולא לתתא ואפילו אשא דגיהנם אשתקע (ספרים אחרים: אשתכך) באתריה ונייחין חייביא. ועל דא אתוסף נשמתא דחדו בשבתא ובעי בר נש למחדי בתלת סעודתי דשבתא דהא כל מהימנותא וכל כללא דמהימנותא ביה אשתכח. ובעי בר נש לסדרא פתורא ולמיכל תלת סעודתי דמהימנותא ולמחדי בהו. אמר רבי שמעון אסהדנא עלי לכל אלין דהכא דהא מן יומאי לא בטילנא אלין ג' סעודתי ובגיניהון לא אצטריכנא לתעניתא בשבתא ואפילו ביומי אחריני לא אצטריכנא כ"ש בשבתא דמאן דזכי בהו זכי למהימנותא שלימתא. חד סעודתא דמטרוניתא וחד סעודתא דמלכא קדישא וחד סעודתא דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ובההוא עלמא יזכי בהו לאלין. האי רצון כד אתגלייא כל דינין אתכפיין משולשליהון תקונא דעתיקא קדישא אתתקן בתקונא חד כללא דכל תקונין והיא חכמה עלאה סתימאה כללא דכל שאר והאי אקרי עדן עלאה סתימא והוא מוחא דעתיקא קדישא והאי מוחא אתפשט לכל עיבר מניה אתפשט עדן אחרא ומהאי עדן אתגלף וההוא רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע כד פשיט חד טורנא (ספרים אחרים: גוונא) דהוה מתתקן לאתנהרא בטש בהאי מוחא (נוסח אחר: מצחא) ואתגלף ואתנהיר בכמה נהירין ואפיק וארשים כבוסיטא דא בהאי מצחא

לימוד אדרא זוטא

ואתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא ואקרי חסד עלאה ודא איהו נוצר חסד ובהאי רצון כד אתגלייא מסתכלין מארי דדינא ומתכפיין. עינוי דרישא דעתיקא קדישא תרין בחד שקילן דאשגחין תדירא. ולא נאים דכתיב לא ינום ולא יישן שומר ישראל קדישא בגין כך לא אית ליה גבינין על עינא ולא כסותא. ההוא מוחא אתגליף ונהיר בתלת חוורין דעילא (נוסח אחר: דעינא). בחוורא חדא מסתחיין עינין דזעיר אנפין דכתיב רוחצות בחלב דהוא (נוסח אחר: בההוא) חוורא קדמאה ושאר חוורין אסתחיין ונהרין לשאר בוצינין. מוחא אקרי נביעא דברכתא נביעא דכל ברכאן מניה אשתכחו. ובגין דהאי מוחא להיט בג' חוורין דעינא. בעינא תלא ביה ברכתא דכתיב טוב עין הוא יבורך דהא במוחא תליין חוורו דעינא. האי עינא כד אשגח בזעיר אנפין (עלמין). (ספרים אחרים: אתנהרן אנפין כלהו בחדו) אנהרן כלהו בחדו. עינא דא הוא כלא ימינא לית ביה שמאלא. עייניו דתתא ימינא ושמאלא תרי בתרי גוונין. בצניעותא דספרא אוליפנא דהא י' עלאה י' תתאה. ה' עלאה ה' תתאה. ו' עלאה ו' תתאה. כל אלין עלאין בעתיקא תליין. תתאין בזעיר אנפין אינון. לאו תליין אלא אינון ממש. ובעתיקא קדישא תליין. דהא שמא דעתיקא אתכסייא מכלא ולא אשתכח אבל אלין אתוון דתליין בעתיקא בגין דיתקיימון אינון דלתתא. דאי לאו הכי לא יתקיימון. ובגין כך שמא קדישא סתים וגלייא ההוא דסתים לקבליה דעתיקא קדישא סתימא דכלא. וההוא (אתגלייא בגיניה דתלייא) (ספרים אחרים: דאתגלי בגיני דההוא (דאתגלייא) דתלייא) בזעיר אפין ובגין כך כל ברכאן בעיין סתים וגלייא אלין אתוון סתימן דתליין (בעתיקא קדישא תליין אמאי תליין י' לקיימא י' דלתתא) (ספרים אחרים: ודאי בגולגלתא במצחא בעייניו תליא י' (ספרים אחרים: אמאי) אמא תלייא לקיימא לי' דלתתא. חוטמא בהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא דביה נשיב רוחא דחיי לזעיר אפין. ובהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא תלייא ה' לקיימא ה' אחרא דלתתא. ודא רוחא נפיק ממוחא סתימאה ואקרי רוחא דחיי ובהאי רוחא זמינין למנדע חכמתא בזמנא דמלכא משיחא. דכתיב ונחה עליו רוח. אסוותא. בחוטמא דזעיר אנפין (כמה דאוקימנא) כתיב עלה עשן באפו וגו'. והכא כתיב ותהלתי אחטם לך. ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אוקים ה' בפומא והכא לא מתקיימא הכיולא אצטרפא (ספרים אחרים: אצטריכנא) אע"ג דבחד סלקא אלא בה' דינא תליא ודינא בחוטמא תליא דכתיב עלה עשן באפו. ואית ימא הא כתיב ואש מפיו תאכל. עקרא דרוגזא בחוטמא תליא דכתיב תליא כל תקונין דעתיקא קדישא במוחא שקיא וסתים מתתקנן וכל תקונין דזעיר אנפין בחכמה תתאה מתתקנן דכתיב כלם בחכמה עשית וה' כללא דכלא ודאי. מה בין ה' לה' ה' דהכא דינא אתער מנה ודהכא רחמי גו רחמי. בדיקנא דעתיקא קדישא תליא כל יקירו דכלא. מזלא דכלא אקרי. מהאי דיקנא מזלא יקירותא (נוסח אחר: מהאי מזלא יקירא) דכל יקירין מזלי עלאי ותתאי כלהומשגיחין להההוא מזלא. בהאי מזלא תלייא חיי דכלא מזוני דכלא. בהאי מזלא תליין שמיא וארעא. גשמין דרעוא. בהאי מזלא אשגחותא דכלא. בהאי מזלא תליין כל חיילין עלאין ותתאין תלת עשר נביעין דמשחא דרבותא טבא תליין בדיקנא דמזלא יקירא דא וכלהו נפקין לזעיר אנפין לא תימא כלהו אלא תשעה מנייהו משתכחן בז"א לאכפייא דינין (וכד) האי מזלא תלייא בשקולא עד טבורא כל קדושי קדושין דקדושא ביה תליין. בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה ההוא רישא דכל רישין דלא אתידע ולא אשתמודע ולא ידעין עלאין ותתאין. בגין כך כלא בהאי מזלא תלייא בדיקנא דא ג' רישין

לימוד אדרא זוטא

דאמינא מתפשטן וכלהו מתחברן בהאי מזלא ומשתכחין ביה. ובגין כך כל יקירו דיקירותא בהאי מזלא ותליין ביה. לקיימא אתוון אחרנין. דאלמלי לא סליק אלין אתוון בעתיקא לא קיימין אלין אחרנין ובגין כך אמר משה כד אצטריך יי׳ יי׳ תרי זימנא ופסיק טעמא בגווייהו דהא במזלא תלייא כלא. מהאי מזלא מתכספי עלאי ותתאי ומתכפיין קמיה. זכא החולקיה מאן דזכי להאי. האי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין לא אדכר ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין לא אדכר בר רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והאי (נוסח אחר: דכל סתימין (ספרים אחרים: בגין דאיהו) רישא עלאין עלאין לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא לקיימא כלא והוא) טמיר וסתים וגניז מכלא תקונוי אתתקן בההוא מוחא סתימאה דכלא דאתפשט ואתתקן כלא ונפיק חסד עלאה ותתאה וחסד עלאה אתפשט ואתקן ואתכליל כלא במוחא סתימאה דא. כד אתתקן חוורא דא בנהירו דא בטש מאן דבטש בהאי מוחא ואתנהיר ותלייא ממזלא יקירא מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לתלתין ותרין שבילין כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא אתנהירו ג׳ רישין עלאין תרין רישין וחד דכליל לון. ובמזלא תליין ואתכלילן ביה. מכאן שארי לאתגלייא יקירו דדיקנא דאיהו מזלא סתימאה. ואינון מתתקנן כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה הכי כלא בתלת רישין. וכד אתנהרן תליין כלהו דא בדא בתלת רישין תרין מתרין סטרין וחד דכליל לון. ואי תימא מאן עתיקא קדישא. ת״ח לעילא לעילא אית דלא אתידע ולא אשתמודע ולא אתרשים והוא כליל כלא ותרין רישין ביה כלילן (ספרים אחרים: תליין) וכדין כלא (חדא) הכי אתתקן וההוא לאו במניינא ולא בכללא ולא בחושבן אלא ברעותא דלבא על דא אתמר אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני אתר דשירותא אשתכח מעתיקא קדישא דאתנהיר ממזלא הוא נהירו דחכמתא דאתפשט לתלתין ותרין עיבר ונפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה. ומה דעתיקא קדישא נהיר בקדמיתא (ספרים אחרים: בחכמתא) דא היא. ושירותא ממה דאתגלייא (הוי) ואתעביד לתלת רישין. ורישא חדא כליל לון. ואלין תלת מתפשטן לזעיר אנפין. ומאלין נהרין כלא. אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גנתא. ועייל (נוסח אחר: ועיילן) ברישא דזעיר אנפין ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא ואשקיכלאינון נטיעאן הדא הוא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו׳. תו אתגליף האי חכמתא ואתמשך ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד מוחא אחרא. (ההוא אחרא) ההוא נהירו דאתמשכא מניה אלין תרין משיכן אתגליפו מתחברן בחד רישא דעמיקא דבירא דכתיב בדעתו תהומות נבקעו ועייל ברישא דזעיר אנפין ואתעביד מוחא אחרא ומתמן אתמשיך ועייל לגו גופא ומלייא כל אינון אדרין ואכסדרין דגופא הדא הוא דכתיב ובדעת חדרים ימלאו. ואלין נהרין מנהירו דההוא מוחא עלאה סתימאה דנהיר במזלא (עתיקא קדישא) וכלא דא בדא תליין. ואתקשר דא בדא ודא בדא עד דישתמודע דכלא חד וכולא הוא עתיקא ולא אתפרש מניה כלום. אלין תלת נהורין נהרין לתלת אחרנין דאקרון אבהן ואלין נהרין לבנין וכלא נהיר מאתר חד כד אתגלייא האי עתיקא רעווא דרעוון כלא נהיר וכלא אשתכח בחדו שלימתא. האי חכמתא אקרי עדן. והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימאה דכל סתימין ומהאי עדן אקרי שירותא דבעתיקא לא אקרי ולא הוי שירותא וסיומא ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא לא אקרי אתה. בגין דאתכסייא ולא אתגלייא ואקרי הוא. ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה ואקרי אב דכתיב כי אתה אבינו. באגדתא דבי רב ייבא סבא כללא דכלא זעיר אנפין אקרי אתה עתיקא קדישא דאתכסייא אקרי הוא ושפיר

לימוד אדרא זוטא

והשתא קרינן באתר דא דשירותא אשתכח אתה אע"ג דאתכסייא. מניה הוי שירותא ואקרי אב. והוא אב לאבהן. והאי אב נפיק מעתיקא קדישא דכתיב והחכמה מאין תמצא ובגין כך לא אשתמודע. ת"ח כתיב (שם) אלקים הבין דרכה. דרכה ממש. אבל והוא ידע את מקומה מקומה ממש. וכ"ש דרכה. (ספרים אחרים: מקומה ממש ולא דרכה. מקומה ממש וכ"ש דרכה) וכ"ש ההוא חכמה דסתימא ביה בעתיקא קדישא. האי חכמה שירותא דכלא מניה מתפשטן תלתין ותרין שבילין. (שבילין ולא ארחין) ואורייתא בהו אתכלילת בעשרין ותרין אתוו ועשר אמירן. האי חכמה אב לאבהן ובהאי חכמה שירותא וסיומא אשתכח ובגין כך חכמה עלאה חכמה תתאה. כד אתפשט חכמה אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי (ספרים אחרים: כד מתפשטא חכמות אתקרי אב לאבהן כלא לא אשתכלל אלא בהאי) דכתיב כלם בחכמה עשית. זקף רבי שמעון ידוי וחדי אמר ודאי עידן הוא לגלאה וכלא אצטריך בשעתא דא. תאנא בשעתא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין בעא לאתקנא כלא אתקין כעין דכר ונוקבא באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא (ספרים אחרים: כעין דכר) דדכר ונוקבא והאי חכמה כללא דכלא כד נפקא ואתנהיר מעתיקא קדישא לא אתנהיר אלא בדכר ונוקבא. דהאי חכמה אתפשט ואפיק מיניה בינה ואשתכח דכר ונוקבא הוא. חכמה אב בינה אם. חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו דכר ונוקבא. ובגינייהו כלא אתקיים בדכר ונוקבא דאלמלא האי לא מתקיימין שירותא דא אב לכלא אב לכלהו אבהן אתחברו דא בדא ונהירו דא בדא. (חכמה אב. בינה אם. דכתיב כי אם לבינה תקרא) כד אתחברו אולידו ואתפשטת מהימנותא. באגדתא דבי רב ייבא סבא הכי תאני מהו בינה אלא כד אתחבר דא בדא יו"ד בה"א אתעברת ואפיקת בן ואולידת ובגין כך בינה אקרי. בן ידו"ד שלימותא דכלא. אשתכחו תרווייהו דמתחברן ובן בגווייהו כללא דכלא בתקונייהו אשתכח שלימותא (נוסח אחר: בן ידו"ד תרווייהו דמתחברן ובן בגווייהו. בתקונייהו אשתכח שלימותא דכלא כללא) דכלא אב ואם בן ובת. מלין אלין לא אתייהבו לגלאה בר לקדישי עליונין דעאלו ונפקו וידעין ארחוי דקב"ה דלא סטאן בהו לימינא ולשמאלא דכתיב כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו' זכאה חולקיה דמאן דזכי למנדע אורחוי ולא סטי ולא יטעי בהו דמלין אלין סתימין אינון וקדישי עליונין נהירין בהו כמאן דנהיר מנהירו דבוצינא. לא אתמסרו מלין אלין אלא למאן דעאל ונפיק. דמאן דלא עאל ונפק טב ליה דלא אברי דהא גליא קמי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין דמלין אלין נהרין בלבאי באשלמותא דרחימותא ודחילו דקב"ה. ואלין בני דהכא ידענא בהו דהא עאלו ונפקו ואתנהירן באלין מלין ולא בכלהו והשתא אתנהירו בשלימותא כמה דאצטריך. זכאה חולקי עמהון בההוא עלמא. אמר רבי שמעון כל מה דאמינא דעתיקא קדישא וכל מה דאמינא דזעיר אנפין כלא חד. כלא הוא חד מילה . לא תלייא ביה פירודא בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. ת"ח שירותא דא דאקרי אב אתכליל ביו"ד דתלייא ממזלא קדישא ובגין כך יו"ד כליל אתוון אחרנין י' סתימא דכל אתוון אחרן. י' רישא וסיפא דכלא וההוא נהר דנגיד ונפיק אקרי עלמא דאתי דאתי תדיר ולא פסיק. והאי הוא עדונא דצדיקיא לזכאה להאי עלמא דאתי דאשקי תדיר לגנתא ולא פסיק. עליה כתיב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. וההוא עלמא דאתי אברי ביו"ד הדא הוא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן י' כליל תרין אתוון ו"ד. באגדתא דבי רב ייבא סבא תנינן אמאי ו"ד כלילן ביו"ד אלא נטיעה דגנתא (ספרים אחרים: ודאי) דא אקרי ו' אית גנתא אחרא דאיהי ד' ומהאי ו' אשתקייא ד' (דאיהי ארבעה) (ספרים אחרים:

לימוד אדרא זוטא

ראשים) והיינו רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן וגו'. מאן עדן דא חכמה עלאה ודא י' להשקוה את הגן דא הוא ו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דא הוא ד' וכלא כליל ביו"ד ובגין כך אקרי אב לכלא. אב לאבהן. שירותא דכלא (אקרי) ביתא דכלא דכתיב בחכמה יבנה בית (מהאי יו"ד שירותא וסיומא דכלא) וכתיב כלם בחכמה עשית באתריה לא אתגלייא ולא אתידע מדאתחבר באימא אתרמיז באימא. ובגין כך אימא כללא דכלא בה אתידע ובה אתרמיז. שירותא וסיומא דכלא (חכמה אקרי) דבה סתים כלא. כללא דכלא שמא קדישא עד השתא רמיזנא ולא אמינא כל אלין יומין. והאידנא מתגלפין סטרין י' כליל בהאי חכמה. ה' דא אימא וקרינן בינה,,, אלין תרין בנין דמתעטרן מאימא. והא תנינן דבינה אתכליל מכלא. יו"ד דמתחברא באימא ומפקין ב"ן. והיינו בינה א"ב וא"ם דאינון ידו"ד בן בגווייהו. השתא אית לאסתכלא בינה ואקרי תבונה אמאי אקרי תבונה ולא בינה אלא תבונה אקרי בשעתא דינקא לתרין בגין ב"ן וב"ת דאינון ו"ה ההיא שעתא אקרי תבונה. דכלא כליל באלין אתוון ב"ן וב"ת אינון ו"ה. וכלא חד כללא. והיינו תבונה. בספרא דרב המנונא סבא אמר דשלמה מלכא תקונא קדמאה דגלי ואמר הנך יפה רעיתי מהאי הוא ותקונא תניינא אקרי כלה דאיהי נוקבא דלתתא ואינון דאמרי דתרווייהו להאי נוקבא דלתתא אינון. לאו הכי. דה"א קדמאה לא אקרי כלה. וה"א בתראה אקרי כלה לזמנין ידיעין (לזמנין סגיאין) דהא זמנין סגיאין אינון דדכורא לא אתחבר עמה ואסתלק מינה בההוא זמנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. בשעתא דאתדכאת נוקבא ודכורא בעי לאתחברא עמה כדין אקרי כל"ה. ככל"ה ממש אתייא (אבל) האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין בחד נפקין בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא ולא אסתלק דא מן דא. ובגין כך כתיב ונהר יצא מעדן. יוצא תדיר ולא אפסיק הדא הוא דכתיב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובגין כך כתיב רעית ברעותא דאחוה שריין. באחדותא שלימותא אבל הכא אקרי כלה. דכד אתא דכורא לאתחברא עמה היא כלה ככלה איהי אתייא ממש. ובגין כך תרי תרי תקונין דנוקבי פריש שלמה. תקונא דקדמיתא סתימא בגין דאיהי סתימא ותקונא תניינא פריש יתיר ולא סתים כולי האי ולבתר תליא כל שבחא בההיא דלעילא דכתיב שיר ו) אחת היא לאמה ברח היא ליולדתה ובגין דאיהי א ימא מתעטרא בעמרא דכלה ורעותא דיו"ד לא אפסיק מנה לעלמין אתיהיב ברשותה כל חירו דעבדין. כל חירו דכלא כל חירו דחייביא לדכאה לכלא. דכתיב כי ביום הזה יכפר עליכם וכתיב וקדשתם את שנת החמשים שנה יובל היא מאי יובל כמד"א ועל יובל ישלח שרשיו. משום ההוא נהר דאתי ונגיד ונפיק ואתי תדיר ולא פסיק. כתיב כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך. כיון דאמר כי אם לבינה תקרא אמאי לתבונה אלא כלא כמה דאמינא. הי מנייהו עלאה. בינה עלאה מתבונה בינה אב ואם ובן. ידו"ד אב ואם. ובן בגווייהו. תבונה כלא כללא דבנין בן ובת ו"ה. ולא אשתכח אב ואם אלא באימא. דאימא ודאי (ספרים אחרים: אלא בבינה. ובתבונה ודאי אימא) רביעא עלייהו ולא אתגלייא. אשתכח דכללא דתרין בנין אקרי תבונה. וכללא דאב ואם ובן אקרי בינה. וכד בעי לאכללא כלא. בהאי אתכליל והאי אב ואם ובן אקרון חכמה בינה ודעת. בגין דהאי בן נטיל סימנין דאבויי ואמיה אקרי דעת דהוא סהדותא דתרווייהו. והאי בן אקרי בוכרא דכתיב בני בכורי ישראל. ובגין דאקרי בוכרא נטיל תרין חולקין. וכד אתרבי בעטרוי נטיל תלת חולקין. ובין כך ובין כך תרין חולקין ותלת חולקין כלא חד מלה. והאי והאי הכי (ספרים אחרים: חד) הוי ירותא דאבוי ואמיה ירית מאי ירותא דא אחסנתא דאבוי ואימיה ותרין עטרין דהוו גניזין

לימוד אדרא זוטא

בגווייהו ואחסינו לבן דא. מסטרא דאבוי הוה גניז בגוויה חד עטרא דאקרי חסד. ומסטרא דאימא חד עטרא דאקרי גבורה. וכלהו מתעטרין ברישיה ואחיד לון וכד נהרין אלין אב ואם עליה כלהו אקרון תפילין דרישא וכלא נטיל בן דא וירית כלא ואתפשט בכל גופא. והאי בן יהיב לברתא. וברתא מניה אתזן ועכ"פ מכאן ברא ירית ולא ברתא ברא ירית לאבוי ולאמיה ולא ברתא. ומניה אתזן ברתא כמה דכתיב ומזון לכלא ביה. (ואי תימא כל האי והאי אקרון צדיק וצדק בחד אינון וחד כלא) הני אב ואם כלילן ומתחברן דא בדא. ואב טמיר יתיר. וכלא אחיד מעתיקא קדישא ותליא ממזלא קדישא יקירו דכל יקירין. ואלין אב ואם מתקנין ביתא כמה דאמינא דכתיב בחכמה יבנה בית ובתבונה יתכונן ובדעת חדרים ימלאו כל הון יקר ונעים. וכתיב כי נעים כי תשמרם בבטנך. (הני כללא דכלא כמה דאמינא ותליין ממזלא קדישא יקירא). ארבי שמעון באדרא לא גלינא כלא. וכל הני מלין טמירין בלבאי הוו עד השתא ובעינא לאטמרא לון לעלמא דאתי משום דתמן שאלתא שאיל לנא כמה דכתיב והיה אמונת עתך חוסן ישועות חכמת ודעת וגו'. וחכמה בעיין מיני והשתא רעותא דקב"ה בהאי. הא בלא כסופא איעול קמי פלטרוי. כתיב כי אל דעות יי' דעות ודאי. הוא הדעת. בדעת כל פלטרי אתמליין דכתיב ובדעת חדרים ימלאו. (ובגין כך) דעת אחרא לא אתגליא דהא טמירא אזיל בגוויה ואתכליל ביה דעת נהיר במוחין ואתפשט במוחא כלא (במוחא בגופא כלא כי אל דעות יי') בספרא דאגדתא תנינן כי אל דעות יי' אל תקרי דעות אלא עדות דהוא סהדותא דכלא סהדותא דתרין חולקין כמא דאת אמר ויקם עדות ביעקב. ואע"ג דהאי מלה אוקמוה בספרא דצניעותא בגוונא אחרא התם באתריה שלים הכא כלא שפיר וכלא הוי כד אסתים מלה האי אב ואם כלהו בהו כלילן כלא בהו סתימן ואינוסְ תימן במזלא קדישא עתיקא דכל עתיקין. ביה סתימן. ביה כלילן. כלא היא כלא הוי. בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין כל מלין דאדרא יאות וכלהו מלין קדישין מלין דלא סטאן לימינא ולשמאלא כלהו מלין דסתימין ואתגליין לאינון דעאלו ונפקו וכלא הכי הוא. ועד השתא הוו מתכסיין אלין מלין דדחילנא לגלאה והשתא אתגליין. וגלי קמי (מלכא) עתיקא קדישא דה אלא ליקרא דילי ודבית אבא עבידנא אלא בגין דלא איעול בכסופא קמי פלטרוי עבידנא. ועוד הא חמינא. דקב"ה וכל הני זכאי קשוט דהכא משתכחן כלהו מסתכמין על ידי. דהא חמינא דכלהו חדאן בהאי הילולא דילי וכלהו זמינין בההוא עלמא בהילולא דילי זכאה חולקי. אמר רבי אבא כד סיים מלה דא בוצינא קדישא בוצינא עלאה ארים ידוי ובכה וחייך בעא לגלאה מלה חדא אמר במלה דא אצטערנא כל יומאי והשתא לא יהבין לי רשותא אתתקף ויתיב ורחיש בשפוותיה וסגיד תלת זמנין ולא הוה יכיל בר נש לאסתכלא באתריה כ"ש בי'. אמר פומא פומא דזכית לכל האילא אנגיבו מבועך. מבועך נפיק ולא פסק עלך קרינן ונהר יוצא מעדן וכתיב וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. האידנא אסהדנא עלי. דכל יומין דקאימנא תאיבנא למחמי יומא דא (נוסח אחר: רעותא לגלאה רזא דא) ולא סליק ברעותי נוסח אחר: בידי) בר האידנא דהא בעטרא דא מתעטר האי יומא. והשתא בעינא לגלאה מלין קמיה דקב"ה דהא כלהו מתעטרין ברישי. והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא דהא כל יומא דא ברשותי קיימא והשתא שרינא לגלאה מלין בגין דלא איעול בכסופא לעלמא דאתי. והא שרינא אימא כתיב צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך. מאן חכימא יסתכל בהאי למחמי אורחוי (ספרים אחרים: דינוי) דקדישא עלאה דינין דקשוט דינין דמתעטרין בכתרי עלאין. דהא חמינא דכלהו בוצינין

לימוד אדרא זוטא

נהרין מבוצינא עלאה טמירא דכל טמירין כלהו דרגין לאתנהרא (נוסח אחר: וכלהו אינון דרגין לאנהרא) ובההוא נהורא דבכל דרגא ודרגא אתגלייא מה דאתגלייא וכלהו נהורין אחידן נהורא דא בנהורא דא ונהורא דא בנהורא דא ונהרין דא בדא ולא מתפרשן דא מן דא. נהורא דכל בוצינא ובוצינא דאקרון תקוני מלכא כתרי מלכא. כל חד וחד נהיר ואחיד בההוא נהורא דלגו לגו ולא מתפרש לבר. ובגין כך כלא בחד דרגא אסתלק וכלא בחד מלה אתעטר ולא מתפרש דא מן דא איהו ושמיה חד הוא נהורא דאתגלייא אקרי לבושא דמלכא נהורא דלגו לגו (בההוא נהורא הוא מה) נהורא סתים וביה שריא ההוא דלא אתפרש ולא אתגלייא וכלהו בוציני וכלהו נהורין נהרין מעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין בוצינא עלאה. וכד מסתכלן כלהו נהורין דאתפשטן. לא אשתכח בר בוצינא עלאה דאטמר ולא אתגלייא. באינון לבושין דיקר לבושי קשוט תקוני קשוט בוציני קשוט אשתכחו תרין בוצינין תקונא דכורסייא דמלכא ואקרון צדק ומשפט ואינון שירותא ושלימותא בכל מהימנותא ובהני מתעטרין כל דינין דלעילא ותתא וכלא סתים במשפט. וצדק מהאי משפט אתזן. ולזמנין קרינן לה ומלכי צדק מלך שלם כד מתערין דינין ממשפט כלהו רחמי כלהו בשלימו. דהאי מבסם להאי צדק ודינין מתתקנין וכלהו נחתין לעלמא בשלימו ברחמי. וכדין (אקרי) שעתא דמתחברן דכר ונוקבא וכל עלמין כלהו ברחמי ובחדוותא וכד אסגיאו חובי עלמא ואסתאבת מקדשא ודכורא אתרחק מן נוקבא וחויא תקיפא שריא לאתערא. ווי לעלמא דמתזן בההוא זמנא מהאי צדק. כמה חבילי טריקין מתערין בעלמא כמה זכאין מסתלקין מעלמא וכל כך למה בגין דאתרחק דכורא מן נוקבא ומשפט לא קרב בצדק דא. ועל האי כתיב ויש נספה בלא משפט דמשפט אתרחק מהאי צדק ולא אתבסמא וצדק ינקא מאתר אחרא. ועל דא אמר שלמה מלכא את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובד בצדקו וגו' הבל דא (בספרים אחרים: ל"ג הבל דא) הבל חדא מהבלים דלעילא דאקרון אפי מלכא ודא איהו מלכותא קדישא דכד היא מתערא בדינוי כתיב יש צדיק אובד בצדקו. מ"ט משום דמשפט אתרחק מצדק ובגין כך אקרי ויש נספה בלא משפט. ת"ח כד אשתכח זכאה עלאה בעלמא רחימא דקב"ה אפי' כד אתער צדק בלחודוי יכיל עלמא לאשתזבא בגיניה. וקודשא בריך הוא בעי ביקריה ולא מסתפי מן דינא וכד ההוא זכאה לא קיימא בקיומיה מסתפי אפילו ממשפט ולא יכיל למיקם ביה. כ"ש בצדק. דוד מלכא בקדמיתא אמר בחנני יי' ונסני דהא אנא לא מסתפינא מכל דינין אפילו מהאי צדק וכ"ש דאחידנא ביה מה כתיב אני בצדק אחזה פניך בצדק ודאי. לא מסתפינא למיקם בדינוי. בתר דחב אפילו ממשפט מסתפי דכתיב ואל תבא במשפט את עבדך. ת"ח כד מתבסמא האי צדק ממשפט כדין אקרי צדקה ועלמא מתבסמא בחסד ואתמליא מניה דכתיב אוהב צדקה ומשפט חסד יי' מלאה הארץ. אסהדנא עלי דכל יומאי הוינא מצטער על עלמא דלא יערע בדינוי דצדק ולא יוקיד עלמא בשלהובוי כמה דכתיב אכלה ומחתה פיה. מכאן ולהלאה כפום כל חד כפום בירא עמקא והא בדרא דא אית ביה זכאין. וזעירין אינון דיקומון לאגגא על עלמא ועל אענא מארבעה זיוין. (ספרים אחרים: על עלמא ועלנא בעיין) ע"כ אחידן מלי דא בדא ומתפרשן מלין דסתימין בעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין והיך אחידן אלין באלין מכאן ולהלאה מלין דזעיר אנפין אינון דלא אתגליין באדרא. אינון דהוו סתימין בלבאי. ותמן לא אתקנו (עד כאן סתימין מלין) השתא אתתקנו ואתגליין וכלהו מלין סתימין ובירין כלהו. זכאה חולקי ואינון דירתו ירותא דא דכתיב אשרי העם שככה לו וגו' האי דאוקימנא אב ואם בעתיקא אחידן בתיקוני הכי הוא. דהא ממוחא סתימאה

לימוד אדרא זוטא

דכל סתימין תליין (נוסח אחר: נפקין) ומתאחדן ביה (ואע"ג דעתיקא קדישא אתתקן בלחודוי) וכד יסתכלון (בכל) מלי. כלא הוא עתיקא בלחודוי הוא הוי והוא יהא. וכל הני תקונין ביה אחידן ביה סתימן לא מתפרשן מניה. מוחא סתימאה לא אתגליא ולא תליא ביה) א"ב וא"ם מהאי מוחא נפקו אתכלילו במזלא וביה תליין וביה אחידן. זעיר אנפין בעתיקא קדישא תלייא ואחיד. והא אוקימנא מלי באדרא זכאה חולקיה דמאן דעאל ונפיק וינדע אורחין דלא יסטי לימינא ולשמאלא. ומאן דלא עאל ונפק טב ליה דלא אברי. וכתיב כי ישרים דרכי יי'. אמר רבי שמעון מסתכל חוינא כל יומא בהאי קרא דכתיב ביי' תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו והאידנא אתקיים קרא כלא. ביי' תתהלל נפשי ודאי דהא נשמתי ביה אחידא ביה להטא ביה אתדבקת ואשתדלת ובאשתדלותא דא תסתלק לאתרהא. ישמעו ענוים וישמחו כל הני צדיקייא וכל בני מתיבתא קדישא וזכאין דאתיין השתא עם קודשא בריך הוא כלהו שמעין מלי וחדאן בגין כך (שם) גדלו ליי' אתי ונרוממה שמו יחדיו. פתח ואמר כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום הדא הוא דכתיב כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו נועדו באן אתר בארץ אדום באתר דדינין מתאחדין תמן. עברו יחדיו דכתיב וימת וימלוך תחתיו. המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו דלא אתקיימו באתרייהו בגין דתקונין דמלכא לא אתקנו וקרתא קדישא ושורוי לא אזדמנו. הדא הוא דכתיב כאשר שמענו כן ראינו וגו' דהא כלהו לא אתקיימו והיא אתקיימת השתא בסטרא דדכורא דשריא עמה. הדא הוא דכתיב וימלוך תחתיו הדר ושם עירו פעו ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זהב. מי זהב ודאי כמה דאוקימנא באדרא (והא) בספרא דאגדתא דרב המנונא סבא אתמר וימלוך תחתיו הדר. הדר ודאי כמא דאת אמר פרי עץ הדר ושם אשתו מהיטבאל כמא דאת אמר כפות תמרים וכתיב צדיק כתמר יפרח דאיהי דכר ונוקבא האי אתקריאת בת מטרד בת מההוא אתר דטרדין כלא לאתדבקא ואקרי אב וכתיב לא ידע אנוש ערכא ולא תמצא בארץ החיים ד"א בת מאימא דמסטרהא מתאחדין דינין דטרדין לכלא בת מי זהב דינקא בתרין אנפין דנהירו בתרין גוונין. בחסד ובדינא. עד לא אברי עלמא לא הוו משגיחין אנפין באנפין. ובגין כך עלמין קדמאי אתחרבו ועלמין קדמאי בלא תקונא אתעבידו. וההוא דלא הוה בתקונא אקרי זיקין נצוצין כהאי אומנא מרצפא (ספרים אחרים: מרזפתא) כד אכתש במנא דפרזלא אפיק זיקין לכל עיבר ואינון זיקין דנפקין נפקין להיטין ונהירין ודעכין לאלתר. ואלין אקרון עלמין קדמאי. ובגין כך אתחרבו ולא אתקיימו עד דאתתקן עתיקא קדישא ונפיק אומנא (ד"א מאנא) לאומנותיה. ועל האי תנינא במתניתא דילן דניצוצא אפיק זיקין בזיקין (נוסח אחר: דבוצינא אפיק זיקין ניצוצין) לתלת מאה ועשרין עיבר ואינון זיקין עלמין קדמאי אקרון ומיתו לאלתר. לבתר נפיק אומנא (ספרים אחרים: מאנא) לאומנותיה ואתתקן בדכר ונוקבא והני זיקין דאתדעכו ומיתו השתא אתקיים כלא. מבוצינא דקרדינותא ופק ניצוצא פטישא תקיפא דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי ומתערבי (ד"א ומתדכי) באוירא דכיא ואתבסמו דא בדא כד אתחבר אב"א ואימ"א וההוא אב הוא מרוחא דנגיז בעתיק יומין ביה אתגניז האי אוירא ואכליל לניצוצא דנפק מבוצינא דקרדינותא דגניז במעוי דאימא. וכד אתחברו תרווייהו ואתכלילו דא בדא. נפיק גוגלתא חד תקיפא ואתפשט בסטרוי דא בסטרא דא ודא בסטרא דא. כמה דעתיקא קדישא תלת רישין אשתכחו בחד. כך כלא אזדמן בתלת רישין כמה דאמינא.. בהאי גולגלתא דז"א נטיף טלא מרישא חוורא (ואחיד ליה) וההוא טלא אתחזי בתרי גווני. ומניה מתזן חקלא דתפוחין קדישין. ומהאי טלא דגולגלתא דא טחנין מנא

לימוד אדרא זוטא

לצדיקייא לעלמא דאתי וביה זמינין מתייא לאחייא. ולא אזדמן מנא דנפל מהאי טלא בר ההוא זמנא בזמנא דאזלו ישראל במדברא וזן להו עתיקא דכלא מהאי אתר. מה דלא אשתכח לבתר הדא הוא דכתיב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. כמא דאת אמר ויתן לך האלקים מטל השמים וגו' האי בההוא זמנא. לזמנא אחרא תנינן קשים מזונותיו של אדם קמי קב"ה והא במזלא תלייא בזמנא ודאי. וע"כ בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלייא מלחא אלא במזלא תלייא מלתא וכלא תליין בהאי מזלא כמה דאוקימנא. תשעה אלפין רבוא עלמין נטלין וסמכין על האי גולגלתא והאי אוירא דכיא אתכליל בכלא כיון דהוא כליל מכלא וכלא אתכליל ביה אתפשטו אנפוי לתרין סטרין בתרי נהורין כלילן מכלא. וכד אסתכלו אנפוי באנפין דעתיקא קדישא כלא ארך אפים אקרי. מאי ארך אפים (אריך אפים מבעי ליה). אלא הכי תנינן בגיזד אריך אפיה לחייביא אבל ארך אפים אסוותא דאנפין דהא לא אשתכח אסוותא בעלמא אלא בזמנא דאשגחין אנפין באנפין:

בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין ואי תימא תלת. ארבע אינון כמה דאמינא. אחסנתיה דאבוי ואמיה ותרין גניזין דלהון דמתעטרן כלהו ברישיה ואינון תפלין דרישא לבתר מתחברן בסטרוי ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא. נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא.ואלין מתחברן בתרי מוחי. ומוחא תליתאה כליל לון ואחיד (נוסח אחר: ואינון תפלין דרישא ואלין מתחברן בתרי מוחי ומוחא תליתאה כליל לון ועאלין בתלת חללי דגולגלתא לבתר נפקין כל חד בסטרוי ומתפשטין בכל גופא והאי מוחא תליתאה אחיד) בהאי סטרא ובהאי סטרא ומתפשט בכל גופא ואתעביד מניה תרי גווני כלילן כחדא ומהאי נהיר אנפוי ואסהיד באבא ואימא גווני דאנפוי. והוא אקרי דעת בדעת (ספרים אחרים: בדא) כתיב כי אל דעות ה' וגו' בגין דאיהו בתרי גווני לו נתכנו עלילות. אבל לעתיקא קדישא סתימאה לא נתכנו. מ"ט נתכנו להאי בגין דירית תרין חולקי וכתיב עם חסיד תתחסד וגו'. והא בקשוט אוקימו חברייא דכתיב ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא ויגד הא אוקמוה דכלא רזא דחכמתא. וכי בן רבקה הוא. בן רבקה ולא כתיב בן יצחק רמז וכלא רמיזא בחכמתא ועל האי אקרי שלים בכלא וביה אתחזי מהימנותא ובגין כך כתיב ויגד יעקב ולא כתיב ויאמר. הני גווני כמה דנהרין בעטרא דרישא ועאלין בחללי דגולגלתא. הכי מתפשטין בכל גופא וגופא אתאחיד בהו. לעתיקא קדישא סתימא לא נתכנו ולא ייאן ליה דהא כלא בחד אשתכח חידו לכלא חיים לכלא לא תליא ביה דינא אבל בהאי לו נתכנו עלילות ודאי. בגולגלתא דרישא תליין כל אינון רבוון ואלפין מקוצי דשערין דאינון אוכמין. ומסתבכין דא בדא אחידן דא בדא דאחידן בנהירו עלאה דמעטר ברישיה מאבא וממוחא דאתנהיר מאבא. לבתר נפקין נימין על נימין מנהירו דמתעטר ברישיה מאימא ומשאר מוחי. וכלהו אחידן ומסתבכי באינון שערי דאחידן מאבא בגין דאינון מתערבין דא בדא ומסתבכין דא בדא וכלהו מוחי אחידן בגולגולתא עלאה. וכלהו משיכן אתמשכן מתלת חללי דמוחא אחידן במוחי מתערבן דא בדא בדכיא במסאבא. בכל אינון טעמין ורזין סתימין ומתגליין. ובגין כך כלהו מוחי רמיזי באנכי יי' אלקיך וכו' כמה דנהרין בעטרא דרישא ועאלין בחללי דגולגלתא. כל אינון קוצין אוכמין חפיין ותליין לסטרא דאודנין. והא אוקימנא דבגין כך כתיב הטה יי' אזנך ושמע. מכאן אוקימנא מאן דבעי דירכין מלכא אודניה לקבליה יסלסל ברישיה דמלכא ויפנה שערי מעל אודנוי וישמע ליה מלכא בכל מה דבעי. בפלגותא דשערי מתאחדא חד אורחא בארחא דעתיק יומין ומתפרשן מניה כל אורחוי דפקודי אורייתא (ואתמנן עלייהו) כל מאריהון דיבבא ויללא תליין בכל קוצא וקוצא

לימוד אדרא זוטא

ואינון מפרשין רשתא לחייביא דלא ידעין אינון ארחין הדא הוא דכתיב דרך רשעים כאפלה וכל אלין תליין בקוצין תקיפין ובגין כך כלהו תקיפין ואוקימנא באינון שעיען אתאחדן מאריהון דמתקלא (ספרים אחרים: דרחימותא) דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת וכל כך בגין דמשכין ממוחין סתימין דרהיטי דמוחא ובגין כך משתכחי כל חד כפום אורחוי מחד מוחא באינון קוצין שעיען אתמשכן מאריהון דמתקלא דכתיב כל ארחות יי' חסד ואמת. ממוחא תניינא באינון קוצין תקיפין אתמשכן ותליין מאריהון דיבבא ויללי דכתיב בהו דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו מאי קא מיירי. אלא לא ידעו כלומר לא ידעין ולא בעאן למנדע במה יכשלו אל תקרי במה אלא באימא יכשלו באינון דמתאחדין בסטר דאימא מאי סטרא דאימא. גבורה תקיפא מינה מתאחדן מאריהון דיבבא ויללא. ממוחא תליתאה באינון קוצין דאינון באמצעיתא אתמשכן ותליין מאריהון דמידין (דמארין) ואקרון אפין נהירין ולא נהירין. ובהני כתיב פלס מעגל רגלך וכלא אשתכח באינון קוצין ושערי דרישא. מצחא דגולגלתא מצחא לאתפקדא (ספרים אחרים: לאתעקרא) חייביא על עובדיהון. וכד האי מצחא אתגלייא. מתערין מאריהון דדינין לאינון דלא מתכספין בעובדיהון האי מצחא סומקא כוורדא ובשעתא דאתגלייא מצחא דעתיקא בהאי מצחא אתהדרת חוורא כתלגא. וההיא שעתא עד רצון אקרי לכלא. בספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא אמר צח זכי מצח מצחא דעתיקא ואי לאו אשדי ח' בין תרין אתוון כמא דאת אמר ומחץ פאתי מואב ואוקימנא דאקרי נצח באתוון רצופין. וכמה נצחים הוו. ואע"ג דנצח אחרא (באתרא) בנצח אחרא אסתלק ואית נצחים אחרנין דמתפשטין בכל גופא. ובגין דשבתא בשעתא דצלותא דמנחה בגין דלא יתער דינין גליא עתיקא קדישא מצחא דיליה. וכל דינין אתכפיין ואשתככו ולא אתעבידו. בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין לכל אינון דחציפין בעובדיהון כמה דכתיב ואמר איכה ידע אל ויש דעה בעליון והא עשרין אינון ד' למה לקבליהון דד' מיתות בית דינא לתתא דתליין מלעילא. ואשתארו עשרין. ובגין כך לא מענישין בי דינא עלאה עד דישלים (נוסח אחר: עשרין) וסלקא לכ' שנין לקבליהון דכ' בתי דינא במתניתא סתימאה דילן תנינן לקבליהון דכ"ד ספרים דאתכלילן באורייתא:

עייניו דרישא אינון עייניו דלא מסתמרין מנייהו חייביא עייניו דניימין ולא ניימין ובגין כך אקרו עיניו כיונים מאי יונים כמא דאת אמר ולא תונו איש את עמיתו. ועל דא כתיב ויאמרו לא יראה ידו"ד וגו' וכתיב (שם) הנוטע אזן הלא ישמע וגו'. תקונא דעל עינא שערי דמתשערן בשעורא שלים מאינון שערין תליין אלף וז' מאה מארי דאשגחותא לאגחא קרבא. וכדי קיימי כלהו משולשליהון ומתפקחין עייניו. כסותא דעל עייניו גבינין מתאחדן בהו. ואלף רבוון מארי תריסין אתאחדן בהו ואינון אקרון כסותא דעייניו. וכל אינון דאקרון עיני יי' לא פקחין ולא אתערון בר בזמנא דאלין כסותי דגבינין מתפרשן אינון תתאי מעלאי. ובשעתא דאתפרשן גבינין תתאי מעלאי ויהבין אתר לאשגחא מתפקחין עייניו ואתחזי כמאן דאתער משינתיה. אסתחרו עייניו וחמא לעינא פקיחא ואסתחן בחוורא דיליה וכד אסתחיין אתכפיין מאריהון דדינין לישראל ובגין כך כתיב עורה למה תישן יי' הקיצה וגו':

ארבע גוונין אתחזיין באינון עייניו. מאינון נהירין ד' בתי דתפילין דנהרין ברהיטי מוחא ז' דאקרון עיני ה' ואשגחותא נפקי מגוון אוכמא דעינא כמה דאוקימנא באדרא דכתיב על אבן אחת שבעה עינים. ואינון גוונין מתלהטין בסטרייהו מסומקא נפקין אוחרנין מארי דאשגחותא לדינא. ואינון אקרון עיני יי' משוטטות בכל הארץ. משוטטות ולא

לימוד אדרא זוטא

משוטטים בגין דכלהו דינא. מירוקא נקין אוחרנין דקיימין לגלאה עובדין בין טב ובין ביש דכתיב כי עיניו על דרכי איש. ואלין אקרון עיני יי׳ משוטטים. משוטטים ולא משוטטות בגין דאינון לתרין סטרין לטב לביש. מחוורא נפקין כל אינון רחמי כל אינון טבאן דמשתכחי בעלמא לאוטבא להו לישראל. וכדין אסתחיין (נוסח אחר: אסתחרן) כל אינון תלת גווני לרחמא עלייהו אלין גווני מתערבין דא בדא ואתדבקן דא בדא. כל חד אוזיף לחבריה מגווני דיליה בר מחוורא דכלהו כלילן ביה כד אצטריך והוא חפי על כלא. כל גווני דלתתא לא יכלין כל בני עלמא לאסחרא לון חוורא לאוכמא לסומקא ולירוקא. והכא באשגחותא חד כלהו אתאחדן ואסתחיין בחוורא. גבינוי לא משתככין בר כד בעיין גווני דחוורא לאשגחא בגין דגבינין יהבין אתר לאשגחא לכלהו גווני. ואי אינון לא יהבין אתר לא יכלין לאשגחא ולאסתכלא. גבינין לא קיימין ולא משתככין שעתא חדא שלימותא אלא פקחין וסתמין. סתמין ופקחין משום עינא פקיחא דקאי עלייהו ועל דא כתיב והחיות רצוא ושוב והא אוקימנא כתיב עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן וכתיב תמיד עיני יי׳ אלקיך בה מרשית השנה וגו׳ דהא ירושלם בעיא כן דכתיב צדק ילין בה ובגין כך ירושלם ולא ציון דכתיב ציון במשפט תפדה וגו׳ דכלא רחמי. עיניך כתיב עינא דעתיקא קדישא סתימא דכלא השתא עיני יי׳ אלקיך בה לטב ולביש כמה דאתחזי (לסומקא ולירוקא והכא באשגחותא חדא כלהו אסתחרן ואסתחיין בחוורא גבינוי לא משתכחי כד בעיין גווני לאשגחא) בגין כך לא אתקיימו בקיומא תדיר והתם עיניך תראינה ירושלם כלא לטב כלא ברחמי דכתיב וברחמים גדולים אקבצך תמיד עיני יי׳ אלקיך בה מרשית השנה מרשית חסר א׳ כתיב ולא ראשית באלף מאן היא ה״א דלתתא ולעילא כתיב השליך משמים ארץ תפארת ישראל מאי טעמא השליך משמים ארץ משום דכתיב אלביש שמים קדרות ועיינין בקדרותא בגוונא אוכמא אתחפו. מרשית השנה מאן אתר מסתכלין בירושלם אלין עיני יי׳ חזר ופירש מרשית השנה דהוא דינא בלא אלף ודינא אתאחד בסטרהא אע״ג דלאו הוא דינא ממש. ועד אחרית שנה אחרית שנה ודאי דינא אשתכח דהא כתיב צדק ילין בה דהיא אחרית השנה. ת״ח א׳ בלחודוי אקרי ראשון דכר באלף סתים וגניז מה דלא אתידע. כד אתחבר האי אלף באתר אחרא אקרי ראשית ואי תימא דאתחברא. לא. אלא אתגליא ביה ונהיר ליה וכדין אקרי ראשית ואפילו בהאי ראשית לא אשגח בירושלם דאלמלא הות בהאי אתקיימת תדירא אבל מרשית כתיב. ולעלמא דאתי כתיב ראשון לציון הנה הנם וגו׳. חוטמא דזעיר אנפין תקונא דפרצופא. כל פרצופא ביה אשתמודע. חוטמא דא לא כחוטמא דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. דחוטמא דעתיקא חיים דחיים (לכלא) דהא מתרין נוקבין נפקין רוחין דחיין לכלא. בהאי זעיר אנפין כתיב עלה עשן באפו וגו׳. בהאי תננא כל גווני (נוסח אחר: תרי גווני) אחידן ביה בכל גוונא וגוונא אחידן כמה מאריהון דדינא קשיא. דאחידן בההוא תננא (ובגין כך) ולא מתבסמין כלהו אלא בתננא דמדבחא דלתתא. ועל דא כתיב ורח יי׳ את ריח הניחח מהו הניחח אתבסמותא דמארי דינא נחת רוח. וירח יי׳ את ריח הניחח את ריח הקרבן לא כתיב אלא את ריח הניחח. דכלהו גבוראן דאחידן בחוטמא וכל דאתאחדן בהו כלהו מתבסמן. וכמה גבוראן מתאחדן כחדא דכתיב מי ימלל גבורות יי׳ ישמיע כל תהלתו. והאי חוטמא מחד נוקבא נפק אשא דאכלא כל שאר אשין מחד נוקבא תננא והאי והאי אשתכח באשא ותננא דמדבחא ואתגלייא האי עתיקא קדישא ואשתכך כלא. היינו דאתמר ותהלתי אחטם לך חוטמא דעתיקא קדישא אריך ומתפשט ואקרי ארך אפים והאי חוטמא זעיר. וכד תננא שרי נפיק בבהילו.

לימוד אדרא זוטא

ואתעביד דינא. ומאן מעכב להאי. חוטמא דעתיקא. וכלא כמה דאמינא באדרא ואתערו חברייא. ובספרא דרב המנונא סבא אוקים הני תרי נוקבי. מחד תננא ואשא. ומחד נייחא ורוחא טבא. דאית ביה ימינא ושמאלא וכתיב (ספרים אחרים: דכתיב) וריח לו כלבנון. ובנוקבא כתיב וריח אפך כתפוחים. ומה בנוקבא הכי כל שכן ביה. ושפיר קאמר. ומה דאמר וירח יי' את ריח הניחח הניחח בתרי סטרי חד נייחא דאתגלייא עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין דהאי הוא נייחא ואתבסמותא לכלא וחד אתבסמותא דלתתא בההוא תננא ואשא דמדבחא ובגיזך איהו מתרין סטרין כתיב ניחח וכלא בזעיר אנפין אתמר. תרי אודנין למשמע טב וביש ותרווייהו סלקין לחד דכתיב הטה יי' אזנך ושמע אודנא לגו בגו דיליה תלייא ברשימין עקימין בגין דיתעכב קלא לאעלא במוחא ויבחין ביהמוחא ולא בבהילו דכל מלה דהוי בבהילו לא הוה בחכמתא שלימתא מאודנין אלין תליין כל מאריהון דגדפין דנטלין קלא מעלמא וכלהו הכי אקרון אזני יי' דכתיב בהו כי עוף השמים יוליך את הקול וגו' כי עוף השמים יוליך את הקול האי קרא קשיא. השתא מאי קול איכא הכא. דהא רישא דקרא כתיב גם במדעך מלך אל תקלל במדעך כתיב ובחדרי משכבך וגו'. מאי טעמא כי עוף השמים יוליך את הקול והא ליכא הכא קלא אלא ודאי כל מה דחשיב בר נש וכל מה דיסתכל בלבוי לא עביד מלה עד דאפיק ליה בשפוותיה והוא לא אתכוון ביה וההיא מלה דאפיק מתבקעא באוירא ואזלא וסלקא וטסא בעלמא ואתעביד מניה קלא וההוא קלא נטלין ליה מארי דגדפין וסלקין ליה למלכא ועייל באודנוי הדא הוא דכתיב וישמע יי' אל קול דבריכם וישמע יי' ויחר אפו. ובגין כך כל צלותא ובעותא דבעי בר נש מקמי קב"ה בעי לאפקא מלין בשפוותיה דאי לא אפיק לון לאו צלותיה צלותא ולאו בעותיה בעותא. וכיון דמלין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וטסין ואתעבידו קלא ונטיל לון מאן דנטיל ואחיד לון לאתרבי (נוסח אחר: לכתרא) קדישא ברישא דמלכא. מתלת חללי דמוחי נטיף נטיפא לאודנין וההוא אקרי נחל כרית כמא דאת אמר נחל כרית כלומר כרותא דאודנין. וקלא עייל בההוא עקימא ואשתאב בההוא נהרא דההוא נטיפא. וכדין אתעכב תמן ואתבחין בין טב לביש הדא הוא דכתיב כי אזן מלין תבחן. ומ"ט אזן מלין תבחן. משום דאתעכב קלא בההוא נהרא דנטיפא בעקימותא דאודנין ולא עייל בבהילו. ובגין כך אתבחין בין טב לביש (שם) וחיך יטעם לאכול. מ"ט חיך יטעם לאכול בגין דיתעכב תמן ולא עייל בבהילו בגופא ועל דא יטעם ויתבחן בין מתיקא למרירו. בהאי נוקבא דאודנין תליין נוקבין אוחרנין. נוקבא דעיינין. נוקבא דפומא. נוקבא דחוטמא. מההוא קלא דעייל בנוקבא דאודנין אי אצטריך עייל לנוקבי דעיינין ונבעין דמעין. מההוא קלא אי אצטריך. עייל לנוקבא דחוטמא דפרדשקא ומפקי תננא ואשא מההוא קלא הדא הוא דכתיב וישמע יי' ויחר אפו ותבער בם אש יי' ואי אצטריך עייל ההוא קלא לנוקבא דפומא ומליל וגזר מלין (נוסח אחר: גזרין) מההוא קלא. כלא מההוא קלא דאודנין. עייל בכל גופא ואתרגיש מניה כלא. (ספרים אחרים: כמה תלייא) תלייא בהאי אודנא. זכאה מאן דנטיר מלוי על דא כתיב נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה האי אודנא קרי ביה שמיעה. ובשמיעה אתכללילן אינון מוחי. חכמה אתכליל ביה דכתיב ונתת לעבדך לב שומע. בינה כמה דאת אמר דבר כי שומע עבדך כי שומעים אנחנו (ובהני תליין כלא) דעת כמא דאת אמר שמע בני וקח אמרי ומצותי תצפון אתך. הא כלא תליין באודנין בהאי אודנא תליין צלותין ובעותיןופקיחא דעיינין חדא הוא דכתיב הטה יי' אזנך ושמע פקח עיניך וראה. הא כלא ביה תלייא. בהאי אודנא תליין רזין עלאין דלא נפקין לבר. בגין כך היא עקימא לגו. ורזא

לימוד אדרא זוטא

דרזין סתימין ביה. ווי להההוא מגלה רזין. ובגין דהאי אודנא כניש רזין ועקימותא דלגו נטיל לון לא גלי רזין לאינון דעקימין בארחייהו אלא לאינון דלא עקימין. הדא הוא דכתיב סוד יי׳ ליראיו ובריתו להודיעם דנטלי ארחוי ונטילי מלין. ואינון דעקימין בארחייהו נטלי מלין ועיילין לון בבהילו ולית בהו אתר לאתעכבא וכל נוקבין אחרנין מתפתחין ביה עד דנפקין מלין בנוקבא דפומא ואלין אקרו חייבי דרא שנואי דקב״ה. במתניתא דילן תנן. כאילו קטיל גבורין וכאלו פלח לע״ז וכלא בחד קרא דכתיב לא תלך רכיל בעמך לא תעמוד על דם רעיך אני יי׳ מאן דעבר על האי רישא דקרא כאילו עבר על כלא. זכאה חולקיהון דצדיקייא דעלייהו כתיב ונאמן רוח מכסה דבר. נאמן רוח ודאי דהא רוחא דלהון מאתר עלאה קדישא אשתליף ובגין כך נאמן רוח אקרון וסימן דא אוקימנא ההוא דמגלה רזין בידוע דנשמתיה לאו איהו מגופא דמלכא קדישא ובגין כך לית ביה רזא ולא מאתר דרזא הוא וכד תיפוק נשמתיה לא אתדבקא בגופא דמלכא דהא לא אתריה הוא ווי להההוא בר נש ווי ליה ווי לנשמתיה זכאה חולקיהון דצדיקייא דמכסין רזין כל שכן רזין עלאין דקודשא בריך הוא. (רזין עלאין דמלכא קדישא) עלייהו כתיב ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ: אנפוי כתרין תקרובין דבוסמא (כלהו) סהדותא על מה דאמינא. דהא סהדותא בה ותליא. ובכלא תליא סהדותא. אבל הני תקרובי דבוסמא חוורא וסומקא סהדותא לאבא ואימא. סהדותא לאחסנא דירית ואחיד לון. והא במתניתא דילן אוקימנא כמה פרסיבין חוורא לסומקא. ואתכלילן ביה כחדא בסטרא דחורא. כד אתנהיר מנהירו דחוורא דעתיקא. חפייא ההוא חוורא על סומקא. וכלהו בנהירו אשתכח. וכדין כתיב יאיר יי׳ פניו אליך וכד חייבין סגיאין תליין דינין בעלמא אשתכחת סגירותא בכלא (ספרים אחרים: בעלמא) וסומקא אתפשט באנפין וחפא כל (נוסח אחר: על) חוורא. וכדין כלא אשתכח בדינא. וכדין כתיב פני יי׳ בעושי רע (בגדי קנאה כתיב בגדי נקם) וכלא בהאי תלייא. ובגין דא סהדותא הוא בכלא כמה וכמה מארי תריסין מחפאן להני גווני מצפאן להני גווני כד נהירין גווני כל עלמין כלהו בחדו. בזמנא דנהיר חוורא כלא אתחזו בההוא גוונא. וכד אתחזי בסומקא כלא הכי אתחזו בההוא גוונא. באלין תקרובין דבוסמא. שארי דיקנא לאתחזאה מרישא דאודנין. ונחית וסליק בתקרובא דבוסמא: שערין אוכמין דדיקנא בתקונא יאה שפיר. כגיבר תקיף שפיר משחא דרבות דדיקנא עלאה דעתיקא בהאי דיקנא דזעיר אנפין אתחזי ונהיר. שפירו דהאי דיקנא. בט׳ תקונין אשתכח. וכד משחא דרבות דתלת עשר נביעין דדיקנא דעתיקא קדישא נהיר בהאי דיקנא אשתכחו כ״ב תקונין. וכדין מתברכין כלהו. וישראל סבא מתברכא בהאי. וסימן כך יברך ישראל. כל תקונין דדיקנא דא אוקימנא באדרא קדישא דכלהו מתיקונין דעתיקא קדישא אתקנו. והכא בעינא לגלאה מה דלא אתגלי תמן בגין למיעל בלא כסופא. (הא כל תקונין דדיקנא אוקימנא דכלהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא אוקימנא באדרא קדישא) שיתא אינון ט׳ אקרון תקונא קדמאה נפק ההוא ניצוצא בוצינא דקרדינותא ובטש בתחות שערא דרישא מתחות קוצין דעל אודנין ונחית מקמי פתחא דאודנין עד רישא דפומא הא תקונא דא מעתיקא קדישא לא אשתכח. אלא כד נגיד מזלא דעתיקא קדישא. ותלייא מניה ההוא מבועא דחכמתא. (חסר) כד אימא אתמשכא ואתכלילת באוירא דכיא. ההוא חוורא נקיט אימא. (חסר) וניצוצא עאלת ונפקת ואתאחד דא בדא ואתעביד חד תקונא. וכד אצטריך סלקא דא על דא ואתכסיא חד מקמי חדא. ובגין כך כלא אצטריך חד למעבד נוקמין וחד לרחמא ועל האי תאיב להאי דיקנא דוד מלכא כמה דאוקימנא. בהאי דיקנא ט׳ תקונין אשתכחו

לימוד אדרא זוטא

שיתא רבוון דתליין בהו ומתפשטין בכל גופא ואלין שיתא דתליין תליין בשערי דתחות תקרובא דבוסמין תלת מהאי סטרא ותלת מהאי סטרא. וביקירוא דדיקנא תליין תלת אחרנין. חד לעילא בשפוון ותרין באינון שערין דתליין עד טבורא. וכל הנישיתא ג׳ מכאן וג׳ מכאן אתמשכן ותליין כלהון באינון שערי דתליין ומתפשטין בכל גופא. ובגין דהני תלתא אינון ביקירו דדיקנא יתיר מכלהו כתיב בהו שמא קדישא. דכתיב מן המצר קראתי יה. יי׳ לי לא אירא. והא דאוקימנא באדרא מן המצר קראתי יה מאתר דשרי דיקנא לאתפשט דהוא אתר (ספרים אחרים: דחיק) רחיק מקמי אודנין שפיר הוא. ובספרא דאגדתא דבי רב ייבא סבא הכי אמר ואוקים דשירותא דדיקנא מחסד עלאה דכתיב לך יי׳ הגדולה והגבורה והתפארת וגו׳. וכלא הוא והכי שארי. ותשעה אתמשכן ותליין בדיקנא ומקמי אודנין הכי שארי. וקיומא לא מתקיימין אלא באתר אחרא כמה דאוקימנא. וכד אצטריך עלמא לרחמי אתגלייא מזלא קדישא וכל הני תקונין דבדיקנא יקירא דזעיר אנפין כלהו רחמי משתכחי. וכד אצטריך לדינא מתחזייא דינא וכדין עבדין נוקמין לשנאיהון דישראל לאינון דעקין להו כל יקירו דדיקנא באינון שערי דתליין אינהו משום דכלא בהאי תליין. כל הני שערי דדיקנא דזעיר אנפין כלהו קשישין תקיפין משום דכלהו אכפיין לדינין בשעתא דמזלא קדישא אתגלי וכד בעא לאגחא קרבא בהאי דיקנא אתחזי כגבר תקי מארי נצחן קרביא וכדין מריט מאן דמריט ואגליש מאן דאגליש הני תשעה תקונין אמרן משה זמנא תנייא בשעתא דאצטריך לאהדרא לון כלהו רחמי. דאע״ג דתליסר תקונין לא אמרן השתא בכוונא תלייא מלתא דהא לא ייעול בהני תקונין לאדכרא אלא במזלא אתכוון ואדכר ליה הדא הוא דכתיב ועתה יגדל נא כח יי׳ מאן כח יי׳ ההוא דאקרי מזלא קדישא סתימא דכל סתימין. דחילא דא ונהירו דא ממזלא תלי. וכיון דאמר משה דא ואדכר דא ואתכוון ביה אמר הני תשעה תקונין דתליין בזעיר אנפין. בגין דינהירו כלהו ולא ישתכח דינא. ועל דא כלא במזלא תלי האי דיקנא כד שראן שערי (ספרים אחרים: לאתערבא) לאתערא (נוסח אחר: לאתארכא) אתחזי כגיבר תקי כגיבר מארי נצח קרבין. בהאי דיקנא נגיד משח דרבות מעתיקא סתימאה כמא דאת אמר כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן אלין שערי לא חפיין על שפוון ושפוון כלהו סומקין כוורדא דכתיב שפתותיו שושנים שפוון מרחשן גבורה. מרחשן חכמתא. באינון שפוון תליין טב וביש חיי ומותא. מאלין שפוון תליין מאריהון דאתערותא. דכד מרחשין אלין שפוון מתעדין כלא למגזר (מארי) דינא בכל בתי דינין (דמדוריהון בהון. ובגין כך) דאקרון עירין דכתיב בגזרת עירין פתגמא ובמאמר וגו׳ מאי מאי עיר בספרא דאגדתא כמא דאת אמר ויהי ערך דמתערין דינין לאינון דלא אתרחימו לעילא בגין כך מתערין אלין דאינון מארי דבבו (ספרים אחרים: להו) (דכלהו) ועכ״ד בתרי גווני ברחמי ודינא ועל דא אקרון עיר וקדיש דינא ורחמי ובאלין שפוון אתחזי פומא כד אתפתח. רוחא דנפיק מן פומא ביה מתלבשין כמה אלף ורבבן וכד אתפשט מתלבשין ביה נביאן מהימני וכלהו פה יי׳ אקרון כד מלין נפקין מן פומא ומתרחשין בשפוון מתנהרין לכלהו תמני סרי אלפין עלמין עד דמתקטרין כלהו כחדא בתמניסר אורחין ושבילין דאשתמודען וכלא מחכאן לפומא דא (בדא) בלישן ממלל רברבן בקיטרא דטיהרא בעוטרא ועל דא כתיב חכו ממתקים ממתקים ודאי מאי חכו כמא דאת אמר וחיך יטעם לאכול. וכלו מחמדים אש ומים. אשא ומייא מתתקנן (ספרים אחרים: ומתדבקן ויאן) ויאן בצייורוי דהא גווני מתחברן כחדא. חכו באתוון רשימן דמתגלפן בעטרוי גלידין אחה״ע בגרון א׳ דטריד מלכין ומהעדא מלכין ומהקם מלכין ח׳

לימוד אדרא זוטא

דטריד ונחית וסליק ועטיר כביש באשא גליד ברוחא ה' ינוקא דאימא סטיר לנוקבא אתפשט לנוקבא רבא בתיאובתא דקרתא קדישא דמתקטרי אתרין דא בדא כמא דאת אמר הר המור גבעת הלבונה ע' טיהרא דטיפסא גליפא בשיפסא רהיטין דענפין מתאחדן לסטרוי לרוחין גליפין והא ברזי דאתוון דשלמה מלכא אתעטרו אלין אתוון ד' בד'. גיכ"ק בחיך כמא דאת אמר וחיך יטעם לאכול היאכל תפל מבלי מלח וגו' ומתוקים וגו'. מתוקים ודאי מעשה הצדקה שלום הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים וגו'. מתוקים ודאי דוד מלכא אמר גם עבדך נזהר בהם וגו'. אסהדנא עלי דכל יומא אזדהרנא בהו דלא לאטעאה בהו בר יומא חד דעטירנא עטרי מלכא במערתא דמרוניא וחמינא בוצינא דאשא מתלהטא אפותיא דמירונייא (נוסח אחר: דמערתא) ואזדעזענא מההוא יומא אזדהרנא בדעתאי בהו ולא שביקנא לון כל יומאי. זכא החולקיה מאן דאזדהר במתיקא דמלכא וטעים בהו כדחזי על דא כתיב טעמו וראו כי טוב יי' וגו'. וכתיב לכו לחמו בלחמי וגו' אתפשט דכורא בדעת ואתמליין אכסדרין ואדרין מרישא דגולגלתא שרי ואתפשט בכל גופא מחדוי ודרועוי ובכלא. מאחורוי אתדבק ניצוצא דבוצינא דקרדינותא ולהטא ואפיק גלגלתא חדא סתימא מכל סטרוי ונהירו (ספרים אחרים: ונחיתו) דתרי מוחי גליפן בה ואתדבקת בסטרוי דדכורא בגין כך אתקרי יונתי תמתי אל תקרי חמתי אלא תאומתי ודאי שערוי דנוקבא כלילן ביה גווני (ספרים אחרים: גווני בגו גווני) כדכתיב ודלת ראשך כארגמן אתקטר גבורה בחמש גבוראן ואתפשטת נוקבא בסטרהא ואתדקבת בסטרוי דדכורא. עד דאתפרשא מסטרוי. ואתיאת לאתחברא עמיה אפין באפין. וכד מתחברן מתחזיין חד גופא ממש. מהכא אוליפנא דכר בלחודוי אתחזי לג גופא וכלהו רחמי וכך נוקבא וכד מתחברן כחדא אתחזי כלא חד גופא ממש. והכי הוא. אוף הכא כד דכר אתחבר בנוקבא כלא הוא חד גופא ועלמין כלהו בחדו דהא כלהו מגופא שלים מתברכן. והיינו רזא על כן ברך יי' את יום השבת ויקדשהו דהא אשתכח כלא בחד גופא שלים דהא מטרוניתא אתדבקת במלכא ואשתכח גופא חד ועל כן ברכאן משתכחין בהאי יומא. ומהכא מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא אקרי פלג גופא. ולית ברכתא שריא במלה פגימא וחסירא אלא באתר שלים. במלה שלים ולא בפלגות מלה ופלגות מלה לא אתקיים לעלמין ולא אתברכן לעלמין. נוי דנוקבא כלא מנוי דדכורא הוא והא אוקימנא מלי ואשתמודען ביני חברייא. מהאי נוקבא מתאחדן כל אינון דלתתא. מנה ינקין ובה תבין והיא אתקריאת אם לכלהו. כמה דאחרא אם לגופא וכל גופא מנה (ספרים אחרים: לגנתא וכל גנתא מנה) ינקא. כך האי אם לכלהו אחרנין דלתתא כתיב אמור לחכמה אחותי את. אית חכמה ואית חכמה והאי נוקבא אתקרי חכמה זעירא לגבי אחרא ועל דא כתיב אחות לנו קטנה ושדים אין לה וגו'. דהא דא בגלותא אתמשך. אחות לנו קטנה ודאי קטנה אתחזי אבל רברבא היא וסגיאה היא דהא היא שלימו דנטיל מכלא כמה דכתיב (שם) אני חומה ושדי כמגדלות. ושדי דהא מליין אינו לינקא לכלא. כמגדלות דאינון נהרין רברבין דנפקו מאימא עלאה. תו אתפשט דכורא בימינא ושמאלא בירותא דאחסנא. וכד גווני אתחברו אקרי תפארת ואתתקן כל גופא ואתעביד אילנא רברבא ותקיף שפיר ויאה תחותוהי תטלל חיות ברא ובענפוהי ידורון עופי שמיא ומזון לכלא ביה דרועוי ימינא ושמאלא. בימינא חיים וחסד בשמאלא מיתה וגבורה. מעוי אתתקן בדעת ואתמליין כל אכסדרין ואדרין כמה דאמינא דכתיב ובדעת חדרים ימלאו. תו אתפשט גופא בתרין שוקין. ומתאחדן בינייהו תרין כוליין ותרין ביעי דדכורא דכל משחא ורבות וחילא (דדכורא) דכל גופא בהו אתכנש דכל

לימוד אדרא זוטא

חיילין דנפיק מנהון נפקין ושריין כלא בפום אמה. ובגין כך אקרון צבאות (ספרים אחרים: דכל גופא בהו אתכנש ושריין כלא בפום אמה ובגין כך אקרון צבאות דכל חיילין דנפיק מנהון נפקי) ואינון נצח והוד. תפארת ידו"ד. נצח והוד. צבאות. ובגין כך ידו"ד צבאות. אמה דדכורא סיומא (נוסח אחר: כסותא) דכל גופא ואקרי יסוד ודא הוא דרגא דמבסם לנוקבא וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא בהאי יסוד עייל לנוקבא לאתר דאקרי ציון דהתם הוא אתר כסותא דנוקבא כבית רחם לאתתא ובגין כך יי' צבאות אקרי יסוד כתיב כי בחר יי' בציון אוה למושב לו כד אתפרשת מטרוניתא. ואתחברת במלכא אנפין באנפין במעלי שבתא אתעביד כלא חד גופא וכדין יתיב קודשא בריך הוא בכורסייה ואקרי כלא שמא שלים שמא קדישא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. כל אלין מלין סליקנא עד יומא דא דאתעטר בהו לעלמא דאתי והשתא אתגליין הכא זכאה חולקי. האי מטרוניתא כד אתחברת עם מלכא כל עלמין מתברכאן ואשתכחו בחדוותא דכלא כמה דדכורא כליל בתלתא ושירותא בתלתא. כך כלא הכי וסיומא דכל גופא הכי ומטרוניתא לא מתברכא אלא בכללא דתלתא אלין דאינון נצח הוד יסוד ומתבסמא ומתברכא בכתר דאקרי קדש הקדשים דלתתא דכתיב כי שם צוה יי' את הברכה דהא תרין דרגין אינון לעילא ותתא. ובגין כך לית רשותא למיעל תמן בר כהנא רבא דאתי מן סטרא דחסד בגין דלא עייל להההוא אתר דלעילא אלא ההוא דאקרי חסד ועייל בקדש הקדשים ומתבסמת נוקבא ומתברכא האי קדש הקדשים בגו לגו אתר דאקרי ציון. ציון וירושלם תרין דרגין אינון חד רחמי וחד דינא ציון דכתיב "ציון במשפט תפדה". ירושלם דכתיב (שם) "צדק ילין בה" כמה דאוקימנא וכל תיאובתא דדכורא לגבי נוקבא הכא הוא וקרינן להו ברכה דמתמן נפקי ברכן לכלהו עלמין וכלהו מתברכן. האי אתר אקרי קדש וכל קדשים דדכורא עיילין תמן בההוא דרגא דאמינא וכלהו אתיין מרישא עלאה דגולגלתא דדכורא מסטרא דמוחי עלאי דשריין ביה ונגיד ההיא ברכה בכל שייפי גופא עד אינון דאקרון צבאות וכל ההוא נגידו דאתנגיד מכל גופא מתכנשי תמן ועל דא אקרון צבאות דכל צבאות דעלאין ותתאין תמן נפקין. וההוא נגידו בתר דאתכניש תמן שריין ליה בההוא יסוד קדישא כלא חוורא בגין כך אקרי חסד וההוא חסד עייל לקדש הקדשים דכתיב כי שם צוה יי' את הברכה חיים עד העולם.

אמר רבי אבא לא סיים בוצינא קדישא למימר חיים עד דאשתככו מלוי אמר רבי אבא, לא סיים הרשב"י לאמר "חיים" עד ששקטו דבריו **ואנא כתבנא ואני הייתי כותב סברנא למכתב טפי ולא שמענא** רציתי לכתוב עוד אולם לא שמעתי **ולא זקיפנא רישא דנהורא הוה סגי** ולא זקפתי את ראשי כי האור היה רב **ולא הוה יכילנא לאסתכלא** ולא יכולתי להסתכל **אדהכי אזדעזענא שמענא קלא דקארי ואמר "ארך ימים ושנות חיים וגו"**. בנתיים הזדעזתי, שמעתי קול אומר (משלי ג,2) "אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך" **שמענא קלא אחרא חיים שאל ממך** וגו'. שמעתי קול אחר אומר (תהילים פרק כא,5) "חַיִּים שָׁאַל מִמְּךָ נָתַתָּה לוֹ אֹרֶךְ יָמִים עוֹלָם וָעֶד" **כל ההוא יומא לא אפסיק אשא מן ביתא** כל אותו יום לא פסקה האש מהבית **ולא הוה מאן דמטי לגביה דלא יכילו דנהורא ואשא הוה בסוחרניה.** ולא היה מי שיכול להתקרב לבית מפני שלא יכלו מפאת האור והאש שהקיפו את הבית **כל ההוא יומא נפילנא על ארעא וגעינא.** כל אותו היום נפלתי על הארץ וגעיתי בבכי **בתר דאזיל אשא חמינא לבוצינא קדישא קדש הקדשים דאסתלק מן עלמא אתעטף שכיב על ימיניה**

לימוד אדרא זוטא

ואנפוי חייכין. לאחר שהאש נעלמה, ראיתי את הרשבי קודש הקודשים שהסתלק מן העולם, עטוף, ושוכב על צידו הימני ופניו מחייכים **קם רבי אלעזר בריה ונטיל ידוי ונשיק לון ואנא לחיכנא עפרא דתחות רגלוי** קם רבי אלעזר בנו, נטל ידיו ונישק אותם ואני לחכתי עפר שתחת רגליו **בעו חברייא למבכי ולא יכילו למללא שארו חברייא בבכיה ורבי אלעזר בריה נפיל תלת זמנין ולא יכיל למפתח פומיה.** רצו החברים לבכות ולא יכלו לדבר, פתחו החברים בבכי ורבי אלעזר בנו נפל שלוש פעמים ולא היה יכול לפתוח פיו **לבתר פתח ואמר אבא אבא. תלת הוו. חד אתחזרו. השתא תנוד חיותא צפראן טאסין משתקען בנוקבאן דימא רבא וחברייא כלהו שתיין דמא.** לאחר מיכן פתח ואמר "אבא אבא, שלושה היו (הכוונה לרבי פנחס בן יאיר סבו, רבי שמעון בר יוחאי אביו והוא, רבי אלעזר. נפטרו רבי פנחס בן יאיר והרשב"י ו) נותרתי אני לבד. עכשיו תנוד חית השדה ורגלי צפרי השמים ישקעו בים הגדול והחברים ישתו דם (כלומר הלימוד לא יהיה ברור) **קם רבי חייא על רגלוי ואמר עד השתא בוצינא קדישא מסתכל (ספרים אחרים: משתדל) עלן.** קם רבי חייא על רגליו ואמר, עד עכשיו הרשב"י השגיח בכבודנו **השתא לאו הוא עדן אלא לאשתדלא ביקריה.** עכשיו אין זה הזמן אלא להשתדל בכבודו **קם רבי אלעזר ורבי אבא. נטלו ליה בטיקרא דטיקלא מאן חמא (ספרים אחרים: ערעורא וערבוביא) ערבוביא דחברייא וכל ביתא הוה סליק ריחין סליקו ביה בפורייה ולא אשתמש ביה אלא רבי אלעזר ורבי אבא.** קמו רבי אלעזר ורבי אבא ונטלו את הרשב"י במיטה של חבלים כדי להעלותו על מטתו, מי ראה את בלבול הדעת של החברים, וכל הבית העלה ריחות טובים של גן עדן. העלו אותו במיטה ולא טיפלו בו אלא רבי אלעזר בנו ורבי אבא **אתו טריקין ומארי תריסין דכפר וטרדא בהו (ספרים אחרים: דצפרי וטרדיא והוו) בני מרוניא צווחין בקטירין דחשיבו דלא יתקבר תמן.** באו בעלי זרוע מכפר ציפורי ובני מירון צווחו כנגדם משום שחשבו שלא יקבר שם **בתר דנפק פורייא הוה סליק באוירא. ואשא הוה להיט קמיה** לאחר שיצאה המיטה היא עלתה לאויר ועמוד האש היה לוהט מלפניה **שמעו קלא עולו ואתו ואתכנשו להילולא דרבי שמעון יבא שלום ינוחו על משכבותם.** שמעו קול "קומו ובואו להילולא דרבי שמעון, (ישעיה נז,2) "יבוא שלום ינוחו על משכבותם" **כד עאל למערתא שמעו קלא במערתא זה האיש מרעיש הארץ מרגיז ממלכות** כאשר נכנס למערה שמעו קול במערה שאומר "זה האיש מרעיש הארץ מרגיז הממלכות" **כמה פטרין ברקיעא משתככין (ספרים אחרים: ולא משתכחין) ביומא דין בגינך דנא רשב"י דמאריה משתבח ביה בכל יומא.** כמה מקטרגים ברקיע שותקים ביום זה בזכותך. זה הוא רשב"י שאדונו משתבח בו בכל יום **זכאה חולקיה לעילא ותתא כמה גניזין עלאין מסתמרן ליה עליה אתמר ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין:** אשרי חלקו למעלה ולמטה. כמה אוצרות עליונים שמורים לו. עליו נאמר (דניאל יב,13) "ואתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין"

עד כאן האדרא קדישא זוטא:

לימוד משניות

התקין הרב חיד״א זללה״ה ללמוד בבית האבל משניות שסימנם נח״ת מת דהיינו: נ׳דרים ח׳לה ת׳מיד זבחי׳ם מנחו׳ת. וילמדו אותם בחבורה כל שבת במשך כל שנת האבל.

והנה לכם סדר הלימוד

תפלה קודם הלימוד

הנה אנחנו באים ללמוד ביום (הלילה) הזה בתורה, נביאים וכתובים, משנה, גמרא וזוהר לתקן את שרשן במקום עליון. ואנו מכונים לזכות נפש רוח ונשמה של:

לאיש יאמר

פלוני בן פלונית אשר נפטר לבית עולמו והיום יום פקודתו. ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות תורתך הקדושה תתמלא רחמים על נפשו, רוחו ונשמתו והיו נכונים. ברכם טהרם רחמי צדקתך תמיד גמלם (יכוין בטרצת"ג)

לאישה יאמר

פלונית בן פלונית אשר נפטרה לבית עולמה והיום יום פקודתה. ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שבזכות תורתך הקדושה תתמלא רחמים על נפשה, רוחה ונשמתה והיו נכונים. ברכם טהרם רחמי צדקתך תמיד גמלם

תורה

לימוד משניות

ירויון מדשן ביתך ונחל עדנך תשקם. ותשפיע בצחצחות לנפש רוח ונשמה שלו ויזכה להיות במחיצת הצדיקים	(יכוין בטרצת"ג) ירויון מדשן ביתך ונחל עדנך תשקם. ותשפיע בצחצחות לנפש רוח ונשמה שלה ותזכה להיות במחיצת הצדקניות

ואנו מכוונים בכל לימודנו לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו ורחימו, ליחד שם י"ה באותיות ו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל ולאקמא שכינתא מעפרא ולעילוי שכינת עוזנו. יהי חסדך יהוה עלינו שיהיה לימודנו נחת רוח לפני כסא כבודך ותעלה עלינו כאילו כיוננו בכל הכונות הראויות לכל לימוד כפי בחינתו. עזרנו אלהי ישענו על דב"ר כבו"ד שמ"ך ותזכנו לעבדך באמת כן יהי רצון אמן.

אם הלימוד ביום יקראו מהתורה פסוקים אלו:

תורה

פרשת בראשית
פרק א

(א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ:
(ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם
וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם: (ג) וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר: (ד) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת
הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ:
(ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה וַיְהִי
עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

לימוד משניות

(ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם: (ז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהִי כֵן: (ח) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:

(ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה וַיְהִי כֵן: (י) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: (יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: (יב) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: (יג) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

(יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלָּיְלָה וְהָיוּ לְאֹתֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים: (טו) וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: (טז) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: (טו) וְהָיוּ לִמְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ וַיְהִי כֵן: (טז) וַיַּעַשׂ

לימוד משניות

אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל
לְמֶמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאוֹר הַקָּטֹן לְמֶמְשֶׁלֶת
הַלַּיְלָה וְאֶת הַכּוֹכָבִים: (יז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ
הַשָּׁמָיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ: (יח) וְלִמְשֹׁל בַּיּוֹם
וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיַּרְא
אֱלֹהִים כִּי טוֹב: (יט) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

(כ) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף
יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמָיִם: (כא) וַיִּבְרָא
אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה
הָרֹמֶשֶׂת אֲשֶׁר שָׁרְצוּ הַמַּיִם לְמִינֵהֶם וְאֵת כָּל עוֹף
כָּנָף לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב: (כב) וַיְבָרֶךְ אֹתָם
אֱלֹהִים לֵאמֹר פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הַמַּיִם בַּיַּמִּים
וְהָעוֹף יֵרֶב בָּאָרֶץ: (כג) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
וַחֲמִישִׁי:

(כד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ
בְּהֵמָה וָרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ וַיְהִי כֵן: (כה) וַיַּעַשׂ
אֱלֹהִים אֶת חַיַּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ
וְאֵת כָּל רֶמֶשׂ הָאֲדָמָה לְמִינֵהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי
טוֹב: (כו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ
כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ בִדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה
וּבְכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הָרֶמֶשׂ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: (כז)
וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים

לימוד משניות

בָּרָא אֹתוֹ זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָא אֹתָם: (כז) וַיְבָרֶךְ אֹתָם
אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת
הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם
וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ: (כט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֹרֵעַ זֶרַע אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
כָל הָאָרֶץ וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פְרִי עֵץ זֹרֵעַ זָרַע
לָכֶם יִהְיֶה לְאָכְלָה: (ל) וּלְכָל חַיַּת הָאָרֶץ וּלְכָל עוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל רוֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה
אֶת כָּל יֶרֶק עֵשֶׂב לְאָכְלָה וַיְהִי כֵן: (לא) וַיַּרְא
אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד וַיְהִי
עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשִּׁשִּׁי:

(א) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם: (ב) וַיְכַל
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבֹּת
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה: (ג) וַיְבָרֶךְ
אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת
מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

פרשת נשא
חומש במדבר פרק ו

(כב) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כג) דַּבֵּר אֶל
אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרֲכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אָמוֹר לָהֶם: (כד) יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: (כה) יָאֵר
יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: (כו) יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ

תורה

לימוד משניות

וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם: (כז) וְשָׂמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲנִי אֲבָרֲכֵם:

פרשת בהעלותך
חומש במדבר פרק י
(לה) וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ׃ (לו) וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃

פרשת וזאת הברכה
חומש דברים פרק לג
(כו) אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן רֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֶזְרֶךָ וּבְגַאֲוָתוֹ שְׁחָקִים: (כז) מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֶדֶם וּמִתַּחַת זְרֹעֹת עוֹלָם וַיְגָרֶשׁ מִפָּנֶיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשְׁמֵד: (כח) וַיִּשְׁכֹּן יִשְׂרָאֵל בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב אֶל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טָל: (כט) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּיהוָה מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ וְיִכָּחֲשׁוּ אֹיְבֶיךָ לָךְ וְאַתָּה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִדְרֹךְ:

נביאים

ספר שמואל א פרק ב
(ו) יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל: (ז) יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף מְרוֹמֵם: (ח) מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב עִם נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה מְצֻקֵי אֶרֶץ וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל: (ט) רַגְלֵי חֲסִידָיו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ כִּי לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר אִישׁ: (י) יְהוָה יֵחַתּוּ

תורה

לימוד משניות

מְרִיבָיו עָלָיו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם יְהוָה יָדִין אַפְסֵי אָרֶץ
וְיִתֵּן עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃

לימוד משניות

ספר ישעיה פרק נח

(ז) הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא
בָּיִת כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם:
(ח) אָז יִבָּקַע כַּשַּׁחַר אוֹרֶךָ וַאֲרֻכָתְךָ מְהֵרָה תִצְמָח
וְהָלַךְ לְפָנֶיךָ צִדְקֶךָ כְּבוֹד יְהוָה יַאַסְפֶךָ: (ט) אָז
תִּקְרָא וַיהוָה יַעֲנֶה תְּשַׁוַּע וְיֹאמַר הִנֵּנִי אִם תָּסִיר
מִתּוֹכְךָ מוֹטָה שִׁלּוּחַ אֶצְבַּע וְדֹבֶר אָוֶן: (י) וְתָפֵק
לָרָעֵב נַפְשֶׁךָ וְנֶפֶשׁ נִעֲנָה תַּשְׂבִּיעַ וְזָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹרֶךָ
וַאֲפֵלָתְךָ כַּצָּהֳרָיִם: (יא) וְנָחֲךָ יְהוָה תָּמִיד וְהִשְׂבִּיעַ
בְּצַחְצָחוֹת נַפְשֶׁךָ וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָוֶה
וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו: (יב) וּבָנוּ מִמְּךָ
חָרְבוֹת עוֹלָם מוֹסְדֵי דוֹר וָדוֹר תְּקוֹמֵם וְקֹרָא לְךָ
גֹּדֵר פֶּרֶץ מְשׁוֹבֵב נְתִיבוֹת לָשָׁבֶת: (יג) אִם תָּשִׁיב
מִשַּׁבָּת רַגְלֶךָ עֲשׂוֹת חֲפָצֶיךָ בְּיוֹם קָדְשִׁי וְקָרָאתָ
לַשַּׁבָּת עֹנֶג לִקְדוֹשׁ יְהוָה מְכֻבָּד וְכִבַּדְתּוֹ מֵעֲשׂוֹת
דְּרָכֶיךָ מִמְּצוֹא חֶפְצְךָ וְדַבֵּר דָּבָר: (יד) אָז תִּתְעַנַּג
עַל יְהוָה וְהִרְכַּבְתִּיךָ עַל בָּמֳתֵי אָרֶץ וְהַאֲכַלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ כִּי פִי יְהוָה דִּבֵּר:

כתובים

ספר משלי פרק טז

(א) לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵיְהוָה מַעֲנֵה לָשׁוֹן: (ב) כָּל
דַּרְכֵי אִישׁ זַךְ בְּעֵינָיו וְתֹכֵן רוּחוֹת יְהוָה: (ג) גֹּל אֶל
יְהוָה מַעֲשֶׂיךָ וְיִכֹּנוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: (ד) כֹּל פָּעַל יְהוָה

לימוד משניות

לַמַּעֲנֵהוּ וְגַם רָשָׁע לְיוֹם רָעָה: (ה) תּוֹעֲבַת יְהוָה כָּל
גְּבַהּ לֵב יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה: (ו) בְּחֶסֶד וֶאֱמֶת יְכֻפַּר
עָוֹן וּבְיִרְאַת יְהוָה סוּר מֵרָע: (ז) בִּרְצוֹת יְהוָה דַּרְכֵי
אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִם אִתּוֹ: (ח) טוֹב מְעַט בְּצֶדֶק
מֵרֹב תְּבוּאוֹת בְּלֹא מִשְׁפָּט: (ט) לֵב אָדָם יְזַשֵּׁב
דַּרְכּוֹ וַיהוָה יָכִין צַעֲדוֹ:

ספר משלי פרק לא

(י) אֵשֶׁת חַיִל מִי יִמְצָא וְרָחוֹק מִפְּנִינִים מִכְרָהּ: (יא)
בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר:(יב) גְּמָלַתְהוּ
טוֹב וְלֹא רָע כֹּל יְמֵי חַיֶּיהָ: (יג) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים
וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ: (יד) הָיְתָה כְּאָנִיּוֹת סוֹחֵר
מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ: (טו) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן
טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ: (טז) זָמְמָה שָׂדֶה
וַתִּקָּחֵהוּ מִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה כָּרֶם: (יז) חָגְרָה בְעוֹז
מָתְנֶיהָ וַתְּאַמֵּץ זְרוֹעֹתֶיהָ: (יח) טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ
לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ: (יט) יָדֶיהָ שִׁלְּחָה בַכִּישׁוֹר
וְכַפֶּיהָ תָּמְכוּ פָלֶךְ: (כ) כַּפָּהּ פָּרְשָׂה לֶעָנִי וְיָדֶיהָ
שִׁלְּחָה לָאֶבְיוֹן: (כא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשָּׁלֶג כִּי כָל
בֵּיתָהּ לָבֻשׁ שָׁנִים: (כב) מַרְבַדִּים עָשְׂתָה לָּהּ שֵׁשׁ
וְאַרְגָּמָן לְבוּשָׁהּ: (כג) נוֹדָע בַּשְּׁעָרִים בַּעְלָהּ בְּשִׁבְתּוֹ
עִם זִקְנֵי אָרֶץ:(כד) סָדִין עָשְׂתָה וַתִּמְכֹּר וַחֲגוֹר נָתְנָה
לַכְּנַעֲנִי: (כה) עוֹז וְהָדָר לְבוּשָׁהּ וַתִּשְׂחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן:

לימוד משניות

(כו) פִּיהָ פָּתְחָה בְחָכְמָה וְתוֹרַת חֶסֶד עַל לְשׁוֹנָהּ:
(כז) צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ וְלֶחֶם עַצְלוּת לֹא תֹאכֵל:
(כח) קָמוּ בָנֶיהָ וַיְאַשְּׁרוּהָ בַּעְלָהּ וַיְהַלְלָהּ: (כט) רַבּוֹת
בָּנוֹת עָשׂוּ חָיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה: (ל) שֶׁקֶר הַחֵן
וְהֶבֶל הַיֹּפִי אִשָּׁה יִרְאַת יְהוָה הִיא תִתְהַלָּל: (לא) תְּנוּ
לָהּ מִפְּרִי יָדֶיהָ וִיהַלְלוּהָ בַשְּׁעָרִים מַעֲשֶׂיהָ:

לְךָ אֵלִי תְּשׁוּקָתִי. בְּךָ וֶשְׁקִי וְאַהֲבָתִי:
לְךָ לִבִּי וְכִלְיוֹתַי. לְךָ רוּחִי וְנִשְׁמָתִי:
וְנַפְשִׁי אָמְרָה זֶלְקִי. יְהוָה הִיא וַנַּזָלָתִי:
אֶסּוֹף נָא אֶת עֲוֹנוֹתַי. בְּזַסְדְךָ יוֹם אֲסִיפָתִי:
וְיוֹם לֶכְתִּי לְפָנֶיךָ. רְצֵה נָא אֶת הֲלִיכָתִי:
וְעִם עוֹשֵׁי רְצוֹנֶךָ. תְּנָה שְׂכַר פְּעֻלָּתִי:
וְתִשְׁלַח מַלְאֲכֵי הַזֶּן. וְיֵצְאוּ נָא לְעֻמָּתִי:
וְשָׁלוֹם בּוֹאֲךָ יֹאמְרוּ. בְּקוֹל אֶזֶד בְּבִיאָתִי:
יְבִיאוּנִי לְגַן עֶדְנָךְ. וְשָׁם תִּהְיֶה יְשִׁיבָתִי:
וְאֶתְעַדַּן בְּאוֹרֶךָ. וְשִׁים כָּבוֹד מְנוּזָתִי:
וְאוֹר גָּנוּז לְפָנֶיךָ. יְהִי סִתְרִי וְסֻכָּתִי:
וְתַזַּת צֵל כְּנָפֶיךָ. תְּנָה נָא אֶת מְזוּצָתִי:

לימוד משניות

מסכת נדרים

פרק א

(א) כָּל כינויי **נְדָרִים** דינם **כַּנְּדָרִים,** וכן כל כינויי **וְזֶרְמִים כַּזֶּרְמִים, וּשְׁבוּעוֹת כַּשְּׁבוּעוֹת, וּנְזִירוּת כַּנְּזִירוּת.** וכן דין ידות נדרים, כלומר כמו ידית לסיר, כלומר האומר רק חלק מלשון נדר או נזירות וכו' **הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ, מֻדָּרַנִי מִמְּךָ, מֻפָּרְשַׁנִי מִמְּךָ, מְרֻחָקַנִי מִמְּךָ, שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לָךְ, שֶׁאֵינִי טוֹעֵם לָךְ, אָסוּר. מְנֻדֶּה אֲנִי לָךְ, רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה זוֹכֵר** התלבט בדין **בָּזֶה** ופסק **לְהַזְכִּיר.** אם אמר **כִּנְדָרֵי רְשָׁעִים** הריני נזיר ועבר שם נזיר הרי ש- **נָדַר בְּנָזִיר** וחלה עליו נזירות וכן **וּבְקָרְבָּן** היינו אם רצה לידור להביא קרבן ואמר "כנדרי רשעים עלי" ועמדה לפניו בהמה, חל עליו הנדר וחייב להביא קרבן. וכן אם בא **וּבִשְׁבוּעָה.** להשבע שלא יאכל ואמר "כנדרי רשעים שלא אוכל ממנה" והייתה כיכר מונחת לפניו, הרי הכיכר נאסרה עליו בשבועה. אבל אם משהו בא לידור או להשבע ואמר **כִּנְדָרֵי כְשֵׁרִים** הריני נזיר ועבר שם נזיר הרי ש- **לֹא אָמַר כְּלוּם.** כיון שכשרים אינם נודרים נזירות. והוא הדין לקרבן ושבועה אלא שהמשנה קיצרה. אם אמר **כִּנְדָבוֹתָם** הריני נזיר כנדבות כשרים ועבר לפניו נזיר הרי ש- **נָדַר בְּנָזִיר** וכן אם רצה לחייב את עצמו **וּבְקָרְבָּן** ואמר "כנדבות כשרים עלי" ועמדה לפניו בהמה- חייב להביאה קרבן **(ב) הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ, קוֹנָם** כלומר "כקרבן" (לשון עילגת) יהיה מה שאוכל לך או **קוֹנָז, קוֹנָס, הֲרֵי אֵלּוּ כִּנּוּיִין לְקָרְבָּן.** ומאכל חברו נאסר עליו. אם אמר "הרי נכסי **זֵרָק** או **זֵרָח,** או **זֵרָף, הֲרֵי אֵלּוּ כִּנּוּיִין לְזֵרָם.** ונכסיו נאסרים כחרם. אם אמר הריני **נָזִיק** או **נָזִיזָ,** או **פָּזִיזָ, הֲרֵי אֵלּוּ כִּנּוּיִין לִנְזִירוּת.** וחלה עליו נזירות. אם אמר **שְׁבוּתָה** שלא אוכל לך או **שְׁקוּקָה,** או **שְׁנָדַר** בלשון **בְּמוּתָא.** שזו שבועה בארמית "מומתא" **הֲרֵי אֵלּוּ כִּנּוּיִין**

פרק ב

לימוד משניות

לִשְׁבוּעָה וחלה עליו שבועה **(ג) הָאוֹמֵר** לחבירו **לֹא זֵלִין** כלומר "כמו קרבן" יהיה מה ש- **שֶׁאֹכַל לָךְ,** או שאמר **לֹא כָשֵׁר** יהיה מאכלך עלי אלא אסור וכן שאר הלשונות **וְלֹא דְכֵי** לא טהור. או שאמר **טָהוֹר** יהיה מאכלך למזבח, או שאמר **וְטָמֵא** יהיה מאכלך עלי, או **נוֹתָר,** או **וּפָגוּל,** בכל הלשונות הללו המאכל **אָסוּר.** אם אמר **כְּאִמְּרָא** ככבש התמיד יהיה מאכל זה, או **כַּדִּירִים** כמו צאן הקרבנות הכנוסים בדיר, או שאמר **כָּעֵצִים** כמו העצים שעל המזבח, או **כָּאִשִּׁים** כאש שעל המזבח, או **כַּמִּזְבֵּחַ** כקרבנות שעל המזבח, או **כַּהֵיכָל** כקרבנות שדמם נזרק בהיכל, או **כִּירוּשָׁלַיִם** כקרבנות הנאכלים בירושלים, או **שֶׁנָּדַר בְּאֶזֶד מִכָּל מְשַׁמְּשֵׁי הַמִּזְבֵּחַ** כגון "כמזרק" "כבזיך" **אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר** במפורש מאכלך יהיה אסור עלי כ**קָרְבָּן, הֲרֵי זֶה נָדַר בְּקָרְבָּן** ואסור באכילה. **רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָאוֹמֵר יְרוּשָׁלַיִם** תהיה ככר זו עלי **לֹא אָמַר כְּלוּם: (ד) הָאוֹמֵר** לחברו **קָרְבָּן** שאיני אוכל לך,או **עוֹלָה** שאיני אוכל לך,וכן שאר הלשונות הבאים: **מִנְחָה, זֶבַח, תּוֹדָה, שְׁלָמִים שֶׁאֵינִי אוֹכֵל לָךְ,** הנדר חל והמאכל **אָסוּר. רַבִּי יְהוּדָה** חולק ואומר שאין כאן נדר ולכן הוא **מֻתָּר.** האומר לחברו **הַקָּרְבָּן** שאוכל לך, או **כַּקָּרְבָּן, קָרְבָּן שֶׁאֹכַל לָךְ, אָסוּר.** אם אמר **לַקָּרְבָּן לֹא אֹכַל לָךְ, רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר. הָאוֹמֵר לַזָּבַר: "קוֹנָם פִּי הַמְדַבֵּר עִמָּךְ"** היינו "כקרבן יהיה פי ודיבורי עליך" או שאמר: "כקרבן תהיה **יָדִי הָעוֹשָׂה עִמָּךְ,** או שאמר "כקרבן יהיו **רַגְלַי הַמְהַלְכוֹת עִמָּךְ,** בכל הלשונות הללו **אָסוּר:**

פֶּרֶק ב

(א) וְאֵלּוּ נדרים **מֻתָּרִין** האומר לחברו **זֵלִין** יהיה מה **שֶׁאֹכַל לָךְ,** או שאמר **כִּבְשַׂר זֶזִיר** יהיה מה שאוכל ממך, או **כַּעֲבוֹדָה זָרָה** יהיה מה שאוכל ממך, או **כְּעוֹרוֹת** בהמות של עבודה זרה הקרועים כנגד **לְבוּבִין** לב הבהמה, או שאמר: מאכלך יהיה עלי **כַּנְּבֵלוֹת, כַּטְּרֵפוֹת, כַּשִּׁקָּצִים, כָּרְמָשִׂים,**

פרק ב

לימוד משניות

כְּזַלַּת כחלה שמפרישים מן העיסה והיא ניתנת ל**אַהֲרֹן** או **וְכִתְרוּמָתוֹ,** בכל הלשונות הללו אין דין נדר והמאכל **בֵּיהָר** מפני שנדר לא נתפס בדבר איסור.

הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ: "**הֲרֵי אַתְּ** אסורה **עָלַי כְּאִמָּא**" כאימי, כאן לא חל הנדר כי התפיס את הנדר בדבר אסור, אבל בכל אופן חייב ללכת לחכם שיתיר את הנדר **פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר, שֶׁלֹּא יְקַל רֹאשׁוֹ לָךְ.** אם אסר על עצמו בנדר פעולה כגון: **קוֹנָם שֶׁאֵינִי יָשֵׁן, שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר, שֶׁאֵינִי מְהַלֵּךְ, הָאוֹמֵר (לְאִשְׁתּוֹ), קוֹנָם שֶׁאֵינִי מְשַׁמְּשֵׁךְ,** בכל אלו אין הנדר חל אך חכמים אמרו **הֲרֵי זֶה בְּ"לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ"** כלומר עובר על לאו מדרבנן. אך אם נשבע **שְׁבוּעָה שֶׁאֵינִי יָשֵׁן, שֶׁאֵינִי מְדַבֵּר, שֶׁאֵינִי מְהַלֵּךְ, אָסוּר** מפני ששבועה חלה על אי עשיית פעולה **(ב)** האומר לחברו כמו **קָרְבָּן** יהיה מה ש**לֹא אֹכַל לָךְ** או שאמר בחיי **קָרְבָּן** זה **שֶׁאֹכַל לָךְ** משהו. או שאמר: **לֹא קָרְבָּן לֹא אֹכַל לָךְ** מה שלא אוכל ממך לא יהיה קרבן, בכל הלשונות הללו **בֵּיהָר** לפי שאינם נדרים. אבל אם נשבע ואמר **שְׁבוּעָה לֹא אֹכַל לָךְ** או שהפציר בו חברו שיאכל ואמר הלה, אני אוסר עלי ב**שְׁבוּעָה** מה **שֶׁאוֹכַל לָךְ,** או שאמר **לֹא שְׁבוּעָה לֹא אֹכַל לָךְ** כלומר מה שאוכל ממך יאסר עלי בשבועה, בכל הלשונות הללו השבועה חלה ו**אָסוּר. זֶה זוֹמֵר** יש חומרה **בַּשְּׁבוּעוֹת** שאינה **מִבַּנְּדָרִים. וְזוֹמֵר** ויש חומרה **בַּנְּדָרִים** שאינה **מִבַּשְּׁבוּעוֹת. כֵּיצַד, אָמַר:** "**קוֹנָם** תאסר עלי כקרבן **סֻכָּה שֶׁאֲנִי עוֹשֶׂה,** או **לוּלָב שֶׁאֲנִי נוֹטֵל, תְּפִלִּין שֶׁאֲנִי מַנִּיחַ,** אם אסר זאת עליו **בַּנְּדָרִים** בלשון נדר **אָסוּר,** אך אם **בַּשְּׁבוּעוֹת** נשבע שלא יעשה סוכה וכו' **בֵּיהָר,** מפני **שֶׁאֵין נִשְׁבָּעִין לַעֲבוֹר עַל הַמִּצְוֹת: (ג) יֵשׁ נֶדֶר בְּתוֹךְ נֶדֶר** נדר חל על נדר **וְאֵין שְׁבוּעָה בְּתוֹךְ** חלה על **שְׁבוּעָה. כֵּיצַד, אָמַר:** "**הֲרֵינִי נָזִיר אִם אֹכַל, הֲרֵינִי נָזִיר אִם אֹכַל,** הרי שנדר פעמיים ונדר שני חל על נדר ראשון ואם **וְאָכַל, זַיִּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת** נדר ונדר. אך אם נשבע פעמיים

פרק ב

לימוד משניות

ואמר: **שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל, שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַל, וְאָכַל, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אֶחָת** מפני שאין שבועה חלה על שבועה **(ד) סְתָם נְדָרִים** שנידרו בצורה סתמית כפי שיבואר לקמן, דינם **לְהַזְהִיר, וּפָרוּשִׁים לְהָקֵל. כֵּיצַד, אָמַר הֲרֵי** מאכלן **עָלַי כְּבָשָׂר** ואין אנו יודעים לאיזה בשר מליח התכוין הנודר, אם של קרבנות או של חולין. או שנדר ואמר **כְּיֵין נָסָךְ** יהיה יינך עלי. **אִם שֶׁל שָׁמַיִם נָדַר** היינו שהתכוין להתפיס את הנדר בקרבן שהוא של שמים, הרי שהמאכל **אָסוּר** אך **אִם שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה נָדַר, מֻתָּר** מפני שנדר לא נתפס בדבר אסור **וְאִם** נדר **סְתָם** ולא פירש, אם של עבודה זרה או של גבוה **אָסוּר.** אם אמר **הֲרֵי** כיכר זו **עָלַי כְּזִבְרָם, אִם כְּזִבְרָם שֶׁל שָׁמַיִם** של בדק הבית **אָסוּר. וְאִם כְּזִבְרָם שֶׁל כֹּהֲנִים, מֻתָּר. וְאִם סְתָם, אָסוּר. הֲרֵי** כיכר זו **עָלַי כַּמַּעֲשֵׂר, אִם כְּמַעֲשַׂר בְּהֵמָה נָדַר, אָסוּר** מפני שהתפיס בדבר הנדור **וְאִם** הייתה כוונתו כמעשר **שֶׁל גֹּרֶן, מֻתָּר. וְאִם סְתָם, אָסוּר. הֲרֵי עָלַי כַּתְּרוּמָה, אִם כִּתְרוּמַת הַלִּשְׁכָּה נָדַר, אָסוּר** לפי שהתפיס בדבר הנדור **וְאִם שֶׁל גֹּרֶן, מֻתָּר. וְאִם סְתָם, אָסוּר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְתָם תְּרוּמָה בִּיהוּדָה** שהיא קרובה לירושלים ואנשיה רגילים לקרוא לתרומת הלשכה תרומה **אֲסוּרָה,** ואילו **בַּגְּלִיל מֻתֶּרֶת** מפני שכוונתם לתרומת הגורן **שֶׁאֵין אַנְשֵׁי גָלִיל מַכִּירִין אֶת תְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. סְתָם זַרְמִים בִּיהוּדָה מֻתָּרִין, וּבַגְּלִיל אֲסוּרִין, שֶׁאֵין אַנְשֵׁי גָלִיל מַכִּירִין אֶת זַרְמֵי הַכֹּהֲנִים: (ה) נָדַר בַּזִּבְרָם וְאָמַר, לֹא נָדַרְתִּי אֶלָּא בִּזִּבְרְמוֹ שֶׁל יָם. בַּקָּרְבָּן, וְאָמַר, לֹא נָדַרְתִּי אֶלָּא בְּקָרְבָּנוֹת שֶׁל בְּלָכִים. הֲרֵי עַצְמִי קָרְבָּן, וְאָמַר, לֹא נָדַרְתִּי אֶלָּא בְּעֶצֶם שֶׁהִנַּזְתִּי לִי לִהְיוֹת נוֹדֵר בּוֹ. קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי, וְאָמַר לֹא נָדַרְתִּי אֶלָּא בְּאִשְׁתִּי הָרִאשׁוֹנָה שֶׁגֵּרַשְׁתִּי, עַל כֵּן אֵין נִשְׁאָלִין לָהֶן. וְאִם נִשְׁאָלוּ, עוֹנְשִׁין אוֹתָן וּמַזְהִירִין עֲלֵיהֶן,**

פרק ג

לימוד משניות

דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, פּוֹתְחִין לָהֶם פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר, וּמְלַמְּדִים אוֹתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּהֲגוּ קַלּוּת רֹאשׁ בַּנְּדָרִים:

פֶּרֶק ג

(א) אַרְבָּעָה נְדָרִים הִתִּירוּ זַכָּאִים, נִדְרֵי זֵרוּזִין, וְנִדְרֵי הַבַּאי, וְנִדְרֵי שְׁגָגוֹת, וְנִדְרֵי אֹנֶס. נִדְרֵי זֵרוּזִין כֵּיצַד, הָיָה מוֹכֵר חֻמָּץ וְאָמַר קוֹנָם שֶׁאֵינִי פּוֹחֶתֶת לְךָ מִן הַסֶּלַע, וְהַלָּה אוֹמֵר קוֹנָם שֶׁאֵינִי מוֹסִיף לְךָ עַל הַשֶּׁקֶל, שְׁנֵיהֶן רוֹצִין בִּשְׁלִשָּׁה דִינָרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אַף הָרוֹצֶה לְהַדִּיר אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, אוֹמֵר, כָּל נֶדֶר שֶׁאֲנִי עָתִיד לִדּוֹר הוּא בָטֵל, וּבִלְבַד שֶׁיִּהֶא זָכוּר בִּשְׁעַת הַנֶּדֶר: (ב) נִדְרֵי הַבַּאי, אָמַר קוֹנָם אִם לֹא רָאִיתִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה כְּיוֹצְאֵי מִצְרַיִם, אִם לֹא רָאִיתִי נָזוּשׁ כְּקוֹרַת בֵּית הַבַּד. נִדְרֵי שְׁגָגוֹת, אִם אָכַלְתִּי וְאִם שָׁתִיתִי וְנִזְכַּר שֶׁאָכַל וְשָׁתָה, שֶׁאֲנִי אוֹכֵל וְשֶׁאֲנִי שׁוֹתֶה וְשָׁכַח וְאָכַל וְשָׁתָה, אָמַר קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי שֶׁנָּנְבָה אֶת כִּיסִי וְשֶׁהִכְּתָה אֶת בְּנִי וְנוֹדַע שֶׁלֹּא הִכַּתּוּ וְנוֹדַע שֶׁלֹּא גְנָבַתּוּ, רָאָה אוֹתָן אוֹכְלִים תְּאֵנִים וְאָמַר הֲרֵי עֲלֵיכֶם קָרְבָּן וְנִמְצְאוּ אָבִיו וְאָזְנָיו. (ג)הָיוּ עִמָּהֶם אֲזֵרִים, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, הֵן בַּתָּרִין וּמַה שֶּׁעִמָּהֶן אָסוּרִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵלּוּ וָאֵלּוּ בַּתָּרִין: (ג) נִדְרֵי אֹנֶס, הִתִּירוּ זַכָּאִים שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, וְזָכָה הוּא אוֹ שֶׁזָּכָה בְנוֹ אוֹ שֶׁעִכְּבוֹ נָהָר, הֲרֵי אֵלּוּ נִדְרֵי אֹנֶס: (ד) נוֹדְרִין לְהָרָגִין וְלֶחֱזָרְמִין וְלַמּוֹכְסִין שֶׁהִיא תְּרוּמָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ תְּרוּמָה, שֶׁהֵן שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, בַּכֹּל נוֹדְרִין, חוּץ מִבִּשְׁבוּעָה וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אַף בִּשְׁבוּעָה. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, לֹא יִפָּתֵחַ לוֹ בְּנֶדֶר. וּבֵית הִלֵּל

פרק ג

לימוד משניות

אוֹמְרִים, אַף יְפַתֵּוז לוֹ. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, בַּמֶּה שֶׁהוּא מַדִּירוֹ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אַף בַּמֶּה שֶׁאֵינוֹ מַדִּירוֹ. כֵּיצַד, אָמְרוּ לוֹ אֱמוֹר קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי וְאָמַר קוֹנָם אִשְׁתִּי וּבָנַי נֶהֱנִין לִי. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, אִשְׁתּוֹ מֻתֶּרֶת וּבָנָיו אֲסוּרִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אֵלּוּ וָאֵלּוּ מֻתָּרִין: (ה) הֲרֵי נְטִיעוֹת הָאֵלּוּ קָרְבָּן אִם אֵינָן נִקְצָצוֹת, טַלִּית זוֹ קָרְבָּן אִם אֵינָהּ נִשְׂרֶפֶת, יֵשׁ לָהֶן פִּדְיוֹן. הֲרֵי נְטִיעוֹת הָאֵלּוּ קָרְבָּן עַד שֶׁיִּקָּצוּ, טַלִּית זוֹ קָרְבָּן עַד שֶׁתִּשָּׂרֵף, אֵין לָהֶם פִּדְיוֹן: (ו) הַנּוֹדֵר מִיּוֹרְדֵי הַיָּם, מֻתָּר בִּיוֹשְׁבֵי הַיַּבָּשָׁה. מִיּוֹשְׁבֵי הַיַּבָּשָׁה, אָסוּר בְּיוֹרְדֵי הַיָּם, שֶׁיּוֹרְדֵי הַיָּם בִּכְלָל יוֹשְׁבֵי הַיַּבָּשָׁה. לֹא כָאֵלּוּ שֶׁהוֹלְכִין מֵעַכּוֹ לְיָפוֹ, אֶלָּא בְּמִי שֶׁדַּרְכּוֹ לְפָרֵשׁ: (ז) הַנּוֹדֵר מֵרוֹאֵי הַזַּמָּה, אָסוּר אַף בַּסּוּמִין, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְמִי שֶׁהַזַּמָּה רוֹאָה אוֹתוֹ: (ח) הַנּוֹדֵר מִשְּׁוֹזְרֵי הָרֹאשׁ, אָסוּר בַּקְּרָזִין וּבְבַעֲלֵי שְׁיבוֹת, וּמֻתָּר בַּנָּשִׁים וּבַקְּטַנִּים, שֶׁאֵין נִקְרָאִין שְׁוֹזְרֵי הָרֹאשׁ אֶלָּא אֲנָשִׁים: (ט) הַנּוֹדֵר מִן הַיְלוּדִים, מֻתָּר בַּנּוֹלָדִים. מִן הַנּוֹלָדִים, אָסוּר בַּיְלוּדִים. רַבִּי מֵאִיר מַתִּיר אַף בַּיְלוּדִים. וַזַּכְמִים אוֹמְרִים, לֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא בְּמִי שֶׁדַּרְכּוֹ לְהוֹלִיד: (י) הַנּוֹדֵר מִשּׁוּבְתֵי שַׁבָּת, אָסוּר בְּיִשְׂרְאֵל וְאָסוּר בַּכּוּתִים. מֵאוֹכְלֵי שׁוּם, אָסוּר בְּיִשְׂרְאֵל וְאָסוּר בַּכּוּתִים. מֵעוֹלֵי יְרוּשָׁלַיִם, אָסוּר בְּיִשְׂרְאֵל וּמֻתָּר בַּכּוּתִים: (יא) קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לִבְנֵי נוֹזַ, מֻתָּר בְּיִשְׂרְאֵל וְאָסוּר בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם. שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְזֶרַע אַבְרָהָם, אָסוּר בְּיִשְׂרְאֵל וּמֻתָּר בְּאֻמּוֹת הָעוֹלָם. שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְיִשְׂרְאֵל, לוֹקֵזַ בְּיוֹתֵר וּמוֹכֵר בְּפָזוּזוֹת. שֶׁיִּשְׂרְאֵל נֶהֱנִין לִי, לוֹקֵזַ בְּפָזוּזוֹת וּמוֹכֵר בְּיוֹתֵר אִם שׁוֹמְעִין לוֹ שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָהֶן וְהֵן לִי, יַהֲנֶה לַנָּכְרִים. קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָעַרְלִים, מֻתָּר בְּעַרְלֵי יִשְׂרְאֵל וְאָסוּר בְּמוּלֵי

פרק ד

לימוד משניות

הָאֱמוּת. קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לַמּוּכִים, אָסוּר בְּעַרְלֵי יִשְׂרָאֵל וּמֻתָּר בְּמוּלֵי הָאֱמוּת, שֶׁאֵין הָעָרְלָה קְרוּיָה אֶלָּא לְשֵׁם הַגּוֹיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ט) כִּי כָל הַגּוֹיִם עֲרֵלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עַרְלֵי לֵב, וְאוֹמֵר (שמואל א יז) וְהָיָה הַפָּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה, וְאוֹמֵר (שמואל ב א) פֶּן תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים, פֶּן תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, מְאוֹסָה הָעָרְלָה שֶׁנִּתְּנוּ בָהּ הָרְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר, כִּי כָל הַגּוֹיִם עֲרֵלִים. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה שֶׁנִּכְרְתוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה בְּרִיתוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁדּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת הַזְּמוּרָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁלֹּא נִתְּלָה לוֹ לְמֹשֶׁה הַצַּדִּיק עָלֶיהָ מִלֹּא שָׁעָה. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁדּוֹחָה אֶת הַנְּגָעִים. רַבִּי אוֹמֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁכָּל הַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ לֹא נִקְרָא שָׁלֵם, עַד שֶׁמָּל, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יז), הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. דָּבָר אַחֵר, גְּדוֹלָה מִילָה, שֶׁאִלְמָלֵא הִיא, לֹא בָרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לג), כֹּה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה, חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי:

פֶּרֶק ד

(א) אֵין בֵּין הַמֻּדָּר הֲנָאָה מְזַוְּגִין לוֹ לַמֻּדָּר הֵימֶנּוּ מַאֲכָל אֶלָּא דְּרִיסַת הָרֶגֶל וְכֵלִים שֶׁאֵין עוֹשִׂין בָּהֶן אֹכֶל נֶפֶשׁ. הַמֻּדָּר מַאֲכָל מְזַוְּגִין לוֹ יַשְׁאִילֶנּוּ נָפָה וּכְבָרָה וְרֵחַיִם וְתַנּוּר, אֲבָל מַשְׁאִיל לוֹ זָלוּק וְטַבַּעַת וְטַלִּית וּנְעָלִים וְכָל דָּבָר שֶׁאֵין עוֹשִׂין בּוֹ אֹכֶל נֶפֶשׁ. מָקוֹם שֶׁמַּשְׁכִּירִין כַּיּוֹצֵא בָּהֶן, אָסוּר: (ב) הַמֻּדָּר הֲנָאָה מְזַוְּגִין לוֹ שׁוֹכֵל אֶת (לוֹ) שִׁכְלוֹ, וּפוֹרֵעַ אֶת זוֹבוֹ, וּמְזַוֵּיר לוֹ אֶת אֲבֵדָתוֹ.

פרק ד

לימוד משניות

מָקוֹם שֶׁנּוֹטְלִין עָלֶיהָ שָׂכָר, תִּפּוֹל הֲנָאָה לַהֶקְדֵּשׁ: (ג) וְתוֹרֵם אֶת תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשְׂרוֹתָיו לְדַעְתּוֹ. וּמַקְרִיב עָלָיו קִנֵּי זָבִין, קִנֵּי זָבוֹת, קִנֵּי יוֹלְדוֹת, זַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת, וּמְלַמְּדוֹ מִדְרָשׁ, הֲלָכוֹת וְאַגָּדוֹת, אֲבָל לֹא יְלַמְּדֶנּוּ מִקְרָא. אֲבָל מְלַמֵּד הוּא אֶת בָּנָיו (וְאֶת בְּנוֹתָיו) מִקְרָא, וְזָן אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו אַף עַל פִּי שֶׁהוּא זַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֵיהֶם. וְלֹא יָזוּן אֶת בְּהֶמְתּוֹ בֵּין טְמֵאָה בֵּין טְהוֹרָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, זָן אֶת הַטְּמֵאָה, וְאֵינוֹ זָן אֶת הַטְּהוֹרָה. אָמְרוּ לוֹ, מַה בֵּין טְמֵאָה לִטְהוֹרָה. אָמַר לָהֶן, שֶׁהַטְּהוֹרָה נַפָּשָׁה לַשָּׁמַיִם וְגוּפָהּ שֶׁלּוֹ, וּטְמֵאָה נַפָּשָׁה וְגוּפָהּ לַשָּׁמַיִם. אָמְרוּ לוֹ, אַף הַטְּמֵאָה נַפָּשָׁה לַשָּׁמַיִם וְגוּפָהּ שֶׁלּוֹ, שֶׁאִם יִרְצֶה, הֲרֵי הוּא מוֹכְרָהּ לַגּוֹיִם אוֹ מַאֲכִילָהּ לַכְּלָבִים: (ד) הַמַּדֵּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ וְנִכְנַס לְבֵקְרוֹ, עוֹמֵד, אֲבָל לֹא יוֹשֵׁב. וּמְרַפְּאֵהוּ רְפוּאַת נֶפֶשׁ, אֲבָל לֹא רְפוּאַת מָמוֹן. וְרוֹוְזִין עִמּוֹ בְּאַמְבָּטִי גְּדוֹלָה, אֲבָל לֹא בִּקְטַנָּה. וְיָשֵׁן עִמּוֹ בַּמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בִּימוֹת הַזַּמָּה, אֲבָל לֹא בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַהֲנֵהוּ. הַמַּדֵּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ וְאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל, הוֹלֵךְ אֵצֶל הַזָּנְוָנִי וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי מֻדָּר מִפְּנֵי הֲנָאָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֶעֱשֶׂה, וְהוּא נוֹתֵן לוֹ וּבָא וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ. הָיָה בֵּיתוֹ לִבְנוֹת, גְּדֵרוֹ לִגְדּוֹר, שָׂדֵהוּ לְקַצּוֹר, הוֹלֵךְ אֵצֶל הַפּוֹעֲלִים וְאוֹמֵר, אִישׁ פְּלוֹנִי מֻדָּר מִפְּנֵי הֲנָאָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה אֶעֱשֶׂה. הֵם עוֹשִׂין עִמּוֹ, וּבָאִין וְנוֹטְלִין שָׂכָר מִמֶּנּוּ: (ה) הָיוּ מְהַלְּכִין בַּדֶּרֶךְ, וְאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל, נוֹתֵן לְאַוָּזר לִשּׁוּם מַתָּנָה וְהַלָּה מֻתָּר בָּהּ. אִם אֵין עִמָּהֶם אַוָּזר, מַנִּיחַ עַל הַסֶּלַע אוֹ עַל הַגָּדֵר וְאוֹמֵר, הֲרֵי הֵן מֻפְקָרִים לְכָל מִי שֶׁיִּזְכֶּה, וְהַלָּה נוֹטֵל וְאוֹכֵל. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר:

פרק ה

לימוד משניות

פֶּרֶק ה

(א) הַשִּׁתָּפִין שֶׁנִּדְרוּ הֲנָאָה זֶה מִזֶּה, אֲסוּרִין לִכָּנֵס לָזָוִצֵר. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, זֶה נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ וְזֶה נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלּוֹ. וּשְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לְהַעֲמִיד שָׁם רַזַּיִם וְתַנּוּר וּלְגַדֵּל תַּרְנְגוֹלִים. הָיָה אָזָד מֵהֶם מַדָּר הֲנָאָה מִזָּבְרוֹ, לֹא יִכָּנֵס לָזָוִצֵר. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, יָכוֹל הוּא לוֹמַר לוֹ, לְתוֹךְ שֶׁלִּי אֲנִי נִכְנָס וְאֵינִי נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלָּךְ. וְכוֹפִין אֶת הַנּוֹדֵר לִמְכּוֹר אֶת זָלְקוֹ: (ב) הָיָה אָזָד מִן הַשּׁוּק מַדָּר מֵאָזָד מֵהֶם הֲנָאָה, לֹא יִכָּנֵס לָזָוִצֵר, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, יָכוֹל הוּא לוֹמַר לוֹ, לְתוֹךְ שֶׁל זָבְרָךְ אֲנִי נִכְנָס, וְאֵינִי נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלָּךְ: (ג) הַמַּדָּר הֲנָאָה מִזָּבְרוֹ, וְיֵשׁ לוֹ מֶרְזָץ וּבֵית הַבַּד מַשְׁכָּרִים בָּעִיר, אִם יֵשׁ לוֹ בָּהֶן ◌ִפַּיסַת יָד, אָסוּר. אֵין לוֹ בָּהֶן תְּפַיסַת יָד, מֻתָּר. הָאוֹמֵר לַזָּבְרוֹ קוֹנָם לְבֵיתְךָ שֶׁאֲנִי נִכְנָס וְעָזְדְךָ שֶׁאֲנִי לוֹקְזָז, מֵת אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לְאָזָר, אָסוּר: (ד) הֲרֵינִי עָלֶיךָ זָרָם, הַמַּדָּר אָסוּר. הֲרֵי אַתְּ עָלַי זָרָם, הַנּוֹדֵר אָסוּר. הֲרֵינִי עָלֶיךָ וְאַתְּ עָלַי, שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין. וּשְׁנֵיהֶם מֻתָּרִין בְּדָבָר שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל, וַאֲסוּרִין בְּדָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר: (ה) וְאֵיזֶהוּ דָבָר שֶׁל עוֹלֵי בָבֶל, כְּגוֹן הַר הַבַּיִת וְהָעֲזָרוֹת וְהַבּוּר שֶׁבְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ. וְאֵיזֶהוּ דָבָר שֶׁל אוֹתָהּ הָעִיר, כְּגוֹן הָרְזָבָה וְהַמָּרְזָץ, וּבֵית הַכְּנֶסֶת וְהַתֵּבָה וְהַסְּפָרִים. וְהַכּוֹתֵב זָלְקוֹ לַנָּשִׁיא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אָזָד כּוֹתֵב לַנָּשִׁיא וְאָזָד כּוֹתֵב לַהֲדְיוֹט. מַה בֵּין כּוֹתֵב לַנָּשִׁיא לְכוֹתֵב לַהֲדְיוֹט, שֶׁהַכּוֹתֵב לַנָּשִׁיא אֵינוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת. וְזַכְמִים אוֹמְרִים, אָזָד זֶה וְאָזָד זֶה צְרִיכִין לְזַכּוֹת. לֹא דִבְּרוּ בַנָּשִׁיא אֶלָּא בַּהֲוָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין אַנְשֵׁי גָלִיל צְרִיכִין לִכְתּוֹב, שֶׁכְּבָר כָּתְבוּ אֲבוֹתֵיהֶם עַל יְדֵיהֶם: (ו)

פרק ו

לימוד משניות

הַמַּדֵּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ וְאֵין לוֹ מַה יֹּאכַל, נוֹתְנוֹ לְאַוָּזר לְשׁוּם מַתָּנָה, וְהַלָּה מַחֲזִיר בָּהּ. מַעֲשֶׂה בְּאָוָּזד בְּבֵית זוֹרוֹן שֶׁהָיָה אָבִיו מַדֵּר הֵימֶנּוּ הֲנָאָה, וְהָיָה מַשִּׂיא אֶת בְּנוֹ, וְאָמַר לַחֲבֵרוֹ, זְצֵר וּסְעוּדָה נְתוּנִים לְךָ בְּמַתָּנָה, וְאֵינָן לְפָנֶיךָ אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיָּבוֹא אַבָּא וְיֹאכַל עִמָּנוּ בַּסְּעוּדָה. אָמַר לוֹ, אִם שֶׁלִּי הֵם, הֲרֵי הֵם מְקֻדָּשִׁין לַשָּׁמַיִם. אָמַר לוֹ, (לֹא) נָתַתִּי לְךָ אֶת שֶׁלִּי שֶׁתְּקַדִּישֵׁם לַשָּׁמַיִם. אָמַר לוֹ, לֹא נָתַתָּ לִי אֶת שֶׁלְּךָ אֶלָּא שֶׁתְּהֵא אַתָּה וְאָבִיךָ אוֹכְלִים וְשׁוֹתִים וּמִתְרַצִּים זֶה לָזֶה, וִיהֵא עָוֹן תָּלוּי בְּרֹאשׁוֹ. (וּכְשֶׁבָּא דָּבָר לִפְנֵי זְקֵנִים, אָמְרוּ) כָּל מַתָּנָה שֶׁאֵינָהּ שֶׁאִם הִקְדִּישָׁהּ אֵינָהּ מְקֻדֶּשֶׁת, אֵינָהּ מַתָּנָה:

פֶּרֶק ו

(א) הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל, מַתָּר בַּצָּלִי וּבַשְּׁלוּק. אָמַר קוֹנָם תַּבְשִׁיל שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּמַעֲשֵׂה קְדֵרָה רַךְ, וּמַתָּר בְּעָבֶה וּמַתָּר בְּבֵיצַת טְרְמִיטָא, וּבִדְלַעַת הָרְמוּצָה:

(ב) הַנּוֹדֵר מִמַּעֲשֵׂה קְדֵרָה, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִמַּעֲשֵׂה רְתוּחָתָהּ. אָמַר קוֹנָם הַיּוֹרֵד לַקְּדֵרָה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּכָל הַמִּתְבַּשְּׁלִין בַּקְּדֵרָה:

(ג) מִן הַכָּבוּשׁ, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִן הַכָּבוּשׁ שֶׁל יָרָק. כָּבוּשׁ שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּכָל הַכְּבוּשִׁים. מִן הַשְּׁלוּק, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִן הַשְּׁלוּק שֶׁל בָּשָׂר. שְׁלוּק שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּכָל הַשְּׁלָקִים. מִן הַצָּלִי, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִן הַצָּלִי שֶׁל בָּשָׂר, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. צָלִי שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּכָל הַצְּלוּיִים. מִן הַמְּלִיזָה, אֵינוֹ אָסוּר

פרק ו

לימוד משניות

אֶלָּא בֵּין הַמְּלִיזָה שֶׁל דָּג. מְלִיזָה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בְּכָל הַמְּלוּזוֹת:

(ד) דָּג דָּגִים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בָּהֶן, בֵּין גְּדוֹלִים בֵּין קְטַנִּים, בֵּין מְלוּזִין בֵּין טְפֵלִין, בֵּין זַיִן בֵּין מְבֻשָּׁלִין, וּמֻתָּר בְּטָרִית טְרוּפָה וּבַצִּיר. הַנּוֹדֵר מִן הַצַּוָּנָה, אָסוּר בְּטָרִית טְרוּפָה, וּמֻתָּר בַּצִּיר וּבַמֻּרְיָס. הַנּוֹדֵר מִטָּרִית טְרוּפָה, אָסוּר בַּצִּיר וּבַמֻּרְיָס:

(ה) הַנּוֹדֵר מִן הֶחָלָב, מֻתָּר בַּקּוּם. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹסֵר. מִן הַקּוּם, מֻתָּר בֶּחָלָב אֲבָל שָׁאוּל אוֹמֵר, הַנּוֹדֵר מִן הַגְּבִינָה, אָסוּר בָּהּ בֵּין מְלוּזָה בֵּין טְפֵילָה:

(ו) הַנּוֹדֵר מִן הַבָּשָׂר, מֻתָּר בָּרֹטֶב וּבַקִּיפָּה. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה וְאָסַר עָלַי רַבִּי טַרְפוֹן בֵּיצִים שֶׁנִּתְבַּשְּׁלוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, וְכֵן הַדָּבָר, אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁיֵּאָמַר בָּשָׂר זֶה עָלַי, שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הַדָּבָר וְנִתְעָרַב בְּאַוָּזִר, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם, אָסוּר:

(ז) הַנּוֹדֵר מִן הַיַּיִן, מֻתָּר בְּתַבְשִׁיל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם יַיִן. אָמַר קוֹנָם יַיִן זֶה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, וְנָפַל לְתַבְשִׁיל, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתֵן טַעַם, הֲרֵי זֶה אָסוּר. הַנּוֹדֵר מִן הָעֲנָבִים, מֻתָּר בַּיַּיִן. מִן הַזֵּיתִים, מֻתָּר בַּשָּׁמֶן. אָמַר קוֹנָם זֵיתִים וַעֲנָבִים אֵלּוּ שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בָּהֶן וּבַיּוֹצֵא מֵהֶן:

(ח) הַנּוֹדֵר מִן הַתְּמָרִים, מֻתָּר בִּדְבַשׁ תְּמָרִים. מִסְתָּנִיּוֹת, מֻתָּר בְּזוֹמֶץ סִתָּנִיּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָא אוֹמֵר, כֹּל שֶׁשָּׁם תּוֹלְדָתוֹ קְרוּיָה עָלָיו וְנוֹדֵר הֵימֶנּוּ, אָסוּר אַף בַּיּוֹצֵא הֵימֶנּוּ. וַזָּכְמִים מֻתָּרִין:

(ט) הַנּוֹדֵר מִן הַיַּיִן, מֻתָּר בְּיֵין תַּפּוּזִים. מִן הַשָּׁמֶן, מֻתָּר בְּשֶׁמֶן שַׁבּוּשְׁמִין. מִן הַדְּבַשׁ, מֻתָּר בִּדְבַשׁ תְּמָרִים. מִן הַזּוֹמֶץ, מֻתָּר

פרק ז

לימוד משניות

בְּזוֹמֶץ סִתְוָנִיּוֹת. מִן הַכִּרְשִׁין, מֵהֶתֵּר בַּקַּפְלוֹטוֹת. מִן הַיָּרָק, מֵהֶתֵּר בִּירָקוֹת הַשָּׂדֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֵׁם לְוַי:

(י) מִן הַכִּרוּב, אָסוּר בְּאִסְפַּרְגּוֹס. מִן הָאִסְפַּרְגּוֹס, מֵהֶתֵּר בַּכִּרוּב. מִן הַגְּרִיסִין, אָסוּר בַּמּוּקְפָּה, וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. מִן הַמּוּקְפָּה, מֵהֶתֵּר בַּגְּרִיסִין, מִן הַמּוּקְפָּה, אָסוּר בַּשּׁוּם, וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר. מִן הַשּׁוּם, מֵהֶתֵּר בַּמּוּקְפָּה. מִן הָעֲדָשִׁים, אָסוּר בָּאֲשִׁישִׁין. (וְרַבִּי יוֹסֵי מַתִּיר). מִן הָאֲשִׁישִׁים, מֵהֶתֵּר בָּעֲדָשִׁים. וְזֹטָה וְזֹטִים שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, אָסוּר בָּהֶן בֵּין קָמוּז בֵּין פַּת. גְּרִיס גְּרִיסִין שֶׁאֵינִי טוֹעֵם. אָסוּר בָּהֶן בֵּין זַיִּין בֵּין מְבַשָּׁלִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, קוֹנָם גְּרִיס אוֹ וְזֹטָה שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, מֵהֶתֵּר לָכוֹס זַיִּין:

פֵּרַק ז

(א) הַנּוֹדֵר מִן הַיָּרָק, מֵהֶתֵּר בַּדְּלוּעִין. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹסֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא, וַהֲלֹא אוֹמֵר אָדָם לִשְׁלוּחוֹ קַח לִי יָרָק וְהוּא אוֹמֵר לֹא מָצָאתִי אֶלָּא דְלוּעִין. אָמַר לָהֶם, כֵּן הַדָּבָר אוֹ שֶׁמָּא אוֹמֵר הוּא לוֹ לֹא מָצָאתִי אֶלָּא קִטְנִית, אֶלָּא שֶׁהַדְּלוּעִין בִּכְלָל יָרָק, וְקִטְנִית אֵינוֹ בִּכְלָל יָרָק. וְאָסוּר בְּפוֹל הַמִּצְרִי לַזּוּז, וּמֵהֶתֵּר בַּיְּבֵשׁ:

(ב) הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן, אָסוּר בְּפוֹל הַמִּצְרִי יָבֵשׁ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בַּזַּמֶּשֶׁת הַמִּינִין. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הַנּוֹדֵר מִן הַתְּבוּאָה, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בַּזַּמֶּשֶׁת הַמִּינִין. אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן, אָסוּר בַּכֹּל, וּמֵהֶתֵּר בְּפֵרוֹת הָאִילָן וּבַיָּרָק:

(ג) הַנּוֹדֵר מִן הַכְּסוּת, מֵהֶתֵּר בַּשַּׂק, בַּיְרִיעָה, וּבַזַּמִּילָה. אָמַר קוֹנָם צֶמֶר עוֹלֶה עָלַי, מֵהֶתֵּר לְהִתְכַּסּוֹת בְּגִזֵּי צֶמֶר. פִּשְׁתָּן עוֹלֶה עָלַי, מֵהֶתֵּר לְהִתְכַּסּוֹת בַּאֲנִיצֵי פִּשְׁתָּן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַכֹּל לְפִי

פרק ז

לימוד משניות

הַנּוֹדֵר. טָעַן וְהוֹיִעַ וְהָיָה רֵיחוֹ קָשֶׁה, אָמַר קוֹנָם צֶמֶר וּפִשְׁתִּים עוֹלִים עָלַי, מֻתָּר לְהִתְכַּסּוֹת וְאָסוּר לְהַפְשִׁיל לַאֲוִזוֹרָיו:

(ד) הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת, מֻתָּר בָּעֲלִיָּה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, עֲלִיָּה בִּכְלָל הַבַּיִת. הַנּוֹדֵר מִן הָעֲלִיָּה, מֻתָּר בַּבַּיִת:

(ה) הַנּוֹדֵר מִן הַמִּטָּה, מֻתָּר בַּדַּרְגָּשׁ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, דַּרְגָּשׁ בִּכְלָל מִטָּה. הַנּוֹדֵר מִן הַדַּרְגָּשׁ, מֻתָּר בַּמִּטָּה. הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר, מֻתָּר לִכָּנֵס לִתְוּוֹמָהּ שֶׁל עִיר, וְאָסוּר לִכָּנֵס לְעִבּוּרָהּ. אֲבָל הַנּוֹדֵר מִן הַבַּיִת, אָסוּר מִן הָאֲגַף וּלְפָנִים:

פרק ז

(ו) קוֹנָם פֵּרוֹת הָאֵלּוּ עָלַי, קוֹנָם הֵן עַל פִּי, (קוֹנָם הֵן לְפִי,) אָסוּר בְּזִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. שֶׁאֲנִי אוֹכֵל וְשֶׁאֲנִי טוֹעֵם, מֻתָּר בְּזִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן, בְּדָבָר שֶׁזֹּרְעוֹ כָּלֶה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זֹרְעוֹ כָּלֶה, אֲפִלּוּ גִּדּוּלֵי גִדּוּלִין אֲסוּרִין:

(ז) הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ, קוֹנָם מַעֲשֵׂה יָדַיִךְ עָלַי, קוֹנָם הֵן עַל פִּי, קוֹנָם הֵן לְפִי, אָסוּר בְּזִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן. שֶׁאֵינִי אוֹכֵל, שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, מֻתָּר בְּזִלּוּפֵיהֶן וּבְגִדּוּלֵיהֶן בְּדָבָר שֶׁזֹּרְעוֹ כָּלֶה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זֹרְעוֹ כָּלֶה, אֲפִלּוּ גִּדּוּלֵי גִדּוּלִין אֲסוּרִים:

(ח) שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה אֵינִי אוֹכֵל עַד הַפָּסַח, שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה אֵינִי מִתְכַּסֶּה עַד הַפָּסַח, עֲשִׂתָה לְפָנַי הַפָּסַח, מֻתָּר לֶאֱכוֹל וּלְהִתְכַּסּוֹת אַוְזַר הַפָּסַח. שֶׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפָּסַח אֵינִי אוֹכֵל, וְשֶׁאַתְּ עוֹשָׂה עַד הַפָּסַח אֵינִי מִתְכַּסֶּה, עֲשִׂתָה לְפָנַי הַפָּסַח, אָסוּר לֶאֱכוֹל וּלְהִתְכַּסּוֹת אַוְזַר הַפָּסַח:

פרק ח

לימוד משניות

(ט) שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד הַפָּסַח אִם תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ עַד הֶחָג, הָלְכָה לִפְנֵי הַפָּסַח, אֲסוּרָה בַּהֲנָאָתוֹ עַד הַפָּסַח. אַחַר הַפָּסַח, בְּלֹא יַחַל דְּבָרוֹ. שֶׁאַתְּ נֶהֱנֵית לִי עַד הֶחָג אִם תֵּלְכִי לְבֵית אָבִיךְ עַד הַפָּסַח וְהָלְכָה לִפְנֵי הַפָּסַח, אֲסוּרָה בַּהֲנָאָתוֹ עַד הֶחָג וּמֻתֶּרֶת לֵילֵךְ אַחַר הַפָּסַח:

פרק ז

(א) קוֹנָם יַיִן שֶׁאֲנִי טוֹעֵם הַיּוֹם, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ. שַׁבָּת וְ, אָסוּר בְּכָל הַשַּׁבָּת, וְשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה. חֹדֶשׁ זֶה, אָסוּר בְּכָל הַחֹדֶשׁ, וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ לְהַבָּא. שָׁנָה זוֹ, אָסוּר בְּכָל הַשָּׁנָה, וְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לָעָתִיד לָבוֹא. שָׁבוּעַ זֶה, אָסוּר בְּכָל הַשָּׁבוּעַ, וּשְׁבִיעִית שֶׁעָבְרָה. וְאִם אָמַר יוֹם אֶחָד, שַׁבָּת אַחַת, חֹדֶשׁ אֶחָד, שָׁנָה אַחַת, שָׁבוּעַ אֶחָד, אָסוּר מִיּוֹם לְיוֹם:

(ב) עַד הַפָּסַח, אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. עַד שֶׁיְּהֵא, אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא. עַד לִפְנֵי הַפָּסַח, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא:

(ג) עַד הַקָּצִיר, עַד הַבָּצִיר, עַד הַמָּסִיק, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ. זֶה הַכְּלָל, כֹּל שֶׁזְּמַנּוֹ קָבוּעַ וְאָמַר עַד שֶׁיַּגִּיעַ, אָסוּר עַד שֶׁיַּגִּיעַ. אָמַר עַד שֶׁיְּהֵא, אָסוּר עַד שֶׁיֵּצֵא. וְכֹל שֶׁאֵין זְמַנּוֹ קָבוּעַ, בֵּין אָמַר עַד שֶׁיְּהֵא, בֵּין אָמַר עַד שֶׁיַּגִּיעַ, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד שֶׁיַּגִּיעַ:

(ד) עַד הַקַּיִץ עַד שֶׁיְּהֵא הַקַּיִץ, עַד שֶׁיִּתְזַוְּילוּ הָעָם לְהַכְנִיס בַּכַּלְכָּלוֹת. עַד שֶׁיַּעֲבוֹר הַקַּיִץ, עַד שֶׁיִּקָּבְלוּ הַמַּקְצוּעוֹת. עַד הַקָּצִיר, עַד שֶׁיִּתְזַוְּילוּ הָעָם לִקְצוֹר קְצִיר זוֹטִים אֲבָל לֹא קְצִיר

פרק ח

לימוד משניות

שְׁעוֹרִים. הַכֹּל לְפִי מְקוֹם נִדְרוֹ, אִם הָיָה בָּהָר בָּהָר, וְאִם הָיָה בַּבִּקְעָה בַּבִּקְעָה:

(ה) עַד הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁיִּהְיוּ הַגְּשָׁמִים, עַד שֶׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה. עַד שֶׁיִּפָּסְקוּ גְּשָׁמִים, עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן כֻּלּוֹ, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁיַּעֲבוֹר הַפָּסַח. קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם הַשָּׁנָה,

פרק ט

נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה, אָסוּר בָּהּ וּבְעִבּוּרָהּ. עַד רֹאשׁ אֲדָר, עַד רֹאשׁ אֲדָר הָרִאשׁוֹן. עַד סוֹף אֲדָר, עַד סוֹף אֲדָר הָרִאשׁוֹן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, קוֹנָם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁיִּהְיֶה הַפָּסַח, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵיל הַפָּסַח, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִשְׁתּוֹת יָיִן:

(ו) אָמַר קוֹנָם בָּשָׂר שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁיִּהְיֶה הַצּוֹם, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵילֵי הַצּוֹם, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכוֹל בָּשָׂר. רַבִּי יוֹסֵי בְּנוֹ אוֹמֵר, קוֹנָם שׁוּם שֶׁאֵינִי טוֹעֵם עַד שֶׁתְּהֵא שַׁבָּת, אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא עַד לֵילֵי שַׁבָּת, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא עַד שָׁעָה שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לֶאֱכוֹל שׁוּם:

(ז) הָאוֹמֵר לַזַּבֵּרוֹ קוֹנָם שֶׁאֲנִי נֶהֱנֶה לָךְ אִם אֵין אַתָּה בָּא וְנוֹטֵל לְבָנֶיךָ כּוֹר אֶזֶד שֶׁל זֵיטִין וּשְׁתֵּי זְבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהָפֵר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי זָכָם, וְיֹאמַר לוֹ, כְּלוּם אָמַרְתָּ אֶלָּא בִּפְנֵי כְבוֹדִי וְהוּא כְּבוֹדִי. וְכֵן הָאוֹמֵר לַזַּבֵּרוֹ קוֹנָם שֶׁאַתָּה נֶהֱנֶה לִי

פרק ט

לימוד משניות

אִם אֵין אַתָּה בָּא וְנוֹתֵן לִבְנֵי כוֹר אֶחָד שֶׁל זוּטִין וּשְׁתֵּי זָבִיּוֹת שֶׁל יַיִן, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אָסוּר עַד שֶׁיִּתֵּן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף זֶה יָכוֹל לְהָפֵר אֶת נִדְרוֹ שֶׁלֹּא עַל פִּי חָכָם, וְיֹאמַר לוֹ, הֲרֵי אֲנִי כְּאִלּוּ (הִתְקַבַּלְתִּי). הָיוּ מְסָרְבִין בּוֹ לָשֵׂאת בַּת אֲחוֹתוֹ וְאָמַר קוֹנָם שֶׁהִיא נֶהֱנֵית לִי לְעוֹלָם, וְכֵן הַמְגָרֵשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְאָמַר קוֹנָם אִשְׁתִּי נֶהֱנֵית לִי לְעוֹלָם, הֲרֵי אֵלּוּ בַּחֲרוֹת לַהֲנוֹת לוֹ שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְשׁוּם אִשּׁוּת. הָיָה מְסָרֵב בַּזְּבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ, אָמַר קוֹנָם לִבֵּיתְךָ שֶׁאֵינִי נִכְנָס, טְפַת צוֹנֵן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם לָךְ, מַתָּר לִכָּנֵס לְבֵיתוֹ וְלִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ צוֹנֵן, שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן זֶה אֶלָּא לְשׁוּם אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה:

פֶּרֶק ט

(א) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, פּוֹתְזִין לָאָדָם בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ. וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. אָמַר רַבִּי צָדוֹק, עַד שֶׁפּוֹתְזִין לוֹ בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ, יִפָּתְזוּ לוֹ בִּכְבוֹד הַמָּקוֹם, אִם כֵּן אֵין נְדָרִים. וּמוֹדִים וַחֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּדָבָר שֶׁבֵּינוֹ לְבֵין אָבִיו וְאִמּוֹ, שֶׁפּוֹתְזִין לוֹ בִּכְבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ:

(ב) וְעוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פּוֹתְזִין בַּגּוֹלָד. וַחֲכָמִים אוֹסְרִים. כֵּיצַד, אָמַר קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְאִישׁ פְּלוֹנִי, וְנַעֲשָׂה סוֹפֵר, אוֹ שֶׁהָיָה מַשְׂיִא אֶת בְּנוֹ (בְּקָרוֹב), וְאָמַר, אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא נַעֲשָׂה סוֹפֵר אוֹ שֶׁהוּא מַשְׂיִא אֶת בְּנוֹ בְּקָרוֹב לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר, קוֹנָם לְבֵית זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס, וְנַעֲשָׂה בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאָמַר, אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא נַעֲשָׂה בֵּית הַכְּנֶסֶת לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין:

פרק ט

לימוד משניות

(ג) רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כַּנּוֹלָד וְאֵינָן כַּנּוֹלָד, וְאֵין זַכָּאִים מוֹדִים לוֹ. כֵּיצַד, אָמַר קוֹנָם שֶׁאֵינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית שֶׁאָבִיהָ רָע, אָמְרוּ לוֹ מֵת אוֹ שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, קוֹנָם לְבַיִת זֶה שֶׁאֵינִי נִכְנָס שֶׁהַכֶּלֶב רַע בְּתוֹכוֹ אוֹ שֶׁהַנָּזוּשׁ בְּתוֹכוֹ, אָמְרוּ לוֹ, מֵת הַכֶּלֶב אוֹ שֶׁעֻהֲרַג הַנָּזוּשׁ, הֲרֵי הֵן כַּנּוֹלָד וְאֵינָן כַּנּוֹלָד, וְאֵין זַכָּאִים מוֹדִים לוֹ:

(ד) וְעוֹד אָמַר רַבִּי מֵאִיר פּוֹתְזִין לוֹ מִן הַכְּתוּב שֶׁבַּתּוֹרָה וְאוֹמְרִים לוֹ, אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁאַתָּה עוֹבֵר עַל לֹא תָקֹם וְעַל לֹא תִטֹּר (ויקרא יט), וְעַל לֹא תִשְׂנָא אֶת אָזִיךָ בִּלְבָבֶךָ (שם), וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ (שם), וְזֵי אָזִיךָ עִמָּךְ (שם כה), שֶׁמָּא יַעֲנִי וְאֵין אַתָּה יָכוֹל לְפַרְנְסוֹ, וְאָמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר, הֲרֵי זֶה מֻתָּר:

(ה) פּוֹתְזִין לוֹ לָאָדָם בִּכְתֻבַּת אִשְׁתּוֹ. וּמַעֲשֶׂה בְּאָזָד שֶׁנָּדַר מֵאִשְׁתּוֹ הֲנָאָה וְהָיְתָה כְתֻבָּתָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת דִּינָרִין, וּבָא לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא וְזִיכּוֹ לָהֶן כְּתֻבָּתָהּ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, שְׁמוֹנָה מֵאוֹת דִּינָרִין הִנִּיזַּ אַבָּא, וְנָטַל אָזִי אַרְבַּע מֵאוֹת וַאֲנִי אַרְבַּע מֵאוֹת, לֹא דַיָּהּ שֶׁתִּטּוֹל הִיא מָאתַיִם, וַאֲנִי מָאתַיִם. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, אֲפָלּוּ אַתָּה מוֹכֵר שִׂעַר רֹאשְׁךָ, אַתָּה נוֹתֵן לָהּ כְּתֻבָּתָהּ. אָמַר לוֹ, אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא כֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר, וְהִתִּירָהּ רַבִּי עֲקִיבָא:

(ו) פּוֹתְזִין בְּיָמִים טוֹבִים וּבַשַּׁבָּתוֹת. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים, אוֹתָן הַיָּמִים מֻתָּרִין וּשְׁאָר כָּל הַיָּמִים אֲסוּרִין, עַד שֶׁבָּא רַבִּי עֲקִיבָא וְלִמֵּד, שֶׁהַנָּדָר שֶׁהַתַּר מִקְצָתוֹ, הַתַּר כֻּלּוֹ:

(ז) כֵּיצַד, אָמַר קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לְכֻלְּכֶם, הַתַּר אָזִד מֵהֶן, הַתִּרוּ כֻלָּן. שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה וְלָזֶה, הַתַּר הָרִאשׁוֹן, הִתִּרוּ כֻלָּן. הַתַּר

פרק ט

לימוד משניות

הָאַוָּזרוֹן, הָאַוָּזרוֹן מֻתָּר, וְכֵלָן אֲסוּרִין. הַתַּר הָאֶמְצָעִי, הֵימֶנּוּ וּלְמַטָּה מֻתָּר, הֵימֶנּוּ וּלְמַעְלָה אָסוּר. שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לָזֶה קָרְבָּן וְלָזֶה קָרְבָּן, צְרִיכִין פָּתַוז לְכָל אָוָּד וְאָוָּד:

(ז) קוֹנֶם יַיִן שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, שֶׁהַיַּיִן רַע לַמַּעַיִם, אָמְרוּ לוֹ, וַהֲלֹא הַמְיַשֵּׁן יָפֶה לַמַּעַיִם, הַתַּר בַּמְיַשֵּׁן. וְלֹא בַמְיַשֵּׁן בִּלְבַד הַתַּר, אֶלָּא בְּכָל הַיַּיִן. קוֹנֶם בָּצָל שֶׁאֵינִי טוֹעֵם, שֶׁהַבָּצָל רַע לַלֵּב. אָמְרוּ לוֹ, הֲלֹא הַכַּפָּרִי יָפֶה לַלֵּב, הַתַּר בַּכַּפָּרִי. וְלֹא בַכַּפָּרִי בִּלְבַד הַתַּר, אֶלָּא בְּכָל הַבְּצָלִים. מַעֲשֶׂה הָיָה, וְהִתִּירוּ רַבִּי מֵאִיר בְּכָל הַבְּצָלִים:

(ט) פּוֹתְזִין לָאָדָם בִּכְבוֹד עַצְמוֹ וּבִכְבוֹד בָּנָיו. אוֹמְרִים [לוֹ], אִלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ שֶׁלְּמָזוֹר אוֹמְרִין עָלֶיךָ כָּךְ הִיא וֶסְתּוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, מְגָרֵשׁ אֶת נָשָׁיו, וְעַל בְּנוֹתֶיךָ יִהְיוּ אוֹמְרִין בְּנוֹת גְּרוּשׁוֹת הֵן, מָה רָאֲתָה אִמָּן שֶׁל אֵלּוּ לְהִתְגָּרֵשׁ, וְאָמַר אִלּוּ הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁכֵּן, לֹא הָיִיתִי נוֹדֵר, הֲרֵי זֶה מֻתָּר:

(י) קוֹנֶם שֶׁאֵינִי נוֹשֵׂא אֶת פְּלוֹנִית כְּעוּרָה, וְהָרֵי הִיא נָאָה. שְׁזוּרָה, וְהָרֵי הִיא לְבָנָה. קְצָרָה, וְהָרֵי הִיא אֲרוּכָה, מֻתָּר בָּהּ. לֹא מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּעוּרָה וְנַעֲשֵׂית נָאָה, שְׁזוּרָה וְנַעֲשֵׂית לְבָנָה, קְצָרָה וְנַעֲשֵׂית אֲרֻכָּה, אֶלָּא שֶׁהַנֶּדֶר טָעוּת. וּמַעֲשֶׂה בְּאָוָּד שֶׁנָּדַר מִבַּת אֲזוֹתוֹ עֲנִיָּה, וְהִכְנִיסוּהָ לְבֵית רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְיִפְּתָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, בְּנִי לְזוּ נָדַרְתָּ. אָמַר לוֹ לָאו. וְהִתִּירוּ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בָּכָה רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְאָמַר, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נָאוֹת הֵן אֶלָּא שֶׁהָעֲנִיוּת מְנַוָּלְתָן. וּכְשֶׁמֵּת רַבִּי יִשְׁמָעֵאל הָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאוֹת קִינָה וְאוֹמְרוֹת, בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּכִינָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמואל ב א) בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל שָׁאוּל בְּכִינָה:

פרק י

לימוד משניות

פֶּרֶק י

(א) נַעֲרָה הַמְאֹרָסָה, אָבִיהָ וּבַעְלָהּ מְפָרְרִין נְדָרֶיהָ. הֵפֵר הָאָב וְלֹא הֵפֵר הַבַּעַל, הֵפֵר הַבַּעַל וְלֹא הֵפֵר הָאָב, אֵינוֹ מוּפָר, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁקַּיֵּם אֶחָד מֵהֶן:

(ב) מֵת הָאָב, לֹא נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לַבַּעַל. מֵת הַבַּעַל, נִתְרוֹקְנָה רְשׁוּת לָאָב. בָּזֶה יָפָה כֹּחַ הָאָב מִכֹּחַ הַבַּעַל. בְּדָבָר אַחֵר יָפָה כֹּחַ הַבַּעַל מִכֹּחַ הָאָב, שֶׁהַבַּעַל מֵפֵר בְּבָגֶר, וְהָאָב אֵינוֹ מֵפֵר בְּבָגֶר:

(ג) נָדְרָה וְהִיא אֲרוּסָה, נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם, נִתְאָרְסָה בּוֹ בַּיּוֹם, אֲפִלּוּ לְמֹאָה, אָבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפָרְרִין נְדָרֶיהָ. זֶה הַכְּלָל כָּל שֶׁלֹּא יָצְאת לִרְשׁוּת עַצְמָהּ שָׁעָה אַחַת, אָבִיהָ וּבַעְלָהּ הָאַחֲרוֹן מְפָרְרִין נְדָרֶיהָ:

(ד) דֶּרֶךְ תַּלְמִידֵי זַכָּאִים, עַד שֶׁלֹּא הָיְתָה בִתּוֹ יוֹצְאָה מֵאֶצְלוֹ, אוֹמֵר לָהּ, כָּל נְדָרִים שֶׁנָּדַרְתְּ בְּתוֹךְ בֵּיתִי, הֲרֵי הֵן מוּפָרִין. וְכֵן הַבַּעַל עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ אוֹמֵר לָהּ, כָּל נְדָרִים שֶׁנָּדַרְתְּ עַד שֶׁלֹּא תִּכָּנְסִי לִרְשׁוּתִי, הֲרֵי הֵן מוּפָרִין, שֶׁמִּשֶּׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר:

(ה) בּוֹגֶרֶת שֶׁשָּׁהֲתָה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְאַלְמָנָה שְׁלֹשִׁים יוֹם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, הוֹאִיל וּבַעְלָהּ זַיִּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ, יָפֵר. וַזַּכָּאִים אוֹמְרִים, אֵין הַבַּעַל מֵפֵר, עַד שֶׁתִּכָּנֵס לִרְשׁוּתוֹ:

(ו) שׁוֹמֶרֶת יָבָם בֵּין לְיָבָם אֶחָד בֵּין לִשְׁנֵי יְבָמִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יָפֵר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, לְאֶחָד אֲבָל לֹא לִשְׁנַיִם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, לֹא לְאֶחָד וְלֹא לִשְׁנַיִם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מָה אִם

פרק יא

לימוד משניות

אִשָּׁה שֶׁקָּנָה הוּא לְעַצְמוֹ, הֲרֵי הוּא מֵפֵר נְדָרֶיהָ, אִשָּׁה שֶׁהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, אֵינוֹ דִין שֶׁיָּפֵר נְדָרֶיהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּאִשָּׁה שֶׁקָּנָה הוּא לְעַצְמוֹ שֶׁאֵין לַאֲוֵזרִים בָּהּ רְשׁוּת, תֹּאמַר בְּאִשָּׁה שֶׁהִקְנוּ לוֹ מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁיֵּשׁ לַאֲוֵזרִים בָּהּ רְשׁוּת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, עֲקִיבָא, דִּבָּרֶיךָ בִּשְׁנֵי יְבָמִין, מָה אַתָּה מֵשִׁיב עַל יָבָם אֶזְוָד. אָמַר לוֹ, אֵין הַיְבָמָה גְּמוּרָה לַיָּבָם כְּשֵׁם שֶׁהָאֲרוּסָה גְּמוּרָה לְאִשָּׁה:

(ז) הָאוֹמֵר לְאִשְׁתּוֹ, כָּל הַנְּדָרִים שֶׁתִּדְּרִי מִכָּאן עַד שֶׁאָבוֹא מִמָּקוֹם פְּלוֹנִי, הֲרֵי הֵן קַיָּמִין, לֹא אָמַר כְּלוּם. הֲרֵי הֵן מוּפָרִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מוּפָר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינוֹ מוּפָר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אִם הֵפֵר נְדָרִים שֶׁבָּאוּ לִכְלָל אִסּוּר, לֹא יָפֵר נְדָרִים שֶׁלֹּא בָאוּ לִכְלָל אִסּוּר. אָמְרוּ לוֹ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר, (במדבר ל) אִישָׁה יְקִימֶנּוּ וְאִישָׁה יְפֵרֶנּוּ, אֶת שֶׁבָּא לִכְלָל הָקֵם, בָּא לִכְלָל הָפֵר. לֹא בָא לִכְלָל הָקֵם, לֹא בָא לִכְלָל הָפֵר:

(ח) הַפָּרַת נְדָרִים, כָּל הַיּוֹם. יֵשׁ בַּדָּבָר לְהָקֵל וּלְהַחְמִיר. כֵּיצַד, נָדְרָה בְּלֵילֵי שַׁבָּת, יָפֵר בְּלֵילֵי שַׁבָּת וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת עַד שֶׁתָּחְשַׁךְ. נָדְרָה עִם חֲשֵׁכָה, מֵפֵר עַד שֶׁלֹּא תֶחְשַׁךְ. שֶׁאִם חָשְׁכָה וְלֹא הֵפֵר, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר:

פרק יא

(א) וְאֵלּוּ נְדָרִים שֶׁהוּא מֵפֵר דִּבְרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עִנּוּי נֶפֶשׁ, אִם אֶרְוַז וְאִם לֹא אֶרְוַז, אִם אֶתְקַשֶּׁט וְאִם לֹא אֶתְקַשֶּׁט. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֵין אֵלּוּ נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ:

פרק יא

לימוד משניות

(ב) וְאֵלּוּ הֵם נִדְרֵי עִנּוּי נֶפֶשׁ, אָמְרָה קוֹנָם פֵּרוֹת הָעוֹלָם עָלַי, הֲרֵי זֶה יָכוֹל לְהָפֵר. פֵּרוֹת מְדִינָה עָלַי, יָבִיא לָהּ מִמְּדִינָה אַחֶרֶת. פֵּרוֹת וְנָנֵי זֶה עָלַי, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. וְאִם לֹא הָיְתָה פַּרְנָסָתוֹ אֶלָּא מִמֶּנּוּ, הֲרֵי זֶה יָפֵר, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי:

(ג) קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֶה לַבְּרִיּוֹת, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר, וְיכוֹלָה הִיא לֵהָנוֹת בַּלֶּקֶט וּבַשִּׁכְחָה וּבַפֵּאָה. קוֹנָם כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם נֶהֱנִים לִי, יִטְלוּ עַל כָּרְחָן. כֹּהֲנִים אֵלּוּ וּלְוִיִּם אֵלּוּ נֶהֱנִים לִי, יִטְלוּ אֲחֵרִים:

(ד) קוֹנָם שֶׁאֵינִי עוֹשֶׂה עַל פִּי אַבָּא וְעַל פִּי אָבִיךָ וְעַל פִּי אָחִי וְעַל פִּי אָחִיךָ, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. שֶׁאֵינִי עוֹשֶׂה עַל פִּיךָ, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָפֵר. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, יָפֵר, שֶׁמָּא תַּעְדִּיף עָלָיו יוֹתֵר מִן הָרָאוּי לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, יָפֵר, שֶׁמָּא יְגָרְשֶׁנָּה וּתְהֵא אֲסוּרָה עָלָיו:

(ה) נָדְרָה אִשְׁתּוֹ וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בְתוֹ, נָדְרָה בְתוֹ וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה אִשְׁתּוֹ, נָדְרָה בַנָּזִיר וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בַּקָּרְבָּן, נָדְרָה בַקָּרְבָּן וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה בַנָּזִיר, נָדְרָה מִן הַתְּאֵנִים וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה מִן הָעֲנָבִים, נָדְרָה מִן הָעֲנָבִים וְסָבוּר שֶׁנָּדְרָה מִן הַתְּאֵנִים, הֲרֵי זֶה יַזָּזוֹר וְיָפֵר:

(ו) אָמְרָה קוֹנָם תְּאֵנִים וַעֲנָבִים אֵלּוּ שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת, קַיָּם לַתְּאֵנִים, כֻּלּוֹ קַיָּם. הֵפֵר לַתְּאֵנִים, אֵינוֹ מוּפָר עַד שֶׁיָּפֵר אַף לָעֲנָבִים. אָמְרָה קוֹנָם תְּאֵנִים שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת וַעֲנָבִים שֶׁאֵינִי טוֹעֶמֶת, הֲרֵי אֵלּוּ שְׁנֵי נְדָרִים:

(ז) יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ נְדָרִים, אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ מְפָרִין, יָפֵר. יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁיֵּשׁ מְפָרִין אֲבָל אֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁזֶּה נֶדֶר, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר לֹא יָפֵר, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים יָפֵר:

פרק יא

לימוד משניות

(ז) הַמַּדֵּר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ וְהוּא רוֹצֶה לָתֵת לְבִתּוֹ בָּעוֹת, אוֹמֵר לָהּ, הֲרֵי הַבָּעוֹת הָאֵלּוּ נְתוּנִין לָךְ בְּמַתָּנָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא לְבַעְלִיךְ רְשׁוּת בָּהֶן אֶלָּא מַה שֶּׁאַתְּ נוֹשֵׂאת וְנוֹתֶנֶת בְּפִיךְ:

(ט) וְנֵדֶר אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה יָקוּם עָלֶיהָ (במדבר ל), כֵּיצַד, אָמְרָה הֲרֵינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּשֵּׂאת בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. נָזְרָה וְהִיא בִּרְשׁוּת הַבַּעַל, מֵפֵר לָהּ. כֵּיצַד, אָמְרָה הֲרֵינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים, הֲרֵי זֶה מוּפָר. נָזְרָה בּוֹ בַּיּוֹם, נִתְגָּרְשָׁה בּוֹ בַּיּוֹם, הֶחֱזִירָהּ בּוֹ בַּיּוֹם, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁיֵּיצֵאת לִרְשׁוּת עַצְמָהּ שָׁעָה אַחַת, אֵינוֹ יָכוֹל לְהָפֵר:

(י) תֵּשַׁע נְעָרוֹת נִדְרֵיהֶן קַיָּמִין. בּוֹגֶרֶת וְהִיא יְתוֹמָה, נַעֲרָה וּבָגְרָה וְהִיא יְתוֹמָה, נַעֲרָה שֶׁלֹּא בָגְרָה וְהִיא יְתוֹמָה. בּוֹגֶרֶת וּמֵת אָבִיהָ, נַעֲרָה בּוֹגֶרֶת וּמֵת אָבִיהָ, נַעֲרָה שֶׁלֹּא בָגְרָה וּמֵת אָבִיהָ. נַעֲרָה שֶׁמֵּת אָבִיהָ וּמוֹשֶׁמֶת אָבִיהָ בָּגְרָה, בּוֹגֶרֶת וְאָבִיהָ קַיָּם, (נַעֲרָה בּוֹגֶרֶת וְאָבִיהָ קַיָּם). רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הַמּוֹשִׁיא בְּתוֹ הַקְּטַנָּה וְנִתְאַלְמְנָה אוֹ נִתְגָּרְשָׁה וְזָזְרָה אֶצְלוֹ, עֲדַיִן הִיא נַעֲרָה:

(יא) קוֹנָם שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְאַבָּא וּלְאָבִיךְ אִם עוֹשָׂה אֲנִי עַל פִּיךְ, שֶׁאֵינִי נֶהֱנֵית לְךָ אִם עוֹשָׂה אֲנִי עַל פִּי אַבָּא וְעַל פִּי אָבִיךָ, הֲרֵי זֶה יָפֵר:

(יב) בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים, שָׁלֹשׁ נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְנוֹטְלוֹת כְּתֻבָּה, הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ, שָׁמַיִם בֵּינִי לְבֵינָךְ, נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְּהוּדִים. זָזְרוּ לוֹמַר, שֶׁלֹּא תְהֵא אִשָּׁה נוֹתֶנֶת עֵינֶיהָ בְּאַוֵּר וּמְקַלְקֶלֶת עַל בַּעְלָהּ, אֶלָּא הָאוֹמֶרֶת טְמֵאָה אֲנִי לָךְ, תָּבִיא רְאָיָה

פרק יא

לימוד משניות

לִדְבָרֶיהָ. שָׁמַיִם בֵּיתִי לְבֵינָךְ, יַעֲשׂוּ דֶּרֶךְ בַּקָּשָׁה. נְטוּלָה אֲנִי מִן הַיְהוּדִים, יָפֶר וְזֶלְקוֹ, וּתְהֵא מִשַּׁמּוֹשַׁתּוֹ, וּתְהֵא נְטוּלָה מִן הַיְהוּדִים:

פרק יא

לימוד משניות

מסכת זבחים

פרק א

(א) זָבְחֵי חֲטָאוֹת מינים של דגן **נִזְבָּחִין** בהפרשת **בַּזְּבָחִים,** ואלו הם: **הַחַטּוֹת וְהָאֲשָׁמוֹת וְהַכְּבָשִׂים וּשְׂעִירֵי חוֹבָה שֶׁעָלוּ וְשִׁיפּוֹן. הֲרֵי אֵלּוּ נִזְבָּחִין בַּזְּבָחִים,** ואם עשה עיסה ממינים שונים הם **וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה** לשיעור חלה, **וַאֲסוּרִין** באכילה **בֶּחָזָרֶשׁ** דהיינו- מדין "חדש", אם נקצרו **מִלִּפְנֵי הַפָּסַח,** וכן אסורים **וּמִלִּקְצוֹר מִלִּפְנֵי** קציר **הָעֹמֶר** בליל ט"ז בניסן. **וְאִם הִשְׁרִישׁוּ קֹדֶם** לקצירת העומר **לָעֹמֶר, הָעֹמֶר מַתִּירָן** בקצירה. **וְאִם לָאו,** ואם השרישו לאחר ט"ז בניסן הרי הם **אֲסוּרִין עַד שֶׁיָּבוֹא הָעֹמֶר הַבָּא:**

(ב) הָאוֹכֵל מֵהֶם מ-5 המינים דלעיל **כַּזַּיִת מַצָּה בַּפָּסַח, יָצָא יְדֵי זוֹבָתוֹ.** והאוכל מהם **כַּזַּיִת וָמֵץ, וַזָּב בַּהֲכָרַת. נִתְעָרֵב אֶחָד מֵהֶם** בפסח והוא חמץ **בְּכָל** שאר **הַמִּינִים, הֲרֵי זֶה עוֹבֵר** על לאו של "בל יראה ובל יימצא" והרמב"ם ביאר חייב לבער את התערובת **בַּפָּסַח. הַנּוֹדֵר** שלא יהנה **מִן הַפַּת** או נדר שלא יהנה **וּמִן הַתְּבוּאָה, אָסוּר בָּהֶם** בפת או בתבואה העשויים מחמשת המינים הנ"ל, אבל הנודר מן הדגן- אסור גם בקטניות **דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, הַנּוֹדֵר מִן הַדָּגָן אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מֵהֶן. וְזָבִין בַּזָּבָח וּבַמַּעֲשְׂרוֹת:**

(ג) אֵלּוּ זָבִין בַּזָּבָח וּפְטוּרִים מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת: הַלֶּקֶט, וְהַשִּׁכְחָה, וְהַפֵּאָה, וְהַהֶפְקֵר, וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה והופרשה לכהן **תְּרוּמָתוֹ** דהיינו- תרומת מעשר, **וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ** דהיינו- תבואה שהוקדשה לבדק הבית **שֶׁנִּפְדּוּ** בכסף ויצאו לחולין **וּמוֹתַר הָעֹמֶר** דהיינו- מה שנשאר מהקמח שניפו ממנו את העישרון לקרבן העומר, **וּתְבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה** -שלא צמחה

פרק יא

לימוד משניות

עד כדי **שְׁלִישׁ** מהגודל הסופי. **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, תְּבוּאָה שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ, פְּטוּרָה מִן הַזָּלָה:**

(ד) **אֵלּוּ זָיְבִין בַּמַּעֲשְׂרוֹת וּפְטוּרִין מִן הַזָּלָה:** פת **הָאֹרֶז,** ופת **וְהַדֹּחַן, וְהַפָּרָגִים, וְהַשֻּׁמְשְׁמִין, וְהַקִּטְנִיּוֹת,** ועיסה מחמשת מיני דגן שנעשתה **וְזוּת מִזַּמֶּשֶׁת רְבָעִים בַּתְּבוּאָה** דהיינו, פחות מקב ורבע קמח שזו כמות קטנה משנים וחצי ליטר קמח. עיסה שהיא רכה **הַסֶּפֶגְנִין** כספוג, **וְהַדַּבְשָׁנִין** עיסה שנילושה בדבש, **וְהָאֶסְקְרִיטִין** חביתית (דומה לפנקייק), **וְזַלַּת** מטוגנת **הַמִּשֶּׁרֶת** במחבת, **וְהַמִּדְמָע** בצק שנעשה מתערובת תרומה וחולין באופן שבתערובת לא היה מאה חלקים כנגד התרומה. כל אלו, **פְּטוּרִין מִן הַזָּלָה:**

(ה) סופגנין שאמרנו שפטורים מהחלה, דווקא ב- **עִסָּה שֶׁתְּזוּלָתָהּ סֶפֶגְנִין** (שעשאוה מעיסה רכה) **וְסוֹפָהּ סֶפֶגְנִין** (שטגנוה בשמן ודבש), ורק אז **פְּטוּרָה מִן הַזָּלָה.** אבל עיסה ש- **תְּזוּלָתָהּ עִסָּה** רגילה, (שהיא עבה) **וְסוֹפָהּ סֶפֶגְנִין,** או עיסה ש- **תְּזוּלָתָהּ סֶפֶגְנִין וְסוֹפָהּ עִסָּה** (שאפאוה בתנור), **זַיֶּבֶת בַּזָּלָה. וְכֵן הַקְּנוּבְקָאוֹת** פירורי-לחם מבושלים **זַיְבוֹת** בחלה:

(ו) **הַמְּעִיסָּה** קמח ששמים במים רותחים, **בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִין** מחלה, **וּבֵית הִלֵּל מְזַיְּבִין. הַזְלִיטָה** מים רותחים ששופכים על קמח, **בֵּית שַׁמַּאי מְזַיְּבִין, וּבֵית הִלֵּל פּוֹטְרִין. זְלוֹת תּוֹדָה** שמקריבים עם קרבן התודה **וּרְקִיקֵי נָזִיר** שמביא ביום שהשלים נזירותו, תלוי: אם **עֲשָׂאָן לְעַצְמוֹ** לצורך תודתו ונזירותו, **פָּטוּר.** ואם עשאן **לְמִכּוֹר בַּשּׁוּק** לאחרים שצריכים להביא למקדש, **זַיָּב:**

(ז) **נִזְדַּמְּנוּ שֶׁעָשָׂה** עיסה שיש בה שיעור חלה, לצורך **שְׁאוֹר** (שתחמיץ, ויתפיח בה עיסות אחרות) למרות שדעתו **לְזַלֵּק** לחלקים הפחותים מהשיעור, **זַיָּב בַּזָּלָה. נָשִׁים שֶׁנָּתְנוּ לְנַזְדַּמְּנוּ** קמח **לַעֲשׂוֹת לָהֶן שְׁאוֹר, אִם אֵין**

פרק יא

לימוד משניות

בְּשֶׁל אַוָּזַת מֵהֶן כַּשְּׁעוּר, פְּטוּרָה אותה עיסה **מִן הַזָּלָה** למרות שהנחתום מצרף אותה אם הבצק של שאר הנשים:

(יז) עִסַּת הַכְּלָבִים שעשויה מקמח ומורסן לאכילת כלבים, **בְּזְמַן שֶׁהָרוֹעִים אוֹכְלִין מִמֶּנָּה, זַיֶּבֶת בַּזָּלָה, וּמְעָרְבִין בָּהּ** ערובי תחומין וחצרות, **וּמִשְׁתַּתְּפִין בָּהּ** שיתופי מבואות, **וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ** "המוציא" וברכהמ"ז, **וּמְזַמְּנִין עָלֶיהָ, וְנַעֲשֵׂית בְּיוֹם טוֹב, וְיוֹצֵא בָהּ אָדָם יְדֵי זוֹבָתוֹ בַּפָּסַח** אם עשאה מצה. **אִם אֵין הָרוֹעִים אוֹכְלִין מִמֶּנָּה, אֵינָהּ זַיֶּבֶת בַּזָּלָה, וְאֵין מְעָרְבִין בָּהּ, וְאֵין מִשְׁתַּתְּפִין בָּהּ, וְאֵין מְבָרְכִין עָלֶיהָ, וְאֵין מְזַמְּנִין עָלֶיהָ, וְאֵינָהּ נַעֲשֵׂית בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בָהּ יְדֵי זוֹבָתוֹ בַּפָּסַח. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, מִטַּמְּאָה** ראויה לקבל **טֻמְאַת אָכָלִין:**

(יח) הַזָּלָה וְהַתְּרוּמָה, זרים האוכלים מהם **זַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִיתָה** בידי שמים במזיד **וְזִמֶּשׁ** בשוגג (משלם קרן וחומש לכהן), **וַאֲסוּרִים לַזָּרִים, וְהֵם נִכְסֵי כֹהֵן, וְעוֹלִין בְּאֶזֶד וּמֵאָה** אם נפל קב מהם למאה קבין חולין- הריהו בטל והתערובת מותרת לזרים אלא שצריך להרים קב וליתנו לכהן, **וּטְעוּנִין** קודם אכילתם **רְזִיעַת יָדַיִם** ואם הכהן נטמא וטבל ורוצה לאוכלן טעון **וְהַעֲרֵב שֶׁמֶשׁ, וְאֵינָן נִטָּלִין** אסור להפרישן **מִן הַטָּהוֹר** מעיסה או מתבואה טהורה **עַל הַטָּמֵא, אֶלָּא מִן הַמֻּקָּף** מעיסה או מתבואה הקרובה לזו שממנה רוצה להפריש **וּמִן הַדָּבָר הַגָּמוּר** מעיסה שנילושה היטב או מתבואה שנתחייבה במעשרות. **הָאוֹמֵר כָּל גֶּרְנִי** תהיה **תְּרוּמָה וְכָל עִסָּתִי זָלָה,** הרי זה כאילו ש- **לֹא אָמַר כְּלוּם, עַד שֶׁיְּשַׁיֵּר מִקְצָת** שישאיר קצת לעצמו, ואז השאר יחשב כתרומה או חלה:

פרק ב

פרק יא

לימוד משניות

(א) פֵּרוֹת דהיינו- תבואות של **זוּטָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ, וְזָיְבִים בַּזָּלָה. יָצְאוּ מִכָּאן** מא"י **לְשָׁם** לחו"ל, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְזַיֵּב, וְרַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר:**

(ב) עֲפַר זוּטָה לָאָרֶץ שֶׁבָּא בַּסְּפִינָה לָאָרֶץ וזרע בו, מה שצמח **זָיְבִ**ין **בַּמַּעֲשְׂרוֹת וּבַשְּׁבִיעִית** דהיינו-חל עליו קדושת שביעית אם זרע בשביעית. **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵימָתַי** חייב?, **בִּזְמַן שֶׁהַסְּפִינָה גּוֹשֶׁשֶׁת** דהיינו- נוגעת בקרקע. **עִסָּה שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּמֵי פֵּרוֹת, זָיְבָה בַּזָּלָה, וְנֶאֱכֶלֶת בְּיָדַיִם מְסוֹאָבוֹת** טמאות:

(ג) הָאִשָּׁה יוֹשֶׁבֶת וְקוֹצָה ומפרישה **זָלָתָהּ** כשהיא **עֲרֵמָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא יְכוֹלָה לְכַסּוֹת** ערוות **עַצְמָהּ** ברגליה כשיושבת, **אֲבָל לֹא הָאִישׁ. מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עִסָּתוֹ בְּטָהֳרָה, יַעֲשֶׂנָּה קִבִּין** ילוש כל קב בפני עצמו, **וְאַל יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה. וְרַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, יַעֲשֶׂנָּה בְּטֻמְאָה וְאַל יַעֲשֶׂנָּה קִבִּים, שֶׁכֵּשֵׁם שֶׁהוּא קוֹרֵא** שם **לַטְּהוֹרָה** שאומר- הרי זו חלה, **כָּךְ הוּא קוֹרֵא לַטְּמֵאָה, לְזוֹ קוֹרֵא זָלָה בַּשֵּׁם וּלְזוֹ קוֹרֵא זָלָה בַּשֵּׁם, אֲבָל קִבִּים אֵין לָהֶם זֵלֶךְ בַּשֵּׁם** שלא קורא להם שם חלה, ולא מקיים המצווה:

(ד) הָעוֹשֶׂה עִסָּתוֹ קִבִּים וְנָגְעוּ זֶה בָּזֶה, לא מצטרפים לשיעור אלא **פְּטוּרִים מִן הַזָּלָה עַד שֶׁיִּשּׁוֹכוּ** עד שיהיו דבוקים כ"כ שאם יפרידם כל עיסה תתלוש מעט מחברתה. **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף הָרוֹדֶה** כיכרות שכל אחת קב **וְנוֹתֵן לַסַּל, הַסַּל מְצָרְפָן לַזָּלָה** אע"פ שלא נושכות:

(ה) הַמַּפְרִישׁ זָלָתוֹ מן ה- **קֶמֶז** קודם שעשה ממנו בצק, **אֵינָהּ זָלָה,** ואם נתנו לכהן- **וְגָזַל בְּיַד כֹּהֵן** דהיינו- שהכהן חייב להחזיר לבעלים, **הָעִסָּה עַצְמָהּ** שהפריש חלתה קמח, **זָיְבָה בַּזָּלָה, וְהַקֶּמֶז** שהופרש לשם חלה, **אִם יֵשׁ בּוֹ כַּשִּׁעוּר** ועשה ממנו עיסה, העיסה **זָיְבָה בַּזָּלָה, וַאֲסוּרָה**

פרק יא

לימוד משניות

לַזָּרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמְרוּ לוֹ מותרת לזרים, והוכחה- **מַעֲשֶׂה וּקְפָשָׁה** -חטפה **זָקֵן זָר. אָמַר לָהֶם, אַף הוּא קִלְקֵל לְעַצְמוֹ** שנענש על שאכל עיסה האסורה לזרים **וְתִקֵּן** והכשיר עיסה זאת **לַאֲוֵזִרִים** שיסמכו על מעשה זה, ויהיו פטורים, ששוגגים הם:

(ו) זַמֶּשֶׁת רְבָעִים קֶמַח שעשאם עיסה, **זַיְבִים בַּזָּלָה. הֵם** הקמח **וּשְׁאוֹרָן** שנתנו בעיסה **וְסֻבָּן** הפסולת הדקה **וּמֻרְסָנָן** הפסולת הגסה, מצטרפים ל- **זַמֶּשֶׁת רְבָעִים,** ואז **זַיְבִין. נִטַּל מֻרְסָנָן מִתּוֹכָן** ופחתו מהשיעור, ולאחר מכן **וְזָזַר לְתוֹכָן, הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין:**

(ז) שִׁעוּר הַזָּלָה, אֶזֶד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בעיסה. **הָעוֹשֶׂה עִסָּה לְעַצְמוֹ, וְהָעוֹשֶׂה לְמִשְׁתֶּה בְּנוֹ,** מפרישים **אֶזֶד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה. נִזְדַּמֵּן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה** עיסה **לְמְכוֹר בַּשּׁוּק, וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהִיא עוֹשָׂה לְמְכוֹר בַּשּׁוּק אֶזֶד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. נִטְמֵאת עִסָּתָהּ** של העושה לעצמה **שׁוֹגֶגֶת אוֹ אֲנוּסָה, אֶזֶד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה. נִטְמֵאת מְזִידָה,** מפרישה שיעור גדול של **אֶזֶד מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה** למרות שעומדת לשריפה, **כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא זוֹטֵא נִשְׁכָּר:**

(זז) רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, החלה **נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר** מעיסה טהורה **עַל הַטְּמֵאָה. כֵּיצַד, עִסָּה טְהוֹרָה וְעִסָּה טְמֵאָה, נוֹטֵל כְּדֵי** שיעור **זָלָה** שצריך להפריש בשביל שתי העיסות **מֵעִסָּה** הטהורה **שֶׁלֹּא הוּרְמָה זָלָתָהּ** בתנאי ש- **וְנוֹתֵן** בצק **פָּזוּת מִכַּבֵּיצָה בָּאֶמְצַע** בין שתי העיסות, ולמה נותנו? **כְּדֵי שֶׁיְּצַמֵּיד** את שתי העיסות, ואז **יְטוֹל מִן הַמֻּקָּף** שיש דין שמפריש ממקום אחד על השני בתנאי שסמוכים. **וְזַכָּמִים אוֹסְרִין** ליטול חלה מהטהורה על הטמאה:

פרק ג

פרק יא

לימוד משניות

(א) אוֹכְלִין אכילת **עֲרַאי** (דהיינו- בלא הפרשה) **מִן הָעִסָּה, עַד** שתתחייב בחלה, דהיינו- עד **שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל בַּזּוֹטִים וְתִטַּמְטֵם בַּשְּׁעוֹרִים**[1]**. גְּלְגְּלָהּ בַּזּוֹטִים וְטִמְטְמָהּ בַּשְּׁעוֹרִים, הָאוֹכֵל מִמֶּנָּה וַיָּב מִיתָה. כֵּיצַד שֶׁהָיָא** מיד כשהעושה את הבצק **נוֹתֶנֶת אֶת הַמַּיִם** ושופכת לקמח, **מַגְבַּהַּת וַזָלָתָהּ** צריכה להפריש חלה, **וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהֵא שָׁם וַזַמֶּשֶׁת רְבָעִים קֶמַּוז דהיינו– בתנאי ש:**

(ב) נִרְמְעָה עִסָּתָהּ עַד שֶׁלֹּא גְלְגְּלָהּ, פְּטוּרָה, שֶׁהַמִּדְמָע פָּטוּר. וּמִשֶּׁגְּלְגְּלָהּ, וַיָּבֶת. נוֹכַל לָהּ סְפֵק טֻמְאָה עַד שֶׁלֹּא גְלְגְּלָהּ, תֵּעָשֶׂה בְּטֻמְאָה, וּמִשֶּׁגְּלְגְּלָהּ, תֵּעָשֶׂה בְּטָהֳרָה:

(ג) הִקְדִּישָׁהּ עִסָּתָהּ עַד שֶׁלֹּא גְלְגְּלָהּ, וּפָדָאתָהּ, וַיָּבֶת. מִשֶּׁגְּלְגְּלָהּ, וּפָדָאתָהּ, וַיָּבֶת. הִקְדִּישַׁתָּהּ עַד שֶׁלֹּא גְלְגְּלָהּ, וְגְלְגְּלָהּ הַגּוּבָּר, וְאַוַּר כְּךְ פְּדָאתָהּ, פְּטוּרָה, שֶׁבִּשְׁעַת זוֹבָתָהּ הָיְתָה פְּטוּרָה:

(ד) כַּיּוֹצֵא בּוֹ, הַמַּקְדִּישׁ פֵּרוֹתָיו עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת, וּפָדָאָן, וַיָּבִין. וּמִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת, וּפָדָאָן, וַיָּבִין. הִקְדִּישָׁן עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרוּ, וְגָמְרָן הַגּוּבָּר, וְאַוַּר כְּךְ פְּדָאָן, פְּטוּרִין, שֶׁבִּשְׁעַת זוֹבָתָן הָיוּ פְּטוּרִין:

(ה) נָכְרִי שֶׁנָּתַן לְיִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לוֹ עִסָּה, פְּטוּרָה מִן הַוַּזָלָה. נְתָנָהּ לוֹ מְתֻנָּה, עַד שֶׁלֹּא גְלְגֵּל, וַיָּב. וּמִשֶּׁגְּלְגֵּל, פָּטוּר. הָעוֹשֶׂה

---

[1] גם בעיסת חיטים וגם בעיסת שעורים, החיוב מהתורה להפריש מהם חלה חל בגמר הלישה, אלא שבזאת העשויה מחיטים זה נקרא "גלגול" (שמגלגלים בידים את תערובת הקמח והמים, עד שהכל הופך לעיסה אחת), ובעיסת שעורים זה נקרא "טמטום" (

פרק יא

לימוד משניות

עִסָּה עִם הַנָּכְרִי, אִם אֵין בְּשֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּשִׁעוּר וְזֹלָה, פְּטוּרָה מִן הַזָּלָה:

(ו) גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָיְתָה לוֹ עִסָּה, נַעֲשֵׂית עַד שֶׁלֹּא נִתְגַּיֵּר, פָּטוּר, וּמִשֶּׁנִּתְגַּיֵּר, חַיָּב. וְאִם סָפֵק, חַיָּב, וְאֵין חַיָּבִין עָלֶיהָ חֻמָּשׁ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר הַקְּרִימָה בַּתַּנּוּר:

(ז) הָעוֹשֶׂה עִסָּה מִן הַחִטִּים וּמִן הָאֹרֶז, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן, חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, וְיוֹצֵא בָהּ אָדָם יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפָּסַח. וְאִם אֵין בָּהּ טַעַם דָּגָן, אֵינָהּ חַיֶּבֶת בַּחַלָּה, וְאֵין אָדָם יוֹצֵא בָהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ בַּפָּסַח:

(ח) הַנּוֹטֵל שְׁאוֹר מֵעִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ עִסָּה שֶׁהוּרְמָה חַלָּתָהּ, אִם יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר, מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם לָאו, מוֹצִיא חַלָּה אַחַת עַל הַכֹּל:

(ט) כֵּיוֹצֵא בוֹ, זֵיתֵי מָסִיק שֶׁנִּתְעָרְבוּ עִם זֵיתֵי נִקּוּף,עִגְבֵי בָצִיר עִם עִגְבֵי עוֹלְלוֹת, אִם יֵשׁ לוֹ פַּרְנָסָה מִמָּקוֹם אַחֵר, מוֹצִיא לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם לָאו, מוֹצִיא תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר לַכֹּל, וְהַשְּׁאָר מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְפִי חֶשְׁבּוֹן:

(י) הַנּוֹטֵל שְׁאוֹר מֵעִסַּת זְטִים וְנוֹתֵן לְתוֹךְ עִסַּת אֹרֶז, אִם יֵשׁ בָּהּ טַעַם דָּגָן חַיֶּבֶת בַּחַלָּה. וְאִם לָאו, פְּטוּרָה. אִם כֵּן, לָמָּה אָמְרוּ הַטָּבֵל אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא, מִין בְּמִינוֹ. וְשֶׁלֹּא בְמִינוֹ, בְּנוֹתֵן טַעַם:

פרק ד

פרק יא

לימוד משניות

(א) שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁעָשׂוּ שְׁנֵי קַבִּין, וְנָגְעוּ זֶה בָּזֶה, אֲפָלוּ הֵם מִמִּין אֶחָד, פְּטוּרִים. וּבְמִן שֶׁהֵם שֶׁל אִשָּׁה אַחַת, מִין בְּמִינוֹ, זַיָּב. וְשֶׁלֹּא בְמִינוֹ, פָּטוּר:

(ב) אֵיזֶה הוּא מִין בְּמִינוֹ, הַזּוֹטִים אֵינָן מִצְטָרְפוֹת עִם הַכֹּל, אֶלָּא עִם הַכֻּסְבִּים. הַשְּׁעוֹרִים מִצְטָרְפוֹת עִם הַכֹּל, זוּץ מִן הַזּוֹטִים. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, שְׁאָר הַמִּינִים מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה:

(ג) שְׁנֵי קַבִּים וְקַב אֹרֶז אוֹ קַב תְּרוּמָה בָּאֶמְצַע, אֵינָן מִצְטָרְפִין. דָּבָר שֶׁנִּטְלָה זַלָּתוֹ בָּאֶמְצַע, מִצְטָרְפִין, שֶׁכְּבָר נִתְזַיֵּב בַּזַּלָּה:

(ד) קַב זָדֹשׁ וְקַב יָשָׁן שֶׁנִּשְׁכוּ זֶה בָּזֶה, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, יִטּוֹל מִן הָאֶמְצַע, וַחֲכָמִים אוֹסְרִים, הַנּוֹטֵל זַלָּה מִן הַקַּב, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, זַלָּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵינָהּ זַלָּה:

(ה) שְׁנֵי קַבִּין שֶׁנִּטְלָה זַלָּתוֹ שֶׁל זֶה בְּפָנֵי עַצְמוֹ וְשֶׁל זֶה בְּפָנֵי עַצְמוֹ, זָוַר וַעֲשָׂאָן עִסָּה אַחַת, רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹטֵר, וַחֲכָמִים מְזַיְּבִין. נִמְצָא זַיָּמְרוֹ קָלוֹ:

(ו) נוֹטֵל אָדָם כְּדֵי זַלָּה בְּעִסָּה שֶׁלֹּא הוּרְמָה זַלָּתָהּ, לַעֲשׂוֹתָהּ בְּטָהֳרָה, לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עָלֶיהָ וְהוֹלֵךְ זַלַּת דְּמַאי עַד שֶׁתִּסָּרֵזַ. שֶׁזַּלַּת דְּמַאי נִטֶּלֶת מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וְשֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף:

(ז) יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ אֲרִיסִין לְנָכְרִים בְּסוּרְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְזַיֵּב פֵּרוֹתֵיהֶם בַּמַּעֲשְׂרוֹת וּבַשְּׁבִיעִית, וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל פּוֹטֵר. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שְׁתֵּי זַלּוֹת בְּסוּרְיָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, זַלָּה אֶחָת. אֶחָד מִן הַזַּלּוֹת שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְקָלוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. זָוְרוּ לִנְהוֹג כִּדְבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל בִּשְׁתֵּי דְרָכִים:

(ח) רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, שָׁלֹשׁ אַרְצוֹת לַזַּלָּה. מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְעַד כְּזִיב, זַלָּה אֶחָת. מִכְּזִיב וְעַד הַנָּהָר וְעַד אַמָּנָה, שְׁתֵּי זַלּוֹת, אַחַת

פרק יא

לימוד משניות

לָאוּר וְאַוָּזַת לַכֹּהֵן. שֶׁל אוּר יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר, וְשֶׁל כֹּהֵן אֵין לָהּ שִׁעוּר. בֵּין הַנָּהָר וְעַד אֲמָנָה וְלִפָּנִים, שִׁתֵּי זַכּוֹת, אַוָּזַת לָאוּר וְאַוָּזַת לַכֹּהֵן. שֶׁל אוּר אֵין לָהּ שִׁעוּר וְשֶׁל כֹּהֵן יֵשׁ לָהּ שִׁעוּר, וּטְבוּל יוֹם אוֹכְלָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֵינוֹ צָרִיךְ טְבִילָה. וַאֲסוּרָה לַזָּבִים וְלַזָּבוֹת לַנִּדָּה וְלַיּוֹלֶדוֹת. וְנֶאֱכֶלֶת עִם הַוָּר עַל הַשֻּׁלְחָן, וְנוֹתֶנֶת לְכָל כֹּהֵן:

(ט) וְאֵלּוּ נִתָּנִין לְכָל כֹּהֵן, הַזְּרוֹעַ, וְהַבְּכוֹרוֹת, וּפִדְיוֹן הַבֵּן, וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, וְהַזְּרוֹעַ, וְהַלְּחָיַיִם, וְהַקֵּבָה, וְרֹאשִׁית הַגֵּז, וְשֶׁמֶן שִׁרְפָּה, וְקָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ, וְהַבְּכוּרִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בַּבְּכוּרִים. כַּרְשִׁינֵי תְרוּמָה, רַבִּי עֲקִיבָא מַתִּיר וַחֲכָמִים אוֹסְרִים:

(י) נִתַּאי אִישׁ תְּקוֹעַ הֵבִיא זַכּוֹת מִבֵּיתָר, וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. אַנְשֵׁי אֶלְכְּסַנְדְּרִיָּא הֵבִיאוּ זַכּוֹתֵיהֶן מֵאֶלְכְּסַנְדְּרִיָּא, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם. אַנְשֵׁי הַר צְבוֹעִים הֵבִיאוּ בְכוּרֵיהֶם קֹדֶם עֲצֶרֶת, וְלֹא קִבְּלוּ מֵהֶם, מִפְּנֵי הַכָּתוּב שֶׁבַּתּוֹרָה (שמות כג) וְחַג הַקָּצִיר בִּכּוּרֵי מַעֲשֶׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה:

(יא) בֶּן אַנְטִינוֹס הֶעֱלָה בְכוֹרוֹת מִבָּבֶל, וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. יוֹסֵף הַכֹּהֵן הֵבִיא בִכּוּרֵי יַיִן וְשֶׁמֶן, וְלֹא קִבְּלוּ מִמֶּנּוּ. אַף הוּא הֶעֱלָה בָּנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ, לַעֲשׂוֹת פָּסַז קָטָן בִּירוּשָׁלַיִם, וְהֶזֶּזרוּהוּ, שֶׁלֹּא יִקָּבַע הַדָּבָר זוֹבָה. אַרִיסְטוֹן הֵבִיא בִכּוּרָיו מֵאַפַּמְיָא וְקִבְּלוּ מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ, הַקּוֹנֶה בְסוּרְיָא, כְּקוֹנֶה בְּפַרְוָר שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם:

מסכת תמיד

לימוד משניות

מסכת תמיד

פרק א

(א) בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הַכֹּהֲנִים שׁוֹמְרִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. בְּבֵית אַבְטִינָס, בְּבֵית הַנִּיצוֹץ, וּבְבֵית הַמּוּקָד. בֵּית אַבְטִינָס וּבֵית הַנִּיצוֹץ הָיוּ עֲלִיּוֹת, וְהָרוֹבִים שׁוֹמְרִים שָׁם. בֵּית הַמּוּקָד, כְּפָה, וּבֵית גָּדוֹל הָיָה, מֻקָּף רוֹבְדִים שֶׁל אֶבֶן, וְזִקְנֵי בֵית אָב יְשֵׁנִים שָׁם, וּמַפְתְּחוֹת הָעֲזָרָה בְּיָדָם. וּפְרִיזֵי כְהֻנָּה אִישׁ כִּסְתּוֹ בָּאָרֶץ. לֹא הָיוּ יְשֵׁנִים בִּבְגְדֵי קְדֻשׁ, אֶלָּא פּוֹשְׁטִין וּמַקְפְּלִין וּמַנִּיחִים אוֹתָן תַּחַת רָאשֵׁיהֶן, וּמִתְכַּסִּין בִּכְסוּת עַצְמָן. אֵרַע קֶרִי לְאֶחָד מֵהֶן, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ בְּמִסְבָּה הַהוֹלֶכֶת תַּחַת הַבִּירָה, וְהַגֵּרוֹת דּוֹלְקִין מִכָּאן וּמִכָּאן, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵית הַטְּבִילָה, וּמְדוּרָה הָיְתָה שָׁם, וּבֵית כִּסֵּא שֶׁל כָּבוֹד. וְזֶה הָיָה כְּבוֹדוֹ, מְצָאוֹ נָעוּל, יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ שָׁם אָדָם. פָּתוּחַ, יוֹדֵעַ שֶׁאֵין שָׁם אָדָם. יָרַד וְטָבַל, עָלָה וְנִסְתַּפֵּג, וְנִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד הַמְּדוּרָה, בָּא וְיָשַׁב לוֹ אֵצֶל אֶחָיו הַכֹּהֲנִים עַד שֶׁהַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לוֹ:

(ב) מִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לִתְרוֹם אֶת הַמִּזְבֵּחַ, מַשְׁכִּים וְטוֹבֵל עַד שֶׁלֹּא יָבוֹא הַמְמֻנֶּה. וְכִי בְּאֵיזוֹ שָׁעָה הַמְמֻנֶּה בָּא, לֹא כָל הָעִתִּים שָׁוּוֹת, פְּעָמִים שֶׁהוּא בָּא מִקְרִיאַת הַגֶּבֶר, אוֹ סָמוּךְ לוֹ מִלְּפָנָיו אוֹ מִלְּאַחֲרָיו. הַמְמֻנֶּה בָּא וְדוֹפֵק עֲלֵיהֶם, וְהֵם פָּתוּחַ לוֹ. אָמַר לָהֶן, מִי שֶׁטָּבַל יָבוֹא וְיָפִיס. הֵפִיסוּ, זָכָה מִי שֶׁזָּכָה:

(ג) נָטַל אֶת הַמַּפְתֵּחַ וּפָתַח אֶת הַפִּשְׁפָּשׁ, וְנִכְנַס מִבֵּית הַמּוּקָד לָעֲזָרָה, וְנִכְנְסוּ אַחֲרָיו וּשְׁתֵּי אֲבוּקוֹת שֶׁל אוּר בְּיָדָם. וְנֶחְלְקוּ לִשְׁתֵּי כִתּוֹת, אֵלּוּ הוֹלְכִים בָּאַכְסַדְרָא דֶּרֶךְ הַמִּזְרָח, וְאֵלּוּ הוֹלְכִים בָּאַכְסַדְרָא דֶּרֶךְ הַמַּעֲרָב. הָיוּ בוֹדְקִין וְהוֹלְכִין עַד

פרק א

לימוד משניות

שֶׁמַּגִּיעִין לִמְקוֹם (בֵּית) עוּשַׁי וְזַבְתִּים. הִגִּיעוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ, אָמְרוּ שָׁלוֹם, הַכֹּל שָׁלוֹם. הֶעֱמִידוּ עוּשַׁי וְזַבְתִּים לַעֲשׂוֹת וְזַבְתִּים:

(ד) מִי שֶׁזָּכָה לִתְרוֹם אֶת הַמְּזֻבָּזָן, הוּא יִתְרוֹם (אֶת הַמְּזֻבָּזָן), וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ, הִזָּהֵר שֶׁמָּא תִּגַּע בַּכֶּלִי, עַד שֶׁתְּקַדֵּשׁ יָדֶיךָ וְרַגְלֶיךָ מִן הַכִּיּוֹר, וַהֲרֵי הַמַּזְלֶפֶת נְתוּנָה בַּמִּקְצוֹעַ בֵּין הַכֶּבֶשׁ לַמְּזֻבָּזָן בְּמַעֲרָבוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ. אֵין אָדָם נִכְנָס עִמּוֹ, וְלֹא נֵר בְּיָדוֹ, אֶלָּא מְהַלֵּךְ לְאוֹר הַמַּעֲרָכָה. לֹא הָיוּ רוֹאִין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹמְעִין אֶת קוֹלוֹ עַד שֶׁשּׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ שֶׁעָשָׂה בֶן קָטִין מוּכְנִי לַכִּיּוֹר, וְהֵן אוֹמְרִים הִגִּיעַ עֵת. קִדֵּשׁ יָדָיו וְרַגְלָיו מִן הַכִּיּוֹר, נָטַל מַזְלֶפֶת הַכֶּסֶף וְעָלָה לִרְאֹשׁ הַמְּזֻבָּזָן, וּפָנָה אֶת הַגֻּזָלִים הֵילָךְ וְהֵילָךְ וְזָזָתָה מִן הַמְּאֻכָּלוֹת הַפָּנִימִיּוֹת, וְיָרַד. הִגִּיעַ לָרִצְפָּה, הָפַךְ פָּנָיו לַצָּפוֹן, הָלַךְ לִמְזָרְזוֹ שֶׁל כֶּבֶשׁ כְּעֶשֶׂר אַמּוֹת. צָבַר אֶת הַגֻּזָלִים עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה רָזוּק מִן הַכֶּבֶשׁ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, מְקוֹם שְׁנוֹתְנִין מַרְאוֹת הָעוֹף וְדִשּׁוּן מְזֻבָּזָן הַפָּנִימִי וְהַמְּעוֹרָה:

פרק ב

(א) רָאוּהוּ אָזְנָיו שֶׁיָּרַד, וְהֵם רָצוּ וּבָאוּ, מִהֲרוּ וְקִדְּשׁוּ יְדֵיהֶן וְרַגְלֵיהֶן מִן הַכִּיּוֹר, נָטְלוּ אֶת הַמַּגְרֵפוֹת וְאֶת הַצִּנּוֹרוֹת וְעָלוּ לִרְאֹשׁ הַמְּזֻבָּזָן. הָאֲבָרִין וְהַפָּדָרִין שֶׁלֹּא נִתְאַכְּלוּ מִבָּעֶרֶב, סוֹנְקִין אוֹתָם לִצְדָדֵי הַמְּזֻבָּזָן. אִם אֵין הַצְּדָדִין מַזְזִיקִין, סוֹדְרִין אוֹתָם בַּסּוֹבֵב עַל הַכֶּבֶשׁ:

(ב) הַזּוֹלְפִין מַעֲלִין בְּאַמָּה עַל גַּבֵּי הַתַּפּוּזָן. וְתַפּוּזָן הָיָה בְּאֶמְצַע הַמְּזֻבָּזָן, פָּעָמִים עָלָיו כִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת כּוֹר. וּבְרַגְלִים לֹא הָיוּ

פרק א

לימוד משניות

מְדַשְּׁנִין אוֹתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא נוֹי לַמִּזְבֵּחַ. מִיָּמָיו לֹא נִתְעַצֵּל הַכֹּהֵן מִלְּהוֹצִיא אֶת הַדֶּשֶׁן:

(ג) הֵזִּכּוּ מַעֲלִין בַּגְּזִרִין לְסַדֵּר אֵשׁ הַמַּעֲרָכָה. וְכִי כָּל הָעֵצִים כְּשֵׁרִים לַמַּעֲרָכָה. הֵין. כָּל הָעֵצִים כְּשֵׁרִין לַמַּעֲרָכָה, חוּץ מִשֶּׁל זַיִת וְשֶׁל גֶּפֶן. אֲבָל בְּאֵלּוּ רְגִילִין, בְּמֵרְבִּיּוֹת שֶׁל תְּאֵנָה וְשֶׁל אֱגוֹז וְשֶׁל עֵץ שָׁמֶן:

(ד) סִדֵּר הַמַּעֲרָכָה גְּדוֹלָה מִזְּרָזָה, וַזְּזִיתָה מִזְּרָזָה, וְרָאשֵׁי הַגְּזִרִין הַפָּנִימִים הָיוּ נוֹגְעִים בַּתַּפּוּז. וְרֵוַח הָיָה בֵּין הַגְּזִרִים שֶׁהָיוּ מַצִּיתִים אֶת הָאֲלִיתָא מִשָּׁם:

(ה) בָּרְרוּ מִשָּׁם עֲצֵי תְּאֵנָה יָפִין, לְסַדֵּר הַמַּעֲרָכָה שְׁנִיָּה לַקְּטֹרֶת מִכְּנֶגֶד קֶרֶן מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, מְשׁוּךְ מִן הַקֶּרֶן כְּכַפֵּי צָפוֹן אַרְבַּע אַמּוֹת, בְּעֹמֶד זָמֵשׁ סְאִים גֶּזָלִים. וּבַשַּׁבָּת בְּעֹמֶד שְׁמוֹנַת סְאִין גֶּזָלִים, שֶׁשָּׁם הָיוּ נוֹתְנִין שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לֶזֶם הַפָּנִים הָאֲבָרִים וְהַפְּדָרִים שֶׁלֹּא נִתְאַכְּלוּ מִבָּעֶרֶב, מַזְזִירִין אוֹתָן לַמַּעֲרָכָה. הִצִּיתוּ שְׁתֵּי הַמַּעֲרָכוֹת בָּאֵשׁ, וְיָרְדוּ וּבָאוּ לָהֶם לִלְשְׁכַּת הַגָּזִית:

משנה מסכת תמיד פרק ג

(א) אָמַר לָהֶם הַמְמֻנֶּה, בּוֹאוּ וְהָפִיסוּ, מִי שׁוֹחֵט, מִי זוֹרֵק, מִי מְדַשֵּׁן מִזְּבֵחַ הַפְּנִימִי, מִי מְדַשֵּׁן אֶת הַמְּנוֹרָה, מִי מַעֲלֶה אֵבָרִים לַכֶּבֶשׁ, הָרֹאשׁ, וְהָרֶגֶל, וּשְׁתֵּי הַיָּדַיִם, הָעֹקֶץ, וְהָרֶגֶל, הֶזָּוֶה, וְהַגֵּרָה, וּשְׁתֵּי דְפָנוֹת, הַקְּרָבַיִם, וְהַסֹּלֶת, וְהַנְּסָכִים, וְהַיַּיִן. הַפִּיסוּ, זָכָה מִי שֶׁזָּכָה:

פרק א

לימוד משניות

(ב) אָמַר לָהֶם הַמְמֻנֶּה, צְאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן הַשְּׁחִיטָה. אִם הִגִּיעַ, הָרוֹאֶה אוֹמֵר, בַּרְקַאי. מַתְיָא בֶּן שְׁמוּאֵל אוֹמֵר, הֵאִיר פְּנֵי כָל הַמִּזְרָח. עַד שֶׁהוּא בְּזֶבְרוֹן, וְהוּא אוֹמֵר, הֵין:

(ג) אָמַר לָהֶם, צְאוּ וְהָבִיאוּ טָלֶה מִלִּשְׁכַּת הַטְּלָאִים. וַהֲרֵי לִשְׁכַּת הַטְּלָאִים הָיְתָה בְּמִקְצוֹעַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית. וְאַרְבַּע לְשָׁכוֹת הָיוּ שָׁם, אַחַת לִשְׁכַּת הַטְּלָאִים, וְאַחַת לִשְׁכַּת הַזּוּתָמוֹת, וְאַחַת לִשְׁכַּת בֵּית הַמּוֹקֵד, וְאַחַת לִשְׁכָּה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין בָּהּ לֶחֶם הַפָּנִים:

(ד) נִכְנְסוּ לִלְשְׁכַּת הַכֵּלִים, וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם תִּשְׁעִים וּשְׁלֹשָׁה כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב. הִשְׁקוּ אֶת הַתָּמִיד בְּכוֹס שֶׁל זָהָב. אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְבֻקָּר מִבָּעֶרֶב, מְבַקְּרִין אוֹתוֹ לְאוֹר הָאֲבוּקוֹת:

(ה) מִי שֶׁזָּכָה בַּתָּמִיד, מוֹשְׁכוֹ וְהוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּטְבָּחַיִם, וּמִי שֶׁזָּכוּ בָּאֵבָרִים הוֹלְכִין אַחֲרָיו. בֵּית הַמִּטְבָּחַיִם הָיָה לְצִפּוֹנוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ, וְעָלָיו שְׁמוֹנָה עַמּוּדִים נַמָּסִין, וּרְבִיעִית שֶׁל אֶרֶז עַל גַּבֵּיהֶן, וְאוּנְקְלָיוֹת שֶׁל בַּרְזֶל הָיוּ קְבוּעִין בָּהֶן, וּשְׁלֹשָׁה סְדָרִים הָיָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, שֶׁבָּהֶן תּוֹלִין, וּמַפְשִׁיטִין עַל שֻׁלְחָנוֹת שֶׁל שַׁיִשׁ שֶׁבֵּין הָעַמּוּדִים:

משנה מסכת תמיד פרק ג

(ו) מִי שֶׁזָּכָה בִּדְשׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוֹרָה הָיוּ מַקְדִּימִין, וְאַרְבָּעָה כֵלִים בְּיָדָם, הַטָּעִי וְהַכּוּז וּשְׁתֵּי מַפָּתְחוֹת. הַטָּעִי דּוֹמֶה לְתַרְקָב גָּדוֹל שֶׁלָּהֶב, מַזְוִיק כַּבִּין וָזֵצִי, וְהַכּוּז דּוֹמֶה לְקִתּוֹן גָּדוֹל שֶׁל זָהָב. וּשְׁתֵּי מַפָּתְחוֹת, אֶחָד יוֹרֵד לְאַמַּת הַשָּׁוְוי, וְאֶחָד פּוֹתֵחַ כֵּיוָן:

פרק א

לימוד משניות

(ז) בָּא לוֹ לְפָשְׁפֶט הַצְפוֹנִי. וּשְׁנֵי פָּשְׁפָּשִׁין הָיוּ לוֹ לִשַׁעַר הַגָּדוֹל, אֶחָד בַּצָּפוֹן וְאֶחָד בַּדָּרוֹם. שֶׁבַּדָּרוֹם לֹא נִכְנַס בּוֹ אָדָם מֵעוֹלָם, וְעָלָיו הוּא מִתְפָּרֵשׁ עַל יְדֵי יְזַזְקַאל (יזזקאל מד), וַיֹּאמֶר אֵלַי יְיָ, הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפָּתֵחַ וְאִישׁ לֹא יָבֹא בּוֹ כִּי יְיָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בוֹ וְהָיָה סָגוּר. נָטַל אֶת הַמַּפְתֵּחַ וּפָתַח אֶת הַפָּשְׁפָּשׁ, נִכְנַס לַתָּא, וּמִן הַתָּא אֶל הַהֵיכָל, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִשַׁעַר הַגָּדוֹל. הִגִּיעַ לִשַׁעַר הַגָּדוֹל הֶעֱבִיר אֶת הַנֶּגֶר וְאֶת הַפּוּתְחָנוֹת וּפָתָחוֹ. לֹא הָיָה שׁוֹזֵט הַשּׁוֹזֵט, עַד שֶׁשּׁוֹמֵעַ קוֹל שַׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּפְתַּח:

(ז) מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל שַׁעַר הַגָּדוֹל שֶׁנִּפְתַּח. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַמַּגֵּרָפָה. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הָעֵץ שֶׁעָשָׂה בֵּן קָטִין מוּכְנִי לַכִּיּוֹר. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל גְּבִינִי כָּרוֹז. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הֶזְלִיל. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִין קוֹל הַצִּלְצָל. מִירִיזוֹ (הָיוּ) שׁוֹמְעִין קוֹל הַשִּׁיר. מִירִיזוֹ הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל הַשּׁוֹפָר. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, אַף קוֹל שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מַזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. מִירִיזוֹ הָיוּ מְרִיזִים רֵיזַ פָּטוּם הַקְּטֹרֶת. אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן דְּגֻלַאי, עֲזִים הָיוּ לְבֵית אַבָּא בְּהַר מִכְוָר, וְהָיוּ מִתְעַטְּשׁוֹת מֵרֵיזַ פָּטוּם הַקְּטֹרֶת:

(ט) מִי שֶׁזָּכָה בִּדְשׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, נִכְנַס וְנָטַל הַטָּעִי וְהִגִּיזוֹ לְפָנָיו, וְהָיָה זוֹקֵף וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ, וּבַאֲזָרוֹנָה כִּבֵּד אֶת הַשְּׁאָר לְתוֹכוֹ וְהִגִּיזוֹ וְיָצָא. מִי שֶׁזָּכָה בִּדְשׁוּן הַמְּנוֹרָה, נִכְנַס וּמָצָא שְׁתֵּי נֵרוֹת מְזֻרָזוֹת דּוֹלְקִים, מְדַשֵּׁן אֶת הַשְּׁאָר וּמַגִּיזוֹ אֶת אֵלּוּ דּוֹלְקִין בְּמִקּוֹמָן. מְצָאָן שֶׁכָּבוּ, מְדַשְּׁנָן, וּמַדְלִיקָן מִן הַדּוֹלְקִים, וְאַזָּר כֹּחַ מְדַשֵּׁן אֶת הַשְּׁאָר. וְאֶבֶן הָיְתָה לִפְנֵי הַמְּנוֹרָה וּבָהּ שָׁלֹשׁ מַעֲלוֹת,

פרק א

לימוד משניות

שֶׁעָלֶיהָ הַכֹּהֵן עוֹמֵד וּמֵטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְהִנִּיזֵן אֶת הַכְּוִי עַל מַעֲלָה שְׁנִיָּה וְיָצָא:

משנה מסכת תמיד פרק ד

(א) לֹא הָיוּ כוֹפְתִין אֶת הַטָּלֶה, אֶלָּא מְעַקְּדִין אוֹתוֹ. מִי שֶׁזָּכוּ בָּאֵבָרִים, אוֹזְזִים בּוֹ. וְכָךְ הָיְתָה עֲקֵדָתוֹ, רֹאשׁוֹ לַדָּרוֹם וּפָנָיו לַמַּעֲרָב. הַשּׁוֹזֵט, עוֹמֵד בַּמִּזְרָח וּפָנָיו לַמַּעֲרָב. שֶׁל שַׁזָּר הָיָה נִשְׁזָט עַל קֶרֶן צְפוֹנִית מַעֲרָבִית עַל טַבַּעַת שְׁנִיָּה. שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם הָיָה נִשְׁזָט עַל קֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית עַל טַבַּעַת שְׁנִיָּה. שָׁזַט הַשּׁוֹזֵט, וְקִבֵּל הַמְקַבֵּל. בָּא לוֹ לְקֶרֶן מִזְרָחִית צְפוֹנִית, וְנוֹתֵן מִזְרָחָה צָפוֹנָה. מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית, וְנוֹתֵן מַעֲרָבָה דָּרוֹמָה. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִית:

(ב) לֹא הָיָה שׁוֹבֵר בּוֹ אֶת הָרֶגֶל, אֶלָּא נוֹקְבוֹ מִתּוֹךְ עֲרִכּוּבּוֹ וְתוֹלֶה בּוֹ. הָיָה מַפְשִׁיט וְיוֹרֵד עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לָעֲזָרָה. הִגִּיעַ לָעֲזָרָה, זָזַתָּ אֶת הָרֹאשׁ וּנְתָנוֹ לְמִי שֶׁזָּכָה בּוֹ. זָזַתָּ אֶת הַכְּרָעַיִם וּנְתָנָן לְמִי שֶׁזָּכָה בָּהֶן. מֵרַק אֶת הַהֶפְשֵׁט. קָרַע אֶת הַלֵּב וְהוֹצִיא אֶת דָּמוֹ. זָזַתָּ אֶת הַיָּדַיִם וּנְתָנָן לְמִי שֶׁזָּכָה בָּהֶן. עָלָה לְרֶגֶל הַיְמָנִית, זָזַתָּכָה וּנְתָנָה לְמִי שֶׁזָּכָה בָּהּ, וּשְׁתֵּי בֵיצִים עִמָּהּ. קְרָעוֹ, וְנִמְצָא כֻּלּוֹ גָּלוּי לְפָנָיו. נָטַל אֶת הַפָּדֵר וּנְתָנוֹ עַל בֵּית שְׁזִיטַת הָרֹאשׁ מִלְמַעְלָן. נָטַל אֶת הַקְּרָבַיִם וּנְתָנָן לְמִי שֶׁזָּכָה בָּהֶם לְהָדִיחָן. וְהַכֶּרֶס מְדִיחִין אוֹתָהּ בְּבֵית מְדִיחִין כָּל צָרְכָּהּ. וְהַקְּרָבַיִם מְדִיחִין אוֹתָן שְׁלֹשָׁה פְּעָמִים בְּמוּעוּטָהּ, עַל שֻׁלְחָנוֹת שֶׁל שַׁיִשׁ שֶׁבֵּין הָעַמּוּדִים:

פרק א

לימוד משניות

משנה מסכת תמיד פרק ד

(ג) נָטַל אֶת הַסַּכִּין וְהִפְרִישׁ אֶת הָרֵיאָה מִן הַכָּבֵד, וְאֶצְבַּע הַכָּבֵד מִן הַכָּבֵד, וְלֹא הָיָה מְזִיזָהּ מִמְּקוֹמָהּ. נָקַב אֶת הֶזָּוֶה וּנְתָנוֹ לִמְי שֶׁזָּכָה בּוֹ. עָלָה לִדְפֶן הַיְמָנִית, הָיָה זוֹתֵךְ וְיוֹרֵד עַד הַשִּׁדְרָה, וְלֹא הָיָה נוֹגֵעַ בַּשִּׁדְרָה, עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לִשְׁתֵּי צְלָעוֹת רְכוֹת. וְזָתָכָה וּנְתָנָהּ לִמְי שֶׁזָּכָה בָּהּ, וְהַכָּבֵד תְּלוּיָה בָּהּ. בָּא לוֹ לַגָּרָה, וְהִגִּיעַ בָּהּ שְׁתֵּי צְלָעוֹת מִכָּאן וּשְׁתֵּי צְלָעוֹת מִכָּאן. וְזָתָכָה וּנְתָנָהּ לִמְי שֶׁזָּכָה בָּהּ, וְהַקָּנָה וְהַלֵּב וְהָרֵיאָה תְּלוּיִים בָּהּ. בָּא לוֹ לִדְפֶן הַשְּׂמְאלִית, וְהִגִּיעַ בָּהּ שְׁתֵּי צְלָעוֹת רְכוֹת מִלְמַעְלָן וּשְׁתֵּי צְלָעוֹת רְכוֹת מִלְמַטָּן. וְכָךְ הָיָה מַגִּיעַ בַּזְּבָרְתָּהּ. נִמְצָא מַגִּיעַ בִּשְׁתֵּיהֶן שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם מִלְמַעְלָן וּשְׁתַּיִם שְׁתַּיִם מִלְמַטָּן. וְזָתָכָה וּנְתָנָהּ לִמְי שֶׁזָּכָה בָּהּ, וְהַשִּׁדְרָה עִמָּהּ, וְהַטְּחוֹל תָּלוּי בָּהּ, וְהִיא הָיְתָה גְּדוֹלָה, אֶלָּא שֶׁל יָמִין קוֹרִין גְּדוֹלָה, שֶׁהַכָּבֵד תְּלוּיָה בָּהּ. בָּא לוֹ לָעֻקָּץ, זוֹתְכוֹ וּנְתָנוֹ לִמְי שֶׁזָּכָה בּוֹ, וְאַלְיָה וְאֶצְבַּע הַכָּבֵד וּשְׁתֵּי כְלָיוֹת עִמּוֹ. נָטַל רֶגֶל הַשְּׂמְאלִית וּנְתָנָהּ לִמְי שֶׁזָּכָה בָּהּ. נִמְצְאוּ כֻּלָּן עוֹמְדִין בַּשּׁוּרָה וְהָאֵבָרִים בְּיָדָם. הָרֹאשׁוֹן, בָּרֹאשׁ וּבָרֶגֶל. הָרֹאשׁ בִּימִינוֹ, וְזָנְבוֹ כְּכַפֵּי זְרוֹעוֹ, וְקַרְנָיו בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וּבֵית שְׁזִיטָתוֹ מִלְמַעְלָן, וְהַפָּדֶר נָתוּן עָלֶיהָ. וְהָרֶגֶל שֶׁל יָמִין בְּשִׂמְאלוֹ, וּבֵית עוֹרוֹ לַזּוּוִין. הַשֵּׁנִי, בִּשְׁתֵּי יָדַיִם. שֶׁל יָמִין בִּימִינוֹ, שֶׁל שְׂמֹאל בְּשִׂמְאלוֹ, וּבֵית עוֹרָן לַזּוּוִין. הַשְּׁלִישִׁי, בָּעֻקָּץ וּבָרֶגֶל. הָעֻקָּץ בִּימִינוֹ, וְהָאַלְיָה מְרֻלְדֶּלֶת בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וְאֶצְבַּע הַכָּבֵד וּשְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת עִמּוֹ, הָרֶגֶל שֶׁל שְׂמֹאל בְּשִׂמְאלוֹ, וּבֵית עוֹרוֹ לַזּוּוִין. הָרְבִיעִי, בֶּזָּוֶה וּבַגָּרָה. הֶזָּוֶה בִּימִינוֹ, וְהַגָּרָה בְּשִׂמְאלוֹ, וְצַלְעוֹתֶיהָ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו. הַזְּמִישִׁי, בִּשְׁתֵּי דְפָנוֹת. שֶׁל יָמִין בִּימִינוֹ, וְשֶׁל שְׂמֹאל בְּשִׂמְאלוֹ,

פרק א

לימוד משניות

וּבֵית עוֹרָן לַזּוּוִין. הַשִּׁשִּׁי, בַּקְּרָבַיִם הַנְּתוּנִין בְּבָזָךְ וּכְרָעַיִם עַל גַּבֵּיהֶם מִלְמָעְלָה. הַשְּׁבִיעִי, בַּסֹּלֶת. הַשְּׁמִינִי, בַּזַּבְחֵי־תוֹדָה. הַתְּשִׁיעִי, בַּיָּיִן. הָלְכוּ וּנְתָנוּם מִזְּצִי הַכֶּבֶשׁ וּלְמַטָּה בְּמַעֲרָבוֹ, וּמִלָּזוּם. וְיָרְדוּ וּבָאוּ לָהֶם לִלְשִׁכַּת הַגָּזִית, לִקְרוֹת אֶת שְׁמַע:

משנה מסכת תמיד פרק ה

(א) אָמַר לָהֶם הַמְמֻנֶּה, בָּרְכוּ בְרָכָה אַחַת, וְהֵן בֵּרְכוּ. קָרְאוּ עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים, שְׁמַע, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, וַיֹּאמֶר, בֵּרְכוּ אֶת הָעָם שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, אֱמֶת וְיַצִּיב, וַעֲבוֹדָה, וּבִרְכַּת כֹּהֲנִים. וּבַשַּׁבָּת מוֹסִיפִין בְּרָכָה אַחַת לְמוּשְׁמָר הַיּוֹצֵא:

(ב) אָמַר לָהֶם, זַדָּשִׁים לַקְּטֹרֶת בּוֹאוּ וְהָפֵיסוּ. (הֵפִיסוּ), זָכָה מִי שֶׁזָּכָה. (אָמַר לָהֶם), זַדָּשִׁים עִם יְשָׁנִים בּוֹאוּ וְהָפֵיסוּ, מִי מַעֲלֶה אֵבָרִים מִן הַכֶּבֶשׁ לַמִּזְבֵּחַ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, הַמַּעֲלֶה אֵבָרִים לַכֶּבֶשׁ, הוּא מַעֲלֶה אוֹתָן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

(ג) מְסָרוּם לַזָּזָנִים, הָיוּ מַפְשִׁיטִין אוֹתָם אֶת בִּגְדֵיהֶם, וְלֹא הָיוּ מַנִּיזִּים עֲלֵיהֶם אֶלָּא מִכְנָסַיִם בִּלְבָד. וְזַלּוֹנוֹת הָיוּ שָׁם, וְכָתוּב עֲלֵיהֶם תַּשְׁמִישֵׁי הַכֵּלִים:

(ד) מִי שֶׁזָּכָה בַּקְּטֹרֶת, הָיָה נוֹטֵל אֶת הַכַּף. וְהַכַּף דּוֹמָה לְתַרְקַב גָּדוֹל שֶׁל זָהָב, מַזְזִיק שִׁלְשֶׁת קַבִּים, וְהַבָּזָךְ הָיָה בְתוֹכוֹ, מָלֵא וְגָדוּשׁ קְטֹרֶת. וְכִסּוּי הָיָה לוֹ, וּכְמִין מִטּוּטֶלֶת הָיָה עָלָיו מִלְמַעְלָן:

(ה) מִי שֶׁזָּכָה בַּמַּזְזָתָה, נָטַל מַזְזֵתַת הַכֶּסֶף, וְעָלָה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וּפָנָה אֶת הַגָּזְלִים הֵילָךְ (וְהֵילָךְ) וְזָזָתָה. יָרַד וְעָרַן לְתוֹךְ שֶׁל זָהָב. נִתְפַּזֵּר מִפֶּנָּה כְּקַב גָּזְלִים, וְהָיָה מְכַבְּדָן לָאַמָּה. וּבַשַּׁבָּת הָיָה כוֹפָה עֲלֵיהֶן פָּסַכְתֵּר. וּפָסַכְתֵּר הָיְתָה כְּלִי גָּדוֹל מְזֻזָּקֶת לָתָךְ,

פרק א

לימוד משניות

וּשְׁתֵּי שַׁרְשְׁרוֹת הָיוּ בָהּ, אַוָּזַת שֶׁהוּא מוֹשֵׁךְ בָּהּ וְיוֹרֵד, וְאַוָּזַת שֶׁהוּא אוֹוֵזוּ בָהּ מִלְמַעְלָן בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תִתְגַּלְגֵּל. וּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת, כּוֹפִין אוֹתָהּ עַל גַּב גֻּזָּלִים וְעַל הַשֶּׁרֶץ בַּשַּׁבָּת, וּמוֹרִידִין בָּהּ אֶת הַדֶּשֶׁן מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

(ו) הִגִּיעוּ בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ, נָטַל אָזָד אֶת הַמִּגְרָפָה וְזוֹרְקָהּ בֵּין הָאוּלָם וְלַמִּזְבֵּחַ. אֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ קוֹל זֶבְרוֹ בִּירוּשָׁלַיִם מִקּוֹל הַמִּגְרָפָה. וּשְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת, כֹּהֵן שֶׁשּׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלָהּ, יוֹדֵעַ שֶׁאָזְיוּ הַכֹּהֲנִים נִכְנָסִים לְהִשְׁתַּחֲוָיוֹת, וְהוּא רָץ וּבָא. וּבֶן לֵוִי שֶׁהוּא שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹלָהּ, יוֹדֵעַ שֶׁאָזְיוּ הַלְוִיִּם נִכְנָסִים לְדַבֵּר בַּשִּׁיר, וְהוּא רָץ וּבָא. וְרֹאשׁ הַמַּעֲמָד הָיָה מַעֲמִיד אֶת הַטְּמֵאִים בְּשַׁעַר הַמִּזְרָח:

משנה מסכת תמיד פרק ו

(א) הֵזִּלּוּ עוֹלִים בְּמַעֲלוֹת הָאוּלָם. מִי שֶׁזָּכוּ בְּרִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי וְהַמְּנוֹרָה הָיוּ מַקְדִּימִין לְפָנֵיהֶם. מִי שֶׁזָּכָה בְּרִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, נִכְנַס וְנָטַל אֶת הַטָּעִי וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא. מִי שֶׁזָּכָה בְּרִשּׁוּן הַמְּנוֹרָה, נִכְנַס וּמָצָא שְׁתֵּי נֵרוֹת מִזְרָחִיִּים דּוֹלְקִין, מְדַשֵּׁן אֶת הַמִּזְרָחִי, וּמַנִּיחַ אֶת הַמַּעֲרָבִי דּוֹלֵק, שֶׁמִּמֶּנּוּ הָיָה מַדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרָה בֵּין הָעַרְבַּיִם. מְצָאוֹ שֶׁכָּבָה, מְדַשְּׁנוֹ וּמַדְלִיקוֹ מִמִּזְבַּח הָעוֹלָה. נָטַל אֶת הַכּוּז מִמַּעֲלָה שְׁנִיָּה, וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא:

(ב) מִי שֶׁזָּכָה בַּמִּזְחָה, צָבַר אֶת הַגֻּזָּלִים עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וּרְדָדָן בְּשׁוּלֵי הַמִּזְחָה, וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא:

פרק א

לימוד משניות

(ג) מִי שֶׁזָּכָה בַּקְּטֹרֶת, הָיָה נוֹטֵל אֶת הַבָּזָךְ מִתּוֹךְ הַכַּף וְנוֹתְנוֹ לְאוֹהֲבוֹ אוֹ לִקְרוֹבוֹ. נִתְמַזֵּר מִמֶּנּוּ לְתוֹכוֹ, נוֹתְנוֹ לוֹ בְּזָנָפָיו. וּמְלַמְּדִים אוֹתוֹ, הֱוֵי זָהִיר שֶׁמָּא תַּתְזִיל לְפָנֶיךָ שֶׁלֹּא תִכָּוֶה. הִתְזִיל מְרַדֵּד וְיוֹצֵא, לֹא הָיָה הַמַּקְטִיר מַקְטִיר, עַד שֶׁהַמְמֻנֶּה אוֹמֵר לוֹ הַקְטֵר. אִם הָיָה כֹּהֵן גָּדוֹל, הַמְמֻנֶּה אוֹמֵר, אִישִׁי כֹהֵן גָּדוֹל, הַקְטֵר. פָּרְשׁוּ הָעָם, וְהִקְטִיר וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא:

משנה מסכת תמיד פרק ז

(א) בְּזְמַן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל נִכְנָס לְהִשְׁתַּחֲוָוֹת, שְׁלֹשָׁה אוֹחֲזִין בּוֹ, אֶחָד בִּימִינוֹ, וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ, וְאֶחָד בָּאֲבָנִים טוֹבוֹת. וְכֵיוָן שֶׁשָּׁמַע הַמְמֻנֶּה קוֹל רַגְלָיו שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא יוֹצֵא, הִגְבִּיהַּ לוֹ אֶת הַפָּרֹכֶת, נִכְנַס וְהִשְׁתַּחֲוָה וְיָצָא, וְנִכְנְסוּ אֶחָיו הַכֹּהֲנִים וְהִשְׁתַּחֲוָוּ וְיָצְאוּ:

(ב) בָּאוּ וְעָמְדוּ עַל מַעֲלוֹת הָאוּלָם. עָמְדוּ הָרְאשׁוֹנִים לִדְרוֹם אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים וַחֲמִשָּׁה כֵלִים בְּיָדָם, הַטָּעוּי בְיַד אֶחָד, וְהַכּוּז בְּיַד אֶחָד, וְהַמַּזְרָקָה בְיַד אֶחָד, וְהַבָּזָךְ בְּיַד אֶחָד, וְכַף וְכַסּוּיָהּ בְּיַד אֶחָד. וּבֵרְכוּ אֶת הָעָם בִּרְכָה אַחַת, אֶלָּא שֶׁבַּמְּדִינָה אוֹמְרִים אוֹתָהּ שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, וּבַמִּקְדָּשׁ בְּרָכָה אֶחָת. בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִים אֶת הַשֵּׁם כִּכְתָבוֹ, וּבַמְּדִינָה בִּכְנוּיוֹ. בַּמְּדִינָה הַכֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים אֶת (כַּפֵּיהֶם), יְדֵיהֶם כְּנֶגֶד כְּתֵפוֹתֵיהֶן, וּבַמִּקְדָּשׁ עַל גַּבֵּי רָאשֵׁיהֶן, חוּץ מִכֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵין מַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו לְמַעְלָה מִן הַצִּיץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף כֹּהֵן גָּדוֹל מַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו

פרק א

לימוד משניות

לְמַעְלָה מִן הַצִּיץ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ט), וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם:

(ג) בִּזְמַן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל רוֹצֶה לְהַקְטִיר, הָיָה עוֹלֶה בַכֶּבֶשׁ וְהַסְּגָן בִּימִינוֹ. הִגִּיעַ לְמַזְוֵצִית הַכֶּבֶשׁ, אָזַז הַסְּגָן בִּימִינוֹ וְהֶעֱלָהוּ. הוֹשִׁיט לוֹ הָרִאשׁוֹן הָרֹאשׁ וְהָרֶגֶל, וְסָמַךְ עֲלֵיהֶן וְזָרָקָן. הוֹשִׁיט הַשֵּׁנִי לָרִאשׁוֹן שְׁתֵּי הַיָּדַיִם, נוֹתְנָן לְכֹהֵן גָּדוֹל, וְסָמַךְ עֲלֵיהֶן וְזָרָקָן. נִשְׁמַט הַשֵּׁנִי וְהָלַךְ לוֹ. וְכָךְ הָיוּ מוֹשִׁיטִין לוֹ שְׁאָר כָּל הָאֵבָרִין, וְהוּא סוֹמֵךְ עֲלֵיהֶן וְזוֹרָקָן. וּבִזְמַן שֶׁהוּא רוֹצֶה, הוּא סוֹמֵךְ וַאֲזָרִים זוֹרְקִין. בָּא לוֹ לְהַקִּיף אֶת הַמִּזְבֵּחַ. מֵהֵיכָן הוּא מַתְחִיל, מִקֶּרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, מִזְרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. נָתְנוּ לוֹ יַיִן לְנַסֵּךְ, הַסְּגָן עוֹמֵד עַל הַקֶּרֶן וְהַסּוּדָרִים בְּיָדוֹ, וּשְׁנֵי כֹהֲנִים עוֹמְדִים עַל שֻׁלְחַן הַחֲלָבִים וּשְׁתֵּי חֲצוֹצְרוֹת (שֶׁל כֶּסֶף) בְּיָדָם, תָּקְעוּ וְהֵרִיעוּ וְתָקְעוּ. בָּאוּ וְעָמְדוּ אֵצֶל בֶּן אַרְוָא, אֶחָד מִימִינוֹ וְאֶחָד מִשְּׂמֹאלוֹ. שָׁזָה לְנַסֵּךְ, וְהֵנִיף הַסְּגָן בַּסּוּדָרִין, וְהִקִּישׁ בֶּן אַרְוָא בַּצִּלְצָל, וְדִבְּרוּ הַלְוִיִּם בַּשִּׁיר. הִגִּיעוּ לַפֶּרֶק, תָּקְעוּ, וְהִשְׁתַּחֲוָוּ הָעָם. עַל כָּל פֶּרֶק, תְּקִיעָה. וְעַל כָּל תְּקִיעָה, הִשְׁתַּחֲוָיָה. וְזֶה הוּא סֵדֶר הַתָּמִיר לַעֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ, יְהִי רָצוֹן שֶׁיִּבָּנֶה בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן:

(ד) הַשִּׁיר שֶׁהָיוּ הַלְוִיִּם אוֹמְרִים בַּמִּקְדָּשׁ, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן הָיוּ אוֹמְרִים (תהלים כד), לַה' הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תֵּבֵל וְיוֹשְׁבֵי בָהּ. בַּשֵּׁנִי הָיוּ אוֹמְרִים (שם מח), גָּדוֹל יְיָ וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הַר קָדְשׁוֹ. בַּשְּׁלִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שם פב), אֱלֹהִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפֹּט. בָּרְבִיעִי הָיוּ אוֹמְרִים (שם צד), אֵל נְקָמוֹת יְיָ אֵל נְקָמוֹת הוֹפִיעַ (וגו'). בַּחֲמִישִׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שם פא), הַרְנִינוּ

פרק א

לימוד משניות

לֵאלֹהִים עוּזֵנוּ, הָרִיעוּ לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. בַּשִּׁשִּׁי הָיוּ אוֹמְרִים (שם צג), ה' מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ וגו'. בַּשַּׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים (שם צב), מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, מִזְמוֹר שִׁיר לֶעָתִיד לָבוֹא לְיוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת מְנוּחָה לְחַיֵּי הָעוֹלָמִים:

מסכת זבחים

לימוד משניות

מסכת זבחים

פרק א

(א) כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, כְּשֵׁרִים, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם זוּבָה. זוּז מִן הַפָּסַז וּמִן הַזָּטָאת. הַפָּסַז בְּזְמַנּוֹ, וְזָטָאת בְּכָל זְמָן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף הָאָשָׁם. הַפָּסַז בְּזְמַנּוֹ, וְהַזָּטָאת וְהָאָשָׁם בְּכָל זְמָן. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַזָּטָאת בָּאָה עַל זֻטָא, וְהָאָשָׁם בָּא עַל זֻטָא. מַה זָּטָאת פָּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אַף הָאָשָׁם פָּסוּל שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ:

(ב) יוֹסֵי בֶן זוּנִי אוֹמֵר, הַנִּשְׁזָטִים לְשֵׁם פָּסַז וּלְשֵׁם זָטָאת, פְּסוּלִים. שִׁמְעוֹן אֲזַי עֲזַרְיָה אוֹמֵר, שְׁזָטָן לְשֵׁם גָּבוֹהַּ מֵהֶן, כְּשֵׁרִין. לְשֵׁם נָמוּךְ מֵהֶן, פְּסוּלִים. כֵּיצַד, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁזָטָן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים, פְּסוּלִין. קָדָשִׁים קַלִּים שֶׁשְּׁזָטָן לְשֵׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, כְּשֵׁרִין. הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁשְּׁזָטָן לְשֵׁם שְׁלָמִים, כְּשֵׁרִין. וּשְׁלָמִים שֶׁשְּׁזָטָן לְשֵׁם בְּכוֹר, לְשֵׁם מַעֲשֵׂר, פְּסוּלִין:

(ג) הַפָּסַז שֶׁשְּׁזָטוֹ בְּשַׁזְרִית בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מַכְשִׁיר כְּאִלּוּ נִשְׁזַט בִּשְׁלֹשָׁה עָשָׂר. בֶּן בְּתֵירָא פּוֹסֵל כְּאִלּוּ נִשְׁזַט בֵּין הָעַרְבַּיִם. אָמַר שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי, מִקַּבָּל אֲנִי מִפִּי שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם זְקֵן בְּיוֹם שֶׁהוֹשִׁיבוּ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה בַּיְשִׁיבָה, שֶׁכָּל הַזְּבָחִים הַנֶּאֱכָלִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, כְּשֵׁרִים, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים מִשּׁוּם זוּבָה, זוּז מִן הַפָּסַז וּמִן הַזָּטָאת. וְלֹא הוֹסִיף בֶּן עַזַּאי אֶלָּא הָעוֹלָה, וְלֹא הוֹדוּ לוֹ זְקֵנִים:

(ד) הַפָּסַז וְהַזָּטָאת שֶׁשְּׁזָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, קִבֵּל, וְהִלֵּךְ, וְזָרַק, שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן, פְּסוּלִים. כֵּיצַד לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן, לְשֵׁם פָּסַז וּלְשֵׁם שְׁלָמִים.

פרק א

לימוד משניות

שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן, לִשֵּׁם שְׁלָמִים וּלְשֵׁם הַפָּסַוז. שֶׁהַוֶּבַוז נִפָּסָל בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים, בַּשְּׁוִזיטָה וּבַקִּבּוּל וּבַהֶלּוּף וּבַוְּרִיקָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר בַּהֶלּוּף, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא בַּשְּׁוִזיטָה וְשֶׁלֹּא בַּקִּבָּלָה וְשֶׁלֹּא בַּוְּרִיקָה, אֲבָל אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא בַּהֶלּוּף שׁוֹוְזִט בְּצַד הַמִּוְבֵּוז וְוֹורֵק. רַבִּי אֱלִיעֶוֶר אוֹמֵר, הַמְהַלֵּךְ בִּמְקוֹם שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַלֵּךְ, הַמַּוְזַשְׁבָה פּוֹסֶלֶת. וּבִמְקוֹם שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַלֵּךְ, אֵין הַמַּוְזַשְׁבָה פּוֹסֶלֶת:

פרק ב

(א) כָּל הַוְּבָוזִים שֶׁקִּבֵּל דָּמָן זָר, אוֹנֵן, טְבוּל יוֹם, מְוְזַסַּר בְּגָדִים, מְוְזַסַּר כִּפּוּרִים, שֶׁלֹּא רְוזוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גַּבֵּי כֵלִים, עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, עַל גַּבֵּי רַגְלֵי וַזַבֵּרוֹ, פָּסַל. קִבֵּל בַּשְּׂמֹאל, פָּסַל. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. נִשְׁפַּךְ הַדָּם עַל הָרִצְפָּה וַאֲסָפוֹ, פָּסוּל. נְתָנוֹ עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ, שֶׁלֹּא כְנֶגֶד הַיְסוֹד, נָתַן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּן לְמַעְלָן, וְאֶת הַנִּתָּנִין לְמַעְלָן לְמַטָּן, אֶת הַנִּתָּנִים בְּפָנִים בַּזּוּוְז, וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּזּוּוְז בְּפָנִים, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת:

(ב) הַשּׁוֹוְזֵט אֶת הַוָּבַוז לְזָרוֹק דָּמוֹ בַּזּוּוְז אוֹ מִקְצַת דָּמוֹ בַּזּוּוְז, לְהַקְטִיר אֶת אֵמוּרָיו בַּזּוּוְז אוֹ מִקְצַת אֵמוּרָיו בַּזּוּוְז, לֶאֱכוֹל בְּשָׂרוֹ בַּזּוּוְז אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ בַּזּוּוְז אוֹ לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת מֵעוֹר הָאַלְיָה בַּזּוּוְז, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לְזָרוֹק דָּמוֹ לְמָזָר אוֹ מִקְצַת דָּמוֹ לְמָזָר, לְהַקְטִיר אֵמוּרָיו לְמָזָר אוֹ מִקְצַת אֵמוּרָיו לְמָזָר, לֶאֱכוֹל

פרק א

לימוד משניות

בְּשָׂרוֹ לְמָזוֹר אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ לְמָזוֹר אוֹ לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת מֵעוֹר הָאַלְיָה לְמָזוֹר, פָּגוּל וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת:

(ג) זֶה הַכְּלָל, כָּל הַשּׁוֹוֶזֶט וְהַמְקַבֵּל וְהַמְהַלֵּךְ וְהַוּוֹרֵק, לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, זוּז לִמְקוֹמוֹ, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. זוּז לְזְמַנּוֹ, פָּגוּל וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ:

(ד) כֵּיצַד קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. שָׁוַט בִּשְׁתִיקָה, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק זוּז לְזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁשָּׁוַט זוּז לְזְמַנּוֹ, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק בִּשְׁתִיקָה. אוֹ שֶׁשָּׁוַט וְקִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק זוּז לְזְמַנּוֹ, זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. שָׁוַט זוּז לִמְקוֹמוֹ, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק זוּז לְזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁשָּׁוַט זוּז לְזְמַנּוֹ, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק זוּז לִמְקוֹמוֹ. אִם שֶׁשָּׁוַט, קִבֵּל, וְהִלֵּךְ, וְזָרַק, זוּז לִמְקוֹמוֹ. הַפָּסוּז וְהַזָּטוּאת שֶׁשְּׁוָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק זוּז לְזְמַנּוֹ. אוֹ שֶׁשָּׁוַט זוּז לְזְמַנּוֹ, קִבֵּל וְהִלֵּךְ וְזָרַק שֶׁלֹּא לִשְׁמָן. אוֹ שֶׁשָּׁוַט, קִבֵּל, וְהִלֵּךְ, וְזָרַק, שֶׁלֹּא לִשְׁמָן. זֶהוּ שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ:

(ה) לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת בַּזּוּז וְכַזַּיִת לְמָזוֹר, כַּזַּיִת לְמָזוֹר וְכַזַּיִת בַּזּוּז, כַּזֵּצִי זַיִת בַּזּוּז וְכַזֵּצִי זַיִת לְמָזוֹר, כַּזֵּצִי זַיִת לְמָזוֹר וְכַזֵּצִי זַיִת בַּזּוּז, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה. זֶה הַכְּלָל, אִם מַזִּזַּשֶּׁבֶת הַזֹּמֶן קָרְמָה לְמַזִּזַּשֶּׁבֶת הַמָּקוֹם, פָּגוּל וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם מַזִּזַּשֶּׁבֶת הַמָּקוֹם קָרְמָה לְמַזִּזַּשֶּׁבֶת הַזֹּמֶן, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וַזְּכָבִים אוֹמְרִים זֶה וָזֶה פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכוֹל כַּזֵּצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּזֵּצִי זַיִת, כְּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין:

פרק א

לימוד משניות

פֶּרֶק ג

(א) כָּל הַפְּסוּלִין שֶׁשָּׁזָטוּ, שְׁזִיטָתָן כְּשֵׁרָה. שֶׁהַשְּׁזִיטָה כְּשֵׁרָה בַּזָּרִים, בַּנָּשִׁים, וּבָעֲבָדִים, וּבְטֻמְאִים, אֲפִלּוּ בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יְהוּ טְמֵאִים נוֹגְעִים בַּבָּשָׂר. לְפִיכָךְ הֵם פּוֹסְלִים בַּמְּזַשָּׁבָה. וְכֵלָן שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַדָּם זוּז לְזָמַנּוֹ וְזוּז לִמְקוֹמוֹ, אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ, יְזַזּוֹר הַכָּשֵׁר וִיקַבֵּל:

(ב) קִבֵּל הַכָּשֵׁר וְנָתַן לַפָּסוּל, יְזַזִּיר לַכָּשֵׁר. קִבֵּל בִּימִינוֹ וְנָתַן לִשְׂמֹאלוֹ, יְזַזִּיר לִימִינוֹ. קִבֵּל בִּכְלִי קֹדֶשׁ וְנָתַן בִּכְלִי זוֹל, יְזַזִּיר לִכְלִי קֹדֶשׁ. נִשְׁפַּךְ מִן הַכְּלִי עַל הָרִצְפָּה וַאֲסָפוֹ, כָּשֵׁר. נִתְּנוּ עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ, שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, נָתַן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתָּנִים לְמַעְלָה לְמַטָּה, אֶת הַנִּתָּנִים בְּפָנִים בַּזּוּז, וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּזּוּז בְּפָנִים, אִם יֵשׁ דַּם הַנֶּפֶשׁ, יְזַזּוֹר הַכָּשֵׁר וִיקַבֵּל:

(ג) הַשּׁוֹזֵט אֶת הַזָּבוּז לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, כָּשֵׁר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, פָּוּוֹת מִכַּזַּיִת, כָּשֵׁר. לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת וּלְהַקְטִיר כַּזַּיִת, כָּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין:

(ד) הַשּׁוֹזֵט אֶת הַזָּבוּז לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת מִן הָעוֹר, מִן הָרֹטֶב, מִן הַקִּיפָּה, מִן הָאֶלֶל, מִן הָעֲצָמוֹת, מִן הַגִּידִים, מִן הַטְּלָפַיִם, מִן הַקְּרָנַיִם, זוּז לְזָמַנּוֹ אוֹ זוּז לִמְקוֹמוֹ, כָּשֵׁר וְאֵין זַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא:

(ה) הַשּׁוֹזֵט אֶת הַמְּקֻדָּשִׁין לֶאֱכוֹל שְׁלִיל אוֹ שִׁלְיָא בַּזּוּז, לֹא פִּגֵּל. הַמּוֹלֵק תּוֹרִין בְּפָנִים לֶאֱכוֹל בֵּיצֵיהֶם בַּזּוּז, לֹא פִּגֵּל. וְזֵלֵב

פרק א

לימוד משניות

הַמַּקְדִּישִׁין וּבִיצֵי תוֹרִין, אֵין זַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא:

(ו) שְׁזָזָטוֹ עַל מְנָת לְהַנִּיזַּ דָּמוֹ אוֹ אֶת אֵמוּרָיו לְמָזָר, אוֹ לְהוֹצִיאָן לַזּוּז, רַבִּי יְהוּדָה פּוֹסֵל, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. (שְׁזָזָטוֹ) עַל מְנָת לִתְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד, לִתֵּן אֶת הַנִּתָּנִין לְמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנִּתָּנִין לְמַעְלָה לְמַטָּה, אֶת הַנִּתָּנִין בִּפָנִים בַּזּוּז, וְאֶת הַנִּתָּנִין בַּזּוּז בִּפָנִים, שֶׁיֹּאכְלוּהוּ טְמֵאִים, שֶׁיַּקְרִיבוּהוּ טְמֵאִים, שֶׁיֹּאכְלוּהוּ עֲרֵלִים, שֶׁיַּקְרִיבוּהוּ עֲרֵלִים, לְשַׁבֵּר עַצְמוֹת הַפָּסַז וְלֶאֱכוֹל הֵימֶנּוּ נָא, לְעָרֵב דָּמוֹ בְּדַם פְּסוּלִין, כָּשֵׁר, שֶׁאֵין הַמַּזְשָׁבָה פּוֹסֶלֶת אֶלָּא זוּז לִזְמַנּוֹ וְזוּז לִמְקוֹמוֹ, וְהַפָּסַז וְהַזָּטָאת שֶׁלֹּא לִשְׁמָן:

פרק ד

(א) בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, כָּל הַנִּתָּנִין עַל מִזְבַּזַ הַזִּיצוֹן, שֶׁאִם נִתָּנָן מַתָּנָה אַזָּת, כְּפֵר. וּבַזָּטָאת, שְׁתֵּי מַתָּנוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אַף זָטָאת שֶׁנִּתָּנָה מַתָּנָה אַזָּת, כְּפֵר. לְפִיכָךְ, אִם נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה כְּתִקְנָהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה זוּז לִזְמַנָּהּ, כְּפֵר. נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה זוּז לִזְמַנָּהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה זוּז לִמְקוֹמָהּ, פָּגוּל, וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת:

(ב) כָּל הַנִּתָּנִין עַל מִזְבַּזַ הַפָּנִימִי, שֶׁאִם זִסֵּר אַזָּת מִן הַמַּתָּנוֹת, לֹא כְּפֵר. לְפִיכָךְ, אִם נָתַן כֻּלָּן כְּתִקְנָן וְאַזָּת שֶׁלֹּא כְּתִקְנָהּ, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת:

(ג) וְאֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין זַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל, הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, וְהַקְּטֹרֶת, וּמִנְזָזוֹת כֹּהֲנִים, וּמִנְזָזוֹת כֹּהֵן מָשִׁיזַ, וְהַדָּם,

פרק א

לימוד משניות

וְהַנְּסָכִים הַבָּאִים בְּפָנֵי עַצְמָן, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף הַבָּאִים עִם הַבְּהֵמָה. לג שִׁמְן שֶׁל מְצוֹרָע, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין זַיְתִין עָלָיו מִשּׁוּם פָּגוּל. וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, זַיְתִין עָלָיו מִשּׁוּם פָּגוּל, שֶׁדַּם הָאָשָׁם מַתִּירוֹ. וְכֹל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין בֵּין לָאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ, זַיְתִין עָלָיו מִשּׁוּם פָּגוּל:

(ד) הָעוֹלָה, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַמִּזְבֵּחַ וְעוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. עוֹלַת הָעוֹף, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַמִּזְבֵּחַ. וְזֹאת הָעוֹף, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַכֹּהֲנִים. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, דָּמָן מַתִּיר אֶת אֲמוּרֵיהֶן לִקָּרֵב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁאֵינוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַזִּיצוֹן כַּשִּׁלְמִים, אֵין זַיְתִין עָלָיו מִשּׁוּם פָּגוּל:

(ה) קָדְשֵׁי נָכְרִים, אֵין זַיְתִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל נוֹתָר וְטָמֵא. וְהַשִּׁוְּזָטָן בַּזּוּז, פָּטוּר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי מְזַכֶּה. דְּבָרִים שֶׁאֵין זַיְתִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פָּגוּל, זַיְתִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם נוֹתָר, מִשּׁוּם טָמֵא, זוּז מִן הַדָּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּדָבָר שֶׁדַּרְכָּן לְהֵאָכֵל. אֲבָל (כְּגוֹן) הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וְהַקְּטֹרֶת, אֵין זַיְתִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם טֻמְאָה:

(ו) לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְּבָרִים הַזָּבַח נִזְבָּח, לְשֵׁם וָבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִשִּׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיזּוֹחַ. וְהַזָּטָאת וְהָאָשָׁם, לְשֵׁם זָטָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אָזָד מִכָּל אֵלּוּ, כָּשֵׁר, שֶׁהוּא תְּנַאי בֵּית דִּין, שֶׁאֵין הַמַּזָּשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַזָּר הָעוֹבֵד:

פרק ה

פרק א

לימוד משניות

(א) אֵיזֶהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָזִים, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שְׁזִיטָתָן בַּצָּפוֹן, פָּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שְׁזִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל בֵּין הַבַּדִּים וְעַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַוָּזַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עִכֵּב:

(ב) פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שְׁזִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן הַזָּיָה עַל הַפָּרֹכֶת וְעַל מִזְבַּח הַזָּהָב. מַתָּנָה אַוָּזַת מֵהֶן מְעַכָּבֶת. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבַּח הַחִיצוֹן. אִם לֹא נָתַן, לֹא עִכֵּב. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן:

(ג) זְטוֹאוֹת הַצִּבּוּר וְהַיָּזִיד. אֵלּוּ הֵן זְטוֹאוֹת הַצִּבּוּר, שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת, שְׁזִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן טָעוּן אַרְבַּע מַתָּנוֹת עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת, כֵּיצַד, עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, וּבָא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, מִזְרָחִית צְפוֹנִית, צְפוֹנִית מַעֲרָבִית, מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית. שְׁיָרֵי הַדָּם הָיָה שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד דְּרוֹמִי, וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

(ד) הָעוֹלָה, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, שְׁזִיטָתָהּ בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָהּ בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָהּ טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וּטְעוּנָה הֶפְשֵׁט וְנִתּוּחַ וְכָלִיל לָאִשִּׁים:

(ה) זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וַאֲשָׁמוֹת. אֵלּוּ הֵן אֲשָׁמוֹת, אָשָׁם גְּזֵלוֹת, אָשָׁם מְעִילוֹת, אָשָׁם שִׁפְחָה חֲרוּפָה, אָשָׁם נָזִיר, אָשָׁם מְצוֹרָע, אָשָׁם תָּלוּי, שְׁזִיטָתָן בַּצָּפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בִּכְלִי שָׁרֵת בַּצָּפוֹן, וְדָמָן

פרק א

לימוד משניות

טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

(ו) הַתּוֹדָה וְאֵל נָזִיר, קָדָשִׁים קַלִּים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת. הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים לְנָשֵׁיהֶם וּלְבָנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

(ז) שְׁלָמִים, קָדָשִׁים קַלִּים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְדָמָן טָעוּן שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר לְכָל אָדָם בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַמּוּרָם מֵהֶם כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, אֶלָּא שֶׁהַמּוּרָם נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, לְנָשֵׁיהֶם וּלְבָנֵיהֶם וּלְעַבְדֵיהֶם:

(ז) הַבְּכוֹר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפֶּסַח, קָדָשִׁים קַלִּים, שְׁחִיטָתָן בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְדָמָן טָעוּן מַתָּנָה אֶחָת, וּבִלְבָד שֶׁיִּתֵּן כְּנֶגֶד הַיְסוֹד. שְׁנָיָה בַּאֲכִילָתָן, הַבְּכוֹר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְהַמַּעֲשֵׂר לְכָל אָדָם, וְנֶאֱכָלִין בְּכָל הָעִיר (לְכָל אָדָם) בְּכָל מַאֲכָל לִשְׁנֵי יָמִים וְלַיְלָה אֶחָד. הַפֶּסַח אֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא בַלַּיְלָה, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא עַד חֲצוֹת, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא לִמְנוּיָיו, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל אֶלָּא צָלִי:

פרק ו

(א) קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשְּׁחָטָן בִּרְאֹשׁ הַמִּזְבֵּחַ, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כְּאִלּוּ נִשְׁחָטוּ בַּצָּפוֹן. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר, מְזָרְקֵי הַמִּזְבֵּחַ וְלַצָּפוֹן, כַּצָּפוֹן. מְזָרְקֵי הַמִּזְבֵּחַ וְלַדָּרוֹם, כַּדָּרוֹם. הַמְּעָרוֹת הָיוּ נִקְמָצוֹת בְּכָל מָקוֹם בָּעֲזָרָה, וְנֶאֱכָלִין לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים לִזְכְרֵי כְהֻנָּה בְּכָל מַאֲכָל לְיוֹם וָלַיְלָה עַד חֲצוֹת:

פרק א

לימוד משניות

(ב) זַטַאת הָעוֹף הָיְתָה נַעֲשֵׂית עַל קֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית. בְּכָל מָקוֹם הָיְתָה כְּשֵׁרָה, אֶלָּא זֶה הָיָה מְקוֹמָהּ. וּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הָיְתָה אוֹתָהּ הַקֶּרֶן מְשַׁמֶּשֶׁת מִלְמַטָּה, וּשְׁלֹשָׁה מִלְמָעְלָה. מִלְמַטָּה, זַטַאת הָעוֹף וְהַהַגָּשׁוֹת וּשְׁיָרֵי הַדָּם. מִלְמַעְלָה. נְסוּךְ הַמַּיִם וְהַיַּיִן וְעוֹלַת הָעוֹף כְּשֶׁהִיא רַבָּה בַּמִּזְרָח:

(ג) כָּל הָעוֹלִים לַמִּזְבֵּחַ, עוֹלִין דֶּרֶךְ יָמִין, וּמַקִּיפִין וְיוֹרְדִין דֶּרֶךְ שְׂמֹאל, חוּץ מִן הָעוֹלֶה לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ, שֶׁהָיוּ עוֹלִים וְחוֹזְרִים לָעֶקֶב:

(ד) זַטַאת הָעוֹף כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית. הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל עָרְפָּהּ וְאֵינוֹ מַבְדִּיל, וּמַזֶּה מִדָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. שְׁיָרֵי הַדָּם, הָיָה מִתְמַצֶּה עַל הַיְסוֹד. אֵין לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא דָּמָהּ, וְכֻלָּהּ לַכֹּהֲנִים:

(ה) עוֹלַת הָעוֹף כֵּיצַד הָיְתָה נַעֲשֵׂית, עָלָה בַכֶּבֶשׁ וּפָנָה לַסּוֹבֵב, בָּא לוֹ לְקֶרֶן דְּרוֹמִית מִזְרָחִית, הָיָה מוֹלֵק אֶת רֹאשָׁהּ מִמּוּל עָרְפָּהּ וּמַבְדִּיל, וּמְמַצֶּה אֶת דָּמָהּ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ. נָטַל אֶת הָרֹאשׁ, וְהִקִּיף בֵּית מְלִיקָתוֹ לַמִּזְבֵּחַ, וּסְפָגוֹ בַּמֶּלַח, וּזָרַק עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים, בָּא לוֹ לַגּוּף וְהֵסִיר אֶת הַמֹּרָאָה וְאֶת הַנּוֹצָה וְאֶת בְּנֵי מֵעַיִם הַיּוֹצְאִים עִמָּהּ, וְהִשְׁלִיכָן לְבֵית הַדָּשֶׁן. שִׁסַּע וְלֹא הִבְדִּיל. וְאִם הִבְדִּיל, כָּשֵׁר. וּסְפָגוֹ בַּמֶּלַח, וּזָרַק עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים:

(ו) לֹא הֵסִיר לֹא אֶת הַמֹּרָאָה וְלֹא אֶת הַנּוֹצָה וְלֹא אֶת בְּנֵי מֵעַיִם הַיּוֹצְאִין עִמָּהּ וְלֹא סְפָגוֹ בַּמֶּלַח, כָּל שֶׁשִּׁנָּה בָהּ מֵאַזָּר שֶׁמִּצָּה אֶת דָּמָהּ, כְּשֵׁרָה. הִבְדִּיל בַּזַּטַאת וְלֹא הִבְדִּיל בָּעוֹלָה, פְּסוּלָה. מִצָּה דַּם הָרֹאשׁ וְלֹא מִצָּה דַּם הַגּוּף, פְּסוּלָה. מִצָּה דַּם הַגּוּף וְלֹא מִצָּה דַּם הָרֹאשׁ, כְּשֵׁרָה:

פרק א

לימוד משניות

(ז) זַטַאת הָעוֹף שֶׁמּוּלָּקָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, מִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ לִשְׁמָהּ וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וְלִשְׁמָהּ, פָּסוּלָה. עוֹלַת הָעוֹף, כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לַבַּעֲלִים. אָזַד זַטַאת הָעוֹף וְאָזַד עוֹלַת הָעוֹף שֶׁמּוּלָּקָן וְשֶׁמִּצָּה דָּמָן לָאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לָאֱכוֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, זוּז לִמְקוֹמוֹ, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. זוּז לִזְמַנּוֹ, פָּגוּל, וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. מָלַק בִּשְׁתִיקָה וּמִצָּה הַדָּם זוּז לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק זוּז לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם זוּז לִזְמַנּוֹ, זֶה שֶׁקָּרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. כֵּיצַד לֹא קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. מָלַק זוּז לִמְקוֹמוֹ וּמִצָּה הַדָּם זוּז לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁמָּלַק זוּז לִזְמַנּוֹ וּמִצָּה הַדָּם זוּז לִמְקוֹמוֹ, (אוֹ שֶׁמָּלַק וּמִצָּה הַדָּם זוּז לִמְקוֹמוֹ), זַטַאת הָעוֹף שֶׁמּוּלָּקָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ וּמִצָּה דָּמָהּ זוּז לִזְמַנָּהּ, אוֹ שֶׁמּוּלָּקָה זוּז לִזְמַנָּהּ וּמִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אוֹ שֶׁמּוּלָּקָה וּמִצָּה דָּמָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, זֶה הוּא שֶׁלֹּא קָרֵב הַמַּתִּיר כְּמִצְוָתוֹ. לָאֱכוֹל כַּזַּיִת בַּזּוּז וְכַזַּיִת לְבָזָר, כַּזַּיִת לְבָזָר וְכַזַּיִת בַּזּוּז, כַּזָּצִי זַיִת בַּזּוּז וְכַזָּצִי זַיִת לְבָזָר, כַּזָּצִי זַיִת לְבָזָר וְכַזָּצִי זַיִת בַּזּוּז, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכְּלָל, אִם מַזָּשֶׁבֶת הַזְּמַן קָרְמָה לְמַזָּשֶׁבֶת הַמָּקוֹם, פָּגוּל, וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם מַזָּשֶׁבֶת הַמָּקוֹם קָרְמָה לְמַזָּשֶׁבֶת הַזְּמַן, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וַזָּכָמִים אוֹמְרִים, זֶה וָזֶה פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לָאֱכוֹל כַּזָּצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּזָּצִי זַיִת, כְּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין:

פרק ז

פרק א

לימוד משניות

(א) וְזַטָּאת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאָה לְמַטָּה, כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם וְזַטָּאת, כְּשֵׁרָה. כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם וְזַטָּאת, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה, פְּסוּלָה. עֲשָׂאָה לְמַעְלָה כְּמַעֲשֵׂה כֻלָּם, פְּסוּלָה:

(ב) עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאָה לְמַעְלָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם עוֹלָה, כְּשֵׁרָה, כְּמַעֲשֵׂה עוֹלָה לְשֵׁם וְזַטָּאת, כְּשֵׁרָה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא עָלְתָה לַבְּעָלִים. כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם עוֹלָה, כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם וְזַטָּאת, פְּסוּלָה. עֲשָׂאָה. לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה כֻלָּם, פְּסוּלָה:

(ג) וְכֵלָּן אֵינָן מִטַּמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה, וּמוּעָלִין בָּהֶן, זוּז מִוְּזַטָּאת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאָה לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם וְזַטָּאת:

(ד) עוֹלַת הָעוֹף שֶׁעָשָׂאָה לְמַטָּה כְּמַעֲשֵׂה וְזַטָּאת לְשֵׁם וְזַטָּאת, רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מוּעָלִין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, אֵין מוּעָלִין בָּהּ. אָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, מָה אִם וְזַטָּאת שֶׁאֵין מוּעָלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, מוּעָלִין בָּהּ. עוֹלָה שֶׁמּוּעָלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ, אֵינוֹ דִין שֶׁיִּמּוֹעֲלוּ בָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּוַזַּטָּאת שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם עוֹלָה שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מְעִילָה, תֹּאמַר בָּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְשֵׁם וְזַטָּאת שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, וַהֲרֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשִּׁוְּזָטָן בַּדָּרוֹם וּשְׁוְזָטָן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים יוֹכִיחוּ, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָן לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה, וּמוּעָלִין בָּהֶן, אַף אַתָּה אַל תִּתְמַהּ עַל הָעוֹלָה, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ לְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ מְעִילָה, שֶׁיִּמּוֹעֲלוּ בָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּקָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁשִּׁוְּזָטָן בַּדָּרוֹם וּשְׁוְזָטָן לְשֵׁם קָדָשִׁים קַלִּים, שֶׁכֵּן שִׁנָּה אֶת שְׁמָן

פרק א

לימוד משניות

בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אִסּוּר וְהֶתֵּר, תֹּאמַר בָּעוֹלָה שֶׁשִּׁנָּה אֶת שְׁמָהּ בְּדָבָר שֶׁכֻּלּוֹ הֶתֵּר:

(ה) מָלַק בַּשְּׁמוֹאל אוֹ בַכַּלְיָה, שְׁזָזוּ זֵכִין בִּפָּנִים, וְקָדָשִׁים בַּזּוּוִין, אֵינָן מְטַמְּאִין בְּבֵית הַבְּלִיעָה. מָלַק בְּסַכִּין, מָלַק זֵכִין בִּפָּנִים, וְקָדָשִׁים בַּזּוּוִין, תּוֹרִין שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן, וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן, שֶׁיָּבֵשׁ גַּבָּהּ, וְשֶׁנִּסְמֵית עֵינָהּ, וְשֶׁנִּקְטְעָה רַגְלָהּ, מְטַמְּא בְּבֵית הַבְּלִיעָה. וְה הַכְּלָל, כֹּל שֶׁהָיָה פָּסוּלָה בַּקֹּדֶשׁ, אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. לֹא הָיָה פָּסוּלָה בַּקֹּדֶשׁ, מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה [וְכָל הַפְּסוּלִים שֶׁמְּלִקּוּ, מְלִיקָתָן פְּסוּלָה, וְאֵינָן מְטַמְּאוֹת בְּבֵית הַבְּלִיעָה]:

(ו) מָלַק וְנִמְצָא טְרֵפָה, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, אֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מְטַמְּאָה בְּבֵית הַבְּלִיעָה. אָמַר רַבִּי מֵאִיר, מָה אִם נִבְלַת בְּהֵמָה שֶׁהִיא מְטַמְּאָה בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, שְׁזִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפָתָהּ מִטֻּמְאָתָהּ. נִבְלַת הָעוֹף שֶׁאֵינָהּ מְטַמְּאָה בְּמַגָּע וּבְמַשָּׂא, אֵינוֹ דִין שֶׁתְּהֵא שְׁזִיטָתָהּ מְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפָתָהּ מִטֻּמְאָתָהּ. מַה מָּצִינוּ בִּשְׁזִיטָתָהּ שֶׁהִיא מַכְשַׁרְתָּהּ בַּאֲכִילָה, וּמְטַהֶרֶת אֶת טְרֵפָתָהּ מִטֻּמְאָתָהּ, אַף מְלִיקָתָהּ שֶׁהִיא מַכְשַׁרְתָּהּ בַּאֲכִילָה, תְּטַהֵר אֶת טְרֵפָתָהּ מִטֻּמְאָתָהּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, דַּיָּהּ כִּנִּבְלַת בְּהֵמָה, שְׁזִיטָתָהּ מְטַהַרְתָּהּ אֲבָל לֹא מְלִיקָתָהּ:

פרק ז

(א) כָּל הַזְּבָזִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּזַטְאוֹת הַמִּתּוֹת, אוֹ בְּשׁוֹר הַנִּסְקָל, אֲפָלוּ אֶחָד בְּרִבּוֹא, יָמוּתוּ כֻּלָּם. נִתְעָרְבוּ בְּשׁוֹר שֶׁנֶּעְבְּדָה בּוֹ

פרק א

לימוד משניות

עֲבֵרָה, אוֹ שֶׁהֵבִית אֶת הָאָדָם עַל פִּי עֵד אֶחָד, אוֹ עַל פִּי הַבְּעָלִים, בָּרוּבֵעַ, וּבַנִּרְבָּע, וּבַמֻּקְצֶה, וּבַנֶּעֱבָד, וּבָאֶתְנָן, וּבַמּוּזִיר, וּבַכִּלְאַיִם, וּבַטְּרֵפָה, וּבַיּוֹצֵא דֶּגֶן, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, (וְיִמָּכְרוּ) וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפָה שֶׁבָּהֶן מֵאוֹתוֹ הַמִּין. נִתְעָרֵב בְּזֵילִין תְּמִימִים, יִמָּכְרוּ הַזֵּילִין לְצְרִיכֵי אוֹתוֹ הַמִּין:

(ב) קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים מִין בְּמִינוֹ, (וְה) יִקָּרֵב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא (וְזֶה יִקָּרֵב לְשֵׁם מִי שֶׁהוּא). קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיִמָּכְרוּ וְיָבִיא בִּדְמֵי הַיָּפָה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה, וּבִדְמֵי הַיָּפָה שֶׁבָּהֶן מִמִּין זֶה, וַיַּפְסִיד הַמּוֹתָר מִבֵּיתוֹ. נִתְעָרְבוּ בִּבְכוֹר וּבְמַעֲשֵׂר, יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ, וְיֵאָכְלוּ כִּבְכוֹר וּכְמַעֲשֵׂר. הַכֹּל יְכוֹלִין לְהִתְעָרֵב, זוּז מִן הַזָּטָאת וּמִן הָאָשָׁם:

(ג) אָשָׁם שֶׁנִּתְעָרֵב בִּשְׁלָמִים, (יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ). רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶם יִשָּׁזְטוּ בַּצָּפוֹן, וְיֵאָכְלוּ כְּזִמּוּר שֶׁבָּהֶן. אָמְרוּ לוֹ, אֵין מְבִיאִין קָדָשִׁים לְבֵית הַפָּסוּל. נִתְעָרְבוּ וְזֵתִיכוֹת בַּוְזֵתִיכוֹת, קָדְשֵׁי קָדָשִׁים בְּקָדָשִׁים קַלִּים, הַנֶּאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד בְּנֶאֱכָלִים לִשְׁנֵי יָמִים, יֵאָכְלוּ כְּזִמּוּר שֶׁבָּהֶן:

(ד) אֶבְרֵי זָטָאת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בְּאֶבְרֵי עוֹלָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִתֵּן לְמַעְלָן, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת בְּשַׂר הַזָּטָאת מִלְמַעְלָן כְּאִלּוּ הוּא עֵצִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, תֵּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

(ה) אֶבְרִין בְּאֶבְרֵי בַּעֲלֵי מוּמִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם קָרַב רֹאשׁ אָזְנוֹ מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הָרָאשִׁין. כְּרָעוֹ שֶׁל אָזְנוֹ מֵהֶן, יִקְרְבוּ כָּל הַכְּרָעִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֲפִלּוּ קָרְבוּ כֻּלָּם זוּז מֵאָזְנוֹ מֵהֶן, יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

פרק א

לימוד משניות

(ו) דָּם שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַיִם, אִם יֵשׁ בּוֹ מַרְאֵה דָם, כָּשֵׁר. נִתְעָרֵב בְּיַיִן, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא מָיִם נִתְעָרֵב בְּדַם בְּהֵמָה אוֹ בְּדַם זַיָּה, רוֹאִין אוֹתוֹ כְּאִלּוּ הוּא מָיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין דָּם מְבַטֵּל דָּם:

(ז) נִתְעָרֵב בְּדַם פָּסוּלִין, יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. בְּדַם תַּמְצִית, יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר. אִם לֹא נִמְלַךְ וְנָתַן, כָּשֵׁר:

(ח) דַּם תְּמִיהִים בְּדַם בַּעֲלֵי מוּמִים, יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה, כּוֹס בְּכוֹסוֹת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, [אִם] קָרַב כּוֹס אֶחָד, יִקָּרְבוּ כָּל הַכּוֹסוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֲפִלּוּ קָרְבוּ כֻּלָּם חוּץ מֵאֶחָד מֵהֶן, יִשָּׁפֵךְ לָאַמָּה:

(ט) הַנִּתָּנִין לְמַטָּה שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין לְמַעְלָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִתֵּן לְמַעְלָה, וְרוֹאֶה אֲנִי אֶת הַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה, כְּאִלּוּ הֵן מַיִם, וַיַּחֲזוֹר וְיִתֵּן לְמַטָּה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. וְאִם לֹא נִמְלַךְ וְנָתַן, כָּשֵׁר:

(י) הַנִּתָּנִין מַתָּנָה אַחַת שֶׁנִּתְעָרְבוּ בַּנִּתָּנִין בְּמַתָּנָה אַחַת, יִנָּתְנוּ מַתָּנָה אֶחָת. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתַּן אַרְבַּע, יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. מַתַּן אַרְבַּע בְּמַתָּנָה אַחַת, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, יִנָּתְנוּ בְּמַתַּן אַרְבַּע. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, יִנָּתְנוּ בְּמַתָּנָה אֶחָת. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וַהֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תִּגְרַע. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וַהֲרֵי הוּא עוֹבֵר עַל בַּל תּוֹסִיף. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא נֶאֱמַר בַּל תּוֹסִיף אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְעַצְמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נֶאֱמַר בַּל תִּגְרַע אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְעַצְמוֹ. וְעוֹד אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּשֶׁנֶּאֱמַר, עָבַרְתָּ עַל בַּל תּוֹסִיף וְעָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְיָדֶךָ. וּכְשֶׁלֹּא נֶאֱמַר, עָבַרְתָּ עַל בַּל תִּגְרַע וְלֹא עָשִׂיתָ מַעֲשֶׂה בְיָדֶךָ:

פרק א

לימוד משניות

(יא) הַנִּתָּנִין בִּפָּנִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ עִם הַנִּתָּנִין בַּחוּץ, יִשָּׁפְכוּ לָאַמָּה. נָתַן בַּחוּץ וְזָר וְנָתַן בִּפָּנִים, כְּשֵׁר. בִּפָּנִים וְזָר וְנָתַן בַּחוּץ, רַבִּי עֲקִיבָא פּוֹסֵל, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִים. שֶׁהָיָה רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, כָּל הַדָּמִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְכַפָּר בַּהֵיכָל, פָּסוּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, זַטָּאת בִּלְבָד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף הָאָשָׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז) כַּחַטָּאת כָּאָשָׁם:

(יב) זַטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, יָצָא אֶחָד מֵהֶן לַחוּץ, הַפָּנִימִי כָּשֵׁר. נִכְנַס אֶחָד מֵהֶן לִפָּנִים, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי מַכְשִׁיר בַּחֲיצוֹן, וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, מָה אִם בִּמְקוֹם שֶׁהַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בַּחוּץ, לֹא עָשָׂה אֶת הַמִּשְׁאָר כַּיּוֹצֵא. בִּמְקוֹם שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה פּוֹסֶלֶת בִּפָּנִים, אֵינוֹ דִין שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה אֶת הַמִּשְׁאָר כַּנִּכְנָס. נִכְנַס לְכַפָּר, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כִפָּר, פָּסוּל, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, עַד שֶׁיְּכַפֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הִכְנִיס שׁוֹגֵג, כָּשֵׁר. כָּל הַדָּמִים הַפְּסוּלִין שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא הִרְצָה הַצִּיץ אֶלָּא עַל הַטָּמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵינוֹ מְרַצֶּה עַל הַיּוֹצֵא:

משנה מסכת זבחים פרק ט

(א) הַמִּזְבֵּחַ מְקַדֵּשׁ אֶת הָרְאוּי לוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, כָּל הָרְאוּי לְאִשִּׁים. אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו), הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה (עַל הַמִּזְבֵּחַ), מַה עוֹלָה שֶׁהִיא רְאוּיָה לְאִשִּׁים אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד, אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְאִשִּׁים אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, כָּל הָרְאוּי לַמִּזְבֵּחַ, אִם עָלָה לֹא יֵרֵד, שֶׁנֶּאֱמַר, הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ. מַה עוֹלָה שֶׁהִיא

פרק א

לימוד משניות

רְאוּיָה לַמִּזְבֵּחַ אִם עָלְתָה לֹא תֵרֵד, אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לַמִּזְבֵּחַ אִם עָלָה לֹא יֵרֵד. אֵין בֵּין דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל לְדִבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא הַדָּם וְהַנְּסָכִים, שֶׁרַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר לֹא יֵרְדוּ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר יֵרְדוּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הַמִּזְבֵּחַ כֹּשֵׁר וְהַנְּסָכִים פְּסוּלִים, הַנְּסָכִים כְּשֵׁרִין וְהַמִּזְבֵּחַ פָּסוּל, אֲפִלּוּ זֶה וְזֶה פְּסוּלִין, הַמִּזְבֵּחַ לֹא יֵרֵד, וְהַנְּסָכִים יֵרְדוּ:

(ב) וְאֵלּוּ אִם עָלוּ, לֹא יֵרְדוּ. הַלָּן, וְהַטָּמֵא, וְהַיּוֹצֵא, וְהַנִּשְׁוָּזט זוּז לִזְמַנּוֹ, וְזוּז לִמְקוֹמוֹ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פְּסוּלִים, וְזָרְקוּ אֶת דָּמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁנִּשְׁוָּזטָה בַלַּיְלָה, וְשֶׁנִּשְׁפַּךְ דָּמָהּ, וְשֶׁיָּצָא דָּמָהּ זוּז לַקְּלָעִים, אִם עָלְתָה, תֵּרֵד. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לֹא תֵרֵד, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁפְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ, הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ. לֹא הָיָה פְּסוּלוֹ בַּקֹּדֶשׁ, אֵין הַקֹּדֶשׁ מְקַבְּלוֹ:

(ג) אֵלּוּ לֹא הָיָה פְּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ, הָרוֹבֵעַ, וְהַנִּרְבָּע, וְהַמְּקֻצֶּה, וְהַנֶּעֱבָד, וְהָאֶתְנָן, וְהַמְּזוּיָּר, וְהַכִּלְאַיִם, וְהַטְּרֵפָה, וְהַיּוֹצֵא דֹּפֶן, וּבַעֲלֵי מוּמִין. רַבִּי עֲקִיבָא מַכְשִׁיר בְּבַעֲלֵי מוּמִין. רַבִּי זְנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, דּוּוֶּה הָיָה אַבָּא אֶת בַּעֲלֵי מוּמִין מֵעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ:

(ד) כְּשֵׁם שֶׁאִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ, כָּךְ אִם יָרְדוּ לֹא יַעֲלוּ. וְכֵן שֶׁעָלוּ זַיִּים לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, יֵרְדוּ. עוֹלָה שֶׁעָלְתָה זַיָּה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, תֵּרֵד. שְׁוָּזטָה בְּרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ, יַפְשִׁיט וְיִנָּתְחוּ בִּמְקוֹמָהּ:

(ה) וְאֵלּוּ אִם עָלוּ יֵרְדוּ, בְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וּבְשַׂר קָדָשִׁים קַלִּים, וּמוֹתַר הָעֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת, וְהַקְּטֹרֶת. הַצֶּמֶר שֶׁבְּרֹאשֵׁי כְבָשִׂים, וְהַשֵּׂעָר שֶׁבְּזְקַן תְּיָשִׂים, וְהָעֲצָמוֹת, וְהַגִּידִים, וְהַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם, בִּזְמַן שֶׁהֵן מְזֻבָּרִין,

פרק א

לימוד משניות

יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א), וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמּוּבֵחָה. פָּרְשׁוּ, לֹא יַעֲלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יב), וְעָשִׂיתָ עֹלֹתֶיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם:

(ו) וְכֻלָּם שֶׁפָּקְעוּ מֵעַל גַּבֵּי הַמּוּבֵחַ, לֹא יַזִּיר. וְכֵן גַּזֶּלֶת שֶׁפָּקְעָה מֵעַל גַּבֵּי הַמּוּבֵחַ. אֲבָרִים שֶׁפָּקְעוּ מֵעַל גַּבֵּי הַמּוּבֵחַ, קֹדֶם לַזָּצוֹת, יַזִּיר, וּמוּעָלִין בָּהֶן. לְאַחַר זָצוֹת, לֹא יַזִּיר, וְאֵין מוּעָלִין בָּהֶן:

(ז) כֵּיצַד שֶׁהַמּוּבֵחַ מְקַדֵּשׁ אֶת הָרָאוּי לוֹ כָּךְ הַכֶּבֶשׁ מְקַדֵּשׁ. כֵּיצַד שֶׁהַמּוּבֵחַ וְהַכֶּבֶשׁ מְקַדְּשִׁין אֶת הָרָאוּי לָהֶן, כָּךְ הַכֵּלִים מְקַדְּשִׁים. כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַלַּח, וּמִדּוֹת הַיָּבֵשׁ מְקַדְּשׁוֹת אֶת הַיָּבֵשׁ. אֵין כְּלֵי הַלַּח מְקַדְּשִׁין אֶת הַיָּבֵשׁ, וְלֹא מִדּוֹת הַיָּבֵשׁ מְקַדְּשׁוֹת אֶת הַלַּח. כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁנִּקְבוּ, אִם עוֹשִׂים הֵם מֵעֵין מְלַאכְתָּן שֶׁהָיוּ עוֹשִׂין וְהֵם שְׁלֵמִים, מְקַדְּשִׁין. וְאִם לָאו, אֵין מְקַדְּשִׁים. וְכֻלָּן אֵין מְקַדְּשִׁים אֶלָּא בַקֹּדֶשׁ:

פרק י

(א) כָּל הַתָּדִיר מְזֻוָּגִין, קוֹדֵם אֶת זָבִרוּ. הַתְּמִידִים קוֹדְמִים לַמּוּסָפִין, מוּסְפֵי שַׁבָּת קוֹדְמִין לְמוּסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מוּסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ קוֹדְמִין לְמוּסְפֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כח), מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת אֵלֶּה:

(ב) וְכָל הַמְקֻדָּשׁ מְזֻוָּגִין, קוֹדֵם אֶת זָבִרוּ. דַּם חַטָּאת קוֹדֵם לְדַם עוֹלָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַצֶּה. אֵבְרֵי עוֹלָה קוֹדְמִין לְאֵמוּרֵי חַטָּאת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּלִיל לָאִשִּׁים. חַטָּאת קוֹדֶמֶת לָאָשָׁם, מִפְּנֵי שֶׁדָּמָהּ נִתָּן עַל אַרְבַּע קְרָנוֹת וְעַל הַיְסוֹד. אָשָׁם קוֹדֵם לְתוֹדָה

פרק א

לימוד משניות

וּלְאֵיל נָזִיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים. הַתּוֹדָה וְאֵיל נָזִיר קוֹדְמִין לִשְׁלָמִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נֶאֱכָלִין לְיוֹם אֶחָד וּטְעוּנִים לֶחֶם. שְׁלָמִים קוֹדְמִין לִבְכוֹר, מִפְּנֵי שֶׁהֵם טְעוּנִין סְמִיכָה וּנְסָכִים וּתְנוּפַת חָזֶה וְשׁוֹק:

(ג) הַבְּכוֹר קוֹדֵם לַמַּעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ מֵרֶחֶם וְנֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. הַמַּעֲשֵׂר קוֹדֵם לָעוֹפוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חֲבוּז וְיֵשׁ בּוֹ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים דָּמוֹ וְאֵמוּרָיו:

(ד) הָעוֹפוֹת קוֹדְמִין לַמִּנְחוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִינֵי דָמִים. מִנְחַת חוֹטֵא קוֹדֶמֶת לְמִנְחַת נְדָבָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא בָאָה עַל חֶטְא. חַטַּאת הָעוֹף קוֹדֶמֶת לְעוֹלַת הָעוֹף. וְכֵן בְּהֶקְדֵּשָׁה:

(ה) כָּל הַחַטָּאוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, קוֹדְמוֹת לָאֲשָׁמוֹת, חוּץ מֵאֲשַׁם מְצוֹרָע, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בָּא עַל (יְדֵי) הַכִּשֵּׁר. כָּל הָאֲשָׁמוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה בָּאִין בְּנֵי שְׁתַּיִם וּבָאִין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים, חוּץ מֵאֲשַׁם נָזִיר וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, שֶׁהֵן בָּאִין בְּנֵי שְׁנָתָן וְאֵינָן בָּאִין בְּכֶסֶף שְׁקָלִים:

(ו) כֵּיצַד שֶׁהֵן קוֹדְמִים בְּהַקְרָבָתָן, כָּךְ הֵן קוֹדְמִים בַּאֲכִילָתָן. שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ וּשְׁלָמִים שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁל אֶמֶשׁ קוֹדְמִין, שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ וְזַטָּאת וְאָשָׁם שֶׁל הַיּוֹם, שְׁלָמִים שֶׁל אֶמֶשׁ קוֹדְמִין, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, הַזַּטָּאת קוֹדֶמֶת, מִפְּנֵי שֶׁהִיא קָדְשֵׁי קָדָשִׁים:

(ז) וּבְכֻלָּם, הַכֹּהֲנִים רַשָּׁאִין לְשַׁנּוֹת בַּאֲכִילָתָן, לְאָכְלָן צְלוּיִים, שְׁלוּקִים, וּמְבֻשָּׁלִים, וְלָתֵת לְתוֹכָן תִּבְלֵי זֵלִין וְתִבְלֵי תְרוּמָה, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, לֹא יִתֵּן לְתוֹכָן תִּבְלֵי תְרוּמָה, שֶׁלֹּא יָבִיא אֶת הַתְּרוּמָה לִידֵי פָסוּל

פרק א

לימוד משניות

(ז) אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם רָאִיתָ שֶׁמֶן שֶׁהוּא מִתְזַלֵּק בָּעֲזָרָה, אֵין אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁאוֹל מַה הוּא, אֶלָּא מוֹתַר רְקִיקֵי מִנְחוֹת יִשְׂרָאֵל, וְלֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע. אִם רָאִיתָ שֶׁמֶן שֶׁהוּא נָתוּן עַל גַּבֵּי הָאֵשִׁים, אֵין אַתָּה צָרִיךְ לִשְׁאוֹל מַה הוּא, אֶלָּא מוֹתַר רְקִיקֵי מִנְחוֹת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ. שֶׁאֵין מִתְנַדְּבִים שֶׁמֶן, רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, מִתְנַדְּבִים שֶׁמֶן:

פֶּרֶק יא

(א) דַּם זַוָטֹאת שֶׁנִּתַּז עַל הַבֶּגֶד, הֲרֵי זֶה טָעוּן כִּבּוּס, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין הַכָּתוּב מְדַבֵּר אֶלָּא בַּנֶּאֱכָלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ו), בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ תֵּאָכֵל. אֲזַד הַנֶּאֱכָלֶת וְאֲזַד הַפָּנִימִית טְעוּנוֹת כִּבּוּס, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) תּוֹרַת הַזַּוָטֹאת, תּוֹרָה אַזַּת לְכָל הַזַּוָטֹאוֹת:

(ב) זַוָטֹאת פָּסוּלָה אֵין דָּמָהּ טָעוּן כִּבּוּס, בֵּין שֶׁהָיָה לָהּ שִׁעַת הַכּשֵׁר, בֵּין שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שִׁעַת הַכּשֵׁר). אֵיזוֹ הִיא שֶׁהָיָה לָהּ שִׁעַת הַכּשֵׁר, שֶׁלָּנָה, וְשֶׁנִּטְמְאָה, וְשֶׁיָּצְאָה. וְאֵיזוֹ הִיא שֶׁלֹּא הָיָה לָהּ שִׁעַת הַכּשֵׁר, שֶׁנִּשְׁזַטָה זוּז לִזְמַנָּהּ וְזוּז לִמְקוֹמָהּ, וְשֶׁקִּבְּלוּ פָּסוּלִין (וְזָרְקוּ) אֶת דָּמָהּ:

(ג) נִתַּז מִן הַצָּוָאר עַל הַבֶּגֶד, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. מִן הַקֶּרֶן וּמִן הַיְסוֹד, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. נִשְׁפַּךְ עַל הָרִצְפָּה וַאֲסָפוֹ, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. (אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס) אֶלָּא הַדָּם שֶׁנִּתְקַבֵּל בִּכְלִי וְרָאוּי לְהַזָּיָה. נִתַּז עַל הָעוֹר עַד שֶׁלֹּא הֻפְשַׁט, אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. מִשֶּׁהֻפְשַׁט, טָעוּן כִּבּוּס, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַף מִשֶּׁהֻפְשַׁט אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס. (אֵינוֹ טָעוּן כִּבּוּס) אֶלָּא מִקּוֹם הַדָּם, וְדָבָר שֶׁהוּא רָאוּי לְקַבֵּל טֻמְאָה, וְרָאוּי לְכִבּוּס:

פרק א

לימוד משניות

(ד) אֶזֶד הַבֶּגֶד וְאֶזֶד הַשַּׂק וְאֶזֶד הָעוֹר, טְעוּנִין כִּבּוּס בְּמָקוֹם
קָדוֹשׁ. וּשְׁבִירַת כְּלִי זֶרֶס, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וּמְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בִּכְלִי
נְזוּקֶת, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. וְהַ וּזְמַר בַּזַּטָּאת מִקְדְּשֵׁי קָדָשִׁים:

(ה) בֶּגֶד שֶׁיָּצָא וְזוּז לַקְלָעִים, נִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ.
נִטְמָא וְזוּז לַקְלָעִים, קוֹרְעוֹ, וְנִכְנָס וּמְכַבְּסוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. כְּלִי
זֶרֶס שֶׁיָּצָא וְזוּז לַקְלָעִים, נִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ. נִטְמָא
וְזוּז לַקְלָעִים, נוֹקְבוֹ, וְנִכְנָס וְשׁוֹבְרוֹ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ:

(ו) כְּלִי נְזוּקֶת שֶׁיָּצָא וְזוּז לַקְלָעִים, נִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם
קָדוֹשׁ. נִטְמָא וְזוּז לַקְלָעִים, פּוֹזְרָתוֹ, וְנִכְנָס וּמוֹרְקוֹ וְשׁוֹטְפוֹ בְּמָקוֹם
קָדוֹשׁ:

(ז) אֶזֶד שֶׁבִּשֵּׁל בּוֹ וְאֶזֶד שֶׁעָרָה לְתוֹכוֹ רוֹתְחָן, אֶזֶד קָדְשֵׁי
קָדָשִׁים וְאֶזֶד קָדָשִׁים קַלִּים, טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי
שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, קָדָשִׁים קַלִּים אֵינָן טְעוּנִין מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה. רַבִּי
טַרְפוֹן אוֹמֵר, אִם בִּשֵּׁל בּוֹ מִתְּזוֹכַּת הָרֶגֶל, יְבַשֵּׁל בּוֹ (אֶת) כָּל
הָרֶגֶל. וְזֶזְכָּמִים אוֹמְרִים (עַד) זְמַן אֲכִילָה, מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה.
מְרִיקָה כִּמְרִיקַת הַכּוֹס, וּשְׁטִיפָה כִּשְׁטִיפַת הַכּוֹס. מְרִיקָה
(בַּזַּמִּין) וּשְׁטִיפָה בַּצּוֹנֵן. וְהַשְּׁפוּד וְהָאַסְכְּלָא מַגְעִילָן (בַּזַּמִּין):

(זז) בִּשֵּׁל בּוֹ קָדָשִׁים וְזֶזְלִין, אוֹ קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְקָדָשִׁים קַלִּים, אִם
יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם, הֲרֵי הַקְּלִים נֶאֱכָלִין כַּזֶּמוּרִין, וְאֵינָן טְעוּנִין
מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה, וְאִינָם פּוֹסְלִין בְּמַגָּע. רָקִיק שֶׁנָּגַע בְּרָקִיק,
וַזֶזְתִיכָה בַּזֶזְתִיכָה, לֹא כָל הָרְקִיקִין וְלֹא כָל הַזֶּזְתִיכוֹת אֲסוּרִין.
אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מְקוֹם שֶׁבָּלַע:

פרק א

לימוד משניות

פֶּרֶק יב

(א) טְבוּל יוֹם וּמְזֻוָּסַר כִּפּוּרִים, אֵינָן זוֹלְקִין בַּקָּדָשִׁים לֶאֱכוֹל לָעֶרֶב. אוֹנֵן, נוֹגֵעַ, וְאֵינוֹ מַקְרִיב, וְאֵינוֹ זוֹכֶה לֶאֱכוֹל לָעֶרֶב. בַּעֲלֵי מוּמִין, בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין קְבוּעִין בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין, זוֹלְקִין וְאוֹכְלִין, אֲבָל לֹא מַקְרִיבִין. וְכֹל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַעֲבוֹדָה, אֵינוֹ זוֹכֶה בַּבָּשָׂר. וְכֹל שֶׁאֵין לוֹ בַּבָּשָׂר, אֵין לוֹ בָּעוֹרוֹת. אֲפָלוּ טָמֵא בִּשְׁעַת זְרִיקַת דָּמִים וְטָהוֹר בִּשְׁעַת הַקְטֵר חֲלָבִים, אֵינוֹ זוֹכֶה בַּבָּשָׂר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז), הַמַּקְרִיב אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִּהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמָנָה:

(ב) כָּל שֶׁלֹּא זָכָה הַמְזֻבֵּז בִּבְשָׂרָהּ, לֹא זָכוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם), עוֹלַת אִישׁ, עוֹלָה שֶׁעָלְתָה לְאִישׁ. עוֹלָה שֶׁנִּשְׁחֲטָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָלְתָה לַבְּעָלִים, עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. אֶחָד עוֹלַת הָאִישׁ וְאֶחָד עוֹלַת הָאִשָּׁה, עוֹרוֹתֵיהֶן לַכֹּהֲנִים:

(ג) עוֹרוֹת קָדָשִׁים קַלִּים לַבְּעָלִים, וְעוֹרוֹת קָדָשֵׁי קָדָשִׁים לַכֹּהֲנִים. קַל וָחֹמֶר, מָה אִם עוֹלָה שֶׁלֹּא זָכוּ בִבְשָׂרָהּ, זָכוּ בְעוֹרָהּ. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים שֶׁזָּכוּ בִבְשָׂרָהּ, אֵינוֹ דִין שֶׁיִּזְכּוּ בְעוֹרָהּ. אֵין מְזֻבֵּז יוֹכִיחַ, שֶׁאֵין לוֹ עוֹר מִכָּל מָקוֹם:

(ד) כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁאֵרַע בָּהֶם פָּסוּל קֹדֶם לְהֶפְשֵׁטָן, אֵין עוֹרוֹתֵיהֶם לַכֹּהֲנִים. לְאַחַר הֶפְשֵׁטָן, עוֹרוֹתֵיהֶם לַכֹּהֲנִים. אָמַר רַבִּי זְנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים, מִיָּמַי לֹא רָאִיתִי עוֹר יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִדְּבָרָיו לָמַדְנוּ, שֶׁהַמַּפְשִׁיט אֶת הַבְּכוֹר וְנִמְצָא טְרֵפָה, שֶׁיֵּאוֹתוּ הַכֹּהֲנִים בְּעוֹרוֹ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אֵין לֹא רָאִינוּ רְאָיָה, אֶלָּא יוֹצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה:

פרק א

לימוד משניות

(ה) בָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, בְּזָמַן שֶׁהֵם נִשְׂרָפִין כְּמִצְוָתָן, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַדֶּשֶׁן וּמְטַמְּאִין בְּגָדִים. וְאִם אֵינָן נִשְׂרָפִין כְּמִצְוָתָן, נִשְׂרָפִין בְּבֵית הַבִּירָה וְאֵינָן מְטַמְּאִין בְּגָדִים:

(ו) הָיוּ סוֹבְלִין אוֹתָן בְּמוֹטוֹת. יָצְאוּ הָרִאשׁוֹנִים זוּז לְזוּזַת הָעֲזָרָה וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא יָצְאוּ, הָרִאשׁוֹנִים מְטַמְּאִין בְּגָדִים. וְהָאַחֲרוֹנִים אֵינָן מְטַמְּאִים בְּגָדִים, עַד שֶׁיֵּצְאוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ, אֵלּוּ וְאֵלּוּ מְטַמְּאִין בְּגָדִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵלּוּ וְאֵלּוּ אֵינָן מְטַמְּאִין בְּגָדִים, עַד שֶׁיֵּצֵאת הָאוּר בְּרֻבָּן. נִתַּךְ הַבָּשָׂר, אֵין הַשּׁוֹרֵף מְטַמֵּא בְּגָדִים:

פרק יג

(א) הַשּׁוֹזֵט וְהַמַּעֲלֶה בַּזּוּז, זָיָב עַל הַשְּׁזִיטָה וְזָיָב עַל הָעֲלִיָּה. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, שָׁזַט בְּפָנִים וְהֶעֱלָה בַּזּוּז, זָיָב. שָׁזַט בַּזּוּז וְהֶעֱלָה בַּזּוּז, פָּטוּר, שֶׁלֹּא הֶעֱלָה (בַּזּוּז) אֶלָּא דָּבָר פָּסוּל. אָמְרוּ לוֹ, אַף הַשּׁוֹזֵט בְּפָנִים וּמַעֲלֶה בַּזּוּז, כֵּיוָן שֶׁהוֹצִיאוֹ, פָּסְלוֹ:

(ב) טָמֵא שֶׁאָכַל, בֵּין קֹדֶשׁ טָמֵא וּבֵין קֹדֶשׁ טָהוֹר, זָיָב. רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, טָמֵא שֶׁאָכַל טָהוֹר, זָיָב. וְטָמֵא שֶׁאָכַל טָמֵא, פָּטוּר, שֶׁלֹּא אָכַל אֶלָּא דָּבָר טָמֵא. אָמְרוּ לוֹ, אַף טָמֵא שֶׁאָכַל טָהוֹר, כֵּיוָן שֶׁנָּגַע בּוֹ, טִמְּאָהוּ. וְטָהוֹר שֶׁאָכַל טָמֵא, פָּטוּר, שֶׁאֵינוֹ זָיָב אֶלָּא עַל טֻמְאַת הַגּוּף:

(ג) זוֹמֵר בַּשְּׁזִיטָה מִבָּעֲלִיָּה, וּבָעֲלִיָּה מִבַּשְּׁזִיטָה. זוֹמֵר בַּשְּׁזִיטָה, שֶׁהַשּׁוֹזֵט לַהֲדִיוֹט, זָיָב. וְהַמַּעֲלֶה לַהֲדִיוֹט, פָּטוּר. זוֹמֵר בָּעֲלִיָּה, שְׁנַיִם שֶׁאָזְזוּ בַסַּכִּין וְשָׁזְטוּ, פְּטוּרִים. אָזְזוּ בְאֶבֶר וְהֶעֱלוּהוּ, זַיָּבִין. הֶעֱלָה וְזָר וְהֶעֱלָה וְזָר וְהֶעֱלָה, זָיָב עַל כָּל עֲלִיָּה

פרק א

לימוד משניות

וַעֲלָיָה, דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֵינוֹ זַיָּב אֶלָּא אָזֶת, וְאֵינוֹ זַיָּב עַד שֶׁיַּעֲלֶה לְרֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֲפָלוּ הֶעֱלָה עַל הַסֶּלַע אוֹ עַל הָאֶבֶן, זַיָּב:

(ד) אָזֶד קָדָשִׁים כְּשֵׁרִין וְאָזֶד קָדָשִׁים פְּסוּלִין, שֶׁהָיָה פָּסוּלָן בַּקֹּדֶשׁ, וְהִקְרִיבָן בַּזּוּוִין, זַיָּב. הַמַּעֲלֶה כַּזַּיִת מִן הָעוֹלָה וּמִן הָאֵמוּרִין בַּזּוּוִין, זַיָּב. הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, וְהַקְּטֹרֶת, וּמְנָזֶת כֹּהֲנִים, וּמְנָזֶת כֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ, וּמְנָזֶת נְסָכִין, שֶׁהִקְרִיב מֵאָזֶד מֵהֶן כַּזַּיִת בַּזּוּוִין, זַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת כֻּלּוֹ. וְכֻלָּם שֶׁהִקְרִיבָן בִּפְנִים וְשִׁיֵּר בָּהֶן כַּזַּיִת וְהִקְרִיבָן בַּזּוּוִין, זַיָּב. וְכֵן שֶׁזָּזְרוּ כָּל שֶׁהֵן וְהִקְרִיבָן בַּזּוּוִין, פָּטוּר:

(ה) הַמַּקְרִיב קָדָשִׁים וְאֵמוּרֵיהֶם בַּזּוּוִין, זַיָּב. מְנָזָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה וְהִקְרִיבָהּ בַּזּוּוִין, פָּטוּר. קְמָצָהּ וְזָזַר קֻמְצָהּ לְתוֹכָהּ וְהִקְרִיבָהּ בַּזּוּוִין, זַיָּב:

(ו) הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶת אָזֶד מֵהֶן בַּזּוּוִין, זַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת הַשֵּׁנִי. אָזֶד בִּפְנִים וְאָזֶד בַּזּוּוִין, זַיָּב שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁהִקְרִיב אֶת אָזֶד מֵהֶן בַּזּוּוִין, זַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר פּוֹטֵר עַד שֶׁיַּקְרִיב אֶת הַשֵּׁנִי. אָזֶד בִּפְנִים וְאָזֶד בַּזּוּוִין, זַיָּב. הַזּוֹרֵק מִקְצַת דָּמִים בַּזּוּוִין, זַיָּב. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אַף הַמְנַסֵּךְ מֵי זָזָג בָּזָזָג בַּזּוּוִין, זַיָּב. רַבִּי נְזַזְמְיָה אוֹמֵר, שְׁיָרֵי הַדָּם שֶׁהִקְרִיבָן בַּזּוּוִין, זַיָּב:

(ז) הַמּוֹלֵק אֶת הָעוֹף בִּפְנִים וְהֶעֱלָה בַּזּוּוִין, זַיָּב. מָלַק בַּזּוּוִין וְהֶעֱלָה בַּזּוּוִין, פָּטוּר. הַשּׁוֹזֵט אֶת הָעוֹף בִּפְנִים וְהֶעֱלָה בַּזּוּוִין, פָּטוּר. שָׁזַט בַּזּוּוִין וְהֶעֱלָה בַּזּוּוִין, זַיָּב. נִמְצָא, דֶּרֶךְ הֶכְשֵׁרוֹ מִבִּפְנִים, פְּטוּרוֹ בַּזּוּוִין. דֶּרֶךְ הֶכְשֵׁרוֹ בַּזּוּוִין, פְּטוּרוֹ בִּפְנִים. רַבִּי

פרק א

לימוד משניות

שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁזַּיָּבִין עָלָיו בַּזּוּז, זַיָּבִין עַל כַּיּוֹצֵא בּוֹ בִּפָּנִים שֶׁהֶעֱלָהוּ בַּזּוּז, זוּז מִן הַשּׁוֹזֵט בִּפָּנִים וּמַעֲלֶה בַּזּוּז:

(ז) הַזַּטָּאת שֶׁקִּבֵּל דָּמָהּ בִּכּוֹס אֶזֹּד, נָתַן בַּזּוּז וְזָרַר וְנָתַן בִּפָּנִים, בִּפָּנִים וְזָרַר וְנָתַן בַּזּוּז, זַיָּב, שֶׁכֵּלּוֹ רָאוּי לָבוֹא בִּפָּנִים. קִבֵּל דָּמָהּ בִּשְׁנֵי כוֹסוֹת, נָתַן שְׁנֵיהֶן בִּפָּנִים, פָּטוּר. שְׁנֵיהֶן בַּזּוּז, זַיָּב, אֶזֹּד בִּפָּנִים וְאֶזֹּד בַּזּוּז, פָּטוּר. אֶזֹּד בַּזּוּז וְאֶזֹּד בִּפָּנִים, זַיָּב עַל הַזִּיצוֹן, וְהַפְנִימִי מְכַפֵּר. לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמַפְרִישׁ זַטָּאתוֹ וְאָבְדָה וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ וְאַחַר כָּךְ נִמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה, וַהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת, שָׁחַט שְׁתֵּיהֶן בִּפָּנִים, פָּטוּר שָׁחַט שְׁתֵּיהֶן בַּזּוּז, זַיָּב. אַחַת בִּפָּנִים וְאַחַת בַּזּוּז, פָּטוּר. אַחַת בַּזּוּז וְאַחַת בִּפָּנִים, זַיָּב עַל הַזִּיצוֹנָה, וְהַפְנִימִית מְכַפֶּרֶת. כֵּיצַד שָׁדְמָה פּוֹטֵר אֶת בְּשָׂרָהּ, כָּךְ הוּא פּוֹטֵר אֶת בְּשַׂר וְזַבְרְתָּהּ:

פרק יד

(א) פָּרַת זַטָּאת שֶׁשְּׂרָפָהּ זוּז מִגַּתָּהּ, וְכֵן שָׁעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ שֶׁהִקְרִיבוֹ בַּזּוּז, פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יו), וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ, כֹּל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָבוֹא אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד, אֵין זַיָּבִין עָלָיו:

(ב) הָרוֹבֵעַ, וְהַנִּרְבָּע, וְהַמֻּקְצֶה, וְהַנֶּעֱבָד, וְהָאֶתְנָן, וְהַמְּזוּזָר, וְהַכִּלְאַיִם, וְהַטְּרֵפָה, וְיוֹצֵא דֹּפֶן, שֶׁהִקְרִיבָן בַּזּוּז, פָּטוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יו), לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה׳, כֹּל שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לָבוֹא לִפְנֵי מִשְׁכַּן ה׳, אֵין זַיָּבִין עָלָיו. בַּעֲלֵי מוּמִין, בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין קְבוּעִים בֵּין בַּעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִים שֶׁהִקְרִיבָן בַּזּוּז, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בַּעֲלֵי

פרק א

לימוד משניות

מוּמִין קְבוּעִים, פָּטוּר. וּבַעֲלֵי מוּמִין עוֹבְרִין, עוֹבְרִין בִּכְלֹא תַעֲשֶׂה. תּוֹרִים שֶׁכְּלֹא הִגִּיעַ זְמַנָּן וּבְנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן שֶׁהִקְרִיבָן בַּזּוּץ, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּנֵי יוֹנָה שֶׁעָבַר זְמַנָּן, פָּטוּר. וְתוֹרִים שֶׁלֹּא הִגִּיעַ זְמַנָּן, בִּכְלֹא תַעֲשֶׂה. אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ וּמְזַוְּגוֹ זְמָן, פָּטוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, הֲרֵי זֶה בִּכְלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁהָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁהוּא רָאוּי לָבוֹא לְאַזָּר זְמָן, הֲרֵי זֶה בִּכְלֹא תַעֲשֶׂה וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, וְזָכְמִים אוֹמְרִים, כֹּל שֶׁאֵין בּוֹ כָּרֵת, אֵין בּוֹ בִּכְלֹא תַעֲשֶׂה:

(ג) מְזַוְּגוֹ זְמָן, בֵּין בְּגוּפוֹ בֵּין בִּבְעָלָיו. אֵיזֶה הוּא מְזַוְּגוֹ זְמָן בִּבְעָלָיו, הַזָּב, וְהַזָּבָה, וְיוֹלֶדֶת, וּמְצוֹרָע, שֶׁהִקְרִיבוּ זִבְחֵיהֶם וְאַשָּׁמָם בַּזּוּץ, פְּטוּרִין. עוֹלוֹתֵיהֶן וְשַׁלְמֵיהֶן בַּזּוּץ, וְזֵיבִין. הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר זִבְחֵי אָשָׁם, מִבְּשַׂר אָשָׁם, מִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, מִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קָלִים, וּמוֹתַר הָעֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, הַיּוֹצֵק, הַבּוֹלֵל, הַפּוֹתֵת, הַמּוֹלֵחַ, הַמְּנִיף, הַמַּגִּישׁ, הַמְסַדֵּר אֶת הַשֻּׁלְחָן, וְהַמֵּטִיב אֶת הַנֵּרוֹת, וְהַקּוֹמֵץ, וְהַמְקַבֵּל דָּמִים בַּזּוּץ, פָּטוּר. אֵין זֵיבִין עָלָיו לֹא מִשּׁוּם זָרוּת, וְלֹא מִשּׁוּם טֻמְאָה, וְלֹא מִשּׁוּם מְזַוְּגוֹ בְּגָדִים, וְלֹא מִשּׁוּם רְזוּחַ יָדַיִם וְרַגְלַיִם:

(ד) עַד שֶׁלֹּא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הָיוּ הַבָּמוֹת מֻתָּרוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּבְּכוֹרוֹת. מִשֶּׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, וַעֲבוֹדָה בַּכֹּהֲנִים. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִים לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל מַזְוַגָּה יִשְׂרָאֵל:

(ה) בָּאוּ לַגִּלְגָּל וְהֻתְּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִים לִפָּנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל מָקוֹם:

(ו) בָּאוּ לְשִׁילֹה נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת. לֹא הָיָה שָׁם תִּקְרָה, אֶלָּא בֵּית שֶׁל אֲבָנִים מִלְמַטָּן וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָן, וְהִיא הָיְתָה מְנוּחָה. קָדְשֵׁי

פרק א

לימוד משניות

קָדָשִׁים נֶאֱכָלִים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, בְּכָל הָרוֹאֶה:

(ז) בָּאוּ לִנְוֹב וּלְגִבְעוֹן הֵתִּרוּ הַבָּמוֹת. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים נֶאֱכָלִים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים, בְּכָל עָרֵי יִשְׂרָאֵל:

(ז) בָּאוּ לִירוּשָׁלַיִם נֶאֶסְרוּ הַבָּמוֹת, וְלֹא הָיָה לָהֶם עוֹד הֶתֵּר, וְהֵיא הָיְתָה נַוָּלָה. קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, נֶאֱכָלִים לִפְנִים מִן הַקְּלָעִים. קָדָשִׁים קַלִּים וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי לִפְנִים מִן הַזּוֹמָה:

(ט) כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִסּוּר בָּמוֹת וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת אִסּוּר בָּמוֹת בַּזּוּץ, הֲרֵי אֵלּוּ בַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְזַיָּבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת. הִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת הֶתֵּר בָּמוֹת, וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת אִסּוּר בָּמוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ בַעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, וְאֵין זַיָּבִין עֲלֵיהֶן כָּרֵת. הִקְדִּישָׁן בִּשְׁעַת אִסּוּר בָּמוֹת וְהִקְרִיבָן בִּשְׁעַת הֶתֵּר בָּמוֹת, הֲרֵי אֵלּוּ בַעֲשֵׂה וְאֵין בָּהֶם בְּלֹא תַעֲשֶׂה:

(י) אֵלּוּ קָדָשִׁים קְרֵבִין בַּמִּשְׁכָּן, קָדָשִׁים שֶׁהִקְדִּישׁוּ לַמִּשְׁכָּן. קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר, קְרֵבִין בַּמִּשְׁכָּן. וְקָרְבְּנוֹת הַיָּזִיד, בַּבָּמָה. קָרְבְּנוֹת הַיָּזִיד שֶׁהִקְדִּישׁוּ לַמִּשְׁכָּן, יִקָּרְבוּ בַּמִּשְׁכָּן. וְאִם הִקְרִיבָן בַּבָּמָה, פָּטוּר. מַה בֵּין בָּמַת יָזִיד לְבָמַת צִבּוּר. סְמִיכָה, וּשְׁזִיטַת צָפוֹן, וּמַתַּן סָבִיב, וּתְנוּפָה, וְהַגָּשָׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין מִנְזָה בַּבָּמָה, וְכֹהֵן, וּבִגְדֵי שָׂרֵת, וּכְלֵי שָׂרֵת, וְרִיזַז נִיזּוֹזַז, וּמְזִיצָה בַּדָּמִים, וּרְזוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. אֲבָל הַזְּמָן, וְהַנּוֹתָר, וְהַטָּמֵא, שָׁוִין בָּזֶה וּבָזֶה:

פרק א

לימוד משניות

מסכת מזוזות

פֶּרֶק א

א: כָּל הַמְּזוּזוֹת שֶׁנִּקְּבוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, כְּשֵׁרוֹת, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים מִשּׁוּם זוּטָה, זוּז מִמְּזוּזַת זוּטָא וּמְזוּזַת קְנָאוֹת. מְזוּזַת זוּטָא וּמְזוּזַת קְנָאוֹת שֶׁנִּקְּבָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, נָתַן בַּכֶּלִי, וְהֵלַךְ, וְהִקְטִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן, פְּסוּלוֹת.

כֵּיצַד לִשְׁמָן וְשֶׁלֹּא לִשְׁמָן? לְשֵׁם מְזוּזַת זוּטָא וּלְשֵׁם מְזוּזַת גְּדָבָה, אוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְלִשְׁמָן, לְשֵׁם מְזוּזַת גְּדָבָה וּלְשֵׁם מְזוּזַת זוּטָא:

ב: אַזַּת מְזוּזַת זוּטָא וְאַזַּת כָּל הַמְּזוּזוֹת שֶׁנִּקְּבָן: זָר, אוֹנֵן, טְבוּל יוֹם, מְזֻזָּר בְּגָדִים, מְזֻזָּר כִּפּוּרִים, שֶׁלֹּא רְזוּז יָדַיִם וְרַגְלַיִם, עָרֵל, טָמֵא, יוֹשֵׁב, עוֹמֵד עַל גַּבֵּי כֵלִים, עַל גַּבֵּי בְהֵמָה, עַל גַּבֵּי רַגְלֵי זָבוֹר, פָּסוּל. קָמַץ בַּשְּׁמֹאל, פָּסוּל. בֵּן בְּתֵירָא אוֹמֵר: "יְזַזְיֵר וְיַזֵּזוֹר וְיִקְמוֹץ בַּיָּמִין". קָמַץ וְעָלָה בְיָדוֹ צְרוֹר אוֹ גַּרְגִּיר מֶלַח אוֹ קֹרֶט שֶׁל לְבוֹנָה, פָּסוּל מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ: "הַקֹּמֶץ הַיֶּתֶר וְהֶחָסֵר, פָּסוּל". אֵיזֶהוּ הַיֶּתֶר? שֶׁנִּקְמְצוּ מִבּוֹרֶץ. וְחָסֵר? שֶׁנִּקְמְצוּ בְּרָאשֵׁי אֶצְבְּעוֹתָיו. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? פּוֹשֵׁט אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו עַל פַּס יָדוֹ:

ג: רִבָּה שַׁמְנָהּ, וְחִסֵּר לִבּוֹנָתָהּ, פְּסוּלָה. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנָחָה לֶאֱכוֹל שְׁיָרֶיהָ בַּזּוּז, אוֹ כַּזַּיִת מִשְּׁיָרֶיהָ בַּזּוּז, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ בַּזּוּז, אוֹ כַּזַּיִת מִקֻּמְצָהּ בַּזּוּז, אוֹ לְהַקְטִיר לִבּוֹנָתָהּ בַּזּוּז, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. לֶאֱכוֹל שְׁיָרֶיהָ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִשְּׁיָרֶיהָ לְמָחָר, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִקֻּמְצָהּ לְמָחָר, אוֹ לְהַקְטִיר לִבּוֹנָתָהּ לְמָחָר, פָּגוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל, כָּל הַקּוֹמֵץ, וְהַנּוֹתֵן בַּכֶּלִי, וְהַמְהַלֵּךְ, וְהַמַּקְטִיר, לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ

פרק א

לימוד משניות

לֶאֱכוֹל, וּלְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, זוּז לִבְמְקוֹמוֹ, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. זוּז לִזְמַנּוֹ, פָּגוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, וּבִלְבַד שֶׁיִּקְרַב הַמַּתִּיר כִּמְצָוָתוֹ. כֵּיצַד קָרֵב הַמַּתִּיר כִּמְצָוָתוֹ. קָמַץ בִּשְׁתִיקָה וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ זוּז לִזְמַנּוֹ ◌ְוְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁקָּמַץ וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִזְמַנּוֹ, זֶה הוּא שֶׁקָּרַב הַמַּתִּיר כִּמְצָוָתוֹ:

ד: כֵּיצַד לֹא קָרַב הַמַּתִּיר כִּמְצָוָתוֹ? קָמַץ זוּז לִבְמְקוֹמוֹ וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ זוּז לִזְמַנּוֹ וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִבְמְקוֹמוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִבְמְקוֹמוֹ, בִּמְעַזַּת זוֹטָא וּבִמְעַזַּת קְנָאוֹת שֶׁקְּמָצָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר זוּז לִזְמַנָּן, אוֹ שֶׁקָּמַץ זוּז לִזְמַנָּן, וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁקָּמַץ וְנָתַן בַּכְּלִי וְהִכְלִיךְ וְהִקְטִיר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן. זֶה הוּא שֶׁלֹּא קָרַב הַמַּתִּיר כִּמְצָוָתוֹ. לֶאֱכוֹל כַּזַּיִת בַּזוּז וְכַזַּיִת לְבָזָר, כַּזַּיִת לְבָזָר וְכַזַּיִת בַּזוּז, כַּזָּצִי זַיִת בַּזוּז וְכַזָּצִי זַיִת לְבָזָר כַּזָּצִי זַיִת לְבָזָר וְכַזָּצִי זַיִת בַּזוּז, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה הַכְּלָל: "אִם מִזְּשֶׁבֶת הַזְּמַן קָדְמָה לְמִזְּשֶׁבֶת הַמָּקוֹם, פָּגוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם מִזְּשֶׁבֶת הַמָּקוֹם קָדְמָה לְמִזְּשֶׁבֶת הַזְּמַן, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת". וְזַכְמִים אוֹמְרִים: "זֶה וְזֶה פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת". לֶאֱכוֹל כַּזָּצִי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּזָּצִי זַיִת, כְּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין:

פֶּרֶק ב

א: הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה לֶאֱכוֹל שְׁיָרֶיהָ אוֹ לְהַקְטִיר קֶמְצָהּ לְמָזָר, מוֹדָה רַבִּי יוֹסֵי בָּזֶה שֶׁהוּא פָּגוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ לְמָזָר, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, וַחֲכָמִים

פרק א

לימוד משניות

אוֹמְרִים, פָּגוּל וְנִזְיָבִין עָלָיו כָּרֵת. אָמְרוּ לוֹ: מַה שְּׁנָה זוֹ מִן הַזָּבוּז? אָמַר לָהֶם: "שֶׁהַזָּבוּז דָּמוֹ וּבְשָׂרוֹ וְאֵמוּרָיו אָזָד, וּלְבוֹנָה אֵינָהּ מִן הַמְּנָזָה":

ב: שָׁזַט שְׁנֵי כְבָשִׂים לָאֱכוֹל אַזַת מִן הַזָּלוֹת לְמָזָר, הִקְטִיר שְׁנֵי בְזִיכִין לָאֱכוֹל אָזָד מִן הַסְּדָרִים לְמָזָר, רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: "אוֹתָהּ הַזָּלָה וְאוֹתוֹ הַסֵּדֶר שֶׁזִּזַּשֵּׁב עָלָיו, פָּגוּל וְנִזְיָבִין עָלָיו כָּרֵת, וְהַשֵּׁנִי פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת". וַזַּכְמִים אוֹמְרִים: "זֶה וָזֶה פָּגוּל וְנִזְיָבִין עָלָיו כָּרֵת".

נִטְמֵאת אַזַת מִן הַזָּלוֹת אוֹ אָזָד מִן הַסְּדָרִים, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "שְׁנֵיהֶם יֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה, שֶׁאֵין קָרְבַּן צִבּוּר זָלוּק". וַזַּכְמִים אוֹמְרִים: "הַטְּמֵאָה בְּטָמְאָתוֹ, וְהַטָּהוֹר יֹאכַל":

ג: הַתּוֹדָה מְפַגֶּלֶת אֶת הַלֶּזֶם, וְהַלֶּזֶם אֵינוֹ מְפַגֵּל אֶת הַתּוֹדָה. כֵּיצַד? הִשּׁוְזַט אֶת הַתּוֹדָה לָאֱכוֹל מִמֶּנָּה לְמָזָר, הִיא וְהַלֶּזֶם מְפֻגָּלִין. לָאֱכוֹל מִן הַלֶּזֶם לְמָזָר, הַלֶּזֶם מְפַגֵּל וְהַתּוֹדָה אֵינָהּ מְפֻגֶּלֶת. הַכְּבָשִׂים מְפַגְּלִין אֶת הַלֶּזֶם, וְהַלֶּזֶם אֵינוֹ מְפַגֵּל אֶת הַכְּבָשִׂים. כֵּיצַד? הִשּׁוְזַט אֶת הַכְּבָשִׂים לָאֱכוֹל מֵהֶן לְמָזָר, הֵם וְהַלֶּזֶם מְפֻגָּלִין. לָאֱכוֹל מִן הַלֶּזֶם לְמָזָר, הַלֶּזֶם מְפַגֵּל, וְהַכְּבָשִׂים אֵינָן מְפֻגָּלִין:

ד: "הַזָּבוּז מְפַגֵּל אֶת הַנְּסָכִים מִשֶּׁקָּדְשׁוּ בַכֶּלִי", דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַהֲנְסָכִין אֵינָן מְפַגְּלִין אֶת הַזָּבוּז. כֵּיצַד? הִשּׁוְזַט אֶת הַזָּבוּז לָאֱכוֹל מִמֶּנּוּ לְמָזָר, הוּא וּנְסָכָיו מְפֻגָּלִין. לְהַקְרִיב מִן הַנְּסָכִין לְמָזָר, הַנְּסָכִין מְפֻגָּלִין, וְהַזָּבוּז אֵינוֹ מְפַגֵּל:

ה: פָּגַל בַּקֹּמֶץ וְלֹא בַלְּבוֹנָה, בַּלְּבוֹנָה וְלֹא בַקֹּמֶץ, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "פָּגוּל וְנִזְיָבִין עָלָיו כָּרֵת". וַזַּכְמִים אוֹמְרִים: "אֵין בּוֹ כָּרֵת,

פרק א

לימוד משניות

עַד שֶׁיְּפַגֵּל אֶת כָּל הַמַּתִּיר". וּמוֹדִים זַכָּאִים לְרַבִּי מֵאִיר בִּמְנוּחַת זוּטָא וּבְמְנוּחַת קְנָאוֹת, שֶׁאִם פָּגַל בַּקֹּמֶץ, שֶׁהוּא פָּגוּל וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת, שֶׁהַקֹּמֶץ הוּא הַמַּתִּיר. שָׁוְזַט אָוְזַד מִן הַכְּבָשִׂים לֶאֱכוֹל שְׁתֵּי זַלּוֹת לְמָוְזָר, הִקְטִיר אָוְזַד מִן הַבָּוְזִיכִים לֶאֱכוֹל שְׁנֵי סְדָרִים לְמָוְזָר, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: "פָּגוּל וְזַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת". וַזַּכָּאִים אוֹמְרִים: "אֵין פָּגוּל, עַד שֶׁיְּפַגֵּל אֶת כָּל הַמַּתִּיר". שָׁוְזַט אָוְזַד מִן הַכְּבָשִׂים לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ לְמָוְזָר, הוּא פָּגוּל, וַזַּבֵּרוֹ כָּשֵׁר. לֶאֱכוֹל מֵזַּבֵּרוֹ לְמָוְזָר, שְׁנֵיהֶם כְּשֵׁרִים:

פֶּרֶק ג

א: הַקּוֹמֵץ אֶת הַמְּנוּחָה לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, כָּשֵׁר. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. לֶאֱכוֹל דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לֶאֱכוֹל, לְהַקְטִיר דָּבָר שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַקְטִיר, פָּוּזוּת מִכַּזַּיִת, כָּשֵׁר. לֶאֱכוֹל כַּזַּזַי זַיִת וּלְהַקְטִיר כַּזַּזַי זַיִת, כָּשֵׁר, שֶׁאֵין אֲכִילָה וְהַקְטָרָה מִצְטָרְפִין:

ב: לֹא יָצַק, לֹא בָלַל, לֹא פָּתַת, לֹא מָלַז, לֹא הֵנִיף, לֹא הִגִּישׁ, אוֹ שֶׁפָּתָתָן פָּתִים גְּרוֹבוֹת, וְלֹא מִשָּׁזַן, כְּשֵׁרוֹת. נִתְעָרֵב קֻמְצָהּ בְּקֹמֶץ זַבֶּרְתָּהּ, בְּמְנוּזַת כֹּהֲנִים, בְּמְנוּזַת כֹּהֵן הַמָּשִׁיזַ, בְּמְנוּזַת נְסָכִין, כְּשֵׁרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּמְנוּזַת כֹּהֵן הַמָּשִׁיזַ וּבְמְנוּזַת נְסָכִין, פְּסוּלָה, שֶׁזּוֹ בְּלִילָתָהּ עֲבָהּ, וְזוֹ בְּלִילָתָהּ רַכָּה, וְהֵן בּוֹלְעוֹת זוֹ מִזּוֹ:

ג : שְׁתֵּי מְנוּזוֹת שֶׁלֹּא נִקְמְצוּ, וְנִתְעָרְבוּ זוֹ בְזוֹ, אִם יָכוֹל לִקְמוֹץ מִזּוֹ בְּפָנֵי עַצְמָהּ וּמִזּוֹ בְּפָנֵי עַצְמָהּ, כְּשֵׁרוֹת. וְאִם לָאו, פְּסוּלוֹת. הַקֹּמֶץ שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמְנוּזָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה, לֹא יַקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר, זוֹ

פרק א

לימוד משניות

שֶׁנִּקְמְצָה, עָלְתָה לַבְּעָלִים. וְזוֹ שֶׁלֹּא נִקְמְצָה, לֹא עָלְתָה לַבְּעָלִים. נִתְעָרֵב קֶמִּצָּה בִּשְׁיָרֶיהָ אוֹ בִּשְׁיָרִים שֶׁל זָבָרְתָּה, לֹא יַקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר, עָלְתָה לַבְּעָלִים. נִטְמָא הַקֹּמֶץ וְהִקְרִיבוֹ, הַצִּיץ מִרַצֶּה. יָצָא וְהִקְרִיבוֹ, אֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵינוֹ מְרַצֶּה עַל הַיּוֹצֵא:

ד: נִטְמְאוּ שְׁיָרֶיהָ, נִשְׂרְפוּ שְׁיָרֶיהָ, אָבְדוּ שְׁיָרֶיהָ, כִּמְדַּת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כְּשֵׁרָה. וּכְמִדַּת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, פְּסוּלָה. שֶׁלֹּא בִכְלִי שָׁרֵת, פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. הִקְטִיר קֶמְצָהּ מֵעֲמִים, כְּשֵׁרָה:

ה: הַקֹּמֶץ, מְעוּטוֹ מְעַכֵּב אֶת רֻבּוֹ. הָעִשָּׂרוֹן, מְעוּטוֹ מְעַכֵּב אֶת רֻבּוֹ. הַיַּיִן, מְעוּטוֹ מְעַכֵּב אֶת רֻבּוֹ. הַשֶּׁמֶן, מְעוּטוֹ מְעַכֵּב אֶת רֻבּוֹ. הַסֹּלֶת וְהַשֶּׁמֶן מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה:

ו: שְׁנֵי שְׁעִירֵי יוֹם הַכִּפּוּרִים מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֶרֶת מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁתֵּי זְכָלוֹת מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. שְׁנֵי סְדָרִין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי בָזִיכִין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. הַסְּדָרִים וְהַבָּזִיכִין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁנֵי מִינִים שֶׁבַּנָּזִיר, שְׁלֹשָׁה שֶׁבַּפָּרָה, אַרְבָּעָה שֶׁבַּתּוֹדָה, אַרְבָּעָה שֶׁבַּלּוּלָב, אַרְבָּעָה שֶׁבִּמְצוֹרָע, מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שֶׁבַע הַזָּיוֹת שֶׁבַּפָּרָה מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. שֶׁבַע הַזָּיוֹת שֶׁל בֵּין הַבַּדִּים, וְשֶׁעַל הַפָּרֹכֶת, וְשֶׁעַל מִזְבַּח הַזָּהָב, מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ:

ז: שִׁבְעָה קְנֵי מְנוֹרָה מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. וַאֲפִלּוּ כְתָב אָזְדָּ מְעַכְּבָן. אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבִּתְפִלִּין מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. וַאֲפִלּוּ

פרק א

לימוד משניות

כְּתָב אֶזְדִּ מְעַכְּבָן. אַרְבַּע צִיצִיּוֹת מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ, שֶׁאַרְבַּעְתָּן מִצְוָה אֶזְדִּת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, אַרְבַּעְתָּן אַרְבַּע מִצְוֹת:

פֶּרֶק ד

א: הַתְּכֵלֶת אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת אֶת הַלָּבָן, וְהַלָּבָן אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַתְּכֵלֶת. תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ, וְשֶׁל רֹאשׁ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל יָד. הַסֹּלֶת וְהַשֶּׁמֶן אֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַיַּיִן, וְלֹא הַיַּיִן מְעַכְּבָן. הַמַּתָּנוֹת שֶׁעַל מִזְבַּח הַזְּהָבָה אֵינָן מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ:

ב: הַפָּרִים וְהָאֵילִים וְהַכְּבָשִׂים אֵינָן מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִם הָיוּ לָהֶם פָּרִים מְרֻבִּים וְלֹא הָיוּ לָהֶם נְסָכִים, יָבִיאוּ פַּר אֶזְדִּ וְנִסְכּוֹ וְלֹא יִקְרְבוּ כֵּלָּן בְּלֹא נְסָכִין:

ג: הַפָּר וְהָאֵילִים וְהַכְּבָשִׂים וְהַשָּׂעִיר אֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַלָּזֵם, וְלֹא הַלָּזֵם מְעַכְּבָן. הַלָּזֵם מְעַכֵּב אֶת הַכְּבָשִׂים, וְהַכְּבָשִׂים אֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַלָּזֵם, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס: "לֹא כִי, אֶלָּא הַכְּבָשִׂים מְעַכְּבִין אֶת הַלָּזֵם, וְהַלָּזֵם אֵינוֹ מְעַכֵּב אֶת הַכְּבָשִׂים, שֶׁכֵּן מָצִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, קָרְבוּ כְּבָשִׂים בְּלֹא לָזֵם, אַף כָּאן יִקְרְבוּ כְּבָשִׂים בְּלֹא לָזֵם". אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: "הֲלָכָה כִּדְבְרֵי בֶן נַנָּס, אֲבָל אֵין הַטַּעַם כִּדְבָרָיו, שֶׁכָּל הָאָמוּר בְּזֶמֶשׁ הַפְּקוּדִים, קָרַב בַּמִּדְבָּר. וְכָל הָאָמוּר בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, לֹא קָרַב בַּמִּדְבָּר. מִשֶּׁבָּאוּ לָאָרֶץ, קָרְבוּ אֵלּוּ וְאֵלּוּ. וּמִפְּנֵי מָה אֲנִי אוֹמֵר יִקְרְבוּ כְּבָשִׂים בְּלֹא לָזֵם, שֶׁהַכְּבָשִׂים מַתִּירִין אֶת עַצְמָן (בְּלֹא לָזֵם). לָזֵם בְּלֹא כְּבָשִׂים, אֵין לִי בּוֹ יַתִּירֵנוּ":

ד: הַתְּמִידִין אֵינָן מְעַכְּבִין אֶת הַמּוּסָפִים, וְלֹא הַמּוּסָפִים מְעַכְּבִין אֶת הַתְּמִידִין, וְלֹאהַמּוּסָפִים מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. לֹא הִקְרִיבוּ

פרק א

לימוד משניות

כֶּבֶשׂ בַּבֹּקֶר, יַקְרִיבוּ בֵּין הָעַרְבָּיִם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ אֲנוּסִין אוֹ שׁוֹגְגִין. אֲבָל אִם הָיוּ מְזִידִין וְלֹא הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֹּקֶר, לֹא יַקְרִיבוּ בֵּין הָעַרְבָּיִם. לֹא הִקְטִירוּ קְטֹרֶת בַּבֹּקֶר, יַקְטִירוּ בֵּין הָעַרְבָּיִם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: "וְכֻלָּהּ הָיְתָה קְרֵבָה בֵּין הָעַרְבָּיִם, שֶׁאֵין מְזַנְּכִין אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב אֶלָּא בִּקְטֹרֶת הַסַּמִּים (שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם), וְלֹא מִזְבַּח הָעוֹלָה אֶלָּא בְּתָמִיד שֶׁל שַׁחַר, וְלֹא אֶת הַשֻּׁלְחָן אֶלָּא בִּלְחֶם הַפָּנִים בַּשַּׁבָּת, וְלֹא אֶת הַמְּנוֹרָה אֶלָּא בְּשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ בֵּין הָעַרְבָּיִם":

ה: זֶבְחֵי כֹהֵן גָּדוֹל, לֹא הָיוּ בָאוֹת זָצִים, אֶלָּא מֵבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם, וְזוֹצֵהוּ, וּמַקְרִיב מֻזָּצָה בַּבֹּקֶר, וּמֻזָּצָה בֵּין הָעַרְבָּיִם. וְכֹהֵן שֶׁהִקְרִיב מֻזָּצָה בַּשַּׁחֲרִית וּמֵת וּמְנוּ כֹהֵן אַחֵר תַּחְתָּיו, לֹא יָבִיא זָצִי עִשָּׂרוֹן מִבֵּיתוֹ, וְלֹא זָצִי עֶשְׂרוֹנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן, אֶלָּא מֵבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם, וְזוֹצֵהוּ, וּמַקְרִיב מֻזָּצָה, וּמֻזָּצָה אָבֵד. נִמְצְאוּ שְׁנֵי זָצִים קְרֵבִין, וּשְׁנֵי זָצִים אוֹבְדִין, לֹא מִנּוּ כֹהֵן אַחֵר, מִשֶּׁל מִי הָיְתָה קְרֵבָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מִשֶּׁל צִבּוּר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִשֶּׁל יוֹרְשִׁים. וּשְׁלֵמָה הָיְתָה קְרֵבָה:

פרק ה

א: כָּל הַמְּנָזוּת בָּאוֹת מַצָּה, וּזוּץ מִזְמֵץ שֶׁבַּתּוֹדָה וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁהֵן בָּאוֹת זָמֵץ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, שְׂאוֹר בּוֹדֶה לָהֶן מִתּוֹכָן וּמְזַמְּצָן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הִיא אֵינָהּ מִן הַמֻּבְחָר, אֶלָּא מֵבִיא אֶת הַשְּׂאוֹר, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַמִּדָּה, וּמְמַלֵּא אֶת הַמִּדָּה. אָמְרוּ לוֹ, אַף הִיא הָיְתָה זְסֵרָה אוֹ יְתֵרָה:

פרק א

לימוד משניות

ב: כָּל הַמְּנוּזוֹת נִלּוֹשׁוֹת בְּפוֹשְׁרִין. וּמִשַּׁמְּרָן שֶׁלֹּא יַזִּיעוּ. וְאִם הֶזִּיעוּ שְׁיֵרֵיהֶן, עוֹבֵר בְּלֹא תַּעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב, 11), "כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַה' לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ". וְזַיָּבִים עַל לִישָׁתָהּ, וְעַל עֲרִיכָתָהּ, וְעַל אֲפָיָתָהּ:

ג: יֵשׁ מְנוּזוֹת טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה, לְבוֹנָה וְלֹא שֶׁמֶן, לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה.

וְאֵלּוּ טְעוּנוֹת שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה: מְנוּזַת הַסֹּלֶת, וְהַמַּחֲבַת, וְהַמַּרְחֶשֶׁת, וְהַזַּלּוֹת, וְהָרְקִיקִין, מְנוּזַת כֹּהֲנִים, וּמְנוּזַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמְנוּזַת גּוֹיִם, וּמְנוּזַת נָשִׁים, וּמְנוּזַת הָעֹמֶר.

מְנוּזַת נְסָכִין טְעוּנָה שֶׁמֶן, וְאֵין טְעוּנָה לְבוֹנָה.

לֶחֶם הַפָּנִים טְעוּן לְבוֹנָה, וְאֵין טְעוּן שֶׁמֶן.

שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, מְנוּזַת זוֹטֵא, וּמְנוּזַת קְנָאוֹת, לֹא שֶׁמֶן וְלֹא לְבוֹנָה:

ד: וְזַיָּב עַל הַשֶּׁמֶן בְּפָנֵי עַצְמוֹ, וְעַל הַלְּבוֹנָה בְּפָנֵי עַצְמָהּ. נָתַן עָלֶיהָ שֶׁמֶן, פְּסָלָהּ. לְבוֹנָה, יִלְקְטֶנָּה. נָתַן שֶׁמֶן עַל שְׁיָרֶיהָ, אֵינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. נָתַן כֶּלִי עַל גַּבֵּי כֶלִי, לֹא פְסָלָהּ:

ה: יֵשׁ מְנוּזוֹת טְעוּנוֹת הֲגָשָׁה וְאֵינָן טְעוּנוֹת תְּנוּפָה, תְּנוּפָה וְלֹא הֲגָשָׁה, הֲגָשָׁה וּתְנוּפָה, לֹא תְנוּפָה וְלֹא הֲגָשָׁה.

אֵלּוּ מְנוּזוֹת טְעוּנוֹת הֲגָשָׁה וְאֵינָן טְעוּנוֹת תְּנוּפָה? מְנוּזַת הַסֹּלֶת, וְהַמַּחֲבַת, וְהַמַּרְחֶשֶׁת, וְהַזַּלּוֹת, וְהָרְקִיקִין, מְנוּזַת כֹּהֲנִים, מְנוּזַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, מְנוּזַת גּוֹיִם, מְנוּזַת נָשִׁים, מְנוּזַת זוֹטֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מְנוּזַת כֹּהֲנִים, מְנוּזַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, אֵין בָּהֶן הֲגָשָׁה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶן קְמִיצָה. וְכֹל שֶׁאֵין בָּהֶן קְמִיצָה, אֵין בָּהֶן הֲגָשָׁה:

ו: אֵלּוּ טְעוּנִין תְּנוּפָה וְאֵין טְעוּנִין הֲגָשָׁה: לֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצוֹרָע וַאֲשָׁמוֹ, וְהַבְּכוּרִים כִּדְבְרֵי רַבִּי אֶלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב, וְאֵמוּרֵי שַׁלְמֵי

פרק א

לימוד משניות

יָזִיד וְזָזֶה וְשׁוֹק שֶׁלָּהֶן, אֶזֶד אֲנָשִׁים, וְאֶזֶד נָשִׁים, בְּיִשְׂרָאֵל אֲבָל לֹא בַּאֲזָרִים, וּשְׁתֵּי הַלֶּזֶם, וּשְׁנֵי כִּבְשֵׁי עֲצֶרֶת, כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן שְׁתֵּי הַלֶּזֶם עַל גַּבֵּי שְׁנֵי כְּבָשִׂים, וּמַנִּיזָן שְׁתֵּי יָדָיו מִלְמַטָּן, מוֹלִיךְ וּמֵבִיא, מַעֲלֶה וּמוֹרִיד, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כט,27) "אֲשֶׁר הוּנַף וַאֲשֶׁר הוּרָם". תְּנוּפָה הָיְתָה בַּמִּזְרָז, וְהַגָּשָׁה בַּמַּעֲרָב. וּתְנוּפוֹת קוֹדְמוֹת לְהַגָּשׁוֹת. מִנְזָזֶת הָעֹמֶר וּמִנְזָזֶת קְנָאוֹת, טְעוּנוֹת תְּנוּפָה וְהַגָּשָׁה. לֶזֶם הַפָּנִים וּמִנְזָזֶת נְסָכִים, לֹא תְנוּפָה וְלֹא הַגָּשָׁה:

ז: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁה מִינִים טְעוּנִים שָׁלֹשׁ מִצְוֹת, שְׁתַּיִם בְּכָל אַזָּזֶת וְאַזָּזֶת, וְהַשְּׁלִישִׁית אֵין בָּהֶן. וְאֵלּוּ הֵן: זִבְזֵי שַׁלְמֵי יָזִיד, וְזִבְזֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, וַאֲשַׁם מְצוֹרָע. זִבְזֵי שַׁלְמֵי יָזִיד, טְעוּנִים סְמִיכָה זַיִּים, וּתְנוּפָה שְׁזּוּטִים, וְאֵין בָּהֶם תְּנוּפָה זַיִּים. וְזִבְזֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר, טְעוּנִים תְּנוּפָה זַיִּים וּשְׁזּוּטִים, וְאֵין בָּהֶן סְמִיכָה. וַאֲשַׁם מְצוֹרָע, טָעוּן סְמִיכָה וּתְנוּפָה זַי, וְאֵין בּוֹ תְּנוּפָה שָׁזּוּט:

זז: הָאוֹמֵר: "הֲרֵי עָלַי בַּמִּזְבֶּזֶת, לֹא יָבִיא בַּמַּרְזֶשֶׁת. בַּמַּרְזֶשֶׁת, לֹא יָבִיא בַּמִּזְבֶּזֶת". וּמַה בֵּין מִזְבֶּזֶת לְמַרְזֶשֶׁת? אֶלָּא שֶׁהַמַּרְזֶשֶׁת יֵשׁ לָהּ כִּסּוּי, וְהַמִּזְבֶּזֶת אֵין לָהּ כִּסּוּי, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. רַבִּי זְנַנְיָה בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: "מַרְזֶשֶׁת עֲמֻקָּה וּמַעֲשֶׂיהָ רוֹזְזִים, וּמִזְבֶּזֶת צָפָה וּמַעֲשֶׂיהָ קָשִׁים":

ט: (הָאוֹמֵר): "הֲרֵי עָלַי נדר להביא מנזה בַּתַּנּוּר, לֹא יָבִיא מַאֲפֶה כֻּפָּז וּמַאֲפֶה רְעָפִים וּמַאֲפֶה יוֹרוֹת הָעַרְבַּיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם רָצָה, יָבִיא מַאֲפֶה כֻּפָּז. הֲרֵי עָלַי מִנְזֶזֶת מַאֲפֶה, לֹא יָבִיא מֻזָּזָה זַלּוֹת וּמֻזָּזָה רְקִיקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא קָרְבַּן אֶזֶד:

פרק א

לימוד משניות

פֶּרֶק ו

א: אֵלּוּ מְנָזוּת נִקְמָצוֹת וּשְׁיָרֵיהֶן לַכֹּהֲנִים: מִנְחַת סֹלֶת, וְהַמַּחֲבַת, וְהַמַּרְחֶשֶׁת, וְהַזַּלּוֹת, וְהָרְקִיקִין, מִנְחַת גּוֹיִם, מִנְחַת נָשִׁים, מִנְחַת הָעֹמֶר, מִנְחַת זוֹטֵא, וּמִנְחַת קְנָאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מִנְחַת זוֹטֵא שֶׁל כֹּהֲנִים נִקְמֶצֶת, וְהַקֹּמֶץ קָרֵב לְעַצְמוֹ, וְהַשִּׁירַיִם קְרֵבִין לְעַצְמָן:

ב: מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּמִנְחַת נְסָכִים, לַמִּזְבֵּחַ, וְאֵין בָּהֶם לַכֹּהֲנִים. בָּזֶה יָפָה כֹחַ הַמִּזְבֵּחַ מִכֹּחַ הַכֹּהֲנִים. שִׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, לַכֹּהֲנִים, וְאֵין בָּהֶם לַמִּזְבֵּחַ. וּבָזֶה יָפָה כֹחַ הַכֹּהֲנִים מִכֹּחַ הַמִּזְבֵּחַ:

ג: כָּל הַמְּנָזוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בְּכֶלִי, טְעוּנוֹת שָׁלֹשׁ סוּגֵי מַתָּנוֹת שָׁמֶן: יְצִיקָה, וּבְלִילָה, וּמַתַּן שֶׁמֶן בַּכֶּלִי קֹדֶם לַעֲשִׂיָּתָן. וְהַזַּלּוֹת בּוֹלָלָן, דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: "סֹלֶת".

הַזַּלּוֹת טְעוּנוֹת בְּלִילָה, וְהָרְקִיקִים מְשׁוּחִין. כֵּיצַד מוֹשְׁחָן, כְּמִין כִּי. וּשְׁאָר הַשֶּׁמֶן נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים:

ד: כָּל הַמְּנָזוֹת הַנַּעֲשׂוֹת בַּכֶּלִי, טְעוּנוֹת פָּתִיתָה. מִנְחַת יִשְׂרָאֵל, כּוֹפָל אֶחָד לִשְׁנַיִם, וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, וּמַבְדִּיל. מִנְחַת כֹּהֲנִים, כּוֹפָל אֶחָד לִשְׁנַיִם, וּשְׁנַיִם לְאַרְבָּעָה, וְאֵינוֹ מַבְדִּיל. מִנְחַת כֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ, לֹא הָיָה מְכַפְּלָהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ אֵין בָּהֶם פָּתִיתָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין בָּהֶם קְמִיצָה. וְכֹל שֶׁאֵין בָּהֶם קְמִיצָה, אֵין בָּהֶן פָּתִיתָה. וְכֻלָּן כַּוִּיתִים:

לימוד משניות

ה: כָּל הַמְּעָזּוֹת טְעוּנוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁיפָּה וְזַמּוֹשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה. וְהַשִּׁיפָּה וְהַבְּעִיטָה בַּזּוֹטִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, (אַף) בַּבָּצֵק. כָּל הַמְּעָזּוֹת בָּאוֹת עֶשֶׂר עֶשֶׂר, זוּץ מִלֶּזֶם הַפָּנִים, וְזַבְּתֵי כֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁהֵם בָּאוֹת שִׁתִּים עֶשְׂרֵה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כֻּלָּן בָּאוֹת שִׁתִּים עֶשְׂרֵה, זוּץ מִזַּלּוֹת תּוֹדָה, וְהַנְּזִירוּת, שֶׁהֵן בָּאוֹת עֶשֶׂר עֶשֶׂר:

ו: הָעֹמֶר הָיָה בָּא עִשָּׂרוֹן מִשְּׁלֹשׁ סְאִין. שְׁתֵּי הַלֶּזֶם, שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים מִשְּׁלֹשׁ סְאִין. לֶזֶם הַפָּנִים, עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה עֶשְׂרוֹנִים מֵעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע סְאִין:

ז: הָעֹמֶר הָיָה מְנַפָּה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. נָפָה. וּשְׁתֵּי הַלֶּזֶם בִּשְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה. וְלֶזֶם הַפָּנִים בְּאַחַת עֶשְׂרֵה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לֹא הָיָה לָהּ קְצָבָה, אֶלָּא סֹלֶת מְנַפָּה כָּל צָרְכָּהּ הָיָה מֵבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד), וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ, (עַד) שֶׁתְּהֵא מְנַפָּה כָּל צָרְכָּהּ:

פֶּרֶק ז

א: הַתּוֹדָה הָיְתָה בָּאָה וְזַמּוֹשׁ סְאִין יְרוּשַׁלְמִיּוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מִדְבָּרִיּוֹת, שְׁתֵּי אֵיפּוֹת, וְהָאֵיפָה שָׁלֹשׁ סְאִין, עֶשְׂרִים עִשָּׂרוֹן, עֲשָׂרָה לֶזֶמִּין וַעֲשָׂרָה לַמַּצָּה. עֲשָׂרָה לֶזֶמִּין, עִשָּׂרוֹן לְזַלָּה. וַעֲשָׂרָה לַמַּצָּה, וּבַמַּצָּה שְׁלֹשָׁה מִינִין, זַלּוֹת וּרְקִיקִין וּרְבוּכָה, נִמְצְאוּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרוֹנוֹת וּשְׁלִישׁ לְכָל מִין, שָׁלֹשׁ זַלּוֹת לְעִשָּׂרוֹן. בִּמְדָה יְרוּשַׁלְמִית הָיוּ שְׁלֹשִׁים קַב, וְזַמּוֹשָׁה עֶשֶׂר לֶזֶמִּין, וְזַמּוֹשָׁה עֶשֶׂר לַמַּצָּה. וְזַמּוֹשָׁה עֶשֶׂר לֶזֶמִּין, קַב וְוֵזִי לְזַלָּה. וְזַמּוֹשָׁה עֶשֶׂר

פרק א

לימוד משניות

לַמַּצָּה, וְהַמַּצָּה שְׁלֹשָׁה מִינִין, זֻלּוֹת וּרְקִיקִים וּרְבוּכָה, נִמְצְאוּ וְזַמֶּשֶׁת קַבִּים לְכָל מִין, שְׁתֵּי זֻלּוֹת לְקָב:

ב: הַמְּלוּאִים הָיוּ בָּאִים כְּמַצָּה שֶׁבַּתּוֹדָה, זֻלּוֹת וּרְקִיקִים וּרְבוּכָה. הַנְּזִירוּת הָיְתָה בָּאָה שְׁתֵּי יָדוֹת בְּמַצָּה שֶׁבַּתּוֹדָה, זֻלּוֹת וּרְקִיקִים, וְאֵין בָּהּ רְבוּכָה, נִמְצְאוּ עֲשָׂרָה קַבִּים יְרוּשַׁלְמִיּוֹת, שֶׁהֵן שִׁשָּׁה עֶשְׂרוֹנוֹת וַעֲדַיִן. וּמִכֶּלָּן הָיָה נוֹטֵל אֶזֶד מֵעֲשָׂרָה תְּרוּמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז), וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶזֶד מִכָּל קָרְבָּן תְּרוּמָה לַה׳. אֶזֶד, שֶׁלֹּא יִטּוֹל פָּרוּס. מִכָּל קָרְבָּן, שֶׁיִּהוּ כָּל הַקָּרְבָּנוֹת שָׁוִין, וְשֶׁלֹּא יִטּוֹל מִקָּרְבָּן לַזָּבֵרוֹ. לַכֹּהֵן הַזּוֹרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה, וְהַשְּׁאָר נֶאֱכָל לַבְּעָלִים:

ג: הַשּׁוֹזֵט אֶת הַתּוֹדָה בְּפָנִים, וְלַוְּמָה זוּז לַזּוֹמָה, לֹא קָדַשׁ הַלָּזֶם. שְׁזָטָהּ עַד שֶׁלֹּא קָרְמוּ בַּתַּנּוּר, וַאֲפִלּוּ קָרְמוּ כֵּלָּן זוּז מֵאֶזֶד מֵהֶן, לֹא קָדַשׁ הַלָּזֶם. שְׁזָטָהּ זוּז לְזֻמַּנָּהּ וְזוּז לִמְקוֹמָהּ, קָדַשׁ הַלָּזֶם. שְׁזָטָהּ וְנִמְצֵאת טְרֵפָה, לֹא קָדַשׁ הַלָּזֶם. שְׁזָטָהּ וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, קָדַשׁ, וַזַּכְמִים אוֹמְרִים, לֹא קָדַשׁ. שְׁזָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ, וְכֵן אֵיל הַמְּלוּאִים וְכֵן שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֶרֶת שֶׁשְּׁזָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, לֹא קָדַשׁ הַלָּזֶם:

ד: נִסְכִּין שֶׁקִּדְּשׁוּ בַּכֶּלִי וְנִמְצָא הַזֶּבַח פָּסוּל, אִם יֵשׁ שָׁם זֶבַח אַזֵּר, יִקָּרְבוּ עִמּוֹ. וְאִם לָאו, יִפָּסְלוּ בִּכְלִינָה. וְלַד תּוֹדָה וּתְמוּרָתָהּ, וְהַמַּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה וְהִפְרִישׁ אַזֶּרֶת תַּזְחָתֶיהָ, אֵינָן טְעוּנִין לָזֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ז), וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה, הַתּוֹדָה טְעוּנָה לָזֶם, וְלֹא וְלָדָהּ וְלֹא זֻלְיָפָתָהּ וְלֹא תְמוּרָתָהּ טְעוּנִין לָזֶם:

פרק א

לימוד משניות

ה: הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה, יָבִיא הֵיא וְכַזְּמָה מִן הַזְּבָלִין. תּוֹדָה מִן הַזְּבָלִין וְכַזְּמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, יָבִיא הֵיא וְכַזְּמָה מִן הַזְּבָלִין. תּוֹדָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְכַזְּמָה מִן הַזְּבָלִין, יָבִיא. (הַתּוֹדָה) הֵיא וְכַזְּמָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, יָבִיא. וְלֹא יָבִיא מֵזִּוּטֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, אֶלָּא מִמְּעוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

ו: מִנַּיִן לָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה, שֶׁלֹּא יָבִיא אֶלָּא מִן הַזְּבָלִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים טז), וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר, וַהֲלֹא אֵין פֶּסַח בָּא אֶלָּא מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים. אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר צֹאן וּבָקָר, אֶלָּא לְהַקִּישׁ כָּל הַבָּא מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן לַפֶּסַח, מָה הַפֶּסַח שֶׁהוּא בָּא בְּזוּבָה אֵינוֹ בָּא אֶלָּא מִן הַזְּבָלִין, אַף כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בָּא בְּזוּבָה, לֹא יָבוֹא אֶלָּא מִן הַזְּבָלִין. לְפִיכָךְ, הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה, הֲרֵי עָלַי שְׁלָמִים, הוֹאִיל וְהֵם בָּאִים זוּבָה, לֹא יָבוֹאוּ אֶלָּא מִן הַזְּבָלִין. וְהַנְּסָכִים בְּכָל מָקוֹם לֹא יָבוֹאוּ אֶלָּא מִן הַזְּבָלִין:

פֶּרֶק ז

א: כָּל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר וְהַיָּזִיד, בָּאִים מִן הָאָרֶץ וּמִזּוּטָה לָאָרֶץ, מִן הֶזְּדֵשׁ וּמִן הַיָּשָׁן, זוּז מִן הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁאֵינָן בָּאִים אֶלָּא מִן הֶזְּדֵשׁ וּמִן הָאָרֶץ. וְכֻלָּן אֵינָן בָּאִים אֶלָּא מִן הַמִּבְחָר. וְאֵיזֶהוּ מִבְחָר, מִכְמָס וּמִזּוּנִיזָה, אַלְפָּא לַסֹּלֶת. שְׁנִיָּה לָהֶם, וְזַפָּרִים בַּבִּקְעָה. כָּל הָאֲרָצוֹת הָיוּ כְּשֵׁרוֹת, אֶלָּא מִכָּאן הָיוּ מְבִיאִים:

ב: אֵין מְבִיאִין לֹא מִבֵּית הַוְּבָלִים, וְלֹא מִבֵּית הַשִּׁלְוִזִים, וְלֹא מִבֵּית הָאִילָן. וְאִם הֵבִיא, כָּשֵׁר. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה, נָרָה שָׁנָה

פרק א

לימוד משניות

רִאשׁוֹנָה, וּבַשְּׁנִיָּה זוֹרֶעַת קֹדֶם לַפָּסַח שִׁבְעִים יוֹם, וְהִיא עוֹשָׂה סֹלֶת מְרֻבָּה. כֵּיצַד הוּא בּוֹדֵק, הַגּוֹבֵר מַכְנִיס אֶת יָדוֹ לְתוֹכָהּ. עָלָה בָהּ אָבָק, פָּסוּלָה, עַד שֶׁיְּנִיחֶנָּה. וְאִם הִתְלִיעָה, פְּסוּלָה:

ג: תְּקוֹעָה, אַלְפָּא לַשֶּׁמֶן. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר, שְׁנֵיהֶ לָהּ רֶגֶב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן. כָּל הָאֲרָצוֹת הָיוּ כְשֵׁרוֹת, אֶלָּא מִכָּאן הָיוּ מְבִיאִין. אֵין מְבִיאִין לֹא מִבֵּית הַוָּבָלִים, וְלֹא מִבֵּית הַשִּׁלְוָזִים, וְלֹא מִמַּה שֶׁנִּזְרַע בֵּינֵיהֶם. וְאִם הֵבִיא, כָּשֵׁר. אֵין מְבִיאִין אֶנְפִּיקְנוֹן. וְאִם הֵבִיא, פָּסוּל. אֵין מְבִיאִין מִן הַגַּרְגְּרִים שֶׁנִּשְׁרוּ בַמַּיִם, וְלֹא מִן הַכְּבוּשִׁים, וְלֹא מִן הַשִּׁלּוּקִין. וְאִם הֵבִיא פָּסוּל:

ד: שְׁלֹשָׁה זֵיתִים, וּבָהֶן שְׁלֹשָׁה שְׁמָנִים. הַזַּיִת הָרִאשׁוֹן מְגָרְרוֹ בְּרֹאשׁ הַזַּיִת וְכוֹתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסַּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסַּל. זֶה רִאשׁוֹן. טָעַן בַּקּוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בָּאֲבָנִים. זֶה שֵׁנִי. זָזַר וְטָזַן וְטָעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לַמְּנוֹרָה, וְהַשֹּׁאָר לַמְּנָחוֹת. הַזַּיִת הַשֵּׁנִי מְגָרְרוֹ בְּרֹאשׁ הַגָּג, וְכוֹתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסַּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסַּל. זֶה רִאשׁוֹן. טָעַן בַּקּוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בָּאֲבָנִים. זֶה שֵׁנִי. זָזַר וְטָזַן וְטָעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לַמְּנוֹרָה, וְהַשֹּׁאָר לַמְּנָחוֹת. הַזַּיִת הַשְּׁלִישִׁי, עוֹטְנוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת עַד שֶׁיִּלְקֶה, וּמַעֲלֵהוּ וּמְנַגְּבוֹ בְּרֹאשׁ הַגָּג, וְכוֹתֵשׁ וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַסַּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, סְבִיבוֹת הַסַּל. זֶה רִאשׁוֹן. טָעַן בַּקּוֹרָה, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בָּאֲבָנִים. זֶה שֵׁנִי. זָזַר וְטָזַן וְטָעַן, זֶה שְׁלִישִׁי. הָרִאשׁוֹן לַמְּנוֹרָה, וְהַשֹּׁאָר לַמְּנָחוֹת:

ה: הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרִאשׁוֹן, אֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ. הַשֵּׁנִי שֶׁבָּרִאשׁוֹן וְהָרִאשׁוֹן שֶׁבַּשֵּׁנִי, שָׁוִין. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבָּרִאשׁוֹן וְהַשֵּׁנִי שֶׁבַּשֵּׁנִי

פרק א

לימוד משניות

וְהָרִאשׁוֹן שֶׁבִּשְׁלִישִׁי, שָׁוִין. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבַּשֵּׁנִי וְהַשֵּׁנִי שֶׁבִּשְׁלִישִׁי, שָׁוִין. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבִּשְׁלִישִׁי, אֵין לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. אַף הַמְּזוּזוֹת הָיוּ בַדִּין שֶׁיִּטְעֲנוּ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, מָה אִם הַמְּנוֹרָה שֶׁאֵינָהּ לַאֲכִילָה, טְעוּנָה שֶׁמֶן זַיִת זָךְ, הַמְּזוּזוֹת שֶׁהֵן לַאֲכִילָה, אֵינוֹ דִין שֶׁיִּטְעֲנוּ שֶׁמֶן זַיִת זָךְ. תַּלְמוּד לוֹמַר (שמות כז), זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר, וְלֹא זָךְ כָּתִית לַמְּזוּזוֹת:

ו: וּמַיִן הָיוּ מְבִיאִין אֶת הַיַּיִן, קְרוּתִים וְהַטּוּלִים אַלְפָּא לַיַּיִן. שְׁנֵיהֶן, בֵּית רִמּוֹן וּבֵית לֶבֶן בָּהָר, וּכְפַר סִגְנָה בַּבִּקְעָה. כָּל הָאַרְצוֹת הָיוּ כְּשֵׁרוֹת, אֶלָּא מִכָּאן הָיוּ מְבִיאִין. אֵין מְבִיאִין, לֹא מִבֵּית הַוְּבָלִים, וְלֹא מִבֵּית הַשִּׁלְוָזִין, וְלֹא מִמָּה שֶׁנִּזְרַע בֵּינֵיהֶן. וְאִם הֵבִיא, כָּשֵׁר. אֵין מְבִיאִין אֵלִיּוּסְטוֹן. וְאִם הֵבִיא, כָּשֵׁר. אֵין מְבִיאִין יָשָׁן, דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין. אֵין מְבִיאִין, לֹא מָתוֹק, וְלֹא מְעֻשָּׁן, וְלֹא מְבֻשָּׁל. וְאִם הֵבִיא, פָּסוּל. אֵין מְבִיאִין מִן הַדָּלִיּוֹת, אֶלָּא מִן הָרוֹגְלִיּוֹת וּמִן הַכְּרָמִים הָעֲבוּדִים:

ז: לֹא הָיוּ כוֹנְסִים אוֹתוֹ בַּזַּכָּבִים גְּדוֹלִים, אֶלָּא בִּזְכוּכִיּוֹת קְטַנּוֹת. וְאֵינוֹ מְמַלֵּא אֶת הַזְּכוּכִיּוֹת עַד פִּיהֶם, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רֵיוְוֹ נוֹדֵף. אֵינוֹ מֵבִיא, לֹא מִפָּיָה, מִפְּנֵי הַקְּמָוְזִין. וְלֹא מִשּׁוּלָיָה, מִפְּנֵי הַשְּׁמָרִים. אֶלָּא מֵבִיא מִשְּׁלִישָׁה וּמֵאֶמְצָעָה. כֵּיצַד הוּא בּוֹדֵק, הַגּוּבָּר יוֹשֵׁב וְהַקָּנֶה בְּיָדוֹ, וָרַק אֶת הַגִּיד וְהִקִּישׁ בַּקָּנֶה. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יַיִן שֶׁעָלָה בוֹ קְמָוְזִין, פָּסוּל, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כח), תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם וּמִנְחָתָם, תְּמִימִים יִהְיוּ לָכֶם וְנִסְכֵּיהֶם:

פֶּרֶק ט:

פרק א

לימוד משניות

א: שִׁתֵּי מִדּוֹת שֶׁל יָבֵשׁ הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, עִשָּׂרוֹן, וַחֲצִי עִשָּׂרוֹן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, עִשָּׂרוֹן, עִשָּׂרוֹן, וַחֲצִי עִשָּׂרוֹן. עִשָּׂרוֹן מֶה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, שֶׁבּוֹ הָיָה מוֹדֵד לְכָל הַמְּנָחוֹת. לֹא הָיָה מוֹדֵד, לֹא בְשֶׁל שְׁלִשָּׁה לַפָּר, וְלֹא בְשֶׁל שְׁנַיִם לְאַיִל, אֶלָּא מוֹדְדָן עֶשְׂרוֹנוֹת. וַחֲצִי עִשָּׂרוֹן מֶה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, שֶׁבּוֹ הָיָה מוֹדֵד וַחֲבִתֵּי כֹהֵן גָּדוֹל, מֻחֱצָה בַבֹּקֶר וּמֻחֱצָה בֵּין הָעַרְבָּיִם:

ב: שָׁבַע מִדּוֹת שֶׁל לַוז הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, הִין, וַחֲצִי הַהִין, וּשְׁלִישִׁית הַהִין, וּרְבִיעִית הַהִין, לֹג, וַחֲצִי לֹג, וּרְבִיעִית לֹג. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר, שְׁנָתוֹת הָיוּ בָהִין, עַד כָּאן לַפָּר, עַד כָּאן לָאַיִל, עַד כָּאן לַכֶּבֶשׂ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לֹא הָיָה שָׁם הִין. וְכִי מֶה הָיָה הַהִין מְשַׁמֵּשׁ אֶלָּא מִדָּה יְתֵרָה שֶׁל לֹג וּמֻחֱצָה הָיְתָה שָׁבָה הָיָה מוֹדֵד לִמְנָחוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל, לֹג וּמֻחֱצָה בַבֹּקֶר וְלֹג וּמֻחֱצָה בֵּין הָעַרְבָּיִם:

ג: רְבִיעִית מֶה הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת, רְבִיעִית מַיִם לַמְּצוֹרָע, וּרְבִיעִית שֶׁמֶן לַנָּזִיר. וַחֲצִי לֹג מֶה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, וַחֲצִי לֹג מַיִם לַסּוֹטָה, וַחֲצִי לֹג שֶׁמֶן לַתּוֹדָה. וּבַלֹּג הָיָה מוֹדֵד לְכָל הַמְּנָחוֹת. אֲפָלוּ מְנָחָה שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן נוֹתֵן לָהּ שִׁשִּׁים לֹג. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אֲפָלוּ מְנָחָה שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן, אֵין לָהּ אֶלָּא לֹגָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ד), לְמִנְחָה וְלֹג שָׁמֶן. שִׁשָּׁה לַפָּר, אַרְבָּעָה לָאַיִל, שְׁלִשָּׁה לַכֶּבֶשׂ, שְׁלִשָּׁה וּמֻחֱצָה לַמְּנוֹרָה, מֻחֱצִי לֹג לְכָל נֵר:

ד: מְעָרְבִין נִסְכֵּי אֵילִים בִּנְסְכֵי פָרִים, נִסְכֵּי כְבָשִׂים בִּנְסְכֵי כְבָשִׂים, שֶׁל יָחִיד בְּשֶׁל צִבּוּר, שֶׁל יוֹם בְּשֶׁל אֲמֶשׁ, אֲבָל אֵין מְעָרְבִין נִסְכֵּי כְבָשִׂים בִּנְסְכֵי פָרִים וְאֵילִים. וְאִם בִּלְלָן אֵלּוּ בְּפָנֵי עַצְמָן וְאֵלּוּ בְּפָנֵי עַצְמָן וְנִתְעָרְבוּ, כְּשֵׁרִין. אִם עַד שֶׁלֹּא בָלַל,

פרק א

לימוד משניות

פָּסוּל. הַכֶּבֶשׂ הַבָּא עִם הָעֹמֶר, אַף עַל פִּי שֶׁמִּנְּזָתוֹ כְּפוּלָה, לֹא הָיוּ נְסָכָיו כְּפוּלִין:

ה: כָּל הַמִּדּוֹת שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, הָיוּ נִגְדָּשׁוֹת, זוּץ מִשֶּׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁהָיָה גּוֹדְשָׁהּ לְתוֹכָהּ. מִדּוֹת הַלַּוִּז, בְּרוּצֵיהֶן קָדֵשׁ. וּמִדּוֹת הַיָּבֵשׁ, בְּרוּצֵיהֶן זוֹל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִדּוֹת הַלַּוִּז קָדֵשׁ, לְפַיְכָךְ בְּרוּצֵיהֶן קָדֵשׁ. וּמִדּוֹת הַיָּבֵשׁ זוֹל, לְפַיְכָךְ בְּרוּצֵיהֶן זוֹל. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, לֹא מִשּׁוּם זֶה, אֶלָּא שֶׁהַלַּוִּז נֶעְכָּר, וְהַיָּבֵשׁ אֵינוֹ נֶעְכָּר:

ו: כָּל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר וְהַיָּזִיד טְעוּנִין נְסָכִים, זוּץ מִן הַבִּכּוּר וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַפָּסַח וְהַאָשָׁם, אֶלָּא שֶׁזַּטָּאתוֹ שֶׁל מְצוֹרָע וַאֲשָׁמוֹ טְעוּנִין נְסָכִים:

ז: כָּל קָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר אֵין בָּהֶם סְמִיכָה, זוּץ מִן הַפָּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף שְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה. כָּל קָרְבְּנוֹת הַיָּזִיד טְעוּנִים סְמִיכָה, זוּץ מִן הַבִּכּוּר, וְהַמַּעֲשֵׂר, וְהַפָּסַח. וְהַיּוֹרֵשׁ סוֹמֵךְ, וּמֵבִיא נְסָכִים, וּמְמִיר:

ז: הַכֹּל סוֹמְכִין, זוּץ מִזָּרִשׁ, שׁוֹטֶה, וְקָטָן, סוּמָא, וְנָכְרִי, וְהָעֶבֶד, וְהַשְּׁלִיזָ, וְהָאִשָּׁה. וּסְמִיכָה, שְׁיָרֵי מִצְוָה, עַל הָרֹאשׁ, בִּשְׁתֵּי יָדַיִם, וּבִמְקוֹם שֶׁסּוֹמְכִין שׁוֹזְטִין, וְתֵכֶף לִסְמִיכָה שְׁזִיטָה:

ט: זוֹמֵר בַּסְּמִיכָה מִבַּתְּנוּפָה וּבַתְּנוּפָה מִבַּסְּמִיכָה, שֶׁאָזָד מֵנִיף לְכָל הַזָּבִרִים וְאֵין אָזָד סוֹמֵךְ לְכָל הַזָּבִרִים. וְזוֹמֵר בַּתְּנוּפָה, שֶׁהַתְּנוּפָה נוֹהֶגֶת בְּקָרְבְּנוֹת הַיָּזִיד וּבְקָרְבְּנוֹת הַצִּבּוּר, בַּזַּיִם וּבַשְּׁזוּטִין, בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ רוּזָז זַיִם וּבְדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ רוּזָז זַיִם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בַּסְּמִיכָה:

פרק א

לימוד משניות

פֶּרֶק י

א: רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר, הָעֹמֶר הָיָה בָא בַשַּׁבָּת מִשָּׁלֹשׁ סְאִין, וּבַזּוֹל מֵזָּמֵשׁ. וַזַּכְמִים אוֹמְרִים, אֶזָּד בַּשַּׁבָּת וְאֶזָּד בַּזּוֹל, מִשָּׁלֹשׁ הָיָה בָא. רַבִּי זֶנִינָא סְגַן הַכֹּהֲנִים אוֹמֵר, בַּשַּׁבָּת הָיָה נִקְצָר בְּיָזִיד וּבְמַגָּל אַזָּת וּבְקֻפָּה אֶזָּת. וּבַזּוֹל, בִּשְׁלֹשָׁה וּבְשָׁלֹשׁ קֻפּוֹת וּבְשָׁלֹשׁ מַגָּלוֹת. וַזַּכְמִים אוֹמְרִים, אֶזָּד בַּשַּׁבָּת וְאֶזָּד בַּזּוֹל, בִּשְׁלֹשָׁה וּבְשָׁלֹשׁ קֻפּוֹת וּבְשָׁלֹשׁ מַגָּלוֹת:

ב: מִצְוַת הָעֹמֶר לָבוֹא מִן הַקָּרוֹב. לֹא בִכֵּר הַקָּרוֹב לִירוּשָׁלַיִם, מְבִיאִים אוֹתוֹ מִכָּל מָקוֹם. מַעֲשֶׂה שֶׁבָּא מִגַּּוֹת צְרִיפִין, וּשְׁתֵּי הַלֶּזֶם מִבִּקְעַת עֵין סוֹכֵר:

ג: כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂים. שִׁלּוּזֵי בֵית דִּין יוֹצְאִים מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְעוֹשִׂין אוֹתוֹ כְּרִיכוֹת בַּמְּזֶזָּבָר לַקַּרְקַע,כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נוֹזֵז לְקָצוֹר. וְכָל הָעֲיָרוֹת הַסְּמוּכוֹת לְשָׁם, מִתְכַּנְּסוֹת לְשָׁם, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִקְצָר בְּעֵסֶק גָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁזָּזְשְׁכָה, אוֹמֵר לָהֶם, בָּא הַשָּׁמֶשׁ, אוֹמְרִים הֵין. בָּא הַשָּׁמֶשׁ, אוֹמְרִים הֵין. מַגָּל זוֹ, אוֹמְרִים הֵין. קֻפָּה זוֹ, אוֹמְרִים הֵין. קֻפָּה זוֹ, אוֹמְרִים הֵין. בַּשַּׁבָּת אוֹמֵר לָהֶם, שַׁבָּת זוֹ, אוֹמְרִים הֵין. שַׁבָּת זוֹ, אוֹמְרִים הֵין. אֶקְצוֹר, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ קְצוֹר. אֶקְצוֹר, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ קְצוֹר. שָׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְהֵם אוֹמְרִים לוֹ הֵין, הֵין. הֵין. וְכָל כָּךְ לָמָּה, מִפְּנֵי הַבַּיְתוֹסִים, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, אֵין קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב:

ד: קְצָרוּהוּ וּנְתָנוּהוּ בְּקֻפּוֹת, הֵבִיאוּהוּ לָעֲזָרָה, הָיוּ מְהַבְהֲבִין אוֹתוֹ בָּאוּר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת קָלִי, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַזַּכְמִים

פרק א

לימוד משניות

אוֹמְרִים, בְּקָנִים וּבִקְלִיזוֹת זוֹבְטִים אוֹתוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְמַעֵךְ. נְתָנוּהוּ לָאֲבוּב, וְאֲבוּב הָיָה מְנֻקָּב, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הָאוֹר שׁוֹלֵט בְּכֻלּוֹ. שְׁטָזוּהוּ בָּעֲוָרָה, וְהָרוּזַ מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ. נְתָנוּהוּ בָּרֻזַּיִם שֶׁל גָּרוֹסוֹת, וְהוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ עֶשְׂרוֹן שֶׁהוּא מְנָפָה מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה, וְהַשְּׁאָר נְפָדֶה וְנֶאֱכָל לְכָל אָדָם, וְזַיִב בַּזָּלָה, וּפָטוּר מִן הַמַּעַשְׂרוֹת. רַבִּי עֲקִיבָא מְזַיֵּב בַּזָּלָה וּבַמַּעַשְׂרוֹת. בָּא לוֹ לָעֶשְׂרוֹן, וְנָתַן שַׁמְנוֹ וּלְבוֹנָתוֹ, יָצַק, וּבָלַל, הֵנִיף, וְהִגִּישׁ, וְקָמַץ, וְהִקְטִיר, וְהַשְּׁאָר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים:

ה: מִשֶּׁקָּרַב הָעֹמֶר, יוֹצְאִין וּמוֹצְאִין שׁוּק יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מָלֵא קָמוֹז וְקָלִי שֶׁלֹּא בִרְצוֹן זַכָּמִים, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בִּרְצוֹן זַכָּמִים הָיוּ עוֹשִׂים. מִשֶּׁקָּרַב הָעֹמֶר, הֻתַּר הֶזְדָּשׁ מִיָּד, וְהָרְזוּקִים מֻתָּרִים מֵעֲזָצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן. מִשֶּׁזָּרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֵּף כֻּלּוֹ אָסוּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַהֲלֹא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג), עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה. מִפְּנֵי מָה הָרְזוּקִים מֻתָּרִים מֵעֲזָצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן יוֹדְעִין שֶׁאֵין בֵּית דִּין מִתְעַצְּלִין בּוֹ:

ו: הָעֹמֶר הָיָה מַתִּיר בַּמִּדִינָה, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּמִּקְדָּשׁ. אֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת וּבְכוּרִים וּמְנוּחַת בְּהֵמָה קֹדֶם לָעֹמֶר. וְאִם הֵבִיא, פָּסוּל. קֹדֶם לִשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, לֹא יָבִיא. וְאִם הֵבִיא, כָּשֵׁר:

ז: הַזּוֹטִים וְהַשְּׁעוּרִים וְהַכֻּסְמִין וְשִׁבֹּלֶת שׁוּעָל וְהַשִּׁיפוֹן, זַיָּבִין בַּזָּלָה, וּמִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, וַאֲסוּרִים בֶּזְדָּשׁ מִכְּפָנֵי הַפָּסַח, וּמִלְּקָצוֹר מִכְּפָנֵי הָעֹמֶר. וְאִם הִשְׁרִישׁוּ קֹדֶם לָעֹמֶר, הָעֹמֶר מַתִּירָן. וְאִם לָאוּ, אֲסוּרִים עַד שֶׁיָּבוֹא עֹמֶר הַבָּא:

פרק א

לימוד משניות

ז: קוֹצְרִים בֵּית הַשִּׁלּוּזִים שֶׁבָּעֲמָקִים, אֲבָל לֹא גּוֹדְשִׁין. אַנְשֵׁי יְרִיחוֹ קוֹצְרִין בִּרְצוֹן זַכָּמִים, וְגוֹדְשִׁין שֶׁלֹּא בִרְצוֹן זַכָּמִים, וְלֹא מִזּוּ בְיָדָם זַכָּמִים. קוֹצֵר לַשַּׁזָּת, וּמַאֲכִיל לַבְּהֵמָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵיבָתִי, בִּזְמַן שֶׁהִתְּחִיל עַד שֶׁלֹּא הֵבִיאָה שְׁלִישׁ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אַף יִקְצוֹר וְיַאֲכִיל אַף מִשֶּׁהֵבִיאָה שְׁלִישׁ:

ט: קוֹצְרִין מִפְּנֵי הַנִּטִּיעוֹת, מִפְּנֵי בֵית הָאֵבֶל, מִפְּנֵי (בְּטוּל) בֵּית הַמִּדְרָשׁ. לֹא יַעֲשֶׂה אוֹתָן כְּרֵיכוֹת, אֲבָל מַנִּיחָן צְבָתִים. מִצְוַת הָעֹמֶר לָבוֹא מִן הַקָּמָה. לֹא מָצָא, יָבִיא מִן הָעֲמָרִים. מִצְוָתוֹ לָבוֹא מִן הַלַּיְלָה. לֹא מָצָא, יָבִיא מִן הַיָּבֵשׁ. מִצְוָתוֹ לִקְצוֹר בַּלַּיְלָה. נִקְצַר בַּיּוֹם, כָּשֵׁר. וְדוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת:

פרק יא

א: שִׁתֵּי הַלֶּחֶם נִלּוֹשׁוֹת אַזַּת, וְנֶאֱפוֹת אַזַּת אֲזַת. לֶחֶם הַפָּנִים נִלּוֹשׁ אֲזַד אֲזַד, וְנֶאֱפָה שְׁנַיִם שְׁנַיִם. וּבְטִפּוּס הָיָה עוֹשֶׂה אוֹתָן. וּכְשֶׁהוּא רָדָן, נוֹתְנָן בַּטִּפּוּס, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַלְקְלוּ:

ב: אֲזַד שִׁתֵּי הַלֶּחֶם וְאֲזַד לֶחֶם הַפָּנִים, לִישָׁתָן וַעֲרִיכָתָן בַּזּוּז, וַאֲפִיָּתָן בִּפְנִים, וְאֵינָן דּוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל מַעֲשֵׂיהֶם בִּפְנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לְעוֹלָם הֱוֵי רָגִיל לוֹמַר, שִׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים כְּשֵׁרוֹת בַּעֲזָרָה, וּכְשֵׁרוֹת בְּבֵית פַּאגִי:

ג: זְבָחֵי כֹהֵן גָּדוֹל, לִישָׁתָן [וַעֲרִיכָתָן] וַאֲפִיָּתָן בִּפְנִים, וְדוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. טְחוֹנָן וְהַרְקָדָן אֵינָן דּוֹחוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. כְּלָל אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּל מְלָאכָה שֶׁאֶפְשָׁר לָהּ לֵעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת, אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת. וְשֶׁאִי אֶפְשָׁר לָהּ לֵעָשׂוֹת מֵעֶרֶב שַׁבָּת, דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת:

פרק א

לימוד משניות

ד: כָּל הַמְּזוּזוֹת יֵשׁ בָּהֶן מַעֲשֶׂה כֶּלִי בִּפְנִים, וְאֵין בָּהֶן מַעֲשֶׂה כֶּלִי בַּחוּץ. (כֵּיצַד), שְׁתֵּי הַלָּזֶם אָרְכָּן שִׁבְעָה וְרָחְבָּן אַרְבָּעָה וְקַרְנוֹתֵיהֶן אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת. לָזֶם הַפָּנִים, אָרְכָּן עֲשָׂרָה וְרָחְבָּן חֲמִשָּׁה וְקַרְנוֹתָיו שֶׁבַע אֶצְבָּעוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁלֹּא תִטְעֶה, זד"ד יה"ז. בֶּן זוֹמָא אוֹמֵר, וְנָתַתָּ עַל הַשִּׁלְחָן לָזֶם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד, שֶׁיְּהֵא לוֹ פָּנִים:

ה: הַשִּׁלְחָן, אָרְכּוֹ עֲשָׂרָה, וְרָחְבּוֹ חֲמִשָּׁה. לָזֶם הַפָּנִים, אָרְכָּן עֲשָׂרָה וְרָחְבָּן חֲמִשָּׁה נוֹתֵן אָרְכּוֹ כְּנֶגֶד רָחְבּוֹ שֶׁל שִׁלְחָן, וְכוֹפֶל טְפָחַיִם וּמֶחֱצָה מִכָּאן וּטְפָחַיִם וּמֶחֱצָה מִכָּאן, נִמְצָא אָרְכּוֹ מְמַלֵּא כָּל רָחְבּוֹ שֶׁל שִׁלְחָן, דִּבְרֵי רַבִּי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הַשִּׁלְחָן אָרְכּוֹ שְׁנֵים עָשָׂר וְרָחְבּוֹ שִׁשָּׁה. לָזֶם הַפָּנִים אָרְכּוֹ עֲשָׂרָה וְרָחְבּוֹ חֲמִשָּׁה. נוֹתֵן אָרְכּוֹ כְּנֶגֶד רָחְבּוֹ שֶׁל שִׁלְחָן, וְכוֹפֶל טְפָחַיִם מִכָּאן וּטְפָחַיִם מִכָּאן וּטְפָחַיִם רֵיזוּ בָּאֶמְצַע, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת בֵּינֵיהֶן. אֲבָא שָׁאוּל אוֹמֵר, שָׁם הָיוּ נוֹתְנִין שְׁנֵי בְזִיכֵי לְבוֹנָה שֶׁל לָזֶם הַפָּנִים. אָמְרוּ לוֹ, וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (ויקרא כד), וְנָתַתָּ עַל הַמַּעֲרֶכֶת לְבֹנָה זַכָּה. אָמַר לָהֶן, וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (במדבר ב), וְעָלָיו מַטֵּה מְנַשֶּׁה:

ו: אַרְבָּעָה סְנִיפִין שֶׁל זָהָב הָיוּ שָׁם מַפְצִלִין מֵרָאשֵׁיהֶן, שֶׁהָיוּ סוֹמְכִים בָּהֶן שְׁנַיִם לְסֵדֶר זֶה וּשְׁנַיִם לְסֵדֶר זֶה. וְעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה קָנִים, כַּזַּיִת קָנֶה זָלוּל, אַרְבָּעָה עָשָׂר לְסֵדֶר זֶה וְאַרְבָּעָה עָשָׂר לְסֵדֶר זֶה. לֹא סִדּוּר קָנִים וְלֹא נְטִילָתָן דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת, אֶלָּא נִכְנָס מֵעֶרֶב שַׁבָּת וְשׁוֹמְטָן וְנוֹתְנָן לְאָרְכּוֹ שֶׁל שִׁלְחָן. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, אָרְכָּן לְאָרְכּוֹ שֶׁל בַּיִת:

פרק א

לימוד משניות

ז: שְׁנֵי שַׁלְוָנוֹת הָיוּ בָאוּלָם מִבִּפְנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל שַׁיִשׁ וְאֶחָד שֶׁל זָהָב. עַל שֶׁל שַׁיִשׁ נוֹתְנִים לֶחֶם הַפָּנִים בִּכְנִיסָתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמַּעֲלִין בַּקֹּדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. וְאֶחָד שֶׁל זָהָב מִבִּפְנִים, שֶׁעָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים תָּמִיד. אַרְבָּעָה כֹּהֲנִים נִכְנָסִין,שְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם בְּיָדָם שְׁנֵי בָזִיכִין. וְאַרְבָּעָה מַקְדִּימִין לִפָּנֵיהֶם, שְׁנַיִם לִטּוֹל שְׁנֵי סְדָרִים, וּשְׁנַיִם לִטּוֹל שְׁנֵי בָזִיכִים. הַמַּכְנִיסִים עוֹמְדִים בַּצָּפוֹן, וּפָנֵיהֶם לַדָּרוֹם. הַמּוֹצִיאִין עוֹמְדִים בַּדָּרוֹם, וּפָנֵיהֶם לַצָּפוֹן. אֵלּוּ מוֹשְׁכִין וְאֵלּוּ מַגִּיזִין, וְטַפָּזוֹ שֶׁל זֶה כְּנֶגֶד טַפָּזוֹ שֶׁל זֶה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה), לְפָנַי תָּמִיד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אֵלּוּ נוֹטְלִין וְאֵלּוּ מַגִּיזִין, אַף זוֹ הָיְתָה תָּמִיד. יְצָאוּ וְנָתְנוּ עַל הַשֻּׁלְחָן שֶׁל זָהָב שֶׁהָיָה בָאוּלָם, הִקְטִירוּ הַבָּזִיכִין, וְהַזְּלוֹת מִתְזַלְקוֹת לַכֹּהֲנִים. זָכָל יוֹם הַכִּפּוּרִים לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, הַזְּלוֹת מִתְזַלְקוֹת לָעֶרֶב. זָכָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, שָׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶאֱכָל לָעֶרֶב, הַבַּבְלִיִּים אוֹכְלִין אוֹתוֹ כְּשֶׁהוּא זַי, מִפָּנֵי שֶׁדַּעְתָּן יָפָה:

ז: סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם בַּשַּׁבָּת וְאֶת הַבָּזִיכִים לְאַזָּר שַׁבָּת וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִים בַּשַּׁבָּת, פָּסוּלָה, וְאֵין זַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פָּגוּל נוֹתָר וְטָמֵא. סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין לְאַזָּר שַׁבָּת, פָּסוּל, וְאֵין זַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פָּגוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. סִדֵּר אֶת הַלֶּחֶם וְאֶת הַבָּזִיכִין לְאַזָּר שַׁבָּת וְהִקְטִיר אֶת הַבָּזִיכִין בַּשַּׁבָּת, (פָּסוּל). כֵּיצַד יַעֲשֶׂה, יַגִּיזָּנָה לַשַּׁבָּת הַבָּאָה, שֶׁאֲפִלּוּ הִיא עַל הַשֻּׁלְחָן יָמִים (רַבִּים), אֵין בְּכָךְ כְּלוּם:

ט: שְׁתֵּי הַלֶּחֶם נֶאֱכָלוֹת אֵין פָּחוּת מִשְּׁנַיִם, וְלֹא יָתֵר עַל שִׁלְשָׁה. כֵּיצַד, נֶאֱפוֹת מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב וְנֶאֱכָלוֹת בְּיוֹם טוֹב, לִשְׁנַיִם. זָכָל יוֹם

פרק א

לימוד משניות

טוֹב לִהְיוֹת אַוָּר הַשַּׁבָּת, נֶאֱכָלוֹת לִשְׁלִשָּׁה. לֶחֶם הַפָּנִים נֶאֱכָל אֵין פָּחוּת מִתִּשְׁעָה, וְלֹא יָתֵר עַל אַוָּד עָשָׂר. כֵּיצַד, נֶאֱפָּה בְעֶרֶב שַׁבָּת וְנֶאֱכָל בַּשַּׁבָּת, לִתִּשְׁעָה. וְכֹל יוֹם טוֹב לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, נֶאֱכָל לַעֲשָׂרָה. שְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, נֶאֱכָל לְאַוָּד עָשָׂר. וְאֵינוֹ דוֹחֶה לֹא אֶת הַשַּׁבָּת וְלֹא אֶת יוֹם טוֹב. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן הַסְּגָן, דּוֹחֶה אֶת יוֹם טוֹב וְאֵינוֹ דוֹחֶה אֶת יוֹם צוֹם:

פֶּרֶק יב

א:הַמְּנוֹרוֹת וְהַנְּסָכִים שֶׁנִּטְמְאוּ עַד שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַכֶּלִי, יֵשׁ לָהֶן פָּדְיוֹן. מִשֶּׁקָּדְשׁוּ בַכֶּלִי, אֵין לָהֶם פָּדְיוֹן. הָעוֹפוֹת וְהָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וּכְלֵי שָׁרֵת, אֵין לָהֶם פָּדְיוֹן, שֶׁלֹּא נֶאֱמַר אֶלָּא בַּבְּהֵמָה:

ב: הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי בַּמַּוָּבַת וְהֵבִיא בַּמַּרְוֶשֶׁת, בַּמַּרְוֶשֶׁת וְהֵבִיא בַּמַּוָּבַת, מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיָדֵי וַוּבָתוֹ לֹא יָצָא. וַוּ לְהָבִיא בַּמַּוָּבַת וְהֵבִיא בַּמַּרְוֶשֶׁת, בַּמַּרְוֶשֶׁת וְהֵבִיא בַּמַּוָּבַת, הֲרֵי וַוּ פְסוּלָה. הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְהָבִיא בִּכְלִי אָוָּד וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, בִּשְׁנֵי כֵלִים וְהֵבִיא בִּכְלִי אָוָּד, מַה שֶּׁהֵבִיא הֵבִיא, וְיָדֵי וַוּבָתוֹ לֹא יָצָא. אֵלּוּ לְהָבִיא בִּכְלִי אָוָּד וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, בִּשְׁנֵי כֵלִים וְהֵבִיא בִּכְלִי אָוָּד, הֲרֵי אֵלּוּ פְסוּלִין. הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְהָבִיא בִּכְלִי אָוָּד וְהֵבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים, אָמְרוּ לוֹ בִּכְלִי אָוָּד נָדַרְתָּ, הִקְרִיבָן בִּכְלִי אָוָּד, כְּשֵׁרִים. בִּשְׁנֵי כֵלִים, פְּסוּלִין. הֲרֵי עָלַי שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים לְהָבִיא בִּשְׁנֵי כֵלִים וְהֵבִיא בִּכְלִי אָוָּד, אָמְרוּ לוֹ בִּשְׁנֵי כֵלִים נָדַרְתָּ, הִקְרִיבָן בִּשְׁנֵי כֵלִים, כְּשֵׁרִין. נִתְּנוּ בִּכְלִי אָוָּד, כִּשְׁתֵּי מְנוֹרוֹת שֶׁנִּתְעָרְבוּ:

פרק א

לימוד משניות

ג: הֲרֵי עָלַי מִנְזָהּ מִן הַשְּׁעוֹרִין, יָבִיא מִן הַזְּוִטִּים. קָמַזּ, יָבִיא סֹלֶת. בְּלֹא שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה, יָבִיא עִמָּהּ שֶׁמֶן וּלְבוֹנָה. וְזֵצִי עִשָּׂרוֹן, יָבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם. עִשָּׂרוֹן וּמֶזֶצָה יָבִיא שְׁנַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן פּוֹטֵר, שֶׁלֹּא הִתְנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים:

ד: מִתְנַדֵּב אָדָם מִנְזָהּ שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן, וּמֵבִיא בִּכְלִי אֶזֶד. אִם אָמַר הֲרֵי עָלַי שִׁשִּׁים וְאֶזֶד, מֵבִיא שִׁשִּׁים בִּכְלִי אֶזֶד וְאֶזֶד בִּכְלִי אֶזֶד, שֶׁכֵּן צִבּוּר מֵבִיא בְּיוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל זָג שֶׁזָּכַל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת שִׁשִּׁים וְאֶזֶד. דִּיּוֹ לְיָזִיד שֶׁיְּהֵא פָּזוּת מִן הַצִּבּוּר אֶזֶד. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲלֹא אֵלּוּ לַפָּרִים, וְאֵלּוּ לַכְּבָשִׂים, וְאֵינָם נִבְלָלִים זֶה עִם זֶה, אֶלָּא, עַד שִׁשִּׁים יְכוֹלִים לְהִבָּלֵל. אָמְרוּ לוֹ, שִׁשִּׁים נִבְלָלִים, שִׁשִּׁים וְאֶזֶד אֵין נִבְלָלִים. אָמַר לָהֶם, כָּל מִדּוֹת זַכָּמִים כֵּן. בְּאַרְבָּעִים סְאָה הוּא טוֹבֵל, בְּאַרְבָּעִים סְאָה זָסֵר קִרְטוֹב אֵינוֹ יָכוֹל לִטְבּוֹל בָּהֶן. אֵין מִתְנַדְּבִים לֹג, שְׁנַיִם, וַזַּמּוּשָׁה, אֲבָל מִתְנַדְּבִים שְׁלוּשָׁה וְאַרְבָּעָה וְשִׁשָּׁה, וּמוּשָׁשָׁה וּלְמַעְלָה:

ה: מִתְנַדְּבִים יַיִן, וְאֵין מִתְנַדְּבִים שֶׁמֶן, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, מִתְנַדְּבִים שֶׁמֶן. אָמַר רַבִּי טַרְפוֹן, (מַה) מָּצִינוּ בַּיַּיִן שֶׁבָּא זוֹבָה וּבָא נְדָבָה, אַף הַשֶּׁמֶן בָּא זוֹבָה וּבָא נְדָבָה. אָמַר (לוֹ) רַבִּי עֲקִיבָא, לֹא, אִם אָמַרְתָּ בַּיַּיִן שֶׁכֵּן הוּא קָרֵב זוֹבָתוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, תֹּאמַר בַּשֶּׁמֶן שֶׁאֵינוֹ קָרֵב זוֹבָתוֹ בִּפְנֵי עַצְמוֹ. אֵין שְׁנַיִם מִתְנַדְּבִים עִשָּׂרוֹן אֶזֶד, אֲבָל מִתְנַדְּבִים עוֹלָה וּשְׁלָמִים. וּבָעוֹף, אֲפִלּוּ פְּרִידָה אֶזֶת:

פרק יג

א: הֲרֵי עָלַי עִשָּׂרוֹן, יָבִיא אֶזֶד. עֶשְׂרוֹנִים, יָבִיא שְׁנַיִם. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן. הֲרֵי עָלַי מִנְזָהּ, יָבִיא

פרק א

לימוד משניות

אֵיזוֹ שֶׁיִּרְצֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, יָבִיא מִנְזוֹת הַסֹּלֶת שֶׁהִיא מְיֻזֶּדֶת שֶׁבַּמְּנָזוֹת:

ב: מִנְזָה, מִן הַמִּנְזָה, יָבִיא אֶזֶת. מִנָּזוֹת, מִן הַמְּנָזוֹת, יָבִיא שְׁתָּיִם. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא וְזַמּוֹשְׁתָן. פָּרַשְׁתִּי מִנְזָה שֶׁל עֶשְׂרוֹנִים וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי יָבִיא מִנְזָה שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן. רַבִּי אוֹמֵר, יָבִיא מִנָּזוֹת שֶׁל עֶשְׂרוֹנִים מֵאֶזֶד וְעַד שִׁשִּׁים:

ג: הֲרֵי עָלַי עֵצִים, לֹא יְפָזוֹת מִשְּׁנֵי גְזִירִין. לִבוֹנָה, לֹא יְפָזוֹת מִקְּמָץ, וְזַמּוֹשָׁה קְמָצִים הֵן, הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי לִבוֹנָה, לֹא יְפָזוֹת מִקְּמָץ. הַמִּתְנַדֵּב מִנְזָה, יָבִיא עִמָּהּ קֶמֶץ לִבוֹנָה. הַמַּעֲלֶה אֶת הַקֶּמֶץ בַּזּוּץ, זַיָּב. וּשְׁנֵי בָזִיכִין טְעוּנִין שְׁנֵי קְמָצִים:

ד: הֲרֵי עָלַי זָהָב, לֹא יְפָזוֹת מִדִּינַר זָהָב. כֶּסֶף, לֹא יְפָזוֹת מִדִּינַר כֶּסֶף. נְזוּשֶׁת, לֹא יְפָזוֹת מִמָּעָה כֶסֶף. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, הוּא מֵבִיא עַד שֶׁיֹּאמַר לֹא לְכָךְ נִתְכַּוַּנְתִּי:

ה: הֲרֵי עָלַי יַיִן, לֹא יְפָזוֹת מִשְּׁלִשָּׁה לֻגִּין. שֶׁמֶן, לֹא יְפָזוֹת מִלֹּג. רַבִּי אוֹמֵר, שְׁלִשָּׁה לֻגִּין. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא כְּיוֹם הַמְּרֻבֶּה:

ו: הֲרֵי עָלַי עוֹלָה, יָבִיא כֶּבֶשׂ. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר, (אוֹ) תוֹר אוֹ בֶּן יוֹנָה. פָּרַשְׁתִּי בֶּן הַבָּקָר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא פָּר וְעֵגֶל. בֶּן הַבְּהֵמָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא פָּר וְעֵגֶל אַיִל גְּדִי וְטָלֶה. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, מוֹסִיף עֲלֵיהֶם תּוֹר וּבֶן יוֹנָה:

ז: הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה, וּשְׁלָמִים, יָבִיא כֶּבֶשׂ. פָּרַשְׁתִּי בֶּן הַבָּקָר וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא פָּר וּפָרָה עֵגֶל וְעֶגְלָה. בֶּן הַבְּהֵמָה וְאֵינִי

פרק א

לימוד משניות

יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, יָבִיא פָּר וּפָרָה עֵגֶל וְעֶגְלָה אַיִל וְרָחֵל גְּדִי וּגְדָיָה שָׂעִיר וּשְׂעִירָה טָלֶה וְטַלְיָה:

זז: חֲרֵי עָלַי שׁוֹר, יָבִיא הוּא וּנְסָכָיו בְּמָנֶה. עֵגֶל, יָבִיא הוּא וּנְסָכָיו בִּזְמֵשׁ. אַיִל, יָבִיא הוּא וּנְסָכָיו בִּשְׁתָּיִם. כֶּבֶשׂ, יָבִיא הוּא וּנְסָכָיו בְּסֶלַע. שׁוֹר בְּמָנֶה, יָבִיא בְּמָנֶה וזוּז מִנְסָכָיו. עֵגֶל בִּזְמֵשׁ, יָבִיא בִּזְמֵשׁ וזוּז מִנְסָכָיו. אַיִל בִּשְׁתַּיִם, יָבִיא בִּשְׁתַּיִם וזוּז מִנְסָכָיו. כֶּבֶשׂ בְּסֶלַע, יָבִיא בְּסֶלַע וזוּז מִנְסָכָיו. שׁוֹר בְּמָנֶה וְהֵבִיא שְׁנַיִם בְּמָנֶה, לֹא יָצָא, אֲפִלּוּ זֶה בְּמָנֶה וָזֵסֶר דִּינָר וְזֶה בְּמָנֶה וָזֵסֶר דִּינָר. שָׁוֶוה וְהֵבִיא לָבָן, לָבָן וְהֵבִיא שָׁוֶוה, גָּדוֹל וְהֵבִיא קָטָן, לֹא יָצָא. קָטָן וְהֵבִיא גָּדוֹל, יָצָא. רַבִּי אוֹמֵר, לֹא יָצָא:

טז: שׁוֹר זֶה עוֹלָה, וְנִסְתָּאֵב, אִם רָצָה יָבִיא בְּדָמָיו שְׁנַיִם. שְׁנֵי שְׁוָרִים אֵלּוּ עוֹלָה, וְנִסְתָּאֲבוּ, אִם רָצָה יָבִיא בִּדְמֵיהֶם אֶחָד. רַבִּי אוֹסֵר. אַיִל זֶה עוֹלָה, וְנִסְתָּאֵב, אִם רָצָה יָבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ. כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאֵב, אִם רָצָה יָבִיא בְּדָמָיו אַיִל. רַבִּי אוֹסֵר. הָאוֹמֵר אֶחָד מִכְּבָשַׁי הֶקְדֵּשׁ, וְאֶחָד מִשְּׁוָרַי הֶקְדֵּשׁ, הָיוּ לוֹ שְׁנַיִם, הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן הֶקְדֵּשׁ. שְׁלֹשָׁה, הַבֵּינוֹנִי שֶׁבָּהֶן הֶקְדֵּשׁ. פָּרַשְׁתִּי וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פָּרַשְׁתִּי, אוֹ שֶׁאָמַר, אָמַר לִי אַבָּא וְאֵינִי יוֹדֵעַ מָה, הַגָּדוֹל שֶׁבָּהֶן הֶקְדֵּשׁ:

י: חֲרֵי עָלַי עוֹלָה, יַקְרִיבֶנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. וְאִם הִקְרִיבָהּ בְּבֵית זוּנִיו, לֹא יָצָא. שֶׁאַקְרִיבֶנָּה בְּבֵית זוּנִיו, יַקְרִיבֶנָּה בַּמִּקְדָּשׁ. וְאִם הִקְרִיבָהּ בְּבֵית זוּנִיו, יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין זוֹ עוֹלָה. חֲרֵינִי נָזִיר, יְגַלְּחוּ בַּמִּקְדָּשׁ. וְאִם גִּלְּחוּ בְּבֵית זוּנִיו, לֹא יָצָא. שֶׁאֲגַלְּחוּ בְּבֵית זוּנִיו, יְגַלְּחוּ בַּמִּקְדָּשׁ. וְאִם גִּלְּחוּ בְּבֵית זוּנִיו, יָצָא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין זֶה נָזִיר. הַכֹּהֲנִים שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּבֵית זוּנִיו, לֹא

פרק א

לימוד משניות

יְשַׁמְּשׁוּ בַּמִּקְדָּשׁ בִּירוּשָׁלַיִם, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְדָבָר אַזְהָרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב כג), אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל מִזְבַּח יְיָ בִּירוּשָׁלָיִם כִּי אִם אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם, הֲרֵי הֵם כְּבַעֲלֵי מוּמִין, זוֹלְקִין וְאוֹכְלִין, אֲבָל לֹא מַקְרִיבִין:

יא: נֶאֱמַר בְּעוֹלַת הַבְּהֵמָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, (וּבְעוֹלַת הָעוֹף אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ), וּבַמִּנְחָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ, לְלַמֵּד, שֶׁאֲחָזָד הַמַּרְבֶּה וְאֲחָזָד הַמַּמְעִיט, וּבִלְבַד שֶׁיְּכַוֵּן אָדָם אֶת דַּעְתּוֹ לַשָּׁמַיִם:

פרק א

צידוק הדין:

על מת שראוי להתאבל עליו צריך לקרוע מעומד, ולפני שיקרע יברך:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, דַּיַּן הָאֱמֶת:

צידוק הדין:
צַדִּיק אַתָּה יְהוָה, וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: צִדְקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם, וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת, צָדְקוּ יַחְדָּו: בַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן, וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה: וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ, וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ: קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא, וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו: הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין, וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תְּהִלָּה: אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה, וּבֶן אָדָם תּוֹלֵעָה: הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: דַּיָּן הָאֱמֶת. שֹׁפֵט צֶדֶק וֶאֱמֶת. בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת. כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו צֶדֶק וֶאֱמֶת: בְּלַע הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוִה (קרי אֱלֹהִים) דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים, וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: יְחִיו מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ, וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

ואומרים, תְּנֻחָמוּ מִן הַשָּׁמַיִם:

ביום צאתו מהאבלות אומרים לו:
לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף, כִּי יְהוָה יִהְיֶה לָךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ: וּכְתִיב, כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ, כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֲמְכֶם וּבִירוּשָׁלַיִם תְּנֻחָמוּ:

פרק א

ברכת המזון לאבלים:

ברכת המזון לאבלים:

זימון

אם הם שלושה אומרים - נְבָרֵךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים:
ועונים - בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל חָיִינוּ:
וחוזר - בָּרוּךְ מְנַחֵם אֲבֵלִים שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל חָיִינוּ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל הַזָּן אוֹתָנוּ וְאֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ בְּטוּבוֹ בְּחֵן בְּחֶסֶד בְּרִיוַח וּבְרַחֲמִים רַבִּים. נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר. כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ: וּבְטוּבוֹ הַגָּדוֹל תָּמִיד לֹא חָסַר לָנוּ וְאַל יֶחְסַר לָנוּ מָזוֹן תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הוּא אֵל זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל וְשֵׁלְחָנוֹ עָרוּךְ לַכֹּל וְהֵתְקִין מִחְיָה וּמָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו אֲשֶׁר בָּרָא בְּרַחֲמָיו וּבְרוֹב חֲסָדָיו כָּאָמוּר. פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ (ר"ת פא"י שהוא מספר יאהדונה"י ומספר סא"ל, וס"ת חת"ך) וּמַשְׂבִּיעַ (כמספר חת"ך) לְכָל חַי רָצוֹן: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, הַזָּן אֶת הַכֹּל:

נוֹדֶה לְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁהִנְחַלְתָּ לַאֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וּרְחָבָה בְּרִית וְתוֹרָה חַיִּים וּמָזוֹן. עַל שֶׁהוֹצֵאתָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְדִיתָנוּ מִבֵּית עֲבָדִים. וְעַל בְּרִיתְךָ שֶׁחָתַמְתָּ בִּבְשָׂרֵנוּ. וְעַל תּוֹרָתְךָ שֶׁלִּמַּדְתָּנוּ. וְעַל חֻקֵּי רְצוֹנְךָ שֶׁהוֹדַעְתָּנוּ. וְעַל חַיִּים וּמָזוֹן שֶׁאַתָּה זָן וּמְפַרְנֵס אוֹתָנוּ:

בזמנוכה ובפורים אומרים "על הניסים". ואם לא אמר ונזכר לפני שאמר תיבת "ה'" של ברכת על הארץ – זווזר לאומרו. ואם נזכר אחר שאמר תיבת "ה'", יאמר אותו בהרחמן, ויאמר:

הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה, בימי וכו':

וְעַל הַנִּסִּים וְעַל הַפֻּרְקָן. וְעַל הַגְּבוּרוֹת. וְעַל הַתְּשׁוּעוֹת וְעַל הַנִּפְלָאוֹת וְעַל הַנֶּחָמוֹת שֶׁעָשִׂיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיָּמִים הָהֵם בַּזְּמַן הַזֶּה:

לחנוכה:

פרק א

ברכת המזון לאבלים:

בִּימֵי מַתִּתְיָה בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְשַׁכְּחָם תּוֹרָתָךְ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי רְצוֹנָךְ. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם. דַּנְתָּ אֶת דִּינָם. נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם. מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים. וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים. וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים. וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים. וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתֶךָ. לְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ. וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ. וְטִהֲרוּ אֶת מִקְדָּשֶׁךָ. וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ. וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה אֵלּוּ בְּהַלֵּל וּבְהוֹדָאָה. וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נִסִּים וְנִפְלָאוֹת וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה:

לפורים:

בִּימֵי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה. כְּשֶׁעָמַד עֲלֵיהֶם הָמָן הָרָשָׁע. בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד לַהֲרוֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנֵים עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר וּשְׁלָלָם לָבוֹז. וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הֵפַרְתָּ אֶת עֲצָתוֹ. וְקִלְקַלְתָּ אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ. וַהֲשֵׁבוֹתָ לוֹ גְּמוּלוֹ בְּרֹאשׁוֹ. וְתָלוּ אוֹתוֹ וְאֶת בָּנָיו עַל הָעֵץ. וְעָשִׂיתָ עִמָּהֶם נֵס וָפֶלֶא וְנוֹדֶה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה:

וְעַל הַכֹּל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אֶת שִׁמְךָ כָּאָמוּר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ. וּבֵרַכְתָּ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמָּזוֹן:

רַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְעַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ. וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירֶךָ. וְעַל הַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדֶךָ. וְעַל הֵיכָלֶךָ. וְעַל מְעוֹנֶךָ. וְעַל דְּבִירֶךָ. וְעַל הַבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו. אָבִינוּ רְעֵנוּ זוּנֵנוּ. פַּרְנְסֵנוּ. כַּלְכְּלֵנוּ. הַרְוִיחֵנוּ הַרְוַח לָנוּ מְהֵרָה מִכָּל צָרוֹתֵינוּ. וְנָא אַל תַּצְרִיכֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לִידֵי מַתְּנוֹת בָּשָׂר וָדָם. וְלֹא לִידֵי הַלְוָאָתָם. אֶלָּא לְיָדְךָ הַמְּלֵאָה וְהָרְחָבָה. הָעֲשִׁירָה וְהַפְּתוּחָה. יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא נֵבוֹשׁ בָּעוֹלָם הַזֶּה. וְלֹא נִכָּלֵם לְעוֹלָם הַבָּא. וּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ תַּחֲזִירֶנָּה לִמְקוֹמָהּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ:

נַחֵם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאֶת אֲבֵלֵי יְרוּשָׁלַיִם וְאֶת הָאֲבֵלִים הַמִּתְאַבְּלִים בָּאֲבֵל הַזֶּה נַחֵם מֵאֲבָלָם וְשַׂמְּחֵם מִיגוֹנָם. כָּאָמוּר: כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְנַחֲמֶנּוּ, כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלַיִם תְּנֻחָמוּ: בָּרוּךְ אַתָּה

פרק א

ברכת המזון לאבלים:

יְהוָה, מְנַחֵם אֲבֵלִים וּבוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן: בְּחַיֵּינוּ תִּבְנֶה עִיר צִיּוֹן וְתִכּוֹן הָעֲבוּדָה בִּירוּשָׁלַיִם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה, אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ אַדִּירֵנוּ גּאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב. הַמֶּלֶךְ הַחַי הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב אֵל אֱמֶת שׁוֹפֵט בְּצֶדֶק לוֹקֵחַ נְפָשׁוֹת שַׁלִּיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת כִּרְצוֹנוֹ וַאֲנַחְנוּ עַמּוֹ וַעֲבָדָיו וְעַל הַכֹּל אֲנַחְנוּ חַיָּיבִים לְהוֹדוֹת לוֹ וּלְבָרְכוֹ גּוֹדֵר פְּרָצוֹת הוּא יִגְדּוֹר אֶת הַפִּרְצָה הַזֹּאת מֵעָלֵינוּ וּמֵעַל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, הוּא בְרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ, וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

פרק א

השכבה

השכבה

בענין ההשכבות שנוהגים לומר "מנוחה נכונה" וכו', היה רבינו האר"י ז"ל מלעיג עליהם מאד, והיה אומר שלא היו מעלין לנשמת המת, אבל לפעמים היו מורידין אם אין נפש המת ראויה לכך. לכן טוב יותר ויותר מועיל לנשמת המת לומר השכבה זו בקיצור:

הַמְרַחֵם עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו הוּא יָחוֹס וְיַחְמוֹל וִירַחֵם עַל נֶפֶשׁ, רוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁל (פב"פ). רוּחַ יְהוָֹה תְּנִיחֶנּוּ (לאשה – תְּנִיחֶנָּה) בְגַן עֵדֶן:

קצור שו״ע הלכות אבלות

קצור שו״ע הלכות אבלות

להרב הגאון רבי שלמה גאנצפריד זצ״ל עם הוספות ״דרכי הלכה״ מפי כבוד הרב הראשון לציון הרה״ג מרדכי אליהו זצוק״ל (ההוספות נקראו ״הגהה״ ונכתבו באותיות אלו)

הלכות קריעה

סימן קצה., ובו י״ד סעיפים:

(א) מי שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו (עיין לקמן סי׳ ר״ג) חייב לקרוע עליו. וחייב לקרוע מעומד, שנאמר ״ויקום המלך ויקרע את בגדיו״. ואם קרע מיושב, לא יצא, וצריך לחזור ולקרוע מעומד. הגהה: חולה או נכה שלא יכול לקרוע מעומד יקרע מיושב. לכתחלה צריך לקרוע קודם שיסתום פני המת בקבר בעוד חימום צערו: הגהה: היום נוהגים לקרוע לאחר סתימת הגולל.

(ב) על המתים שהוא מתאבל עליהם, צריך לקרוע בבית הצואר לפניו. וצריך לקרוע מן השפה ולמטה ולא לרוחב הבגד. וצריך לקרוע במקום שהבגד שלם מתחלתו ולא במקום התפר: הגהה: היום נהוג שאיש החברא קדישא מתחיל לקרוע בסכין והאבל ממשיך.

(ג) חילוקים יש בין הקריעה שעל אביו ואמו לקריעה שעל שאר קרובים. על כל המתים, קורע טפח בבגד העליון ודיו, הגהה: אין קורעים מעיל אלא בגד עליון כגון חולצה. על אב ואם קורע חולצה וגופיה ואם יש לו כמה גופיות קורע את כולם עד שיראה ליבו. ואין לקרוע יותר משום ״בל תשחית״. ועל אביו ואמו, צריך לקרוע כל הגדים עד כנגד לבו (ועיין לעיל סי׳ י׳ ס״ג שהלב הוא כנגד הבשר הגבוה שעל הזרוע), חוץ מן הכתונת שאינו קורע. וכן הבגד שהוא לובש רק לעתים למעלה מכל בגדיו ולפעמים הוא יוצא לשוק גם בלעדו (כגון מאנטיל), בגד זה ג״כ אינו צריך לקרוע. ואם לא קרע כל בגדיו שהוא צריך לקרוע, לא יצא. והאשה, משום צניעות תקרע תחלה את הבגד התחתון לפניה, ותחזיר את הקרע לצדדין, ואח״כ תקרע את הבגד העליון שלא יתגלה לבה (ואף שהיא לבושה בחלוק, מכל מקום איכא משום פריצות): הגהה: טוב שאישה תסייע לאישה ולא איש, ותתחיל לקרוע לה מעט והיא תמשיך ועדיף שתקרע

קצור שו״ע הלכות אבלות

הלכות קריעה

בחדר ולא בציבור. מנהג בבל שהנשים אינן קורעות, וראוי לנהוג כן בכל מקום שיש חשש לפריצות ובפרט בבגדים קצרים.

(ד) נוהגין שעל שאר קרובים קורעין בצד ימין, ועל אביו ואמו בצד שמאל, לפי שצריך לגלות את לבו שהוא בצד שמאל. ובדיעבד, אין זה מעכב:

(ה) על כל המתים, רצה קורע ביד, רצה קורע בכלי. על אביו ואמו, דוקא ביד. והמנהג שאחד מאנשי החברא קדישא חותך קצת בסכין, והאבל תופס במקום החתך וקורע. וצריך להשגיח שיקרע באורך הבגד ולא ברחבו:

(ו) על כל המתים אם מחליף בגדיו בתוך שבעה, א״צ לקרוע באלו שהוא לובש עתה. ועל אביו ואמו, אם הוא מחליף בגדיו בימי החול שבתוך השבעה, צריך לקרוע בהם. אך לכבוד שבת יחליף בגדיו ולא ילבש בגד הקרוע. ואם אין לו בגדים אחרים להחליף, יחזיר את הקרע לאחוריו. והא דמחליף בשבת, היינו שלובש בגדי חול אחרים, אבל ללבוש בגדי שבת, אסור (כדלקמן סי׳ ריי״א ס״י): **הגהה: נוהגים ללבוש בגדי שבת ביום שבת.**

(ז) על כל המתים, (מצד הדין), שולל (דהיינו שתופר תפירה בלתי שוה) לאחר שבעה, ומאחה (דהיינו שתופרו כראוי) לאחר שלשים. על אביו ואמו, שולל לאחר שלשים ואינו מאחה לעולם. ואפילו אם בא לחתוך סביבות הקריעה ולשום שם חתיכת בגד אחר ולתפרו, אסור. אבל נוהגין כי תוך שלושים אפילו על שאר מתים אפילו לשלול אסור. ואפילו לחבר ראשי הקריעה על ידי מחט, אסור. ואשה אפילו על אביה ואמה, שוללת לאלתר מפני הצניעות. וכל הקרעים שאסורין לתפרן, אפילו אם מכר את הבגד לאחר, אסור הלוקח לתפרו. ולכן צריך המוכר להודיע ללוקח. ואסור למכרו לגוי:

(ח) על כל המתים אם לא שמע עד לאחר שלשים, אינו קורע. על אביו ואמו קורע לעולם בגדיו שהם עליו בשעת שמיעה. אך הבגדים שהוא מחליף אחר כך, אינו צריך לקרוע:

(ט) הרגל מבטל גזירת שלשים גם לענין קריעה. ולכן אם פגע הרגל תוך שלשים בשאר קרובים, יכול לתפור לגמרי בערב הרגל לאחר מנחה, ועל אביו ואמו יכול לשלול:

(י) קרע על מת, ובתוך שבעה מת לו מת אחר, מרחיק כמו שלש אצבעות מן הקרע הראשון וקורע טפח, או שמוסיף על הקרע הראשון טפח. אבל לאחר שבעה, כל זמן שהבגד הקרוע עליו, מוסיף עליו כל שהוא ודיו. אך אם הראשון היה משאר הקרובים, והשני הוא אביו או אמו, אזי אפילו לאחר שבעה צריך להרחיק שלש אצבעות ולקרוע כדינא, שאין דין אביו ואמו בתוספת. והוא הדין במת אביו תחלה ואחר כך אמו או בהיפוך:

קצור שו״ע הלכות אבלות

הלכות קריעה

(יא) שמע בפעם אחת שמתו אביו ואמו או שני קרובים אחרים, קורע קרע אחד לשניהם. אבל אביו או אמו עם א׳ משאר הקרובים, קורע תחלה על אביו או אמו ואח״כ מרחיק ג׳ אצבעות וקורע על האחר:

(יב) חולה שמת לו מת, אם דעתו צלולה, אלא שאינו יכול לקרוע מחמת שהוא מסוכן בחליו, פטור אחר כך מלקרוע אלא אם כן הוא עדיין בתוך שבעה דחשיב שעת חימום. אבל אם לא יכול לקרוע מחמת שלא היתה דעתו צלולה, אזי כשתבא לו דעה צלולה, הוי אז שעת חימום שלו וחייב אז לקרוע אם הוא תוך שלשים. ועל אביו ואמו, לעולם:

(יג) קטן שמת לו מת, אפילו לא הגיעו לחינוך, מקרעין לו קריעה קצת, משום עגמת נפש להרבות האבל. ואם הגיש לחינוך, מצוה לקרוע כמו גדולים: הגהה: **והוא מברך בשם** ומלכות ״ברוך דיין האמת״.

(יד) בזזול המועד, נוהגין במדינות אלו שאין קורעין כי אם על אביו ואמו. בין ביום הקבורה, בין ביום השמועה ואפילו בשמועה רזוקה. אך אם מתו אביו או אמו ביום טוב, הואיל ונדזותה הקרועה, לא יקרע בזזול המועד עד לאזור הרגל כשמתזיל להתאבל. ועל שאר קרובים אין קורעין בזזול המועד עד לאזור הרגל. אך אם שמע כזזול המועד שמועה קרובה שלאזור יום טוב תהא רזוקה, בכי האי גוונא יקרע בזזול המועד. (איסור שריטה וקרזזה על מת, כתוב בסימן קס״ט): הגהה: על אב או אם קורע בחול המועד בין אם נפטר בחול המועד או ביום טוב ואפילו רק אם שמע עליו ביום טוב או בחול.

קצור שו״ע הלכות אבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב
סימן קצו – ובו כ״ב סעיפים:

(א) מי שמת לו מת שהוא חייב להתאבל עליו, הרי זה אונן עד לאחר הקבורה. לא ינהג קלות ראש, כדי שלא יאמרו על המת שהיה אדם קל ולכן אין זה טרוד בקבורתו ובאבלו ואינו חושש במיתתו, וזהו גנאי גדול למת, והוא בכלל לועג לרש, אלא יתראה לכל שהוא טרוד ונבהל על מיתתו וקבורתו. לא יאכל בחדר שהמת בו אלא בחדר אחר. ואם אין לו חדר אחר, יאכל בבית חבירו. ואם אין לו בית חברו, יעשה בפני המת מחיצה גבוהה עשרה טפחים, ולא יהא פתוח תחתיה שלשה טפחים, ותהא ראויה לעמוד בפני הרוח. ואם אין לו דבר לעשות בו מחיצה, מחזיר פניו ואוכל. בין כך ובין כך, ואפילו הוא בעיר אחרת, אינו מיסב ואוכל דרך קביעות, אלא דרך ארעי. ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין:

(ב) אונן פטור מכל המצות שבתורה, ואפילו אם אינו צריך לעסוק בצרכי המת, כגון שיש לו אחרים שעוסקים בשבילו. ואפילו אם רוצה להחמיר על עצמו, אינו רשאי מפני כבוד המת. אינו מברך לא המוציא ולא ברהמ״ז. ואפילו אם אחרים אוכלין ומברכין, אינו עונה אמן. ואינו מצטרף לא לזימון ולא לעשרה. אבל מה שהוא מצות לא תעשה אפילו מדרבנן, אסור גם לו. ולכן אם בא לאכול פת, צריך ליטול ידיו, ולא יברך על נטילת ידים, כמו שאינו מברך המוציא. וכן בנט״י שחרית נוטל ידיו ג׳ פעמים כדרבו ואינו מברך. (עי׳ בהל׳ להג׳ מוהרא״ז מרגליות זצ״ל אות ו׳):

(ג) אם אכל קודם שנקבר המת, ולאחר שנקבר עדיין לא נתעכל המזון, יברך ברכת המזון. וכן אם עשה צרכיו קודם הקבורה, יברך אחר כך ברכת אשר יצר אפילו כל היום: הגהה: **בכל מקרה שעברה חצי שעה מעת עשיית צרכיו, נהגו להחמיר ולא לברך.**

(ד) אם האונן הוא בעיר אחרת, ובמקום המת יש ג״כ קרובים שחייבים להתאבל, אזי על זה שהוא במקום אחר, אין עליו דין אונן. אבל אם איז קרובים במקום המת, חל על זה דין אונן: הגהה: **עד הקבורה יש לכולם דין אונן.**

(ה) במקום שיש חברא קדישא, ולאחר שהקרובים נתעסקו בצרכי הקבורה והתפשרו עם אנשי החברא קדישא אין עליהם שום דבר לעשות אך אנשי החברא קדישא עושין הכל, אזי אין עוד על הקרובים דין אונן, ומותרין בבשר ויין, ומכל שכן שמותרין וחייבים בקריאת שמע ובתפלה ובכל המצוות. ומכל מקום נוהגין שאין האוננין מתפללים עד לאחר הקבורה, והיינו מפני שגם הם הולכין ומלוין את המת עד בית הקברות. והרוצה להחמיר ולהתפלל תיכף לאחר שמסר את המת לאנשי החברא קדישא, יכול להחמיר על עצמו: הגהה: **עד הקבורה יש לכולם דין אונן.**

קצור שו״ע הלכות אבלות

הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ו) כל זמן שלא נקבר המת, אינו חולץ מנעליו, ומותר לצאת מביתו לצרכי המת. אבל אסור לישב או לישן על כסא או מטה, וכל שכן שאסור בתשמיש המטה, ואסור ברחיצה וסיכה ושמחה ושאלת שלום ובתספורת ובתלמוד תורה, ואסור במלאכה אפילו על ידי אחרים ואפילו בדבר האבד. ובהפסד גדול, יששה שאלת חכם (עיין חכ״א, ובקונטרס הנדפס בתוך היו״ד הלכות אונן להג״מ הרא״ז מרגליות זצ״ל סי״ח י״ט, ובחת״ס סי׳ שכ״ד, וצ״ע):

(ז) מי שהוא אונן בשעת קריאת שמע ותפלה, הגהה: **אם נקבר ביום שמת, לא יניחו האבלים תפילין באותו יום. אם נקבר ביום אחר, נוהגים להניח תפילין לאחר הקבורה בצינעה וללא ברכה.** ולאחר שנקבר המת עבר רביעית היום שהוא זמן קריאת שמע, מכל מקום אומר גם ק״ש וברכותיה (בלא תפילין) עד שליש היום. אבל אם עבר גם שליש היום אומר ק״ש בלא הברכות (עיין לעיל סי׳ י״ז סוף ס״א וצ״ע). ותפלת שמונה עשרה מותר להתפלל עד חצות היום. ומוסף בראש חודש יכול להתפלל גם אח״כ שזמנה כל היום. ומברכות השחר לא יאמר כי אם שלש ברכות, שלא עשני גוי, שלא עשני עבד, שלא עשני אשה, וברכת התורה, שאלו זמנם כל היום. ושאר הברכות לא יאמר לאחר שעבר זמנם, כיון שבשעת חובתם דהיינו בבוקר היה פטור. הגהה: **ברכות השחר יברך בכל מקרה אחר הקבורה לפני השקיעה כיון שברכות אלו נתקנו על סידורו של עולם ולא רק על סדר מעשיו שלו, ויברך את כל הברכות אפילו ״שעשה לי כל צרכי״ ברם, לאחר השקיעה לא יברך.** ואם נקבר המת קודם שליש היום, וביתו רחוק מבית הקברות, שבעוד שיגיע לביתו יעבור שליש היום, טוב יותר שיכנס לאתה בית סמוך לבית הקברות לקרוא קריאת שמע ולהתפלל בזמן הראוי, או אפילו בחוץ במקום נקי. ומיד כשמתחילין להשליך עפר על המת יכול לקרוא קריאת שמע ולהתפלל אף על פי שהאבלות עדיין אינה חלה (כדלקמן רס״י ר״ד):

(ח) מי שמת לו מת, ונעשה אונן לאחר שכבר הגיע זמן תפלת השחרית או מנחה או ערבית והוא לא התפלל מקודם שנעשה אונן, ונמשכה האנינות עד לאחר זמן התפלה, אף על פי כן אינו צריך תשלומין להתפלל בתפלה שלאחריה שתים:

(ט) מי שמת לו מת בשבת, כיון דאסור לקברו היום לא חלה עליו אנינות. ומותר בבשר ויין, וחייב בכל המצוות, חוץ מתשמיש המטה שאסור לו וגם אסור בתלמוד תורה דהויין דברים שבצנעא. ואם הוא שליח צבור, אם יש חזן אחר, הוא לא יתפלל, אבל אם אין אחר, יתפלל הוא. אם המת הוא אביו או אמו, יכול לומר קדיש במקום שאין שאר אבלים. הגהה: **עיקר הקדיש הוא אחרי הקבורה, אך מותר לאונן לומר קדיש בשבת כחלק מסדר התפילה. נוהגים שאונן אומר קדיש אחרי צידוק הדין אפילו לפני הקבורה** אבל במקום שאר אבלים, לא יאמר קדיש קודם הקבורה (עי׳ בס׳ שערי דעה) [עי׳ לעיל ס״ב לענין קדיש]. ואם האונן הוא אבל מכבר על אביו או על אמו, או שיש לו יארצייט, יאמר קדיש כמו שאר אבל או יארצייט:

קצור שו״ע הלכות אבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(י) סמוך לערב קוראה קריאת שמע בלא ברכות ואינו מתפלל ערבית ואינו מבדיל במוצאי שבת ומותר לו לאכול בלא הבדלה. ולאחר שיקבר המת יבדיל על הכוס. ואפילו לא נקבר עד למחר, יכול להבדיל על הכוס ולא על הנר והבשמים, דמותר להבדיל עד יום שלישי בשבת (כדלעיל סי׳ צ״ו). הגהה: **אנו נוהגים להבדיל עם ברכה רק ביום ראשון. עד יום שלישי אנו מבדילים בלי ברכה.** ובתפלת שחרית שהוא מתפלל כשלא עבר זמנה, אינו אומר אתה חוננתנו:

(יא) אם צריך לעת ערב ללכת מביתו עד סמוך לתחום שבת כדי שילך במוצאי שבת למקום אחר בשביל צרכי המת, או שהוא צריך לעת ערב לאסוף את הגבאים דחברא קדישא להשתוות עמהם בעד מקום הקבורה, אזי מיד כשהתחיל ללכת ולעסוק בצרכי המת, חלה עליו אנינות:

(יב) מת בערב שבת לעת מנחה בענין שאי אפשר לקברו קודם שבת, מתפלל גם מנחה בערב שבת:

(יג) מת ביום ראשון של יום טוב, אם רוצה לקברו היום על ידי גוים, חלה עליו מיד אנינות, ומכל שכן ביום שני שיכול לקברו גם בעצמו דחלה עליו מיד אנינות ואפילו הוא אינו רוצה לקברו היום:

(יד) מי שמתו מוטל לפניו בליל יום טוב שני, מקום שנהגו לקברו על ידי ישראל, נוהג דין אנינות אפילו בלילה ואינו אומר קידוש, ואינו אוכל בשר, ואינו שותה יין. אבל בליל יום טוב ראשון, או אפילו בליל יום טוב שני במקום שנהגו להתעסק גם ביום טוב שני דוקא על ידי גוים אין לנהוג דין אנינות בלילה: הגהה: **אין לנהוג אנינות בלילה במקום שלא נהגו לקבור בליל יום טוב שני.**

(טו) מי שהיה אונן במוצאי יום טוב, יבדיל ביום שלאחריו, הגהה: **יש אומרים שהבדלה היא רק במוצאי יום טוב ולא ביום שאחריו** אבל לא אחר כך כי הבדלה של יום טוב אין זמנה אלא עד סוף היום שלאחריו:

(טז) אונן שיש לו בן למול, אם אפשר לקבור את המת קודם שיצאו מבית הכנסת שחרית אזי יתפללו הקברנים תחלה, ויקברו את המת, וימולו את התינוק. ואם אי אפשר, מכל מקום ימולו את התינוק שחרית בבית הכנסת, והסנדק יברך ברכת להכניסו, משום דמת ומילה, מילה קודמת:

(יז) אונן באור לארבעה עשר בניסן, יעשה שליח לבדוק את החמץ, וכל חמירא וכו׳ יאמר בעצמו:

הלכות ההלויה

הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(יח) אונן בליל ספירת העומר, לא יספור בלילה, אלא ביום לאחר הקבורה יספור בלא ברכה, ובשאר הלילות אח״כ יספור בברכה. ואם רואה ביום כי האנינות תמשך עד הלילה, יספור אפילו באנינות בלא ברכה, כדי שיספור שאר הלילות בברכה. (אונן בפורים עיין לעיל סי׳ קמ״א סכ״א):

(יט) מי שמת בתפיסה והמושל אינו רוצה ליתנו לקבורה עד שיתנו לו ממון הרבה, לא חלה על הקרובים אנינות, וגם אבילות לא חלה עליהם, כיון שלא נתייאשו מלקברו, ומצפים להתפשר עם המושל. וכן אם קרובי המת הם בתפיסה ואינם יכולים לעסוק בצרכי המת, אין אנינות חלה עליהם:

(כ) במקומות אשר ניתן הדת שלא לקבור את המת עד לאחר מ״ח שעות, אף על פי כן לא נפטר האונן מדין אנינות, כיון שלאחר עבור הזמן ודאי יקברוהו, ומוטל עליהם בינתים להתעסק בכבודו, להכין תכריכין וארון, ולהכין אנשים. אך ביום טוב שני יש להקל ולפטרו מדין אנינות בזה שאי אפשר לקברו מחמת פקודת המלכות:

(כא) במקומות הנזכרים לפי שחוששין שלא ימצאו אנשים לטהר את המת בקרוב שני מעל״ע לאחר מותו, וע״כ המציאו לטהור תיכף לאחר מותו ולשומו בארון שלם ונקוב מלמטה, אזי לאחר שהושם בארון, פטורין מדין אנינות, ונוהג דין אבלות, ומכל מקום צריכין למנות שבעה משעה שיסתם הגולל בקבר: הגהה: למעשה נוהג דין אונן עד שיקבר בקרקע.

(כב) מי שמת לו מת והוא אינו יודע, אם אין מי שיתעסק בו צריכין להגיד לו. אבל אם יש מתעסקין אזרים אין להגיד לו עד לאחר שיתפלל. ומי שלאשתו מת לה מת והיא אינה יודעת, יש לו להבעל להזמיר שלא לשמש עמה (עי׳ לקמן סי׳ ר״ו ס״ט ואנינות זמיר טפי):

הלכות ההלויה

<u>סימן קצח. הלכות הוצאת המת והלויתו וצדוק הדין, ובו ט״ז סעיפים:</u>

(א) אם יש מת בעיר, כל בני העיר אסורין במלאכה. ואם יש בעיר ממונים להתעסק במת, אלו שאינן צריכין להתעסק בו, מותרין במלאכה:

(ב) בכפר קטן אם יש שם מת, אין שואלין בשלום זה לזה, ומכ״ש שאין שואלין בשלום בבית הקברות כשיש שם מת אפילו בעיר גדולה. אבל כשאין שם מת, שואלין בריחוק ד׳ אמות מן הקברים:

הלכות ההלויה

הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ג) אסור להלין את המת, שנאמר "לא תלין וגו' כי קבור תקברנו ביום ההוא". הגהה: יש מצוות עשה לקבור ביום הפטירה לפני השקיעה. אם לא קברו בלילה יש לאו של "לא תלין". על פי הזוהר הקדוש הלנת מת חמורה מאד. אם מלינו כדי לזהותו ובפרט אם יש חשש שאשתו תשאר עגונה – מותר. ואם מלינו משום כבודו להביא לו ארון ותכריכין, או שיבואו קרוביו, או ספדנים, מותר, דלא אסרה תורה אלא דומיא דתלוי שהוא דרך בזיון, אבל לא כשהוא לכבודו. וכן אם נמצא איזה מת ולא נודע בבירור מי הוא, מותר להלינו עד שיבואו עדים או אשתו להכירו:

(ד) בכל המתים, הממהר להוציאו למנוחתו, הרי זה משובח. אבל באביו ואמו שחייב להספידם ולקונן עליהם הרבה, הממהר להוציאם, הרי זה מגונה, אלא אם כן היה ערב שבת או ערב יום טוב, הגהה: או שממהר לקוברם לפני השקיעה או שהיו גשמים מזלפים על המטה:

(ה) אם יש שני מתים, זה שמת תחלה מוציאין אותו תחלה, ואחר כך את השני. ולאחר שקברו את הראשון, אין עומדין עליו בשורה, ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים, כדי שלא לעכב קבורת השני. אם רוצים להלין את הראשון מפני כבודו, אין מעכבין את השני בשביל זה, אלא קוברין אותו מיד:

(ו) אם אחד תלמיד חכם ואחד עם הארץ, מוציאין את הת"ח תחלה אפילו אם הע"ה מת תחלה. איש ואשה, מוציאין את האשה תחלה אפילו אם האיש מת תחלה, דכתיב ותמת שם מרים ותקבר שם, סמוך למיתה קבורה:

(ז) כל המוריד דמעות על אדם כשר שמת, הקב"ה סופרן ומניחן בבית גנזיו. ויש בזה תיקון לעון קרי והצלה לבניו הקטנים מן המיתה השם יצילנו:

(ח) הרואה את המת ואינו מלוה אותו, עובר משום לועג לרש ובר נדוי הוא. ולפחות ילוהו ארבע אמות. הגהה: הרואה לוית מת צריך לעמוד עד שיעלם מעיניו ובמקום שאינו צריך ללוותו (כדלקמן סעיף ט'), מכל מקום צריך לעמוד בפניו. ולא מפני המת הוא עומד, אלא מפני העוסקים בו, שהם עסוקים במצוה. וכן הדין בכל דבר מצוה שהאדם עוסק בו, צריכין לעמוד בפניו. וכן היז בעלי אומניות עומדים בפני מביאי ביכורים:

(ט) בזמן הזה מסתמא כל איש ישראל למד מקרא ומשנה. ולכן כשמת, מבטלין אפילו תלמוד תורה כדי ללוות אותו. אך לאשה ולתינוק, נוהגין להקל שלא לבטל ת"ת בשביל הלוי. ותינוקות של בית רבן, לעולם אין מתבטלין כלל. דאפילו לבנין בית המקדש אין מבטלין אותם:

הלכות ההלויה

הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(י) צריכין ליזהר מאד לבל יתראו הנשים עם האנשים כשהולכין לבית הקברות ומכל שכן בחזרתן, כי יש חס ושלום סכנה בדבר: הגהה:ובזוהר הקדוש החמיר בזה וכן נפסק בשולחן ערוך סימן שנ"ט.

(יא) נושאי המטה אין להם להנעיל ברגליהם סנדלים (שהם בלא עקב ויכולים ליפול בקל מעל הרגל). אבל במנעלים, אין קפידא:

(יב) כשמגיעים עם המת לערך 30 אמות מן הקבר, יעמדו עמו כל 4 אמות, כדי שיעמדו שבע פעמים כנגד שבעה מעמדות שהם נגד שבעה הבלים שבקהלת, שבעה מדורי גיהנם ושבעה דינים החולפים על המת. וישהו מעט שם, שזוהי קצת כפרה למת. וביום שאין אומרים תחנון אין צריכין להעמיד, כי אזי אין הדין קשה: הגהה: **לא נהגו מנהג זה בארץ ישראל.**

(יג) כשבאים לבית הקברות, מי שלא ראה את הקברים שלושים יום, צריך לברך:
ברוך אתה יי' אלהינו מלך העולם אשר יצר אתכם בדין ודן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין והמית אתכם בדין לחיי העולם הבא ברוך אתה יי' מחיה המתים: (רמב"ם - הלכות ברכות פרק י) הגהה: **נהגו לברך כך: ברוך אשר יצר אתכם בדין ודן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין והמית אתכם בדין והוא עתיד להקים אתכם בדין לחיי העולם הבא ברוך מחיה המתים.**

ואח"כ אומרים "אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֶּה מֵתִים אַתָּה. רַב לְהוֹשִׁיעַ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד. מְחַיֶּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים. סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים. וּמַתִּיר אֲסוּרִים. וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר. מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָךְ. מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים".

(יד) אח"כ אומרים צדוק הדין, הגהה: **וזה הנוסח שנהגו לומר:**

צַדִּיק אַתָּה יְהוָה, וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו, וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: צְדָקָתְךָ צֶדֶק לְעוֹלָם, וְתוֹרָתְךָ אֱמֶת: מִשְׁפְּטֵי יְהוָה אֱמֶת, צָדְקוּ יַחְדָּו: בַּאֲשֶׁר דִּבַּר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן, וּמִי יֹאמַר לוֹ מַה תַּעֲשֶׂה: וְהוּא בְאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ, וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה וַיַּעַשׂ: קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא, וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו: הֵן בַּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין, וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים (יאמר תָּהוֹלָה) תָּהֵלָה: אַף כִּי אֱנוֹשׁ רִמָּה, וּבֶן אָדָם תּוֹלֵעָה: הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא: דַּיָּן הָאֱמֶת. שֹׁפֵט צֶדֶק וֶאֱמֶת. בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת. כִּי כָל מִשְׁפָּטָיו צֶדֶק וֶאֱמֶת:

בְּבַל הַמָּוֶת לָנֶצַח וּמָחָה אֲדֹנָי יֱהוִה (קרי אֱלֹהִים) דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים, וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יְהוָה דִּבֵּר: יְחִיוּ מֵתֶיךָ נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ, וָאָרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל: וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית, וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ, וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה, הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:
וְאוֹמְרִים, תְּנַחֲמוּ מִן הַשָּׁמַיִם:

דין הקבורה ובית הקברות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

הצור תמים פעלו וכו' (עיין בסי' שאח"ז ס"ט). אחד מן האבלים מתחיל. ואם אין שם אבל, המופלא אשר שם מתחיל. ובימים שאין אומרים בהם תחנון, אין אומרים צדוק הדין. ולבן אין אומרים בע"ש לאחר חצות היום וכן בערב יום טוב. אבל בערב ר"ח וערב חנוכה וערב פורים, אומרים גם לאחר חצות היום. ועל תלמיד חכם אומרים גם בל"ג בעומר, ובימים שלאחר ר"ח סיון עד שבועות, ובתשעה באב, ובערב ראש השנה קודם חצות היום: הגהה: המנהג הוא שאם לא אומרים תחנון, לא אומרים "צידוק הדין" לא בבית העלמין ולא בבית, למרות שלפי השו"ע היו צריכים לומר.

(טו) בלילה אין אומרים לא צדוק הדין ולא קדיש בבית הקברות: הגהה: אומרים קדיש בלילה.

(טז) על תינוק פחות משלשים יום, אין אומרים צדוק הדין: הגהה: על תינוק שנפטר אחר שלושים יום אומרים בבית העלמין צידוק הדין וקדיש. בבית התינוק אומרים קדיש כל שבעה. בבית הכנסת אין אומרים קדיש. על נער בגיל 13 שנה ומעלה אומרים קדיש והשכבה בבית הכנסת.

דין הקבורה ובית הקברות

סימן קצט. דין הקבורה ובית הקברות ובו י"ז סעיפים:

(א) קבורה האמורה בתורה, היא שיתן את המת בקרקע ממש. הגהה: נוהגים לקוברו בקרקע ממש. אם צריך להעבירו ממקום למקום קוברים אותו במקום הראשון עם ארון מנוקב מלמטה. מקום שרגילים לקבור בארון – עושים נקבים בשוליו כדי שינק מהעפר.

ובהרבה מקומות נוהגין להניח את המת בארון העשוי מנסרים וכך קוברין אותו, מפני שלא יתכן שלא יהיו נקבים בארון זה ודי בכך.

יש מקומות שקוברין בלא ארון, אלא מניחין אותו על הקרקע ממש בלא דף תחתיו, אלא מן הצדדים נותנים שני דפים, ועל אלו נותנים עוד דף אחד כדי שלא יפול העפר על גוף המת, שזהו בזיון לו.

יש מקומות עוד שקוברין שאר מתים כך בלא ארון, ורק לכהנים ובכורים שהם חשובים, עושים ארון.

כשעושין ארון, יש ליזהר בשיורי הנסרים שלא לעשות מהם איזה תשמיש. ויש להסיק בהן תחת הכלי שמחממים את המים לטהרה. טובי לבב שהאכילו עניים על שלחנם, יש לעשות להם ארון מן השלחן, כמו שכתוב "והלך לפניך צדקך". אמר המלקט: לתלמידי חכמים ההוגים בתורה יומם ולילה עשו ארון מהשולחן עליו למדו תורה לקיים מה שנאמר "בשכבך תשמור עליך".

דין הקבורה ובית הקברות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ב) מניחין את המת על גביו ופניו למעלה, ומי שיש לו עפר ארץ ישראל, מפזרין קצת תחתיו וקצת עליו, על שם וכפר אדמתו עמו. והעיקר לתת על הברית קודש, וגם על פיו ועל עיניו ועל כפיו: הגהה: **בארץ ישראל לא נהגו בזה.**

(ג) אין קוברין את המתים זה אצל זה, אלא אם כן היה הדופן המפסיק ביניהם יכול לעמוד בפני עצמו, והוא לפחות 6 אצבעות. ואם אפשר, יש להחמיר שיהיו 6 טפחים בין זה לזה. הגהה: **והוא 48 ס"מ.** אבל האיש או האשה, נקברים עם בנם או בתם, או עם בן או בת בנם ובתם. זה הכלל, כל קטן שישן עמו בחייו, נקבר עמו במותו. אבל בן גדול עם אביו או בת גדולה עם אמה, אינם נקברים יחד. ואפילו בקטנים, דוקא לקבור שניהם בבת אחת. אבל אם כבר נקבר אחד, אסור לקבור אצלו את האחר:

(ד) כבר מבואר בסי' קס"ג ס"ז (מובא כאן במלבן) דתינוק שמת מלין אותו אצל קברו וקוראין לו שם. הגהה:**כשמלין על הקבר, מלין בצור או בקנה, אבל לא בסכין של מוהלין** וכן לתינוקֶת גם כן צריכין לקרוא לה שם. וצריכין להזהיר את הקברנים על זה (השיב משה או"ח סי' י"ג):

סימן קסג - הלכות מילה
(ז) תינוק שמת קודם שנימול (בין בתוך ח' ימים בין אח"כ), מלין אותו אצל קברו להסיר חרפתו ממנו שלא יקבר בערלתו כי חרפה היא לו. ואין מברכין על המילה אבל קוראין לו שם, לזכר שירחמוהו מן השמים ויחיה בתחית המתים ויהיה בו דעה להכיר אביו ואמו. (ואם מת בי"ט עי' לקמן סי' ר' ס"ח וס"ט). אם שכחו למולו וקברוהו בערלתו, אם נזכרו מיד שעדיין אין לחוש שנתנוול בקבר, צריכין לפתוח את הקבר ולמולו. אבל אם לא נזכרו עד איזה ימים לאחר מותו, אין לפתוח את הקבר (נוב"י תנינא סי' קס"ד):

(ה) אין נותנים שני ארונות זה על זה אלא אם יש ביניהן עפר ששה טפחים:

(ו) אין קוברים רשע אצל צדיק, שנאמר "אל תאסוף עם חטאים נפשי". ואפילו רשע חמור אצל רשע קל, אין קוברים. וכן אין קוברין צדיק ובל שכן בינוני וכשר אצל חסיד מופלג. שנים שהיו שונאים זה לזה, אין לקברם יחד, שגם במותם, אין להם מנוחה יחד:

(ז) המנהג להקפיד שלא ליקח מרא או חצינא (פירוש: מעדר או את) מיד חברו כשקוברים את המת, אלא זה זורקו מידו וזה נוטלו:

דין הקבורה ובית הקברות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ח) לאחר שהניחו את המת בקבר, מהפכין את המטה שלוש פעמים, הגהה: יש הופכים **פעם אחת** כי מטה בגימטריה דין, לרמז שיתהפך הדין לרחמים וההספד למחול. זכר לדבר, ״הפכת מספדי למחול לי״, וביום שאין אומרים תחנון, אין עושין זאת:

(ט) אם יש יתום בבית הקברות, אזי לאחר הקבורה (אם הוא יום) מרחקין לכל הפחות ארבע אמות מהקברים ואומרים את המזמור הבא:

(תהילים פרק מט׳) (א) לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃(ב) שִׁמְעוּ זֹאת כָּל הָעַמִּים הַאֲזִינוּ כָּל יֹשְׁבֵי חָלֶד׃(ג) גַּם בְּנֵי אָדָם גַּם בְּנֵי אִישׁ יַחַד עָשִׁיר וְאֶבְיוֹן׃(ד) פִּי יְדַבֵּר חָכְמוֹת וְהָגוּת לִבִּי תְבוּנוֹת׃(ה) אַטֶּה לְמָשָׁל אָזְנִי אֶפְתַּח בְּכִנּוֹר חִידָתִי׃(ו) לָמָּה אִירָא בִּימֵי רָע עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי׃(ז) הַבֹּטְחִים עַל חֵילָם וּבְרֹב עָשְׁרָם יִתְהַלָּלוּ׃(ח) אָח לֹא פָדֹה יִפְדֶּה אִישׁ לֹא יִתֵּן לֵאלֹהִים כָּפְרוֹ׃(ט) וְיֵקַר פִּדְיוֹן נַפְשָׁם וְחָדַל לְעוֹלָם׃(י) וְיִחִי עוֹד לָנֶצַח לֹא יִרְאֶה הַשָּׁחַת׃(יא) כִּי יִרְאֶה חֲכָמִים יָמוּתוּ יַחַד כְּסִיל וָבַעַר יֹאבֵדוּ וְעָזְבוּ לַאֲחֵרִים חֵילָם׃(יב) קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם מִשְׁכְּנֹתָם לְדוֹר וָדֹר קָרְאוּ בִשְׁמוֹתָם עֲלֵי אֲדָמוֹת׃(יג) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃(יד) זֶה דַרְכָּם כֵּסֶל לָמוֹ וְאַחֲרֵיהֶם בְּפִיהֶם יִרְצוּ סֶלָה׃(טו) כַּצֹּאן לִשְׁאוֹל שַׁתּוּ מָוֶת יִרְעֵם וַיִּרְדּוּ בָם יְשָׁרִים לַבֹּקֶר וְצוּרָם לְבַלּוֹת שְׁאוֹל מִזְּבֻל לוֹ׃(טז) אַךְ אֱלֹהִים יִפְדֶּה נַפְשִׁי מִיַּד שְׁאוֹל כִּי יִקָּחֵנִי סֶלָה׃(יז) אַל תִּירָא כִּי יַעֲשִׁר אִישׁ כִּי יִרְבֶּה כְּבוֹד בֵּיתוֹ׃(יח) כִּי לֹא בְמוֹתוֹ יִקַּח הַכֹּל לֹא יֵרֵד אַחֲרָיו כְּבוֹדוֹ׃(יט) כִּי נַפְשׁוֹ בְּחַיָּיו יְבָרֵךְ וְיוֹדֶךָּ כִּי תֵיטִיב לָךְ׃(כ) תָּבוֹא עַד דּוֹר אֲבוֹתָיו עַד נֵצַח לֹא יִרְאוּ אוֹר׃(כא) אָדָם בִּיקָר וְלֹא יָבִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ׃

דין הקבורה ובית הקברות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

וביום שאין אומרים תחנון, אומרים את המזמור הבא:

(תהילים פרק מז) (א) לַמְנַצֵּחַ לִבְנֵי קֹרַח מִזְמוֹר׃(ב) כָּל הָעַמִּים תִּקְעוּ כָף הָרִיעוּ לֵאלֹהִים בְּקוֹל רִנָּה׃(ג) כִּי יְהוָה עֶלְיוֹן נוֹרָא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל הָאָרֶץ׃(ד) יַדְבֵּר עַמִּים תַּחְתֵּינוּ וּלְאֻמִּים תַּחַת רַגְלֵינוּ׃(ה) יִבְחַר לָנוּ אֶת נַחֲלָתֵנוּ אֶת גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר אָהֵב סֶלָה׃(ו) עָלָה אֱלֹהִים בִּתְרוּעָה יְהוָה בְּקוֹל שׁוֹפָר׃(ז) זַמְּרוּ אֱלֹהִים זַמֵּרוּ זַמְּרוּ לְמַלְכֵּנוּ זַמֵּרוּ׃(ח) כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים זַמְּרוּ מַשְׂכִּיל׃(ט) מָלַךְ אֱלֹהִים עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ׃(י) נְדִיבֵי עַמִּים נֶאֱסָפוּ עַם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם כִּי לֵאלֹהִים מָגִנֵּי אֶרֶץ מְאֹד נַעֲלָה׃

נוהגים לאמר קדיש בנוסח זה

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) : בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵיהּ. וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵיהּ. וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵיהּ. וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. (אמן) : בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) : יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן) :

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) :

תִּתְכְּלִי חַרְבָּא, וְכַפְנָא, וּמוֹתָנָא, וּמַרְעִין בִּישִׁין יַעְדֵי מְנָנָא וּמְנְכוֹן וּמֵעַל עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן (אמן) :

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. חַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) :

עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) :

ויש נוהגים לאמר קדיש בנוסח זה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. (אמן) : בְּעָלְמָא דְהוּא עַתִּיד לְחַדְּתָא וּלְאָחָיָאָה מֵתַיָּא וּלְשַׁכְלָלָא הֵיכְלֵיהּ, וּלְמִפְרַק חַיָּיָא וּלְמִבְנֵי קַרְתָּא דִּירוּשְׁלֵם וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא דְּאֶלִילַיָּא מֵאַרְעֵיהּ וּלְאָתָבָא פּוּלְחָנָא יַקִּירָא דְשְׁמַיָּא לְהַדְּרֵיהּ וְזִיוֵיהּ וְיִקָּרֵיהּ (אמן) :

בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) : יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא יִתְבָּרַךְ. וְיִשְׁתַּבַּח. וְיִתְפָּאַר. וְיִתְרוֹמַם. וְיִתְנַשֵּׂא. וְיִתְהַדָּר. וְיִתְעַלֶּה. וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (אמן) :

לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא. שִׁירָתָא. תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא. דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן) :

תִּתְכְּלִי חַרְבָּא, וְכַפְנָא, וּמוֹתָנָא, וּמַרְעִין בִּישִׁין יַעְדֵי מְנָנָא וּמְנְכוֹן וּמֵעַל עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן (אמן) :

דין הקבורה ובית הקברות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא. חַיִּים וְשָׂבָע וִישׁוּעָה וְנֶחָמָה וְשֵׁיזָבָא וּרְפוּאָה וּגְאֻלָּה וּסְלִיחָה וְכַפָּרָה וְרֶוַח וְהַצָּלָה. לָנוּ וּלְכָל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן): עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ. וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן. (אמן):

ויש מקומות נוהגין שגם הקדיש אומרים תחלה קודם הקבורה לאחר צדוק הדין, ויש מקומות שגם צדוק הדין אין אומרים עד לאחר הקבורה:

(י) נוהגין שכשהולכין מבית הקברות, תולשין עשבים ומשליכין אחרי גיום ואומרים "זכור כי עפר אנחנו". הגהה: **אחרי זריקת העשבים נוהגים לומר "ויציצו מעיר כעשב הארץ"** וגם הוא רמז לתחית המתים שיחיו מעפרם, על דרך ויציצו מעיר כעשב הארץ. ויכולין לעשות כן גם בחול המועד הגהה: **בחול המועד אין זורקין העשבים, ויש שעושין כן** (מבי"ט ח"א סי' ר"ג), ורוחצין ידיהם. ויש רמז שאין טומאה זאת נטהרת אלא בשלושה דברים אלו: מים ואפר פרה ואזוב. אין לרחוץ את הידים בנהר אלא מכלי הגהה: **אין נוהגים ליטול דוקא בכלי** (א"ר סס"י רכ"ד). ואין ליטול את הכלי מיד מי שרחץ, אלא זה מעמידו וזה נוטלו. ואין לנגב את הידים. יש אומרים שיושבים שבע פעמים, הגהה: **אין נוהגים לשבת כלל** מפני שהרוחות מלוות אותו. וכל זמן שיושבין, בורחין ממנו. ובקצת מקומות נוהגין לישב רק שלוש פעמים לאחר שרחצו את הידים. ואומרים בכל פעם ויהי נועם וגו'. וגם כשנקבר המת ביום טוב, יכולין לישב כך שלש פעמים כמו בחול. ונוהגין להקפיד אם יכנס אדם לבית קודם שירחץ ידיו וישב. ומנהג אבותינו תורה:

(יא) אין מוליכין את המת מעיר שיש בה קברות לעיר אחרת, משום דהוי ליה בזיון לטלטלו ממקום למקום, אלא מחו"ל לארץ ישראל, או שמוליכין אותו למקום קברות אבותיו. וכן אם הוא צוה להוליכו ממקום למקום, מותר:

(יב) אסור לפתוח קבר לאחר שנסתם הגולל, דהיינו שכבר נתנו עפר על כיסוי הארון. אבל כל זמן שלא נתנו עפר, מותר לפתחו משום איזה דבר. ואם מחמת איזה דבר צריכין לפנות את המת מקברו, יעשו שאלת חכם:

(יג) אם חפרו קבר לא יניחוהו פתוח בלילה כי יש סכנה בדבר. ואם אין פנאי לקבור את המת עד למחר ימלאו את הקבר בעפר: הגהה: **כיום מכינים קברות חפורים וממלאים אותם בעפר ומספר קברות לא ממלאים בעפר אך מכסים בלוחות עץ על כל מקרה של קבורה בערב שבת או מוצאי שבת.**

דין הקבורה ביום טוב
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(יד) אסור לדרוך על גבי קברים משום דיש אומרים דאסור בהנאה. ומכל מקום אם צריך לאיזה קבר ואין לו דרך אלא אם כן ידרוך על גבי קברים, מותר: הגהה: **ואף על פי כן נהגו לבקש מחילה מהמתים כשדורכים על קבריהם.**

(טו) לא ילך בבית הקברות או בתוך ארבע אמות של מת וכן בכל החדר שהמת הוא שם כשתפלין בראשו או ציצית בבגדו, משום לועג לרש. ואם הם מכוסים, מותר. הגהה: **ההולך עם ציציות מגולות יכסבבית הקברות או בתוך 4 אמות של מת. לא ילך במקום זה עם ספר ביד אף על פי שלא קורא בו.** וכן לא יתפלל שם ולא יאמר שם מזמורים אלא מה שהוא לכבוד המת:

(טז) בית הקברות אין נוהגין בו קלות ראש. מפני כבודן של המתים, כגון לאכול ולשתות שם או לפנות שם. ואין מרעין שם בהמות. ולא ילקט ממנו עשבים. אבל אילנות הנטועין בבית הקברות ואינן על הקברים, מותר ללקט פירותיהן:

(יז) יש מקומות נוהגין שאין מציבין מצבה עד לאחר י״ב חודש משום דהמצבה נראה לחשיבותא ובתוך י״ב חדש יש לו צער. ועוד, טעם המצבה שלא ישכח מן הלב והמת אינו נשכח עד לאחר י״ב חודש (א״ר סס״י רכ״ד). ויש מקומות שאין מדקדקין בזה: הגהה: **יש מקפידים לעשות מצבה תוך 30 יום. לפי הסוד צריך לעשות יסוד למצבה ביום השביעי ולהשלימה בהקדם.**

דין הקבורה ביום טוב

סימן ר׳ ובו י״א סעיפים:

(א) מת המוטל לקברו ביום טוב, ביום הראשון לא יתעסקו בו ישראל. אפילו אם א״א לקברו על ידי גוים ואיכא חשש שמא יסריח עד למחר מכל מקום לא יקברוהו ישראל ביום הראשון. אך אם אפשר [יש] לקברו על ידי גוים דהיינו שהגוים יעשו את הקבר ויחתכו את הדפין של עץ, או יעשו ארון במקום שנהגו, וגם יתפרו את התכריכין אם צריכין. אבל להלבישו ולחמם מים ולטהרו ולהוציאו ולשומו בקבר, מותר על ידי ישראל. והכיסוי בעפר יעשו ג״כ על ידי גוים. ואם אפשר יש ליזהר לטהרו בלא בגד שלא יבאו לידי סחיטה: הגהה: **הכלל הוא שמלאכות האסורות מן התורה עושים על ידי נכרים והאסורות מדרבנן יכולים להעשות על ידי ישראל. כיום נוהגים לקבור ללא ארון, עושים ״גולל ודופק״ כלומר, מניחים לבנים מן הצד ומניחים את הנפטר ביניהם ועליהם מניחים לבנים שטוחות ועפר עליהן. כיסוי הלבנים השטוחות יוצר ״אוהל״ ואסור לעשותו על ידי ישראל, ברם אם מלאו את חלל הקבר בניירות או בכל דבר אחר המותר בטילטול באופן שאין חלל טפח בין הנפטר ללבנים השטוחות ממילא אין כאן יצירת ״אהל״ ומותר לישראל לתיתן.**

דין הקבורה ביום טוב
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ב) יש אומרים דאם אפשר לעשות על ידי גוים כמו שנתבאר, אסור להשהותו עד למחר כדי שיתעסקו בו ישראל. ואפילו מת היום ויכולין להשהותו עד למחר שלא יסריח, מכל מקום יקברוהו היום על ידי גוים. אך ילד שמת אף על פי שחי יותר משלשים יום שידוע שאינו נפל, מכל מקום אם העת קר ואין בזיון להשהותו דלא אשתהי, אין לקברו ביום טוב ראשון אלא משהינן ליה עד יום טוב שני. ויש אומרים דגם בגדול אי לא אשתהי משהינן ליה עד יום טוב שני. ובמקום שאין מנהג ידוע נראה דיש לנהוג כן:

(ג) ביום שני של יום טוב ואפילו של ראש השנה, אם אפשר לעשות בלי שיהוי על ידי גוים דברים הנ״ל, יעשו על ידי גוים, **הגהה: כך פסק הרמ״א אך אנו נוהגים כפסק השו״ע שאף על פי שאפשר על ידי גוים – עושים כל המלאכות על ידי ישראל, אפילו מלאכות האסורות מהתורה.** ושאר הדברים יעשו ישראלים כמו שנתבאר לעיל. ויכולין לטהרו גם על ידי בגדים וסדינים רק שיזהרו שלא לעשות סחיטה בידים. ואם א״א על ידי גוים יתעסקו בו ישראל לכל מה שצריך כדרכם בחול, כי יום טוב שני לגבי מת כחול שויוהו רבנן. ומכל מקום אם יש במקום ההוא מי שהכין לעצמו תכריכין, יקחו אותן המתוקנים שלא יצטרכו לתפור. והא דמותרין להתעסק בו, דוקא כשרוצין לקברו בו ביום, אבל אם אין רוצין לקברו בו ביום אין עושין בו שום דבר ואפילו בטלטול אסור: **הגהה: יש מתירין בטלטול אך אף על פי כן עדיף לטלטלו על ידי כיבר.**

(ד) הא דשויוהו רבנן יום טוב שני לגבי מת כחול, זהו מפני כבודו של מת שלא יהא מוטל בבזיון. אבל לעשות שאר דבר, אסור. ולכן אסור לקצוץ עם בעל החנות דמי הפשתן שלוקחין לתכריכין אם לא כשאי אפשר בענין אחר כגון שלוקחין מגוי. והקברנים אסורין ליקח שכר קברנות ביום טוב כי שכר שבת ושכר יום טוב אסור. ואם אינם רוצים לעשות בחנם יתנו להם שכרם והם עתידים ליתן את הדין. **הגהה: יש אומרים שמותר לקבל שכר על כך, רק לא יקבעוהו ביום טוב** ואנשי החברא קדישא בעד הקרקע לא יקחו מעות רק משכונות בלי קציצת דמים:

(ה) אם אין בעירו בית קברות ישראל, אף על פי שיכולין לקבור שם זה המת מכל מקום מותר להוליכו לעיר אחרת ביום טוב ראשון על ידי גוים, וביום טוב שני גם על ידי ישראל לקברו בקברות ישראל. **הגהה: אם יש בית קברות ישראל בעיר אך רוצים להוליכו לעיר אחרת מכל סיבה שהיא – ישאלו חכם** אבל אם לא יקברוהו היום אסור לישראל להוליכו ביום טוב לקברו לאחר יום טוב:

(ו) מותר ללוות את המת ביום טוב ראשון בתוך התחום, וביום טוב שני אפילו חוץ לתחום ומותרין ג״כ לחזור לביתם בו ביום. אבל אסור לרכוב ע״ג בהמה כדי ללוות את המת ביום טוב אפילו ביום טוב שני ואפילו האבלים. אבל הקברנים אם א״א להם לילך

דין הקבורה ביום טוב
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

ברגליהם מותרים לרכוב ביום טוב שני ומכל מקום לא ירכבו בתוך העיר: **הגהה: כיום מותר גם ברכב, ויש אומרים שעדיף נהג גוי, וכשחוזרים יכולים להחזיר את כלי הקבורה. יש אומרים שאם יש חילול ד' בעיני האומות שיאמרו "ישראלים נוסעים בחג" – לא יסעו ברכב, ולכן ישאלו חכם.**

(ז) מת בליל יום טוב ב' דמתעסקין בו ישראל אם אין גוים, משכימין עשרה בני אדם וקוברים אותו בשעה שהש"ץ אומר פיוטים. ואם הוא אדם חשוב שרבים צריכין ללוותו, קוברין אותו לאחר היציאה מבית הכנסת קודם האכילה. דאיתא במדרש לא תאכלו על הדם שאסור לאכול סעודה קבועה קורם שנקבר המת. ואם א"א להכין כל צרכי הקבורה עד הזמן ההוא, קוברין אותו לאחר האכילה: **הגהה: עיין לעיל הגהה ראשונה בסעיף ג סימן זה, כשמת בליל יום טוב שני – משכימים וקוברים אותו קודם התפילה. ואם מת ביום קוברים אותו אחר האכילה. ואם הכל מוכן, עדיף לקוברו לפני התפילה.**

(ח) ילד שמת לאחר שלשים יום שידוע שאינו נפל, דינו כמו שאר מת. אך אם הוא זכר ומחמת איזה סיבה עדיין לא נימול, אע"ג דאשתהי, אין קוברין אותו ביום טוב ראשון משום דצריכין להסיר ערלתו (כדלעיל סי' קס"ג ס"ז), ואין לעשות זאת על ידי גוים, אלא משהינן ליח עד יום טוב שני דמותר להלינו לכבודו, וביום שני מסירין ערלתו וקוברין אותו:

(ט) תינוק שמת כשהוא ספק נפל (ע"ל סי' ר"ג ס"ג), אי לא אשתהי אין קוברין אותו ביום טוב ראשון אפילו על ידי גוים ומשהינן ליה עד יום טוב שני וקוברין אותו על ידי גוים ולא על ידי ישראל. ואי אשתהי קוברין אותו ביום טוב ראשון על ידי גוים. ואם מת ביום טוב שני קוברין אותו בו ביום על ידי גוים ולא על ידי ישראל. אם הוא זכר ועדיין לא נימול, אפילו אשתהי אין קוברין אותו אפילו ביום טוב שני אפילו על ידי גוים, אלא משהינן ליה עד לאחר יום טוב, ומסירין ערלתו וקוברין אותו: **הגהה: אם חוששין לסירחון מותר לקבור את הנפל מבלי להסיר את הערלה, ואם הוא לא נפל, או גדול שלא נימול – ביו"ט ראשון ישאלו חכם אם למולו על הקבר , ביו"ט שני מלין אותו על הקבר.** (עיין שו"ע שם סעיף י' וכף החיים ס"ק צ"ב צג ומשנה ברורה ס"ק מט')

(י) בשבת וביום הכפורים לא יתעסקו במת כלל אפילו על ידי גוים (עי' לעיל סס"י קצ"ד):

(יא) בחול המועד אין להוציא את המת לבית הקברות עד שהקבר מתוקן, שלא יצטרכו להעמיד את המטה:

דין המאבד עצמו לדעת ושאר רשע שמת
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

דין המאבד עצמו לדעת ושאר רשע שמת

סימן רא׳ ובו ז׳ סעיפים:

(א) המאבד עצמו לדעת, הוא רשע שאין למעלה ממנו, שנאמר ״ואך את דמכם לנפשותיבם אדרוש״. ובשביל יחיד נברא העולם. וכל המאבד נפש אחת מישראל, מאבד עולם מלא. ולכן אין מתעסקין עמו לכל דבר. לא קורעין, ולא מתאבלין עליו, ואין מספידין אותו. אבל קוברין אותו, הגהה: מותר לומר קדיש, השכבה,הדלקת נר נשמה ותפילה כי אלו תיקון לנשמה. (עיין ר״פ ח״ג כט) ואם רב יראה להחמיר – יכולים לקוברו בצד ומטהרין אותו, ומלבישין אותו תכריכין. כללו של דבר, כל שהוא משום כבוד החיים, עושין לו. (ולענין אמירת קדיש, ע׳ בחת״ס יו״ד סי׳ שכ״ו. ואמרי אש סי׳ קכ״ב, וע׳ תשו׳ רד״ך בית ל׳):

(ב) מסתמא לא מחזקינן אינשי ברשיעי. ולכן אם נמצא אחד חנוק או תלוי וכדומה, כל שאפשר לתלות לשמא אחר עשה לו זאת, לא תלינן ביה:

(ג) קטן המאבד את עצמו, חשוב כשלא לדעת. וכן גדול אם נראה שעשה הדבר מחמת רוח רעה או שגעון וכדומה, הוי שלא לדעת. וכן אם עשה את הדבר מחמת אונס שהיה מתירא מענויים קשים, כמו שאול שהיה מתירא שמא יעשו בו הפלשתים כרצונם, הרי הוא כשאר מת ואין מונעין ממנו שום דבר: הגהה: יש חמישה תנאים על מנת שיחשב כמאבד את עצמו לדעת: שיאמר או יכתוב שרוצה להתאבד, שיתאבד מיד, שיתאבד בכעס, שלא התברר שבנתים חזר בתשובה כלל ושלא התאבד מחמת חולי או צער מיוחד (עיין רב פעלים ח״ג סימן כט)

(ד) כל הפורשים מדרכי הצבור, והם האנשים שפרקו עול המצוות מעל צווארם, ואין נכללים בכלל ישראל בעשייתם, אלא הרי הם כבני חורין לעצמן, וכן המומרים והמוסרים והאפיקורוסים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשים לבנים ומתעטפים לבנים, ואוכלים ושותים ושמחים על שאבדו שונאו של מקום, ועליהם הכתוב אומר, ״הלא משנאיך ה׳ אשנא״. ואומר, ״ובאבוד רשעים רנה״: הגהה: כיום שרובם בגדר ״תינוק שנשבה״ דינם כאנוסים ומתאבלים עליהם, אמנם מי שהמיר דתו או שנה ופירש ועושה להכעיס – אין מתאבלים (אחרונים)

(ה) אם נהרג בין בדינא דמלכותא בין בענין אחר, אפילו היה מומר, מתאבלין עליו. דכיון שנהרג בידי אדם ולא מת כדרך כל הארץ, הוי ליה כפרה:

(ו) מי שהיה רגיל לעשות עבירה אפילו רק לתיאבון ומת, אם לא התוודה קודם מותו, אין מתאבלין עליו. אבל אם התוודה, מתאבלין עליו אפילו היה גנב או גזלן: הגהה: כיום שרובם בגדר ״תינוק שנשבה״ דינם כאנוסים ומתאבלים עליהם, אמנם מי שהמיר דתו או שנה ופירש ועושה להכעיס – אין מתאבלים (אחרונים)

הלכות טומאת כהן
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ז) קטן בן שנה או שנתיים שהמיר עם אביו או עם אמו ומת, אין מתאבלין עליו: הגהה: בן הזוג השני שלא המיר דתו – מתאבל (עיין פ"ת שמה ס"ק ד)

הלכות טומאת כהן

סימן רב' ובו ט"ז סעיפים:

(א) הכהן הגהה: אפילו שהוא בעל מום מוזהר שלא ליטמא למת. הגהה: כהנים בזמן הזה – אסורים להטמא (עיין גשר החיים פ"ו עמוד פ) ואפילו נפל שעדיין לא נתקשרו אבריו בגידין, חשוב מת. (אך אם הפילה תוך 40 יום, אינו חשוב אלא כמים בלבד). ולאו דוקא למת שלם, אלא אפילו לדברים שנפרשים ממנו כמו הגהה: רביעית דם וכדומה. וכן אסור ליטמא לאבר שנחתך מן החי אם יש עליו בשר כל כך שאם היה מחובר היה ראוי להעלות ארוכה. ואפילו לאבר של עצמו, אסור לו ליטמא. הגהה: בשר שנחתך מן החי אינו מטמא (רמב"ם פ"ב מהלכות טומאת מת הל' יב) ואסור לכהן ליכנס לבית שיש שם גוסס. ואף על פי שהגוסס הרי הוא כחי לכל דבר ואינו מטמא, מכל מקום עובר הכהן על לא יחלל, שהוא מוזהר שישמור כהונתו שלא יתחלל, ושמא ימות זה תיכף:

(ב) אסור לכהן ליכנס תחת אהל שיש מת הגהה: יהודי אבל גוי מטמא רק במגע ובמשא תחתיו אפילו הוא אהל גדול מאד. ואפילו יש שני חדרים, אשר בחדר אחד יש מת, ויש במחיצה המפסקת נקב שיש בו טפח על טפח, אסור ליכנס גם לחדר השני, כי נקב טפח על טפח מביא את הטומאה. וכן אם אצל החדר השני יש עוד חדר שלישי וביניהם גם כן נקב טפח על טפח, הולכת הטומאה גם לחדר שלישי, וכן לעולם. ונקב העשוי לאורה, אפילו אין בו אלא כפונדיון, מביא את הטומאה: הגהה: ואפשר לסתום את הפתח בדבר שאינו מקבל טומאה בין אם הוא טפח או פונדיון (שו"ע סימן שנא סעיף א)

(ג) ולכן במדינותינו שגגות הבתים בולטין לחוץ ברוחב טפח, וקיימא לן דרוחב טפח מביא את הטומאה, ואם כן זה הקצה מן הגג הוי אוהל להביא את הטומאה. לפי זה שני בתים סמוכין זה לזה, הגהה:לכן צריכים כהנים להזהר בעת הליכתם להלויה שלא יהיו מתחת לעצים עם ענפים צפופים היוצרים אהל והם סמוכים אחד לשני עד שנוצר עץ המאהיל על המת אפילו בקצה הרחוב כיון שהם מביאים את הטומאה אם יש מת באחד מהן, הולכת הטומאה דרך פתח או חלון תחת הקצוות מן הגגין שבולטין לחוץ, ונכנסת גם לתוך הבית השני דרך חלון או פתח פתוח, ואסור לכהן ליכנס גם לתוך הבית השני. וכן אפילו כמה בתים הסמוכים זה אצל זה: הגהה: גם על כהנים בזמן הזה חל האיסור לא להטמא ולכן אסור להם להכנס למוזיאון שיש בו חלקי גוף של יהודים. לגבי חלקי גוף של נכרים ישאל רב.

(ד) ואפילו הגגות אינן שוים, אלא זה למעלה מזה, ואפילו הגג שהטומאה שם בבית הוא גבוה הרבה מן הגג השני או בהיפוך, הלכה למשה מסיני היא דאמרינן חבוט רמי, פירוש

הלכות טומאת כהן
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

שאנו רואים כאילו העליון נחבט ונשפל עד למטה, ומאחר שאם היה נשפל עד התחתון היה נוגע בו, על כן הולכת הטומאה מזה לזה. אבל אם יש הפסק ביניהם אפילו כל שהוא, שוב אינה הולכת הטומאה:

(ה) וכן כשיש קורה מונחת על המבוי כמו שעושין לעירוב והיא רחבה טפח, והגגות מאהילים עליה טפח מבאן וטפח מכאן, אם כן באה הטומאה מתחת הגג אל תתת הקורה, והיא מביאה את הטומאה אל תחת גג הבית שמצד השני ומתפשטת בכל מקום שיש אהל טפח עד המקום שיש הפסק. וכן כשיש בין שני בתים כיפה מבנין (געווועלבונג) כדרך שעושין לשער החצר הדין כן הוא. ואף על פי שאין על הכיפה גג בולט מכל מקום הרי באה מתחת גג הבית לתחת הכיפה. ואולם לפעמים בונין את הכיפה שיש לה כמו רגלים מן הקרקע ולמעלה, וא״כ יש סתימה אצל כתלי הבתים, אם אין עליה גג בולט והסתימה שמן הצד נמשך יותר מן הגג שלמעלה כזה - בזה הענין אין מקום לטומאה שתבא, כיון שיש קצת הפסק בלי אהל ולפעמים יש בין בית לבית כותל סתומה בלי פתח, אלא שיש עליה גג והטומאה באה מגג לגג, ויש תקנה לעת הצורך להסיר את הרעפים במקום אחד שיהיה קצת הפסק בלי אהל טפח. וצריכין להשגיח אם אין מהחומה עצמה בולט טפח כדרך שעושין לפעמים בליטה לחומה (געזימס):

(ו) הלכה למשה מסיני היא שהפתח אשר עתידים להוציא דרך שם את המת מן האהל אשר הוא שם שעל ידי הוצאה זאת יטהר האהל, אף על פי שהפתח הזה הוא סתום, מכל מקום נידון כאילו הוא פתוח, ולכן אסור לכהן שיעמוד שם תחת המשקוף אף על פי שהדלת נעולה מבפנים. וכן אם יש שם גג בולט טפח נגד הפתח, מביא את הטומאה לכל מקום שאפשר כאילו היה הפתח פתוח. אך אם נפתח מצד אחר פתח או חלון שהוא ד׳ טפחים על ד׳ טפחים, אז לא נחשב הפתח הסתום כאילו היה פתוח, ומותר לכהן לעמוד שם אם אין הטומאה יכולה להגיע אליו דרך הפתח או החלון הפתוח: הגהה: אסור לכהן לעבור בכל מקום שיש בו שער עם משקוף שהמת עתיד לעבור דרכו, וכן עיר שיש לה שער ומשקוף מפני שהשער מקבל טומאה למפרע. ביום שבת מותר לכהן לעבור דרך השער עם המשקוף כי בשבת לא יעבירו שם מת.

(ז) כהן שהוא בבית או בחדר שהדלתות והחלונות סגורים באופן שאין בפתח פתוח טפח ובחלון אין נקב כפונדיון, ושמע שיש בשכונתו מת, באופן שאם יפתח פתח או חלון יהא מקום לטומאה שתבא עליו, אסור לפתוח, אלא ישאר שם כמו שהוא עד שיוציאו את המת. כי כל זמן שאין פותח טפח אין הטומאה נכנסת וכשיפתח תכנס:

(ח) אסור לכהן לקרב בתוך ארבע אמות של מת או של קבר. ודוקא כשהמת מונח במקום קביעתו. אבל כשהוא במטה שמוציאין אותו ובעת אמירת צדוק הדין אף כשמעמידין אותו, אין שם קביעתו, ואין צריכין להתרחק כי אם ארבעה טפחים: הגהה:אנו מחמירים להרחיק ארבע אמות בכל מקרה.

(ט) כהן שהוא ישן באהל שיש בו מת שהטומאה נכנסת בו, ואי אפשר לסגור בעדו למנוע את הטומאה (כדלעיל ס״ז), צריכין להקיצו ולהפרישו שילך משם. ואם הוא שוכב

הלכות טומאת כהן
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

ערום, אין להגיד לו, אלא יקראו לו סתם שיצא בכדי שילביש את עצמו תחלה, דגדול כבוד הבריות. ומכל מקום לאחר שנודע לו מן הטומאה, אסור לשהות שמה עד שילביש את עצמו, אלא צריך לצאת מיד: הגהה: כהן שרוצה לבקר חולה בבית חולים צריך לברר לפני כל ביקור אם יש מת בבית החולים ואם מותר לו להכנס. אם הכהן זקוק לטיפול בבית החולים צריך לשאול חכם. עדיף לשאול את רב בית החולים

(י) יש אומרים דגם מת גוי מטמא באהל. הגהה: גוי שמת אינו מטמא באוהל אך מטמא את הנוגעים בו או את הנושאים אותו אף על פי שלא נוגעים. מומר מטמא באוהל. ויש ליזהר כדבריהם שלא לילך על קבר גוי, ומכל שכן כשיש לחוש שמא גם מומר נקבר שם שהמומר דינו כישראל, וגם הולד שילדה מומרת מגוי דינו כמו ישראל:

(יא) מותר הכהן ליטמא לקרובים, ומצוה לו ליטמא להם. ואלו הן הקרובים. אשתו הראויה לו (שאינה פסולה לו), אביו ואמו, בנו ובתו, ואחיו ואחותו מאביו שהיו בני קיימא. אבל לספק נפלים, אינו מיטמא (וע"ל סי' ר"ג ס"ג). ואינו מיטמא לאחותו שנתקדשה לאיש. יש אומרים הא דמותר ומצוה ליטמא לקרובים, דוקא לצורך קבורה או להביא לו ארון ותכריכין וכדומה. ולכן בשבת שאי אפשר לקברו בו ביום, אסור ליטמאות לו אפילו כדי לשמרו. ונכון להחמיר כן. מיהו לצרכי קבורה, ודאי מצוה ליטמא להם. ואפילו יש חברה קדישא המתעסקים והוא אינו מתעסק כלל, מותר לו להיות שם בבית, שמא יצטרכו לאיזה דבר. ואינו מיטמא לקרובים אלא עד שיסתום הגולל ולא אח"כ:

(יב) כהן שפירשו אבותיו מדרכי הציבור, אינו מיטמא להם, הגהה: לכהן חלל מן התורה מותר להטמא. לכהן חלל מדרבנן – אסור להטמא ולא למי שאיבד עצמו לדעת. וכן כל מי שאין מתאבלין עליו – אין הכהן מטמא לו. (עיין לעיל סימן ר"א)

(יג) אין הכהן מיטמא לקרוב אלא כשהוא שלם ולא כשהוא חסר. ולכן יש אומרים דאינו מיטמא להרוג, דמיקרי חסר. ונכון להחמיר: הגהה: נהגו להחמיר בזה ולכן אם היה המת חסר אבר מחיים לא מיטמא לו. (עיין שו"ע סימן שעג סעיף ט)

(יד) יש כהנים הדיוטים נוהגין ללכת על קברי צדיקים באומרם שקברי צדיקים אינם מטמאין, וטעות הוא בידם, וצריכין למחות להם (ע' ס' פאת השלחן, יחווה דעת להרב הגאון עובדיה יוסף שליט"א ח"ד סעיף נח) הגהה: נוהגים להתיר רק בקבר רחל ומערת המכפלה בחלק העליון. (אחרונים. עיין בתי כהונה סימן כג, אהבת ד' עמוד קכח הגהה פז)

(טו) כשם שהכהן מוזהר שלא ליטמא, כך מוזהרים הגדולים על הקטנים, שנאמר אמור אל הכהנים ואמרת. ומדכתיב שתי אמרות, דרשו רז"ל להזהיר גדולים על הקטנים. ודוקא לטמאותן בידים, דהיינו להכניסם לאהל המת. אבל אם הקטן מיטמא מעצמו, אין צריכין להפרישו. הגהה: אבל הורי חייבים להפרישו מטומאה אך אם הגיע לחינוך, יש להפרישו. ואשת כהן מעוברת, מותרת ליכנס באוהל המת:

(טז) הכהנים אינם יכולים לכוף קרובי המת שימהרו להוציא את המת ממקומו כדי שיכנסו לבתיהם, אם לא כשהכהן הוא חולה שאינו יכול לצאת מביתו, כופין את הקרובים להוציא את המת כדי שלא יבא החולה לידי איסור דאורייתא. ואם המת הוא נפל, כופין אותן בכל ענין ואפילו בשבת להוציאו על ידי גוי:

על מי מתאבלים

סימן רג. על איזה קרוב ותינוק מתאבלין, ובו ה' סעיפים:

(א) על שבעה קרובים חייבים להתאבל - אביו ואמו, בנו ובתו, אחיו ואחותו בין מן האב בין מן האם הגהה: על אח ואחות מאותה אם ולא מאותו אב ישאל רב ואפילו היתה אחותו נשואה לאיש, האיש על אשתו והאשה על בעלה: הגהה: קטן שנעשה בר מצווה באמצע ימי ה"שבעה" אינו חייב באבלות ואם רוצה להחמיר על עצמו – ראשי.

(ב) נוהגין שגם שאר קרובים מראין קצת אבלות בעצמן שבוע הראשון עד אחר השבת, הגהה: היום אין נוהגים בזה, אמנם בפניהם מראים קצת אבלות שאין רוחצין בחמין, ואין משנין קצת בגדיהם כמו בשאר שבת. הגהה: גם האבלים לובשים בגדי שבת ואין כל הקרובים שוין בזה. אם היו שני בשני, או בן בנו או בת בתו, לובש כל בגדי שבת חוץ מבגד העליון. ועל חמיו וחמותו, או על אבי אביו ואבי אמו, וכן האשה על חמיה וחמותה, ואבי אביה או אבי אמה, אינן לובשין רק כתונת לבנה, והאשה גם צעיף לבן. ובן המנהג שלא לילך לבית המרחץ, ולא לחוף את הראש. גם אין לאכול חוץ לביתו לא בסעודת מצוה ולא בסעודת מרעים. ולאחר שבת, מותר בכל דבר:

(ג) תינוק שאינו ידוע אם כלו חדשיו או לא, את מת בתוך שלושים יום ואפילו ביום השלושים, אפילו גמרו שערו וצפרניו, אין קורעין עליו, ואין אוננין עליו, ואין מתאבלין עליו, משום דהוי ספק נפל. ואם מת לאחר שלושים יום ואפילו ביום ל"א קודם השעה שנולד בה (ע' חת"ס סי' שמ"ג) קורעין עליו, ואוננין עליו, ומתאבלין עליו, אא"כ נודע בבירור שהוא רק בן ח' חדשים (דלאו בר קיימא הוא). ואם ידוע בבירור שהוא בן ט' חדשים, כגון שבעל ופירש ונולד חי לתשעה חדשים גמורים, אפילו מת ביום שנולד בו, קורעין עליו, ואוננין עליו, ומתאבלין עליו:

(ד) תאומים שמת אחד מהם תוך שלשים ואפילו ביום השלשים, והשני חי לאחר שלשים, לא אמרינן מדזה חי לאחר שלשים, גם הראשון היה בן קיימא, אלא אין מתאבלין עליו: הגהה: וכן נוהגים.

(ה) גר או גיורת שנתגיירו עם בניהם, אין מתאבלין זה על זה, דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, וקורבה שהיתה בגיותם אינה קורבה: הגהה: נהגו להחמיר ולהתאבל אך לא לברך "ברוך דיין האמת" ורשאי ללמוד תורה.

התחלת האבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב
התחלת האבלות

סימן רד. אימתי מתחילה האבלות, ובו י' סעיפים:

(א) משנקבר המת ונגמרה סתימת הקבר בעפר, מיד מתחילה האבלות, וחולץ המנעלים שם בבית הקברות. ואם צריך לילך לביתו בין שכונת גוים יכול להנעילם אלא שיתן בהם קצת עפר (כדלקמן סי' ר"ט ס"ז):

(ב) אם בית הקברות סמוך לעיר, והאבל לא הלך שמה אלא חזר לביתו, א"צ לנהוג אבלות אלא משעה שאומרים לו שנסתם הקבר. ומכל מקום אם הוא סמוך ללילה ורוצה שיעלה לו יום זה, אזי משעה שהוא משער שנסתם הקבר, יכול לנהוג אבלות (ע' לשון הרשב"א במס' מו"ק דף כ"ב שכתב אלא ממתין עד כדי שיעור וכו'). ואם יאמרו לו אח"כ שנסתם הקבר קודם הלילה, עולה לו זה היום. ואם הוא ערב הרגל, מבטל הרגל את האבלות של שבעה:

(ג) במקומות ששולחין את המת לקברו בעיר אחרת, ואינם יודעים מתי יקברוהו, אזי האבלים הנשארים בעירם, מיד כשחזרו מן הלויה, מתחילין להתאבל, ומונין מאז שבעה וגם שלשים. וההולכים עם המת עד מקום קבורתו, מונים משיקבר. ויש אומרים דאם גדול הבית הולך עם המת, אזי גם הנשארים אינם מונים אלא משיקבר. ומשערין לפי אומד הדעת מתי נקבר, ומתחילין להתאבל. הגהה: כל זה אם גדול הבית נשאר כל השבעה במקום הקבורה, אבל אם גדול הבית חוזר למקומו – הנשארים מתחילים לישב שבעה מיד כשחוזרים מההלויה (והימים שבינתים דינם כדלעיל סי' קצ"ו ס"ה וס"ו). ודוקא לחומרא אזלינן בתר גדול הבית דגם הנשארים אינם מונים אלא משיקבר. אבל אם גדול הבית נשאר בביתו, ההולכים עם המת אינן נגררין אחריו אלא מונין משנקבר:

(ד) מי שטבע במים או שהרגוהו גוים ואינו נמצא לקברו, כל זמן שלא נתייאשו מלבקשו, לא חלה לא אנינות ולא אבלות, ומותרין אפילו בתשמיש. ומשעה שנתייאשו מלבקשו עוד, מתחילין להתאבל. ואם לאחר ימי האבל נמצא והובא לקבורה, אינן צריכין לנהוג אבלות עוד, אלא שאם הוא (היינו הנפטר) אביו או אמו צריך לקרוע. הגהה: אם הבן נמצא במקום שמצאו את אביו או אימו, חייב להתאבל באותו יום כדין יום ליקוט עצמות, ושאר הקרובים לא חייבים ומי שנטבע במים ויש לו אשה והוא בענין שאין מתירין אותה להנשא, אין נוהגין עליו אבלות, ואין אומרים אחריו קדיש. ומכל מקום ישתדלו לעשות נחת רוח לנשמה להתפלל לפרקים לפני התיבה, ולקרות ההפטרה, ולברך בזימון, וליתן צדקה, וללמוד או לשכור מי ילמד עבורו:

(ה) מי שמת לו קרוב והוא איננו שם, ונודע לו במקום אשר הוא שם, מונה לעצמו משעה שנודע לו. ואפילו בא אח"כ למקום המת אל שאר האבלים שהתחילו מקודם להתאבל, לא יקצר אבלותו בשביל זה. וכן אפילו אם לא נודע לו עד שבא אל האבלים, אלא שהאבלים אינם במקום שמת המת ולא במקום קבורה, גם כן מונה לעצמו משעה שנודע לו:

התחלת האבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ו) אֲבָל אם לא נודע לו עד שבא אל האבלים שהם במקום המת או במקום הקבורה, אזי אם היה בשעת קבורה במקום קרוב דהיינו לא יותר ממהלך י׳ פרסאות שהוא מהלך יום אחד, הגהה: במקום שיש רכבות,מטוסים וכו׳ שיכולים להגיע במשך 12 שעות ממקומו למקום האבלות – נקרא מקום קרוב, ומכיוון שיש בזה פרטים נוספים יתייעץ עם רב. הרי זה כאילו היה כאן בשעת קבורה ומונה עמהם. ואפילו בא ביום שביעי קודם יציאת בית הכנסת, כיון שעדיין נוהגין קצת אבלות, מונה עמהם שבעה ושלשים. ודוקא כשגדול הבית אצלם שכולם נגררין אחריו. אבל אם לא היה שם גדול הבית, מונה לעצמו. וכן אם בא ממקום רחוק אף על פי שיש שם גדול הכית, מכל מקום מונה לעצמו:

(ז) זה שהוא מונה עם הנמצאים, אפילו הוא חוזר לביתו, מכל מקום מונה עמהם:

(ח) מי הוא נקרא גדול הבית. זה אשר על פי האומד אם היו עוסקין בעזבון המת היו הדברים נחתכין על פיו והיו כולם הולכים אחר עצתו, אפילו הוא קטן בשנים, נקרא גדול הבית. ואפילו אינו יורש כגון שהאלמנה בכאן והיא מנהגת את הבית היא נקראת גדול הבית. מי שהוא דר אצל חמיו ומתה אשתו, חמיו הוא הגדול:

(ט) מי ששמע שמת לו מת, וכבר התפללו הצבור ערבית ועדיין הוא יום, אם הוא עדיין לא התפלל ערבית, אינו נגרר אחר הצבור, ואותו היום עולה לו. אבל אם התפלל ערבית שוב אינו עולה לו אותו היום, ומונה שבעה ושלושים מיום המחרת. הגהה: בנושא זה יש סברות וחילוקים שונים ולכן יש לשאול רב מתי להתחיל באבלות ודוקא לחומרא אמרינן הכי ולא לקולא, שאם שמע ביום השלושים לאחר שהתפלל ערבית, לא אמרינן שכבר הוא לילה והוי ליה שמועה רחוקה (שיתבאר בסי׳ ר״ו) להקל עליו, אלא חשבינן ליה ליום והוי ליה שמועה קרובה, ויום זה עולה לו בממ״נ. ולענין תפלין בשאר הימיט, אם שמע לאחר שהתפלל ערבית ועדיין הוא יום, יניחם למחר בלא ברכה ויכסה אותם. ואם היה כן ביום השלשים, מניח למחר תפלין ומברך עליהם בממה נפשך. ואשה ששמעה שמת לה מת, וכבר התפללו הצבור ערבית אלא שעדיין הוא יום, אם אין דרכה להתפלל ערבית, נגררת אחר הצבור לחומרא, ואותו היום אינו עולה לה: הגהה: אם נקבר המת בין השמשות או שהתחילו את האבלות בין השמשות, אפילו היה זה בערב שבת או ערב חג- נחשבת האבלות מיום קודם.

(י) בשעת הדבר רחמנא ליצלן, נוהגין שאין מתאבלין, משום בעתותא. ואם עבר הזעם בתוך שלשים, צריך להתאבל אז. אבל אם לא עבר עד לאחר שלושים או שהפסיק רגל בינתים אינו צריך להתאבל אחר כך (עי׳ חת״ס סי׳ שמ״ב):

סעודת הבראה
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

סעודת הבראה

סימן רה. דין סעודת הבראה, ובו ט' סעיפים:

(א) האבל ביום הראשון אסור לו לאכול סעודה הראשונה משלו. ומצוה על שכניו שישלחו לו לסעודה הראשונה, ונקראת סעודת הבראה. ותחלת הסעודה תהא בביצים או עדשים שהם עגולים ואין להם פה במו שהאבל אין לו פה. הגהה: נהגו להביא לחם וביצים או תבשיל של עדשים, ואחר נטילת ידיים ואחד בוצע ומוסר את הלחם ליד האבלים ואחר זאת מותר לו לאכול כל מאכל ואפילו בשר. ומותר לשתות קצת יין בתוך הסעודה הגהה: ומברכים עליו כדי לשרות המאכל במעיו, אבל לא לרוות. (י"א דכל היום הראשון אסור לו לאכול משלו אפילו אוכל כמה פעמים ביום) : הגהה: אם יש שלושה ואפילו שלושה אבלים מזמנים "נברך מנחם אבלים וכו' ואם הם עשרה מזמנים "נברך אלוהינו מנחם אבלים וכו. ולענין ברכת המזון ראה את הנוסח המלא בעמוד XXX. נוסח זה מברכים האבלים בכל ימי השבעה האבלים והאוכלים עימם.

(ב) אם אינו רוצה לאכול ביום עד הלילה, כיון שעבר היום, הותר לו לאכול משלו. ולכן מי שהוא דר יחידי בכפר ואין מי שישלח לו סעודת הבראה, נכון שיתענה עד הלילה. ומכל מקום אם אינו יכול להתענות, אינו מחויב לצער את עצמו, ומותר לו לאכול משלו :

(ג) אשה נשואה שאירעה אבל, אסור לה לאכול סעודה הראשונה משל בעלה, דכיון שהוא מחויב לזונה, שלה היא. וכן מי שזש לו שכיר, אם אוכל בשכרו ואירעו אבל, לא יאכל סעודה הראשונה משל בעה"ב שלו. אבל מי שהוא זן יתום או בנו ובתו בלא תנאי ואירעם אבל, יכולים לאכול משלו, שאין זאת משלהם :

(ד) אשה, אין לאנשים להברות אותה אלא נשים מברות אותה :

(ה) אם נקבר המת בלילה, אם רוצה לאכול בלילה, אסור לו לאכול משלו, אלא מברין אותו. ואם אינו רוצה לאכול בלילה, אסור לו לאכול ביום סעודה הראשונה משלו, משום דהיום הולך אחר הלילה, והוי ליה יום ראשון :

(ו) אם נקבר המת בערב שבת מתשע שעות ולמעלה שאז אסור לקבוע סעודה, אין מברין אותו, מפני כבוד שבת. ולא יאכל כלום עד הלילה : הגהה: במקרה זה עושים סעודת הבראה בקפה ועוגה.

(ז) מברין על שמועה קרובה ואין מברין על שמועה רחוקה (עיין סימן שאחר זה). שמע שמועה קרובה בשבת, אין מברין אותו ואוכל משלו. וגם בתם ראשון שלאחריו אין מברין אותו מפני שכבר נדחה יום השמועה :

דין שמועה קרובה ושמועה רחוקה
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ח) וכן מי שמת לו מת ונקבר ביום טוב, אין מברין אותו. וגם לאחר יום טוב אין מברין אותו כיון שכבר נדחה. אבל אם נקבר בחול המועד, מברין אותו, אלא שאוכל יושב על הספסל אצל השלחן כדרבו, כי אין אבלות בחול המועד: הגהה: אם נקבר ביום טוב, מברין ביום ראשון של האבלות. אם נקבר בחול המועד מברין בקפה ועוגה ולא בביצים ועדשים.

(ט) היו נוהגין להתענות ביום מיתת תלמיד חכם:

דין שמועה קרובה ושמועה רחוקה

סימן רו. דין שמועה קרובה ושמועה רחוקה, ובו י״א סעיפים:

(א) מי שבאה לו שמועה שמת לו קרוב שהוא חייב להתאבל עליו, אם באה לו בתוך שלשים, ואפילו ביום השלשים עצמו הרי זו שמועה קרובה, וקורע. וחייב לנהוג שבעה ימי אבלות מיום שהגיעה לו השמועה. וגם אבלות שנוהג בשלושים, מונה מיום השמועה. ויום השמועה דינו כיום הקבורה לכל דבר. ואותן שלושים יום שנקראה בהן שמועה קרובה, מונה מיום הקבורה ולא מיום המיתה: הגהה: בשעת הדחק ישאל רב.

(ב) באה לו השמועה לאחר שלושים יום, זוהי שמועה רחוקה, ואינו צריך לנהוג אבלות רק שעה אחת, הגהה: לאו דוקא שעה, אלא כל שנהג אבלות זמן מסוים כגון: חלץ נעליו ומיד חזר ונעלם, או כששמע היה בלי נעלים וישב על הארץ ואח״כ קם – די בכך. לא שנא שמע ביום ולא שנא שמע בלילה ונהג שעת אחת, דיו, ואפילו על אביו ואמו (ולעיין קריעה ע״ל סי׳ קצ״ה ס״ח). אך דברים שנוהגין על אביו ועל אמו כל י״ב חודש, נוהג גם בשמועה רחוקה, ומונה י״ב חודש מיום המיתה. ואם באה לו השמועה על אביו ואמו לאחר י״ב חודש, אינו נוהג אבלות אלא שעה אחת גם בדברים שנוהגין כל י״ב חודש:

(ג) השומע שמועה רחוקה, אינו צריך לנהוג כל דין אבלות, אלא דיו בחליצת מנעל לבד ומותר במלאכה ורחיצה וסיכה ותשמיש המטה ותלמוד תורה. ואם אין מנעלים ברגליו בשעת שמועה, צריך לעשות מעשה אחר שיהא ניכר שהוא עושה משום אבלות, כגון שישב על הקרקע שעה אחת:

(ד) באה לו שמועה קרובה בשבת, יום השבת עולה לו ליום א׳, ולמוצ״ש קורע, ומונה לו עוד ששה ימים:

(ה) באה לו שמועה קרובה בשבת או ברגל, ולמוצ״ש או למוצאי הרגל נעשה רחוקה, אסור ביום השבת או בימי הרגל בדברים שבצנעא, ולמוצ״ש והרגל נוהג שעה א׳ אבלות כמו בשמועה רחוקה:

(ו) באה לו שמועה קרובה בשבת והוא עיום טוב, כיון שדברים שבצנעא נוהג בו, מבטל הרגל את השבעה:

מצות ניחום אבלים
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ז) השומע שמועה רחוקה בשבת או ברגל, אינו נוהג אבלות, ואפילו בדברים שבצנעא מותר. ולמוצאי שבת ורגל, נוהג שעה אחת ודיו:

(ח) מי ששמע לאחר הרגל שמת לו מת קודם הרגל, אע"ג דלאותן שנהגו אבלות קודם הרגל בא הרגל והפסיק, מכל מקום לדידיה כיון שלא נהג כלל קודם הרגל, כל ששמע אפילו ביום השלושים מיום הקבורה, הוי אצלו שמועה קרובה וצריך לנהוג שבעה ושלשים: הגהה:בשעת הדחק ישאל רב.

(ט) מי שמת לו מת ולא נודע לו, אין להגיד לו. ועל המגיד נאמר, ומוציא דבה הוא כסיל. ומותרין להזמינו לסעודת אירוסין ונישואין ולכל שמחה, כי כל זמן שהוא אינו יודע, הרי הוא כשאר כל אדם. וכל בעל שיודע שמת איזה קרוב לאשתו, מותר לו לשמש עמה, כיון שהיא אינה יודעת:

(י) אבל אם אחר שואל אותו על קרובו (שמת) אם הוא חי, אין לו לשקר ולומר חי הוא, שנאמר מדבר שקר תרחק, אלא יאמר בלשון דמשתמע בתרי אנפין, וישער בעצמו שמת:

(יא) לבנים זכרים נוהגין להודיע כשמת האב או האם כדי שיאמרו קדיש: הגהה: כיום יש מודעות ברחוב ובעיתונים ויש אומרים שמותר לומר לידידים שלא יודעים שיבואו להלויה.

מצות ניחום אבלים

סימן רז. דיני ניחום אבלים, ובו שבעה סעיפים:

(א) מצוה גדולה לנחם אבלים. ומצינו בהקב"ה שניחם אבלים, דכתיב ויהי אחרי מות אברהם, ויברך אלהים את יצחק בנו. והוא גמילות חסד עם החיים ועם המתים (ועי' לעיל סי' קצ"ג סעיף י"א). אין המנחמין רשאים לפתוח פיהם עד שיפתח האבל תחלה, הגהה: עיין ב"באר הגולה" שהביא בשם הרמב"ן שהאבל פותח תחילה באמירת "ברוך דיין האמת" ואחר כך ינחמו המנחמים. כדמצינו באיוב, שנאמר "ואין דובר אליו דבר", וכתיב, "אחרי כן פתח איוב את פיהו", ואחר כך כתוב "ויען אליפז התימני". כשרואים המנחמים שהאבל פוטר אותם, אינן רשאים לישב אצלו:

(ב) אבל או חולה אינן צריכין לעמוד אפילו מפני נשיא. דרך ארץ הוא שאם אחד רוצה לכבד את חברו ולקום מפניו, אומר לו חברו שב. אבל לאבל או לחולה לא יאמר כן, משום דמשמע שב באבלות שלך, שב בחולי שלך:

(ג) לא יאמר אדם לא נפרעתי כפי מעשי הרעים, וכיוצא בדברים אלו, שלא יפתח פה לשטן (עי' לעיל סס"י ל"ג):

מצות ניחום אבלים
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ד) לא יאמר אדם לאבל מה לך לעשות, א״א לשנות מה שעשה הקב״ה, כי זהו כעין גידוף, דמשמע הא אם היה אפשר לשנות, היה משנה. אלא צריך האדם לקבל עליו גזרת השם יתברך שמו באהבה. (עי׳ לעיל סי׳ נ״ט ס״ב):

(ה) האבלים יש להם להתאבל במקום שיצאה נשמתו של המת, הגהה: אם נפטר בבית חולים – ישבו בבית הנפטר. אם אין די מקום בבית הנפטר או בבית בו יצאה הנשמה, ישבו בבית אחר, ומדליקים שם נר נשמה כי באותו מקום, נפש המת מתאבלת, ושם צריכין ליתן לה תנחומין. ומצוה להתפלל שם בעשרה שחרית וערבית (ועיין לעיל סי׳ כ׳ ס״ו שאין אומרים בבית האבל אלוהינו ואלהי אבותינו ברכנו בברכה המשולשת וכו׳) הגהה: מנהג האר״י הקדוש שהכהנים נושאים כפיהם בבית האבל וכן אם האבל כהן גם הוא נושא כפיו ואפילו אין שם אבל, כי יש בזה נחת רוח לנשמה. ואם יש אבל, מצטרף למנין. ויביאו לשם ספר תורה הגהה: כשמעבירים ספר תורה ממקום למקום יש צורך במנין שילוו את ספר התורה ואם אין מנין צריך לפסול את ספר התורה על ידי שיתירו את תפירת החוטים, להעבירו ולתפור אותו מחדש לשם רדושת ספר תורה מקודם ויכינו לו מקום כראוי על (עד) זמן שיתפללו שם (עיין לעיל ס״ס כ״ג). אם יש בשני בתים מתים, באחד יש שם אבל ובאחד אין שם אבל, ואין בעיר ההיא כדי לחלק שיתפללו כאן וכאן בעשרה, יתפללו בבית שאין שם אבל. נוהגין לומר בבית הנפטר לאחר תפלת שחרית ומנחה את המזמור למנצח וגו׳ שמעו זאת כל העמים וגו׳ (תהלים מ״ט). ומה טוב ללמוד שם משניות לתיקון הנשמה (משנה אותיות נשמה):

(ו) אין אומרים הלל בבית הנפטר אם יש שם אבל תוך שבעה (משום דהוי כמו לועג לרש שאומרים בו לא המתים יהללו יה). ואם יש שם חדר אחר, ילך האבל לחדר אחר, והצבור יאמרו הלל. ואם אין חדר אחר, אזי בראש חודש אין צריכין לומר אח״כ הלל בביתם. אבל בחנוכה צריכין לומר הלל בביתם. הגהה: בראש חודש אין אומרים הלל בבית האבל בין בבית הנפטר, בין אם יש שם אבל ובין אם אין. בחנוכה אומרים הלל בכל המקומות ואם מתפללים בבית הנפטר ואין שם אבל, או בבית האבל שאינו בבית הנפטר, אומרים גם בראש חודש הלל, אלא שהאבל לא יאמר (משום שנאמר בו זה היום עשה ה׳ נגילה ונשמחה בו). אם יום השביעי הוא בחנוכה, אזי לאחר שהלכו המנחמים שפסקה האבלות, יאמר גם האבל הלל מפני שהוא חיוב (עי׳ בפת״ש סי׳ שע״ו סק״ב). ויש אומרים דבחנוכה אומרים הלל גם בבית האבל בצבור. בראש חודש שחל בשבת אומרים הלל בצבור גם בבית האבל, דאין אבלות בשבת:

(ז) ברכת אבלים שבברכת המזון לא נהיגי עכשיו, הגהה: אומרים ״ברכת אבלים״ בברכת המזון אפילו אבל יחיד, וכן כל האוכל בבית אבל אומר ברכת אבלים. כי סומכים על הפוסקים דס״ל דלא נתקנה אלא כשמברכין בעשרה (עי׳ באר הגולה סי׳ שע״ט):

דברים האסורים לאבל
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב
דברים האסורים לאבל

<u>סימן רח - שהאבל אסור במלאכה ובו ט״ו סעיפים</u>

(א) אלו דברים שהאבל אסור בהם כל שבעה. במלאכה, ברחיצה, בסיכה, בנעילת הסנדל, ובתשמיש המטה. ואסור לקרות בתורה, ואסור בשאלת שלום, ואסור בגיהוץ ובתספורת ובכל מיני שמחה. ואסור להניח תפלין ביום הראשון:

(ב) מלאכה כיצד. כל שלשה ימים הראשונים אסור במלאכה, אפילו הוא עני המתפרנס מן הצדקה. מיום הרביעי ואילך, אם הוא עני ואין לו מה יאכל, עושה בצנעא בתוך ביתו, וכן האשה עושה מלאכתה בתוך ביתה בצנעא כדי פרנסתה, אבל אמרו חכמים תבא מארה לשכניו שהצריכוהו לכך, כי עליהם מוטל להשגיח על העני, ומכל שכן בימי אבלו:

(ג) אפילו לעשות מלאכתו על ידי אחרים, ואפילו על ידי גוי אסור. ואם המלאכה דבר נחוץ מאד ויכול לבא לידי הפסד, יעשה שאלת חכם: הגהה: טוב שכל אונן שיש לו חנות או עסק ישאל רב בעודו אונן.

(ד) כשם שאסור במלאכה, כך אסור לו לישא וליתן בסחורה. ואם יש לו סחורה שאם לא ימכרנה עכשיו יהיה לו הפסד מן הקרן, יעשה גם כן שאלת חכם. ואם באו שיירות או ספינות שמוכרים עתה בזול ואח״כ לא ימצא, וכן אם הוא ביריד ושמע שמועה קרובה, יכול למכור ולקנות על ידי אחרים:

(ה) מותר להלוות בריבית על ידי אחרים לגוים הרגילים ללוות ממנו, והוא הדין למכור סחורה לרגילים אצלו, שלא ירגילו את עצמם אצל אחרים:

(ו) מותר לו לשלוח לגבות חובותיו שיש בהם חשש שמא יתקלקלו:

(ז) כתיבה המותרת בחול המועד, מותרת גם לאבל אם א״א לו על ידי אחר:

(ח) אבל ששדהו ביד אחרים באריסות (דהיינו לשליש או לרביע), או בחכירות (שנותן המקבל לבעל השדה סכום קצוב מפירות השדה), או בקבלנות (שנותן לו מעות בשכירות), הרי אלו עובדין כדרכן בימי האבל של בעל השדה, דכיון שהעבודה היא לתועלת שלהם, אין להם להפסיד בשביל אבלו. אבל אם יש לאבל שכיר יום לעשותו בשדהו, אסור אפילו אם השדה בעיר אחרת, כיון שעבודה זאת היא לתועלת האבל והיא בפרהסיא (ועי׳ לקמן סעיף י״ג):

(ט) אם האבל הוא אריס בשדה של אחר, אסור לו לעבוד בו בעצמו, אבל על ידי אחרים מותר, משום ראין זאת נקראת מלאכת האבל אלא מלאכת בעל השדה. ואם יש שאר דבר של אחרים ביד האבל לעשותו, לא יעשה אפילו על ידי אחרים. אך כשהוא דבר האבד, יעשה על ידי אחרים:

איסור רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה, הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(י) בהמות של האבל המושכרים לאחר, מותר השוכר לעשות בהם מלאכה, כיון ששכרם קודם שנעשה אבל, ושכירות קניא, והויין של השוכר. ולאחר כלות ימי השכירות, אסור׃

(יא) מותר לאבל לקבל מלאכה לעשותה אחר ימי אבלו, ובלבד שלא ישקול ולא ימדוד כדרך שהוא עושה בשאר פעמים׃

(יב) היה לאבל איזו מלאכה ביד אחר, כיון שהיא בקבלנות וקבל את המלאכה קודם שנעשה אבל וגם היא בצנעא בביתו של הבעל מלאכה, לכן מותר לו לעשותה׃

(יג) מלאכת בנין של האבל, אפילו על ידי גוי ובקבלנות ובמקום רחוק שאין ישראלים דרים שם, אסור. ומלאכת שדהו ביד אחרים בקבלנות, דהיינו שהוא נותן לפועל שכר קצוב בעד כל עבודות השדה, חרישה וזריעה וקצירה וכדומה, יש מתירין ויש אוסרין׃

(יד) מלאכות הבית אין בהן משום מלאכה לאבל. ומותר לאשה בימי אבלה לאפות ולבשל ולעשות כל צרכי הבית מה שצריך לה, אבל מה שאינו צריך לה, אסור. וכן משרתת שאירע לה אבל, אף על פי שהיא משרתת בשכר, מותר לה לעשות כל צרכי הבית. אבל לא תעשה מה שאינו צרכי הבית אלא להרויח, וכל שכן שלא תצא מן הבית, כמו שאר אבל׃

(טו) שני שותפים חנונים שאירע אבל לאחד מהם, נועלים חנותם, שלא יעשה השותף בפרהסיא. אבל יכול לעשות בצנעא בתוך ביתו אפילו בעסק השותפות. ואם האבל הוא אדם חשוב, והשותפות נקראת על שמו, שיש לאבל חלק בו, אסור לשני לעשות אפילו בתוך ביתו. ובמקום שיש הפסד גדול אם גם השותף של האבל לא יפתח החנות, יעשו שאלת חכם אם להתיר לאחר שלשה ימים (ועי׳ בהגהות הגאון מהרב״פ זצ״ל ובס׳ חכ״א קונט׳ מצבת משה סי׳ ד׳ וע׳ בס׳ ברכ״י)׃

איסור רחיצה וסיכה ונעילת הסנדל ותשמיש המטה,

סימן רט.ובו ז׳ סעיפים:

(א) אסור לרחוץ כל גופו אפילו בצונן. אבל פניו ידיו ורגליו, בחמין אסור ובצונן מותר. ורחיצה בחמין אסורה כל שלשים, ואפילו לחוף הראש. וגם רחיצת כל הגוף בצונן אם היא לתענוג, אסורה כל שלשים. הגהה:כל שבעה ואשה לצורך חפיפה שקודם טבילה, מותרת לרחוץ בחמין לאחר שבעה. (ולענין לבישת לבנים עי׳ לעיל סי׳ קנ״ט ס״ה)׃

(ב) יולדת שאירע לה אבל והיא צריכה לרחוץ, מותרת גם בתוך שבעה. אך ביום ראשון יש להחמיר אם אין לה צורך כל כך. וכן מי שהוא אסטניס, שאם לא ירחץ יצטער הרבה ויבא לידי מיחוש, מותר לו לרחוץ. וכן מאן דאית ליה ערבוביא ברישיה, מותר לו לחוף ראשו בחמין׃

איסור תלמוד תורה ושאלת שלום
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ג) אסור לסוך אפילו כל שהוא אם מכוין לתענוג. אבל אם הוא מכוין להעביר הזוהמא, מותר. ומכל שכן משום רפואה, כגון שיש לו חטטין בראשו:

(ד) מי שתכפוהו אבליו שאירע לו שתי אבלות זו אחר זו, מותר לו לרחוץ בצונן:

(ה) איסור נעילת הסנדל, הוא דוקא בשל עור. אבל של בגד או של גמי או של שער או של עץ, מותר, דלא מקרי מנעל אלא של עור. מנעל של עץ ומחופה עור, אסור. אף על פי שהאבל אסור בנעילת הסנדל, מכל מקום מברך בבוקר שעשה לי כל צרכי:

(ו) יולדת כל שלשים יום ללידתה מותרת בנעילת הסנדל, וכן חולה ומי שיש לו מכה ברגלו, מפני שהצינה קשה להם:

(ז) אבל שהולך בדרך מותר בנעילת הסנדל, וישים קצת עפר בסנדליו. ובן בכל מקום שצריך לנעול סנדל, יעשה כן:

(ח) אסור בתשמיש המטה, וגם בחיבוק ונישוק. אבל שאר דבר קורבה, כגון מזיגת הכוס והצעת המטה וכדומה, מותר בין באבלות דידיה בין באבלות דידה:

איסור תלמוד תורה ושאלת שלום
סימן רי - ובו ט׳ סעיפים

(א) אסור בתלמוד תורה משום דכתיב פקודי ה׳ ישרים משמחי לב, ואבל אסור בשמחה. ואסור בתורה, נביאים וכתובים, משנה, תלמוד, הלכות ואגדות. אבל מותר לקרות באיוב ובקינות, ובדברים הרעים שבס׳ ירמיה, ובגמ׳ פ׳ אלו מגלחין דמיירי מדיני מנודה ואבל. ובמס׳ שמחות ובספרי פוסקים מותר ללמוד הלכות אבלות. הגהה: ומותר ללמוד בספרי מוסר וגם בדברים שהוא מותר ללמוד, אסור לעיין קושיא או תירוץ:

(ב) מלמד שהוא אבל, לאחר שלשה ימים מותר לו ללמוד עם התינוקות כל הדברים שצריכין, ולא יתבטלו מלמודם, הגהה: כל זה אם אין לו ממלא מקום כמותו כי תינוקות של בית רבן אשר הבל פיהם נקי מחטא, חביב יותר מלמוד של גדולים. וכן אבל שיש לו בנים קטנים, לא יתבטלו מלמודם, שהרי אינם חייבים באבלות:

(ג) אפילו האבל הוא כהן ואין בבית הכנסת כהן אחר, אסור לו לעלות לתורה: הגהה: אפילו בשבת לא יעלה לדוכן. אך אם אין כהן אחר או אם קראו לו בפרהסיא – בשבת מותר, כי אם לא יעלה זו תהיה אבילות בפרהסיא שאסורה

(ד) בתפלתו כל שבעה, לא יאמר פטום הקטורת, הגהה: האבל מתפלל את כל התפילה ללא שינוי פרט לאמירת וידוי ותחנון וגם לא יאמר סדר מעמדות. ובפרק

איסור תלמוד תורה ושאלת שלום
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

איזהו מקומן לא יאמר יהי רצון כאילו הקרבתי וכו׳ (דאבל אינו משלח קרבנותיו). וכשעושה הבדלה במוצאי שבת על הכוס, לא יאמר פסוקי שמחה שקודמים לה, הגהה: וכן נוהגים. בהבדלה אומר האבל את כל הברכות, כולל ברכת ״בורא ... בשמים״ אלא יתחיל מן הברכות׃

(ה) אבל תוך שבעה, אין לו להתפלל לפני התיבה אלא אם אין שם אחר שיתפלל. הגהה:אין לאבל להתפלל לפני התיבה, אפילו אבל על אביו ואימו ואפילו בימי השבעה, ואם אין שם אדם אחר שיוציא את הרבים ידי חובתם – מותר לאבל להתפלל אך אם הוא אבל על אביו או אמו, נוהגין שמתפללין לפני התיבה אף על פי שיש שם אחר. ובשבתות ויום טוב נוהגין שאינו מתפלל לפני התיבה כל השנה אלא בדליכא אחר. ואם היה דרכו להתפלל לפני התיבה גם קודם שנעשה אבל, יש להתיר בכל ענין (מאיר נתיבים סי׳ פ׳). ועיין לעיל סי׳ קכ״ח ס״ח [וסי׳ כ״ו סע׳ י״ד]׃

(ו) שאלת שלום, כיצד? ג׳ ימים הראשונים אינו שואל בשלום כל אדם. ואם אחרים שלא ידעו שהוא אבל שאלו בשלומו, לא ישיבם שלום אלא יודיעם שהוא אבל. ולאחר ג׳ עד שבעה, אינו שואל. ואם אחרים שלא ידעו שאלו בשלומו, משיב להם. משבעה עד שלושים, הוא שואל בשלום אחרים, שהרי האחרים שרויין בשלום. ואין אחרים שואלין בשלומו, שהרי הוא אינו שרוי בשלום. ואם לא ידעו ושאלו, משיב להם. לאחר שלשים, הרי הוא כשאר כל אדם׃ הגהה: אבל על אביו ואימו ינהג כל שנים עשר חודש כמו בתוך השלושים.

(ז) כיון שהוא אסור בשאלת שלום, מכ״ש שאסור בשחוק. ולכן כל שבעה לא יאחז תינוק בידו, בדי שלא יביאנו לידי שחוק. ובן אסור לו להרבות בדברים עם הבריות. אך אם עושה לכבוד רבים, כגון שרבים באים לנחמו, מותר לו לומר להם לכו לבתיכם לשלום, דלכבוד רבים שרי׃

(ח) מקום שנהגו לשאול בשלום אבלים בשבת, שואלים. והאבל נותן שלום לכל אדם בשבת׳ כי דבר שבפרהסיא הוא׃

(ט) מותר לברך שהחיינו אפילו תוך שבעה כשהוא צריך, כגון בחנוכה או על פרי חדש וכדומה׃

שאר דברים שהאבל אסור בהם
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

שאר דברים שהאבל אסור בהם

סימן ריא.ובו ט"ו סעיפים:

(א) אסור לישב כל שבעה על גבי ספסל או על גבי כרים וכסתות, כי אם על גבי קרקע. הגהה: אין לשבת על הקרקע ממש אפילו למי שאינו אבל, וישב על כר או ספסל נמוך משלושה טפחים, ועדיף בגובה טפח אך חולה וזקן שיש להם צער בישיבה על גבי קרקע, מותרין לשים כר קטן תחתיהם. מיהו יכול לילך ולעמוד, וא"צ לישב כלל, רק כשהמנחמין אצלו צריך לישב, וכן אסור לישן על גבי מטה או ספסל, רק על גבי קרקע. אבל יכול להציע תחתיו כרים וכסתות על הקרקע כמו שהוא רגיל לשכב במטה ("תשובה מאהבה" בשם הגאון בעל ה"נודע ביהודה"). ויש מתירין לישן במטה, הגהה: רק מי שהוא חולה או זקן, יכול לישון במיטה וכן נוהגין קצת, מפני שטבען חלוש והויין כמו חולים לענין זה:

(ב) אבל ביום הראשון אסור להניח תפלין, בין שהוא יום מיתה וקבורה, בין שהוא יום קבורה לחוד. הגהה: ביום קבורה שאינו יום המיתה, נהגו להניח תפילין בצינעה וללא ברכה ואם נקבר בלילה, אסור להניח תפלין ביום שלאחריו, וביום השני מניחן לאחר הנץ החמה. ויום שמועה קרובה, כיום מיתה וקבורה דמי. אבל מי שמת לו מת ברגל או שבאה לו שמועה קרובה ברגל, אזי ביום הראשון שלאחר הרגל מניח תפלין:

(ג) עטיפת הראש, אין נוהגין במדינות אלו. ומכל מקום יש לנהוג בעטיפה קצת, דהיינו למשוך את הכובע למטה לפני העינים כל שבעה, חוץ משבת משום דהוי דבר שבפרהסיא:

(ד) אסור ללבוש בגד מכובס הגהה: מותר לאבל ללבוש בשבת את בגדי השבת אפילו אם הם לבנים, אפילו תוך שבעה, ואפילו התחיל את האבלות ביום שישי. אולם נוהגים ללבוש בגד מכובס רק אחרי שכבר נלבש אחרי הכביסה כשעה על ידו או על ידי מישהו אחר ואפילו כתונת בתוך שבעה, ואפילו לכבוד שבת. אפילו סדינים ומצעות המטה ומטפחות ידים, אסור להציע המכובסין. אך לכבוד שבת, מותר להציע על השלחן מטפחות מכובסות מכבר:

(ה) לכבס כסותו בעצמו אפילו להניחו עד לאחר שבעה, אסור משום מלאכה. ואם היה כסותו בידי אחרים, מותרין לכבסן כמו שאר מלאכה בקבלנות (לעיל סי' ראש חודש סי"ב):

(ו) מי שתכפוהו אבלות זה אחר זה, מותר לכבד כסותו במים לבד (אבל לא באפר ובורית וכדומה) וללבשו:

(ז) לאתר שבעה עד שלשים, מדינא אינו אסור ללבוש או להציע תחתיו אלא בגד מגוהץ (גיהוץ י"א דהיינו געמאנגעלט, געראלט, געביגלט. ויש אומרים דהיינו כיבוס במים

ואפר או בנתר ובורית) והוא שיהא לבן וחדש. אבל נוהגין לאסור גם במכובס אפילו בלא גיהוץ אא״ב לובשו אדם אחר תחלה זמן מה. אך אם אינו מכובס אלא במים לבד, אין צורך שילבשו

(ח) אם אינו מחליף לתענוג אלא לצורך, כגון שהכתונת שעליו מלוכלכת או משום ערבוביא, מותר הגהה:אבל על אביו ואימו צריך לקרוע את הבגד שוב ללא ברכה אפילו תוך שבעה ובחול, אם לבש אחר תחלה:

(ט) מותר לכבס ולגהץ לאחר שבעה ללבשם לאחר שלושים, או ללבשם אפילו תוך שלושים לאחר שילבשם אחר:

(י) אסור ללבוש תוך שלשים בגדי שבת אפילו בשבת, הגהה: מותר לאבל ללבוש בשבת את בגדי השבת אפילו אם הם לבנים, אפילו תוך שבעה, ואפילו התחיל את האבלות ביום שישי. אולם נוהגים ללבוש בגד מכובס רק אחרי שכבר נלבש אחרי הכביסה כשעה על ידו או על ידי מישהו אחר ומכל שכן ללבוש בגדים חדשים. ועל אביו ואמו נהגו איסור ללבוש בגדים חדשים כל י״ב חודש (עיין לעיל סי׳ רט״ז ס״ג). אך אם צריך להם, יתן לאחר ללבשן תחלה שנים או שלשה ימים:

(יא) אשה בתוך שלשים ואפילו בתוך שבעה לאבלה, שהגיש זמנה ללכת בשבת לבית הכנסת לאחר לידתה, ונוהגות שאותו שבת הוא לה כמו יום טוב ללבוש בגדי יקר ועדי זהב, מותרת ללבוש בשבת זה בגדי שבת, אך לא בגדי יום טוב שלא תזוח דעתה ותשכח האבלות. ואינה צריכה לשנות מקומה (שו״ת פמ״א ח״ב סי׳ קכ״ג):

(יב) אסור לגלח שערו כל שלשים, בין שער ראשו, בין שער זקנו, בין שער שעל כל מקום. ועל אביו ואמו אסור לגלח עד שיגערו בו חבריו. ושיעור גערה יש בו מחלוקת הפוסקים. הגהה: על אביו ואימו נוהגים לגעור במפורש אחרי 30 יום ממש, ואז מסתפר או מתגלח. (עיין שו״ע סימן שצ׳ סעיף ד) חג לא מבטל שלושים יום לאב או אם (עיין שו״ע סימן שצט סעיף ד) ונוהגין במדינות אלו שאין מגלחין כל י״ב חודש אם לא לצורך, כגון שהכביד עליו שערו, או שהולך בין האומות ומתנוול ביניהם בשערותיו, אז מותר לגלחם, כי א״צ גערה בפירוש אלא כשיגדל שערו עד שיהיה משונה מחבריו שראוי לומר עליו במה משונה זה, אז מותר לגלח, ובלבד שיהא לאחר שלושים:

(יג) כשם שאסור לגלח כל שלשים, כך אסור לקצוץ צפרניו בכלי. אכל בידיו או בשניו, מותר אפילו תוך שבעה. ואם הוא מוהל, אסור לו לתקן את הצפרנים לצורך הפריעה אלא אם כן שאין כאן מוהל אחר, ואז מותר אפילו תוך שבעה. ואשה שאירעה טבילתה לאחר שבעה תוך שלשים חאמר לאשה נכרית שתקוץ צפרניה. ואי ליכא נכרית תקוץ לה ישראלית: הגהה: אם יש לאישה סיבה מיוחדת – מותר להוריד שערות לאחר שתשאל רב

(יד) מותר לסרוק ראשו במסרק ואפילו תוך שבעה:

שאר דברים שהאבל אסור בהם
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(טו) נוהגין שהאבל משנה מקומו בבית הכנסת כל שלושים, ולאחר אביו ואמו י״ב חודש. ושינוי מקום, היינו לכל הפחות רחוק ד׳ אמות ממקומו, ולמקום שהוא יותר רחוק מארון הקודש ממקומו: הגהה: נוהגין שאין האבל יוצא מביתו כל שבעה אלא אם יש לו צורך. לאחר שבעה לא יושב במקומו. בשבוע השלישי חוזר למקומו אפילו הוא אבל על אביו או אימו. בשבת לא ישנה מקומו. (עיין שו״ע סימן שצג׳ סעיפים ב ד ושער המצוות פרשת ויחי) יש מתירין לאישה (ולא לאיש) לא לשנות את מקומה.

דברים האסורים משום שמחה גם לאתר שבעה
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

דברים האסורים משום שמחה גם לאתר שבעה

סימן ריב ובו ה' סעיפים:

(א) אסור לאכול בסעודת ברית מילה או פדיון הבן וסיום מסכתא, וכל שכן בסעודת נשואין. כל שלושים על שאר קרוביו, וכל י"ב חודש על אביו ואמו (ואפילו בשנה מעוברת, סגי בי"ב חודש). ובתוך ביתו אם יש סעודת מצוה, מותר לו לאכול. אך בסעודת נשואין יש להחמיר אפילו בתוך ביתו אם לא כשהוא משיא יתום או יתומה שאם לא יאכל שם יתבטל המעשה, אז מותר לו לאכול אפילו אינה בביתו, וגם ללבוש בגדי שבת לאחר שלשים ואפילו על אביו ואמו, ולשאר קרובים גם תוך שלשים:

(ב) אינו רשאי להזמין אחרים או להזמן עם אחרים. הגהה: לשם הכנסת אורחים – מותר לא ישלח מנות לאחרים ואחרים לא ישלחו לו כל השלושים, והוא הדין כל 12 חודש על אביו ואמו. (ובשבת תליא במנהג דלעיל סי' ר"י ס"ח): הגהה: אבל שולח בפורים מנות לאדם אחד ואחרים לא שולחים לו. ואם שלחו לו – יקבל כדי לא לגרום מחלוקת.

(ג) אבל שהוא סנדק או מוהל לאחר שלשים (אפילו על אביו ואמו), ילבוש בגדי שבת עד לאחר המילה, ויכול לאכול גם בסעודה: הגהה: בסעודה לא אוכל.

(ד) אסור ליכנס לבית נשואין כל שלושים על שאר קרובים. וי"ב חודש על אביו ואמו, אפילו לשמוע את הברכות שמברכין שם. אבל בחופה שעושין בחצר בית הכנסת ומברכין שם ברכת ארוסין ונשואין, מותר לעמוד ולשמוע את הברכות לאחר שלושים אפילו על אביו ואמו, וגם הוא בעצמו יכול לברך את הברכות, וגם יכול להיות שושבין להכניס את החתן תחת החופה, ויכול ללבוש בגדי שבת ובלבד שיהא לאחר שלשים, אבל לא יכנס לאכול על הסעודה. ויש מקילין גם לאכול על הסעודה: הגהה: כיום מקילים, אחרי שלושים יום הולכים לשמוע "שבע ברכות" אפילו נעשות באולם או בית מלון. אם יש שם תזמורת ראוי להחמיר. אם האבל עורך את החופה – מותר בכל אופן אפילו תוך השלושים, אך לסעודה לא יכנס. להורי החתן והכלה יש דין שושבינים ויכולים לשהות כל זמן החופה והסעודה.

(ה) מותר לאבל ללכת אל המשתה לשמש, הגהה: להיות מלצר בלבד אך לא לאכול שם ואוכל בביתו מה ששולחין לו מן הסעודה:

שהאבל אסור לישא אשה, ודין חתן או כלה שנעשו אבלים

סימן ריג. ובו ה' סעיפים:

יציאת האבל מחוץ לביתו
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(א) כל שלשים אסור לישא אשה. וכן אשה שהיא אבלה, אסורה שתנשא עד לאחר שלושים. ולאחר שלושים מותרין אפילו על אב ואם. אבל להתקשר בשידוכין ובלא סעודה, מותר אפילו תוך שבעה:

(ב) מתה אשתו, לא ישא אחרת עד לאחר שלושה רגלים, כדי שעל ידי שמחת הרגלים תשתכח ממנו אהבת הראשונה בשעה שיהיה עם השניה. שלא ישתה בכוס זה ויתן דעתו על הראשונה. וראש השנה ויום הכיפורים אינם חשובים כרגלים לענין זה. וגם שמיני עצרת אינו נחשב לרגל בפני עצמו לענין זה, (ע' חת"ס סי' ש"ג). ואם עדיין לא קיים מצות פריה ורביה (עיין לעיל סי' קמ"ה ס"ב), או שיש לו בנים קטנים, או שאין לו מי שישמשנו, אין צורך להמתין ג' רגלים. ומכל מקום נראה דיש להמתין עד לאחר שלושים. הגהה: מהסיבות הנ"ל יכול לישא אישה מיד אחרי השבעה ואשה שמת בעלה, צריכה להמתין תשעים יום (כדלעיל סי' קמ"ה סי"ג): הגהה: לא כולל את יום המיתה ויום הנישואין.

(ג) מי שהכין צרכי חופתו ומת אחד מן הקרובים של החתן או של הכלה, ואפילו אבי החתן ואם הכלה, בזמן הזה שיכולים גם אחרים להכין צרכי נישואין, דוחין את הנשואים עד לאחר ימי האבל: הגהה: כיום שהכנת בגדי כלה וצרכי סעודה נעשים על ידי בעלי מקצוע – על כן אם מתה אם הכלה או אבי החתן ישאלו רב.

(ד) ואפילו מתו לאחר שהעמידו את החופה, אסור לו לבעול עד לאחר שבעה ימי האבל. וכיון שעדיין לא בעל ואסור לו לבעול אסורין להתיחד בלי שומר (כדלעיל סימן קנ"ז). ולאחר שבעת ימי האבל בועל בעילת מצוה ונוהג שבעת ימי משתה: הגהה: יש לשאול רב כי יש בדין זה הרבה פרטים.

(ה) אבל אם לאחר שבעל, מת קרובו של החתן או של הכלה, כבר חלו עליהם ימי המשתה, והמה להם כמו רגל שאין אבלות נוהגת בהם, ועוד קלים יותר שמותרין בגיהוץ ותספורת, ואין אסורין אלא בדברים שבצנעא. ולאחר שבעת ימי משתה, אז מתחילין שבעת ימי אבלות. וגם שלשים אינו מונה אלא מימי האבלות ואילך. (ואעל גבי דרגל עולה למנין שלשים כדלקמן סימן רי"ש ס"ז, שבעת ימי המשתה אינן עולין כיון שמותר בתספורת):

יציאת האבל מחוץ לביתו

<u>סימן ריד. מתי האבל יכול לצאת מביתו, ובו ג' סעיפים:</u>

(א) כל שבעה אינו יוצא מביתו. אך אם מת לו מת או אפילו אצל אחר אלא שאין שם כדי מטה וקובריה, יוצא אפילו ביום הראשון.הגהה: לאחר שלושה ימים יוצא אחרי מיטת מת מבני המשפחה רח"ל או השכונה אם שלח המושל לקרוא לו, או שצריך ללכת לשאר דבר שצריך לו הרבה כגון דבר האבד, מותר לו לצאת, ויתן עפר במנעליו:

(ב) אפילו לבית הכנסת להתפלל, אינו יוצא בתוך שבעה, רק בשבת. אך אם אי אפשר לאסוף עשרה, ויהא מוכרח להתפלל ביחידות, ובשכונתו יש מנין, יכול לצאת ללכת

שלא להתקשות על המת יותר מדאי
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

להתפלל שם, שלא להתבטל מתפלה בצבור: הגהה: יש אומרים שיוצא לתפילה רק ביום שיש בו ספר תורה. למעשה, אם אין לו מנין בביתו יוצא בכל יום לבית הכנסת כדי לומר קדיש, ועדיף שיהיה בצינעה.

(ג) אם האבל צריך למול את בנו, הולך לבית הכנסת אפילו תוך שלשה ימים. ואם האבל הוא סנדק או מוהל, לא יצא תוך שלשה. ולאחר שלשה יתפלל בביתו. וכשמביאין את התינוק למול, הולך לבית הכנסת. ואם אין מוהל אחר בעיר, הולך אפילו ביום הראשון: הגהה: כשאבל תוך שבעה והוא סנדק או מוהל – יחליף את בגדיו אך לא לבגדי שבת ולא יחליף את נעלי האבלות. כשחוזר לביתו חוזר ולובש את בגדי האבלות. עדיף לא לכבד אבל בסנדקאות.

שלא להתקשות על המת יותר מדאי

סימן רטו. ובו ג׳ סעיפים:

(א) אין מתקשין על המת יותר מדאי, שנאמר אל תבכו למת ואל תנודו לו. ואמרו חז״ל, וכי אפשר לומר כן. אלא, אל תבכו למת יותר מדאי, ואל תנודו לו יותר מכשיעור. הא כיצד. שלושה ימים לבכי, שבעה להספד, ושלשים לגיהוץ ולתספורת ווכמבואר לעיל. מכאן ואילך, אמר הקב״ה אי אתם רשאים לרחם עליו יותר ממני. ואמרו חז״ל, כל המתקשה על המת יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה. במה דברים אמורים בשאר העם, אבל תלמיד חכם, הכל לפי חכמתו. ומכל מקום אין בוכה עליו יותר משלשים יום, דלא עדיף ממשה רבנו ע״ה דכתיב בו ויבכו בני ישראל את משה וגו׳ שלשים יום:

(ב) אמרו רז״ל, אחד מבני המשפחה שמת ידאגו כל המשפחה. משל למה הדבר דומה לכיפה של אבנים, כיון שנזדעזע אחד מהם, נזדעזעו כולם. כלומר שמדת הדין מתוחה כנגדם עד שתתרפה מעט מעט. כי כל שבעה החרב שלופה ועד שלשים היא רופפת ואינה חוזרת לתערה עד אחר י״ב חודש. לפיכך ג׳ ימים הראשונים יראה האבל א״ע כאילו חרב מונחת לו בין כתפיו, מג׳ ועד שבעה כאילו זקופה כנגדו בקרן זוית, משבעה ועד שלושים כאילו עוברת לפניו בשוק. ואח״כ כל אותה השנה עדיין מדת הדין מתוחה כנגד אותה המשפחה. ואם נולר בן זכר באותה משפחה, נתרפאה כל המשפחה. ודוקא זכר, דזכר בא לעולם שלום בא לעולם. וכן אחד מהחבורה שמת, מדת הדין מתוחה כנגד כל החבורה וידאגו כולם:

(ג) כל מי שאינו מתאבל כמו שצוו חכמים, הרי זה אכזר. אלא יעור משנתו, ויפחד וידאג ויפשפש במעשיו, ויחזור בתשובה אולי ינצל מחרבו של מלאך המות. הרי הוא אומר, הכיתה אותם ולא חלו, מכלל שצריך להקיץ ולחול ולחזור בתשובה:

דין מקצת יום שביעי ומקצת יום שלשים ודין י״ב חודש

<u>סימן רטז׳ ובו ג׳ סעיפים:</u>

דין מי שלא נהג אבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(א) ביום השביעי לאחר שהלכו המנחמין מן האבל, הגהה: ביום השביעי בבקר אחרי תפילת שחרית אומרים פסוקי נחמה "**לֹא יָבוֹא עוֹד שִׁמְשֵׁךְ וִירֵחֵךְ לֹא יֵאָסֵף, כִּי יְהוָה יִהְיֶה לָּךְ לְאוֹר עוֹלָם וְשָׁלְמוּ יְמֵי אֶבְלֵךְ, וּכְתִיב, כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ, כֵּן אָנֹכִי אֲנַחֶמְכֶם וּבִירוּשָׁלַיִם תְּנֻחָמוּ** מותר בכל הדברים שהיה אסור תוך שבעה, דאמרינן מקצת היום ככולו, חוץ מתשמיש המטה שאסור כל היום (אפילו בבית אפל). ובמדינות אלו שאין המנחמין רגילים לבא ביום השביעי, צריך להמתין עד שעה שרגילין לבא בשאר הימים, דהיינו לאחר יציאה מבית הכנסת, שרגילין לבא מנחמין. וכן אם תל יום השביעי בשבת, הגהה: אם היום השביעי לאבלות הוא יום שבת, באים האבלים לבית הכנסת ואחרי תפילת שחרית לפני הוצאת ספר תורה בא הרב או החזן לפני האבלים ואומר להם את פסוקי הנחמה הנ"ל ואז בטלה מהם האבלות ואפילו אבלות שבצינעה אזי לאחר יציאה מבית הכנסת שחרית, מותר בתלמוד תורה:

(ב) ביום שלשים אמרינן גם כן מקצת היום ככולו, וכיון שאז אין באין מנחמין, לכן תיכף כשתנץ החמה, בטלה ממנו גזירת שלשים. חל יום שלשים בשבת, מותר לו לרחוץ בערב שבת בחמין לכבוד שבת, ולובש בגדי שבת, וחוזר למקומו בבית הכנסת. אבל אסור בגילוח (דחמיר טפי): הגהה: בשעת הצורך ישאל רב ואפילו באבלות על אב ואם.

(ג) בי"ב חודש שעל אביו ואמו, לא אמרינן מקצת היום ככולו, ואדרבה נוהגין להוסיף גם יום היאר צייט לנהוג בו כל דין י"ב חודש, ואפילו חל בשבת. אך אם היתה השנה מעוברת גם כן, אין נוהגין אבלות שלכבוד אביו ואמו כי אם י"ב חודש. ומאחר שכבר כלו הי"ב חודש קודם היאר צייט, אז ביום היאר צייט אינו חוזר עור לאבלות: הגהה: להלן הלכות כשבתוך שנת האבלות יש חודש אדר ב'

אזכרות: נוהגים לעשות בשנה הראשונה שלוש פעמים אזכרות, תיקונים ולימודים: בסיום החודש ה- 11, ה- 12 וה- 13. בסיום החודש ה-11 או ה- 12 עושים סעודה ולימוד כמו בסיום השנה ובשני הסיומים האחרים עושים רק לימוד וברכות.

צום: מי שנוהג לצום – יצום ביום שנים עשר חודש בלבד, ואם יכול- יצום גם ביום 13 חודש.

קדיש: בסיום 11 חודש מפסיקים לומר קדיש למשך שבוע. ממשיכים בקדיש עד סיום 12 חודש כולל אותו יום. מפסיקים 3 שבועות ומתחילים בקדישים בשבוע לפני יום 13 חודש עד יום הפטירה וגם הוא בכלל.

דין מי שלא נהג אבלות

סימן ריז.ובו ג' סעיפים:

(א) אבל שלא נהג אבלות תוך שבעה, בין בשוגג בין במזיד, משלים אותה כל שלשים, חוץ מן הקריעה, שאם לא קרע בשעת חימום, אינו קורע אלא בתוך שבעה דחשיב שעת חימום. ועל אביו ואמו, קורע לעולם:

דין עדות לאבלות
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

(ב) קטן שמת לו מת, אפילו גדל תוך שבעה, כיון שבשעת מיתה היה פטור, כטל ממנו כל דין אבלות. אך באבלות די״ב חודש על אביו ואמו שהיא משום כבודם, יש לו לנהוג:

(ג) חולה שמת לו מת שחייב להתאבל עליו ונודע לו, אם הבריא תוך שבעה, גומר הימים הנשארים. וכן תוך שלושים, גומר הימים הנשארים. אבל אינו צריך להשלים הימים שעברו בחליו, משום דאז נהג ג״כ מקצת אבלות, ודומה לשבת דעולה ואינו מפסיק. (ולענין הקריעה עיין לעיל סי׳ קצ״ה סי״ב). וכן היולדת ג״כ אינה צריכה להשלים הימים שעברו עליה בלידתה, רק גומרת הימים הנשארים:

דין עדות לאבלות

סימן ריז: ובו ב׳ סעיפים:

(א) מתאבלין על פי עד אחר, ועד מפי עד, ובגוי מסיח לפי תומו: הגהה: וכן מתאבלים על פי עדות אישה.

(ב) מי שקבל אגרת שמת קרובו ואין מבואר בה אם הוא עדיין תוך שלושים או לאחר שלושים, אם הכותב אינו בעל תורה, מוקמינן לאדם בחזקת חי, ואמרינן שלא מת עד סמוך לכתיבת האגרת, וחייב להתאבל. אבל אם הכותב הוא בעל תורה, אמרינן מסתמא הוא לאחר שלשים, דאם איתא שהיה אפשר שתגיע האגרת לידו תוך שלשים, לא היה כותב בסתם. אך אם הוא אביו או אמו, כיון שהמנהג הוא להודיע מיד (לעיל סס״י ר״ו), חייב להתאבל: הגהה: אפשר לסמוך על מכתב רק אם מכיר את מי ששלח את המכתב, אם מדובר במברק – יברר היטב את אמינותו.

דין אבלות בשבת ויום טוב
הלכות אונן בחול ובשבת וביום טוב

דין אבלות בשבת ויום טוב

סימן ריט ובו ט' סעיפים:

(א) שבת שבתוך השבעה, נוהג בו דברים שבצנעא, דהיינו שאסור בתשמיש המטה וברחיצה. אבל דברים שבפרהסיא, אינו נוהג. ולכן קודם מזמור ליום השבת, הגהה: יש מקילים ממנחה קטנה ונוהגים מפלג המנחה נועל את המנעלים, ויושב על כסא, ומחליף את הבגד הקרוע כדלעיל סימן קצ"ה סעיף ו'.הגהה: בשבת לא יחליף את הבגדים הפנימיים, אך את הבגדים החיצוניים יחליף לבגדי שבת ותלמוד תורה הוי דבר שבצנעא. אבל לחזור את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, מותר, הגהה: לא יקרא האבל בשבת שנים מקרא ואחד תרגום וישלים את הקריאה לאחר השבעה דכיון שחייב אדם להשלים פרשיותיו, הוי ליה כקורא את שמע וכדומה מסדר היום:

(ב) אם קראו את האבל לעלות לתורה, צריך לעלות. כי אם היה נמנע הוי דבר שבפרהסיא. ורבינו תם היו קורין אותו בכל שבת לשלישי, ואירע לו אבל ולא קראו החזן, ועלה הוא מעצמו ואמר כיון שהורגל לקרות שלישי בכל שבת, הרואה שאינו עולה היום ידע שהוא מחמת אבלות, והוי פרהסיא. וכן אם הכהן הוא אבל ואין כהן אחר בבית הכנסת, צריכין לקרותו. אבל יותר טוב שיצא מבית הכנסת קודם הוצאת ספר התורה. וכן אם יש לאבל בן למול, והמנהג שהוא חיוב לעלות לתורה, יקראוהו. דאם לא יקראוהו הוי פרהסיא. ויותר טוב שלא יהא בבית הכנסת בשעת קריאת התורה. (אשה שהגיע זמנה ללכת לבית הכנסת בשבת שבימי אבלה, עיין לעיל סי' רי"א סעיף י"א):

(ג) הממונה מהקהל להיות קורא בתורה בבית הכנסת בשבת, ואירע לו אבל, לא ילך בשבת שבתוך שבעה לבית הכנסת זאת. כי אם יהיה שם, יש להסתפק אם יקרא או לא:

(ד) שבת עולה למנין שבעה. ואפילו שמע שמועה קרובה ביום שבת שלא התחיל עדיין כלל באבלות, עולה לו גם כן. ובמוצאי שבת קורע:

(ה) הקובר את מתו, או שמע שמועה קרובה (עיין לעיל סי' ר"ו) ברגל, בין ביום טוב בין בחול המועד, לא חלה עליו אבלות עד לאחר הרגל (ודין אנינות עיין לעיל סי' קצ"ו). והני מילי בדברים של פרהסיא, אבל דברים שבצנעא נוהג גם ברגל. לא יחליף בגדיו דזה הוי פרהסיא הגהה: ואת הבגד הקרוע יחליף מיד (ואף על גב דשאר אבל משנה בגדיו גם ברגל, מכל מקום זה שלא התחיל עדיין אבלות, אין לו לשנות ברגל) ומי שמניח תפילין בחול המועד, יניח גם ביום הראשון שלאחר הקבורה.

(ו) לאחר הרגל, מתחיל למנות שבעה ימי אבלות, ויום האחרון של יום טוב עולה לו למנין, ומונה מאחריו ששה ימים. ואפילו יום שני של ראש השנה, גם כן עולה לו למנין: הגהה: רק ביום טוב שני של גלויות או יום שני של ראש השנה עולה למנין שבעה, ואם נקבר ביום ראשון של ראש השנה – נהגו להקל ולמנות את יום השני של ראש השנה ביום ראשון לשבעה.

הרגל מבטל גזירת שבעה וגזירת שלשים
סימן רכ - ובו י׳ סעיפים

(ז) אף על פי שאין אבלות ביום טוב ובחול המועד, ואפילו גזירת שלשים אין בהם, ומותר לו ללבוש בגדים מגוהצים, מכל מקום כיון דאסור בהם בגילוח מחמת המועד (כדלעיל סי׳ ק״ד סי״א), לכן עולין למנין שלשים. ומונה שלשים מיום הקבורה. (ויום שמיני עצרת אף על פי שהוא רגל בפני עצמו, מכל מקום כיון שלא התחיל עדין באבלות, אינו מבטל. וגם במנין השלשים אינו נמנה רק ליום אחד):

(ח) אבל חתן שנשא אשה קודם הרגל, ובא הרגל תוך שבעת ימי המשתה, ומת לו מת בתוך הרגל, אזי כל שבעת ימי המשתה שלו אינן עולין לו למנין שלשים (ועיין לעיל סס״י רי״ג):

(ט) אף על פי שאין אבלות ברגל, מתעסקין בו לנחמו (ואין בזה משום אבלות כיון דהאבל לאו מידי קעביד). ולאחר הרגל כשיכלו שבעה מיום הקבורה אף על פי שעדיין לא כלו שבעת ימי האבלות, מלאכתו נעשית על ידי אחרים בבתיהם, ועבדיו עושין לו בצנעא בתוך ביתו. ואין צריכין לנחמו אחר הרגל מנין הימים שנחמוהו ברגל, אבל מראין לו פנים. (דין אבל בפורים עיין לעיל סי׳ קמ״א ס״כ וסי׳ קמ״ב ס״ז):

הרגל מבטל גזירת שבעה וגזירת שלשים
סימן רכ - ובו י׳ סעיפים

(א) הרגל מבטל גזירת שבעה וגזירת שלשים. כיצד - הקובר את מתו קודם הרגל נוהג אבלות, כיון שבא הרגל מפסיק את האבלות. ואפילו נקבר בעיום טוב לעת ערב בענין שחלה עליו אבלות, אפילו שחלץ מנעליו רק שעה מועטת קודם יום טוב, מפסיק את האבלות ונחשב לו כאילו כבר נהג אבלות כל שבעה, ויום טוב הראשון הוא ח׳, ומשלים עד שלשים (ועיין לקמן סעיף ח׳). ואפילו אם היה ערב יום טוב ביום השבת ושמע שמועה קרובה סמוך לערב, אף על פי שבשבת אין נוהג אלא דברים שבצנעא, כיון שנהג אפילו רק בזה, גם כן הרגל מבטל את השבעה:

(ב) שגג או הזיד ולא נהג אבלות קודם הרגל, או שנקבר המת סמוך לחשיכה ולא הזה יכול לנהוג אבלות, אין הרגל מבטל, ודינו כדין קובר מתו ברגל: הגהה: ונוהג אבילות לאחר הרגל.

(ג) אם חל אחד מימי האבלות חוץ מיום השביטי בערב הרגל, יש מתירין לכבס כסותו, ולא ילבשנה עד הלילה, כיון דהרגל יבטל גזירת שבעה. וטוב ליזהר מלכבס עד לאחר חצות, כדי שיהיה ניכר שמפני הרגל הוא מכבס. ולרחוץ אסור עד הלילה, ויש מתירין לרחוץ אחר תפילת המנחה סמוך לחשכה. והיכא דנהוג נהוג. ובגילוח לכולי עלמא אסור:

(ד) קבר את מתו שבעה ימים לפני הרגל, כיון שנהג ז׳ קודם הרגל, הרגל מבטל גזירת שלושים. ואפילו היה יום הז׳ בערב יום טוב כיון דאמרינן מקצת היום ככולו, הרי לאחר יציאה מבית הכנסת נשלמו השבעה, ושאר היום הוא בתורת שלושים, ובא הרגל

הרגל מבטל גזירת שבעה וגזירת שלשים
סימן רכ - ובו י׳ סעיפים

ומספיק, ומותר לכבס ולרחוץ ולגלח בערב הרגל סמוך לחשכה, כיון שהוא עושה לכבוד הרגל, והרגל מבטל גזירת שלושים. ובערב פסח, כיון דלאחר חצות שהוא זמן שחיטת הפסח נחשב קצת כמו יום טוב, מותר ברחיצה תיכף לאחר חצות, ובגלוח קודם חצות (כיון דלאחר חצות אסור לאחר שיגלח אותו): הגהה: אבל על אביו ואימו לא יגלח אלא לאחר 30 יום שלמים כשיגערו בו.

(ה) חל שביעי שלו בערב שבת, ויום השבת יהיה ערב יום טוב. מותר לכבס ולרחוץ ולגלח בערב שבת:

(ו) אם לא גלח את עצמו בערב שבת או בערב יום טוב, אסור לו לגלח בחול המועד, כיון שהיה יכול לגלח מקודם. אבל מותר לו לגלח לאחר יום טוב. ואם חל שביעי שלו בשבת שהוא ערב יום טוב, כיון שמצד האבלות היה יכול לגלח אלא שהשבת עכבו, אם כן הוה ליה אנוס, ומותר לגלח את עצמו גם בחול המועד:

(ז) הא דרגל מבטל גזירת שלשים, דוקא על שאר מתים. אבל על אביו ואמו שאסור לגלח עד שיגערו בו חבריו, אין הרגל מבטל זאת: הגהה: עיין לעיל אות ד׳ שצריך שני דברים: א) שתעבור גזירת שלושים, ב) שיגערו בו חבריו.

(ח) נהג שעה אחת (לאו דוקא שעה אלא אפילו פחות) לפני פסח, אותה שעה חשובה כמו שבעה, ושמונה ימי פסח הרי לו 15 יום, ומשלים עוד 15 למנין שלושים.
נהג שעה אחת לפני שבועות, אותה שעה היא כמו שבעה, ויום הראשון של שבועות נחשב גם כן שבעה ימים (כיון שקרבנותיו יש להם תשלומין כל שבעה). ויום שני של שבועות הוא לו יום 15, ומשלים אחר כך גם כן עוד 15 ימים.
נהג שעה אחת לפני חג הסוכות, הרי שבעה, ושבעת ימי סוכות, הרי 14 יום. ושמיני עצרת נחשב גם כן לשבעה (שהוא רגל בפ״ע ויש לקרבנותיו תשלומין) הרי 21 יום. ויום שמחת תורה יום 22, ומשלים עוד 8 ימים: הגהה:בארץ ישראל שעושים רק יום טוב אחד, אם נהג שעה לפני פסח או לפני שבועות משלים שישה עשר יום אחר הפסח או אחר שבועות. נהג שעה לפני סוכות משלים עוד תשעה ימים.

(ט) ראש השנה ויום הכפורים נחשבים גם כן כרגלים לענין בטול שבעה ושלשים. נהג שעה אחת לפני ראש השנה, ביטל ראש השנה גזירת שבעה, ויום הכפורים מבטל גזירת שלשים.
נהג שעה אחת לפני יום הכפורים, ביטל יום הכפורים שבעה, וחג הסוכות מבטל שלשים:

(י) אף על גבי דרגל מבטל שבעה, מכל מקום מה שנוהגין להדליק נר במקום שמת לכבוד הנשמה, ידליקו גם ביום טוב. ומכל מקום טוב יותר להדליק בבית הכנסת: הגהה:אף על גב שרגל מבטל שבעה ומקדים שלושים, אין מקדימים את הלימוד שעושים ביום שבעה ושלושים. אלא עושה בזמנם שלושים ממש.

דין תענית יארצייט
סימן רכ - ובו י' סעיפים
דין תענית יארצייט

1. סימן רכא ובו ח' סעיפים

(א) מצוה להתענות בכל שנה יום שמת בו אביו או אמו, כדי להתעורר לתשובה, לפשפש במעשיו באותו היום ולהתחרט עליהם, ועל ידי זה יזכה את אביו ואמו שיתעלו בגן עדן. ולערב בתפלת המנחה אומר עננו כמו בכל תענית יחיד. אם התענה פעם אחת, מסתמא היתה דעתו להתענות כל ימיו, ואם כן הרי הוא עליו כמו נדר, שהוא מן התורה, וצריך להתענות לעולם. וכשהוא חולה או שהוא בענין אחר שהוא צריך לאכול, צריך התרה. ואם פירש שאינו מקבל עליו בנדר, אינו צריך התרה. הגהה: מי שקשה לו לצום – אין חיוב, וישתדל באותו יום להרבות בלימוד תורה וצדקה. נוהגין להדליק נר נשמה (ועי' לעיל סי' צ' וסי' צ"ח סו"ס א') :

(ב) מתענין לעולם ביום המיתה ואפילו בשנה הראשונה. ואפילו מת בסוף היום לאחר שהתפללו ערבית אם עדיין הוא יום נקבע זה היום ליארצייט. אך אם הקבורה נמשכה מן המיתה איזה ימים אזי יתענה שנה הראשונה ביום הקבורה ואחר כך תמיד ביום המיתה: הגהה: תמיד מחשבים את יום השנה לפי יום המיתה אפילו בשנה ראשונה.

(ג) אם מת לו מת בשנה מעוברת באדר א' או באדר ב', אזי בשנה פשוטה מתענה כן באדר, ובשנה מעוברת מתענה בזה האדר שמת. אם בראשון, בראשון. ואם בשני, בשני. ואם מת בשנה פשוטה, אזי בשנה מעוברת יתענה באדר ראשון. וגם באדר שני יאמר קדיש, אך אל יסיג גבול אחרים: הגהה: לפי מרן השו"ע (סימן תקס"ח סעיף ז) עיקר הלימוד והתענית יעשו באדר שני.

(ד) חדש חשון לפעמים הוא מלא דהיינו שיש לו שלשים יום, ואז ראש חודש כסלו שלאחריו הוא שני ימים, יום א' דראש חודש הוא יום השלשים של חשון ושייך לו, ויום ב' דראש חודש הוא יום הראשון של כסלו (וכן בכל ראש חודש שהוא ב' ימים, יום הראשון הוא יום השלושים של חדש העבר ושייך לו), ולפעמים הוא חסר, דהיינו שאין לו אלא כ"ט יום וראש חודש כסלו שלאחריו הוא אינו אלא יום אחד. וכן חדש כסלו לפעמים מלא וראש חודש טבת שלאחריו שני ימים, ולפעמים חסר וראש חודש טבת שלאחריו הוא רק יום אחד. ומי שמת לו מת בראש חודש כסלו כשהיה רק יום א', אזי בשנה שיהיה ראש חודש כסלו שני ימים, יחזיק את היא"צ ביום ב' דראש חודש שהוא יום ראשון של חודש כסלו, שגם המיתה היתה בא' כסלו. ואמנם מי שמת לו מת ביום א' דראש חודש כסלו כשהיה ראש חודש שני ימים, הנה בשנה שראש חודש כסלו אינו רק יום אחד, יש להסתפק מתי יחזיק את היא"צ, אם בכ"ט בחשון כיון שמת בסוף חשון, או ביון דבנדרים הולכין אחר לשון בני אדם, יחזיק את היא"צ בראש חודש כסלו כמו שקורין אותו. ויש לנהוג כן - אם בשנה הראשונה הבאה ראש חודש כסלו הוא רק יום אחד, יחזיק את היא"צ בכ"ט חשון, וכן לעולם כשיהיה חשון חסר. ומכל מקום אם למחרתו ביום ראש חודש אין שם אבלים, יש לו ג"כ לומר קדיש ולהתפלל לפני התיבה, רק לא יסיג גבול אחרים. אבל אם גם בשנה הראשונה הבאה ראש חודש כסלו הוא שני ימים,

דין תענית יארצייט

סימן רכ - ובו י׳ סעיפים

אזי קובע את היא״צ לראש חודש כסלו ויחזיקו כן לעולם, וגם כשיהיה ראש חודש רק יום אחד׳ יחזיקו אז בראש חודש, והוא הדין לראש חודש טבת: הגהה: תמיד מחשבים יום אחד ולא יומיים.

(ה) וכיון שראש חודש טבת הוא לפעמים רק יום אחד, דהיינו יום ו׳ דחנוכה, והוי יום ו׳ דחנוכה א׳ טבת, יום ז׳, ב׳ טבת, ויום ח׳, ג׳ טבת, ולפעמים ב׳ ימים, דהיינו יום ו׳ ויום ז׳ דחנוכה, ואז הוי יום ז׳ דחנוכה׳ א׳ טבת, ויום ח׳, ב, טבת, לכן מי שיש לו יא״צ בימים אלו, לא יטעה למנות לימי חנוכה, כי צריך למנות לימי החודש:

(ו) ביום שאין אומרים בו תחנון, אין מתענין תענית יא״צ. וכן ביום מילה האב והסנדק והמוהל אין מתענין. וכן בפדיון הבן, האב והכהן אין מתענין. וכן החתן בשבעת ימי משתה אינו מתענה. אבל בסעודת סיום אסור לאכול ביום היא״צ (ש״ך יו״ד סי׳ רמ״ו סקכ״ז בשם תשו׳ מהרי״ל). ובימים שאינו מתענה, הגהה: מי שקשה לו התענית, או שבאותו חודש יש תענית ציבור, מוטב שיקדיש את אותו יום לתורה ולתפילה על כל פנים יעסוק בתורה ובמצות ובשאר מעשים טובים לזכות נשמת אביו ואמו:

(ז) בלילה אשר ביום המחרת יהיה לו יא״צ, אין לו לאכול בסעודת חתונה שיש שם מזמוטי חתן וכלה ויש בה שמחה. אבל בסעודת ברית מילה ופדיון הבן וסיום מסכת מותר:

(ח) מי שאינו יודע יום מיתת אביו או אמו, יברור לו יום אחד בשנה להתענות, אבל לא יסיג גבול אחרים בקדישים:

בלע המות לנצח ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים.
ברוך הנותן ליעף כח ועצמה ירבה לאין אונים:

נר זיכרון לקרובי משפחתנו נוחם עדן

נר זיכרון לקרובי משפחתנו נוחם עדן
מו״ז עט״ר רבי פרג׳י כלפון בן ג׳והרה זצ״ל

סבתי לאהומה בת רות גניש נ״ע

דודי שלום בן לאהומה ז״ל

מו״ז אליהו בן רובינא ז״ל

סבתי רינה חלפון לבית ששון נ״ע
אחותי אסתר בת פנינה נ״ע
דוד אמי שלום ב״ר יששכר ששון ז״ל

קרובי משפחת חמי נוחם עדן

הרב עזרא ציון בן רחמים מלמד הכהן זצ״ל

הרב יעקב חיים בן רחמים מלמד הכהן זצ״ל

ר׳ שאול בן שלמה שר שלום הכהן ז״ל
חנה בת אסתר לבית מלמד נ״ע
מזל בת חנה חביבי נ״ע

שמעון בן שאול שר שלום הכהן ז״ל

יגאל בן שאול שר שלום הכהן ז״ל

ר׳ עזרי בן שלמה טובי ז״ל

שלמה בן עזרא טובי ז״ל

לוי בן שלמה יהב נלב״ע כו שבט תשס״ב

בת שבע בת חנה נלב״ע ב שבט תשס״ב (15.1.02)

נר ד' נשמת אדם

מזכרת נצח בהיכל ד'

שם המנציח	לעילוי נשמת
אורן משה	האישה היקרה מרים דינה בת יצחק הלוי אורן לבית בלוך נלב"ע ל סיון א' דר"ח תמוז תשנ"ז
איתואל אברהם	האב יעקב בן יקוט נלב"ע יט שבט תשס"ב האם דבורה בת סבינה נלב"ע טו טבת תשנ"ו
אקרמן פנחס	האב אברהם בן פנחס הכהן נלב"ע כה מנחם אב תשיז אהרן בן שלמה הלוי שטיינברג נלב"ע כד טבת תשנ"ו
ארביב אברהם	האב ר' גבריאל בן אברהם ארביב (קושאנה) נלב"ע כא כסליו תש"ן
אריאל ישעיהו	האב אהרן צבי בן ישעיה נלב"ע ח אב האם רבקה בטי בת דניאל נלב"ע ה' אלול תשס"א
ארנברג יעקב	האם רוזה בת זלדה נלב"ע יז' סיון החמות מסעודה בת רבקה נלב"ע ד' ניסן חיים בן ישראל יעקב בן מרדכי
בן הרוש יעקב	האב רבי מכלוף בן רחמה בן הרוש האם עיישה בת מסעודה נלב"ע ה חשון
בן סעדון יצחק	האב ר' מסעוד בן שמחה נלב"ע ה' ניסן תשס"ג
בנג'י משה	האב: אברהם בן בבאי נלב"ע כו' ניסן תש"ן האם: צביה בת מולורי נלב"ע יא' טבת תשנ"ג הסב בבאי בן יחזקאל
ברק יוסף	האב רבי שמעון בן מרים נלב"ע כו טבת תשל"ט האם נונה בת מחא מרציאנו נלב"ע י שבט תשס"א
ברק יעל	האם שפרה בת יונה נלב"ע י"ז ניסן תשנ"ב
גביזון משה	האב כליפא צוריאל בן מבורך ושמחה נלב"ע ביום שב"ק פ' נשא ז' סיון תשס"ג **חג מתן תורה** האם שרה בת אסתר נלב"ע **יום שמחת תורה** כא תשרי תשס"ד
גולדברג אברהם	האב ר' שלמה משה גולדברג נלב"ע י תשרי תשל"ד האם פרידה גולדברג נלב"ע יב שבט תשמ"ה
דורון ויקטור	האב ר' אפרים עטיה בן מסעודה נלב"ע יג' סיון תש"ן
דורי אירית	האח אלדד בן נעמי ויונתן דבורי

נר ד׳ נשמת אדם

שם המנציח	לעילוי נשמת
דרחי יונה	רחמים סדי בן יהודה ומרים נלב״ע ד אדר תשס״א
הופמן אלימלך	האב מרדכי יעקב בן יהושע נלב״ע יט חשוון תשנ״ח
הרב פייג מרדכי שליט״א	האב ר׳ יעקב ב״ר יצחק פייג נלב״ע ח חשוון תשס״א
ווילר בנימין שמואל (בנג׳י)	האב משה חיים בן חנה נלב״ע ח כסליו תשס״א האח אדם בן אונה האח גדעון בן אונה
חדד עמיהוד	האח זכריה בן משה ושושנה חדד נלב״ע יום שישי י׳ אדר תשס״ב
יצחקי עמיחי	האב אליעזר דוד בן אברהם שלמה נלב״ע ט מרחשון תשס״ב החם יעקב בן מרדכי נודלמן נלב״ע כח אלול תש״ן
כהן אילנה	הסבא הרב המקובל סעדימו יצחק בן שרה נלב״ע יא חשון
כהן יעקב	הסב יעקב בן חי הכהן נלב״ע יב׳ כסליו תשנ״ב הסבתא אסתר בת אלגרה נלב״ע כ׳ אלול תשיט
כהן יצחק	האב שמעון הכהן בן זוהרה נלב״ע יט׳ שבט תשלד האח אברהם חביב בן פיבי נלב״ע כג תשרי תשס״ב
כורסיה אשר	האב ר׳ אברהם בן יצחק כורסיה
מוזס גאולה	הבעל היקר, נעים זמירות ישראל, אברהם בן רוזה מוזס נלב״ע יב תמוז תשס״א
מנשה אורי	האם: אורה בת אולגה נלב״ע יום שישי יד שבט תשס״ג
מרכוס	האב: מתתיה בן דוד ליב נלב״ע כג׳ אדר א׳
סלמה משה	האבא: יהודה בן אמיליה האם: חמדה בת רחל (בדיעה) הבן: יהודה בן עליזה נלב״ע ד׳ תמוז תשמ״ו
עובדי בנק מזרחי – סניף סלמה	חברנו היקר ונעים ההליכות ר׳ אשר בן זכריה וברכה רדעי שנפטר לאחר יסורים ביום שישי יד׳ אייר תשס״ג
עטיה אליהו	ההורים כלפו ומזל עטיה
קהתי יצהר	האב עמרם בן ישראל הלוי נלב״ע כג אדר ב תשכג האם חמדה בת משה צבי נלב״ע ח״י ניסן תשס״ב
ר׳ עובדיה נפתלי	האם והסבתא ואם הסבתא היקרה מרת דבורה אלבז בת עזיזה לבית שוקרון נלב״ע יא תשרי תשס״ג
רביבו אברהם	עישה בת רחל נלב״ע ד׳ כסליו תשמ״ב

נר ד׳ נשמת אדם

שם המנציח	לעילוי נשמת
	האב דוד בן מרים נלב״ע ו אדר ב׳ תש״ס **האם סוליקה בת רחל נלב״ע ב׳ אייר תש״ס** האח הרב הגאון הדיין רבי נסים בן סוליקה
רגב מוריה	האח: עזרא בן חביבה נלב״ע טו אייר תשס״ב
שאוליאן יפה	הבעל אהרן בן נחמיה שאוליאן נלב״ע ד סיון תשס״א החם נחמיה בן רבקה ומאיר שאוליאן נלב״ע ו תמוז תשנ״ב החמות דאולט בת רחל ויצחק נלב״ע ב חשוון תש״ס החיל נתנאל רוזנטל
שוב דניאל	האם סלביה רחל בת שלמה נלב״ע כב טבת תשס״ג

נר ד׳ נשמת אדם